FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DA 16-18. YY.'LARA AİT MEDRESELERDEKİ İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİNİN KORUMA AMAÇLI DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ENGİN ÖZTÜRK

Anabilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma-Restorasyon Programı

HAZİRAN 2018

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DA 16-18. YY.'LARA AİT MEDRESELERDEKİ İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİNİN KORUMA AMAÇLI DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ENGİN ÖZTÜRK
(150211014)

Anabilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma-Restorasyon Programı

Tez Danışmanı: Dr. Ögr. Üyesi Mine ESMER

Teslim Tarihi: 17 Mayıs 2018

FSMVÜ, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Koruma ve Restorasyon Bölümü'nün 150211014 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Engin ÖZTÜRK, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "İstanbul'da 16-18. Yy.lara ait Medreselerdeki İşlev Değişikliklerinin Koruma Amaçlı Değerlendirilmesi" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Mine Esmer**
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi .....

Jüri Üyeleri : **Dr. Ögr. Üyesi Alidost ERTUGRUL**
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi .....

Dr. Öğr. Üyesi Betül EKİMCİ
Eskişehir Teknik Üniversitesi .....

Teslim Tarihi : **17 Mayıs 2018**
Savunma Tarihi : **28 Haziran 2018**

Aileme,

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın araştırılması, planlanması ve oluşturulmasında ilgi ve desteğini esirgemeyen, benim ile beraber çalışan sevgili hocam Dr. Ögr. Üyesi Mine ESMER'e, sevgili arkadaşım Diş Hekimi Sayın Tolga DEMİR'e, Mimar Hasan YILDIZ'a, Şehir Plancı Ahmet Kemal DAĞLI'ya, tüm Kartaltepe Proje Grubu çalışanlarına ve sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Mayıs 2018

ENGİN ÖZTÜRK
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **xxvi**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xxviii**
ÖZET ..... **xliv**
SUMMARY ..... **xlvi**
1.GİRİŞ **1**
1.1.Çalışmanın Amaçı **1**
1.2.Çalışmanın Yöntemi **1**
2.OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ MEDRESELERİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİMDEKİ ÖNEMİ **3**
3. 16. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ **7**
3.1.EFDALZADE MEDRESESİ **7**
3.1.1.Yapının Mimari Tanımı **7**
3.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **7**
3.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 9
3.1.2.Yapının Bilinen Onarımları **10**
3.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri **10**
3.1.4.Yapının Koruma Sorunları **11**
3.1.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan kaynaklı sorunlar **11**
3.1.5.Değerlendirme **14**
3.2.BEYAZID MEDRESESİ **14**
3.2.1.Yapının Mimari Tanımı **14**
3.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **14**
3.2.1.1.1.Cephe Özellikleri 15
3.2.2.Yapının Bilinen Onarımları **16**
3.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri **16**
3.2.4.Değerlendirme **17**
3.3.ÜÇBAŞ MEDRESESİ **17**
3.3.1.Yapının Mimari Tanımı **17**
3.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **17**
3.3.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 19
3.3.1.1.2. Cephe Özellikleri 20
3.3.1.1.2.1. Kuzeybatı cephesi 20
3.3.1.1.2.2. Kuzeydoğu cephesi 21
3.3.2. Yapının Bilinen Onarımları **21**
3.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri **22**
3.3.4.Değerlendirme **22**
3.4.HASEKİ SULTAN MEDRESESİ **23**
3.4.1.Yapının Mimari Tanımı **23**
3.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **23**

3.4.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 25
3.4.1.1.2.Cephe Özellikleri 27
3.4.1.1.2.1.Güney Cephesi 27
3.4.1.1.2.2.Batı Cephesi 27
3.4.1.1.2.3.Kuzey Cephesi 27
3.4.1.1.2.4.Batı Cephesi 28
3.4.2.Yapının Bilinen Onarımları **29**
3.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri **29**
3.4.4.Yapının Koruma Sorunları **30**
3.4.4.1.Fiziksel Sorunları **30**
3.4.5.Değerlendirme **30**
3.4.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap **30**
3.5.KEPENEKÇİ SİNAN MEDRESESİ **32**
3.5.1.Yapının Mimari Tanımı **32**
3.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **32**
3.5.2.Yapının Bilinen Onarımları **35**
3.6.ŞEHZADE MEDRESESİ **37**
3.6.1.Yapının Mimari Tanımı **37**
3.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **37**
3.6.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 40
3.6.1.1.2.Cephe Özellikleri 41
3.6.1.1.2.1.Güneybatı cephesi 41
3.6.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi 41
3.6.1.1.2.3.Kuzeydoğu cephesi 42
3.6.1.1.2.4.Kuzeybatı cephesi 42
3.6.2.Yapının Bilinen Onarımları **42**
3.6.3.Yapının Bilinen İşlevleri **43**
3.6.4.Yapının Koruma Sorunları **43**
3.6.4.1.Fiziksel Sorunları **43**
3.6.5.Değerlendirme **44**
3.7.MİHRİMAH SULTAN (ÜSKÜDAR) MEDRESESİ **44**
3.7.1.Yapının Mimari Tanımı **44**
3.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **44**
3.7.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 45
3.7.1.1.2.Cephe Özellikleri 46
3.7.1.1.2.1.Batı cephesi 46
3.7.1.1.2.2.Güney Cephesi 47
3.7.1.1.2.3.Kuzey Cephesi 47
3.7.2.Yapının Bilinen Onarımları **48**
3.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri **49**
3.7.4.Yapının Koruma Sorunları **50**
3.7.4.1.İşlevden ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar **50**
3.7.5.Değerlendirme **51**
3.8.SULTAN SELİM HAN MEDRESESİ **51**
3.8.1.Yapının Mimari Tanımı **51**
3.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **51**
3.8.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 53
3.8.1.1.2.Cephe Özellikleri 55
3.8.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi 55
3.8.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi 55

3.8.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi 55
3.8.1.1.2.4.Güneydoğu Cephesi..... 56
3.8.2.Yapının Bilinen Onarımları **56**
3.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri **58**
3.8.4.Yapının Koruma Sorunları **58**
3.8.4.1.Fiziksel Sorunlar **58**
3.8.4.2.Strüktürel ve Malzeme Sorunları **59**
3.8.4.3.İşlevsel ve Kullanıclardan Kaynaklı Sorunlar..... **60**
3.8.5.Değerlendirme **62**
3.9.RÜSTEM PAŞA MEDRESESİ **62**
3.9.1.Yapının Mimari Tanımı **62**
3.9.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **62**
3.9.1.1.1.İç Mekân Özellikleri..... 65
3.9.1.1.2.Cephe Özellikleri 66
3.9.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi 66
3.9.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi..... 67
3.9.2.Yapının Bilinen Onarımları **68**
3.9.3.Yapının Bilinen İşlevleri **70**
3.9.4.Yapının Koruma Sorunları **70**
3.9.4.1.Fiziksel Sorunları **70**
3.9.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları..... **71**
3.9.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar **71**
3.9.5.Değerlendirme **73**
3.9.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap..... **73**
3.10.HAYDAR PAŞA MEDRESESİ..... **75**
3.10.1.Yapının Mimari Tanımı..... **75**
3.10.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **75**
3.10.1.1.1.İç Mekan Özellikleri..... 77
3.10.1.1.2.Cephe Özellikleri..... 77
3.10.2.Yapının Bilinen Onarımları **78**
3.10.3.Yapının Bilinen İşlevleri **80**
3.10.4.Değerlendirme **80**
3.11.SİNAN PAŞA MEDRESESİ (BEŞİKTAŞ) **81**
3.11.1.Yapının Mimari Tanımı..... **81**
3.11.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **81**
3.11.1.1.1.İç Mekan Özellikleri..... 83
3.11.1.1.2.Cephe Özellikleri 84
3.11.1.1.2.1.Kuzey Cephesi 84
3.11.1.1.2.2.Doğu cephesi 84
3.11.1.1.2.3.Batı cephesi 85
3.11.2.Yapının Bilinen Onarımları **86**
3.11.3.Yapının Bilinen İşlevleri **87**
3.11.4.Yapının Koruma Sorunları **87**
3.11.4.1.Fiziksel Sorunlar **87**
3.11.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme bozulmaları..... **88**
3.11.5.Değerlendirme **89**
3.12.SÜLEYMANİYE MEDRESELERİ..... **89**
3.12.1.Yapının Mimari Tanımı..... **89**
3.12.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **89**
3.12.1.1.1.İç Mekan Özellikleri..... 90

3.12.1.1.2.Cephe Özellikleri 93
3.12.2.Yapıların Bilinen Onarımları 96
3.12.3.Yapıların Bilinen İşlevleri 97
3.13.CAFERAĞA MEDRESESİ 98
3.13.1.Yapının Mimari Tanımı 98
3.13.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 98
3.13.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 100
3.13.1.1.2.Cephe Özellikleri 101
3.13.1.1.2.1.Doğu Cephesi 101
3.13.2.Yapının Bilinen Onarımları 102
3.13.3.Yapının Bilinen İşlevleri 105
3.13.4.Yapının Koruma Sorunları 106
3.13.4.1.Fiziksel Sorunlar 106
3.13.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları 108
3.13.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar 109
3.13.5.Değerlendirme 112
3.14.İBRAHİM PAŞA (ESEKAPI) MEDRESESİ 113
3.14.1.Yapının Mimari Tanımı 113
3.14.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 113
3.14.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 114
3.14.1.1.2.Cephe Özellikleri 115
3.14.1.1.2.1.Batı Cephesi 115
3.14.1.1.2.2.Güney Cephesi 116
3.14.1.1.2.3.Doğu cephesi 116
3.14.2.Yapının Bilinen Onarımları 117
3.14.3.Yapının Bilinen İşlevleri 117
3.14.4.Değerlendirme 119
3.15.GAZİ AHMET PAŞA MEDRESESİ 119
3.15.1.Yapının Mimari Tanımı 119
3.15.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 119
3.15.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 121
3.15.1.1.2.Cephe Özellikleri 122
3.15.1.1.2.1.Güneybatı Cephesi 122
3.15.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi 122
3.15.1.1.2.3.Kuzeydoğu cephesi 122
3.15.2.Yapının Bilinen Onarımları 122
3.15.3.Yapının Bilinen İşlevleri 123
3.15.4.Yapının Koruma Sorunları 123
3.15.4.1.Fiziksel Sorunlar 123
3.15.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları 124
3.15.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 124
3.15.5.Değerlendirme 125
3.16.NİŞANCI MEHMET BEY MEDRESESİ 125
3.16.1.Yapının Mimari Tanımı 125
3.16.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 125
3.16.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 127
3.16.1.1.2.Cephe Özellikleri 127
3.16.1.1.2.1.Güney Cephesi 127
3.16.1.1.2.2.Doğu Cephesi 128
3.16.1.1.2.3.Batı Cephesi 128

3.16.1.1.2.4.Kuzey Cephesi 129
3.16.2.Yapının Bilinen Onarımları 130
3.16.3.Yapının Bilinen İşlevleri 130
3.16.4.Değerlendirme 130
3.17.CEDİD ALİ PAŞA MEDRESESİ 131
3.17.1.Yapının Mimari Tanımı 131
3.17.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 131
3.17.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 134
3.17.1.1.2.Cephe özellikleri 135
3.17.1.1.2.1.Güneydoğu Cephesi 135
3.17.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi 136
3.17.1.1.2.3.Kuzeydoğu Cephesi 136
3.17.2.Yapının Bilinen Onarımları 136
3.17.3.Yapının Bilinen İşlevleri 139
3.17.4.Yapının Koruma Sorunları 140
3.17.4.1.Fiziksel Sorunlar 140
3.17.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları 142
3.17.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 144
3.17.5.Değerlendirme 147
3.18.GEVHERHAN SULTAN MEDRESESİ 147
3.18.1.Yapının Mimari Tanımı 147
3.18.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 147
3.18.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 150
3.18.1.1.2.Cephe Özellikleri 150
3.18.1.1.2.1.Güney cephesi 150
3.18.1.1.2.2.Doğu cephesi 151
3.18.1.1.2.3.Batı cephesi 152
3.18.2.Yapının Bilinen Onarımları 152
3.18.3.Yapının Bilinen İşlevleri 155
3.19.MİHRİMAH SULTAN MEDRESESİ (EDİRNEKAPI) 156
3.19.1.Yapının Mimari Tanımı 156
3.19.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 156
3.19.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 158
3.19.1.1.2.Cephe Özellikleri 159
3.19.2.Yapının Bilinen Onarımları 161
3.19.3.Yapının Bilinen İşlevleri 162
3.19.4.Yapının Koruma Sorunları 162
3.19.4.1.Fiziksel Sorunlar 162
3.19.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları 163
3.19.5.Değerlendirme 164
3.20.İSMİHAN SULTAN MEDRESESİ 164
3.20.1.Yapının Mimari Tanımı 164
3.20.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 164
3.20.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 165
3.20.1.1.2.Cephe Özellikleri 167
3.20.2.Yapının Bilinen Onarımları 168
3.20.3.Yapının Bilinen İşlevleri 168
3.21.SOKULLU MEHMET PAŞA MEDRESESİ 168
3.21.1.Yapının Mimari Tanımı 168
3.21.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 168

3.21.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 171
3.21.1.1.2.Cephe Özellikleri 172
3.21.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi 172
3.21.1.1.2.2.Kuzeydoğu cephesi 173
3.21.1.1.2.3.Güneybatı cephesi 173
3.21.2.Yapının Bilinen Onarımları **173**
3.21.3.Yapının Bilinen İşlevleri **174**
3.21.4.Yapının Koruma Sorunları **174**
3.21.4.1.Fiziksel Sorunlar **174**
3.21.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme sorunları **175**
3.21.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar **176**
3.21.5.Değerlendirme **176**
3.22.KIZLARAĞASI MEHMET AĞA MEDRESESİ **177**
3.22.1.Yapının Mimari Tanımı **177**
3.22.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **177**
3.22.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 179
3.22.1.1.2.Cephe Özellikleri 180
3.22.2.Yapının Bilinen Onarımları **181**
3.22.3.Yapının Bilinen İşlevleri **183**
3.22.4.Yapının Koruma Sorunları **183**
3.22.4.1.Fiziksel Sorunlar **183**
3.22.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları **184**
3.22.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar **185**
3.22.5.Değerlendirme **187**
3.22.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap **188**
3.23.KILIÇ ALİ PAŞA MEDRESESİ **189**
3.23.1.Yapının Mimari Tanımı **189**
3.23.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **189**
3.23.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 190
3.23.1.1.2.Cephe Özellikleri 192
3.23.1.1.2.1.Batı Cephesi 192
3.23.1.1.2.2.Güney Cephesi 193
3.23.2.Yapının Bilinen Onarımları **193**
3.23.3.Yapının Bilinen İşlevleri **193**
3.24.ŞEMSİ PAŞA MEDRESESİ **194**
3.24.1.Yapının Mimari Tanımı **194**
3.24.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **194**
3.24.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 195
3.24.1.1.2.Cephe Özellikleri 197
3.24.1.1.2.1.Güney Cephesi 197
3.24.1.1.2.2.Doğu Cephesi 198
3.24.2.Yapının Bilinen Onarımları **199**
3.24.3.Yapının Bilinen İşlevleri **200**
3.24.4.Yapının Koruma Sorunları **200**
3.24.4.1.Fiziksel Sorunlar **200**
3.24.5.Değerlendirme **200**
3.25.ZAL MAHMUD PAŞA MEDRESESİ **201**
3.25.1.Yapının Mimari Tanımı **201**
3.25.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **201**
3.25.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 202

3.25.1.1.2.Cephe Özellikleri 204
3.25.2.Yapının Bilinen Onarımları 204
3.25.3.Yapının Bilinen İşlevleri 205
3.25.4.Yapının Koruma Sorunları 205
3.25.4.1.Fiziksel Sorunlar 205
3.25.5.Değerlendirme 206
3.26.VALİDE-İ ATİK MEDRESESİ 206
3.26.1.Yapının Mimari Tanımı 206
3.26.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 206
3.26.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 208
3.26.1.1.2.Cephe Özellikleri 209
3.26.2.Yapının Bilinen Onarımları 210
3.26.3.Yapının Bilinen İşlevleri 210
3.26.4.Yapının Koruma Sorunları 210
3.26.4.1.Fiziksel Sorunlar 210
3.26.5.Değerlendirme 211
3.27.GAZANFER AĞA MEDRESESİ 212
3.27.1.Yapının Mimari Tanımı 212
3.27.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 212
3.27.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 214
3.27.1.1.2.Cephe Özellikleri 215
3.27.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi 215
3.27.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi 216
3.27.1.1.2.3.Güneybatı cephesi 217
3.27.1.1.2.4.Kuzeybatı Cephesi 217
3.27.2.Yapının Bilinen Onarımları 217
3.27.3.Yapının Bilinen İşlevleri 221
3.27.4.Yapının Koruma Sorunları 222
3.27.4.1.Fiziksel Sorunlar 222
3.27.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 223
3.27.5.Değerlendirme 225
3.27.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap 225
3.28.SİYAVUŞ PAŞA MEDRESESİ 227
3.28.1.Yapının Mimari Tanımı 227
3.28.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 227
3.28.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 230
3.28.1.1.2.Cephe Özellikleri 231
3.28.1.1.2.1.Kuzey Cephesi 231
3.28.1.1.2.2.Doğu cephesi 232
3.28.1.1.2.3.Güney Cephesi 233
3.28.2.Yapının Bilinen Onarımları 234
3.28.3.Yapının Bilinen İşlevleri 235
3.28.4.Değerlendirme 236
3.29.SİNAN PAŞA MEDRESESİ 237
3.29.1.Yapının Mimari Tanımı 237
3.29.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 237
3.29.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 240
3.29.1.1.2.Cephe Özellikleri 241
3.29.1.1.2.1.Güney cephesi 241
3.29.1.1.2.2.Batı cephesi 242

3.29.1.1.2.3.Kuzey Cephesi 243
3.29.1.1.2.4.Doğu cephesi 243
3.29.2.Yapının Bilinen Onarımları **243**
3.29.3.Yapının Bilinen İşlevleri **245**
3.29.4.Yapının Koruma Sorunları **248**
3.29.4.1.Fiziksel Sorunlar **248**
3.29.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar **249**
3.29.5.Değerlendirme **249**
3.29.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru- Cevap **250**
3.30.SİNAN PAŞA MEDRESESİ (BEŞİKTAŞ) **251**
3.30.1.Yapının Mimari Tanımı **251**
3.30.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **251**
3.30.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 253
3.30.1.1.2.Cephe Özellikleri 254
3.30.1.1.2.1.Kuzey Cephesi 254
3.30.1.1.2.2.Doğu cephesi 255
3.30.1.1.2.3.Batı cephesi 255
3.30.2.Yapının Bilinen Onarımları **256**
3.30.3.Yapının Bilinen İşlevleri **257**
3.30.4.Yapının Koruma Sorunları **257**
3.30.4.1.Fiziksel Sorunlar **257**
3.30.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme bozulmaları **259**
3.30.5.Değerlendirme **259**
3.31.HAFIZ AHMED PAŞA MEDRESESİ **259**
3.31.1.Yapının Mimari Tanımı **259**
3.31.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **259**
3.31.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 262
3.31.1.1.2.Cephe Özellikleri 263
3.31.1.1.2.1.Batı Cephesi 263
3.31.2.Yapının Bilinen Onarımları **265**
3.31.3.Yapının Bilinen İşlevleri **266**
3.31.4.Yapının Koruma Sorunları **267**
3.31.4.1.Fiziksel sorunlar **267**
3.32.HADIM HASAN PAŞA MEDRESESİ **268**
3.32.1.Yapının Mimari Tanımı **268**
3.32.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **268**
3.32.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 271
3.32.1.1.2.Cephe Özellikleri 271
3.32.1.1.2.1.Kuzeybatı Cephesi 271
3.32.1.1.2.2.Kuzeydoğu Cephesi 272
3.32.1.1.2.3.Batı Cephesi 273
3.32.2.Yapının Bilinen Onarımları **274**
3.32.3.Yapının Bilinen İşlevleri **276**
3.32.4.Yapının Koruma Sorunları **276**
3.32.4.1.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları **276**
3.32.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar **276**
3.32.5.Değerlendirme **278**
3.32.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap **278**
4.17. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ **281**
4.1.KUYUCU MURAD PAŞA MEDRESESİ **281**

4.1.1.Yapının Mimari Tanımı 281
4.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 281
4.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 284
4.1.1.1.2.Cephe Özellikleri 284
4.1.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi 284
4.1.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi 285
4.1.1.1.2.3.Kuzeybatı cephesi 285
4.1.1.1.2.4.Güneydoğu cephesi 285
4.1.2.Yapının Bilinen Onarımları 286
4.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri 288
4.2.EKMEKÇİZADE AHMED PAŞA MEDRESESİ 288
4.2.1.Yapının Mimari Tanımı 288
4.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 288
4.2.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 291
4.2.1.1.2.Cephe ve Özellikleri 291
4.2.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi 291
4.2.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi 292
4.2.1.1.2.3.Güneydoğu Cephesi 292
4.2.2.Yapının Bilinen Onarımları 293
4.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri 295
4.2.4.Yapının Koruma Sorunları 296
4.2.4.1.Fiziksel sorunlar 296
4.2.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 297
4.2.5.Değerlendirme 298
4.2.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap 299
4.3.SULTANAHMET MEDRESESİ 301
4.3.1.Yapının Mimari Tanımı 301
4.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 301
4.3.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 303
4.3.1.1.2.Cephe Özellikleri 306
4.3.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi 306
4.3.1.1.2.2.Kuzeydoğu cephesi 306
4.3.1.1.2.2.Güneydoğu Cephesi 306
4.3.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi 307
4.3.2.Yapının Bilinen Onarımları 307
4.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri 308
4.3.4.Yapının Koruma Sorunları 308
4.3.4.1.Fiziksel sorunları 308
4.3.5.Değerlendirme 309
4.4.BAYRAMPAŞA MEDRESESİ 310
4.4.1.Yapının Mimari Tanımı 310
4.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 310
4.4.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 312
4.4.1.1.2.Cephe Özellikleri 312
4.4.1.1.2.1.Kuzey Cephesi 313
4.4.1.1.2.2.Doğu Cephesi 313
4.4.2.Yapının Bilinen Onarımları 313
4.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri 316
4.5.ÇİNİLİ MEDRESESİ 316
4.5.1.Yapının Mimari Tanımı 316

4.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri ... 316
4.5.1.1.1.İç Mekan Özellikeri ... 317
4.5.1.1.2.Cephe Özellikleri ... 318
4.5.2.Yapının Bilinen Onarımları ... 319
4.5.3.Yapının Bilinen İşlevleri ... 319
4.5.4.Değerlendirme ... 319
4.6.HASODABAŞI HASAN AĞA MEDRESESİ ... 320
4.6.1.Yapının Mimari Tanımı ... 320
4.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri ... 320
4.6.2.Yapının Bilinen Onarımları ... 322
4.6.3.Yapının Bilinen İşlevleri ... 322
4.6.4.Değerlendirme ... 322
4.7.KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA MEDRESESİ ... 323
4.7.1.Yapının Mimari Tanımı ... 323
4.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri ... 323
4.7.1.1.1.İç Mekân Özellikleri ... 324
4.7.2.Yapının Bilinen Onarımları ... 325
4.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri ... 327
4.7.4.Yapının Koruma Sorunları ... 327
4.7.4.1.Fiziksel Sorunlar ... 327
4.7.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları ... 328
4.7.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar ... 330
4.7.5.Değerlendirme ... 332
4.7.6.Kullanıcı ile Yapılan Soru Cevap ... 332
4.8.MERZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA MEDRESESİ ... 334
4.8.1.Yapının Mimari Tanımı ... 334
4.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri ... 334
4.8.1.1.1.İç Mekan Özellikleri ... 337
4.8.1.1.2.Cephe Özellikleri ... 337
4.8.2.Yapının Bilinen Onarımları ... 338
4.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri ... 340
4.8.4.Yapının Koruma Sorunları ... 340
4.8.4.1.Fiziksel sorunlar ... 340
4.8.4.2.Strüktürel hasarlar ve malzeme bozulmaları ... 341
4.8.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar ... 342
4.8.5.Değerlendirme ... 345
4.8.6.Kullanıcı ile yapılan soru cevap ... 346
5. 18. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ .. 349
5.1.AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA MEDRESESİ ... 349
5.1.1.Yapının Mimari Tanımı ... 349
5.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri ... 349
5.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri ... 351
5.1.1.1.2.Cephe Özellikleri ... 352
5.1.2.Yapının Bilinen Onarımları ... 352
5.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri ... 353
5.1.4.Yapının Koruma Sorunları ... 354
5.1.4.1.Fiziksel Sorunlar ... 354
5.1.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları ... 355
5.1.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar ... 355
5.1.5.Değerlendirme ... 357

5.2.FEYZULLAH EFENDİ MEDRESESİ 358
5.2.1.Yapının Mimari Tanımı 358
5.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 358
5.2.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 360
5.2.1.1.2.Cephe Özellikleri 361
5.2.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi 361
5.2.1.1.2.2.Kuzeydoğu Cephesi 362
5.2.1.1.2.3.Güneydoğu Cephesi 362
5.2.1.1.2.4.Güneybatı Cephesi 362
5.2.2.Yapının Bilinen Onarımları 363
5.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri 363
5.2.4.Yapının Koruma Sorunları 363
5.2.4.1.Fiziksel Sorunları 363
5.2.5.Değerlendirme 364
5.3.CEDİD MEHMET EFENDİ MEDRESESİ 364
5.3.1.Yapının Mimari Tanımı 364
5.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 364
5.3.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 366
5.3.1.1.2.Cephe özellikleri 367
5.3.1.1.2.1.Kuzeybatı Cephesi 367
5.3.1.1.2.2.Kuzeydogu Cephesi 368
5.3.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi 368
5.3.1.1.2.4.Güneydoğu Cephesi 369
5.3.2.Yapının Bilinen Onarımları 369
5.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri 371
5.3.4.Yapının Koruma Sorunları 371
5.3.4.1.Fiziksel sorunlar 371
5.3.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları 372
5.3.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 373
5.3.2.Değerlendirme 373
5.4.BEREKETZADE MEDRESESİ 373
5.4.1.Yapının Mimari Tanımı 373
5.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 373
5.4.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 375
5.4.1.1.2.Cephe Özellikleri 375
5.4.1.1.2.1.Güney Cephesi 375
5.4.1.1.2.2.Doğu cephesi 376
5.4.1.1.2.3.Kuzey Cephesi 377
5.4.1.1.2.4.Batı Cephesi 377
5.4.2.Yapının Bilinen Onarımları 377
5.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri 378
5.4.4.Yapının Koruma Sorunları 378
5.4.4.1.Fiziksel Sorunlar 378
5.4.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan kaynaklanan Sorunlar 380
5.4.5.Değerlendirme 381
5.5.ANKARAVİ MEHMET EFENDİ MEDRESESİ 381
5.5.1.Yapının Mimari Tanımı 381
5.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 381
5.5.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 383
5.5.1.1.2.Cephe özellikleri 384

5.5.1.1.2.1.Güneydoğu Cephesi 384
5.5.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi 385
5.5.1.1.2.3.Kuzeybatı Cephesi 385
5.5.1.1.2.4.Kuzeydoğu Cephesi 386
5.5.2.Yapının Bilinen Onarımları **386**
5.5.3.Yapının Bilinen İşlevleri **389**
5.5.4.Yapının Koruma Sorunları **389**
5.5.4.1.Fiziksel Sorunlar **389**
5.5.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları **391**
5.5.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar **392**
5.5.5.Değerlendirme **393**
5.6.ÇORLULU ALİ PAŞA MEDRESESİ **394**
5.6.1.Yapının Mimari Tanımı **394**
5.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **394**
5.6.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 397
5.6.1.1.2.Cephe Özellikleri 398
5.6.1.1.2.1.Batı Cephesi 398
5.6.2.Yapının Bilinen Onarımları **398**
5.6.3.Yapının Bilinen İşlevileri **400**
5.6.4.Yapının Koruma Sorunları **401**
5.6.4.1.Fiziksel Sorunlar **401**
5.6.4.2.Strüktürel hasarlar ve malzeme kayıpları **402**
5.6.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar **403**
5.6.5.Değerlendirme **407**
5.7.DAMAD İBRAHİM PAŞA MEDRESESİ **407**
5.7.1.Yapının Mimari Tanımı **407**
5.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **407**
5.7.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 410
5.7.1.1.2.Cephe Özellikleri 411
5.7.1.1.2.1.Kuzey Cephesi 411
5.7.1.1.2.2.Batı Cephesi 411
5.7.1.1.2.3.Güney Cephesi 411
5.7.2.Yapının Bilinen Onarımları **411**
5.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri **415**
5.8.AHMEDİYE MEDRESESİ **415**
5.8.1.Yapının Mimari Tanımı **415**
5.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **415**
5.8.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 417
5.8.1.1.2.Cephe Özellikleri 417
5.8.2.Yapının Bilinen Onarımları **418**
5.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri **419**
5.8.4.Yapının Koruma Sorunları **419**
5.8.4.1.Fiziksel Sorunlar **419**
5.8.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar **420**
5.8.5.Değerlendirme **421**
5.9.ESAD EFENDİ MEDRESESİ **422**
5.9.1.Yapının Mimari Tanımı **422**
5.9.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri **422**
5.9.1.1.1.İç Mekân Özellikleri 424
5.9.1.1.2.Cephe Özellikleri 425

5.9.1.1.2.1.Güney Cephesi 425
5.9.1.1.2.2.Doğu Cephesi 426
5.9.1.1.2.3.Kuzey Cephesi 426
5.9.2.Yapının Bilinen Onarımları 426
5.9.3.Yapının Bilinen İşlevleri 427
5.9.4.Yapının Koruma Sorunları 427
5.9.4.1.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme sorunları 427
5.9.5.Değerlendirme 428
5.10.HACI BEŞİR AĞA MEDRESESİ 428
5.10.1.Yapının Mimari Tanımı 428
5.10.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 428
5.10.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 429
5.10.2.Yapının Bilinen Onarımları 431
5.10.3.Yapının Bilinen İşlevleri 432
5.10.4.Değerlendirme 432
5.11.ELHAC BEŞİR AĞA MEDRESESİ 432
5.11.1.Yapının Mimari Tanımı 432
5.11.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 432
5.11.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 435
5.11.1.1.2.Cephe Özellikleri 436
5.11.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi 436
5.11.2.Yapının Bilinen Onarımları 437
5.11.3.Yapının Bilinen İşlevleri 440
5.12.CEDİDE ES-SEYYID HASAN PAŞA MEDRESESİ 440
5.12.1.Yapının Mimari Tanımı 440
5.12.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 440
5.12.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 441
5.12.1.1.2.Cephe Özellikleri 442
5.12.1.1.2.1.Güney Cephesi 442
5.12.1.1.2.2.Kuzey Cephesi 442
5.12.2.Yapının Bilinen Onarımları 443
5.12.3.Yapının Bilinen İşlevleri 444
5.12.4.Yapının Koruma Sorunları 445
5.12.4.1.Fiziksel Sorunlar 445
5.12.5.Değerlendirme 445
5.13.CEDİD ABDÜRRAHİM EFENDİ MEDRESESİ 445
5.13.1.Yapının Mimari Tanımı 445
5.13.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 445
5.13.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 447
5.13.1.1.2.Cephe Özellikleri 448
5.13.1.1.2.1.Batı Cephesi 448
5.13.1.1.2.2.Güney Cephesi 449
5.13.1.1.2.3.Doğu Cephesi 449
5.13.2.Yapının Bilinen Onarımları 449
5.13.3.Yapının Bilinen İşlevleri 450
5.13.4.Yapının Koruma Sorunları 450
5.13.4.1.Fiziksel Sorunlar 450
5.13.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Kayıpları 451
5.13.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 452
5.13.5.Değerlendirme 453

5.14.SULTAN OSMAN HAN (NURUOSMANİYE) MEDRESESİ 453
5.14.1.Yapının Mimari Tanımı 453
5.14.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 453
5.14.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 456
5.14.1.1.2.Cephe Özellikleri 457
5.14.1.1.2.1.Güney Cephesi 457
5.14.2.Yapının Bilinen Onarımları 458
5.14.3.Yapının Bilinen İşlevleri 458
5.14.4.Yapının Koruma Sorunları 458
5.14.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar 458
5.14.5.Değerlendirme 459
5.14.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap 460
5.15.KABA HALİL EFENDİ MEDRESESİ 461
5.15.1.Yapının Mimari Tanımı 461
5.15.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 461
5.15.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 463
5.15.1.1.2.Cephe Özellikleri 464
5.15.1.1.2.1.Güney Cephesi 464
5.15.1.1.2.2.Doğu Cephesi 465
5.15.2.Yapının Bilinen Onarımları 465
5.15.3.Yapının Bilinen İşlevleri 466
5.16.HAMİDİYE (I. ABDÜLHAMİD HAN) MEDRESESİ 466
5.16.1.Yapının Mimari Tanımı 466
5.16.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri 466
5.16.1.1.1.İç Mekan Özellikleri 469
5.16.1.1.2.Cephe Özellikleri 470
5.16.2.Yapının Bilinen Onarımları 470
5.16.3.Yapının Bilinen İşlevleri 472
5.16.4.Yapının Koruma Sorunları 472
5.16.4.1.Fiziksel Sorunlar 472
5.16.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar 473
5.16.5.Değerlendirme 474
6.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 475
KAYNAKÇA 481
EKLER 485
ÖZGEÇMİŞ 539

KISALTMALAR

URL	**:**	İnternet kaynakları
M.T.T.B.	**:**	Milli Türk Talebe Birliği
K.M.K.M.	**:**	Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.Plan tipolojileri 5
Şekil 2.Efdalzade Medresesi konumu 7
Şekil 3.Efdalzade Medresesi konumu 7
Şekil 4.Efdalzade Medresesi konumu 8
Şekil 5.Efdalzade Medresesi planı 8
Şekil 6.Medresenin giriş kapısı 9
Şekil 7.Avlusundan bir görünüm 10
Şekil 8.Kubbelerin görünümü 11
Şekil 9.Hücre içindeki döşeme kaplamasından görünümü 12
Şekil 10.Döşeme kaldırılmış, duvarlara mantolama yapılmış 12
Şekil 11.Depo olarak kullanılan hücreden bir görünüm 13
Şekil 12.Dershane girişinde sıva ve boya dökülmeleri 13
Şekil 13.Beyazıd Medresesi konumu 14
Şekil 14.Beyazıd Medresesi planı 15
Şekil 15.Giriş cephesi görünümü 16
Şekil 16.Üçbaş Medresesi konumu 17
Şekil 17.Üçbaş Medresesi konumu 18
Şekil 18.Üçbaş Medresesi konumu 18
Şekil 19.Üçbaş Medresesi planı 19
Şekil 20.Medrese avlusundan bir görünüm 19
Şekil 21.Hücre içinden bir görünüm 20
Şekil 22.Kuzeybatı cephesi görünümü 20
Şekil 23.Medresenin kuzeybatı cephe görünümü 21
Şekil 24.Medresenin kuzeybatı cephe görünümü 21
Şekil 25.Haseki Sultan Medresesi konumu 23
Şekil 26.Haseki Sultan Medresesi konumu 24
Şekil 27.Haseki Sultan Medresesi konumu 24
Şekil 28.Haseki Sultan Medresesi planı 25
Şekil 29.Dershane girişinden bir görünüm 26
Şekil 30.Avludan bir görünüm 26
Şekil 31.Kuzey Cephesinden bir görünüm 28
Şekil 32.Dershane içinden bir görünüm 29
Şekil 33.Batı cephesindeki kararmalar 30
Şekil 34.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu 33
Şekil 35.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu 33
Şekil 36.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu 34
Şekil 37.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu 34
Şekil 38.Kepenekçi Sinan Medresesi planı 35
Şekil 39.Medresenin dershanesinin görünümü 36
Şekil 40.Medresenin kuzeybatı cephesi görünümü 36
Şekil 41.Medresenin dershane ve kuzeydoğu cephe görünümü 36
Şekil 42.Medresenin dershane ve kuzeybatı cephe görünümü 37
Şekil 43.Medreseye yapılan ekler ile kuzeydoğu cephe görünümü 37
Şekil 44.Şehzade Medresesinin konumu 38
Şekil 45.Şehzade Medresesinin konumu 38
Şekil 46.Şehzade Medresesinin konumu 38
Şekil 47.Şehzade Medresesinin konumu 39
Şekil 48.Şehzade Medresesinin konumu 39
Şekil 49.Dershane girişi görünümü 40

Şekil 50.Medrese giriş cephesinin avludan görünümü ve şadırvan 40
Şekil 51.Medrese giriş kapısı görünümü 41
Şekil 52.Medrese giriş cephesi görünümü 42
Şekil 53.Hücrelerde ortaya çıkan su problemleri 43
Şekil 54.Çörtenlerde meydana gelen bozulmalar 44
Şekil 55.Mihrimah Sultan Medresesi konumu 45
Şekil 56.Mihrimah Sultan Medresesi planı 45
Şekil 57.Asıl giriş kapısı görünümü 46
Şekil 58.Batı cephesi görünümü 47
Şekil 59.Güney cephesi görünümü 47
Şekil 60.Medresenin genel görünümü 48
Şekil 61.Medresenin genel görünümü 48
Şekil 62.Medrese revaklarından bir görünüm 49
Şekil 63.Kapatılmış avludan bir görünüm 50
Şekil 64.İkinci giriş holünden bir görünüm 50
Şekil 65.Bacaya montaj yapılmış dış ünite görünümü 51
Şekil 66.Sultan Selim Han Medresesi konumu 52
Şekil 67.Sultan Selim Han Medresesi konumu 52
Şekil 68.Sultan Selim Han Medresesi konumu 53
Şekil 69.Sultan Selim Han Medresesi planı 53
Şekil 70.Medrese avlusu ve revaklarının görünümü 54
Şekil 71.Sultan Selim Han Medresesi çevresi 56
Şekil 72.Sultan Selim Han Medresesi revaklarının görünümü 57
Şekil 73.Sultan Selim Han Medresesi avlu ve dershane görünümü 57
Şekil 74.Cephede siyah kabuk oluşumu ve kısmı bitkilenme 58
Şekil 75.Giriş kapısı üzerinde bulunan tabela ve siyah kabuk oluşumu 59
Şekil 76.Cephede siyak kabuk oluşumuna bağlı olarak yıkanmalar 59
Şekil 77.Hücrelerin revaklara bakan cephelerinde sıva dökülmeleri 60
Şekil 78.Dershanede duvarlarda bulunan rutubet izleri 60
Şekil 79.Köşe revak kapatılarak odaya çevrilmiş 61
Şekil 80.Dershane revağıniteliksiz olarak kapatılmış 61
Şekil 81.Revaklardan bir görünüm 62
Şekil 82.Rüstem Paşa Medresesi konumu 63
Şekil 83.Rüstem Paşa Medresesi konumu 63
Şekil 84.Rüstem Paşa Medresesi konumu 64
Şekil 85.Rüstem Paşa Medresesi konumu 64
Şekil 86.Rüstem Paşa Medresesi konumu 65
Şekil 87.Rüstem Paşa Medresesi planı 65
Şekil 88.Medresenin avlusundan bir görünüm 66
Şekil 89.Dershanenin görünümü 67
Şekil 90.Giriş kapısı görünümü 68
Şekil 91.Avludan dershane girişi görünümü 68
Şekil 92.Avlu görünümü 69
Şekil 93.Giriş kapısı görünümü 69
Şekil 94.Müze kısmındaki su problemleri 70
Şekil 95.Hücrelerdeki su problemleri 71
Şekil 96.Hücre içindeki çatlak ve özgün olmayan yer kaplaması 71
Şekil 97.Hücre girişine yapılmış asma kat 72
Şekil 98.Endüstriyel mutfak olarak tasarlanmış hücreden bir görünüm 72
Şekil 99.Haydar Paşa Medresesi konumu 75

Şekil 100.Haydar Paşa Medresesi konumu 75
Şekil 101.Haydar Paşa Medresesi konumu 76
Şekil 102.Haydar Paşa Medresesi konumu 76
Şekil 103.Haydar Paşa Medresesi vaziyet planı 77
Şekil 104.Dershanenin doğu cephesi görünümü 77
Şekil 105.Medresenin giriş kapısı görünümü 78
Şekil 106.Kuzey cephesi görünümü 78
Şekil 107.Dershanenin doğu cephesi görünümü 79
Şekil 108.Batı cephesi görünümü 79
Şekil 109.Dershane içinden bir görünüm 80
Şekil 110.Sinan Paşa Medresesi konumu 81
Şekil 111.Sinan Paşa Medresesi konumu 82
Şekil 112.Sinan Paşa Medresesi konumu 82
Şekil 113.Medrese avlusu ve revaklarından bir görünüm 83
Şekil 114.Hücre içinden bir görünüm 83
Şekil 115.Kuzey cephesi görünümü 84
Şekil 116.Doğu cephesi görünümü 85
Şekil 117.Batı cephesi görünümü 85
Şekil 118.Kuzey cephesi görünümü 86
Şekil 119.Batı cephesi kapısının görünümü 87
Şekil 120.Revaklardaki rutubet ve kılcal çatlaklar 88
Şekil 121.Revaklardaki kılcal çatlaklardan bir görünüm 88
Şekil 122.Süleymaniye Külliyesi görünümü 89
Şekil 123.Süleymaniye külliyesi konumu 90
Şekil 124.Süleymaniye Külliyesi planı 90
Şekil 125.Evvel medrese avlusundan bir görünüm 91
Şekil 126.Sani medrese avlusundan bir görünüm 91
Şekil 127.Salis medrese avlu görünümü 92
Şekil 128.Salis medrese revaklarından bir görünüm 92
Şekil 129.Rabi medrese avlu görünümü 93
Şekil 130.Evvel Medrese'nin güney cephe görünümü 94
Şekil 131.Salis medrese cephe görünümü 94
Şekil 132.Darülhadis medresesi cephe görünümü 95
Şekil 133.Tıp medresesi cephe görünümü 96
Şekil 134.Cafeağa Medresesinin konumu 98
Şekil 135.Cafeağa Medresesinin konumu 99
Şekil 136.Medresenin plan, kesit ve görünüşleri 100
Şekil 137.Dershane görünümü 101
Şekil 138.Alemdar Caddesinden doğu cephesi görünümü 102
Şekil 139.Medresenin çevresinin görünümü 103
Şekil 140.Medresenin doğu cephesi görünümü 103
Şekil 141.Medresenin avlusundan bir görünüm 104
Şekil 142.Hücre içinden bir görünüm 106
Şekil 143.Siyah kabuk oluşumu, yağmurdan dolayı cephede yıkanmalar, çimento ile derzleme 107
Şekil 144.Siyah kabuk oluşumu, yağmurdan dolayı cephede yıkanmalar, çimento ile derzleme 107
Şekil 145.Zemin suyu yükselmesi, bitkilenme 108
Şekil 146.Derz boşalmaları, malzeme kayıpları 108
Şekil 147.Çay ocağı ve mutfak için yapılan uygulamalar 109

Şekil 148.Avluya konulan açılır-kapanır sistem 110
Şekil 149.Atölyeler için kullanılan malzeme ve makinalar 110
Şekil 150.Atölyeler için kullanılan makine 111
Şekil 151.Dükkanlar için yapılan cephe uygulamaları 111
Şekil 152.İbrahim Paşa Medresesi konumu 113
Şekil 153.İbrahim Paşa Medresesi konumu 113
Şekil 154.İbrahim Paşa Medresesi konumu 114
Şekil 155.İbrahim Paşa Medresesi planı 114
Şekil 156.Avludan bir görünüm 115
Şekil 157.Batı cephesi görünümü 116
Şekil 158.Batı cephesi görünümün 116
Şekil 159.Avlu ve revaklardan bir görünüm 118
Şekil 160.Avlu ve revaklardan bir görünüm 118
Şekil 161.Bahçede bulunan sütun başlıklarından bir görünüm 119
Şekil 162.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu 120
Şekil 163.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu 120
Şekil 164.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu 120
Şekil 165.Gazi Ahmet Paşa Medresesi planı 121
Şekil 166.Medrese avlu ve şadırvanından bir görünüm 121
Şekil 167.Medrese cephesinin alt kotlarında başlayan siyah oluşumlar 123
Şekil 168.Cami duvarı ve revaklardaki çatlaklar 124
Şekil 169.Cami duvarı ve revaklardaki çatlaklar 124
Şekil 170.Kapatılan revaklar ve klima dış üniteleri görünümü 125
Şekil 171.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu 126
Şekil 172.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu 126
Şekil 173.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu 127
Şekil 174.Güney Cephesi görünümü 128
Şekil 175.Batı cephesi görünüm 129
Şekil 176.Kuzey cephesi görünümü 130
Şekil 177.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu 131
Şekil 178.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu 132
Şekil 179.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu 132
Şekil 180.Cedid Ali Paşa Medresesi planı 133
Şekil 181.Cedid Ali Paşa Medresesi kesiti 133
Şekil 182.Avludan dershanenin görünümü 134
Şekil 183.Güneydoğu cephesi görünümü 135
Şekil 184.Medresenin güneydoğu cephesi 137
Şekil 185.Medresenin üstten ve cepheden görünümü 137
Şekil 186.Dershane giriş kapısı üzerinde bitkilenme, mukarnasta siyah kabuk oluşumu, aydınlık penceresinin camları kırılmış durumdadır 140
Şekil 187.Avlunun muhtelif yerlerinde bitkilenmeler 141
Şekil 188.Dershanenin dış cephesinde çatlaklar, siyah kabuk oluşumu, aydınlık penceresi kırılmış 141
Şekil 189.Dış cephe üzerinde siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar, zemin suyundan bitkilenme 142
Şekil 190.Asıl giriş kapısında strüktürel ve kılcal çatlaklar 143
Şekil 191.Dershanenin avluya bakan cephesinde malzeme kayıpları ve siyah kabuk oluşumu 143
Şekil 192.Zemin üst üste farklı malzemeler ile kaplanmış, elektrik tesisatları gelişi güzel çekilmiş, özgün olmayan bir kapı kullanılmıştır 144

Şekil 193.İç mekanlarda oluşan siyah kabuk oluşumu boya ve sıva ile kapatılmaya çalışılmış 145
Şekil 194.Revaklar yer yer hücrelere dik bir şekilde kapatılmıştır 145
Şekil 195.Islak hacimlerde uygulanan zemin kaplamları, takılan kapılar ve iç mekana uygulanan duvar kaplamaları 146
Şekil 196.Hücrelerin içlerine yapılmış mantolama sistemleri ve yer kaplamaları 146
Şekil 197.Gevherhan Sultan Medresesi konumu 147
Şekil 198.Gevherhan Sultan Medresesi konumu 148
Şekil 199.Gevherhan Sultan Medresesi konumu 148
Şekil 200.Gevherhan Sultan Medresesi konumu 149
Şekil 201.Gevherhan Sultan Medresesi planı 149
Şekil 202.Gevherhan Sultan Medresesi kesiti 150
Şekil 203.Güney Cephe giriş kapısı 151
Şekil 204.Doğu cephesinin görünümü 151
Şekil 205.Batı cephesinin görünümü 152
Şekil 206.Güney cephe görünümü 153
Şekil 207.İç avlu görünümü 153
Şekil 208.İç avlu görünümü 154
Şekil 209.Restorasyon sırasında iç avlu görünümü 154
Şekil 210.Restorasyon sırasında revakların görünümü 155
Şekil 211.Restorasyon sırasında dershane görünümü 155
Şekil 212.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu 156
Şekil 213.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu 157
Şekil 214.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu 157
Şekil 215.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu 158
Şekil 216.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi planı 158
Şekil 217.Revakların görünümü 159
Şekil 218.Avlu ve şadırvanın görünümü 159
Şekil 219.Kuzeybatı cephesinde bulunan kapının görünümü 160
Şekil 220.Güneybatı cephesi görünümü 161
Şekil 221.Hücre duvarlarında görülen rutubet 162
Şekil 222.Hücre duvarların bulunan rutubet 163
Şekil 223.Duvarlarda bulunan kılcal çatlaklar 163
Şekil 224.İsmihan Sultan Medresesi konumu 164
Şekil 225.İsmihan Sultan Medresesi konumu 165
Şekil 226.İsmihan Sultan Medresesi konumu 165
Şekil 227.Hücre içinden bir görünüm 166
Şekil 228.Revaklardan bir görünüm 167
Şekil 229.Güney cephe görüntüsü 167
Şekil 230.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu 169
Şekil 231.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu 169
Şekil 232.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu 170
Şekil 233.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu 170
Şekil 234.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi planı 171
Şekil 235.Avludan dershanenin görünümü 171
Şekil 236.Ana giriş kapısı görünümü 172
Şekil 237.Cephede bulunan siyah kabuk oluşumu 174
Şekil 238.Cephede görülen siyah kabuk oluşumu 175
Şekil 239.Cephede bulunan çatlaklar 175
Şekil 240.Kirlenmeye bağlı malzeme bozulmaları 176

Şekil 241.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi konumu 177
Şekil 242.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi Konumu 177
Şekil 243.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi konumu 178
Şekil 244.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi planı 178
Şekil 245.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi kesiti 179
Şekil 246.Medresenin avlusundan görünüm 180
Şekil 247.Kuzeybatı cephesi 181
Şekil 248.Kuzeybatı cephesi 181
Şekil 249.Avlu görünümü 182
Şekil 250.Revak koridorundaki nem problemi ve su tesisatı 183
Şekil 251.Hücre içindeki nem problemi 184
Şekil 252.Kuzeybatı cephesindeki siyah kabuk oluşumu 184
Şekil 253.Hücre içindeki sıva dökülmeleri 185
Şekil 254.Kubbedeki çatlaklar 185
Şekil 255.Kapatılmış olan avludan görünüm 186
Şekil 256.Çay ocağı olarak kullanılan hücre 186
Şekil 257.Çay ocağındaki fayans ile kaplanmış duvar 187
Şekil 258.Revaklarda bulunan elektrik tesisatı 187
Şekil 259.Kılıç Ali Paşa Medresesi konumu 190
Şekil 260.Kılıç Ali Paşa Medresesi planı 190
Şekil 261.Avlu görünümü 191
Şekil 262.Revaklardan bir görünüm 191
Şekil 263.Dershane kubbesinde bir görünüm 192
Şekil 264.Batı Cephesi görünümü 192
Şekil 265.Güney cephesi görünümü 193
Şekil 266.Şemsi Paşa Medresesi konumu 194
Şekil 267.Şemsi Paşa Medresesi konumu 195
Şekil 268.Şemsi Paşa Medresesi konumu 195
Şekil 269.Medrese revakları görünümü 196
Şekil 270.Dershaneden bir görünüm 196
Şekil 271.Revaklardan bir görünüm 197
Şekil 272.Güney cephe görünümü 198
Şekil 273.Doğu cephe görünümü 198
Şekil 274.Şemsi Paşa külliyesi görünümü 199
Şekil 275.Cephedeki korozyon görünümü 200
Şekil 276.Zal Mahmud Paşa Külliyesi konumu 201
Şekil 277.Üst Medrese planı 202
Şekil 278.Alt Medrese planı 202
Şekil 279.Üst medrese avlusundan görünüm 203
Şekil 280.Alt Medrese avlusundan bir görünüm 203
Şekil 281.Dershane cephesi görünümü 204
Şekil 282.Su problemleri görünümü 205
Şekil 283.Su problemleri görünümü 206
Şekil 284.Valide-i Atik Medresesi konumu 207
Şekil 285.Valide-i Atik Medresesi konumu 207
Şekil 286.Valide-i Atik Medresesi planı 208
Şekil 287.Avludan bir görünüm 209
Şekil 288.Batı cephesi görünümü 210
Şekil 289.Kuzey cephesi görünümü 211
Şekil 290.Kuzey cephesi görünümü 211

Şekil 291.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu 212
Şekil 292.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu 213
Şekil 293.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu 213
Şekil 294.Gazanfer Ağa Medresesinin planı 214
Şekil 295.Dershanenin girişi ve avludan görünümü 215
Şekil 296.Kuzeydoğu cephesi görünümü 216
Şekil 297.Güneydoğu cephesi görünümü 216
Şekil 298.Medresenin üstten görünümü 218
Şekil 299.Gazanfer Ağa Medresesini kubbelerin görünümü 218
Şekil 300.Gazanfer Ağa Medresesi'nin avlu görünümü 219
Şekil 301.Hücrelerin görünümü 222
Şekil 302.Hücre içindeki rutubet görünümü 223
Şekil 303.Çay ocağı içindeki rutubet görünümü 223
Şekil 304.Çay ocağı görünümü 224
Şekil 305.Hücre içindeki aydınlatma görünümü 224
Şekil 306.Islak hacim görünümü 225
Şekil 307.Siyavuş Paşa Medresesi konumu 228
Şekil 308.Siyavuş Paşa Medresesi konumu 228
Şekil 309.Siyavuş Paşa Medresesi konumu 229
Şekil 310.Siyavuş Paşa Medresesi konumu 229
Şekil 311.Siyavuş Paşa Medresesi planı 230
Şekil 312.Medrese avlusundan görünüm 231
Şekil 313.Kuzey cephesi görünümü 232
Şekil 314.Doğu cephesi dershane görünümü 233
Şekil 315.Doğu cephesi görünümü 233
Şekil 316.Medrese giriş kapısı ve dershanenin görünümü 234
Şekil 317.Medrese avlu görünümü 234
Şekil 318.Medresenin revaklarının görünümü 235
Şekil 319.Hücrelerin ocak ve nişlerin görünümü 236
Şekil 320.Hücre nişlerinin görünümü 236
Şekil 321.Sinan Paşa Medresesi konumu 237
Şekil 322.Sinan Paşa Medresesi konumu 238
Şekil 323.Sinan Paşa Medresesi konumu 238
Şekil 324.Sinan Paşa Medresesi Konumu 239
Şekil 325.Sinan Paşa Medresesi Planı 240
Şekil 326.Sinan Paşa Medresesi dershane görünümü 241
Şekil 327.Güney cephesi görünümü 242
Şekil 328.Batı cephesi görünümü 243
Şekil 329.Medresenin üniversiteye tahsisine ait gazete haberi 246
Şekil 330.Restorasyondan önceki dershane görünümü 246
Şekil 331.Restorasyondan önceki dershane revak görünümü 247
Şekil 332.Restorasyondan önceki avlu görünümü 247
Şekil 333.Restorasyondan önceki avlu görünümü 248
Şekil 334.Klimalar ve zemin hizasında yeşillenmeler 248
Şekil 335.Mutfak kullanımı ve söve etrafındaki kabarmalar 249
Şekil 336.Sinan Paşa Medresesi konumu 252
Şekil 337.Sinan Paşa Medresesi konumu 252
Şekil 338.Sinan Paşa Medresesi konumu 253
Şekil 339.Medrese avlusu ve revaklarından bir görünüm 253
Şekil 340.Hücre içinden bir görünüm 254

Şekil 341.Kuzey cephesi görünümü 254
Şekil 342.Doğu cephesi görünümü 255
Şekil 343.Batı cephesi görünümü 256
Şekil 344.Kuzey cephesi görünümü 256
Şekil 345.Batı cephesi kapısının görünümü 258
Şekil 346.Revaklardaki rutubet ve kılcal çatlaklar 258
Şekil 347.Revaklardaki kılcal çatlaklardan bir görünüm 259
Şekil 348.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu 260
Şekil 349.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu 260
Şekil 350.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu 261
Şekil 351.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu 261
Şekil 352.Hafız Ahmed Paşa Medresesi planı 262
Şekil 353.Avludan bir görünüm 263
Şekil 354.Avludan bir görünüm 263
Şekil 355.Batı cephesi cami ve türbe kısmı 264
Şekil 356.Batı cephesi medrese ve çeşme kısmı 264
Şekil 357.Restorasyonda yapılan gergi demirleri 266
Şekil 358.Restorasyonda konulan gergi demirleri 266
Şekil 359.Su problemleri 267
Şekil 360.Su problemleri 267
Şekil 361.Su problemleri 268
Şekil 362.Hadım Hasan Paşa Medresesinin konumu 269
Şekil 363.Hadım Hasan Paşa Medresesinin konumu 269
Şekil 364.Hadım Hasan Paşa Medresesinin bodrum kat planı 270
Şekil 365.Hadım Hasan Paşa Medresesinin zemin kat planı 270
Şekil 366.Hadım Hasan Paşa Medresesinin 1.Kat Planı 271
Şekil 367.Kuzeybatı cephesi görünümü 272
Şekil 368.Kuzeydogu cephesi görünümü 273
Şekil 369.Batı Cephesi görünümü 273
Şekil 370.Hadım Hasan Paşa Medresesi kuzeybatı cephesi 274
Şekil 371.Hadım Hasan Paşa Medresesi batı cephesi 274
Şekil 372.İç mekân duvarlarında bulunan çiçeklenme 276
Şekil 373.Medresenin birinci katında bulunan hücre girişlerinin görünümü 277
Şekil 374.Zemin katta bulunan su kuyusunun görünümü 277
Şekil 375.Medresenin birinci attındaki kapatılan avlunun görünümü 278
Şekil 376.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu 281
Şekil 377.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu 282
Şekil 378.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu 282
Şekil 379.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu 283
Şekil 380.Kuyucu Murad Paşa Medresesi planı 283
Şekil 381.Medrese giriş kapısı ve dükkanlar 285
Şekil 382.Restorasyon esnasında medrese avlusundan görünüm 286
Şekil 383.Restorasyon esnasında dershane girişinden görünüm 286
Şekil 384.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu 288
Şekil 385.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu 289
Şekil 386.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu 289
Şekil 387.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi konumu 290
Şekil 388.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi planı 290
Şekil 389.Avludan dershane görünümü 291
Şekil 390.Güneybatı Cephesi Görünümü 292

Şekil 391.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi güneybatı cephesi 294
Şekil 392.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi güneydoğu cephesi 294
Şekil 393.Avludan bir görünüm 296
Şekil 394.Yeni boyanmış duvardaki rutubet sorunu 297
Şekil 395.Hücre içinde bulunan ocaktan görünüm 298
Şekil 396.Medresenin bugün kullanılan kuzeybatı cephesindeki giriş kapısı, tesisat bağlantıları ve kapı girişine yapılan sundurma 298
Şekil 397.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu 301
Şekil 398.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu 302
Şekil 399.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu 302
Şekil 400.Sultanahmet Medresesinin Planı 303
Şekil 401.Avlu görünümü 304
Şekil 402.Avlu görünümü 304
Şekil 403.Hücre içinden bir görünümü 305
Şekil 404.Dershane girişi görünümü 305
Şekil 405.Güneydoğu cephesi görünümü 307
Şekil 406.Sultanahmet Medresesi çatı onarımı 308
Şekil 407.Kubbede meydana gelen rutubet 309
Şekil 408.Kubbede meydana gelen rutubet 309
Şekil 409.Bayrampaşa Medresesi konumu 310
Şekil 410.Bayrampaşa Medresesi konumu 311
Şekil 411.Bayrampaşa Medresesi konumu 311
Şekil 412.Bayrampaşa Medresesi planı 312
Şekil 413.Kuzey cephesi görünümü 313
Şekil 414.Bayrampaşa Külliyesi derviş odalarının avlu görünümü 314
Şekil 415.Bayrampaşa Külliyesi görünümü 315
Şekil 416.Restorasyon esnasında medrese asıl giriş kapısı görünümü 315
Şekil 417.Restorasyon esnasında medrese,hazire bölümünün giriş kapısı görünümü 316
Şekil 418.Çinili Medresesi konumu 317
Şekil 419.Çinili Medresesi konumu 317
Şekil 420.Avludan medrese görünümü 318
Şekil 421.Revaklardan bir görünüm 318
Şekil 422.Çavuşdere Caddesi üzerinden bir görünüm 319
Şekil 423.Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu 320
Şekil 424Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu 320
Şekil 425.Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu 321
Şekil 426.Hasoadabaşı Hasan Ağa Medresesi planı 321
Şekil 427.Giriş cephesi görünümü 322
Şekil 428.Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin konumu 323
Şekil 429.Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin konumu 324
Şekil 430.Medresenin Divanyolu Caddesi üzerindeki görünümü 326
Şekil 431.Medresenin Divanyolu Caddesi üzerindeki görünümü 326
Şekil 432.Revaklarda siyah kabuk oluşumu 328
Şekil 433.Zemin suyundan dolayı rutubet ve yer yer bitkilenme 328
Şekil 434.Kubbedeki çatlaklar 329
Şekil 435.Sıva dökülmeleri 329
Şekil 436.Revaklardan bir görünüm 330
Şekil 437.Revakların zemin kaplamasından bir görünüm 331

Şekil 438.Dış cepheden bağlanmış doğalgaz borusu ve pvc pencereden çıkan doğalgaz bacası 331
Şekil 439.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu 334
Şekil 440.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu 335
Şekil 441.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu 335
Şekil 442.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu 336
Şekil 443.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi planı 336
Şekil 444.Kuzey cephesi görünümü 338
Şekil 445.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi 338
Şekil 446.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi avlusu 339
Şekil 447.Zeminde yosun oluşumu ve bitkilenme 341
Şekil 448.Batı cephesi yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu 341
Şekil 449.Çeşme duvarındaki çimento ile yapılan uygulamalar 342
Şekil 450.Hücre içindeki su problemleri 342
Şekil 451.Kapatılan revaklardaki konferans salonu 343
Şekil 452.Girişte bulunan dükkânın girişi 343
Şekil 453.Giriş kapısının arkasında bulunan elektrik tesisatı 344
Şekil 454.Revak kapatılarak yapılan oda 344
Şekil 455.Kütüphane için yapılan ısıtma tesisatı 345
Şekil 456.Hücreler için yapılan tesisatlar 345
Şekil 457.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu 349
Şekil 458.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu 349
Şekil 459.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu 350
Şekil 460.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu 350
Şekil 461.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi planı 351
Şekil 462.Avludan ve revaklardan bir görünüm 351
Şekil 463.Avludan ve revaklardan bir görünüm 352
Şekil 464.Medresenin güneydoğu cephe görünümü 353
Şekil 465.Medrese hücre duvarında derz boşalmaları ve siyah kabuk oluşumu 354
Şekil 466.Giriş kapısındaki siyah kabuk oluşumları, bitkilenme 354
Şekil 467.Hücre kubbelerinde bulunan kılcal çatlaklar 355
Şekil 468.Kapatılan revaktan bir görünüm 356
Şekil 469.Hücre içinden bir görünüm 356
Şekil 470.Hücre içinden bir görünüm 357
Şekil 471.Feyzullah Efendi Medresesi konumu 358
Şekil 472.Feyzullah Efendi Medresesi konumu 358
Şekil 473.Feyzullah Efendi Medresesi konumu 359
Şekil 474.Feyzullah Efendi Medresesi konumu 359
Şekil 475.Feyzullah Efendi Medresesi konumu 360
Şekil 476.Medrese revaklarından bir görünüm 360
Şekil 477.Dershane ile kitaplık bölümünün giriş holünün görünümü 361
Şekil 478.Giriş kapısı görünümü 362
Şekil 479.Kuzeybatı cephesi görünümü 364
Şekil 480.Cedid Mehmet Efendi Medresesinin konumu 365
Şekil 481.Cedid Mehmet Efendi Medresesinin konumu 365
Şekil 482.Cedid Mehmet Efendi Medresesi planı 366
Şekil 483.Cedid Mehmet Efendi Medresesi kuzeybatı cephesi 366
Şekil 484.Avludan görünüm 367
Şekil 485.Kuzeybatı cephe görünümü 368
Şekil 486.Güneybatı cephe görünümü 369

Şekil 487.Kuzeybatı cephesi görünümü 370
Şekil 488.Avlu görünümü 370
Şekil 489.Avlu görünümü 371
Şekil 490.Cephede suya bağlı yeşillenme 372
Şekil 491.Cephede siyak kabuk oluşumu ve yıkanmalar 372
Şekil 492.Bereketzade Medresesi konumu 374
Şekil 493.Bereketzade Medresesi konumu 374
Şekil 494.Bereketzade medresesi dükkan krokisi 375
Şekil 495.Güney cephesi görünümü 376
Şekil 496.Doğu cephesi görünümü 376
Şekil 497.Kuzey cephesi görünümü 377
Şekil 498.Cephede yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu görünümü 378
Şekil 499.Cephede yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu görünümü 379
Şekil 500.Pencerede rutubetlenme görünümü 379
Şekil 501.Avludan dershane cephesi görünümü 380
Şekil 502.Asma tavanlı revaklardan bir görünüm 380
Şekil 503.Hücreler arası geçişlerden bir görünüm 381
Şekil 504.Ankaravi Mehmet Efendi Medresesi konumu 382
Şekil 505.Ankaravi Mehmet Efendi Medresesi konumu 382
Şekil 506.Dershane girişi ve avlu görünümü 383
Şekil 507.Güneydoğu cephesi görünümü 384
Şekil 508.Güneybatı cephesi görünümü 385
Şekil 509.Kuzey Batı cephesi görünümü 386
Şekil 510.Kuzeydoğu cephesi görünümü 387
Şekil 511.Avludan dershane görünümü 387
Şekil 512.Avludan girişin görünümü 388
Şekil 513.Cephede siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar 390
Şekil 514.Hücre duvarındaki rutubetlenme 390
Şekil 515.Cephede malzeme kayıpları, derz boşalmaları 391
Şekil 516.Avludaki siyah kabuk oluşumları ve kılcal sıva çatlakları 391
Şekil 517.Uygun olmayan tesisat uygulamaları 392
Şekil 518.Uygun olmayan tesisat uygulamaları 393
Şekil 519.Uygun olmayan tesisat uygulamaları 393
Şekil 520.Çorlulu Ali Paşa Medresesi konumu 394
Şekil 521.Çorlulu Ali Paşa Medresesi konumu 395
Şekil 522.Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin konumu 395
Şekil 523.Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin konumu 396
Şekil 524.Çorlulu Ali Paşa Medresesi planı 397
Şekil 525.Medresenin Yeniçeriler Caddesi üzerinden görünümü 398
Şekil 526.Çorlulu Ali Paşa Medresesi Yeniçeri Caddesi üzerinden görünümü 399
Şekil 527.Revaklarda siyah kabuk oluşumu 401
Şekil 528.Cephede yıkanmalar, bitkilenme ve malzeme kayıpları 401
Şekil 529.Siyak kabuk oluşumuna bağlı malzeme deformasyonları 402
Şekil 530.Revaklarda bulunan sıva dökülmeleri 402
Şekil 531.Malzeme boşalmaları ve yapılan muhdes ekler 403
Şekil 532.Girişe yapılan doğalgaz tesisatı 404
Şekil 533.Revaklara yapılan ısıtma ve havalandırma tesisatları 404
Şekil 534.Revaklara yapılan tesisat uygulamaları 405
Şekil 535.Revaklardaki muhdes ekler ve yer kaplamaları 405
Şekil 536.Revaklara yapılan tesisat uygulamaları 406

Şekil 537.Girişi holu için yapılan niteliksiz üst örtü, dershane önü için yapılan demir doğrama ve niteliksiz aydınlatma ögeleri 406
Şekil 538.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu 407
Şekil 539.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu 408
Şekil 540.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu 408
Şekil 541.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu 409
Şekil 542.Damad İbrahim Paşa Külliyesi planı 410
Şekil 543.Restorasyon sırasında medrese avlusunun görünümü 412
Şekil 544.Restorasyon sırasında külliye girişi görünümü 412
Şekil 545.Restorasyon sırasında kütüphane revaklarının görünümü 413
Şekil 546.Restorasyon sırasında girişi cephesi görünümü 413
Şekil 547.Dershanesinden görünüm 414
Şekil 548.Revakların görünüm 414
Şekil 549.Damad İbrahim Paşa Külliyesinin cephe görünümü 414
Şekil 550.Ahmediye Medresesi konumu 415
Şekil 551.Ahmediye Medresesi konumu 416
Şekil 552.Ahmediye Medresesi planı 416
Şekil 553.Avludan bir görünüm 417
Şekil 554.Dershane ve cami görünümü 418
Şekil 555.Cephedeki siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar 419
Şekil 556.İçerideki nem problemi 419
Şekil 557.Revaktan bir görünüm 420
Şekil 558.Hücre içinden görünüm 420
Şekil 559.Revaktan bir görünüm 421
Şekil 560.Islak hacimlere geçiş holünden görünüm 421
Şekil 561.Esad Efendi Medresesi konumu 422
Şekil 562.Esad Efendi Medresesi konumu 422
Şekil 563.Esad Efendi Medresesi konumu 423
Şekil 564.Esad Efendi Medresesi konumu 423
Şekil 565.Esad Efendi Medresesi planı 424
Şekil 566.Medrese giriş kapısı görünümü 425
Şekil 567.Medrese avlusundan bir görünüm 425
Şekil 568.Kuzey cephesi görünümü 426
Şekil 569.Revaklarda bulunan kılcal çatlaklar 427
Şekil 570.Hacı Beşir Ağa Medresesi konumu 428
Şekil 571.Hacı Beşir Ağa Medresesi konumu 429
Şekil 572.Hacı Beşir Ağa Medresesi planı 429
Şekil 573.Avludan revakların görünümü 430
Şekil 574.Dershane içinden bir görünüm 430
Şekil 575.Medrese giriş kapısı görünümü 431
Şekil 576.Dershane cephesi görünümü 431
Şekil 577.Revakların görünümü 432
Şekil 578.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu 433
Şekil 579.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu 433
Şekil 580.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu 434
Şekil 581.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu 434
Şekil 582.Elhac Beşir Ağa Medresesi planı 435
Şekil 583Medrese avlusundan bir görünüm 435
Şekil 584.Medrese giriş kapısı görünümü 436
Şekil 585.Kuzeydoğu cephesi görünümü 437

Şekil 586.Kuzeydoğu cephesi 438
Şekil 587.Giriş kapısı görünümü 438
Şekil 588.Revaklarının görünümü 439
Şekil 589.Revakların restorasyon çalışmaları 439
Şekil 590.Revakların restorasyon çalışmaları 440
Şekil 591.Seyyid Hasan Paşa Medresesi konumu 441
Şekil 592.Seyyid Hasan Paşa Medresesi konumu 441
Şekil 593.Güney cephe görünümü 442
Şekil 594.Kuzey cephe görünümü 443
Şekil 595.Güney cephe görünümü 444
Şekil 596.Kuzey cephe görünümü 444
Şekil 597.Cephede siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar 445
Şekil 598.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu 446
Şekil 599.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu 446
Şekil 600.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu 446
Şekil 601.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu 447
Şekil 602.Avlu ve şadırvandan bir görünüm 448
Şekil 603.Dershane giriş kapısı görünümü 448
Şekil 604.Batı cephesi görünümü 449
Şekil 605.Giriş cephesinde bulunan siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar ve rutubet oluşumları 450
Şekil 606.Giriş cephesinde bulunan siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar ve rutubet oluşumları 451
Şekil 607.Duvarlarda bulunan rutubete bağlı sıva dökülmeleri 451
Şekil 608.Avludan giriş kapısı görünümü 452
Şekil 609.Revaklarının görünümü 452
Şekil 610.Nuruosmaniye Medresesi konumu 453
Şekil 611.Nuruosmaniye Medresesi konumu 454
Şekil 612.Nuruosmaniye Medresesi konumu 454
Şekil 613.Nuruosmaniye Medresesi konumu 455
Şekil 614.Nuruosmaniye Medresesi konumu 455
Şekil 615.Nuruosamniye Medresesi konumu 456
Şekil 616.Medrese avlusundan dershane görünümü 457
Şekil 617.Güney cephesi görünümü 457
Şekil 618.Revaklardan bir görünüm 458
Şekil 619.Revaklardan bir görünüm 459
Şekil 620.Hücre içinde bir 459
Şekil 621.Kaba Halil Medresesi konumu 462
Şekil 622.Kaba Halil Medresesi konumu 462
Şekil 623.Kaba Halil Medresesi konumu 462
Şekil 624.Kaba Halil Medresesi konumu 463
Şekil 625.Kaba Halil Medresesi planı 463
Şekil 626.Güney ve doğu cephe görünümleri 464
Şekil 627.Doğu cephesi görünümü 465
Şekil 628.Hamidiye Medresesi konumu 467
Şekil 629.Hamidiye Medresesi konumu 467
Şekil 630.Hamidiye Medresesi konumu 467
Şekil 631.Hamidiye Medresesi konumu 468
Şekil 632.Hamidiye Medresesi konumu 468
Şekil 633.Hamidiye Medresesi konumu 469

Şekil 634.Revaklardan bir görünüm 469
Şekil 635.Medresenin doğu köşesinden görünümü 470
Şekil 636.Medresenin giriş cephesi görünümü 471
Şekil 637.Medresenin avlusundan bir görünüm..... 471
Şekil 638.Medresenin giriş cephesi görünümü 473
Şekil 639.Hücre içinde bir görünüm 473
Şekil 640.Doğu cephesinden bir görünüm 474
Şekil 641.Üst örtüden bir görünüm 474
Şekil 642.İncelenen medreselerin dağılım grafiği 475
Şekil 643.İncelenen medreselerin işlev grafiği 475

İSTANBUL'DA 16-18. YY.'LARA AİT MEDRESELERDEKİ İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİNİN KORUMA AMAÇLI DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmadaki amaç, İstanbul'da bulunan 16-18'inci yüzyıllara ait olan klasik dönem ve sonrasındaki medreselerin günümüzdeki kullanım amaçları, koruma sorunları ve kullanım amaçlarının koruma ilkelerine uygun olup olmadığını tespit etmektir. Bu çalışmada öncelikle ele alınan, medreselerin günümüzde ve eski tarihlerdeki konumu, mimari özellikleri ve günümüzdeki cepheleridir. Bununla beraber, medresenin kurul arşivlerinden, ansiklopedilerden ve yapılan tezlerden araştırılarak, bilinen onarımları, bilinen işlevleri ve eski fotoğrafları tespit edilmektedir. Medrese için yapılan bu araştırmalardan sonra medresenin işlevden ve kullanıcılardan kaynaklanan sorunları ve güncel koruma durumları anlatılmaktadır. Son kısımda ise medresenin konumu, mimari özellikleri, geçirdiği işlevsel değişikler de dikkate alınarak medrese ile ilgili bir işlev değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Bu çalışmadaki tüm medreseler ziyaret edilerek, bazı kullanıcılar ile soru-cevaplar yapılmıştır. Bu yapılan çalışma ile kullanıcının günümüzdeki medreselerin kullanım amaçları hakkındaki düşüncelerini daha iyi anlamak amaçlanmıştır. Bu sayede kullanıcının medrese hakkında, günümüz ihtiyaçlarını da dikkate alarak nasıl bir onarım istediği ve bu onarımın, medresenin mimari kimliği ile bağdaşıp bağdaşmadığı ortaya konmaktadır.

Bu çalışmada bir medresenin günümüze kadar geçirmiş olduğu mimari anlamdaki tüm evrelerini genel hatları ile incelenmiş bulunmaktayız. Bu çalışma ile hedeflenen düşünce, medrese özelinde tarihi mirasımızın günümüze kadar hangi amaçlar ile kullanıldığı ve bu kullanımların sonuçları ile medreselerin hangi amaçlar için kullanılabileceğine dikkat çekmektir.

Bu çalışma sonuç olarak, incelenen medreseler ışığında, medreselerin güncel durumlarını, daha çok hangi amaçla ve hangi kullanıcılar ile kullanıldığının analizi yapılarak bir sonuç elde etmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede bir medreseye işlev verilirken hangi işlevlerin daha uygun olduğunu, işlevin medreseye getireceği yükün ve onarımın sonuçlarını önceden tespit etmektedir. Tarihi kimliğimizi ifade eden eğitim kurumlarımız olan medreselerin, günümüzde daha verimli kullanılması ve gelecek kuşaklara daha iyi halde bırakılması için bu tarz çalışmaların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Conservative Evaluation of Functional Changes in the Madrasahs of the 16th and 18th Centuries in Istanbul

SUMMARY

The purpose of this study is to determine whether the Madrasahs in Istanbul which belong to classical period of 16th-18th centuries and later periods conforms to the conservation principles in terms of today's usage, protection problems and purposes of use.

This study focuses on the position of the Madrasahs in present and the past, their architectural features and the remained elevations. Along with this, known repairs, known functions and old photographs have been identified by investigating from the archives of the Madrasah committee, encyclopedias and theses. After these researches made for the Madrasahs, the problems and current protection situation of the Madrasahs are explained. In the last part, a functional evaluation about is Madrasahs made by taking into account the position of the Madrasahs, architectural features, and functional changes.

All the Madrasahs in this study were visited and a questionnaire was made with some users. With this study, it is aimed to better understand the user's thoughts about the usage goals of today's Madrasah. In this respect, it is revealed how the user wants to repair the madrasah considering today's needs, and whether this repair is compatible with the architectural identity of the Madrasahs.
In this study, we have studied all phases of architectural meaning that a Madrasahs has spent up to daylight with general lines. The aim of this study is to draw attention to possible uses of Madrasahs considering how our historical heritage has been used until today.

As a result of this study, it is aimed to obtain a result by analyzing the current status of the Madrasah, in the light of the purpose of use and the users of the Madrasah. In this way, when a function is given to a Madrasah, we determine in advance which functions are more appropriate, the burden that the function will bring to the Madrasah, and the consequences of the repair. These kinds of studies need to be taken into consideration in order to make the Madrasahs which are our educational institutions expressing our historical identity more efficient to use today and to be kept better for future generations.

1.GİRİŞ

1.1.Çalışmanın Amaçı

Bu çalışmanın amacı İstanbul'da 16-18. Yy.'lara ait medreselerdeki işlev değişiklikleri ile bu işlevlerden kaynaklanan koruma sorunlarını tek bir çalışma ile ortaya çıkarmaktır. Günümüzde bu medreselerin hangi amaçlar ile kullanıldığının tespit edilmesi, harap olan medreselerin daha fazla harap olmadan kurtarılarak gelecek nesillere aktarılabilmesi umulmaktadır.

1.2.Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın yöntemi, tüm seçilen medreseler için birer birer, öncelikle medresenin günümüzdeki konumu ile hangi ada, parsel ve paftada yer aldığının belirlenmesi ile başlamaktadır. Bundan sonra eski haritalarda nasıl gösterildiğinin tespit edilmesi, medresenin genel olarak mimari özelliklerinin tanımlanması ile devam edilmektedir. Bu aşamadan sonra günümüzde medresenin işlevinin ne olduğu güncel fotograflar ve kayıtlar ile anlatılmaktadır. Yapının arşiv ve kurul kayıtları incelenerek günümüze kadar yapıda yapılmış olan çalışmaların hakkında anlaşılması alındığı ve hangi yıllarda onarım gördüğünün tespit edilmesi, bunun akabinde yapının yine arşivlerde hangi işlev ile kullanıldığının tespiti gerçekleştirilmektedir.

Medrese ile ilgili araştırmalar ve tespitlerden sonra medresenin işlevsel ve kullanıcılardan kaynaklanan koruma sorunları yine güncel fotograflar ile belgelenmektedir. Son olarak, medrese işlevi, geçirdiği restorasyon ve işlevden kaynaklanan sorunlarına yönelik olarak bir değerlendirme yapılmaktadır.

2.OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ MEDRESELERİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİMDEKİ ÖNEMİ

Medrese Arapçada "öğrenmek" ya da "ilim öğrenilen yer" anlamlarına gelmektedir (Kuş, 2008, s.36). Tüm İslam devletlerinde olduğu gibi Osmanlıda da eğitim medrese üzerinden verilmektedir. Eğitim ilk etapta camilerde ve hocaların evlerinde verilmekteydi (Ahunbay, 1993, c.5, s.321). Fakat nüfusun çoğalması ve diğer şehirlerden gelen öğrencilerin artması ile birlikte başka bir eğitim yapısına ihtiyaç duyulmuştur. Medreselerde eğitim verilen derslere göre farklılık göstermektedir. Sıbyan mekteplerindeki ilk eğitimden sonra gidilen genel medreselere medrese türlerinin ilki denilebilir (Ahunbay, 1993, c.5, s.321). Bu medreseler köylere kadar yayılmıştır. İkinci tür medreseler ise belli konularda ihtisaslaşmış olan medreselerdir (Ahunbay, 1993, c.5, s.321) Bunlar darülkurra, darülhadis, tıp medreseleridir. Darülkurralar da kıraat, mahreç eğitimi gibi eğitimler verilirken, darülhadisler de ise hadis eğitimleri verilmektedir (Ahunbay, 1993, c.5, s.322).

Medreselerin eğitim sevilerine göre müderrisler atanmaktadır. İlk müderrisler medresenin banisi tarafından seçilirdi (Kütükoğlu, 2000, s.15). Müderrislerin aldığı ücret karşılığında medresenin derecesi belirlenirdi (Ahunbay, 1993, c.5, s.321). Örneğin; ellili medreselerde ki müderrisler elli akçe alırlardı. Padişah ve vezirlerce yapılan medreseler en üst seviyedeki medreselerdir. Her medreseyi tamamlayan öğrenci orada bulunan müderristen icazetname alırdı (Kütükoğlu, 2000, s.15). Bu icazetname ile bir sonraki eğitim basamağına geçilirdi. Müderrislerden İstanbul'da görevli olanlar buradan kadılığa, kazaskerliğe ve şeyhülislamlığa kadar yükselmekteydiler (Ahunbay, 1993, c.5, s.321). Medreselerde müderris ve öğrencilerden hariç öğrencilerin derslerini tekrar ettiren bir muid, bekçi olarak görevlendirilmiş bevvab ile devamsızlığı kontrol eden noktacı bulunmaktaydı. Son zamanlarda ise talebe tarafından seçilmiş kemer denilen bir vazifeli de bulunurdu (Kütükoğlu, 2000, s.16)

Vakıf yapıları olan medreselerde öğrenciler parasız eğitim alırlardı (Kütükoğlu, 2000, s.16). Yiyecekleri imaretten sağlanır ve bazı medreselerde talebeler günlük alırlardı. Hatta ramazan ayında çeşitli yerlere gönderilen talebeler buralarda vaaz ettirilerek, namaz kıldırarak toplum önüne çıkarılırdı (Kütükoğlu, 2000, s.16) Böylece medrese ile halk arasındaki iletişim kuvvetlendirilir ve insanların medreseye olan güveni daha da artmış olurdu. Ayrıca medreselerde düzenli bir kayıt tutma

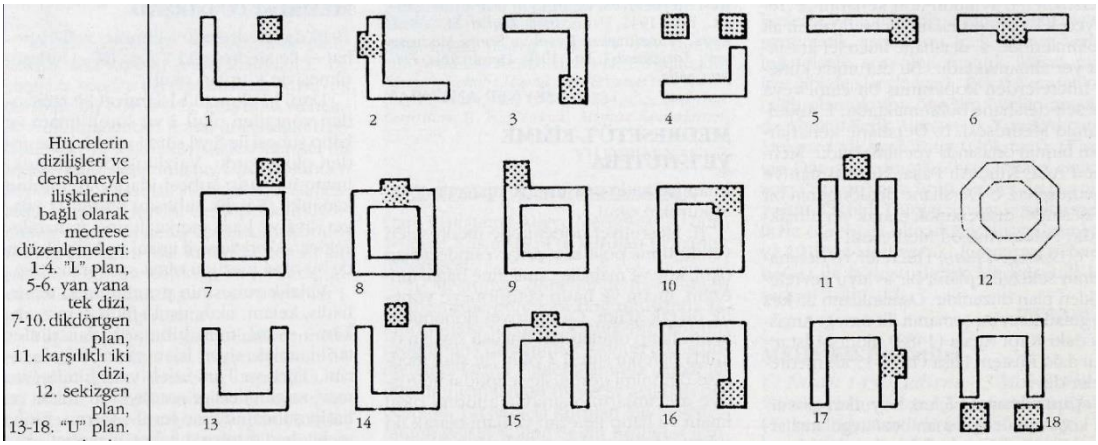
mevcuttur (Kütükoğlu, 2000, s.16). Vakıf olarak işletildikleri için odalarının boş-dolu durumları, oda da kaç kişinin kalacağı, evli olanların medresede kalamayacakları, medresede ders veren müderrislerin uzun süre medresede görev yapıp dersiye haline getirmemeleri vakıf yönetimi tarafından takip edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.16)

Günümüze ulaşan en eski Osmanlı medresesi, İznik'te bulunan 1331 tarihli Süleyman Paşa Medresesidir (Kuş, 2000, s.38). Bir külliyeden bağımsız inşa edilen medrese simetrik bir plana sahiptir. Medrese, dershane, hücre ve küçük bir avluyu çevreleyen revaklara sahiptir. İstanbul'un fethine kadar başta Bursa ve Edirne olmak üzere birçok Osmanlı kentinde medreseler inşa edilmiştir. Fetih sonrasından 19. Yy'a kadar İstanbul'da 500'ün üzerinde medrese yapıldığı tahmin edilmektedir (Ahunbay, 1993, c.5, s.327). Bu medreselerden günümüze 90 civarında medrese ulaşmıştır (Ahunbay, 1993, c.5, s.327). Bunun başlıca sebepleri yangın, deprem ve bayındırlık faaliyetleri olmuştur.

İstanbul'da yapılmış olan medreseler en çok Fatih İlçesi'nde bulunmaktadır. Bu medreseler bir külliye veya manzumenin içinde veyahut da tek başlarına inşa edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.17). Günümüze ulaşan medreseler kagir yapılardır.

Medreseler ile ilgili olarak ilk mimari çalışma Semavi Eyice'ye aittir (Ahunbay, 1993, c.5, s.325). Bu çalışmada külliye içinde yer almaları, bağımsız olarak yapılmış olması ve sultanların yaptırmış olduğu medreseler şeklinde üç başlıkta toplanmıştır (Ahunbay, 1993, c.5, s.325).

Zeynep Ahunbay'ın yaptığı çalışmaya göre medreselerin temel bileşeni olan dershanenin konumuna göre plan tipolojisi belirlenmiştir. Bu tipoloji ise altı ana başlıkta toplanmıştır. Bunlar: 1. Yan yana tek dizi, 2. Karşılıklı iki dizi, 3. L plan, 4. U plan, 5. Dikdörtgen plan, 6. Sekizgen plandır (Ahunbay, 1993, c.5, s.325). Bu plan tipolojisine göre örnek verecek olursak 1 plan tipine giren Süleymaniye Tıp Medresesi verilebilir. 2. Plan tipine örnek olarak Sokullu Mehmet Paşa Medresesi, 3. Plan tipine örnek Köprülü Mehmet Paşa Medresesi, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi, 4. Plan tipine örnek Sultan Selim Han Medresesi, 5. Plan tipine örnek Kılıç Ali Paşa Medresesi ve son olarak ise 6. Plan tipine örnek Rüstem Paşa Medresesi verilebilir.

Şekil 1.Plan tipolojileri (Zeynep Ahunbay, DBİA)

Bu plan tiplerinde en yaygın olan plan tipi U plan tipidir. Bu plan tipinin içinde de bazı alt kategoriler bulunmaktadır. Bunlar; yalın U plan: cami ile aynı avluyu paylaşan ve dershanesi olmayan medreselerdir, dershanesi U'nun açık kısmında bulunan medreseler, dershanesi U'nun simetri ekseni üzerinde bulunan medreseler ile dershanesi U'nun bir kenarında olan medreseler olmak üzere ayrılmaktadır.

Bu genel tipolojiye ada biçimi, arsa koşulları gibi durumlardan dolayı girmeyen medreseler de bulunmaktadır. Örneğin; Kaba Halil Medresesi, Siyavuş Paşa Medresesi örnek gösterilebilir.

3. 16. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ

3.1.EFDALZADE MEDRESESİ

3.1.1.Yapının Mimari Tanımı

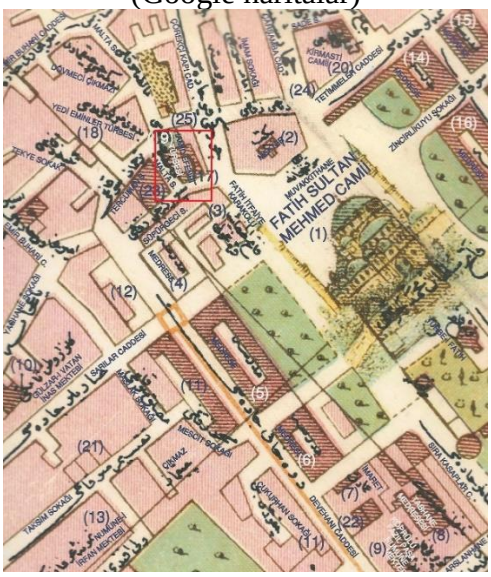
3.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Efdalzade Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Ali Kuşçu Mahallesi, İslambol Sokak, 1923 ada, 6 parselde bulunmaktadır. Banisi Seyyid Efdalzade Hamidüddin Efendi'dir (DBAİ, 1993, c.3, s.133). Yapım tarihi belli olmayan medresenin 1496-1503 yılları arasında yaptırıldığı tahmin edilmektedir (Kurşun, 2008, c.2, s.63). Bir külliyeye bağlı değildir. Mimarı belli değildir (Kurşun, 2008, c.2, s.63). (Ek 1)

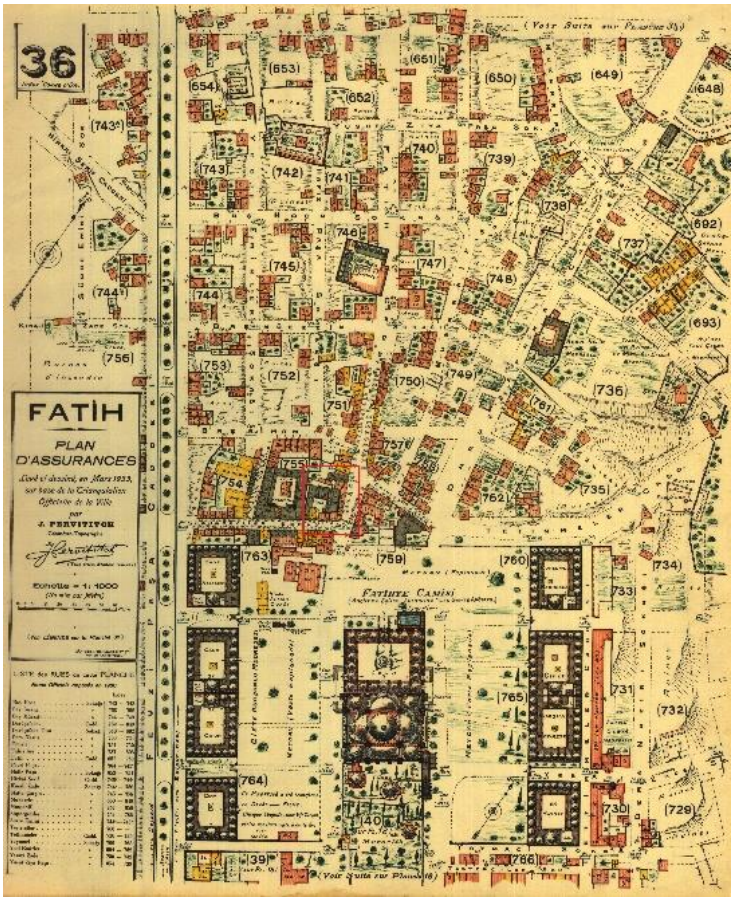
Şekil 2.Efdalzade Medresesi konumu

(Google haritalar)

Şekil 3.Efdalzade Medresesi konumu

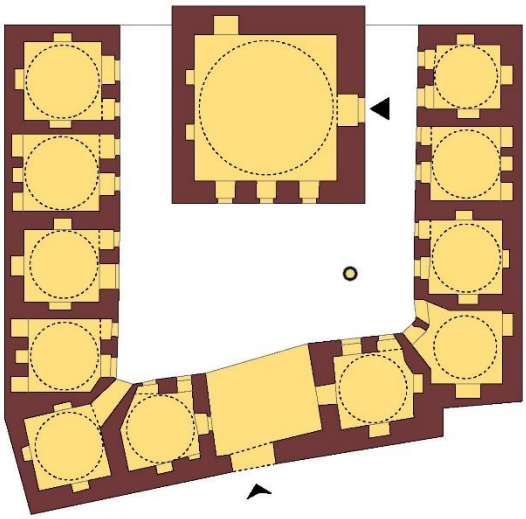
(Necip Bey haritası, pafta 44, 1918)

Şekil 4.Efdalzade Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 36, 1933)

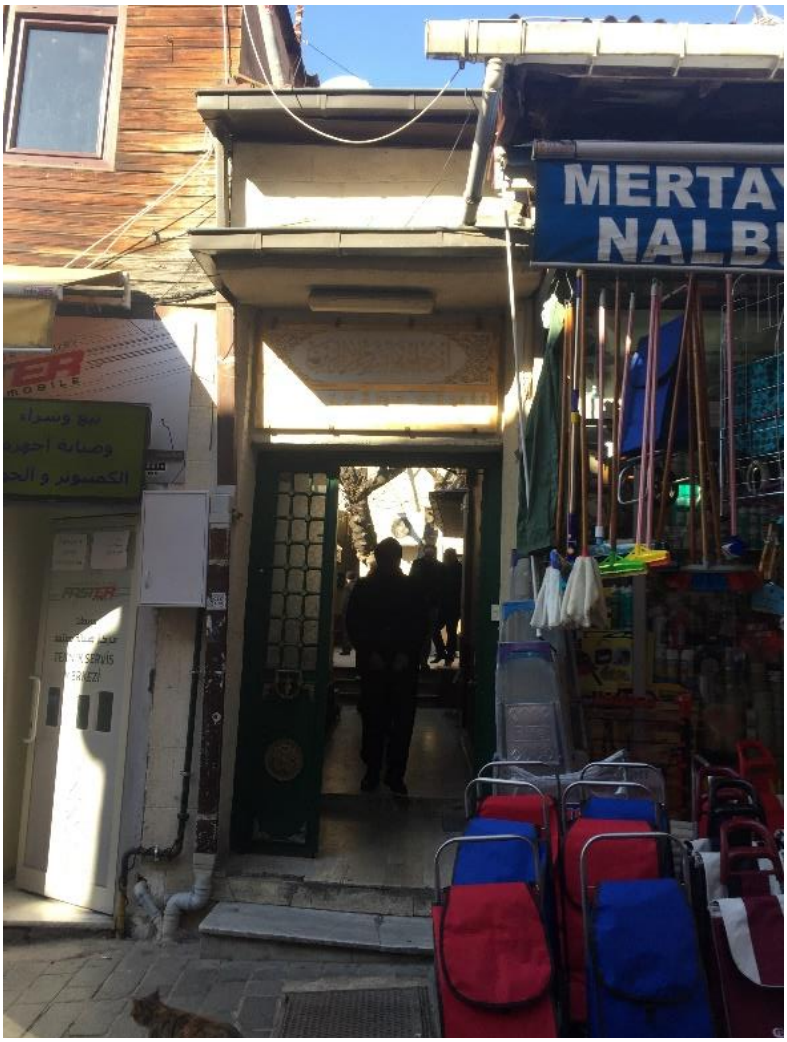
Medrese U planlıdır. 11 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Birçok özgün ayrıntısı günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 5.Efdalzade Medresesi planı (Ertuğrul, 2008, c.2, s.63)

3.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye İslambol sokakta bulunan giriş kapısından girilmektedir. Medresenin avlusuna tonozlu bir geçit ile ulaşılmaktadır. Girişin doğusunda beş tane, batısında ise altı tane hücre bulunmaktadır. Girişin tam karşısında ise dershane yer alır. Hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin avluya açılan basık kemerli birer kapı ile demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Revakları günümüze ulaşamamıştır. Hücrelerin örtü türü kubbe, geçiş ögesi pandantiftir. Özgün ocak ve yaşmakları bugün mevcut değildir. Dershane avluya taşmış şekilde konumlandırılmıştır. Dershanenin girişi direk avludan değil yan cephesinde bulunur. Kare planlıdır. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Fakat kubbenin özgün olup olmadığı belli değildir (DBİA, 1993, c.3, s.133).

Şekil 6.Medresenin giriş kapısı
(Öztürk, 2017)

Şekil 7.Avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.1.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının birçok onarım geçirdiği tahmin edilse bile, tespit edilen ilk onarım 1870 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.227). 1976 yılına kadar harap bir halde bulunan medrese bu tarihte yapılan kötü bir onarım ile birçok özgün ayrıntısını kaybetmiştir.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan karar aşağıda özetlenmiştir.

17.07.1987 tarihli 3744 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

3.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanımı sona ermiş, bir süre işlevsiz kalmıştır. 1976 yılında Bedihi Süleyman Efendi Vakfı tarafından mescid olarak kullanılmıştır (Kurşun, 2008, c.2, s.63). Bugün bu vakıf ile beraber birkaç hücresinde Suriye Eğitim Derneği tarafından Suriyeli çocuklara eğitim verilmektedir.

3.1.4.Yapının Koruma Sorunları

3.1.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan kaynaklı sorunlar

Yapının birçok özgün ögesi günümüze ulaşmamıştır. Öncelikle duvarlar çimentolu sıva ile kapatılmış, bazı duvarlara ise mantolama yapılmıştır. Bu sebeple yapım tekniği ve malzemesi hakkında bir bilgi edinilmemektedir. Kubbelerdeki kurşunlar kaldırılmış onun yerine şhingle çatı örtüsü kullanılmış bazı bölümleri ise zift ile kaplanmıştır.

Şekil 8.Kubbelerin görünümü

(Öztürk, 2017)

Hücrelerin içlerinin bazısına kalebodur döşenmiş, bazılarının alt döşemesi kaldırılarak moloz dökülmüştür. Kubbelerine etrafı binalar ile çevrili olduğu için ışık ve hava alsın diye delikler açılmıştır. Bazı hücreleri ise depo olarak kullanılmaktadır. Dershane ve devamlı kullanılan bir -iki hücrede ise rutubet gözlemlenmiştir.

Şekil 9.Hücre içindeki döşeme kaplamasından görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 10.Döşeme kaldırılmış, duvarlara mantolama yapılmış
(Öztürk, 2017)

Şekil 11.Depo olarak kullanılan hücreden bir görünüm

(Öztürk, 2017)

Ayrıca dershanesini mescide çevirmek için bazı müdahalelerde bulunulmuştur. Öncelikler mihrap yapabilmek için cephede buluna üç tane pencereden biri kapatılmıştır (DBİA, 1993, c.3, s.134). Ayrıca içeriye döner bir merdiven yapılarak küçük bir mahfil katı yapılmıştır.

Şekil 12.Dershane girişinde sıva ve boya dökülmeleri

(Öztürk, 2017)

3.1.5.Değerlendirme

Medresenin ivedilik ile üzerinde bulunan muhdes eklerden ve yapılan yanlış uygulamalardan arındırıp iyi bir onarım ile özgün haline dönmesi gerekmektedir. Bununla beraber bu medrese için ilk önce bulunduğu bölgenin özelliklerine göre bir işlev belirlenmesi gerekir. Bu işlev belirlendikten sonra yapılacak olan onarıma başlanılması daha olumlu olacaktır. İyi bir işlev ve iyi bir onarım ile kültürel mirasımıza kazandırılması gerekmektedir. Ayrıca incelenen medreseler içinde kullanılıyor gibi görünmekle birlikte çok iyi faydalanılamayan bir yapıdır.

3.2.BEYAZID MEDRESESİ

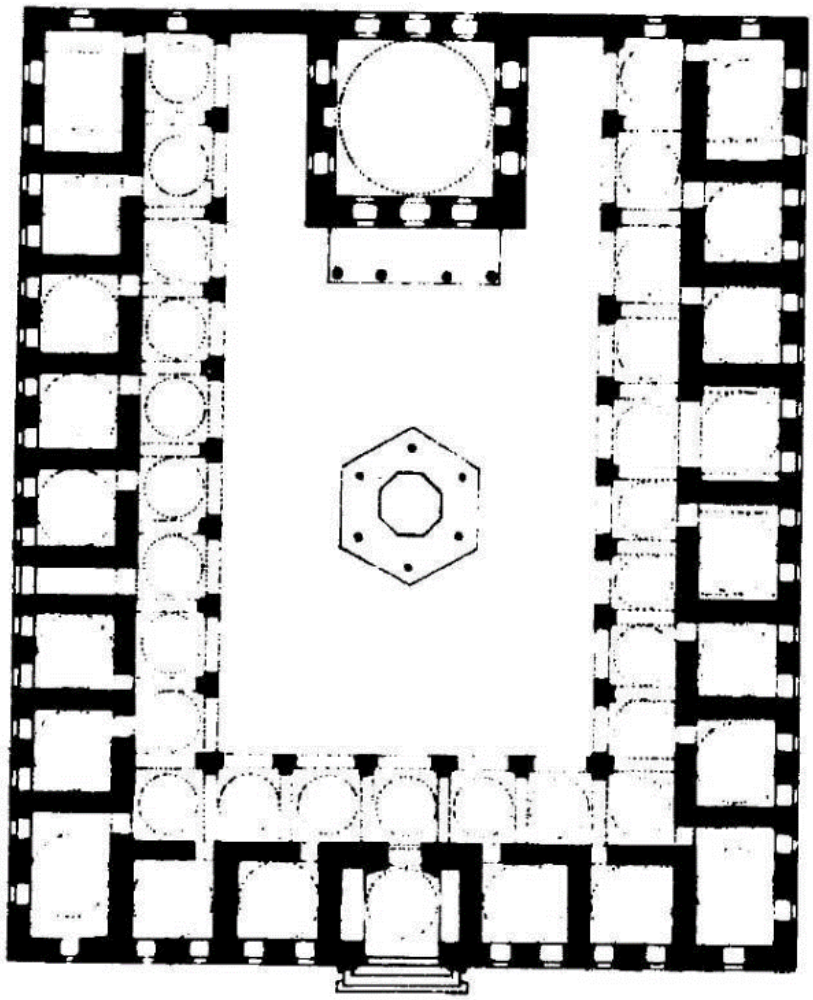
3.2.1.Yapının Mimari Tanımı

3.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Beyazid Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Balaban Mahallesi, 584 ada, 21 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1506 olan medresenin mimarı Yusuf B. Papas'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.224). Cami, medrese, sıbyan mektebi, hamam, sebil, türbeden oluşan bir külliyenin bir parçasıdır. Banisi Sultan II. Bayezid 'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.224). (Ek 2)

Şekil 13.Beyazıd Medresesi konumu
(Alman Mavileri, J 6/2, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 14.Beyazıd Medresesi planı

(Kütükoğlu, 2000, s.217)

Klasik medrese tipine girer. U planlıdır. 19 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avlunun ortasında sekizgen bir şadırvan ve havuz bulunmaktadır.

3.2.1.1.1.Cephe Özellikleri

Cephede dershanesinde bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık örgü kullanılmıştır. Diğer kısımlarda ise kesme taş kullanılmıştır. Cephelerinde her hücreye alt kotta iki tane gelecek şekilde demir parmaklıklı, söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencereler mevcuttur. Bu pencerelerin üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık pencereleri yer alır. Dershanesini aydınlatan yan cephelerle beraber 19 penceresi bulunmaktadır. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi taştan yapılmış bacalar görülmektedir.

Şekil 15.Giriş cephesi görünümü

(Öztürk, 2017)

3.2.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı 1509 yılındaki depremden zarar görmüş ve hemen onarımı yapılmıştır (Kütükoğlu, 2008, s.86). 1645 yılında olan yangından etkilenmiştir (Kütükoğlu, 2008, s.86). 1837, 1843, 1845 1846,1867 ve 1870 yıllarında çeşitli büyüklüklerde onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.87). 1902 yılında bir onarımı daha görülmektedir (Kütükoğlu, 2008, s.87). Günümüzde ise 2017 yılında restorasyonu tamamlanmıştır.

Ayrıca medrese ile ilgili olarak kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

16.05.2001 tarihli 12809 karar numaralı toplantıda tescil edilmesine karar verilmiştir.

25.05.2007 tarihli 1630 karar numaralı toplantı hazırlanılan projelerinin kabulüne ve koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

3.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Cumhuriyet zamanında şehir kütüphanesi olarak kullanılan yapı, 1983'ten günümüze kadar Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi olarak kullanılmaktaydı (Kurşun, 2008, c.1, s.225). Son restorasyondan sonra ise kütüphane olarak işlevlendirilmiştir.

3.2.4.Değerlendirme

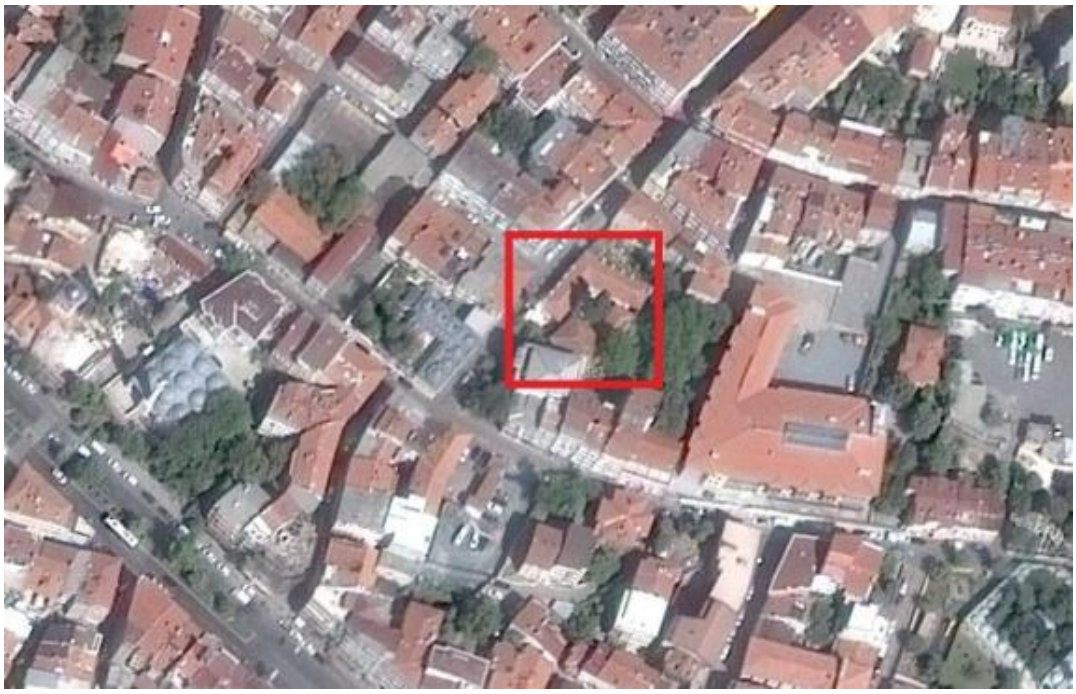
Medrese için yapılan araştırma ve gözlemler doğrultusunda başarılı bir restorasyon geçirmiş olduğu tespit edilmiştir. Medreseye verilen kütüphane işlevi hem medresenin konumu hem de medresenin aslı işlevine uygunluğu bakımından olumludur. Bu anıtların kamu yararını gözetecek biçimde işlevlendirilmesi, tüm bireylere bu kültür varlığından eşit faydalanma hakkı vermesi açısından olumludur.

3.3.ÜÇBAŞ MEDRESESİ

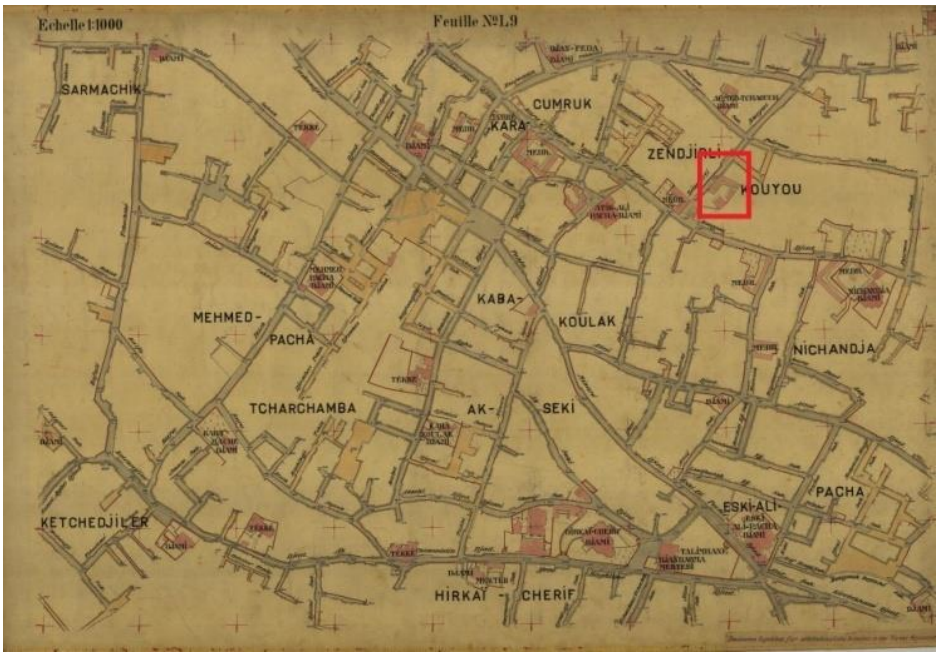
3.3.1.Yapının Mimari Tanımı

3.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

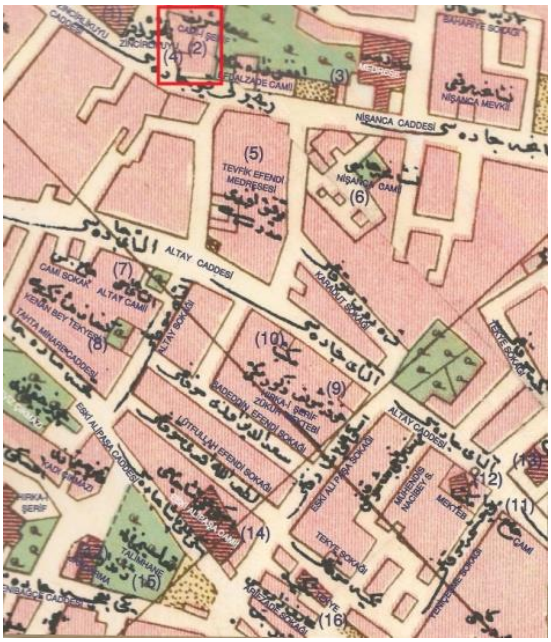
Üçbaş Medresesi ya da diğer adıyla Üçbaş Nureddin Hamza Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Atik Ali Mahallesi, Saray Caddesi, 1348 ada, 30 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1533 olan medrese yanındaki mescid ile birlikte inşa edilmiştir (Baltacı, 2005, s.859). Banisi Müderris Nureddin Hamza, mimarı Mimar Sinan'dır (Baltacı, 2005, s.859). (Ek 3)

Şekil 16.Üçbaş Medresesi konumu
(Google haritalar)

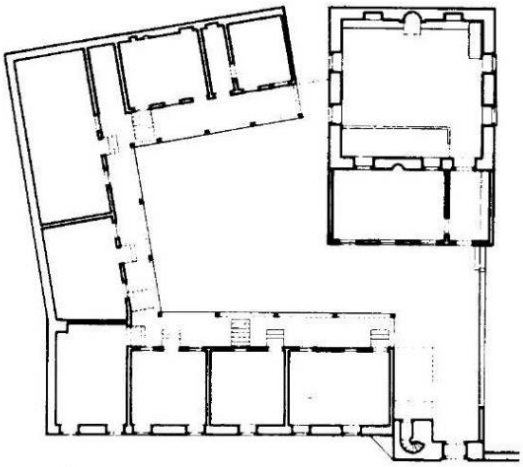

Şekil 17.Üçbaş Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L9, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Şekil 18.Üçbaş Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 32, 1918)

Medrese U planlıdır. Mescid ile aynı avluyu kullanmaktadır. 12 hücrelidir. Hücrelerin önünde revakları vardır. Medrese duvarının yanında minare yer almaktadır. Dershane olarak mescid kullanılmaktadır.

Şekil 19.Üçbaş Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.242)

3.3.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medrese yıllar içerisinde birçok onarım gördüğünden dolayı özgün elemanları günümüze ulaşmamıştır. Medrese ve mescide Saray Ağası Caddesi üzerinden girilmektedir. Caminin batısında bulunan medresede hücrelerin önlerinde özgün olmayan ahşap revak kısımları bulunmaktadır (DBİA, 1993, C7, s.333). Medrese hücrelerinin içleri de birçok özgün elemanını yitirmiştir. Medrese odalarının içlerinde ocaklar bulunmaktadır.

Hücrelerin revaklara açılan kapı ve pencereleri mevcuttur. Revakların ve hücrelerin üst örtüsü kırma çatıdır. Hücrelerin altındaa bodrum kat bulunmaktadır.

Şekil 20.Medrese avlusundan bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 21.Hücre içinden bir görünüm (K.M.K.M., 2017)

3.3.1.1.2. Cephe Özellikleri

3.3.1.1.2.1. Kuzeybatı cephesi

Saray Ağası Caddesi üzerinde bulunan cephe oldukça sade ve hücrelere açılan yedi tane söveli pencere bulunur. Cephenin doğusunda medrese ile mescid girişi yer alır. Giriş ile medrese arasında minare mevcuttur. Ayrıca cephenin batısında bodrum kata giriş için bir de kapı bulunmaktadır. Cephe yüzeyi sıvalı ve boyalıdır. Üst örtüde kırma çatı ve hücrelerden çıkan beş tane, kare kesitli, taştan yapılmış bacalar görülmektedir.

Şekil 22.Kuzeybatı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.3.1.1.2.2. Kuzeydoğu cephesi

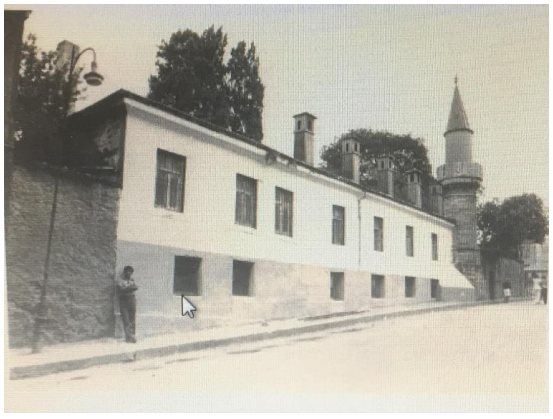
Hücrelerin bulunduğu cephedir. Sağır bir cephedir. Sıvalı ve boyalıdır. Üst örtüde hücrelerden çıkan dört tane baca mevcuttur.

3.3.2. Yapının Bilinen Onarımları

Yapı günümüze kadar birçok onarım geçirmiş ve çok az özgün öge günümüze ulaşmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.243). 1729 Balat yangınından etkilenmiştir (Oflaz, 2017, s.96). 1837, 1873, 1892 yıllarında çeşitli onarımlar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.243). 1893 yılında çok harap bulunan medresenin bir kısmı yıkılarak yeniden yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.243). Medresenin 2017 yılı itibari ile restorasyon çalışmalarının son aşamasındadır.

Şekil 23.Medresenin kuzeybatı cephe görünümü
(24 Haziran 1946, Encümen arşivi)

Şekil 24.Medresenin kuzeybatı cephe görünümü (Tarih belli değil, Kurul arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

13.09.1964 tarihli 2569 karar numaralı toplantı önceden verilen dilekçe ile ilgili olarak medresenin ancak asli işlevi ile kullanılacağına karar verilmiştir.

16.09.1987 tarihli 3618 karar numaralı toplantıda medresenin tesciline karar verilmiştir.

14.03.1981 tarihli 12913 karar numaralı toplantı genel bir tescil işlemi için medresenin fotoğraflarıve rölövesinin alınmasına karar verilmiştir.

09.05.1990 tarihli 1972 karar numaralı toplantıda mescid ve medresede izinsiz uygulamalar yapıldığı tespit edilmiş, mescid cephesinde izinsiz seramik kaplamalar yapıldığı tespit edilmiş, bu uygulamanın kaldırılmasına ve harap durumda olan medresenin ihya edilmesine karar verilmiştir.

14.01.1998 tarihli 9206 karar numaralı toplantıda medrese için verilen rölöve projesinin uygun olduğuna, medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine ve restorasyon projesinin yıkılmadan çizilerek kurul onayına sunulmasına karar verilmiştir.

01.08.2012 tarihli 794 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri kabul edilip, restorasyon sırasında çıkan bulgulara göre restitüsyon ve restorasyon projelerinin revizyonuna karar verilmiştir.

3.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese yıllar boyu harap halde durduktan sonra bir dönem Kur'an kursu olarak faaliyet göstermiştir. Günümüzde restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

3.3.4.Değerlendirme

Yapı için yapılan çalışmalar sonucundan yapıda birçok onarım ve ekleme yapıldığı görülmektedir. Restorasyonu bitmek üzere olan yapıda eski eser niteliği ile hiç bağdaşmayan uygulamalar yapılmıştır. Örneğin: hücre içine sakıt avize kullanılmıştır, Revaklar için modern ahşap malzemeler uygulanmıştır, bunların yanında eski fotograflarında görülmeyen sonradan açılan cephede bir kapıda görülmektedir. Bunun için yapılacak olan uygulamaların eski eser kimliği ile bağdaşmasına özen gösterilmelidir. Bunun ile beraber modern zamanın getirmiş

olduğu eklerin medreseye zarar vermeden uygulanması medresenin hem kimliği hem de zarar görmemesi için yapılacak uygulamaların başında gelmektedir.

3.4.HASEKİ SULTAN MEDRESESİ

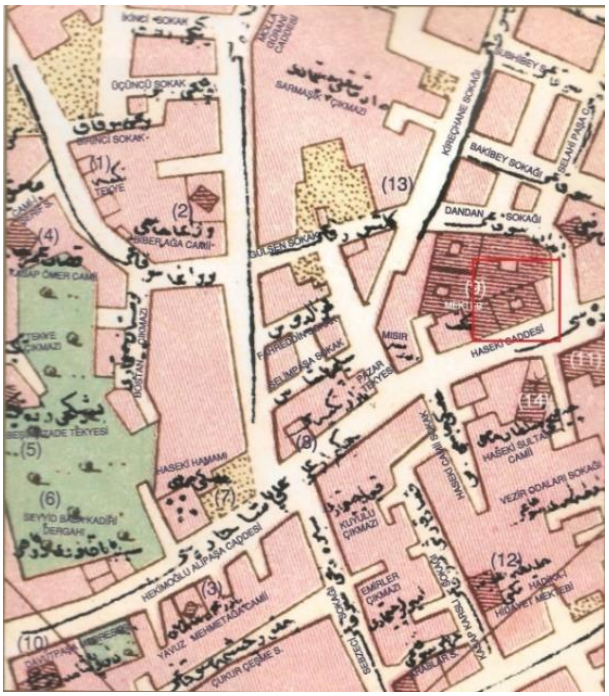
3.4.1.Yapının Mimari Tanımı

3.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Haseki Sultan Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Haseki Sultan Mahallesi, Haseki Caddesi, 1808 ada, 6 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1539 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Baltacı, 2005, c2, 777). Mimar Sinan'ın İstanbul'da ilk eseri olan yapı ayrıca hassa mimarbaşı olarak yaptığı ilk eserdir (Aslanapa, 1989, s.203). Medrese, Haseki Sultan Külliyesi içinde yer alır (Müller-Wiener, 2001, s.419). Külliye cami, medrese, imaret, darüşşifa ve sıbyan mektebinden oluşur (Müller-wiener, 2001, s.419). Banisi Haseki Sultan'dır (Müller-Wiener, 2001, s.419). (Ek 4)

Şekil 25.Haseki Sultan Medresesi konumu
(Google haritalar)

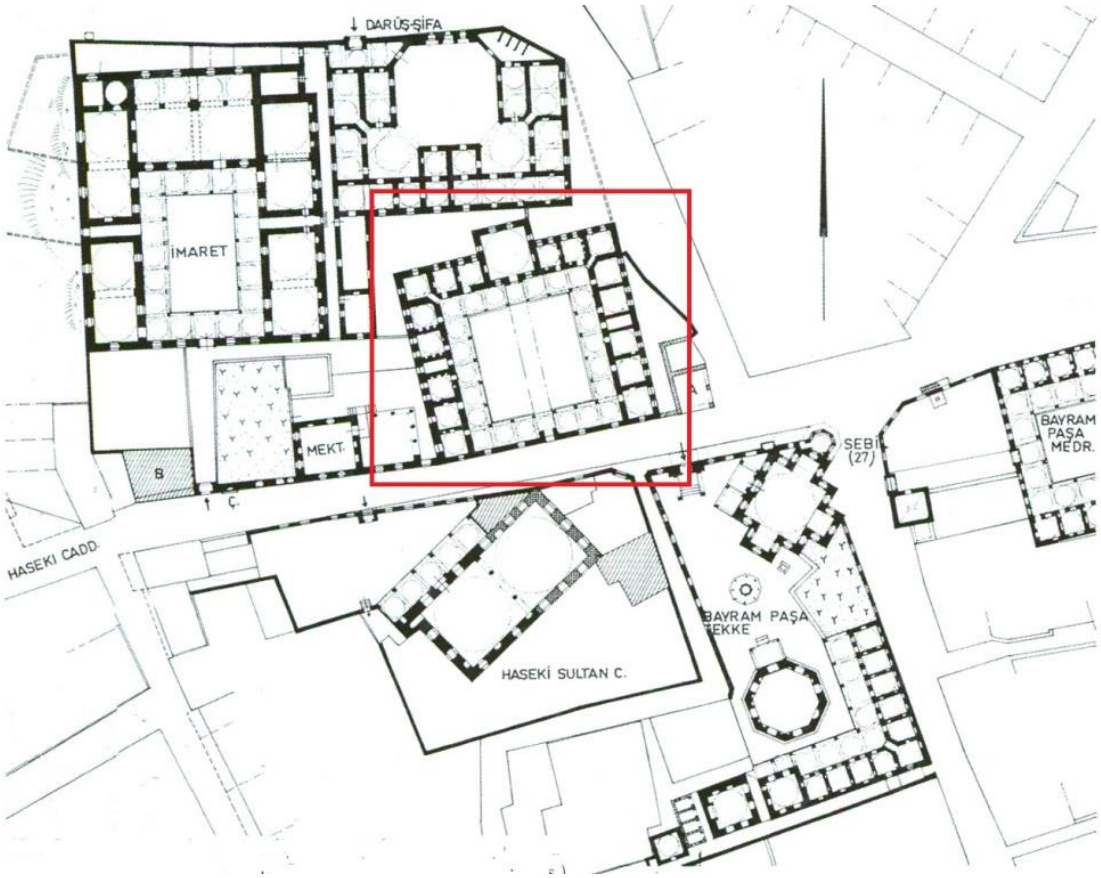

Şekil 26.Haseki Sultan Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, 1918)

Şekil 27.Haseki Sultan Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L6/2, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Medresenin asıl girişi Haseki Caddesi üzerinde bulunmaktadır. U plan tipine sahip olan medrese, 16 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. Günümüzde avlunun ortasında bir süs ögesi bulunmaktadır.

Şekil 28.Haseki Sultan Medresesi planı
(Müller- Wiener, 2001, s.420)

3.4.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Günümüzde medreseye Cevdet Paşa Caddesi üzerinden girilmektedir. İmaret ve darüşşifaya açılan medresenin yan girişinden girilmektedir. Asıl girişin karşısında bulunan dershane ana kütlenin dışına çıkmış bir şekilde konumlandırılmıştır. Medrese odaları simetrik bir biçimde 3 cepheye yerleştirilmiştir. Ana giriş cephesinde hücre bulunmamaktadır. Hücreler kare planlıdır. Revaklara açılan sadece kapıları bulunmaktadır. Hücrelerin içlerinde ocak ve niş bulunur. Üst örtü biçimi kubbedir. Revakları sivri kemerlidir. Üst örtüleri kubbedir.

Şekil 29.Dershane girişinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Dershanesinin revaklara açılan bir kapısı ve bu kapının her iki yanında demir parmaklıklı, söveli pencereleri vardır. Dershanesi çift sıra pencere düzeni ile 10 tane pencere ile aydınlanmaktadır.

Şekil 30.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.4.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.4.1.1.2.1.Güney Cephesi

Haseki Caddesi üzerinde bulunan cephe ana giriş cephesidir. Cephenin ortasında eyvan şeklinde dışta büyük sivri kemer içte basık kemerli giriş kapısı bulunur. Kapının her iki yanında direk revaklara açılan ikişer tane üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunan söveli, demir parmaklıklı pencereler mevcuttur. Cephenin en doğu ve en batı kısmında ise köşe hücreleri aydınlatan söveli, demir parmaklıklı diğer pencerelere oranla küçük iki tane pencere vardır. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

3.4.1.1.2.2.Batı Cephesi

Medresenin imaret ve sıbyan mektebine bakan cephesidir. Cephenin en doğusundaki iki hücreye açılan söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunan birer tane pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ve her iki tarafında yuvarlak aydınlık pencereleri mevcuttur. Bu iki hücrenin yanında bulunan hücreye ait alt kotta iki tane yine söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunan pencereler bulunur. Bu pencerelerin üst kotunda iki pencerenin ortasında sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Bu hücrenin yanında medresenin bugünkü girişi olarak kullanılan ve avluya çıkan söveli bir giriş kapısı mevcuttur. Bu kapının da üst kotunda doğramasız, söveli, demir parmaklıklı bir pencere vardır. Bu girişin yanında yine tek hücreye açılan alt kotta iki tane yine söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere bulunur. Bu pencerelerin üst kotunda iki pencerenin ortasında sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. En sonda bulunan hücrenin bu cepheye açılan bir tane söveli, demir parmaklıklı penceresi mevcuttur. Üst kotta pencerenin her iki yanında yuvarlak aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Üst örtü olarak kubbeler görülmektedir. Ayrıca hücrelerden gelen altıgen kesitli kesme taştan yapılmış bacalar vardır.

3.4.1.1.2.3.Kuzey Cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Dershane bu cephede dışarıya doğru taşmış durumdadır. Cephenin doğusunda söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemerli bir pencere vardır. Bu pencerenin üst kotunda yuvarlak aydınlık penceresi bulunur.

Bu hücrenin yanında bulunan iki tane hücreyi aydınlatan dört tane söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemerli pencereler mevcuttur. Üst kotta her iki pencerenin ortasında sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Dershanenin yan cephesinde söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemerli bir pencere vardır. Bu pencerenin üst kotunda yine sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Dershanenin kuzey cephesinde alt kotta iki tane söveli, demir parmaklıklı üzerinde aynası dolu sivri kemerli pencereler mevcuttur. Bu pencereleri üstlerinde iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Cephenin batısında yine doğusundaki özelliklerde alt kotta beş, üst kotta ise iki tane büyük, iki tane yuvarlak aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Üst örtü olarak kubbeler görülmektedir. Ayrıca hücrelerden gelen altıgen kesitli kesme taştan yapılmış bacalar vardır.

Şekil 31.Kuzey Cephesinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.4.1.1.2.4.Batı Cephesi

Batı cephesi de doğu cephesindeki özelliklerde alt kotta on tane penceresi vardır. Üst kotta ise on tane aydınlık penceresi bulunur. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Üst örtü olarak kubbeler görülmektedir. Ayrıca hücrelerden gelen altıgen kesitli kesme taştan yapılmış bacalar vardır.

3.4.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının bilinen ilk onarımı 19. Yy'da yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.290). 1848, 1864, 1873 yıllarında çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.291). 1894 yılında depremden zarar gördüğünden dolayı bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.291). 1960 yılında V.G.M. tarafından yaptırılan bir onarım daha yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.291). Son olarak 2002-2014 yılları arasında bir restorasyonu yapılmıştır.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

11.06.2007 tarihli 1467 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubu I olarak belirlenmiştir.

22.08.2007 tarihli 1671 karar numaralı toplantıda medreseye ait olan rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

3.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1918 yılında askerler için aşevi olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, 291). Belli bir dönem harap olarak kalmıştır. 1960 yılındaki onarımdan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından imaret, medrese, darüşşifa ve sıbyan mektebi büyük bir eğitim merkezi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Şekil 32.Dershane içinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.4.4.Yapının Koruma Sorunları

3.4.4.1.Fiziksel Sorunları

Yapının restorasyonu üzerinden çok vakit geçmediğinden dolayı yapının genel durumu iyi olarak tespit edilmiştir. Sadece dış cephede zemin çizgisi yakın yerlerde sudan kaynaklı kararmalar ve yosunlanma görülmektedir.

Şekil 33.Batı cephesindeki kararmalar
(Öztürk, 2017)

3.4.5.Değerlendirme

Günümüzde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Abdürrahman Gürses Eğitim Merkezi olarak kullanılmaktadır. Diyanetin personeline ve bazı dönemlerde ise halka açık eğitimler verilen yapı asıl işlevine uygun kullanıldığı için bu işlev olumlu olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında böyle yapılardan herkesin daha fazla yararlanması için halka yönelik eğitimler fazlalaştırılabilir.

3.4.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap

01.02.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Eğitim Merkezi (Abdurrahman Gürses Eğitim Merkezi)

Konuşulan kişi: Şube Müdürü Ercan Balaban

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

1977 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız.

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapı diyanet işleri başkanlığı tarafından hizmet içi eğitim çalışmaları için kullanılmaktadır. Yapıda diyanet işleri personeline yönelik gündüzlü kur'an-ı kerim üzerinde kurralık, tefsir, hadis gibi dersler verilmektedir.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Hemen hemen her gün aynı yoğunlukta kullanılmaktadır.

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Ortalama olarak 65 kişilik bir kullanıcımız var.

5. Yapı kurumun ihiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Kurumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Restorasyondan yeni çıktığımız için memnun olmadığımız bir durum bulunmamaktadır.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

VRF sistemi kurulmuş durumda bu sebepten bir problem yaşanmamaktadır.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Önceden harap bir halde bulunmaktaydı. Yapı yeni zamanda 2002-2014 yılları arasında restorasyon geçirdi. Yapılan restorasyonu hem biz hemde gelen ziyaretçiler ve denetime gelenler oldukça beğenmektedir.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

2 yıldır kullandığımız için öyle bir büyük bir bakım geçirmedi ama kurşunların bakımı ile yağmur oluklarının bakımı ve genel olarak boya-badana işlerini gerektiren küçük kısımları biz yaptırdık. Zaten yapının genel kısmında sıva bulunmamakta taş duvar şeklinde kullanılmaktadır.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Genel olarak aslına uygun bir biçimde yani eğitim için kullanılmalıdır.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

3.5.KEPENEKÇİ SİNAN MEDRESESİ

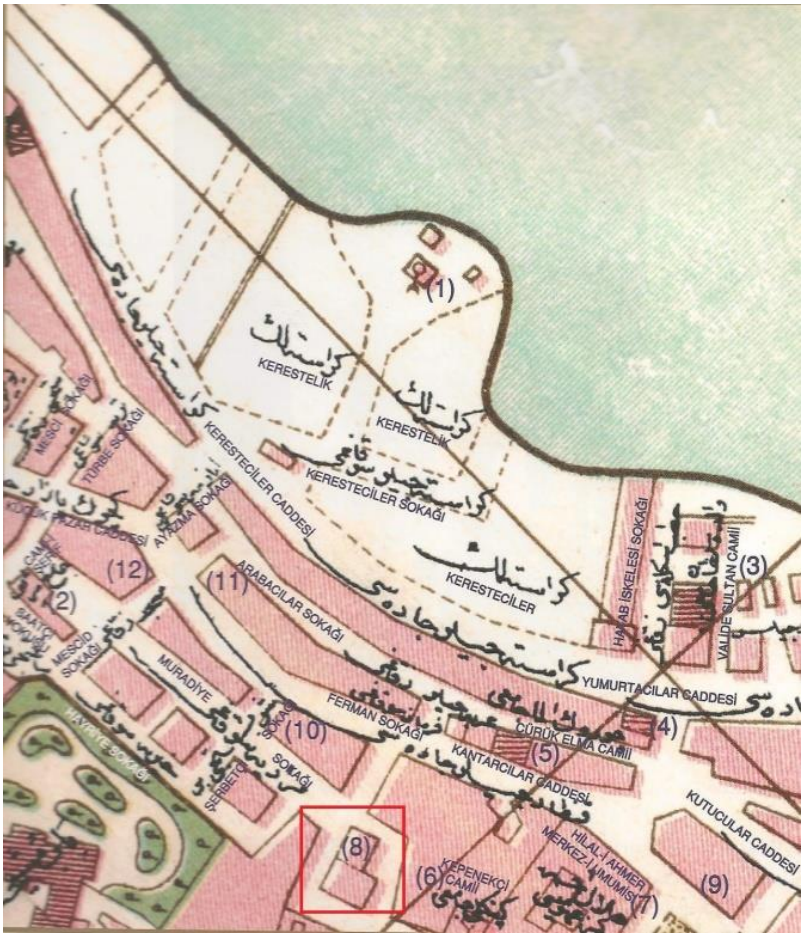
3.5.1.Yapının Mimari Tanımı

3.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Kepenekçi Sinan Medresesi, Sinan Emir Medresesi ya da Emin Sinan Efendi Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Demirtaş Mahallesi, Kepenekçi Medresesi Sokak, 493 ada, 94 pafta, 4 parselde yer almaktadır. Yapım tarihi 1545 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (DBİA, 1993, C4, s.547). Medresenin banisi Kepenekçi Sinan Efendidir (DBİA, 1993, C4, s.547). (Ek 5)

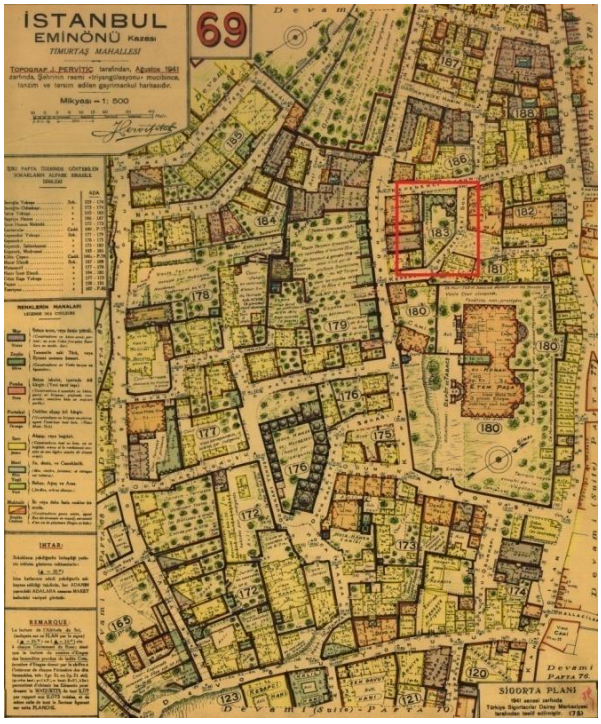
Şekil 34.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 35.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 48, 1918)

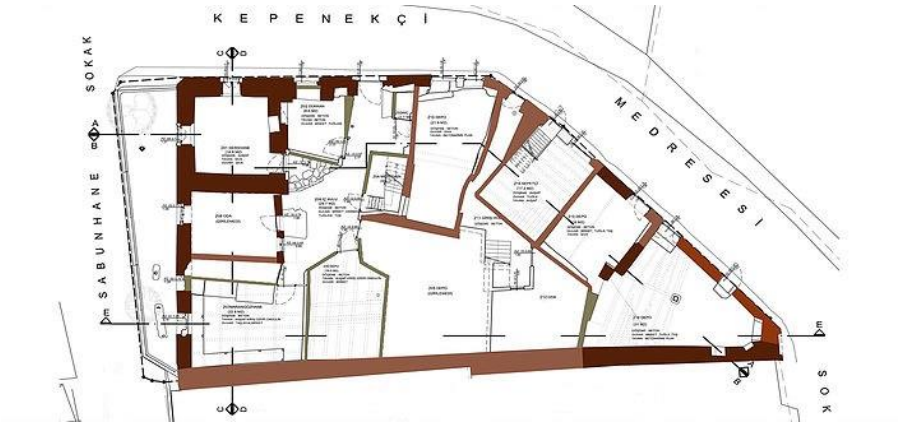
Şekil 36.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu
(Alman Mavisi, J 8/4, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 37.Kepenekçi Sinan Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 69, 1941)

Medresenin on hücresi ve bir dershanesi vardır. L planlıdır. Bugün harap halde bulunmaktadır. Haziresi kaldırılmış, revakları günümüze ulaşmamış, hücreleri yıkık haldedir. Sadece dershane kısmen ayaktadır. Ayakta kalan kısımlarda malzeme olarak bir sıra taş, üç sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Dershanesinin örtü türü kubbedir. Geçiş öğesi olarak küresel üçgenler kullanılmıştır (DBİA, 1993, C4, s.548).

Bugün ayakta olan iki cephesinde alt kotta demir parmaklıklı, söveli üstlerinde sivri kemer bulunan iki pencere ve bu penceresin üst kotlarında yuvarlak aydınlık pencereleri vardır.

Şekil 38.Kepenekçi Sinan Medresesi planı
(Natura mimarlık) (Url: 1)

3.5.2.Yapının Bilinen Onarımları

1834 yılındaki depremden zarar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.129). 1906 yılında yine bir onarıma ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.129). Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından rölöve-restitüsyon ve restorasyon çizimlerinin hazırlanması işi, açık ihale usulü ile 20.03.2008'de Natura İnş. Yapı Mim.Rest. San.ve Tic. Ltd. Şti. adlı firmaya verilmiştir. Mimar Sinan'ın günümüze ulaşabilen medreselerinden biri olarak değerlendirilen bu anıtın en kısa sürede işgallerden arındırılarak kurtarılması, yeni yapılan hazire duvarının kaldırılarak, onarılması gerekmektedir. Firmanın hazırladığı raporlarda medrese için bitkilendirmenin kaldırılmasına, medrese yüzey temizliği yapılmasına, çatlak onarımlarının özgün malzeme ile yapılmasına, orta ölçekli olan çatlakların paslanmaz çelik çubuklarla dikilmesine, niteliksiz tüm eklerin ve yapıların kaldırılmasına, oluşan kirlenmelere bağlı olarak malzeme kayıplarının çeşitli yöntemler ile giderilmesine karar verilmiştir.

Şekil 39.Medresenin dershanesinin görünümü
(10 Şubat 1941, Encümen arşivi)

Şekil 40.Medresenin kuzeybatı cephesi görünümü
(10 Şubat 1941, Encümen arşivi)

Şekil 41.Medresenin dershane ve kuzeydoğu cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 42.Medresenin dershane ve kuzeybatı cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 43.Medreseye yapılan ekler ile kuzeydoğu cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

3.6.ŞEHZADE MEDRESESİ

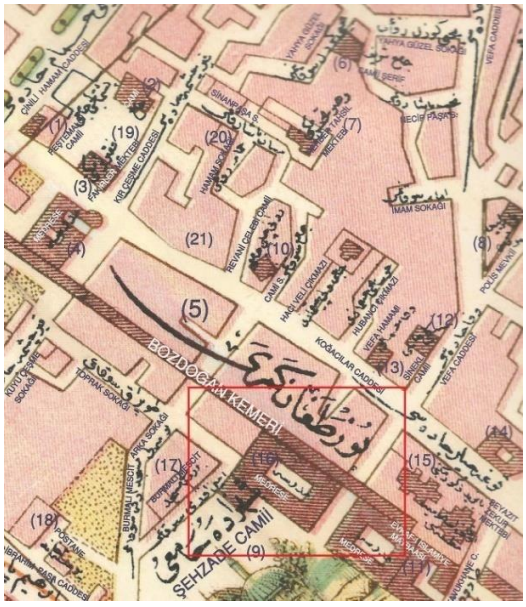
3.6.1.Yapının Mimari Tanımı

3.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Şehzade Medresesi Fatih İlçesi'nde, Kalenderhane Mahallesi, Şehzadebaşı Caddesi, 950 ada, 165 pafta, 9 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1547 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Aslanapa, 1989, s.203). Medrese bazı rivayetlere göre Mimar Sinan'ın çıraklık eserim dediği Şehzade külliyesine bağlıdır (Müller-Wiener, 2001, s.479). Banisi Kanuni Sultan Süleyman'dır (DBİA, 1993, C7, s.152). (Ek 6)

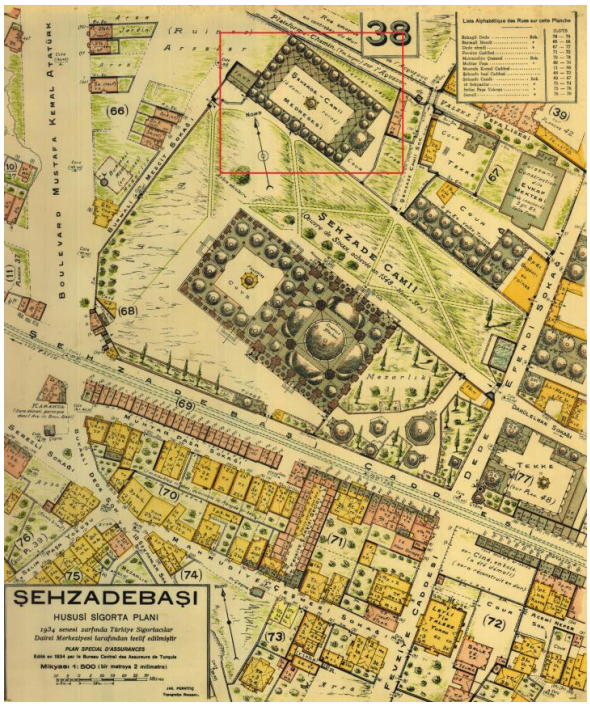
Şekil 44.Şehzade Medresesinin konumu
(Google haritalar)

Şekil 45.Şehzade Medresesinin konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 60, 1918)

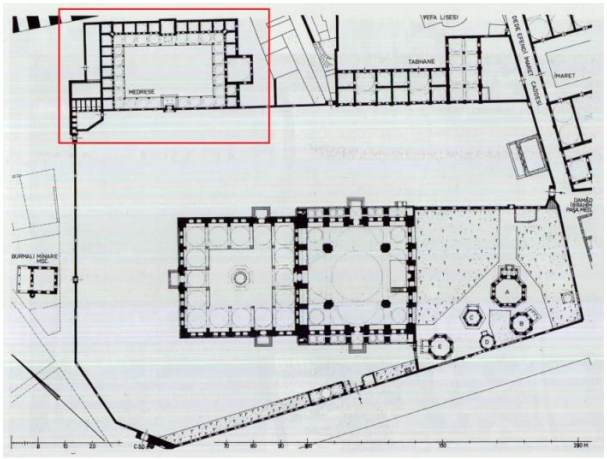

Şekil 46.Şehzade Medresesinin konumu
(Alman Mavisi, J7, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 47.Şehzade Medresesinin konumu
(Alman Mavisi, J7, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medresenin girişi Şehzade Külliyesinin avlusundandır. 21 hücresi ve bir dershanesi vardır. U planlıdır. Avlusunda Selçuklu mimarisine benzer bir şadırvanı bulunmaktadır. Giriş cephesinde hücresi yoktur. Hücreler girişe göre U planlı olarak sıralanmış ve dershane girişin doğusunda konumlandırılmıştır.

Şekil 48.Şehzade Medresesinin konumu
(Müller-Wiener, 2001, s.481)

3.6.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Basık kemerli bir kapıdan girilmektedir. Kapının karşı tarafında revak tarafı açık olan bir hücre bulunur. Giriş kapısının karşı tarafındaki revaklar diğer revaklara göre büyüktür. Revaklar sivri kemerlidir. Örtü türü kubbedir. Kesme taştan yapılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan sadece söveli kapıları mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler vardır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş öğesi olarak küresel üçgenler yapılmıştır.

Şekil 49.Dershane girişi görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 50.Medrese giriş cephesinin avludan görünümü ve şadırvan
(Öztürk, 2017)

Dershanesi kıble yönünde yapılmış mescid olarak da kullanılmıştır (DBİA, 1993, c.7, s.154). Dershanenin revaklara açılan basık kemerli, taş söveli bir kapısı ve kapının her iki tarafında demir parmaklıklı, söveli pencereleri mevcuttur.

Plan düzeninde ise dış cepheye taşmış olarak konumlandırılmıştır. Örtü türü kubbedir. Geçiş öğesi olarak tonoz bingiler kullanılmıştır.

3.6.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.6.1.1.2.1.Güneybatı cephesi

Giriş kapısının bulunduğu cephedir. Külliyenin avlusuna bakmaktadır. Cephenin ortasında dışta mukarnaslı içte basık kemerli giriş kapısı bulunmaktadır. Kapının iki tarafında toplam sekiz adet demir parmaklıklı, mermer söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan ve revaklara açılan pencereler mevcuttur. Üst örtüde kubbeler görülmektedir.

Şekil 51.Medrese giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

3.6.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Dershane burada genel cephe çizgisinin dışına çıkmıştır. Dershanenin batısında alt kotta iki tane demir parmaklıklı, söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere vardır. Bunların üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık pencereleri mevcuttur. Dershanede ise yine aynı özelliklere sahip alt kotta iki penceresi vardır. Fakat üst kotta biri diğerlerinin üzerinde olan üç tane aydınlık penceresi yer alır.

Cephenin doğusunda ise batıdaki özelliklerde yine hücrelere açılan alt kotta üç pencere, üst kotta üç aydınlık penceresi bulunur. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler görülmektedir.

3.6.1.1.2.3.Kuzeydoğu cephesi

Hücrelerin bulunduğu cephedir. Kesme taştan yapılmıştır. Toplamda hücreleri aydınlatan on tane alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynası dolu sivri kemeri bulunan pencere vardır. Bu pencerelerin üstlerinde ise sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunur.

3.6.1.1.2.4.Kuzeybatı cephesi

Hücrelerin ve cephenin doğusunda ıslak hacimlerinin bulunduğu cephedir. Özellik olarak diğer cepheler ile aynı olan cephede alt kotta beş tane üst kotta da beş tane pencere bulunmaktadır.

3.6.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı günümüze kadar birçok onarım geçirmiştir. Bunlardan ilki 1843-1846 yıllarında yapılmıştır. 1863 ve 1873 yıllarında su yollarından onarım geçirmiştir. 1867 yılında bir onarımı daha tespit edilmektedir. 1881 yılında kurşunları yenilenmiştir. 1892 yılında yine bir onarım daha görmüştür. 1912-13 yıllarında bir onarımı görülmektedir (Müller-Wiener, 2000, s.480). 1960 yılında yapılan onarımda revakları kapatılmış ve demir pencereler yapılmıştır. Günümüze yakın onarımı da 1999 yılında olmuştur (Güleç, 2012, s.196). Devamında 2012 yılında başlanılan onarım 2017'ye kadar devam etmiş ve 2017 yılı itibari ile eksiklikleri ile beraber kullanılmaya açılmıştır.

Şekil 52.Medrese giriş cephesi görünümü
(Tarih belli değil, kurul arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

02.07.1954 tarihli 287 karar numaralı toplantıda tabhanenin ve medresenin âtıl durumda ve bakımsız olduğu belirlenmiştir. Bu husus ile ilgili bir komisyon kurulup inceleme yapılmasına karar verilmiştir.

09.08.1977 tarihli 9776 karar numaralı toplantıda medresenin tescillenmesine karar verilmiştir.

3.6.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanımı sona erdikten sonra atıl olarak kalmıştır. 1950 yılında kız ögrenci yurdu olarak kullanılan medrese 2000 yılında restoran olarak kullanılmaya başlanılmıştır (Güleç, 2012, s.196). En son onarıma kadar böyle kullanılan medrese 2017 yılı ile beraber Suffa Vakfı genel merkezi olarak kullanılmaya başlanılmıştır (Güleç, 2012, s.196).

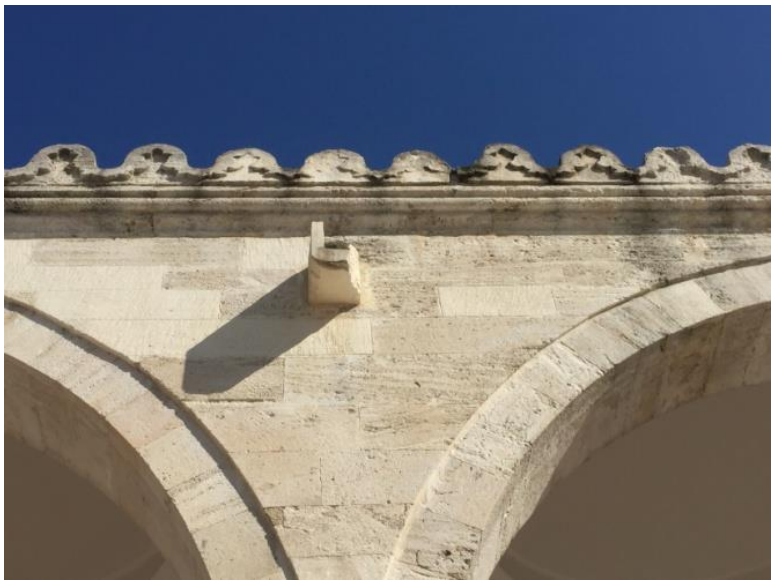
3.6.4.Yapının Koruma Sorunları

3.6.4.1.Fiziksel Sorunları

Yapı yeni restorasyondan çıkmasına rağmen yapıda su problemleri gözlemlenmiştir. Özellikle bacalarda ve kubbelerde su sızdırmaları tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan çörten imalatlarında parça kopmaları meydana gelmiştir.

Şekil 53.Hücrelerde ortaya çıkan su problemleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 54.Çörtenlerde meydana gelen bozulmalar
(Öztürk, 2017)

3.6.5.Değerlendirme

Şehzade Medresesi için yapılan araştırma ve gözlemler sonucunda medresenin bulunduğu konum itibari ile daha kamuya açık bir işlev verilmesinin daha olumlu sonucları olabilir. Konumu ve külliyenin Mimar Sinan'ın özel eserlerinden olması sebebi ile çok sayıda yerli ve yabancı turist yıl boyunca külliyeyi ziyaret etmektedir. Bundan dolayı daha çok kamuya yönelik ve kültürel bir işlev verilmesi daha doğru olacaktır.

3.7.MİHRİMAH SULTAN (ÜSKÜDAR) MEDRESESİ

3.7.1.Yapının Mimari Tanımı

3.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

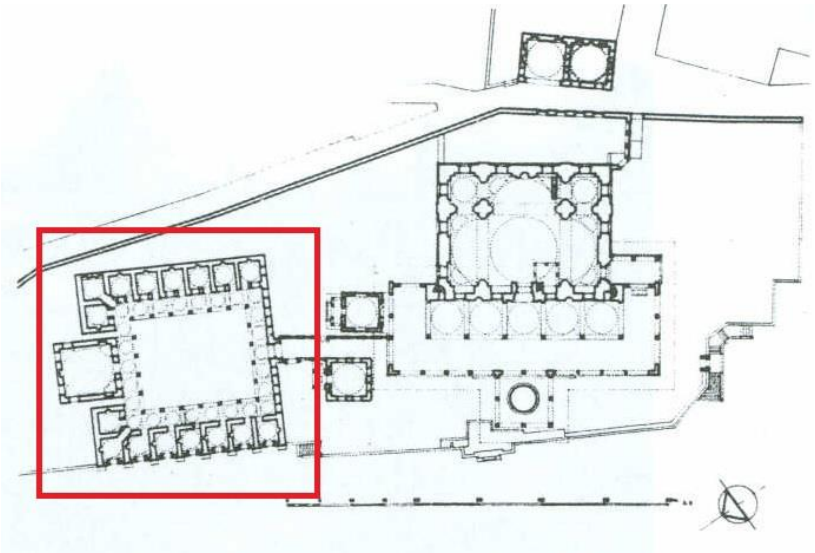
Mihrimah Sultan Medresesi bugün, Üsküdar İlçes'inde, Mimar Sinan Mahallesi, Paşalimanı Caddesi, 526 ada, 2 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1548 yılı olan medresenin Mimar Sinan'dır (Ahunbay, 1988, s.247). Medrese, cami sıbyan mektebi, imaret ve kervansaraydan oluşan bir külliyenin parçasıdır. Banisi Mihrimah Sultan'dır (DBİA, 1993, c.5, s.457). (Ek 7)

Şekil 55.Mihrimah Sultan Medresesi konumu

(Google haritalar)

Medrese U planlıdır. 16 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avluda bir de şadırvan yer alır.

Şekil 56.Mihrimah Sultan Medresesi planı

(Günay, 2014, s.59)

3.7.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin iki giriş kapısı bulunmaktadır. Bir tanesi güney cephesinde diğeri ise batı cephesinde bulunur. Medresenin asıl giriş kapısı güney cephesindedir. Mukarnaslı anıtsal bir giriş kapısıdır. Bu cephede hücre yer almaz. Girişin tam karşısında dershane yer almaktadır. Hücreler dershanenin her iki tarafında bulunan geçitlerden sonra sıralanmıştır. İkinci giriş kapısı batı cephesinde,merdiven ile dershanenin batı

tarafında bulunmaktadır. Dershanenin doğusunda bulunan diğer geçit ise ıslak hacimlere açılmaktadır.

Şekil 57.Asıl giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

Revaklar dikdörtgen avlunun etrafını çevrelemektedir. Sivri kemerlidir. Hücreler kare planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve demir parmaklıklı pencereleri vardır. Revakların ve hücrelerin üst örtüsü kubbedir Geçiş ögesi olarak küresel üçgen kullanılmıştır. Dershanesi de kare planlıdır. Zemin kotundan yüksekte, basık kemerli bir kapısı mevcuttur. Kapının her iki tarafında söveli, demir parmaklıklı pencereler yer alır. Dershane bugün birçok özgün detayını kaybetmiştir. İçine yerleştirilen röntgen ünitesi nedeniyle mekan algılanamamaktadır.

3.7.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.7.1.1.2.1.Batı cephesi

Medresenin Paşalimanı Caddesi'ne bakan cephedir. Kesme taştan yapılmıştır. Cephenin batısında merdivenler bulunur. Bu merdivenler ile dershanenin önünde bulunan kesme taştan yapılmış, basık kemerli ikinci giriş kapısına ulaşılmaktadır. Batısında ise hücreleri aydınlatan yedi tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere bulunur. Bu pencerelerin üst kotunda ise yedi tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Üst kotta ise kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi kesme taştan yapılmış bacalar görülmektedir.

Şekil 58.Batı cephesi görünümü

(Öztürk, 2017)

3.7.1.1.2.2.Güney Cephesi

Medresenin camiye bakan cephesidir. Bu cephede mukarnaslı, mermer söveli, basık kemerli asıl giriş kapısı bulunmaktadır. Bu kapının her iki tarafında üçer tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere bulunur. Kesme taştan yapılmıştır. Üst örtüde kubbeler görülmektedir.

Şekil 59.Güney cephesi görünümü

(Öztürk, 2017)

3.7.1.1.2.3.Kuzey Cephesi

Dershanenin ve ikinci kapının bulunduğu cephedir. Cephenin doğusunda girişi aydınlatan söveli, demir parmaklıklı iki tane pencere bulunur. Buranın yanında

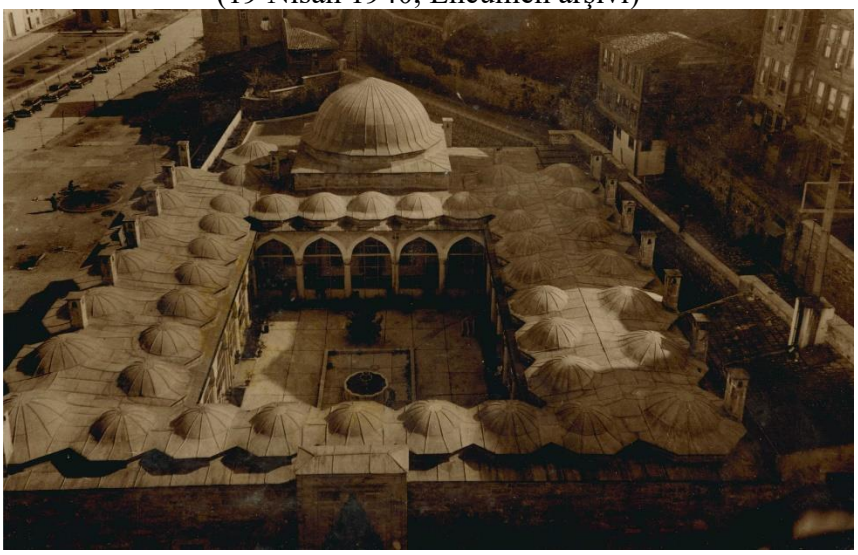
dershane bölümünü aydınlatan alt kotta iki tane yine söveli, demir parmaklıklı pencere ile bu iki pencerenin ortasında üst kotta sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Kesme taştan yapılmıştır. Üst örtüde kubbeler görülmektedir.

3.7.2.Yapının Bilinen Onarımları

Tespit edilen ilk onarımı 1893 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.315). 1894 yılında bir onarımı daha tespit edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.315).

Şekil 60.Medresenin genel görünümü
(19 Nisan 1940, Encümen arşivi)

Şekil 61.Medresenin genel görünümü
(19 Nisan 1940, Encümen arşivi)

Şekil 62.Medrese revaklarından bir görünüm
(19 Nisan 1940, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

14.04.1973 tarihli 7086 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

28.02.1992 tarihli 4328 karar numaralı toplantı medrese için hazırlanılan restorasyon projesinin kabulüne karar verilmiştir.

3.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese olarak kullanımını yitirdikten sonra 1918 yılında kendi haline bırakılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.315). Bu tarihten sonra bir müddet atıl kalan yapı 1993'den sonra restore edilerek önce Üsküdar Süt ve Mektep Çocukları Bakım Evi'ne oradan da 1975 yılında Ruh Hastalıkları Dispanserine çevrilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.315). Bu işlevinden sonra 1991 yılından günümüze kadar Üsküdar Mihrimah Sultan Tıp Merkezi olarak kullanılmaktadır.

3.7.4.Yapının Koruma Sorunları

3.7.4.1.İşlevden ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Medresenin günümüzde bir medreseye göre ağır bir işlevi vardır. Medreseye bu işlev verilmek için avlusu kapatılmıştır. Avlu döşemesi mermer kaplanmıştır. Hücre kapıları değiştirilmiş, giriş cephesine hücre eklenmiştir. Ayrıca medrese için yapılan iklimlendirme tesisatları uygun yapılmamıştır.

Şekil 63.Kapatılmış avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 64.İkinci giriş holünden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 65.Bacaya montaj yapılmış dış ünite görünümü
(Öztürk, 2017)

3.7.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan tespitler sonucunda medresenin bugünkü işlevi olumlu değildir. Medreseye bu işlev verilirken çok müdahale edilmiştir. Özellikle dershanesi içine tamamen röntgen ünitesi yerleştirilmiş olması koruma açısından çok olumsuz bir durum yaratmaktadır. Medresenin birçok özgün detayın yok olmuştur. Öncelikle bu medrese için ilk olarak muhdes eklerden arındırıp özgün haline döndürülmesi gerekmektedir. Yapılan onarımdan sonra medresenin kullanımına uyan kamuya açık, eğitim ve kültür işlevlerini barındıran bir işlev ile ilişkilendirilmesi daha olumlu olacaktır.

3.8.SULTAN SELİM HAN MEDRESESİ

3.8.1.Yapının Mimari Tanımı

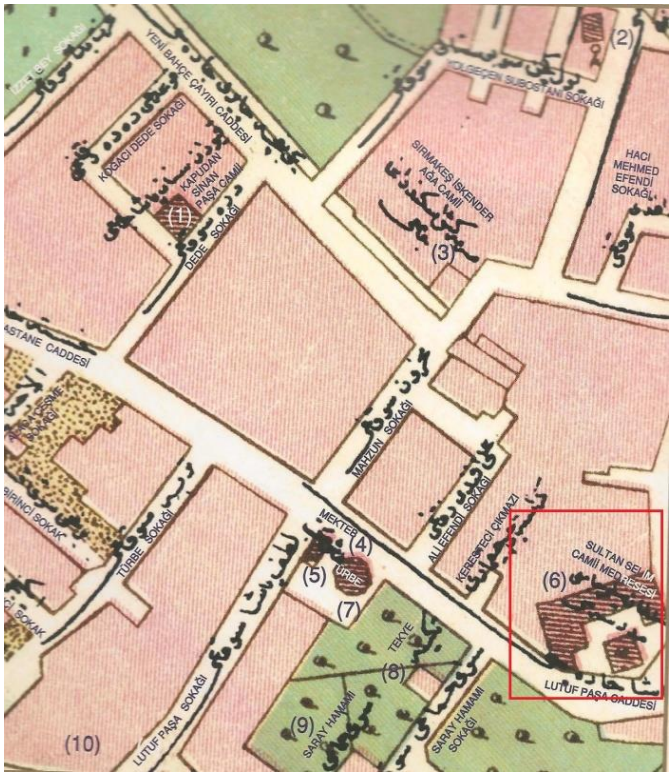
3.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Sultan Selim Han, Halıcılar Köşkü ya da Sultan Selim-i Kadim Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Molla Gürani Mahallesi, Vatan Caddesi, 1969 ada, 11 parselde bulunmaktadır (Baltacı, 2005, c.2, s.816). Yapım tarihi 1549 olan medrese Mimar

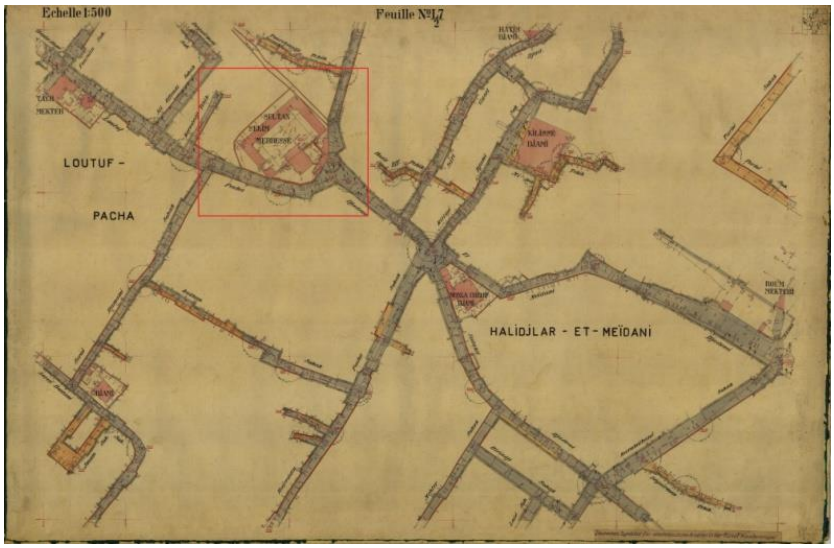
Sinan yapısıdır (Baltacı, 2005, c.2, s.816). Bir külliyeye bağlı değildir (Baltacı, 2005, c.2, s.816). Banisi Kanuni Sultan Süleyman'dır (Baltacı, 2005, c.2, s.816).

Şekil 66.Sultan Selim Han Medresesi konumu
(Google Haritalar)

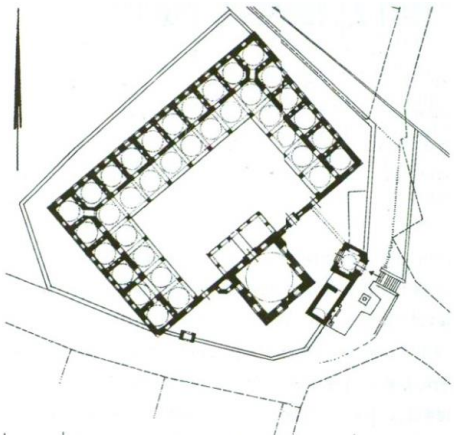

Şekil 67.Sultan Selim Han Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, 1918)

Şekil 68.Sultan Selim Han Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L7/2, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medresenin girişi Halıcılar Köşkü Sokağı üzerinde bulunmaktadır. Girişinde bir çeşme yer almaktadır. Medrese U planlıdır. 19 hücresi ve dershanesi vardır. Giriş cephesinde hücresi bulunmaz. Avlusunda günümüze ulaşmamış bir şadırvanı bulunmaktadır (DBİA, 1993, c.7, s.64). Bugün bu şadırvanın yerinde süs havuzu bulunmaktadır. Cephelerin köşelerinde mukarnas tipli bezemeler vardır.

Şekil 69.Sultan Selim Han Medresesi planı
(Müller- Wiener, 2001, 367)

3.8.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medresenin etrafı alçak bir duvar ile çevrelenmiştir. Medresenin avlusuna kubbeli bir giriş kapısından ulaşılmaktadır. Dershanesi de giriş kapısının batısında bulunur. Medrese hücreleri giriş kapısının karşısında U planlı sıralanmıştır.

Hücreler kare planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları bulunmaktadır. Revaklar yuvarlak kemerlidir. Revakların ve hücrelerin örtü birimi kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantif kullanılmıştır. Günümüzde hücrelerdeki özgün yaşmaklar bulunmamaktadır (DBİA, 1993, C7, s.64).

Şekil 70.Medrese avlusu ve revaklarının görünümü
(Öztürk, 2017)

Giriş cephesinde olan dershanesi muhtemelen girişi rahatlatmak için U ekseninden kaydırılarak biraz daha batıya konumlandırılmıştır. Kare planlı olan dershaneye zamanla mescid işlevi de verildiğinden dolayı bir minare eklenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.280). Fakat bu minare günümüze ulaşamamıştır (Kütükoğlu, 2000, s.280). Dershanenin yanlız girişinde bulunan revaklar avlu sınırları içerisinde kalmaktadır. Revaklar kırma çatı ile örtülüdür. Dershaneye basık kemerli, söveli bir kapıdan geçiş sağlanmaktadır. Dershanenin içinde hiçbir bezeme örneği bulunmamaktadır. Mescid olarak da kullanıldığı için minberi ve mihrabı bulunur. Dershanenin üzeri kubbe ile örtüdür. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır.

3.8.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.8.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi

Medresenin Vatan Caddesine bakan cephesidir. Cephede çift sıra pencere düzeni vardır. Alt kotta köşe hücrelerde birer tane, diğer hücrelere iki tane gelecek şekilde söveli, demir parmaklıklı sekiz pencere vardır. Bu pencerelerin üzerinde aynaları dolu olan sivri kemerler bulunmaktadır. Üst kotta ise birer tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Bu cephede kaba yonu taş kullanılmıştır. Çatı kısmında kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli bacalar bulunmaktadır. Cephenin en batısında dershanesi görülmektedir. Dershanede alt kotta söveli ve demir parmaklıklı iki pencere vardır. Pencerelerin üzerinde aynaları dolu sivri kemerler bulunur. Bu pencerelerin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Dershanesi kesme taştan yapılmıştır.

3.8.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi

Cephede çift sıra pencere düzeni vardır. Alt kotta köşe hücrelerde birer tane, diğer hücrelere iki tane gelecek şekilde söveli, demir parmaklıklı on sekiz pencere bulunur. Bu pencerelerin üzerinde aynası dolu olan sivri kemerler bulunmaktadır. Üst kotta ise birer tane sivri kemerli aydınlık penceresi görülmektedir. Bu cephede kaba yonu taş kullanılmıştır. Çatı kısmında kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli bacalar bulunmaktadır.

3.8.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi

Medresenin Halıcılar Köşkü Sokağına bakan cephesidir. Cephede çift sıra pencere düzeni vardır. Alt kotta köşe hücrelere birer tane, diğer hücrelere iki tane gelecek şekilde söveli, demir parmaklıklı sekiz pencere yer alır. Bu pencerelerin üzerinde aynası dolu olan sivri kemerler bulunmaktadır. Üst kotta ise birer tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Bu cephede kaba yonu taş kullanılmıştır. Çatı kısmında kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli bacalar bulunmaktadır. Cephenin en doğusunda dershane görülmektedir. Dershanede alt kotta söveli ve demir parmaklıklı iki pencere vardır. Pencerelerin üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunur. Bu pencerelerin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır.

Dershanesi kesme taştan yapılmıştır. Bu cephede ayrıca medreseyi çevreleyen duvarda yuvarlak kemerli küçük bir giriş kapısı vardır.

3.8.1.1.2.4.Güneydoğu Cephesi

Medresenin bu cephesi Halıcılar Köşkü Sokağı üzerinde bulunur. Bu cephede bulunan medreseyi çevreleyen duvar üzerinde basık kemerli, kubbeli bir giriş kapısı vardır. Kapının yanında ise medresenin çeşmesi bulunmaktadır. Bu cephenin batısında hücreyi aydınlatan alt kotta söveli, demir parmaklıklı bir pencere onun üzerinde sivri kemerli bir aydınlık penceresi mevcuttur. Dershanede alt kotta söveli ve demir parmaklıklı iki pencere vardır. Pencerelerin üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunur. Bu pencerelerin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Cephenin en doğusunda ise yine hücreyi aydınlatan alt kotta söveli, demir parmaklıklı bir pencere ve onun üzerinde sivri kemerli bir aydınlık penceresi mevcuttur.

3.8.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının bilinen ilk onarımı 1845 yılında olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.281). Bu tarihten sonra 1858, 1870, 1866, 1872, 1881,1891 yıllarında çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.281). 1917 yılında elektrik tesisatı çekilmiştir (Kütükoğlu Kütükoğlu, 2000, s.281). 1958-62 yıllarında bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.281)., 2000, s.281). 1950'li yıllarda Vatan Caddesi açılınca medrese daha çok rahat algınlanır hale gelmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.281).

Şekil 71.Sultan Selim Han Medresesi çevresi
(25 Ağustos 1944, Encümen arşivi)

Şekil 72.Sultan Selim Han Medresesi revaklarının görünümü
(25 Ağustos 1944, Encümen arşivi)

Şekil 73.Sultan Selim Han Medresesi avlu ve dershane görünümü
(Tarihi belli değil, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

08.06.1957 tarihli 663 karar numaralı toplantıda Vatan Caddesi ile yapılacak bağlantı yolunun medreseye denk geldiğinden dolayı medresenin başka bir yere naklinin uygun olmadığına ve yolun medrese korunarak yeniden projelendirilmesine karar verilmiştir.

08.14.1959 tarihli 1237 karar numaralı toplantıda Sultan Selim Han Medrese'si için yıkılan minaresinin yeniden yapılmasına karar verilmiştir.

3.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese olarak kullanımından sonra 1918 yılında aşhane olarak kullanılmıştır (Göleç, 2012, s.154). Bu tarihten sonra 1968 yılında Türk Hat Sanatları Müzesi haline getirilmiştir (Göleç, 2012, s.154). Bu müzede 1983yılında Beyazıt Medresesine taşındıktan sonra Sultan Selim Han Medrese'si Sağlık Vakfı Şadiye Hatun Kliniği olarak kullanılmaya başlanılmıştır (Göleç, 2012, s.154). Günümüzde ise medrese İstanbul Medipol Üniversitesi tarafından Vatan Kliniği olarak kullanılmaktadır.

3.8.4.Yapının Koruma Sorunları

3.8.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapı bulunduğu konum itibari ile aşırı bir biçimde egzos dumanına maruz kaldığında dolayı yapıda siyah kabuk oluşumları ve yıkanmalar gözlemlenilmektedir. Bunun ile beraber yapıda korozyon ve bazı noktalarında bitkilenmeler tespit edilmiştir.

Şekil 74.Cephede siyah kabuk oluşumu ve kısmı bitkilenme
(Öztürk, 2017)

Şekil 75.Giriş kapısı üzerinde bulunan tabela ve siyah kabuk oluşumu (Öztürk, 2017)

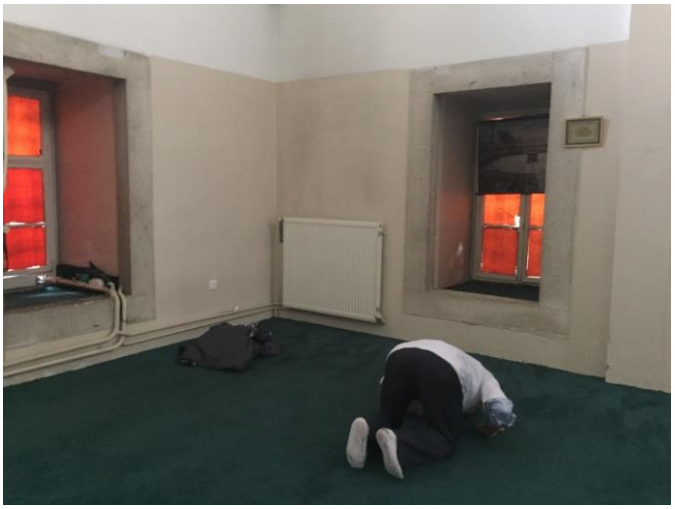
Şekil 76.Cephede siyak kabuk oluşumuna bağlı olarak yıkanmalar (Öztürk, 2017)

3.8.4.2.Strüktürel ve Malzeme Sorunları

Yapıda ciddi bir yapısal çatlak tespit edilmemiştir. Fakat sudan kaynaklı malzeme bozulmaları dershanesinde ve hücrelerin revaklara bakan kısımlarında ciddi oranda göze çarpmaktadır.

Şekil 77.Hücrelerin revaklara bakan cephelerinde sıva dökülmeleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 78.Dershanede duvarlarda bulunan rutubet izleri
(Öztürk, 2017)

3.8.4.3.İşlevsel ve Kullanıclardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde sağlık merkezi olarak kullanılan yapı aslı işlevinden çok uzak bir kullanıma sahiptir. Bu durumun getirmiş olduğu kullanıcı yükü ve işlevden kaynaklı birçok muhdes ek ile yapıya zarar vermiştir. Yapının revakları kapatılarak iç kısımlardada revaklar hücreler doğru bölünerek çeşitli birimler oluşturulmuştur. Genel olarak klima tesisatlar ve hastanenin getirmiş olduğu teknik tesisat yapının birçok noktasında bulunmaktadır. Bugun aslı işlevi ile kullanılan dershane kısmında bile giriş revakları kapatılarak sadece orta alanda bir geçiş koridoru bırakılmıştır.

Şekil 79.Köşe revak kapatılarak odaya çevrilmiş
(Öztürk ,2017)

Şekil 80.Dershane revağıniteliksiz olarak kapatılmış
(Öztürk, 2017)

Şekil 81.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.8.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırma ve gözlemler sonucunda sağlık merkezi işlevinin medreseye uygun olmadığını tespit edilmiştir. Bu işlevin yapıya yüklenmiş olduğu birçok muhdes ek bulunmaktadır. Bununla beraber yapı konumu itibari ile birçok doğal etkenlere maruz kalmasına rağmen, yapının periyodik basit bakım ve onarımı yapılamamaktadır. Medresenin önceki işlevi olan müze işlevi medrese için daha uygun olabilir.

3.9.RÜSTEM PAŞA MEDRESESİ

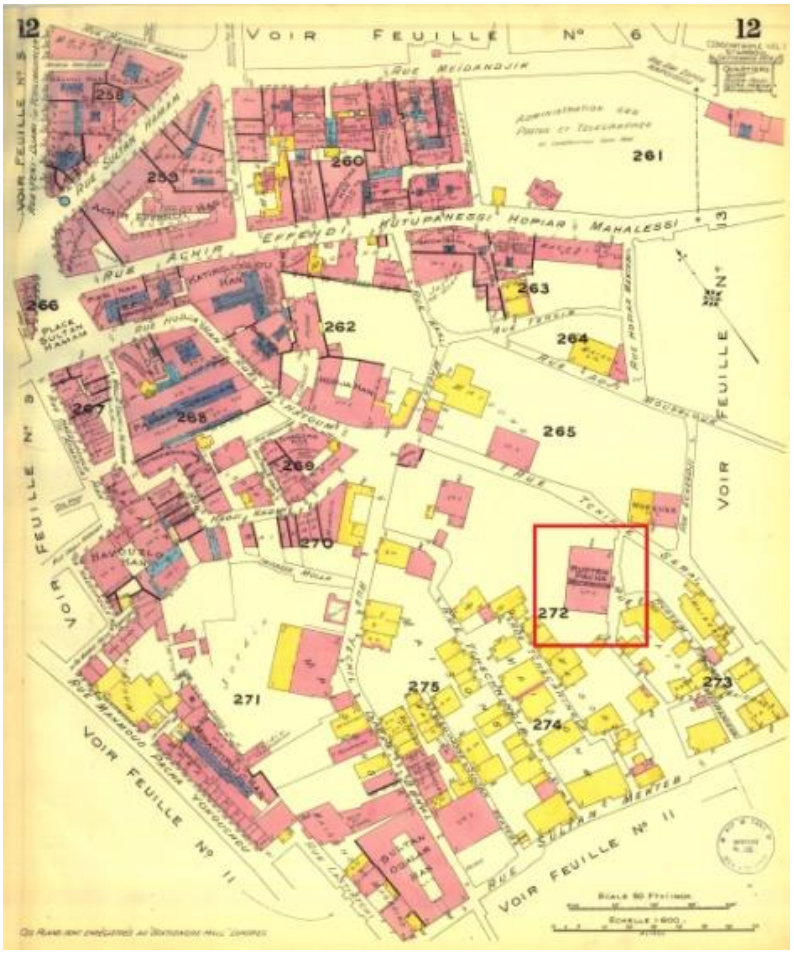
3.9.1.Yapının Mimari Tanımı

3.9.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

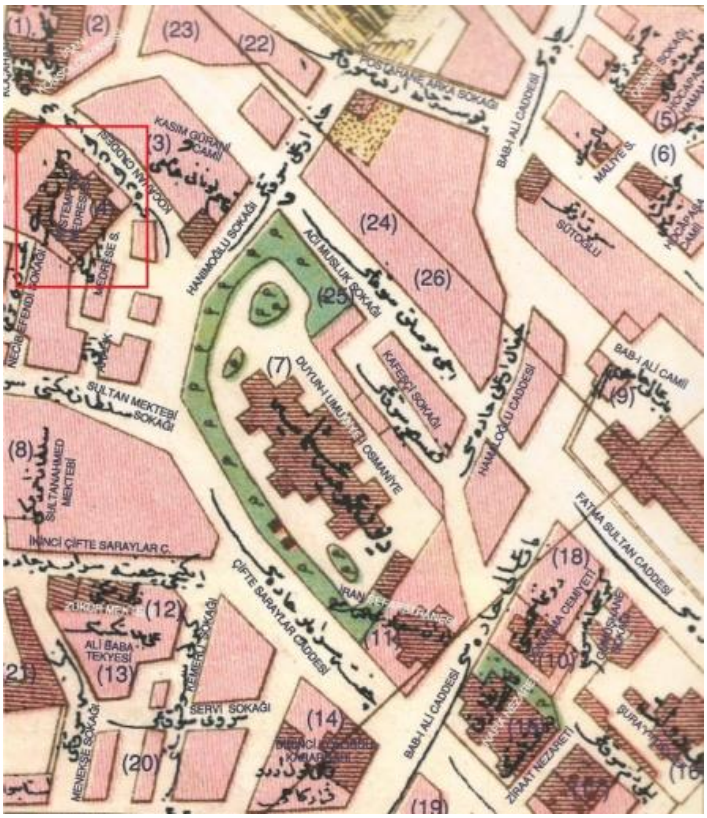
Rüstem Paşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Molla Fenari Mahallesi, Rüstem Paşa Sokağı, 3000 ada, 19 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1550 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Baltacı, 2005, s.604). Banisi sadrazam olan Rüstem Paşa'dır (Baltacı, 2005, s.604).(Ek 8)

Şekil 82.Rüstem Paşa Medresesi konumu
(Google Haritalar)

Şekil 83.Rüstem Paşa Medresesi konumu
(Goad haritası, pafta 12, 1904)

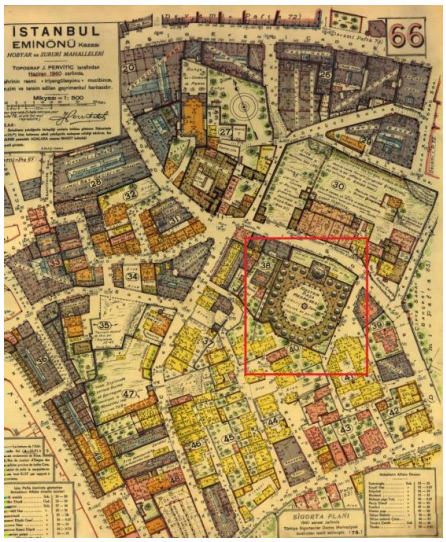
Şekil 84.Rüstem Paşa Medresesi konumu

(Necip Bey haritası, pafta 81, 1918)

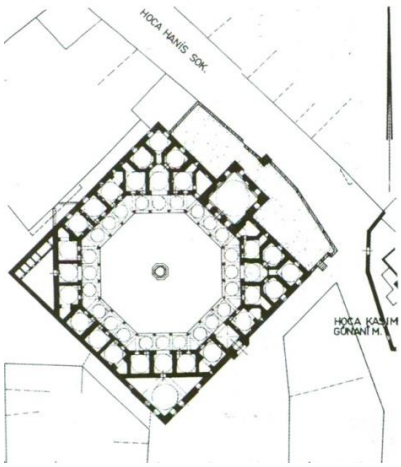
Şekil 85.Rüstem Paşa Medresesi konumu

(Alman Mavileri, H 7/2, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Şekil 86.Rüstem Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 66, 1940)

Medresenin giriş kapısı Rüstem Paşa Sokağı üzerinde yer almaktadır. Birbirine eşit olamayan 22 hücresi ve bir dershanesi vardır. Diğer medreselerden farklı olarak dışta kare, içte ise sekizgen plana sahiptir. Avlusunda şadırvanı mevcuttur.

Şekil 87.Rüstem Paşa Medresesi planı
(Müller-Wiener, 2001, s.365)

3.9.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medresenin giriş kapısı sekizgenin güneydoğu tarafında bulunur. İki kemerli olan kapıdan geçilerek avluya ulaşılır. Avlunun etrafını sekizgen biçimde çevreleyen sivri kemerli revaklar mevcuttur. Revakların örtü türü kubbedir. Dershanesi kuzeydoğu cephesindedir. Kuzeydoğu cephesinde dershanenin her iki tarafında kareden sekizgene geçiş için eyvanlar oluşturulmuş; köşede bulunan hücrelere giriş bu

eyvanlardan sağlanmaktadır. Köşe hücrelerin haricinde hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı pencereleri vardır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak küresel üçgen geçişler kullanılmıştır. Hücrelerde ocak ve nişler bulunur. Güneybatı cephesinin batı ucunda kareden sekizgene geçiş bölgesinde medrese için ıslak hacimler çözülmüştür. Cephenin doğu tarafında ise bu bölgeye planlamasına bakılarak mutfak çözümü yapıldığı tahmin edilmektedir (DBİA, 1993, C6, s.375).

Şekil 88.Medresenin avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Dershane kuzeydoğu cephesinde cephe düzeninden dışarı taşmış şekilde konumlandırılmıştır. Kareye yakın planlıdır. Dershanesine yerden iki basamak ile ulaşılır. Kesme taştan yapılmış basık kemerli bir kapı vasıtası ile dershaneye giriş sağlanmaktadır. Kapının her iki tarafında söveli, demir parmaklıklı pencere vardır. Ayrıca dershanesinin önünde bulunan revakların ve medreseye giriş holünün örtü türü aynalı tonozdur. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak tonoz bingiler kullanılmıştır.

3.9.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.9.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Hoca Hani Sokak üzerinde bulunur. Eğimli bir araziye konumlandırıldığı için altta istinat duvarı mevcuttur. Onun üstünde ise ortada

dışa taşkın dershanesi olan medrese cephesi bulunur. Cephenin batısında iki tane hücreleri aydınlatan alt kotta söveli, üstünde aynası dolu sivri kemeri olan demir parmaklıklı pencere vardır. Bu pencereleri üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Dershanenin her iki yan cephesinde yine aynı özelliklerde alt kotta söveli, üstünde aynası dolu sivri kemeri olan demir parmaklıklı pencere vardır. Üst kotta ise sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Dershanenin ön cephesinde ise üst kotta yine aynı özelliklerde üç tane aydınlık penceresi, alt kotta iki tane pencere mevcuttur. Cephenin doğusu da batısındaki özelliktedir. Yine alt kotta iki, üst kotta iki aydınlık penceresi bulunur. Cephede kaba yonu taş kullanılmıştır. Örtü türü olarak kubbeler görülmektedir. Hücrelerden çıkan kare kesitli kesme taş gövdeli bacalar bulunmaktadır.

Şekil 89.Dershanenin görünümü
(Öztürk, 2017)

3.9.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi

Giriş kapısının bulunduğu cephedir. Rüstempaşa Sokağı üzerinde bulunur. Cephenin batısında alt kotta söveli, üstünde aynası dolu sivri kemerli, demir parmaklıklı iki tane pencere, üst kotta ise yine sivri kemerli iki tane aydınlık penceresi mevcuttur. Cephenin hemen hemen ortasında dışa taşkın bir çift kemerli dışta kesme taştan içte mermerden yapılmış bir giriş kapısı bulunmaktadır. Kapının her iki yanında üst kotta aydınlık pencereleri vardır. Cephenin batısında ise yine aynı özelliklere sahip alt kotta üç tane pencere, üst kotta ise ikisi yuvarlak diğeri ise sivri kemerli üç tane aydınlık penceresi bulunur. Cephe genelinde kaba yonu taş kullanılmıştır.

Şekil 90.Giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

3.9.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının bilinen en erken onarımı 1843 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.60). Bu onarımdan sonra 1868-69 yıllarında ve 1893, 1901 yıllarında çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.60). 1911 ve 1916 yıllarında da onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.60). En son olarak 2011 yılında kapsamlı bir restorasyon daha geçirmiştir.

Şekil 91.Avludan dershane girişi görünümü
(27 Nisan 1937, Encümen arşivi)

Şekil 92.Avlu görünümü
(27 Nisan 1937, Encümen arşivi)

Şekil 93.Giriş kapısı görünümü
(27 Nisan 1937, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

24.06.1962 tarihli 1848 karar numaralı toplantıda tescil edilmiştir.

28.06.2007 tarihli 1552 karar numaralı toplantıda koruma grubunun I olarak belirlenmesine, rölöve projesinin uygun olduğuna, restitüsyonun uygun olmadığına karar verilmiştir.

21.01.2009 tarihli 2617 karar numaralı toplantıda imitasyon döşemelerin kaldırılmasına, özgün döşemenin araştırılarak döşeme restitüsyonunun kurula sunulmasına, avlu ve revaklardaki özgün olmayan kaplamaların kaldırılmasına,

dershanede bulunan kubbe içindeki alçıların kaldırılmasına, çıkacak olan özgün detayların projelendirilerek kurula sunulmasına ve şadırvanın bulunduğu yerde üst örtüye ait araştırma yapılmasına karar verilmiştir.

3.9.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese olarak kullanıldıktan sonra 1918 yılında yangından evleri zarar görenlere barınak olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.62). Bundan sonra ise kimsesizler yurdu olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.62). 1966 yılında M.T.T.B. tarafından öğrenci yurdu olarak faaliyet göstermiştir (Müller-Wiener, 2001, s.365). 1987 yılında Eminönü İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Türk 2000 Vakfı tarafından kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.62). Günümüzde ise 2006 yılından itibaren İstanbul İlim ve Kültüre Hizmet Derneği tarafında Müze ve Kültür Merkezi olarak kullanılmaktadır.

3.9.4.Yapının Koruma Sorunları

3.9.4.1.Fiziksel Sorunları

Yapının en son restorasyonu üzerinden çok zaman geçmemesine rağmen yapıda iç ve dış cephelerde zemin suyuna bağlı olarak rutubetlenme, bazı yerlerde ise üst kotlarda rutubetlenmeler gözlemlenmektedir.

Şekil 94.Müze kısmındaki su problemleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 95.Hücrelerdeki su problemleri
(Öztürk, 2017)

3.9.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları

Yapının sadece bir bölümünde çatlaklara rastlanmaktadır. Bunun haricinde yapıda strüktürel bir hasar gözlemlenmemiştir.

Şekil 96.Hücre içindeki çatlak ve özgün olmayan yer kaplaması
(Öztürk, 2017)

3.9.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Resmi yazışmalarda da dikkat çekilen husus olan tesisat problemleri medrese genelinde göze çarpmaktadır. Ayrıca bir bölümde hücre girişi ikiye bölünerek ara kat

çıkarılmıştır. Bunlar haricinde medresede günümüz şartlarını sağlamak amacı ile çeşitli uygulamalar yapılmıştır.

Şekil 97.Hücre girişine yapılmış asma kat
(Öztürk, 2017)

Şekil 98.Endüstriyel mutfak olarak tasarlanmış hücreden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.9.5.Değerlendirme

Medresede yapılan araştırmalar ve tespitler sonucunda Rüstem Paşa Medresesinin kamuya açık kültürel bir işlevle kullanılması için olumludur denebilir. Ancak böyle tarihi yapılarda ağır tesisat ve müdahalelerden kaçınılması gerekir. Yapının su problemi ile ilgili olarak çalışma yapılmaya başlanmış olduğu gözlemlenmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapıda inceleme yapılmaya başlanmıştır. Bu girişimin olumlu sonuçlanarak daha fazla yapı zarar görmeden problemin çözülmesi umulmaktadır.

3.9.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap

23.01.2017 tarihinde yapılmıştır

Kullanıcı: İstanbul İlim Ve Kültür Vakfı

Konuşulan Kişi: Müdür Şükrü Bey

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

2006 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız.

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Vakıf yapıyı daha çok sohbetler, risale-i nur eserleri hakkında yurtiçi ve yurtdışı katılımcılar ile beraber workshoplar, seminerler için kullanmaktadır. Bunun yanında yapıda bir de Said Nursi müzesi bulunmaktadır. Vakıf olarak ticari bir faaliyet kesinlikle yürütmüyoruz. Müzemiz olduğundan dolayı tüm yıl açık bir şekilde hizmet vermekteyiz.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Yaz dönemlerinde daha çok kullanıcı ziyaret etmektedir.

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Net olarak bir şey söylemek zor çünkü çok değişkenlik göstermektedir.

5. Yapı kurumun ihiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Tam olarak cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Bulunmamaktadır.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Avlu kısmı açık olduğundan dolayı özellikle ısıtma sisteminde sorunlar yaşamaktayız. Şu an kullandığımız petekli doğalgaz sistemine ek elektrikli duvar tipi ısıtıcılar da kullanıyoruz.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapı bizden önceki yıllarda bildiğim kadarıyla 1965-1980 yıllarında M.T.T.B. tarafından kullanılmış, 90'lı yıllarda Türk Dünyası Vakfı tarafından kullanılmış ve son olarak 2006 yılından itibaren biz kullanıyoruz. Yapı en son restorasyonunu 2009-2012 yılları arasında geçirmiştir. Yapının restorasyondan sonra rutubet (nem) problemi çıktı bunu araştırıyoruz bir de ıslak hacimlerin bulunduğu kısmın çatısıyla ilgili problem yaşıyoruz. Yağmurda içeriye su akmaktadır.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Periyodik olarak sadece son restorasyondan sonra yapıyla ilgili su ve yağmur oluklarının temizliğini yaptırmaktayız.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Aslına uygun olarak kullanılması gerekiyor. Bu yapılar ilim tahsili için kullanıldığı için yine aynı amaçla kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin bu yapıda eskiden okuyan öğrenciler buradan mezun olduklarında diğer medreselere hoca olarak gönderiliyormuş. Birde camiyi, medreseye veya avmye çevirdiğiniz zaman o cami bu gibi işlevlere ne kadar cevap verebilir bu sebepten dolayı yapıyı aslına yapılış gayesine ne uygunsa o amaç doğrultusunda kullanmak gerekmektedir.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

3.10.HAYDAR PAŞA MEDRESESİ

3.10.1.Yapının Mimari Tanımı

3.10.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

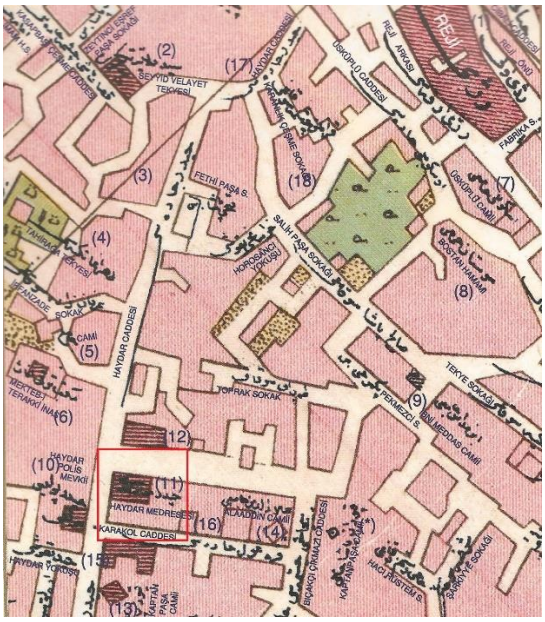
Haydar Paşa Medresesi Bugün, Fatih İlçesi'nde, Cibali Mahallesi, Haydar Caddesi, 2183 ada, 17 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1556 olan medrese Mimar Sinan döneminde inşa edilse bile medrese hakkında kesin bir kayıt bulunmamaktadır (Güleç, 2012, s.66). Medrese, hamam ve çeşmeden oluşan küçük bir külliyeye bağlıdır (DBİA, 1993, c.4, s.25). Banisi vezirlik yapmış olan Haydar Paşa'dır (DBİA, 1993, c.4, s.25).(Ek 9)

Şekil 99.Haydar Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

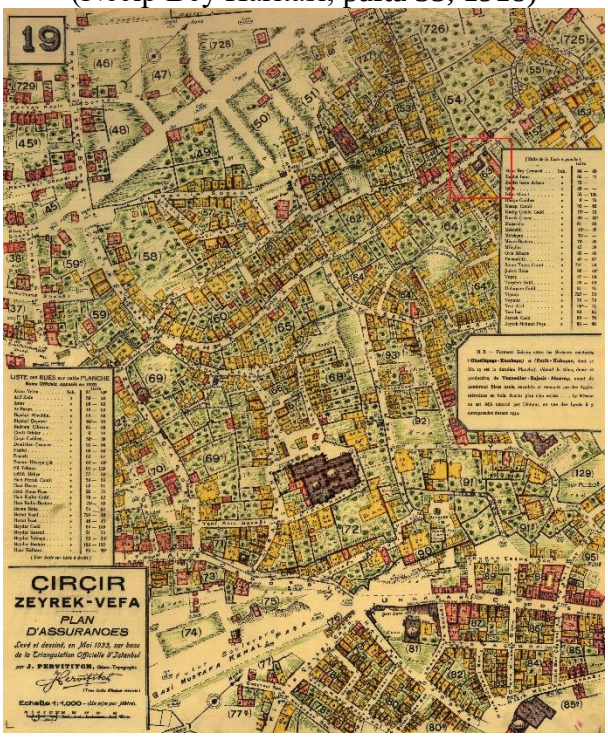

Şekil 100.Haydar Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, J 9/3, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 101.Haydar Paşa Medresesi konumu

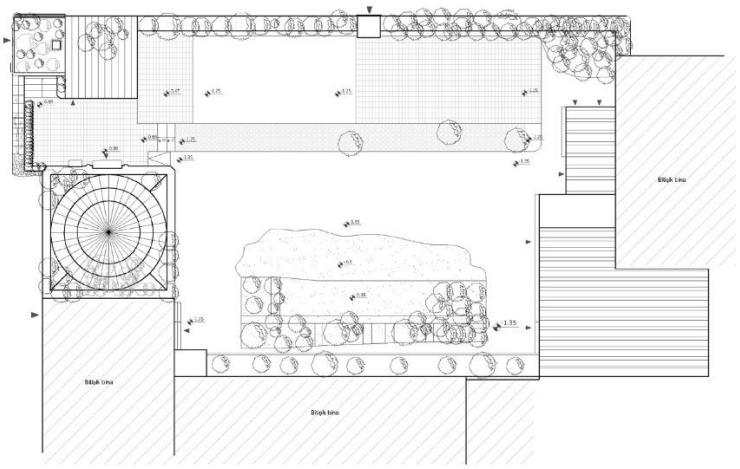
(Necip Bey Haritası, pafta 35, 1918)

Şekil 102.Haydar Paşa Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 19, 1933)

Medresenin eski haritalardan ve izlerden yola çıkarak 16 hücre ve bugün ayakta olan dershanesi bulunmaktadır (DBİA, 1993, c.4, s.25). U planlıdır (DBİA, 1993, c.4, s.25). Avlusu kuyusu ve şadırvanı bulunmaktadır (DBİA, 1993, c.4, s.25).

Şekil 103.Haydar Paşa Medresesi vaziyet planı
(Masri, 2018)

3.10.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin günümüzde Haydar Caddesi ve Haydar Hamamı Sokağı'nın köşesinde bulunmaktadır. Sadece dershanesi günümüze ulaşmıştır. Dershanesi kare planlıdır. Giriş kapısı basık kemerli ve sövelidir. Kapının her iki yanında söveli, demir parmaklıklı kapı bulunmaktadır. Kapının üst kotunda ise bir tane pencere boşluğu yer alır. Dershanesinin örtü türü kubbe, geçiş ögesi tromptur (DBİA, 1993, c.4, s.26).

3.10.1.1.2.Cephe Özellikleri

Dershane bir sıra taş, üç sıra tuğla almaşık bir örgü ile yapılmıştır. Doğu cephesinde alt kotta iki tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere yer alır. Üst kotta ise cepheyi ortalayacak şekilde bir tane sivri kemerli pencere boşluğu bulunmaktadır.

Şekil 104.Dershanenin doğu cephesi görünümü
(Masri, 2017)

Batı cephesi medresenin giriş cephesidir. Bu cephede kesme taştan yapılmış bası kemerli bir giriş kapısı bulunmaktadır. Kitabesi bulunmamaktadır. Buradan birkaç basamak ile medrese avlusuna giriş yapılır. Kapının yanında ise demir parmaklıklı bir pencere boşluğu mevcuttur. Cephenin en doğusunda ise dershane yer alır.

Şekil 105.Medresenin giriş kapısı görünümü

(Öztürk, 2017)

Kuzey cephesi ise bugün yol kotunun altında kalmaktadır. Yine bir sıra taş, üç sıra tuğla almaşık bir örgü ile yapılmıştır. Yer yer pencere üst kotları görülmektedir.

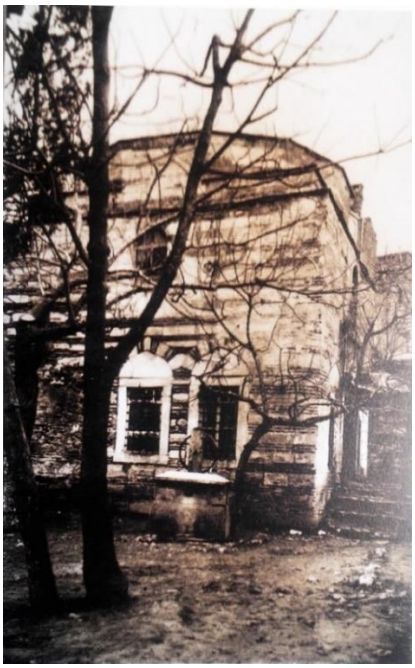
Şekil 106.Kuzey cephesi görünümü

(Öztürk, 2017)

3.10.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medresenin bilinen ilk onarımı 1869 tarihlidir (Kütükoğlu, 2000, s.174). 1891 yılında bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.174). 1894 yılında yapılan onarımda ise kurşunların yerine yapılan kiremitler kırıldığından dolayı tekrar kurşun

olarak yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.175). 1906 yılında harap bir şekilde bulunduğundan keşif çalışması yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.175).

Şekil 107.Dershanenin doğu cephesi görünümü
(16 Haziran 1940, Encümen Arşivi)

Şekil 108.Batı cephesi görünümü
(16 Haziran 1940, Encümen Arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

02.04.1976 tarihli 1169 sayılı kurula yazılan dilekçede medrese içinin kiraya verildiği ve bu kişilerin izinsiz medresede tadilat yaptığı belirlenmiştir.

02.07.1987 tarihli 3452 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

10.12.1997 tarihli 9125 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubu I olarak belirlenmiş hazırlanmış olan rölövesinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

23.08.2007 tarihli 1679 karar numaralı toplantıda medresenin etrafında ve içinde bulunan işgal yapıların Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden uzman personel eşliğinde kaldırılmasına karar verilmiştir.

11.03.2009 tarihli 2798 karar numaralı toplantıda medresenin restorasyon çalışmaları için 2007 yılında alınan kararlar doğrultusunda yapılmasına karar verilmiştir.

3.10.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1980 yılına kadar Haydar Paşa Spor Kulübü tarafından kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.78). Bu tarihten sonra 1982 yılında V.G.M. tarafından bir aile medreseye bekçi olarak yerleştirilmiştir (DBİA, 1993, c.4, s.26). 1997 yılında kapalı durumda olan medresenin dershanesi günümüzde mescid olarak kullanılmaktadır.

Şekil 109.Dershane içinden bir görünüm
(Masri, 2017)

3.10.4.Değerlendirme

Haydar Paşa Medresesi için yapılan tespit ve gözlemler sonucunda medresenin ivedilikle onarımının yapılması gerekmektedir. Günümüzde metruk halde olan medrese farklı kullanımlara açık halde bulunmaktadır. Sadece dershane kısmının içi tamamen ahşap ile kapatılarak mescit olarak işlevlendirilmiştir. Bunun haricinde medresenin alanı çeşitli işgalciler tarafından kullanılmakta ve inşaat yapılmaktadır. İncelenen belgelerden anlaşıldığı üzere bu işgalcilere çeşitli yaptırımlar uygulansa bile bu yaptırımların bir caydırıcılığı olmamaktadır. Bu güzel eserin daha fazla

metruk bir hal almadan aslına uygun bir biçimde restorasyonunun yapılması gerekmektedir.

3.11.SİNAN PAŞA MEDRESESİ (BEŞİKTAŞ)

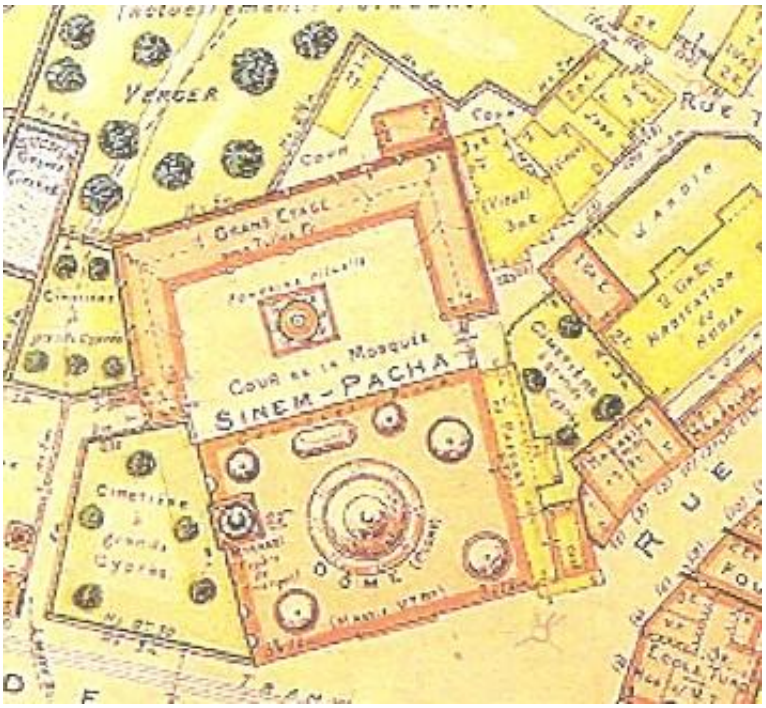
3.11.1.Yapının Mimari Tanımı

3.11.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Sinan Paşa Medresesi, Beşiktaş İlçesi'nde, Sinanpaşa Mahallesi, Beşiktaş Caddesi, 291 ada, 50 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1556 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Günay, 2014, s.133). Medrese, cami ve günümüze ulaşmamış bir hamamdan oluşan bir külliyenin parçasıdır (DBİA, 1993, c.7, s.3). Banisi Kaptan-ı Derya Sinan Paşa'dır (Güleç, 2012, s.144).

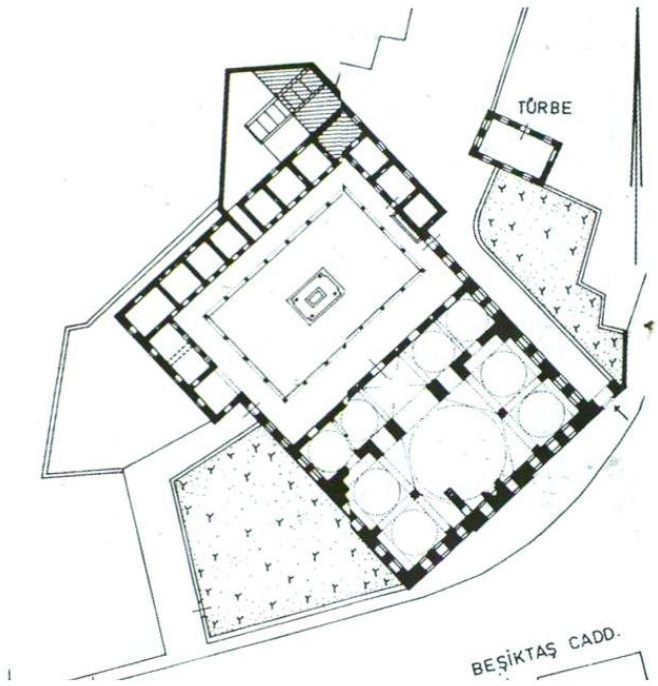

Şekil 110.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 111.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 4, 1922)

Medrese U planlıdır. Dershanesi yoktur. Mimar Sinan'ın ilk cami ve medrese ortak avlu planıdır (Günay,2014, s.133). Avlusunda özgün şadırvanı bulunmaktadır.

Şekil 112.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Müller-Wiener, 2001, s.429)

3.11.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin, cami ile ortak kullandığı avluya cami ile medresenin birleştiği son cemaat yerinin her iki tarafında bulunan kapılardan girilmektedir. Cami girişinin tam karşısında medrese odalarını bölen ve arka avluya çıkan bir kapı bulunmaktadır. Hücreler bu kapının her iki tarafında altışarlı dizilerek U planı oluşturmaktadır. Hücreleri kare planlıdır. İçlerinde ocak ve nişler bulunur. Ahşap tavanlıdır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunur. Üst örtü olarak günümüzde kırma çatı bulunmaktadır. Dershanesi bulunmamaktadır.

Şekil 113.Medrese avlusu ve revaklarından bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 114.Hücre içinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.11.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.11.1.1.2.1.Kuzey Cephesi

Cephede kabayonu taş ve tuğla ile almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan sekiz tane pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine yuvarlak, sekiz adet aydınlık penceresi bulunur. Ayrıca cephenin ortasında revaklara açılan yuvarlak kemerli bir geçit bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 115.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.11.1.1.2.2.Doğu cephesi

Cephede kabayonu taş ve tuğla ile almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine dört tane yuvarlak aydınlık pencereleri mevcuttur. Cephenin batısında ise avluya açılan bir kapı bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 116.Doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.11.1.1.2.3.Batı cephesi

Cephede kabayonu taş ile tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine dört tane yuvarlak aydınlık penceresi bulunur. Cephenin doğusunda ise avluya açılan söveli, üstünde aynası dolu, sivri kemer bulunan bir kapı bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 117.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.11.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medresenin birçok tamiri bulunmasına karşın bunlarla ilgili az bilgi mevcuttur. Osmanlı döneminde bilinen ilk onarım 1890 yılına aittir. Bunun devamında 1930 ve 1970-72 yıllarında da onarımları bulunmaktadır. 1930 yılındaki onarımda çatısının kırma çatıya çevrilmiş olması muhtemeldir (DBİA, 1993, c.7, s.3). Günümüze en yakın 2003 yılında onarım görmüştür.

Şekil 118.Kuzey cephesi görünümü
(1993, Kurul arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

10.11.1999 tarihli 11276 karar numaralı toplantıda depremden zarar gören yapı için gerekli incelemeler yapılarak basit onarım yapılmasına karar verilmiştir.

13.01.2004 tarihli 14277 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş ve koruma grubu olarak I belirlenmiştir.

13.10.2003 hazırlanılan raporda medrese Marsilya kiremit ile kaplanan çatının kurşun ile yeniden kaplanması öneri olarak verilmiştir.

05.05.2006 tarihinde kurula verilen dilekçede medresenin çatısında çökmeler olduğu belirtilmiştir.

08.01.2008 tarihli 2795 karar numaralı toplantıda hazırlanılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin onaylanmasına karar verilmiştir.

3.11.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı önceden Beşiktaş Müftülüğü'ne bağlı olarak Erkek yatılı Kur'an kursu olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.144). Günümüzde ise cami yönetimi tarafından kullanılmaktadır.

3.11.4.Yapının Koruma Sorunları

3.11.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının restorasyonu yeni olduğu için aşırı bir bozulma tespit edilmemiştir. Fakat zemin suyundan dolayı cephe diplerinde siyahlaşmalar meydana gelmiştir. Bazı noktalarda ise çatı suyundan dolayı rutubetlenmeler görülmüştür.

Şekil 119.Batı cephesi kapısının görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 120.Revaklardaki rutubet ve kılcal çatlaklar

(Öztürk, 2017)

3.11.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme bozulmaları

Çok ciddi bir hasar olmasa da revaklarda kılcal sıva çatlakları meydana gelmiştir.

Şekil 121.Revaklardaki kılcal çatlaklardan bir görünüm

(Öztürk, 2017)

3.11.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırma ve gözlemler sonucunda günümüzde medrese tam olarak kullanılmamaktadır. Bu nedenle medrese için bulunduğu konum da gözetilerek bir işlev seçilmesi gerekmektedir. Bu işleve geçmeden önce ise medrese üzerinde incelemelerde bulunulup medresenin basit onarımlarının yapılması gerekmektedir. Bundan sonra ise kültürü de içinde barındıran bir işlev ile ilişkilendirilmesi daha olumlu olacaktır.

3.12.SÜLEYMANİYE MEDRESELERİ

3.12.1.Yapının Mimari Tanımı

3.12.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

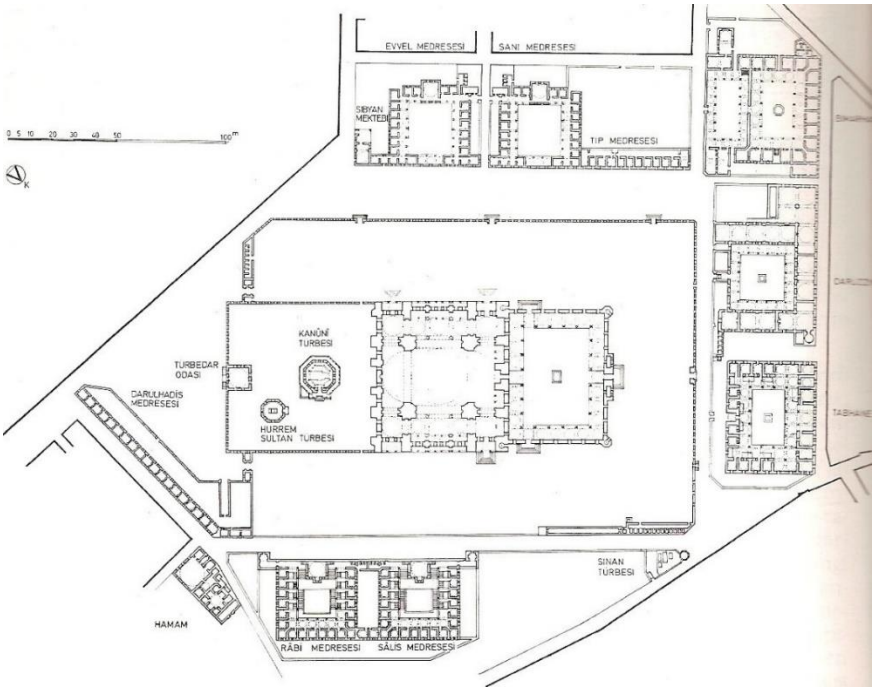
Süleymaniye Medreseleri, Fatih İlçesi'nde, Süleymaniye Mahallesi'nde, Süleymaniye Külliyesi bünyesinde bulunmaktadır. Bu medreseler, Evvel, Sani, Salis, Rabi, tıp medresesi, Mülazimlar ve darülhadis medreselerinden oluşmaktadır. Yapım tarihi 1558 olan medreselerin mimarı Mimar Sinan'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.253). Banisi Kanuni Sultan Süleyman'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.253).

Şekil 122.Süleymaniye Külliyesi görünümü
(Google haritalar)

Şekil 123.Süleymaniye külliyesi konumu
(Alman Mavileri, J 8/4, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 124.Süleymaniye Külliyesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.121)

3.12.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Evvel ve Sani Medreseleri, Marmara tarafında bulunan medreselerdir. U planlıdırlar. Bu medreselerin 22'şer hücreleri bulunmaktadır. Güney cephelerinde revaklardan yüksek konumlandırılmış kare planlı dershaneleri bulunur. Revaklar kesme taştan yapılmış, sivri kemerli ve avluyu çevrelemektedir. Medreselerin giriş kapılarından

sonra iç avluya ulaşılmaktadır. Buradan medreselerin revaklarına ulaşılmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan birer basık kemerli, taş söveli kapıları bulunmaktadır. Hücreleri kare planlıdır.

Şekil 125.Evvel medrese avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2018)

Şekil 126.Sani medrese avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2018)

Salis ve Rabi Medreseleri, Haliç tarafında bulunan medreselerdir. U planlıdırlar. Eğimli bir arazi üzerine konumlandırılmışlardır. Medreseler bulundukları arazinin

eğime uygun olarak planlanmıştır. Plan olarak simetriktirler. Girişleri ön bir avlu aracılığı ile yapılmaktadır. Dershaneleri kuzey cephelerinde bulunur. Kare planlıdır. Medreselerin cumbalarının altında çeşmeleri yer alır. Hücrelerin önlerine sekiler yapılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları bulunmaktadır.

Şekil 127.Salis medrese avlu görünümü
(Öztürk, 2018)

Şekil 128.Salis medrese revaklarından bir görünüm
(Öztürk, 2018)

Şekil 129.Rabi medrese avlu görünümü

(Esmer, 2017)

Tıp Medresesi, Evvel ve Sani Medreselerinin yanında bulunmaktadır. L planlıdır.12 tane hücresi bulunmaktadır.

Darülhadis, Haliç tarafında bulunmaktadır. 22 hücresi vardır. Dershanesi bulunmamaktadır. Hücreleri kare planlıdır.

Mülazimlar Medresesi, Rabi ve Salis medreselerinin yanında bulunmaktadır. Hücreleri kare planlıdır. 20 hücresi bulunur. Hücreler beşik tonoz ile örtülüdür. Tek cephede sıralanmıştırlar.

3.12.1.1.2.Cephe Özellikleri

Evvel ve Sani Medreseleri simetrik medreseler oldukları için cepheleri de aynıdır. Cephelerde hücreleri aydınlatan birer tane söveli, üzerinde aynası dolu yuvarlak kemer bulunan, demir parmaklıklı pencereler vardır. Giriş cepheleri hariç kesme taştan yapılmıştır. Giriş cephelerinde ise taş ve tuğla örgüden oluşan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Örtü türü olarak kubbe kullanılmıştır. Ayrıca çatıda hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

Şekil 130.Evvel Medrese'nin güney cephe görünümü
(Öztürk, 2018)

Salis ve Rabi medreseleri bu medreseler de simetrik medreselerdir. Cepheler giriş cephesi hariç, kesme taştan yapılmıştır. Giriş cephelerinde taş ve tuğladan oluşan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Cephelerinde hücreleri aydınlatan ikişer tane demir parmaklıklı, söveli pencere ile bunların üstünde bir tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Üst örtüde kademeli olarak kubbelerin sıralandığı görülmektedir. Ayrıca çatıda hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

Şekil 131.Salis medrese cephe görünümü
Öztürk, 2018)

Darülhadis medresesi, tek kol üzerine yapılmış hücre dizisinden oluşmaktadır. Bu medresede taş ve tuğla almaşık örgü sistemi kullanılmıştır. Cephelerinde aynaları dolu sivri kemerli, söveli, demir parmaklıklı pencereler bulunmaktadır. Örtü türü olarak kırma çatı kullanılmıştır. Çatıda hücrelerden çıkan kare kesitli bacalar görülmektedir.

Şekil 132.Darülhadis medresesi cephe görünümü

Öztürk, 2018)

Tıp medresesinin Süleymaniye Camii'ne bakan yönünde kesme taş kullanılmıştır. Avluya bakan yönde ise bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Avlu cephesinde sövesiz ve demir parmaksız pencereler kullanılırken, diğer cephede söveli, demir parmaklıklı, üzerinde aynası dolu sivri kemer bulunan pencereler yer almaktadır.

Şekil 133.Tıp medresesi cephe görünümü
(Öztürk, 2018)

3.12.2.Yapıların Bilinen Onarımları

Tespit edilen ilk onarım 1832 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.121). 1840-45-47 yıllarında da bazı onarımlar görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.121). 1844 yılında yapılan onarımlarda Rabi ve Mülazimlar Medreseleri'nde kurşunlar yenilenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.121). 1873 yılında tüm medreseler yine bir onarımdan geçmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.123). Darülhadis ile ilgili onarımlar 1847, 1887 yıllarında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.124). Tıp medresesi de 1869, 1871, 1887, 1890 yıllarında çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.124). Evvel ve Sani, Tıp Medreselerinin restorasyonu 2016 yılında yapılmıştır. Salis medresenin ise restorasyonu 2017 yılında bitmiştir.

Ayrıca kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

09.04.1977 tarihli 9776 karar numaralı toplantıda tüm medreselerinin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

26.12.2005 tarihli 1477 karar numaralı toplantıda Salis medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

23.05.2007 tarihli 1418 karar numaralı toplantıda Tıp Medresesinin koruma grubunun I olarak belirlenmesine ve hazırlanılan projelerin uygun olduğuna karar verilmiştir.

20.03.2008 tarihli 102 karar numaralı toplantıda darülhadis medresesi ile ilgili hazırlanılan projelerin uygun olduğuna karar verilmiştir.

13.12.2010 tarihli 1942 karar numaralı toplantıda Evvel ve Sani Medreseler ile ilgili yapılan sulu dış duvar temizliğinin uygun olmadığı tespit edilmiş bu konuda bir kurul oluşturulup durumun incelenmesine karar verilmiştir.

3.12.3.Yapıların Bilinen İşlevleri

Evvel ve Sani Medreseler 1918 yılından itibaren Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır (Kurşun, 2008, c.1, s.257). Salis Medrese ise 2017 yılı itibari ile İbn-i Haldun Üniversitesi tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Rabi Medrese TUBA Vakıf tarafından kullanılmaktadır. Tıp Medresesi geçmişte doğum evi olarak kullanılsa da en son restorasyondan sonra kitap onarımı (kitap şifahanesi) yapılmak için kullanılmaya başlanmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.126). Darülhadis medresesi Aziziye Vakfı tarafından kullanılmaktadır.

3.12.4.Değerlendirme

Evvel ve Sani Medreseleri için yapılan restorasyon çalışmalarının yapılar için olumlu sonuçları olmuştur. Günümüzde Süleymaniye Kütüphanesi olarak kullanılan yapılar kamuya açık, herkesin kullanabileceği ve aynı zamanda eğitim işlevini barındıran bir işleve sahiptir. Bunun yanında yapılan restorasyon çalışmalarında uygulanan malzeme ve yöntemler yapıya olumlu bir katkı sağlamıştır.

Salis Medresenin restorasyonu yeni bitmiştir. İşlev olarak net bir işlev verilmese de İbn-i Haldun Üniversitesine tahsis edilmiştir. Bu da yapının bir biçimde eğitim işlevi ile kullanılacağını göstermektedir.

Rabi Medrese, TÜBA Vakfı tarafından kullanılmaktadır. Fakat medresenin en son restorasyonu 2010 yılında bitmiştir ve vakıf bünyesinde çeşitli etkinlikler için kullanılmaktadır.

Tıp Medresesi, kitap şifahanesi olarak kullanılmaktadır. Medresenin başka bir işlev ile bulunduğu konum itibari ile kullanılması daha yararlı olabilir. Örneğin;

Şifahanenin belli günlerde çalıştaylar düzenleyerek daha çoğulcu bir kullanıcı kitlesine ulaşması daha olumlu olacaktır

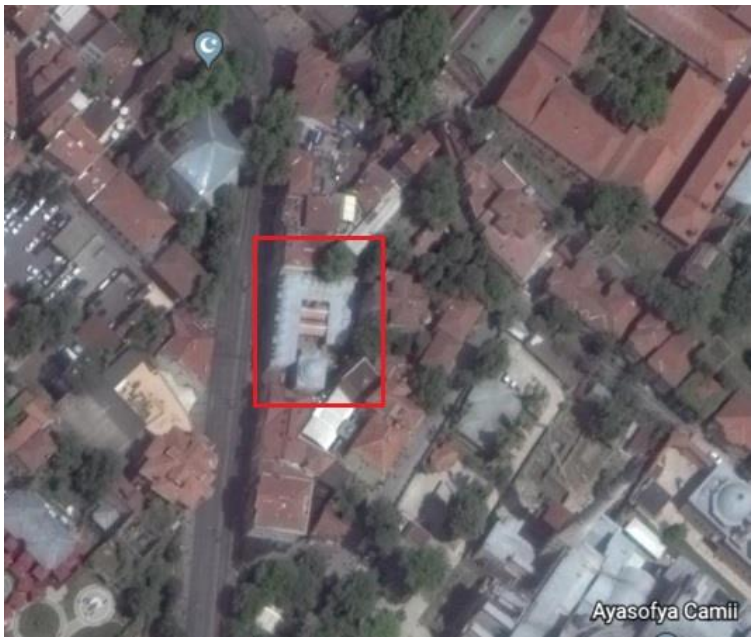
Darülhadis Medresesine giriş sağlanamamıştır. Medrese Aziziye Sosyal Dayanışma Kültür ve Eğitim Vakfı tarafından çeşitli vakıf çalışmaları için kullanılmaktadır. Mülazımlar Medresesi günümüzde kullanılmamaktadır. Darülhadis ve Mülazımlar Medreselerinin kamu yararını gözeten uygun işlevlerle ve tüm bireylerin eşit olarak yararlanabilecekleri şekilde kullanılmaları umulmaktadır.

3.13.CAFERAĞA MEDRESESİ

3.13.1.Yapının Mimari Tanımı

3.13.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Caferağa Medresesi ya da diğer adıyla Soğukkuyu Medresesi Fatih İlçe sınırları içerisinde, Cankurtaran Mahallesi, CaferiyeSokak, 52 ada, 205 pafta, 6-7-8-9-20 parsellerde bulunmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.45). Yapım tarihi 1560 olan medrese Mimar Sinan yapısıdır (Kütükoğlu, 2000, s.45). Bir külliyeye bağlı değildir. Banisi, Kanuni Sultan Süleyman zamanında yaşamış olan devrin Babüssaade ağalarından CaferAğa'dır. Fakat medresenin yapımı bitmeden vefat ettiğinden dolayı yapı kardeşi Gazanfer Ağa tarafından bitirilebilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.45).(Ek 10)

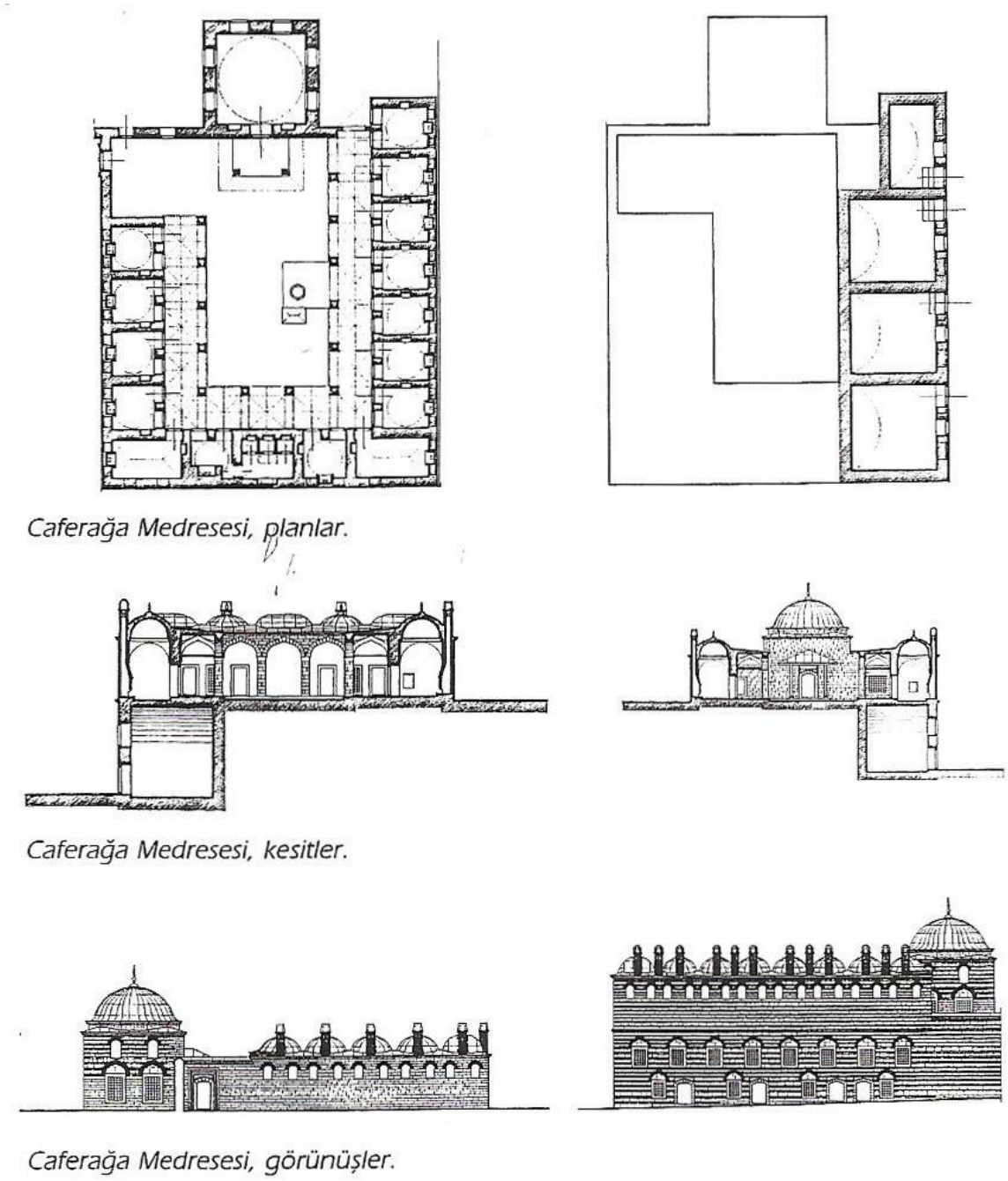

Şekil 134.Cafeağa Medresesinin konumu
(Google haritalar)

Şekil 135.Cafeağa Medresesinin konumu
(Alman Mavileri, G 6/1, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medresenin girişi Caferiye Sokakta bulunmaktadır. Bodrum ve zemin kattan oluşan medresenin katları arasında bağlantısı bulunmamaktadır. Zemin katı U planlıdır. Birbirleri ile eşit olmayan toplam 16 hücreden ve bir dershaneden oluşmaktadır. Aslında 1914'teki teftiş heyeti raporunda ve 1792 tarihli sayım defterinde medrese 14 odalı olarak görünmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.45). U planlı medresenin ortasında bir avlu ve revaklar yer almaktadır. Avluda ise bir kuyu ve su haznesi bulunmaktadır. Medresenin dershanesi saçaklıdır. Dershane U planın açık olan kısmında, giriş kapısının ise doğu kısmında bulunmaktadır.

Şekil 136.Medresenin plan, kesit ve görünüşleri
(Altınoluk, 1998, s.77)

3.13.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medresenin bodrum katlarında dükkanlar bulunmaktadır. Dükkanların içlerinde özgün hali günümüze ulaşamamış birer tane ocak vardır (DBİA, 1993, C2, s.182). Dükkanlar basıktır ve üzerleri beşik tonozlarla örtülüdür. Zemin katta bulunan hücreler genellikle kubbeler ile örtülüdür. Sadece dershanenin karşısında bulunan beş tane hücreden köşelerdeki ve tam ortada bulunan hücrelerin üzeri aynalı tonoz ile

örtülüdür. Hücrelerin içlerinde özgün hali günümüze ulaşamamış birer ocak bulunmaktadır (DBİA, 1993, C2, s.182). Hücrelerin revaklara açılan birer kapısı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır.

Dershanesi kare planlıdır ve saçaklı bir girişe sahiptir. Girişten sonra bir basamakla çıkılan dershaneyi üç cephesinde altta iki tane üstteiki tane bulunan pencere aydınlatır. Dershanenin kubbe biçimindeki üst örtüsü küresel geçiş ögelerine sahiptir.

Şekil 137.Dershane görünümü
(Öztürk, 2017)

3.13.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.13.1.1.2.1.Doğu Cephesi

Medresenin üç cephesi de komşu parsellere bitişik olduğundan dolayı sadece Alemdar Caddesi üzerinde bulunan doğu cephesi açığa çıkmıştır. Medresenin

bulunduğu arazinin kot farkından dolayı bodrum katında bulunan dükkanlarcephe verirler. Dükkanların üzerinde medresenin hücrelerinin bulunduğu zemin kat bulunmaktadır. Cephe üzerinde bodrum katta bulunan dükkanların 5 tane giriş kapısı bulunmaktadır.

Bu kapıların üzerlerinde sivri kemerli düz atkılı, 8 adet aydınlık penceresi mevcuttur. Bu pencerelerin üzerlerinde iki katı birbirinden ayıran kat kornişleri vardır. Zemin katta ise bir hücreye iki tane gelecek şekilde toplam 16 tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Saçak kornişleri testere dişlidir. Çatıyı örten kubbeler kurşunla kaplıdır. Ayrıca çatıda 12 tane baca bulunmaktadır. Tüm cephe iki sıra tuğla ve bir sıra kesme taştan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir.

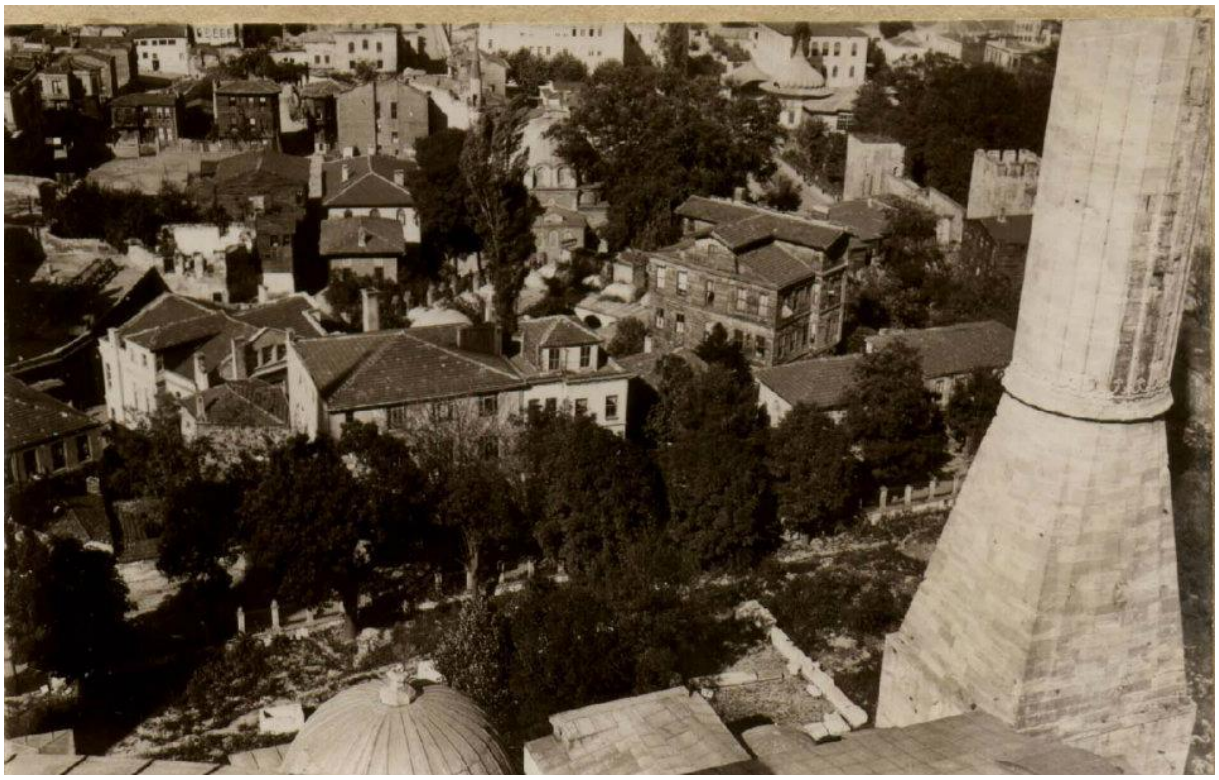

Şekil 138.Alemdar Caddesinden doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.13.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı yapıldığı tarihten bu yana pek çok onarım geçirmiştir. 1843'de yapılan onarımda medresenin içinde kalınamayacak derece harap olduğu tespit edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.45). Bu tarihten sonra 1870, 1872, 1889, 1902 yıllarında çeşitli

onarımla geçirdiğini tespit edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.45). Medrese uzun süre kapalı kaldıktan sonra 1989 yılında Türk Kültürüne Hizmet Vakfı tarafında kapsamlı bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.45).

Şekil 139.Medresenin çevresinin görünümü
(27 Ekim 1945, Encümen arşivi)

Şekil 140.Medresenin doğu cephesi görünümü
(26 Ekim 1945, Encümen arşivi)

Şekil 141.Medresenin avlusundan bir görünüm
(31 Ekim 1945, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivlerinde ulaşılan kararlar ise sırasıyla şu şekildedir.

12.06.1976 tarihli 9167 sayılı toplantıda Caferağa Medresesi'nin asıl girişinin Alemdar Caddesinden olduğunu ve 5 parselde bulunan yapının istimlakının uygun görüldüğü kararı alınmıştır.

23.10.1987 tarihli 4206 karar numaralı toplantıda medresenin aslına uygun restore edilmesi, kiracılar tarafında açılan menfez ve pencerelerin aslına uygun olarak kapatılması, muhdes eklerin kaldırılması, dershanenin dışarı ile bağlantısını sağlayan merdivenin araştırmalarının yapılması ile projelendirilmesinin gerektiği, medresede bulunan sıbyan mektebinin tespitinin yapıldığı takdirde restorasyonunun uygun olduğuna ve vasfına uygun bir işlev verilmesi gerektiği yönünde karar verilmiştir.

05.10.1988 tarihli 565 karar numaralı toplantıda, bitişik 5 parselde bulunan bina ile yapıyı sınırlandırıp özgün cephe durumu elde edilmesi kararlaştırılmıştır. Eldeki belgeler ile yeni fonksiyonunda belirlendiği toplantıdarestorasyon projesinin kurula

teslim edilmesi, bitişik 10 parselde tarihi niteliği bulunan binaya nasıl medresenin irtifasını geçecek şekilde ruhsat verildiğinin belediyeye sorulması gerektiği, 6-7-8-9 parsellerde bulunan yapıların medresenin bütünlüğünü korumak amacıyla istimlakının uygun olabileceği tavsiye edilmiştir.

05.01.2012 tarihli 287 numaralı toplantıda Caferağa Medresesinin tescil kaydının devamına,koruma grubunun I olarak belirlenmesine, 52 ada 5 parselin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma grubunun I olarak belirlenmesine, 5-6-7-8-9 ve 20 parsellerin (Caferağa Medresesi) mülkiyet durumunun kurula bildirilmesine, Caferağa medresesinin 5 parsel ile birlikte hazırlanan rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri ile sanat tarihi raporu ve restorasyonda kullanılacak malzeme ve teknikleri açıklayan raporun kurula iletilmesine, 10 parselde yapılan uygulama ile ilgili belediyeden bilgi alınmasına ve 5 parseldeki izinsiz yapılaşma ile ilgili yasa uyarınca işlem yapılmasına karar verilmiştir.

31.10.2012 tarihli 957 karar nolu toplantıda Caferağa Medresesinin komşu parselleri ile ilgili kararlar alınmıştır.

10.08.2016 tarihli 5008 karar nolu toplantıda sunulan rölövenin uygun olduğu kararı alınmıştır.

3.13.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese 1918 yılında yangından zarar görenler için barınak olarak kullanılmış daha sonra 1930 yılında özel mülkiyete geçmiştir (Altınoluk, 1998, s.77).1947 yılında esnaf hastanesi olarak kullanılan yapı 1983 yılında ise üst katlar V.G.M. ‘den kiralanarak Devlet Kitapları Müdürlüğü tarafından depo olarak kullanılmıştır (Altınoluk, 1998, s.77). 1989 yılında Türk Kültürüne Hizmet Vakfı tarafından restorasyonu yapıldıktan sonra Caferağa Medresesi Kültür Merkezi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Medresede çeşitli el sanatları kursları verilmektedir (Altınoluk, 1998, s.77).

Şekil 142.Hücre içinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.13.4.Yapının Koruma Sorunları

3.13.4.1.Fiziksel Sorunlar

Caferağa Medresesi 1989 yılındaki kapsamlı onarımdan bu zamana kadar tekrar bir onarım geçirmemiştir. Sadece bu süre zarfında bazımuhdes ekler almış ve bazı küçük basit onarımlar yapılmıştır.

Medresenin genelinde doğal etkenlerden dolayı meydana gelen, siyah kabuk oluşumu, bitkilenme, nemlenmeden kaynaklı sorunlar, korozyon gibi bozulmalar görülmektedir.

Şekil 143.Siyah kabuk oluşumu, yağmurdan dolayı cephede yıkanmalar, çimento ile derzleme

(Öztürk, 2017)

Şekil 144.Siyah kabuk oluşumu, yağmurdan dolayı cephede yıkanmalar, çimento ile derzleme

(Öztürk, 2017)

Şekil 145.Zemin suyu yükselmesi, bitkilenme
(Öztürk, 2017)

3.13.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Yapının geçirdiği depremler ve doğal etkenlerden dolayı yapıda kılcal çatlaklar, malzeme kayıpları, derz boşalmaları gibi strüktürel hasarlar ve malzeme bozulmaları gözlemlenmektedir.

Şekil 146.Derz boşalmaları, malzeme kayıpları
(Öztürk, 2017)

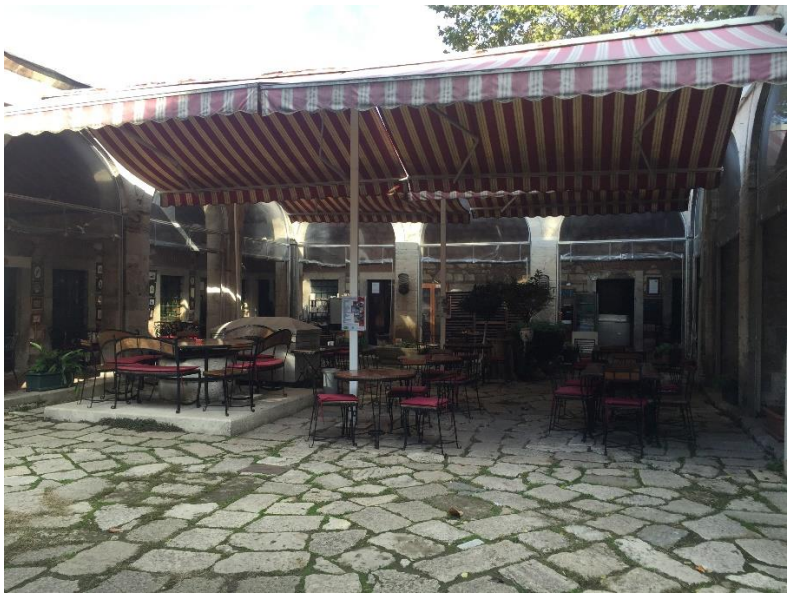
3.13.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar

Günümüzde medrese Geleneksel Türk Sanatları Eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır. Bu sebepten dolayı yapıya bu işlev verilebilmesi bazı müdahalelerde bulunulmuştur. İlk olarak medresenin kullanıcılarına ve personeline hizmet verebilmesi açısından bir hücreye çay ocağı düzenlenmesi ve ıslak hacim düzenlemeleri yapılmıştır. Çay ocağına yapılan düzenlemede duvarın tamamı kalebodur malzeme ile kaplanmış ve yan tarafında bulunan hücre ile de birleştirilmiş ve mermer tezgah konulmuştur. Ayrıca medresenin dershanesinin hemen bitişiğine medrese giriş kapısının solundan girilen muhdesbir ıslak hacim inşa edilmiştir.

Şekil 147.Çay ocağı ve mutfak için yapılan uygulamalar
(Öztürk, 2017)

Medresenin açık avlu kısmı açılır kapanır tentelerle kapatılmış ayrıca revakların açıklıkları şeffaf bir pvc malzeme ile açılır-kapanır bir sistem haline getirilmiştir.

Şekil 148.Avluya konulan açılır-kapanır sistem
(Öztürk, 2017)

Medresede yapılan eğitimlerde bazı endüstriyel makineler kullanılmaktadır. Bu makinelerin bağlantıları ve bulunduğu odalarda medresenin özgün dokusunu bozacak bağlantı öğeleri ile tesisatları yapılmıştır. Ayrıca medrese genelinde yapılan elektrik tesisatı bir kanal aracılığı ile yapılmamıştır ve kablolar dağınık bir halde bırakılmıştır.

Şekil 149.Atölyeler için kullanılan malzeme ve makinalar
(Öztürk, 2017)

Şekil 150.Atölyeler için kullanılan makine
(Öztürk, 2017)

Alemdar Caddesi üzerinde bulunan dükkanlarda ise özgün kapı ve pencereleri değiştirilerek alüminyum doğramalar takılmıştır. Dükkanların girişlerini güneşten koruyan tenteler ise direk medresenin duvarına ankre edilmiştir.

Şekil 151.Dükkanlar için yapılan cephe uygulamaları
(Öztürk, 2017)

Medrese iki tür kullanıcı kitlesine sahiptir. Birinci grup kullanıcılar konumunun verdiği ticari önemden dolayı Alemdar Caddesi üzerinde bulunan dükkanlarda alışveriş yapan turistlerdir. İkinci grup kullanıcı kitlesi ise bir eğitim merkezi olduğundan dolayı eğitim almaya gelen kursiyerler ve sergi için gelen kullanıcılardır.

3.13.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Caferağa Medresesi bir noktada eğitim işlevine sahip olduğundan dolayı asıl işlevine uygun olarak değerlendirilebilmektedir. Fakat bu eğitimleri verebilmek için medreseye yapılan müdahaleler yapıya zarar vermektedir. Bir yapının yaşaması için sürekli bir biçimde işlevine uygun kullanılması ve bakımlarının periyodik olarak yapılması gerekmektedir. Burada verilen eğitim hizmeti aslında yapının sürekli kullanılması sağlamış bununla beraber yapılan eğitimlerin getirdikleri olumsuzluklar ve bu eğitimin verilebilmesi için yapılan müdahaleler ve alt yapı çalışmaları yapı için olumsuz durumlar oluşturmuştur. Bu olumsuzluklarda doğal etkenlerle beraber birleşerek yapıya zarar vermektedir. Bunun önlenebilmesi için yapılan uygulamaların medresenin özgünlüğü ve bütünlüğü bozmadan, periyodik olarak medresenin bakım ve onarımlarının yapılarak bu eseri daha uzun yıllar aslına uygun, özgün haliyle kullanmamızı sağlamış olacaktır.

Bununla beraber medresenin bodrum katlarında bulunan hediyelik eşya dükkânları turistlere yönelik olarak hizmet vermektedir. Ticari faaliyet gösterdikleri için ister istemez medresenin yapısına uygun olarak hareket etmemektedirler ve çeşitli muhdes ekler, çeşitli uygulamalar ile yapıya zarar vermektedirler. Buradaki dükkanlar yine medrese ile beraber ticari faaliyet göstermeksizin medrese ile bir bütün olarak zemin katında yapılan eğitimdeki uygulamalar için sergi veya satış yerine dönüştürülerek hem medresenin tamamının aynı oranda kullanıcı ile buluşması hem de yapı içinde bir bütünlük oluşması sağlanabilinmelidir.

3.14.İBRAHİM PAŞA (ESEKAPI) MEDRESESİ

3.14.1.Yapının Mimari Tanımı

3.14.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

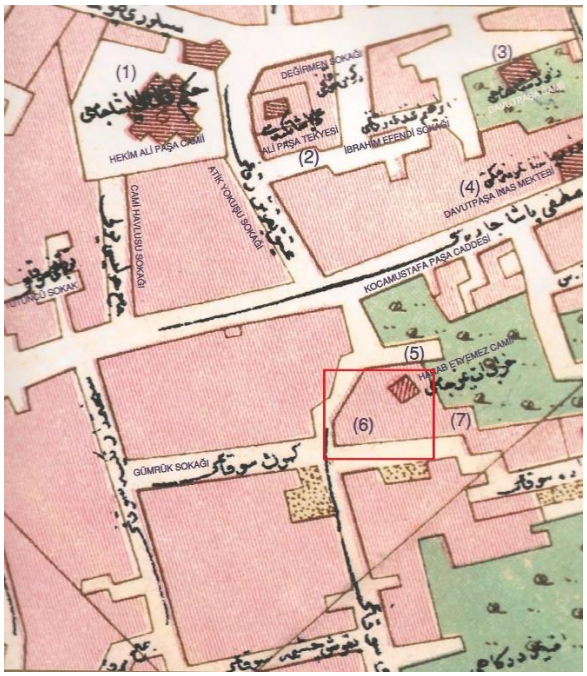
İbrahim Paşa Medresesi ya da diğer adıyla Esekapı mescid ve medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, Cerrahpaşa Mahallesi, Koca Mustafa Paşa Caddesi, 1158 ada, 20 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1560 olan medrese, bir manastıra ait olan yapı kalıntısının mescide çevrilmesi ile tamalanmıştır (Ahunbay, 1988, s.254). Banisi Hadım İbrahim Paşa, mimarı Mimar Sinan'dır (Ahunbay, 1988, s.254).(Ek 11)

Şekil 152.İbrahim Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

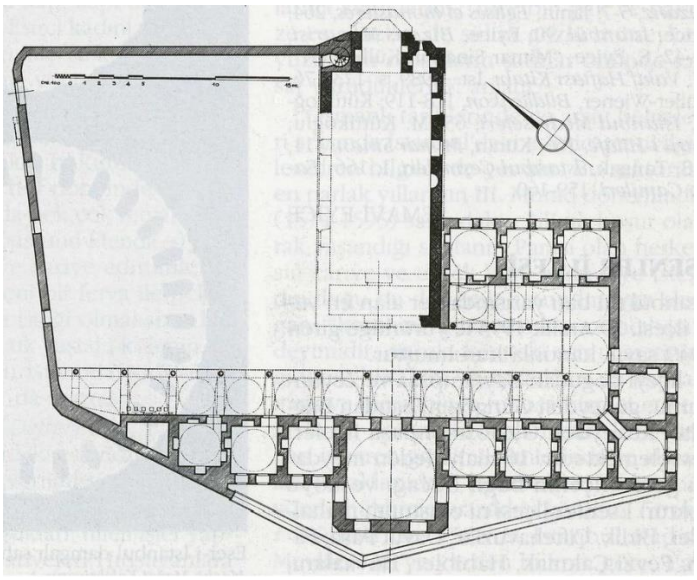
Şekil 153.İbrahim Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L 5/1, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 154.İbrahim Paşa Medresesi konumu

(Necip Bey Haritaları, pafta 109, 1918)

Belirli bir plan tipine sahip olmayan medresenin 11 hücresi ve bir dershanesi vardır. Ayrıca medresenin yanında mescid ve dış duvarda çeşmesi bulunmaktadır.

Şekil 155.İbrahim Paşa Medresesi planı

(Ali Sami Ülgen Arşivi)

3.14.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin giriş kapısı kuzey cephesinde bulunmaktadır. Avlunun doğusunda mescid ve onun yanında bulunan üç hücre yer alır. Mescidin tam karşısında bulunan dershanenin batısında üç, doğusunda ise beş hücre mevcuttur. Revaklar kısmı bir U çizerek hücrelerin ve dershanenin önlerini çevrelemektedir. Hücreleri kare planlıdır.

Örtü türü kubbedir. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler bulunur. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları mevcuttur. Revakları bugün sıvalıdır. Tuğladan yapılmış sivri kemerlidir. Dershaneye basık kemerli, her iki yanında söveli, demir parmaklıklı pencere bulunan bir kapı ile girilmektedir. Dershanesi kare planlıdır. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak küresel üçgen kullanılmıştır.

Şekil 156.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.14.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.14.1.1.2.1.Batı Cephesi

Dershane ve hücrelerinin çoğunun yer aldığı cephedir. Dershane cephenin ortaya yakın olan kısmında dışarıya doğru çıkmış bir şekilde konumlandırılmıştır. Cephenin doğusunda alt kotta altı tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise altı tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Orta kısımda bulunan dershanenin ise yine alt ve üst kotta olmak üzere aynı özelliklerde ikişer tane penceresi mevcuttur. Cephenin doğusunda ise alt kotta ve üst kotta dörder tane pencere vardır. Çift sıra kirpi saçaklıdır Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Cephede bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

Şekil 157.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.14.1.1.2.2.Güney Cephesi

Bu cephede hücreler bulunmaktadır. Alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise dört tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Çift sıra kirpi saçaklıdır Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Cephede bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

3.14.1.1.2.3.Doğu cephesi

Cephenin batısında hücreler, doğusunda ise eskiden bir manastırın kilisesi olan olan mescid yer almaktadır. Doğuda hücreleri aydınlatan alt kotta altı tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise altı tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Çift sıra kirpi saçaklıdır Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Cephede bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

Şekil 158.Batı cephesi görünümün
(Öztürk, 2017)

3.14.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı 1648 yılındaki depremden etkilenmiş ve hücrelerinin bacaları yıkılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.292). 1894 yılında olan depremde ise tamamen harap bir hale gelmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.293). Bunun yanında 2010 yılında kapsamlı bir restorasyon geçirerek atıl halinden kurtulmuştur.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

27.03.1987 tarihli 3364 karar numaralı toplantıda medresenin yanında yapılan izinsiz hafriyatın durdurularak medresenin bir üniversite fonksiyonunda değerlendirilebilmesi için ilk önce temizliğinin yapılarak, rölöve ve restorasyon projelerinin hazırlanılmasına karar verilmiştir.

16.12.1992 tarihli 4273 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

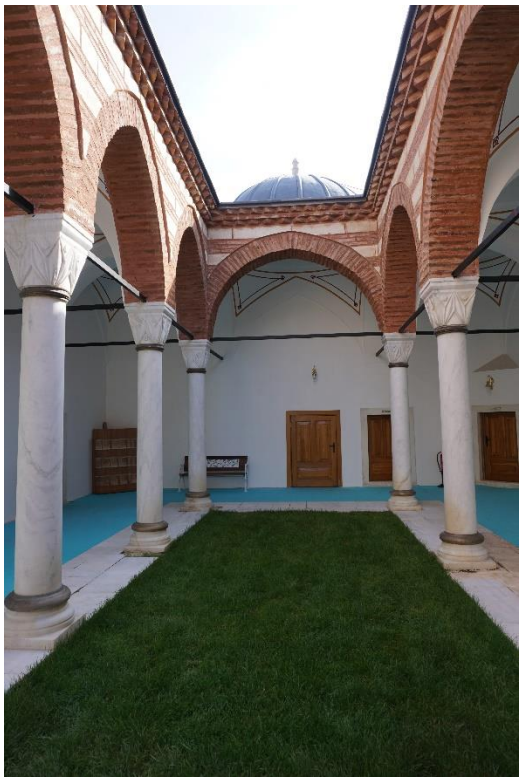
27.10.1993 tarihli 5038 karar numaralı toplantıda medresede izinsiz bir temizlik yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla beraber medresede bulunan sütunların çalınıp, çalınmadığına ilişkin akibeti hakkında bilgi sahibi olunmadığı belirtilmiştir.

21.05.1999 tarihli 10833 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubu I olarak belirlenmiştir.

31.01.2007 tarihli 996 karar numaralı toplantıda medrese ile ilgili hazırlanmış olan rölöve ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna, restorasyon projesinin uygun olmadığına ayrıca yapılacak olan bütünleme ile ilgili derz detaylarının kurula sunulmasına karar verilmiştir.

3.14.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı yıllar boyu atıl bir halde kalmıştır. 1970 yılında barınak olarak kullanılmıştır. (Kütükoğlu, 2000, s.293). Günümüzde restorasyondan sonra Y.E.D.A.M. (Yeşilay Danışmanlık Merkezi) tarafından kullanılmaktadır.

Şekil 159.Avlu ve revaklardan bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 160.Avlu ve revaklardan bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 161.Bahçede bulunan sütun başlıklarından bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

3.14.4.Değerlendirme

Medrese için yapılan çalışmalar doğrultusunda atıl durumda bulunan yapının bir restorasyon ile topluma kazandırılması olumlu olmuştur. Özellikler Mimar Sinan yapısı olan ve bir manastırdan çevrilen bu medrese birçok kültürün bir izini taşımaktadır. Kullanım açısından bir problemi olmasa bile böylesine değerli bir yapının bir kurula verilip genel merkez yapılması olumlu bir durum oluşturmamıştır. Birkaç kültürün birleştiği bir yapının herkesin kullanabileceği bir işlev ile ilişkilendirilmesi daha olumlu olacaktır.

3.15.GAZİ AHMET PAŞA MEDRESESİ

3.15.1.Yapının Mimari Tanımı

3.15.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Gazi Ahmet Paşa Medresesi ya da diğer adıyla Gazi Kara Ahmet Paşa Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, Topkapı Mahallesi, Bican Bağcıoğlu Yokuşu, 1927 ada, 3 parselde bulunmaktadır. Yapım Tarihi 1565 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Ahunbay, 1988, s.256). Medrese, cami, sıbyan mektebi, çeşme ve türbeden oluşan bir külliyeye bağlıdır. Banisi Sadrazam Kara Ahmet Paşa'dır (DBİA, 1993, c.4, s.437). Külliye Kara Ahmet Paşa'nın ölümünden önce bitmediğinden dolayı Hüsrev Bey tarafından bitirilmiştir (DBİA, 1993, c.4, s.437). (Ek 12)

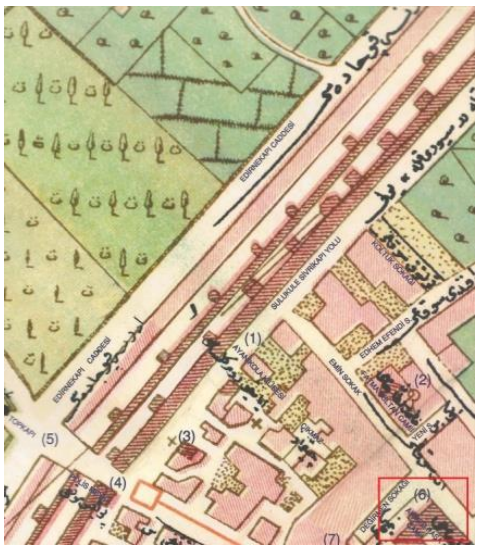

Şekil 162.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu

(Google haritalar)

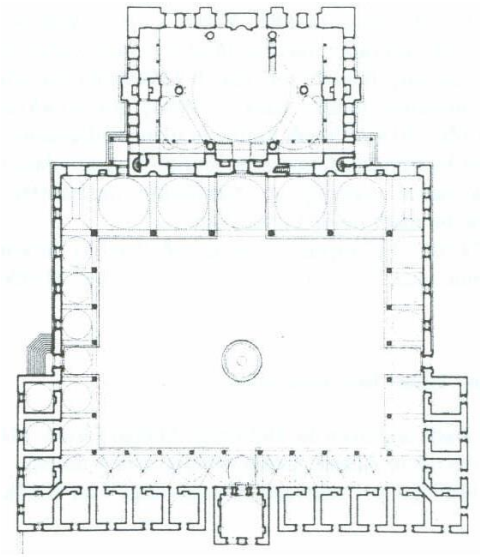

Şekil 163.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, M 9/3, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 164.Gazi Ahmet Paşa Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 28, 1918)

Medresenin cami ile ortak avlusu bulunmaktadır. U planlı olan medresenin 16 hücresi ve bir dershanesi mevcuttur. Avluda özgün olamayan bir şadırvan yer alır (Kurşun, 2008, s.219).

Şekil 165.Gazi Ahmet Paşa Medresesi planı
(Kuran, 1988, s.102)

3.15.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese ve caminin avlusuna basık kemerli, mermer söveli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Cami ile aynı eksende, ortada bulunan dershanenin her iki yanına U planlı sıralanmış, önlerindeki revakları son cemaat yerine birleşerek bütün avluyu çevreleyen 16 hücreli bir medresedir. Hücrelerinin revaklara açılan birer söveli kapısı ve yine söveli, demir parmaklıklı penceresi bulunmaktadır. Her hücrenin dışa açılan penceresi de mevcuttur. Revaklar kesme taştan yapılmıştır. Hücre ve revakların örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak ise küresel üçgen kullanılmıştır.

Şekil 166.Medrese avlu ve şadırvanından bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Dershanesi U planda dışa doğru taşkın bir biçimde konumlandırılmıştır. Dershanenin her iki tarafında arka bahçeye ulaşımı sağlayan tonozlu geçişler bulunmaktadır. Dershaneye bir basamak yüksekte bulunan, basık kemerli bir kapıdan giriş sağlanmaktadır. Kapının her iki tarafında pencere mevcuttur. Dershanesi kare planlıdır. Örtü türü olarak kubbe kullanılmıştır. Geçiş ögesi olarak tonoz bingiler yapılmıştır.

3.15.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.15.1.1.2.1.Güneybatı Cephesi

Bican Bağcıoğlu Yokuşu'na bakan cephede medrese hücreleri yer alır. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası tuğla dolu olan sivri kemerli pencere mevcuttur. Bu pencerelerin üst kotunda ise sivri kemerli dört tane aydınlık penceresi yer alır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

3.15.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Dershane cephenin ortasında yer alır. Dershanenin alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası tuğla dolu olan sivri kemerli bir penceresi ile üst kotta iki tane penceresi, bu iki tanenin de üstünde sivri kemerli bir aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephenin batısında ve doğusunda beşer tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası tuğla dolu olan sivri kemerli pencereler mevcuttur. Bu pencerelerin üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık pencereleri yer almaktadır. Bu cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi tuğla olan bacalar görülmektedir.

3.15.1.1.2.3.Kuzeydoğu cephesi

Bu cephe de güney batı cephesindeki özelliklere sahiptir. Sadece yol kotundan yukarıda bulunduğu için su basman meydana çıkmıştır. Bu cephede de alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası tuğla dolu olan sivri kemerli pencere mevcuttur. Bu pencerelerin üst kotunda ise sivri kemerli dört tane aydınlık penceresi yer alır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

3.15.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının tespit edilen ilk onarımı 1896 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.278). Diğer tamir ise 1901 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.278). Günümüze yakın olarak

1995 yılında bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.278). Daha sonra medresenin 2005 yılında bir onarımı daha olmuştur.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

13.04.1988 tarihli 287 karar numaralı toplantıda medresenin harap durumda olduğundan durumun vakıflara yazı ile bildirilmesine karar verilmiştir.

24.06.1992 tarihli 3824 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

17.05.1996 tarihinde 7744 karar numaralı toplantıda medrese için basit onarım yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan yazışmalardan anlaşıldığı kadarıyla avluya yapılan şadırvanın izinsiz yapıldığı ve avlu giriş kapısının izinsiz olarak değiştirildiği tespit edilmiştir.

3.15.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra bir süre harap halde kalmış bundan sonra 1918 yılında evsizlere barınak olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.278). 1995 yılında Hacı Ferhat Efendi Eğitim ve Kültür Derneği tarafından yurt olarak işlevlendirilmiştir (Güleç, 2012, s.121). Günümüzde ise özel öğrenci yurdu olarak kullanılmaktadır.

3.15.4.Yapının Koruma Sorunları

3.15.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının cephelerinin bir kısmında yer yer siyah kabuk oluşumları başlamıştır.

Şekil 167.Medrese cephesinin alt kotlarında başlayan siyah oluşumlar (Öztürk, 2017)

3.15.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Medrese ciddi strüktürel bir hasar bulunmamasına karşın cami ile birleşen revaklarda ve cami duvarında ciddi çatlaklar bulunmaktadır. Bu çatlaklar ivedilik ile onarılmadığı takdirde medreseye de zarar verme ihtimali mevcuttur.

Şekil 168.Cami duvarı ve revaklardaki çatlaklar
(Öztürk, 2017)

Şekil 169.Cami duvarı ve revaklardaki çatlaklar
(Öztürk, 2017)

3.15.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra günümüzde son yıllarda konumundan dolayı öğrenci yurdu olarak kullanılmıştır. Bu sebeble yapıda bazı müdahaleler yapılmıştır. Bunların en başında revaklar kapatılmış ve bu hacim öğrencilerin çalışma alanları olarak düzenlenmiştir. VRF sistem yapılmayarak revak dışlarına

klima üniteleri yerleştirilmiştir. Bunlar modern zamanın getirmiş olduğu ekler olmasına karşın yapı ile ilgili uyum göstermemektedir.

Şekil 170.Kapatılan revaklar ve klima dış üniteleri görünümü
(Öztürk, 2017)

3.15.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan tespitler sonucunda medrese bugün öğrenci yurdu olarak kullanılmakta olduğundan aslında bir bakıma eğitim işlevini barındırmaktadır. Bu sebepten dolayı medrese için asli işlevinde kullanılıyor diyebiliriz. Fakat bu gibi yapıların günümüzde eğitim ve kültüre de hizmet etmesi gerekmektedir. Öğrenci olarak herkese açık olan bir kullanımı olsa bile bu yapıların kamuya açılmaları ve kamuya hizmet etmeleri gerekir. Bu sebepten dolayı bu işlevin yapının harap duruma düşmesini engellemek ve eğitim işlevi de barındırdığından dolayı olumlu diyebiliriz.

3.16.NİŞANCI MEHMET BEY MEDRESESİ

3.16.1.Yapının Mimari Tanımı

3.16.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Nişancı Mehmet Bey Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, Seyyid Ömer Mahallesi, Ali Şir Nevai Sokak, 1739 ada, 30-39 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1566 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (DBAİ, 1993, c.6, S.85). Bir külliyeye bağlı değildir. Banisi Eğri Abdizade Mehmet Bey'dir (DBAİ, 1993, c.6, s.85). (Ek 13)

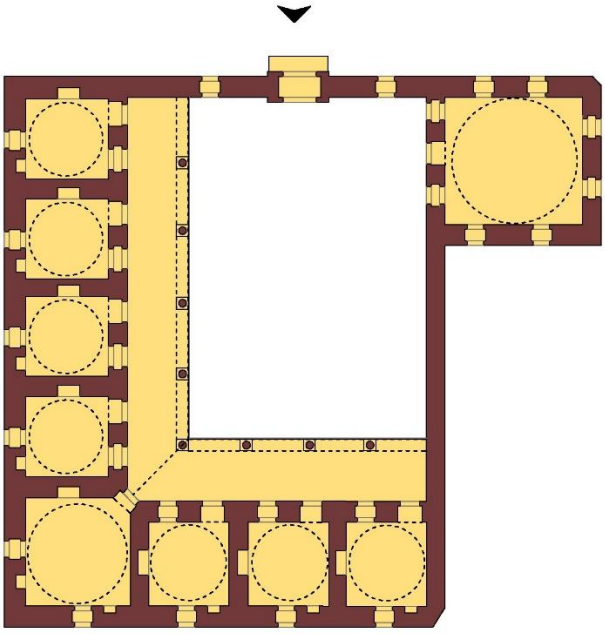

Şekil 171.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 172.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu
(Alman Mavileri, M 6/4, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medrese L planlıdır. Sekiz hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Dershanesi hücrelerden ayrı konumlandırılmıştır.

Şekil 173.Nişancı Mehmet Bey Medresesi konumu
(Ertuğrul, 2008, c.2, s.211)

3.16.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin etrafı bugün binalar ile çevrelenmiştir. Hücreler doğu ve güney cephelerde sıralanmıştır. Hücreleri kare planlıdır. Özgün revakları günümüze ulaşmamıştır (Güleç, 2012, s.141). Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve penceresi bulunmaktadır. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler mevcuttur. Hücrelerinin örtü türü kubbedir. Dershanesi giriş kapısının batısında dershanesi bulunur. Kare planlıdır. Örtü türü kubbe, geçiş ögesi olarak tonoz bingi kullanılmıştır. Dershanesinin giriş kapının her iki yanında penceresi bulunmaktadır.

3.16.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.16.1.1.2.1.Güney Cephesi

Medrese hücrelerinin bulunduğu cephedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Cephede altı tane demir parmaklıklı, söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere mevcuttur. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde kubbeler ile kare kesitli bacalar görülmektedir.

Şekil 174.Güney Cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.16.1.1.2.2.Doğu Cephesi

Medrese hücrelerinin bulunduğu cephedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Cephede dört tane demir parmaklıklı, söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere mevcuttur. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde kubbeler ile kare kesitli bacalar görülmektedir.

3.16.1.1.2.3.Batı Cephesi

Giriş cephesidir. Cephenin batısında dershane, ortada basık kemerli, söveli giriş kapısı, doğusunda ise hücreleri yer alır. Kapının her iki yanında pencere vardır. Dershanesinin kubbe kasnağında aydınlık penceresi bulunmaktadır. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

Şekil 175.Batı cephesi görünüm
(Öztürk, 2017)

3.16.1.1.2.4.Kuzey Cephesi

Cephenin batısında dershane, orta kısımda ise avluya açılan pencereler yer almaktadır. Dershanesinin alt kotunda iki pencere, kubbe kasnağında ise aydınlık penceresi bulunmaktadır. Dershane dışa taşkın şekilde konumlandırılmıştır. Dershanenin yanında ise doğramasız pencereler yer almaktadır. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

Şekil 176.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.16.2.Yapının Bilinen Onarımları

1903 yılında harap olduğu tespit edilen medresenin, 2017 yılında bir restorasyon geçirdiği gözlemlenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.297).

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan belgeler aşağıda özetlenmiştir.

16.12.1992 tarihli 4273 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

03.02.2010 tarihli 3575 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan projelerin kabulüne ve koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

3.16.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı uzun yıllar harap bir halde kaldıktan yapılan restorasyon çalışmalarından sonra 2017 yılında TÜGVA Vakfına verilerek genç nüfusa yönelik çalışmalar yapmak için kullanılacaktır.

3.16.4.Değerlendirme

Yapı için yapılan araştırma ve tespitlerden sonra yapının öncelikle restorasyonunun yapılıp topluma kazandırılması atıl bir halden çıkarılması olumlu olmuştur. Ancak

vakıf ve derneklere verilen diğer medreseler gibi etkin bir şekilde kullanılmaması büyük olasılıktır.

3.17.CEDİD ALİ PAŞA MEDRESESİ

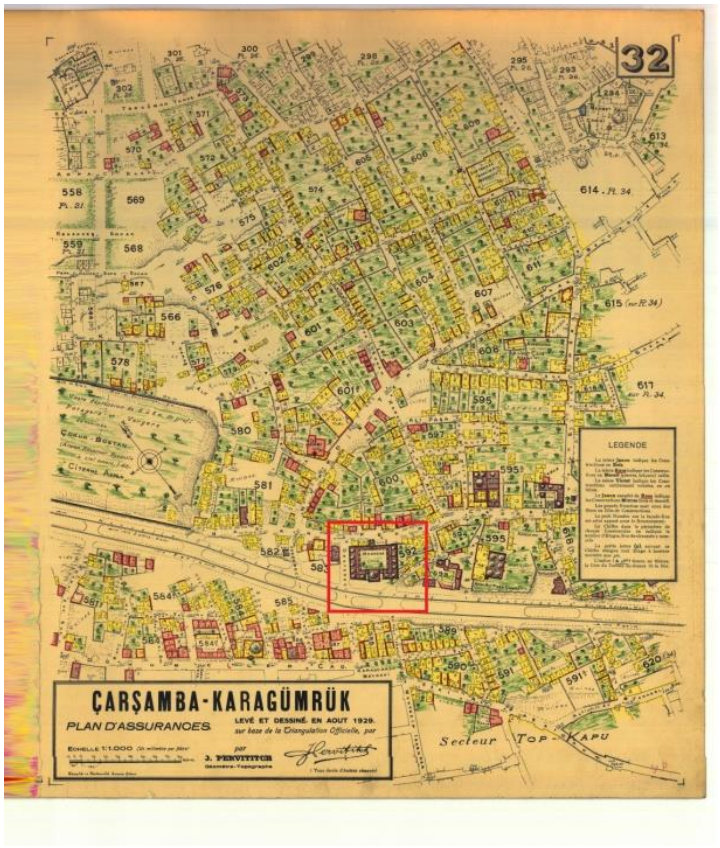
3.17.1.Yapının Mimari Tanımı

3.17.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Cedid Ali Paşa, Vasat Ali Paşa, Zincirli Kuyu ya da bir diğer adı ile Semiz Ali Paşa Medresesi, Fatih İlçe sınırları içerisinde, Derviş Ali Mahallesi, Fevzi Paşa Caddesi, 2572 ada, 3 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1568 olan medrese, Mimar Sinan yapısıdır (Müller-Wiener, 2001, s.366). Banisi Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaşamış sadrazam Cedid Ali Paşa'dır (Kütükoğlu, 2000, s.248). (Ek 14)

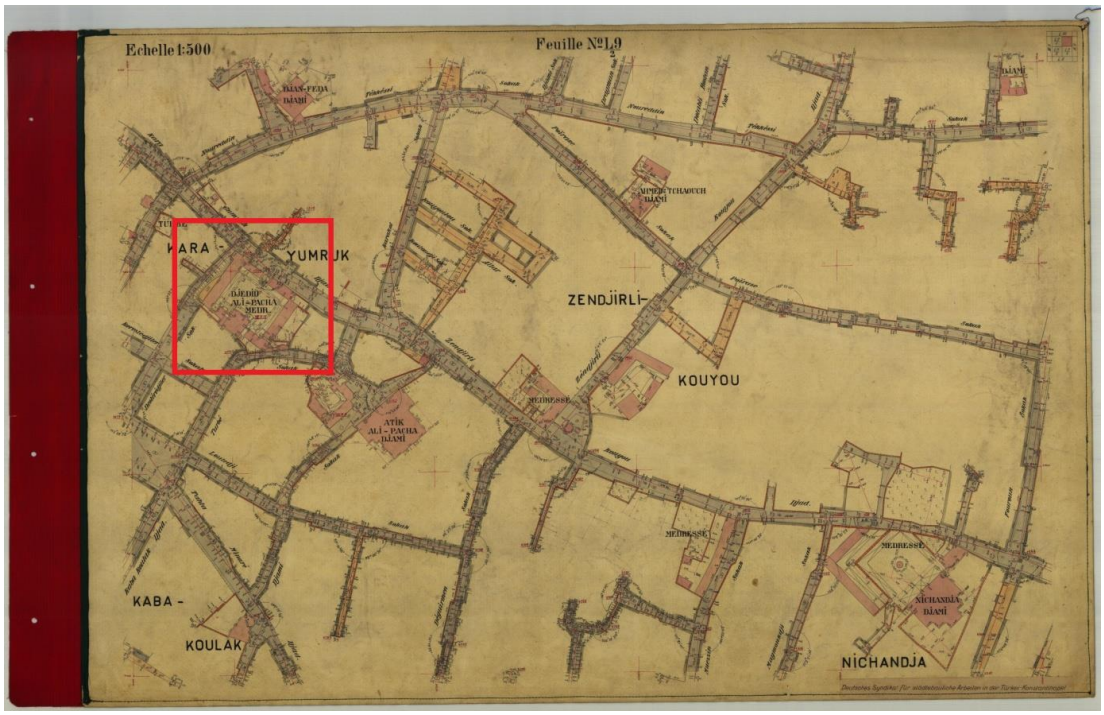

Şekil 177.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu
(Google haritalar)

Şekil 178.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu

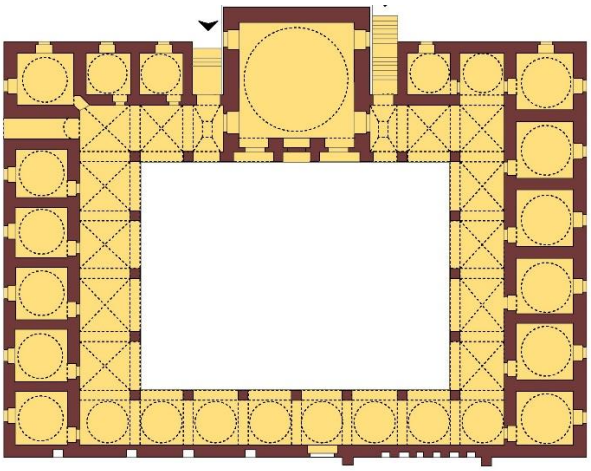
(Pervitich haritası, pafta 32, 1932)

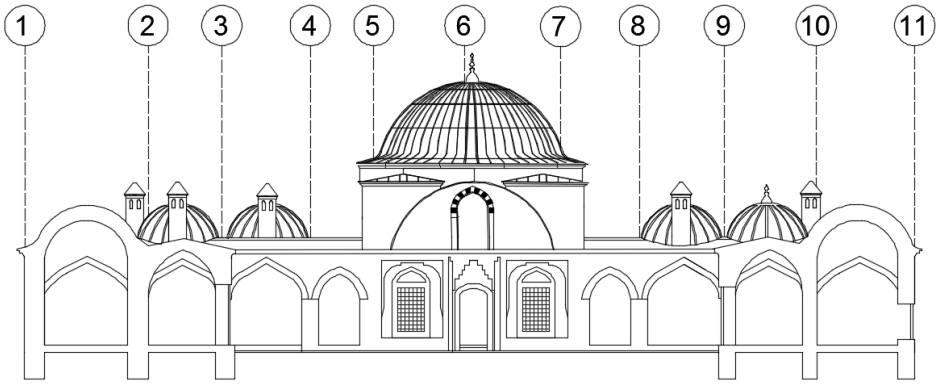
Şekil 179.Cedid Ali Paşa Medresesinin konumu

(Alman Mavileri, L9, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Bir külliyeye bağlı olmayan U planlı ve avlulu bir medresedir. 15 hücreden ve 1 dershaneden oluşmaktadır. Medresenin özgün şadırvanı günümüze ulaşamamıştır (DBİA,1993, C2, s.391). Medresenin asıl giriş kapısı eski adı Nişanca Caddesi olan bugünkü ismi ile Hasan Fehmi Paşa Caddesi üzerinde bulunmaktadır (Müller-Wiener, 2001, s.366). 1958 yılında Fevzi Paşa Caddesi üzerinde yapılan genişletme çalışmaları sonucunda bu cadde daha işlevsel bir duruma sahip olmuş ve giriş kapısı bu cadde üzerine alınmıştır (DBİA,1993, C2, s.391). Bugünkü giriş kapısı dershanenin her iki yanından yapılan kapılar ile sağlanmaktadır.

Şekil 180.Cedid Ali Paşa Medresesi planı
(Ertuğrul, 2008, c1, 195)

Şekil 181.Cedid Ali Paşa Medresesi kesiti
(Aboudan, 2016, s.65)

3.17.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Asıl giriş kapısının bulunduğu yapının kuzeydoğu kanadında hücre bulunmaz. Hücreler kuzeydoğu kanadının etrafında u planlı olarak dizilmiştir. U'nun tam ortasında, asıl giriş kapısının aksında dershane yer alır. Medresenin güneydoğu ucunda yan bahçeye açılan tonozlu bir geçit bulunmaktadır. Dershanenin her iki yanında bugün kullanılan merdivenli kapıları bulunmaktadır. Hücreler kubbe ile örtülüdür. Duvarlarında ocaklar ve nişler bulunmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan kapıları bulunmaktadır. Pencereleri dış cepheye açılmaktadır. Revakları giriş yönünde bulunanların üst örtüsü kubbe olup diğerlerinin ise sivri çapraz tonoz ile örtülüdür. Revaklar sivri kemerlidir.

Dershanesi kare planlıdır. Asıl giriş kapısının haricinde iki tane daha revaklara açılan kapısı bulunmaktadır. Dershanenin avluya açılan asıl giriş kapısında eliböğründeye sahip bir ahşap saçak olduğu kalan izlerden tespit edilmektedir (DBİA, 1993, C2, s.392). Dershanenin örtü türü kubbedir. Geçiş ögeleri olarak pandantifler kullanılmıştır. Yapının ilk yapım aşamasında, güneybatı cephesine bitişik yapılar bulunduğu için, bu cephede sadece aydınlık pencereleri açılmıştır (DBİA, 1993, C2, s.392). Diğer duvarlarda iki alt pencere ve iki üst aydınlık penceresi bulunmaktadır.

Şekil 182.Avludan dershanenin görünümü
(Öztürk, 2017)

3.17.1.1.2.Cephe özellikleri

3.17.1.1.2.1.Güneydoğu Cephesi

Fevzi Paşa Caddesi üzerinde bulunan cephede dershane ve hücreler bulunmaktadır. Cephenin ortasında dışarıya doğru çıkıntılı olarak konumlandırılmış dershanenin bu cephede sadece üst kotta sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Dershanenin batısında iki tane, doğu tarafında ise üç tane demir parmaklıklı, taş söveli pencereler mevcuttur. Ayrıca bu pencerelerin üstlerinde sivri kemerli tuğladan yapılmış aynaları dolu kemerler bulunur. Cephenin hem batı hem de doğu ucunda birer tane çörten vardır. Dershanenin her iki tarafında medreseye giriş kapıları bulunmaktadır. Bu ara cephelerde dershaneye ait alt kotta birer tane demir parmaklıklı, taş söveli pencere ve üst kotta aydınlık pencereleri mevcuttur.

Cephede malzeme olarak dershanede iki sıra tuğla bir sıra taş almaşık bir örgü kullanılmıştır. Hücrelerin bulunduğu cephede ise kaba yonu taş kullanılmıştır. Dershane ve hücrelerin üst örtüsü kubbedir; hücrelerin kubbeleri arasında tuğladan yapılmış kare kesitli bacalar bulunmaktadır.

Şekil 183.Güneydoğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.17.1.1.2.2.Kuzeybatı Cephesi

Testereci Sokak üzerinde bulunan cephede hücrelere açılan altı tane pencere görülmektedir. Bu pencerelerden ikisi demir parmaklıklıdır. Bütün pencerelerde taş söve bulunmaktadır. Pencerelerin üstlerinde tuğladan yapılmış aynaları dolu sivri kemerler mevcuttur. Ayrıca cephede beş adet çörten bulunmaktadır. Üç tane hücre penceresinin altında bodrum katı aydınlatan demir parmaklıklı borcum pencereleri görülmektedir. Üst örtü olarak kubbeler ve kubbelerin arasında hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Cephede malzeme olarak kaba yonu taş kullanılmıştır.

3.17.1.1.2.3.Kuzeydoğu Cephesi

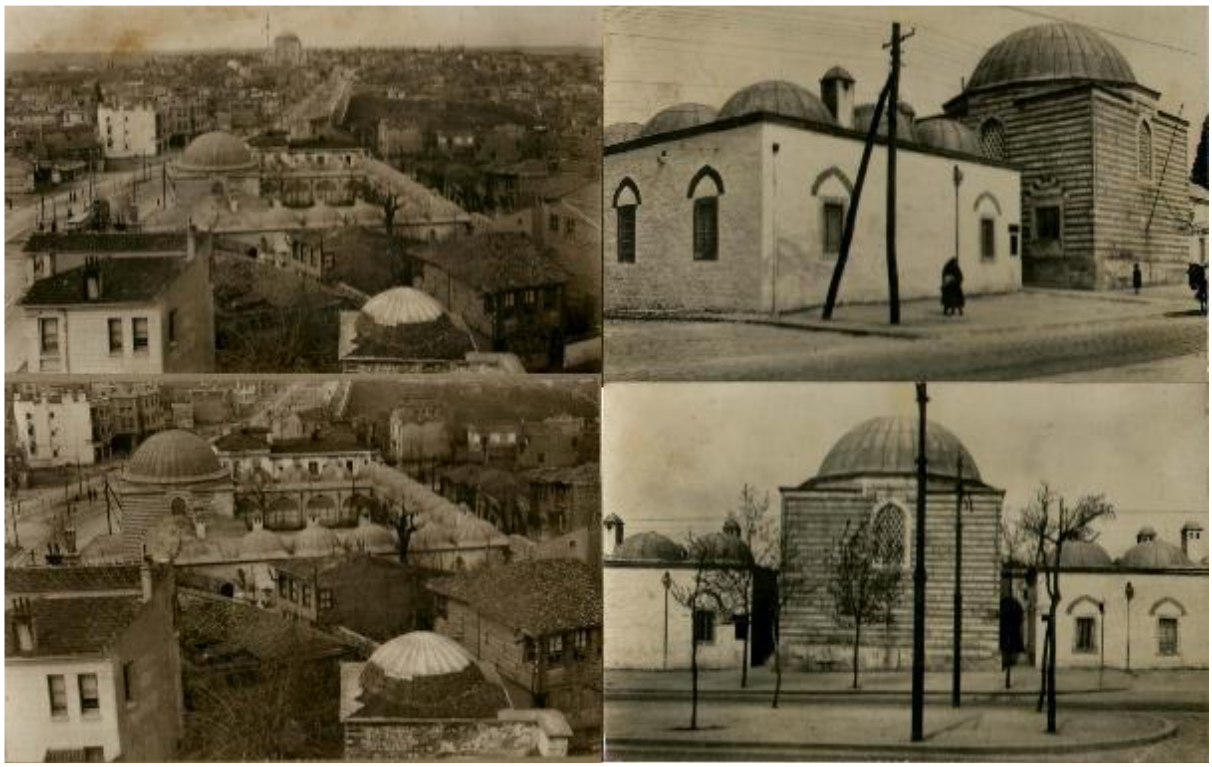
Hasan Fehmi Paşa Caddesi üzerinde bulunan cephe asıl giriş cephesidir. Bu cephe sivri kemerli giriş kapısının dışında çimento ile sıvanmıştır. Duvarlarda sadece bitişik mekanların nişleri ve ocakları görülmektedir (DBİA, 1993, C2, s.391).

3.17.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı yapıldığı tarihten günümüze kadar birçok onarım geçirmiştir. İlk onarımın kitabesine göre 1845 ve 1847 yıllarında olduğu anlaşılmaktadır. Bundan sonra 1868 yılında bir onarım daha yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.249). 1876 yılında onarım yapıldığı tespit edilse de 1878 yılında hala bunun yapılmadığı anlaşılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.249). 1908 yılında depremden hasar gören medresenin onarımı yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.249). Ayrıca 1909 yılında bir onarımı daha geçirdiği görülmektedir. Bu tarihten sonra yakın zamana ait 1958 ve 1961 yıllarında onarımlar görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.250). 1961 yılında basamaklar, mermer döşemeler, yağmur boruları ve badana-boya çalışmaların yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.250). Ayrıca yine bu onarımda bodruma inmek için merdiven yapılmış, hücrelerdeki ocaklar kapatılmıştır (DBİA, 1993, C2, s.392).

Şekil 184.Medresenin güneydoğu cephesi
(Tarih belli değil, Sami Ülgen Arşivi)

Şekil 185.Medresenin üstten ve cepheden görünümü
(Tarih belli değil, Sami Ülgen Arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivlerinde ulaşılan kararlar sırası ile aşağıda özetlenmiştir.

02.06.1953 tarihli Bayındırlık Müdürü Arif Tansuğ tarafından verilen raporda; rölövede işaretli kısımların beş sene önce duvar ve kubbelerinde çatlakların bulunduğu ve bu çatlakların kagir payanda ve lama demiri gergiler ile takviye edilmiş olduğu tespit edilmiştir. 1952 yılı Ağustos ayında yine aynı kısımdaki çatlakların büyüdüğü ve bunların ilerleyişini gözlemlemek adına cam müşiri kullanıldığı anlaşılmaktadır. 29.08.1952 yılında bu çatlakların 1,5 cm daha büyüdüğü gözlemlenmiştir. Bunun üzerine gelen depremle beraber çatlakların daha ciddi boyutlara ulaştığı belirtilmiştir. Yapının beş seneden beri yapılan gözlemler sonucunda sert kil üzerine kurulan temelinin zemin suları ile birlikte mukavemetinin azalarak kubbe ve duvarlarda çatlaklara sebebiyet verdiği görülmüştür. Bu yapılan tespitler ile beraber ilk önce temelin güçlendirilmesi ile arkasından ciddi çatlaklar bulunan duvar ve kubbelerin özgün haline sadık kalınarak yeniden yapılması gerektiği uygun görülmüştür.

10.08.1953 tarihli 15 karar numaralı toplantıda binada yapılacak olan tamiratın binada hiçbir değişiklik yapılmadan özgün malzeme ile yapılmasına karar verilmiştir.

16.05.1958 tarihli 919 karar numaralı toplantıda dispanser olarak kullanılan medresenin oda kapılarının bozulmamasına, bununla beraber revaklı avlu ortasında istenilen drenajın veya taş kaplama işlerinin yapılmasında mahzur olmadığına karar verilmiştir.

14.08.1968 tarihli 4090 karar numaralı toplantıda 2575 ada, 8 parselde yapılacak yapının 9,50 m.. kotunda yapılmasına karar verilmiştir.

22.01.1974 tarihli Prof. Feridun Akozan tarafından hazırlanan raporda medresenin çatlaklar bulunan duvarı ile alakalı araştırma yapılıp; özgün malzeme ve teknikler ile onarımının yapılması istenilmiştir.

07.02.1974 tarihli Y. Mimar İlhan Öztürk'ün yapıp kurula verdiği tespitler sonucunda; sağlık ocağı olarak kullanılan medresenin Fevzi Paşa Caddesi üzerindeki çatlakların eskiden var olduğu binayı emniyete almak adına çelik gergiler ile taş duvarlardan kontrfor yapıldığı tespit edilmiştir. Bitişiğinde bulunan yapının

yıkılmasının ardından buralarda oluşan çatlakların tehlikeli olduğu İ.B.İ. planlama müdürlüğü statik bürosunun 15.01.1974 tarihinde hazırladığı rapor doğrultusunda tehlikeli arz ettiği belirlenmiştir. Yapılacak olan onarımlarda ocak ve nişlerin muhafaza edilerek duvar çıkıntılarının belirlenmesine ve gerektiğinde bunların büyütülerek kontrfor olarak kullanılmasının uygun olduğu belirtilmektedir.

08.02.1974 tarihli 7690 karar numaralı toplantıda medresenin sadece Fevzi Paşa caddesi üzerindeki cephesinin onarımının yeterli olmadığına, Bu cephe üzerindeki izlerden yola çıkarak kurul gözetmenleri eşliğinde yapılacak olan hafriyat çalışması ile önceden burada medreseye ait birimlerin olup olmadığının tespit edilmesine bunun akabinde ise onarım projelerinin yapılmasına karar verilmiştir.

16.09.1987 tarihli 3618 karar numaralı toplantıda Semiz Ali Paşa Medresesinintesc, l kaydı devam eden dini kültürel yapılar listesinde yer almasına karar verilmiştir.

13.02.1990 tarihli dilekçelere verilen cevapta medresede yapılmak istenilen basit onarıma dair: çürüyen ahşap elemanların özgün hallerine uygun olarak değiştirilmesine, bozulan ve çürüyen üst elemanların aynı renk ve malzeme ile onarılmasına, bozulan iç ve dış sıvaların özgün hali ile onarılmasına karar verilmiş. Bunların dışında yapılacak olan onarımlar ile ilgili yapının özgün malzeme ve tekniklerinin belirlenip yapılacak olan müdahalelerin kurul tarafından onaylanması gerektiğine karar verilmiştir.

14.06.1990 tarihli 165 sayılı Fatih Lions Külübü Derneği tarafından verilen dilekçede medresenin çürüyen tahta kısımlarının onarımı, boya ve badanasının, fayans ve yer kaplamalarının, elektrik ve su tesisatının, laboratuar odası ve başhekim odası tefrişatının 16.05.1990 tarihinde tamamlandığı belirtilmiştir

15.10.1993 yılında Sağlık Müdürü Op. Dr. Osman Akalın'ın verdiği dilekçede sağlık ocağı olarak kullanılan medresenin ekte rölövesinin teslim edildiği belirtilmiştir.

3.17.3.Yapının Bilinen İşlevleri

1918 yılında bir kısmı aşevi olarak kullanılan medresede evleri yangından zarar görmüş insanlar barınmaktadır. Medrese bu işlevinden sonra Edirnekapı Sağlık Merkezi olarak kullanılmaya başlanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.250). Bu işlevinden

sonra ise günümüzde Bilim ve İnsan Vakfı tarafından kültür merkezi olarak kullanılmaktadır.

3.17.4.Yapının Koruma Sorunları

3.17.4.1.Fiziksel Sorunlar

Cedid Ali Paşa Medresesi 1990 yılındaki onarımdan bu zamana kadar atıl olarak kalmıştır. Bu sebeple hem doğal etkenler hem de yapılan müdahaleler sonucunda bir çok bozulma gözlemlenmiştir. Yapıda ciddi oranda siyah kabuk oluşum, cephede yıkanmalar, bitkilenme, sudan kaynaklı bozulmalar, korozyonlar görülmektedir.

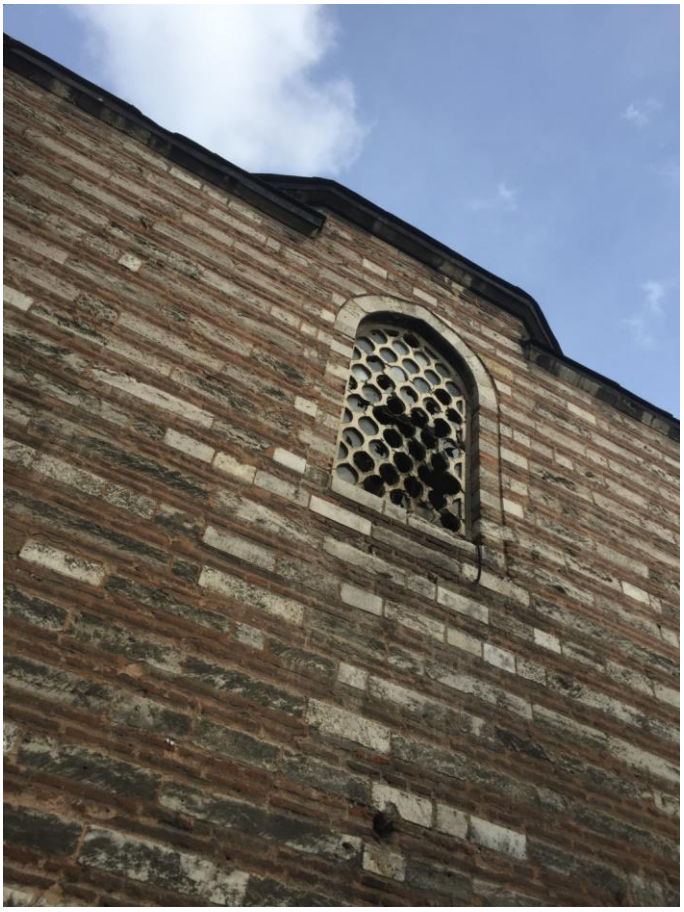
Şekil 186.Dershane giriş kapısı üzerinde bitkilenme, mukarnasta siyah kabuk oluşumu, aydınlık penceresinin camları kırılmış durumdadır

(Öztürk, 2017)

Şekil 187.Avlunun muhtelif yerlerinde bitkilenmeler

(Öztürk, 2017)

Şekil 188.Dershanenin dış cephesinde çatlaklar, siyah kabuk oluşumu, aydınlık penceresi kırılmış

(Öztürk, 2017)

Şekil 189.Dış cephe üzerinde siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar, zemin suyundan bitkilenme

(Öztürk, 2017)

3.17.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Yapıda geçirdiği depremler, bakımsızlık ve doğal etkenlerden dolayı ciddi oranda malzeme kayıpları, derz boşalmaları, strüktürel çatlaklar gözlemlenmiştir.

Şekil 190.Asıl giriş kapısında strüktürel ve kılcal çatlaklar

(Öztürk, 2017)

Şekil 191.Dershanenin avluya bakan cephesinde malzeme kayıpları ve siyah kabuk oluşumu

(Öztürk, 2017)

3.17.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde Bilim ve İnsan Vakfı tarafından kültür merkezi olarak kullanılan yapı atıl bir vaziyette bulunmaktadır. Hem sağlık merkezi hem de kültür merkezi işlevleri için yapıya birçok müdahalelerde bulunmuştur. Öncelikle revaklar alüminyum doğrama ve yer yer pvc ile kaplanarak kapatılmıştır. Sıcak su tesisatı ve elektrik tesisatları yapıya zarar verilerek uygulanmıştır. Revakların bazı bölümlerinde araları bölmek için ahşaptan bölücü elemanlar kullanılmıştır. Kullanılan kapı ve pencereler medresenin özgün yapısına hiç uymamaktadır. Islak hacimler için yapılan tadilatlarda pvc wc kapıları, fayans kaplamaları kullanılmıştır. Hücrelerin iç duvarlarına belli yükseklikte dış cephelerde yapılan köpükten mantolama malzemesi kullanılmıştır. İç kısımda oluşan siyah kabuk oluşumları çimento sıva ve boya ile kapatılmaya çalışılmıştır. Yer kaplamaları özgün haline uygun olarak yapılmayarak fayans kaplanmıştır. Çatıda su problemi olduğundan dolayı kubbelerin üzerine demir profilden bir sistem yapılarak ikinci bir çatı yapılmıştır.

Şekil 192.Zemin üst üste farklı malzemeler ile kaplanmış, elektrik tesisatları gelişi güzel çekilmiş, özgün olmayan bir kapı kullanılmıştır

(Öztürk, 2017)

Şekil 193.İç mekanlarda oluşan siyah kabuk oluşumu boya ve sıva ile kapatılmaya çalışılmış

(Öztürk, 2017)

Şekil 194.Revaklar yer yer hücrelere dik bir şekilde kapatılmıştır

(Öztürk, 2017)

Şekil 195.Islak hacimlerde uygulanan zemin kaplamları, takılan kapılar ve iç mekana uygulanan duvar kaplamaları

(Öztürk, 2017)

Şekil 196.Hücrelerin içlerine yapılmış mantolama sistemleri ve yer kaplamaları
(Öztürk, 2017)

3.17.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Cedid Ali Paşa Medresesi kapsamlı bir restorasyona ihtiyaç duymaktadır. Yapıya birçok niteliksiz ve yapının özgün hali ile bağdaşmayan uygulamalar yapılmıştır. Gerekli araştırma ve tespitlerin yapımından sonra özgün hali dikkate alınarak medrese için restorasyon çalışmalarına başlanılması gerekmektedir. Kültür merkezi olarak kullanılsa bile az sayıda bir kullanıcı kitlesine sahip olan medresenin restorasyon sonrasında kamuya açık daha çok kullanıcı kitlesi ile buluşabilen bir yapı haline gelmesinin daha olumlu olacağı düşünülmektedir.

3.18.GEVHERHAN SULTAN MEDRESESİ

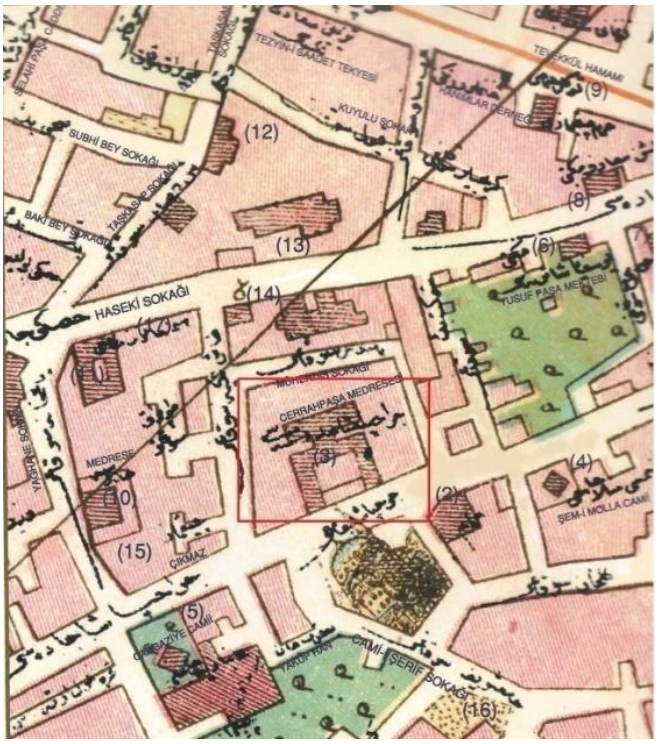
3.18.1.Yapının Mimari Tanımı

3.18.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Gevherhan Sultan bir diğer adı ile Cerrahpaşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Haseki Sultan Mahallesi, Cerrahpaşa Caddesi, 1115 Ada, 5 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1568 olan medrese Cerrah Mehmet Paşa külliyesinin bir parçasıdır (Baltacı, 2005, C1,s.434). Banisi II. Selim'in kızı Gevherhan Sultandır. Mimarı tam olarak bilinmese de Davud Ağa olduğu tahmin edilmektedir (Göleç, 2012, s. 105).(Ek 15)

Şekil 197.Gevherhan Sultan Medresesi konumu
(Google haritalar)

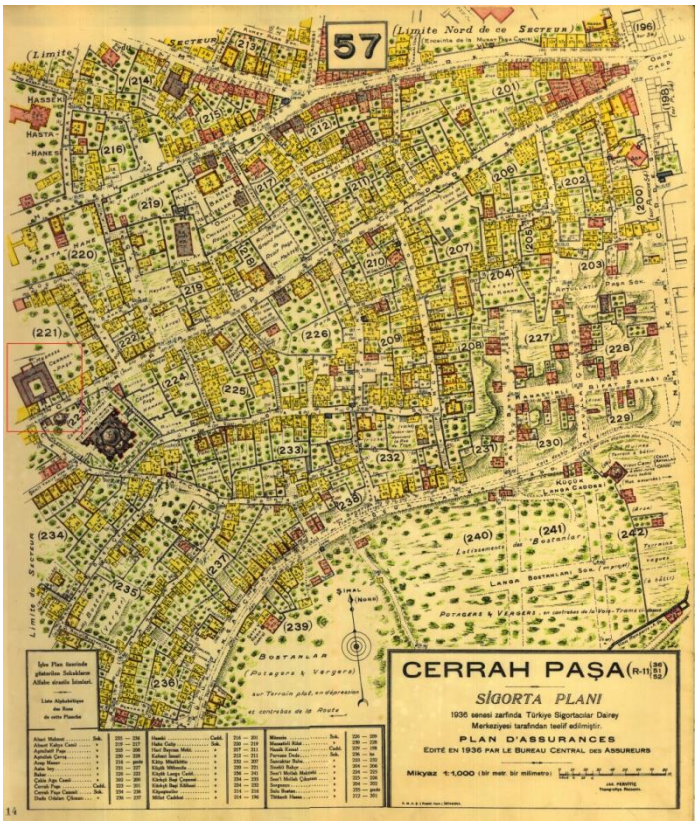
Şekil 198.Gevherhan Sultan Medresesi konumu

(Necip Bey Haritası, 1918)

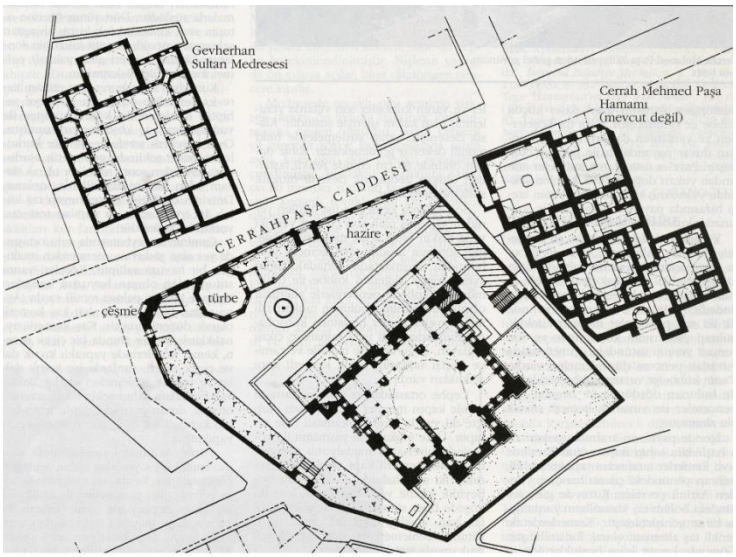
Şekil 199.Gevherhan Sultan Medresesi konumu

(Alman Mavileri, L6/2 1913-1914 İstanbul Haritaları)

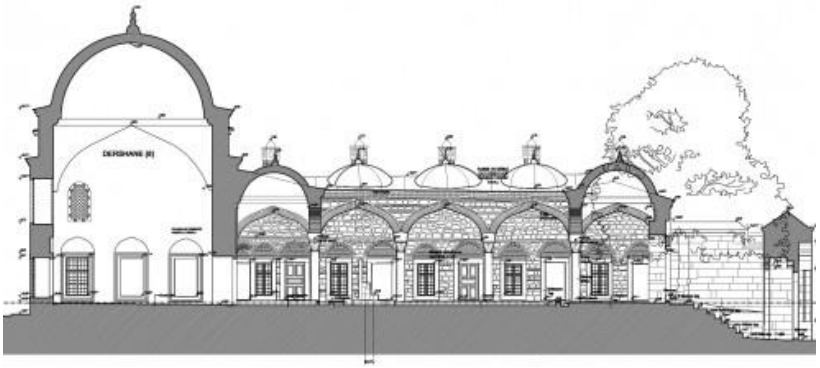

Şekil 200.Gevherhan Sultan Medresesi konumu
(Pervititch Haritası, pafta 52, 1935)

Medresenin girişi Cerrahpaşa Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Medresenin U planlı olarak sıralanmış giriş kapısının tam karşısında dershanesi bulunur. 15 hücreli medresenin avlusunda da bir su kuyusu bulunur. bir yapıdır.

Şekil 201.Gevherhan Sultan Medresesi planı
(DBİA, 1993, c.2, s.411)

Şekil 202.Gevherhan Sultan Medresesi kesiti
(Url:2)

3.18.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye üstünde sivri kemer altta basık kemerli bir kapıdan girilir. Medresenin avlusu yüksekte bulunduğu buraya basamaklar ile ulaşım sağlanmaktadır. Avludun dört cepheside revaklar ile çevrelenmiştir. Giriş cephesinde hücre bulunmamaktadır. Medresenin iç cepheleri taş ve tuğladan oluşan almaşık bir örtü kullanılırken, revakların ve hücrelerin üst örtüsü tuğla ile yapılmış kubbelerdir. Hücrelerin ve revakların geçiş ögeleri pandantiftir. Hücrelerin revaklara açılan taş söveli birer kapı ve pencereleri vardır. Her hücrede iki niş ve ocak bulunmaktadır.

Dershanesi kare planlı dışa taşkın bir biçimde planlanmıştır. Buraya basık kemerli, söveli bir kapıdan girilmektedir. Üst örtüsü kubbedir.

3.18.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.18.1.1.2.1.Güney cephesi

Giriş cephesi olan cephede ortada dışta üstten teğetli sivri kemer, içte ise basık kemerli bir kapıdan medreseye girilmektedir. Kapının her iki tarafında dikdörtgen planlı nişler bulunmaktadır. Bu nişlerin de yanlarında giriş avlusuna açılan demir parmaklıklı pencere boşlukları bulunmaktadır. Bu cephede kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 203.Güney Cephe giriş kapısı
(Öztürk, 2017)

3.18.1.1.2.2.Doğu cephesi

Cephede on iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Kirpi saçakla sonlanan cephede, bir sıra taş, iki sıra tuğla örgüsü olan almaşık örgü kullanılmıştır. Cephede kare kesitli, tuğla örgülü olan bacalar vardır. Üst örtü olarak kubbe görülmektedir. Cephenin batı kısmı sağır olarak kaba yonu taştan örülmüştür.

Şekil 204.Doğu cephesinin görünümü
(Öztürk, 2017)

3.18.1.1.2.3.Batı cephesi

Cephede altı tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgüsü olan almaşık örgü kullanılmıştır. Kirpi sonlanan cephede kare kesitli, tuğla örgülü olan bacalar vardır. Üst örtü olarak kubbeler görülmektedir.

Şekil 205.Batı cephesinin görünümü
(Öztürk, 2017)

3.18.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

16.12.1992 tarihli 4273 karar numaralı toplantıda medresenin tesciline karar verilmiştir.

04.12.2002 tarihli 14471 karar numaralı toplantıda rölöve planının kabulüne karar verilmiştir.

06.06.2011 tarihli 4675 karar numaralı toplantıda yapılan kazılar sonucunda medresenin restitüsyon projesinde çizilen şadırvanın izlerine rastlanmadığından kaldırılmasına, medresenin dershane bölümünün kubbesinin geçmiş onarımlarda betonarme yapıldığı tespit edilmiş bunun değiştirilerek özgün malzeme ve teknik ile yeniden yapılmasına, diğer projelerde gerekli revizelerin yapılmasına karar verilmiştir.

01.02.2012 tarihli 364 karar numaralı toplantıda 06.06.2011 tarihinde medrese için yapılan koruma planının geçerli olduğuna karar verilmiştir.

Medresenin ayrıca yakın tarih olarak 1970 ve 2004 yıllarından önce restorasyon geçirmiş olduğu tespit edebilmektedir. 2017 yılı itibari ile restorasyonu sürmektedir.

Şekil 206.Güney cephe görünümü
(20 Temmuz 1944, Encümen arşivi)

Şekil 207.İç avlu görünümü
(20 Temmuz1944, Encümen arşivi)

Şekil 208.İç avlu görünümü
(20 Temmuz1944, Encümen arşivi)

Şekil 209.Restorasyon sırasında iç avlu görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

Şekil 210.Restorasyon sırasında revakların görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

Şekil 211.Restorasyon sırasında dershane görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

3.18.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra yıllarca atıl olarak kalmıştır. 1918 yılında askerlere aşevi olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.289). 1970 yılında yakınında bulunan Tıp Tarihi Enstitüsü tarafından Tıp Tarihi Anabilim Dalı

Araştırma Merkezi ve Süheyl Ünver Arşivi olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.106). 2004 yılı itibari ile Deniz Feneri Derneği tarafından misafirhane olarak hizmet vermekte olan yapı şu an restorasyondadır. (Güleç, 2012, s.106).

3.19.MİHRİMAH SULTAN MEDRESESİ (EDİRNEKAPI)

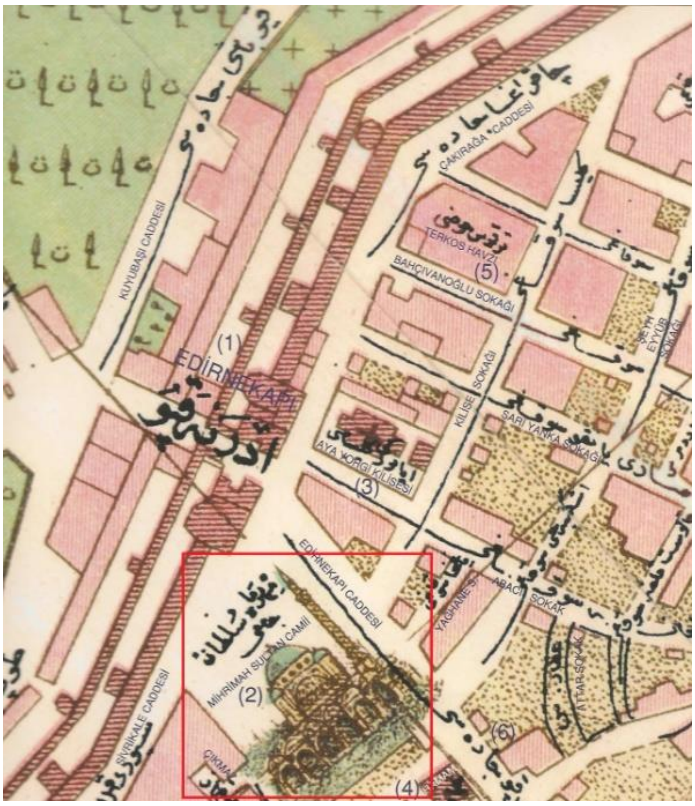
3.19.1.Yapının Mimari Tanımı

3.19.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Edirnekapı Mihrimah Sultan Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, Karagümrük Mahallesi, Fevzi Paşa Caddesi, 2497ada, 13-23 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1569 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Güleç, 2012, s.80). Medrese, sıbyan mektebi, çarşısı ve cami bulunan bir külliyeye bağlıdır. Banisi Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan'dır (Kurşun, 2008, c.2, 131).(Ek 16)

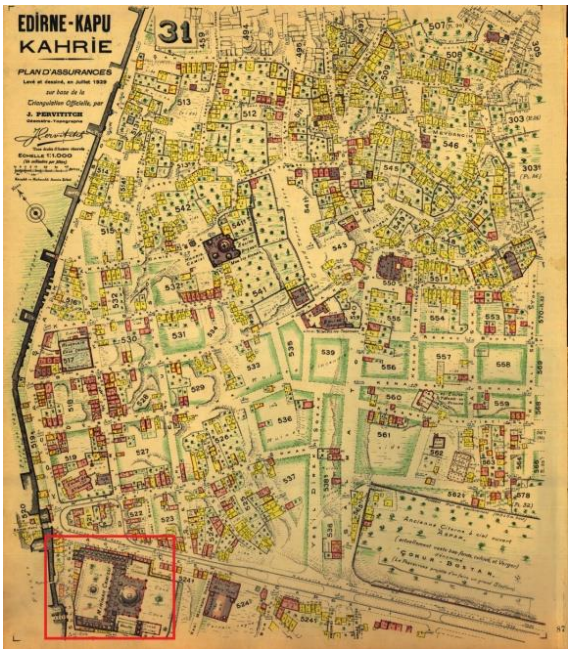
Şekil 212.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu
(Google Haritalar)

Şekil 213.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu
(Necip Bey haritası, pafta 12, 1918)

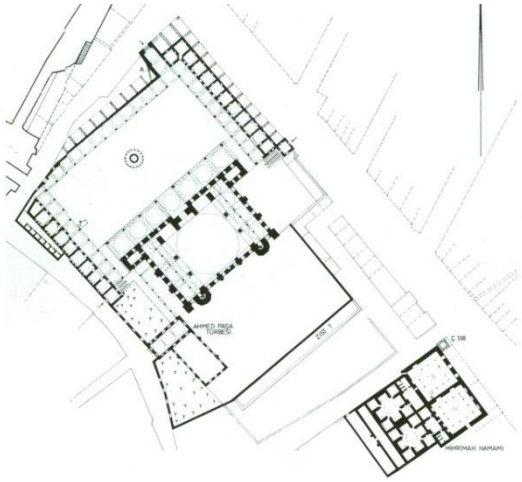

Şekil 214.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu
(Alman Mavileri, L10, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 215.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 31, 1929)

Medrese caminin avlusunda bulunur. U planlıdır. 20 hücresi vardır. Dershanesi mevcut değildir. Avluda bir de şadırvan bulunmaktadır.

Şekil 216.Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi planı
(Müller-Wiener, 2001, s.442)

3.19.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin bulunduğu avluya üç farklı kapıdan ulaşım sağlanmaktadır. Bugün işlek olarak kullanılan kapı Fevzi Paşa Caddesi üzerinde bulunan kapıdır. Dershanesi bulunmamaktadır. Hücreler U planın iki kolunda dizilmişlerdir. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır.

Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları ve demir parmaklıklı pencereleri vardır. Revaklar sivri kemerli ve kesme taştan yapılmıştır. Revakların örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Kuzeybatı hücrelerinin arka tarafında ıslak hacimleri bulunur. Hücrelerde ocak ve nişler vardır.

Şekil 217.Revakların görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 218.Avlu ve şadırvanın görünümü
(Öztürk, 2017)

3.19.1.1.2.Cephe Özellikleri

Bütün cephe genelinde bir sıra taş bir sıra tuğla olan almaşık bir örgü mevcuttur. Kuzeydoğu cephesinin batısında alt kotu kesme taştan yapılmış basık kemerli bir kapı vardır. Üstünde ise sıbyan mektebini aydınlatan demir parmaklıklı, söveli bir pencere mevcuttur. Cephede her bir hücrenin geldiği noktada tuğladan yapılmış hafifletme kemerleri bulunur Ayrıca bu cephenin alt kotunda her hücre hizasına iki

tane gelecek şeklinde beş hücrenin altında nişler yer alır. Ayrıca bu cephede gövdesi tuğladan yapılmış kare kesitli on bir adet baca ile sekiz tane çörten görülmektedir.

Kuzeybatı cephesinde ise cephenin batısına yakın yerinde kesme taştan yapılmış basık kemerli bir kapı bulunmaktadır. Kuzeybatı cephesinde bir tane hafifletme kemeri bulunur. Nişler bulunmamaktadır. Ayrıca cephenin doğusuna yakın yerde basık kemerli bir kapı vardır. Kapının batısında üç tane doğusunda ise bir tane revaklara açılan doğramasız, demir parmaklıklı pencere mevcuttur.

Güneybatı cephesi sağır bir cephedir. Yine bu cephede de dokuz tane baca vardır. Çatıdan çıkan sekiz tane çörten görülmektedir.

Şekil 219.Kuzeybatı cephesinde bulunan kapının görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 220.Güneybatı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.19.2.Yapının Bilinen Onarımları

1719 depremi sonucunda zarar gören yapı, 1766 yılında cami ile beraber bir onarım geçirmiştir (Müller-Wiener, 2001, s.441).1881 yılında cami ile beraber onarıma ihtiyaç duymuştur (Kütükoğlu, 2000, s.269). 1894 derpreminden sonra bir onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.269). 1999 depreminde de zarar gören medrese cami ile birlikte 2006 yılında onarıma alınmıştır (Güleç, 2012, s.138). 2010 yılında cami ibadete açılmış; ancak medresenin onarımı daha uzun sürmüştür (Güleç, 2012, s.138).

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

03.08.1956 tarihli 533 karar numaralı toplantıda medrese etrafında bulunan dükkanlar ile ilgili olarak bu dükkanların kaldırılmasına özgün olanlarının korunup medrese duvarı ile ilgili proje hazırlanılıp kurula iletilmesine karar verilmiştir.

1950'lilerde alınan bir karar doğrultusunda medresenin kuzeybatı kısmında açılan yol ile ilgili olarak buradaki kapının muhafaza edilmesi gerektiğine ve yol projesinin değiştirilmesine karar verilmiştir.

17.10.1956 tarihli 593 karar numaralı toplantıda medrese duvarlarında bulunan dükkanlar ile ilgili hazırlanılan projenin kabul edilmesine karar verilmiştir.

24.06.1992 tarihinde 3634 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

02.08.2006 tarihinde 565 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan rölöve ve analitik rölövenin uygun olduğuna ve koruma grubun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

14.03.2008 tarihinde 181 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan restorasyon projesinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

3.19.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1918 yılında evleri yangından zarar görenlere barınak olarak verilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.270). Bundan sonra medrese hücreleri farklı kullanımlara sunulmuş, bazı odaları Fatih Kaymakamlığı, bazı odaları Fatih Belediyesi ve Türk Eğitim Gönüllüleri Ders Çalışma Merkezi, diğer kısmı ise Cami derneği olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.138). Restorasyondan sonra ise cami derneği tarafından çeşitli eğitimler vermek üzere hazırlanmaktadır.

3.19.4.Yapının Koruma Sorunları

3.19.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının restorasyonu üzerinden çok zaman geçmemesine rağmen yapıda su problemleri gözlemlenmiştir.

Şekil 221.Hücre duvarlarında görülen rutubet
(Öztürk, 2017)

Şekil 222.Hücre duvarların bulunan rutubet
(Öztürk, 2017)

3.19.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Medresenin kuzeybatı cephesinde bazı noktalarda kılcal çatlaklar meydana gelmiştir. Bazı yerlerde ise sıva bozulmaları ve malzeme kayıpları gözlemlenmiştir.

Şekil 223.Duvarlarda bulunan kılcal çatlaklar
(Öztürk, 2017)

3.19.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırmalar sonucunda medrese bugün yine eğitim işlevi ile kullanılması planlanmıştır. Aslı işlevine uygun bir kullanılm söz konusudur. Bununla beraber buranın kamunun kullanımına açılması da olumlu yönlerinden bir tanesidir. Fakat yeni restorasyonu bitmiş olan yapıda görülen nem problemi yapılan onarımın kalitesini sorgulatmaktadır. Bu sorunun giderilmesinin ardından, bundan sonrada sürekli bakım onarımının düzenli olarak sağlanması umulmaktadır.

3.20.İSMİHAN SULTAN MEDRESESİ

3.20.1.Yapının Mimari Tanımı

3.20.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

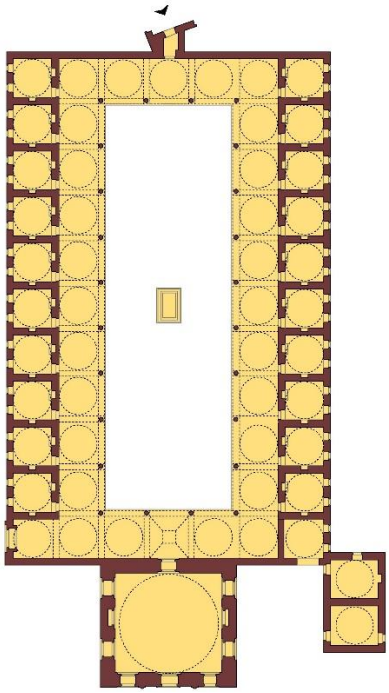
İsmihan Sultan Medresesi, İbrahimhanoğlu Medresesi ya da diğer adıyla Sokullu Mehmet Paşa Medresesi bugün Eyüp İlçesi'nde, Eyüp Merkez Mahallesi, Cami-i Kebir Sokak, 52 ada, 14 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1569 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.225). Banisi İsmihan Sultan'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.225). Sokullu Mehmet Paşa türbesi ile beraber bulunmaktadır.(Ek 17)

Şekil 224.İsmihan Sultan Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 225.İsmihan Sultan Medresesi konumu
(Alman Mavileri, M 13/2, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 226.İsmihan Sultan Medresesi konumu
(Ertuğrul, 2008, c.2, s.226)

Medresenin 19 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avlusunda bir su haznesi mevcuttur.

3.20.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Dikdörtgen planın uzun kollarına karşılıklı olarak dizili olarak bulunan hücreler ile giriş cephesi karşısında bulunan dershane ile plan oluşturulmuştur. Hücreleri kare

planlıdır. Üst örtüleri kubbedir. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları bulunmaktadır. Dershanesi kare planlı genel çizgiden dışarıya taşmış bir biçimde konumlandırılmıştır. Çift sıra pencere düzeni hakimdir. Revakları tüm avluyu çevrelemektedir. Sadece dershane önünde bulunan revağın üst örtüsü aynalı tonoz diğerlerinin örtü türü kubbedir. Revaklar sivri kemerlidir.

Şekil 227.Hücre içinden bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 228.Revaklardan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

3.20.1.1.2.Cephe Özellikleri

Kuzey ve güney cepheleri aynı özelliklerde olan medresenin bu cephelerde alt kotta her hücreye iki tane gelecek şekilde söveli, demir parmaklıklı pencere ile bu pencereleri ortasında, üst kotta, her hücreye bir tane gelecek şekilde sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler ile beraber hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

Şekil 229.Güney cephe görüntüsü

(K.M.K.M., 2017)

3.20.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese 1882 yılında diğer birimler ile beraber bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.302). 1895 yılında bir onarımı daha vardır (Kütükoğlu, 2000, s.302). 1897 yılında dershanesinin kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.303). 1911 yılında ise bir onarımı daha olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.303). 2017 yılında restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

15.01.1977 tarihli 9591 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

27.01.2010 tarihli 3197 karar numaralı toplantıda hazırlanılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna, yapının koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

3.20.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1918 yılında evkaf deposu olarak kullanılmaktaydı (Kütükoğlu, 2000, s.303). Bu kullanımdan sonra medrese Eyüp Sultan Sağlık Ocağı olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.303).

3.21.SOKULLU MEHMET PAŞA MEDRESESİ

3.21.1.Yapının Mimari Tanımı

3.21.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

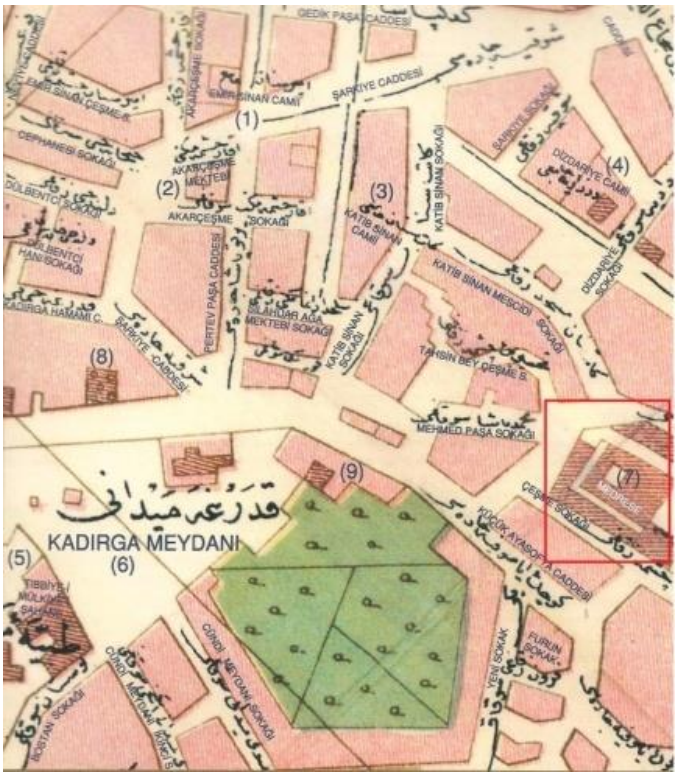
Sokullu Mehmet Paşa Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Küçük Ayasofya Mahallesi, Şehit Mehmet Paşa Yokuşu,112 ada, 86 pafta, 10 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1571 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Ahunbay, 1988, s.260). Medrese, cami, türbe, sıbyan mektebi, imaret ve tekkeden oluşan Sokullu Mehmet Paşa külliyesine bağlıdır (Ahunbay, 1988, s.260). Banisi sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'dır (Ahunbay, 1988, s.260).(Ek 18)

Şekil 230.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 231.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu
(Alman Mavileri, H 5/2, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 232.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu

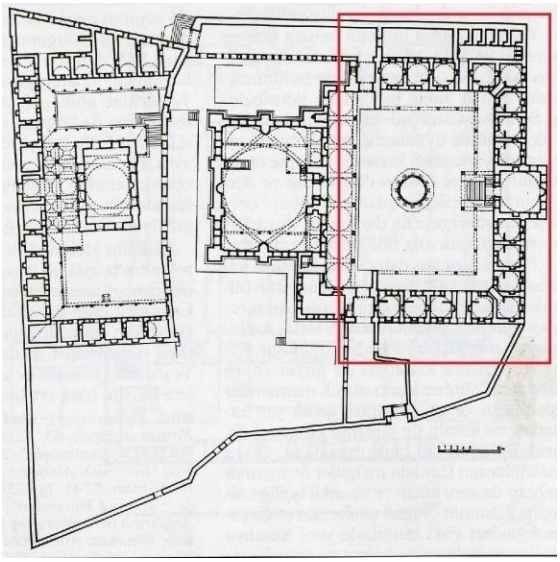
(Necip Bey Haritası, pafta 114, 1918)

Şekil 233.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 4, 1923)

Medrese U planlıdır. 16 hücresi ve bir dershanesi vardır. Cami ile ortak kullandığı avlusunda on iki tane köşesi olan bir şadırvan bulunmaktadır.

Şekil 234.Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi planı
(DBİA, 1993, c.7 s.32)

3.21.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese ile caminin ortak avlusuna üç tane giriş kapısı bulunmaktadır. Bunlarda en önemli olanı caminin karşısında bulunan ve arazinin kot farkından dolayı merdivenle ulaşılan dershanenin altındaki giriştir. Medresenin bu girişi dışa taşmış dershanenin altından taşıyıcı yuvarlak kemerlerin arasından geçerek sokağa açılan basık kemerli bir kapı vasıtası ile olmaktadır. Buradan merdivenler ile avluya ulaşılır. Dershane medrese planının merkezinde bulunur. Önünde bulunan kubbeli girişi avluya doğru taşmış bir biçimde kendini vurgular. Böylece hem cami hem de kendi giriş saçagını oluşturur.

Şekil 235.Avludan dershanenin görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 236.Ana giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

Dershanenin girişi çift tarafı mediven ile ulaşılan bir sahanlıktan sağlanmaktadır. Dershaneye basık kemerli bir kapıdan girilir. Kapının her iki yanında demir parmaklıklı, söveli pencereler vardır. Kapı ve pencerelerin üstlerinde yuvarlak kemer bulunur. Kapının üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık penceresi yer alır. Dershanenin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak tonoz bingiler kullanılmıştır (Ahunbay, 1988, s. 261). Hücreler ise kareye yakın planlıdır. Revaklara açılan kapı ve pencereleri bulunmaktadır. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak küresel üçgenler kullanılmıştır (Ahunbay, 1988, s. 261). Revak medreseyi U nun her iki tarafından dershaneye kadar L biçimde sarmıştır. Kesme taştan yapılan revaklarda tek yöne eğimli çatı mevcuttur.

3.21.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.21.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi

Bu cephe ana girişin bulunduğu cephedir. Cephenin ortasında külliyenin girişi ve onun üstünde dershane bulunur. Dershane dışa doğru taşmış şekilde iki tane ayak üstünde durmaktadır. Dershanenin altında merdiven ile çıkılan söveli, basık kemerli, her iki yanında mukarnas bezemelere sahip nişleri olan giriş kapısı mevcuttur.

Dershanenin alt kotta sokağa bakan iki yan penceresi vardır. Bu pencereler söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemer bulunan pencerelerdir. Bu pencerelerin üstünde ise sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunur.

Cephenin batısında hücreleri aydınlatan alt kotta sekiz tane söveli, demir parmaklıklı pencere, üst kotta ise sekiz tane sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Doğusunda yine hücreleri aydınlatan alt kotta sekiz tane söveli, demir parmaklıklı pencere, üst kotta ise sekiz tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Bu iki tarafın üstünde sekizgen, gövdesi kesme taştan yapılmış sekiz tane baca yer alır. Cephenin altında ise kesme taşlardan yapılmış yuvarlak kemerli bodrum girişleri bulunur. Cephenin üst tarafı bir sıra taş, üç sıra tuğla olan almaşık bir örgüye sahiptir.

3.21.1.1.2.2.Kuzeydoğu cephesi

Yan bahçeye açılan bu cephe de bir sıra taş, üç sıra tuğla olan almaşık bir örgüye sahiptir. Bu cephede hücrelere açılan alt kotta dokuz tane söveli, demir parmaklıklı pencere, üst kotta ise dokuz tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephenin doğusunda medreseden avluya açılan bir kapı mevcuttur. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

3.21.1.1.2.3.Güneybatı cephesi

Bu cephede ıslak hacimler medreseye bitişik yapılmıştır. Burada hücreleri aydınlatan alt kotta altı tane söveli, demir parmaklıklı pencere, üst kotta ise on tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Bu cephe de bir sıra taş, üç sıra tuğla olan almaşık bir örgüye sahiptir.

3.21.2.Yapının Bilinen Onarımları

İlk onarım yılı olarak 1869 tespit edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.78). Bu tarihten sonra 1906 yılında genel onarım ile birlikte, kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.79). 1909 yılında bir onarıma daha rastlanmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.79).

Ayrıca medrese ile ilğili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmektedir.

22.10.1958 tarihli 1027 karar numaralı toplantıda yanındaki parsele 6,5 metre bina yapılmasına ilişkin olarak izin verilmesi karar verilmiştir.

10.09.1982 tarihli 14051 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

3.21.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1918 yılında bir kısmı depo olarak bir kısmı da askerler için kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.79). 1980 yılından itibaren ise Diyanet İşleri Başkanlığı Eminönü Müftülüğü tarafından Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.79).

3.21.4.Yapının Koruma Sorunları

3.21.4.1.Fiziksel Sorunlar

Medresenin ana giriş cephesinde bodrum katlarda bulunan yemek firmaları sayesinde ciddi yüzey kirlenmeleri oluşmuş ve cephe muhdes ekler almıştır.

Şekil 237.Cephede bulunan siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

Şekil 238.Cephede görülen siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

3.21.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme sorunları

Yine cephede yüzey kirliliğine bağlı olarak derz boşalmaları, malzeme kayıpları ile birlikte yer yer çatlaklar oluşmuştur.

Şekil 239.Cephede bulunan çatlaklar
(Öztürk, 2017)

Şekil 240.Kirlenmeye bağlı malzeme bozulmaları
(Öztürk, 2017)

3.21.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar

Medrese işlevi için yapılan uygulamalardan en göze çarpan iki tanesi medrese revaklarının plastik doğrama ile kapatılması ve medresenin bodrum katlarının yemek firmaları için kullanıma verilmesi olmuştur. Özellikle bodrum katta bulunan bu işlev yapıya birçok muhdes ek ile beraber yapıda zaman ile ciddi hasarlara sebep olmaktadır. Revakların kapatılması ise daha hafif ve medresenin kimliğine uyan bir malzeme ile kapatılması daha uygun olacaktır.

3.21.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırma ve tespitlerde medrese dini eğitimin yanı sıra diğer bilim dallarında da eğitim veren medreselerin sadece kur'an kursu olarak kullanılmaları vakfedilme amaçlarını karşılamamaktadır. Ayrıca yapının bir kısmının tesisat yükünün yoğun olduğu sürekli faaliyet gösteren yemek firmalarına kiralanmış olması yapının korunması açısından sakıncalıdır. Böyle değerli bir Mimar Sinan yapısının kültür ve eğitim içeren bir işlev ile kamu yararına kullanılması daha olumlu olacaktır.

3.22.KIZLARAĞASI MEHMET AĞA MEDRESESİ

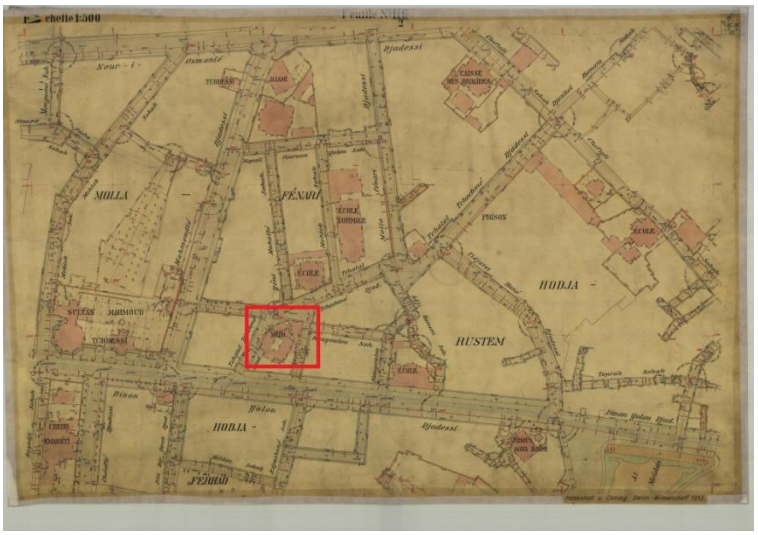
3.22.1.Yapının Mimari Tanımı

3.22.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

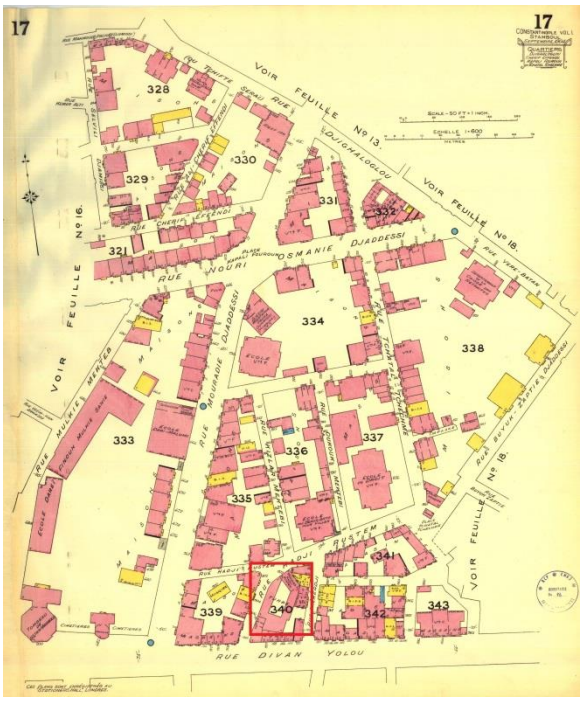
Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi ya da diğer adı ile Hoca Rüstem Medresesi Fatih İlçe sınırları içerisinde Sultanahmet Mahallesi, Hoca Rüstem Sokak, 48 ada, 8 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1580 olan medrese, Mimar Sinan yapısıdır (DBİA, 1993, C5, s.356). Küçük bir külliye içerisinde yer alan medrese sebil, mektep ve medreseden oluşur (DBİA, 1993, C5, s.356). Banisi darüssaade ağalarından Mehmet Ağa'dır (Baltacı, 2005, s.555).(Ek 19)

Şekil 241.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi konumu
(Google Haritalar)

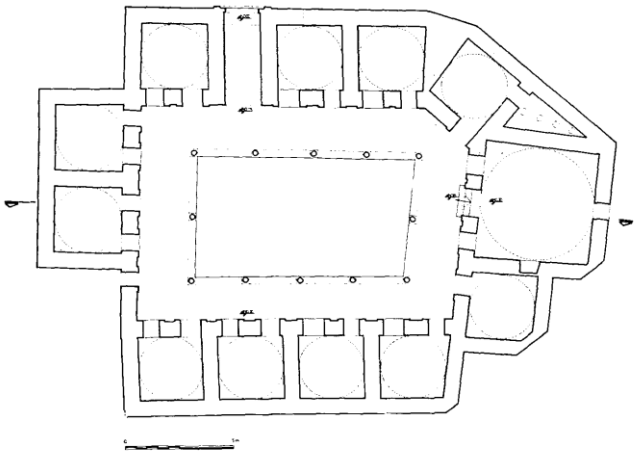

Şekil 242.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi Konumu
(Alman Mavisi, H6/2, 1913-1914 İstanbul haritası)

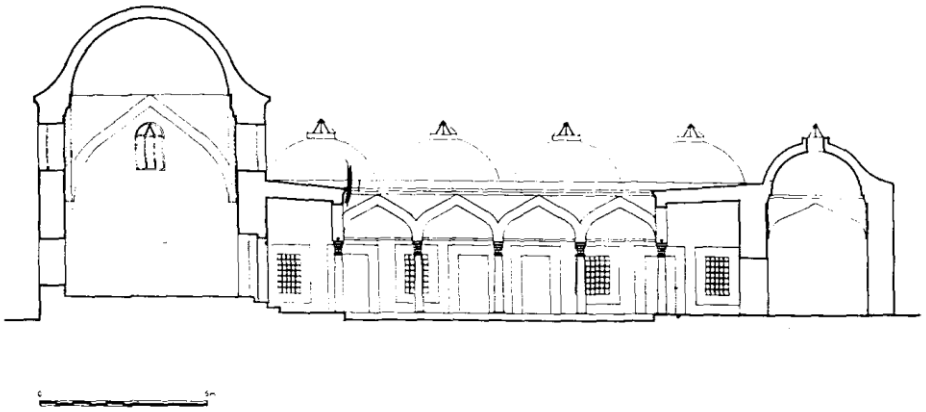

Şekil 243.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi konumu
(Goad Haritası, pafta 17, 1904)

Medrese bulunduğu parselin şeklinden dolayı belirli forma sahip değildir. Medresenin giriş kapısı Hoca Rüstem Sokağı üzerinde bulunmaktadır. Medresenin girişi yol kotundan 3 basamak aşağıdadır. Medresenin 10 hücresi ve bir dershanesi vardır (Kütükoğlu, 2000, s.74). Fakat medresenin vakfiyesinde bulunan bu sayı günümüzde 11 hücre ve bir dershane olarak görülmektedir (DBİA, 1993, s.357).

Şekil 244.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi planı
(Ahunbay, 1988, s.303)

Şekil 245.Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi kesiti
(Ahunbay, 1988, s.303)

3.22.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye basık kemerli bir giriş kapısından girilmektedir. Çokgen avluya açılan bu kapı etrafında hücreler dizilmiştir. Hücreler belirli bir ölçüde değildir. Bazı hücreler arasındaki duvarlar yıkılmıştır. Bazıları arasında ise kapı açılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan taş söveli, demir parmaklıklı pencereleri ve kapıları bulunmaktadır. Sadece hücrelerden iki tanesinin avluya açılan penceresi bulunmamaktadır.

Mutfak olarak kullanılan hücre haricinde diğer hücrelerde hiçbir baca, ocak, niş gibi özgün ögeler günümüze ulaşmamıştır (Bahçekapılı, 1990, s.31). Revaklar avlunun etrafını çevrelemektedir. Medresenin konumundan dolayı revak ölçüleri birbirinden farklıdır. Revaklar sivri kemerlidir. Revaklar üzerinde tek yöne eğimli çatı bulunmaktadır (Ahunbay, 1988, s.265). Hücrelerin örtü türü kubbedir.

Şekil 246.Medresenin avlusundan görünüm
(Öztürk, 2017)

Dershanesi medresenin kuzeydoğusunda bulunur. Dershane yerden 30 cm yükseklikte bulunur. Kareye yakın bir planlıdır. Giriş kapısının her iki yanında demir parmaklıklı, taş söveli pencere bulunur. Dershanenin kubbesi günümüze ulaşamamıştır (Ahunbay, 1988, s.265). Dershanenin örtüsü özgün olmayan kırma çatıdır (DBİA, 1993, C5, s.357).

3.22.1.1.2.Cephe Özellikleri

Medresenin üç cephesi bitişik olduğundan dolayı sadece giriş cephesi olan kuzeybatı cephesi dışa bakmaktadır. Bu cephe de oldukça sağır bir cephedir. Basık kemerli taş söveli giriş kapısı haricinde özgün olmayan küçük havalandırma pencereleri bulunmaktadır (DBİA, 1993, C5, s.357). Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır.

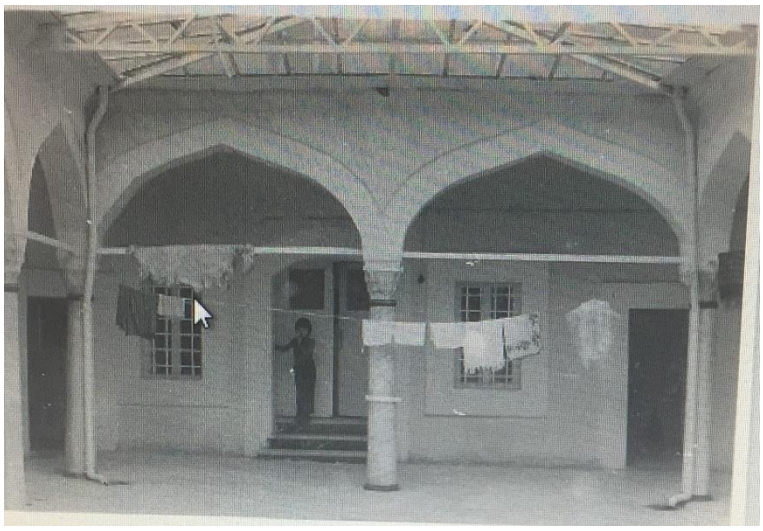
Şekil 247.Kuzeybatı cephesi
(Öztürk, 2017)

3.22.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı 1832 yılında geçirdiği bir yangından dolayı sebil, çeşme ve mektep ile beraber onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.75). 1843 yılında geçirdiği depremden dolayı bacaları yıkılmış ve ciddi zarar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.75). Bu tarihten sonra 1867,1871 ve 1917 yıllarında çeşitli onarımlar daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.75).

Şekil 248.Kuzeybatı cephesi
(1962, Kurul arşivi)

Şekil 249.Avlu görünümü
(1962, Kurul arşivi)

Medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmektedir;

21.10.1962 tarihli 1941 karar numaralı toplantıda medresenin Anberağa Medresesi olduğuna ve sebili ile beraber korunması gerektiğine, 7 parsele inşaat izni verilmediğine ve şuan orada bulunan yapının nasıl yapıldığını araştırmak için belediyeye yazı yazılması gerektiğine karar verilmiştir.

Şubat 1978 yılında mimar Emin Atak tarafından yazılan raporda medresenin revakları üzerindeki kubbelerin sökülerek betonarme plağa dönüştüğü tespit edilmiştir. Bunun Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılıp yapılmadığının tespit edilemediği beyan edilmektedir.

14.07.1978 tarihli 10503 karar numaralı toplantıda Eminönü ilçesindeki 52 pafta 46-47-48 adalarında bulunan eski eserlerin tespit edilerek kayıt altına alınması ve bunların üzerinde yapılacak onarımlar için 1/50 rölövesi ile onarım projelerinin hazırlanması gerektiğine karar verilmiştir.

21.12.2005 tarihli 1474 karar numaralı toplantıda koruma grubunun I olarak belirlenmesine, avluda yapılan muhdes çatı örtüsünün kaldırılmasına, basit onarım yapılabileceği fakat basit onarım haricindeki uygulamalar için gerekli projelerin kurula sunulması gerektiğine karar verilmiştir.

07.10.2015 tarihli 3886 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanan rölövenin kabulüne restitüsyon ve restorasyon projelerinin yapılacak incelemeler sonucunda değerlendirileceğine karar verilmiştir.

23.12.2015 tarihli 4067 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanan restorasyon ve restitüsyon projelerinin kabul edilmesine karar verilmiştir.

3.22.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese 1918 yılında Kadınlar yurdu olarak kullanılmıştır (DBİA, 1993, C5, s.357). 1930 yılında Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çocuk yuvası olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.75). 1987 ile 1989 yılları arasında boş duran medrese bu yıldan sonra Türkiye Yazarlar Birliği'ne tahsis edilerek kültür merkezi ve gençler için ders çalışacakları bir mekan olarak halen kullanılmaya devam edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.75).

3.22.4.Yapının Koruma Sorunları

3.22.4.1.Fiziksel Sorunlar

Medrese en son 1989 yılında yapılan işlev değişikliği sırasında yapılan onarımdan sonra küçük basit onarımlar geçirmiştir (DBİA, 1993, C5, s.357). Medrese genelinde ciddi olarak su problemleri görülmektedir. Cephe kısmında ise yer yer siyah kabuk oluşumları ve cephe diplerinde yeşillenmeler bulunmaktadır.

Şekil 250.Revak koridorundaki nem problemi ve su tesisatı
(Öztürk, 2017)

Şekil 251.Hücre içindeki nem problemi
(Öztürk, 2017)

Şekil 252.Kuzeybatı cephesindeki siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

3.22.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Yapının hücre içlerinde kılcal çatlaklar tespit edilmiştir. Ayrıca nemden kaynaklanan problemlerden dolayı yapılan sıvalarda çatlaklar ve dökülmeler gözlemlenmiştir.

Şekil 253.Hücre içindeki sıva dökülmeleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 254.Kubbedeki çatlaklar
(Öztürk, 2017)

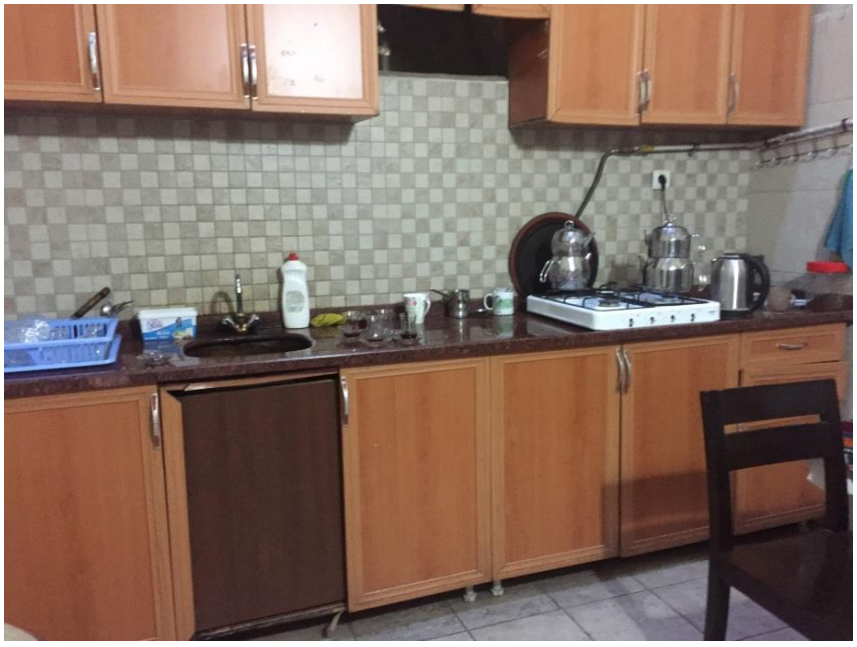
3.22.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Medrese günümüzde Türkiye Yazarlar Birliği tarafından kültür merkezi olarak kullanılmaktadır. Bu yapıya bu işlev verilirken yapı günümüze kadar farklı farklı işlevlerde kullanıldığından dolayı bazı müdahalelerde bulunulmuştur. Genel olarak tarihi yapılarda sorun teşkil eden ıslak hacimler bu medresede sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Islak hacimler için yapılan yer kaplamaları, duvar kaplamaları, pis ve temiz su tesisatları yapının özgünlüğü ile bağdaşmamaktadır. Medresenin avlusu kapatılarak avlu konferans merkezi olarak kullanılmaya başlanılmıştır. Ayrıca medrese için yapılan elektrik ve klima tesisatları da gelişi güzel yapılarak kablolar ve tesisatlar açıktan, dağınık bir halde geçirilmiştir. Yine dış cephede böyle bir görünüm olduğu gözlenmektedir.

Şekil 255.Kapatılmış olan avludan görünüm (Öztürk, 2017)

Şekil 256.Çay ocağı olarak kullanılan hücre
(Öztürk, 2017)

Şekil 257.Çay ocağındaki fayans ile kaplanmış duvar
(Öztürk, 2017)

Şekil 258.Revaklarda bulunan elektrik tesisatı
(Öztürk, 2017)

3.22.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi kültür merkezi ve okula giden gençler için bir ders çalışma mekanı olarak kullanıldığından dolayı özgün işlevi ile kullanılmaktadır. Fakat yapıya yapılan müdahaleler yapının özgün kimliği ile bağdaşmamaktadır. Bu sebepten yapının özgün mimari özellikleri dikkate alınarak kapsamlı bir onarımdan geçmesi gerekmektedir.

3.22.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap

23.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

İşlevi: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı

Konuşulan kişi: Proje Sorumlusu Fatma Gülşen Koçak

Soru-cevap

1. Yapının önceki işlevleri hakkında neler biliyorsunuz ve yapıyı hangi amaçla kullanıyorsunuz?

Biz yapıyı devralamadan önce Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından (5 yıl) kullanılmış yapıyı 1990 yılında devraldıktan sonra burada vakfımız adına hizmet vermeye başladık. Burada daha çok kültür-sanat etkinlikleri düzenlemekteyiz

2. Yapının kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapıyı daha çok lise ve üniversite ögrencileri kullanmaktadır. Burada gönüllü eğitmenlerimiz tarafından lise ögrenciler gruplar halinde ders çalışmakta üniversite ögrencileri de belirli periyodlarla düzenlediğimiz etkinliklere katılmaktadırözellikle tarih adına markalaşmış kişilerin genç neslinde katılımıyla alanında yetkin kişilerce tanıtılmasını sağlamaktayız

3. Yapı Ayın/Günün Hangi Dönemlerinde Daha Çok Kullanılmaktadır?

Genel olarak gün verecek olursak perşembe-cuma-cumartesi günleri kullanılıyor. Birde vakfın durumuna göre yapılan etkinlik günlerinde daha çok kullanıcı ziyaret etmektedir

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/Sabit)

Ortalama 100-150 kişi arasında konferanslarımıza katılım olmaktadır. Ayrıca grup olarak ders çalışmak isteyen ögrencilerimiz de 15-20 kişi olarak gelmektedir

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Evet. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Öncelikle doğalgaz kazanımız çok eski onun her sene bakımı yapmak zorunda kalıyoruz. Kalorifer düzeneği ile ilgili de bazı sıkıntılar mevcuttur.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Hayır. Yapıda iklimlendirme problemleri yaşamamaktayız

8. Yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapı uzun bir süredir restorasyon görmediği için çok yıpranmış bir durumda bulunmaktadır. Fakat sayın yüksek mimar Yusuf Utkaner beyin girişimleriyle 3 yıldır süren restorasyon projelendirme çalışmaları sonunda bu yılın sonunda restorasyona girmeyi düşünüyoruz

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Hayır. Yapının periyodik bakımları yapılmamaktadır.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Bence bu yapılar yapılış gayelerine en yakın amaçla şu an eğitim faaliyeti ve kültür faaliyetleri için kullanılırsa daha iyi olur çünkü bu binalar bir kültür aktarımı sağlayacağından dolayı binaların ruhuna ve yapılış gayesine uygun olarak kullanılırsa hem yapılan işte bir bereket hem de faydalı bir iş olmuş olur.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim

3.23.KILIÇ ALİ PAŞA MEDRESESİ

3.23.1.Yapının Mimari Tanımı

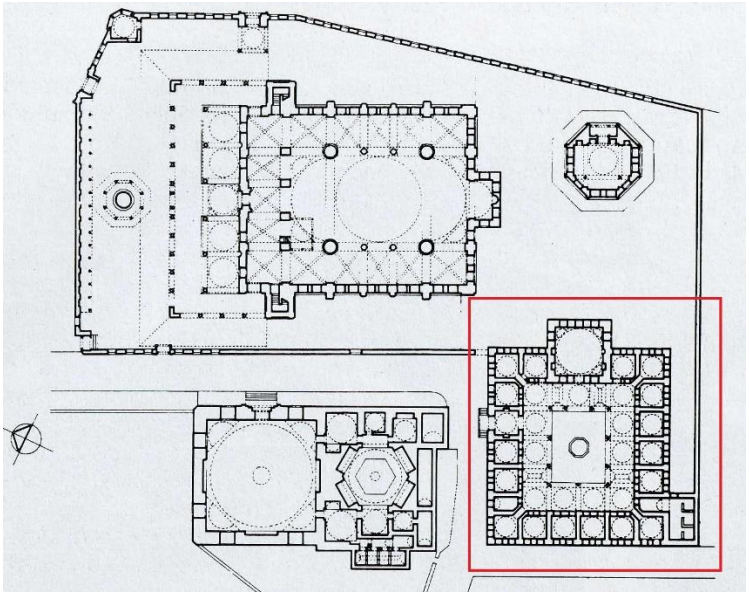
3.23.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Kılıç Ali Paşa Medresesi, Beyoğlu İlçesi'nde, Kemankeş Mustafa Paşa Mahallesi, Ali Paşa Medresesi Sokak, 63 ada, 18 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1580 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (DBİA, 1993, c.4, s.557). Medrese, cami,

hamam ve türbeden oluşan bir külliyeye bağlıdır. Banisi Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa'dır (DBİA, 1993, c.4, s.557).(Ek 20)

Şekil 259.Kılıç Ali Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 260.Kılıç Ali Paşa Medresesi planı
(DBAİ, 1993, c.4, s.558)

Medrese kare planlıdır. 17 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avlusunda sekizgen şadırvan yer alır.

3.23.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye Hamam Sokak'ta bulunan giriş kapısından girilmektedir. Üç basamak aşağıda bulunan girişten önce üzeri kubbe ile örtü olan bir mekana ordan avluyu

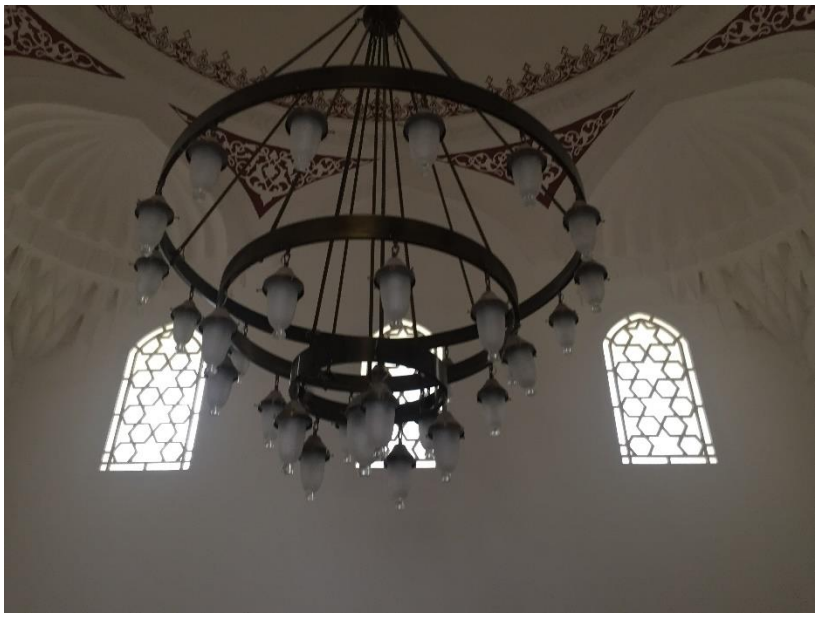
çevreleyen sivri kemerli revaklara ulaşılmaktadır. Hücreler kare planlıdır. Hücrelerin ve revakların örtü türü kubbe, geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları, demir parmaklıklı, söveli pencereleri mevcuttur. Ayrıca pencerelerin üst kısımlarında sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır Hücrelerin ocak ve nişleri vardır. Dershanesinin basık kemerli bir kapısı ve her iki yanında yine demir parmaklıklı, söveli pencereler yer alır.

Şekil 261.Avlu görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 262.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 263.Dershane kubbesinde bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.23.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.23.1.1.2.1.Batı Cephesi

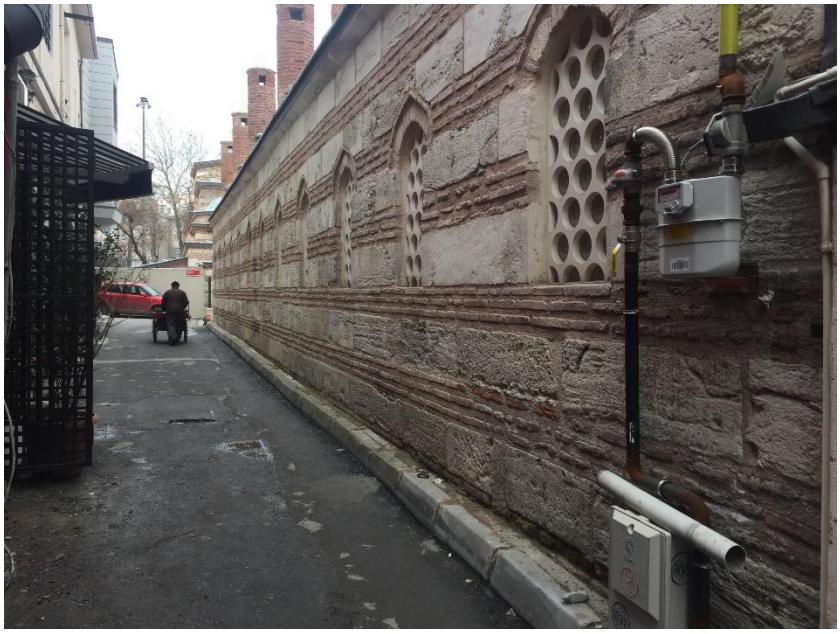
Cephe yol kotundan aşağıda bulunmaktadır. Giriş cephesidir. Cephenin ortaya yakın kısmında dört basamak aşağıda bulunan giriş kapısı yer alır. Kapı, basık kemerli ve sövelidir. Cephede bir sıra kesme taş, üç sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Cephede toplam 11 tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Üst örtüde kubbeler ile gövdesi tuğladan yapılmış bacalar yer almaktadır.

Şekil 264.Batı Cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.23.1.1.2.2.Güney Cephesi

Yol kotunun altında bulunan bu cephede de 11 tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephede bir sıra kesme taş, üç sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler ile gövdesi tuğladan yapılmış bacalar yer almaktadır.

Şekil 265.Güney cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.23.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının tespit edilen ilk onarımı 1848 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.312). Bundan sonra 1893 yılında bir onarım daha görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.312). 1903 yılında kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.312). 1911 yılında ise yeni bir onarımı daha olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.312). En son restorasyon çalışmaları Avrupa Kültür Başkenti İstanbul kapsamında 2010 yılında cami ile birlikte başlamıştır. 2017 yılında hizmete açılmıştır.

3.23.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese olarak kullanımı bittikten sonra cumhuriyet döneminde Çocuk Esirgeme Kuruma verilerek dispanser yapılmıştır (Güleç, 2012, s.124). Bu esnada kurşunları sökülmüş, betonla sıvanmış, Hücrelerde fayans kaplamalar yapılmış, revakları kapatılmıştır (Güleç, 2012, s.124). 1966 yılında restore edilmek üzere Aydınlar

Ocağına devredilmiş fakat atıl kalmıştır (Güleç, 2012, s.124). Günümüzde ise Çayeli Vakfı tarafında Vakıf Merkezi olarak kullanılacaktır.

3.24.ŞEMSİ PAŞA MEDRESESİ

3.24.1.Yapının Mimari Tanımı

3.24.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Şemsi Paşa Medresesi bugün, Üsküdar İlçesi'nde, Mimar Sinan Mahallesi, Üsküdar-Harem Yolu üzerinde, 431 ada, 3 parselde bulunmaktadır. Medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Güleç, 2012, s.164). Mimar Sinan'ın en küçük külliyelerinden biri olan şemsi Paşa Külliyesi, cami ,türbe ve medreseden oluşmaktadır (Güleç, 2012, s.164). Medresenin banisi vezirlik yapmış olan Ahmet Şemsi Paşa'dır (Güleç, 2012, s.164).(Ek 21)

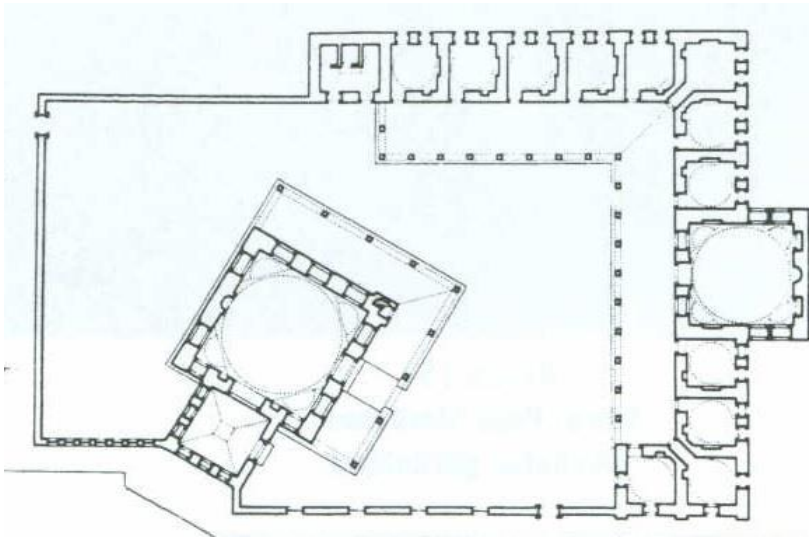
Şekil 266.Şemsi Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 267.Şemsi Paşa Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 61, 1931)

Medrese L planlıdır. 12 hücre ve bir dershanesi bulunmaktadır. Cami ile aynı avluyu kullanmaktadır.

Şekil 268.Şemsi Paşa Medresesi konumu

(Günay, 2014, s.194)

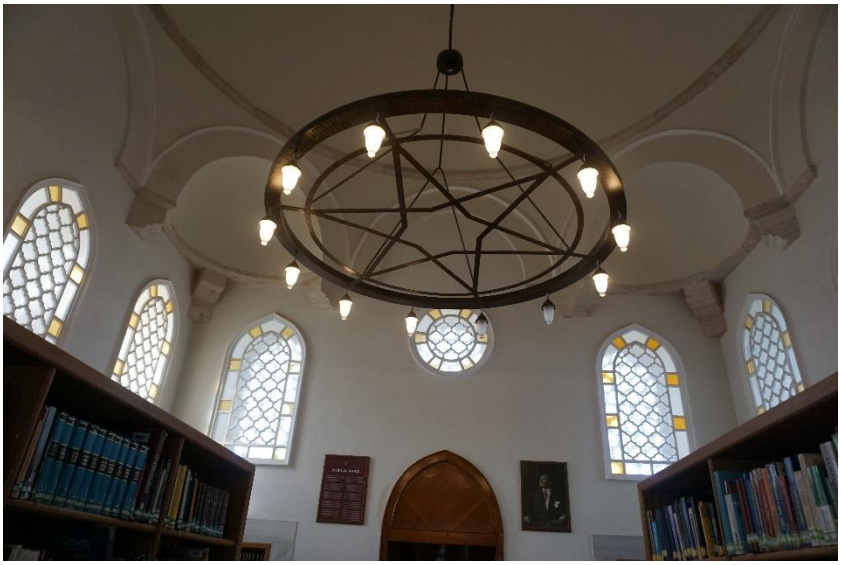
3.24.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese denize dik ve denize paralel olarak dizilmiş 12 hücreden oluşmaktadır. Dershanesi denize dik olan kolda dışa taşmış bir biçimde konumlandırılmıştır. Hücreleri kare planlıdır. Revaklara açılan basık kemerli, üstünde tuğladan yapılmış,

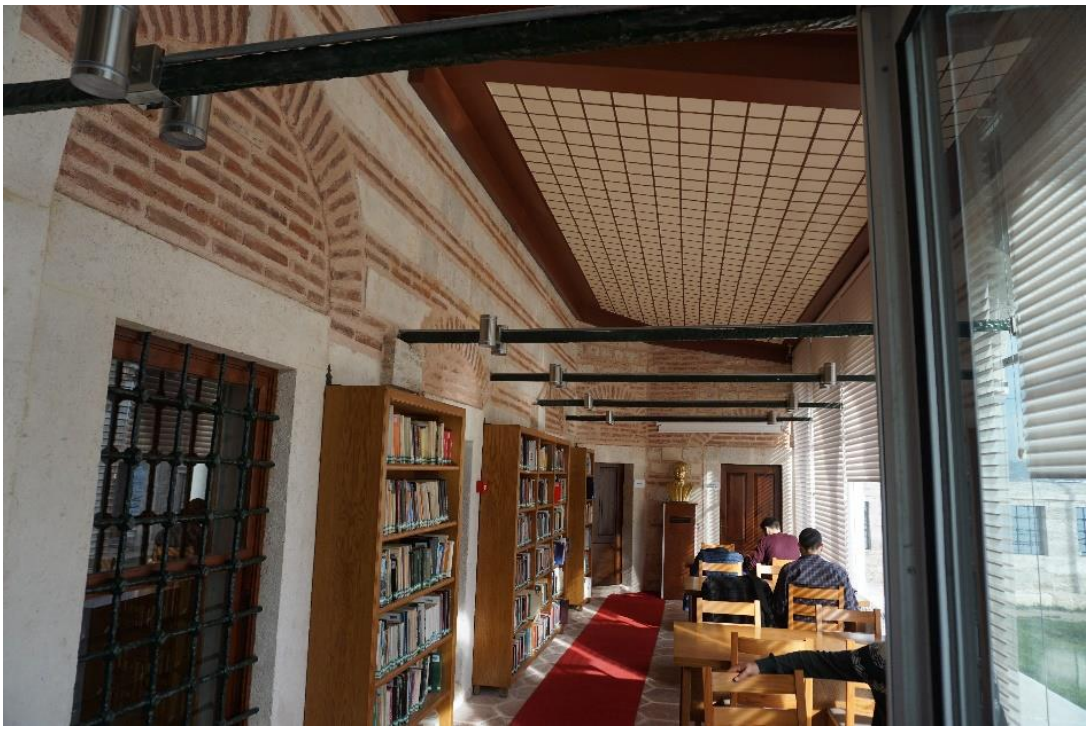
aynası tuğla dolu, yuvarlak kemerler bulunmaktadır. Hücrelerin örtü türü kubbe, geçiş ögesi pandantiftir. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler yer alır. Revaklar kesme taştan yapılmış, sivri kemerlidir. Revaklarda tek yöne eğimli çatı vardır. Dershanesi kare planlıdır. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak tromp kullanılmıştır.

Şekil 269.Medrese revakları görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 270.Dershaneden bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 271.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.24.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.24.1.1.2.1.Güney Cephesi

Denize dik olarak konumlandırılmıştır. Bu cephede dershane ile hücreler yer alır. Bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Dershanenin yan cephelerinde alt kotta ikişer tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu yuvarlak kemer bulunan pencere mevcuttur. Güney cephesinde üst kotta üç tane aydınlık penceresi yer alır. Bunlardan ikisi sivri kemerli büyük aydınlık pencereleridir. Diğeri ise yuvarlak penceredir. Cephenin batısında alt kotta beş tane, doğusunda ise yine alt kotta altı tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu yuvarlak kemer bulunan pencere mevcuttur. Bu pencerelerin üstlerinde ise yuvarlak aydınlık pencereleri bulunur. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, kesme taş gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 272.Güney cephe görünümü

(Öztürk, 2017)

3.24.1.1.2.2.Doğu Cephesi

Medrese hücrelerinin bulunduğu cephedir. Cephede bir sıra taş, üç sıra tuğla almaşık örgü kullanılmıştır. Cephede alt kotta on tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu yuvarlak kemerli pencere mevcuttur. Bu pencerelerin üstlerinde ise yuvarlak aydınlık pencereleri bulunur. Üst örtüde ise kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, kesme taş gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 273.Doğu cephe görünümü

(Öztürk, 2017)

3.24.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese bu zaman kadar pek çok onarım geçirmiş ancak tespit edilen ilk onarımı 1892 yılına rastlamaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.316). Bundan sonra 1914 yılında bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.317). 1930 yılında harap halde bulunan medrese 1942 yılında bir restorasyon daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.317). Günümüze yakın restorasyonu ise 2010 yılında yapılmıştır.

Şekil 274.Şemsi Paşa külliyesi görünümü
(tarih belli değil, hayalleme)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

14.04.1973 tarihli 7086 karar numaralı toplantıda koruması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

16.11.2005 tarihli 1104 karar numaralı toplantıda koruma grubunun I olarak belirlenmesine, hazırlanılan rölöve ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna, restorasyon için ise kurulun yerinde inceleme yapmasına karar verilmiştir.

06.12.2005 tarihli 1143 karar numaralı toplantıda medresenin restorasyonu için alınan kurşunlarının değiştirilmesi kararının uygun olduğuna, bundan sonra yapılacak her müdahale için kurulun onayının alınması gerektiğine karar verilmiştir.

22.06.2011 tarihli 3706 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan güçlendirmenin uygun olduğuna ve zemin için üniversitelerden gelecek ekip tarafından inceleme yapılmasına karar verilmiştir.

3.24.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1930 yılında harap halde bulunurken 1942 yılında yapılan onarım ile kütüphaneye çevrilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.317). Günümüzde de bu amaçla kullanılmaktadır.

3.24.4.Yapının Koruma Sorunları

3.24.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının restorasyonu üzerinden çok bir zaman geçmemesine rağmen deniz kıyısında olması nedeniyle denize bakan cephede korozyon meydana gelmiştir.

Şekil 275.Cephedeki korozyon görünümü
(Öztürk, 2017)

3.24.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırma ve gözlemlerde yapı kütüphane işlevi ile kullanıldığı için aslında tam işlevi ile kullanılıyor denebilmektedir. Hem kamuya açık hem de eğitim işlevini bir arada vermektedir. Böylece günümüz toplumuna en iyi şekilde hizmet etmektedir. Ayrıca yapılan restorasyon ile ilgili olarak müdahalelerde modern ihtiyaçlar ile özgün olan ayrıntılar zedelenmemiştir. Revakların kapatılması ve içeride yapılan bir takım müdahaleler medreseye zarar vermeden yapılmıştır.

İncelenen medreseler içinde işlev ve yapılan müdahale yönünden en iyiler arasında bulunmaktadır.

3.25.ZAL MAHMUD PAŞA MEDRESESİ

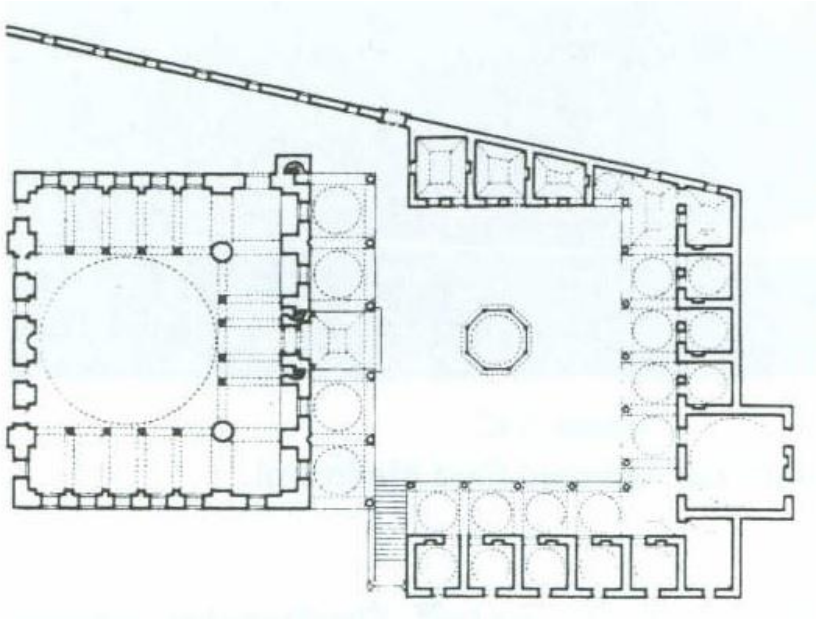
3.25.1.Yapının Mimari Tanımı

3.25.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Zal Mahmud Paşa Medresesi, Bugün Eyüp İlçesi'nde, Nişanca Mahallesi, Zalpaşa Caddesi, 65 ada, 19 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1582 olan medresenin tasarımı Mimar Sinan'a ait olsa bile onun denetiminde yapılmamıştır (Güleç, 2012, s. 100). Medrese cami, türbe ve çeşmeden meydana gelen bir külliyeye bağlıdır. Banisi Vezir olan Zal Mahmud Paşa ile II. Selim'in kızı Şah Sultan'dır (Kütükoğlu, 2000, s.304).(Ek 22)

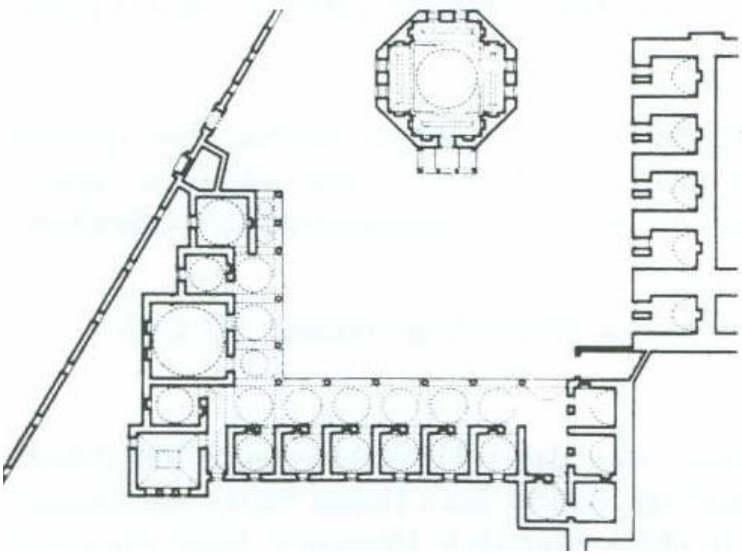

Şekil 276.Zal Mahmud Paşa Külliyesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 277.Üst Medrese planı

(Kuban, 2014, s.197)

Şekil 278.Alt Medrese planı

(Kuban, 2014, s.197)

Birisi caminin karşısında, diğeri alt kısmında olan iki medreseden oluşmaktadır. Üst medrese 12 hücreli, alt medrese ise 17 hücrelidir. İki medresenin de birer dershanesi bulunmaktadır.

3.25.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Üst medrese, U planlıdır. Dershanesi caminin karşısında bulunmaktadır. Hücrelerinden beş tanesi farklı ölçülerde ve üst örtüleri aynalı tonozdur. Diğer hücreler ise kare planlı ve üst örtüsüleri kubbedir. Revakları L planlıdır. Dershanesi

kare planlıdır. Üst örtüsü kubbe, geçiş ögesi pandantiftir. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı, yine söveli pencereleri mevcuttur. Revakları tuğladan ve taş-tuğla almaşık örgüden yapılmış sivri kemerlidir.

Şekil 279.Üst medrese avlusundan görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 280.Alt Medrese avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Alt medreseye, üst medreseden aşağıya inen taş bir merdivenle ulaşılır. L planlı olan alt medrese, avlusunu türbe, çeşme ve hazire ile ortak kullanmaktadır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Yol cephesindeki kolda dershane bulunmaktadır. Hücrelerin

revaklara açılan birer söveli kapıları ile beraber demir parmaklıklı yine söveli pencereleri mevcuttur. Revaklar tuğladan yapılmış sivri kemerlidir. Örtü türü kubbedir.

3.25.1.1.2.Cephe Özellikleri

Her iki medresede bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Üst medresenin sadece alt medreseye bakan doğu cephesinde altı pencere bulunur. Bu pencereler söveli ve demir parmaklıklıdır. Üstlerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri yer alır. Dershanesinde tek sıra pencere düzeni vardır. Üst medreseden farklı olarak dershanesinde çift sıra pencere kullanılmıştır.

Şekil 281.Dershane cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.25.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese için yapılan araştırmalarda iki tane onarıma rastlanmaktadır. Birisi 1910 yılında diğeri ise 1962 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.307). Günümüze en yakın onarımı ise 2015 yılında yapılmıştır.

Ayrıca medrese ile ilgili ulaşılan kurul kararları aşağıda özetlenmektedir.

15.01.1977 tarihli 9591 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

03.12.2008 tarihli 2235 karar numaralı toplantıda koruma grubunun I olduğuna ve hazırlanılan projelerin uygun olduğuna karar verilmiştir.

3.25.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese 1918 yılında erzak deposu ve muhacirler tarafından barınak olarak kullanılmaktaydı (Kütükoğlu, 2000, s.306). Restorasyondan önce ise alt medrese Eyüp Mehterhanesi olarak kullanılmakta, üst medresede ise Divan Araştırma ve Eğitim Derneği yer almaktaydı (Güleç, 2012, s.172). Restorasyonu yeni biten yapının sahaflar çarşısı yapılması düşünülmektedir.

3.25.4.Yapının Koruma Sorunları

3.25.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapını restorasyonu üzerinden çok geçmemesine rağmen yapıda ciddi su problemleri rutubetlenmeler gözlemlenmiştir.

Şekil 282.Su problemleri görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 283.Su problemleri görünümü
(Öztürk, 2017)

3.25.5.Değerlendirme

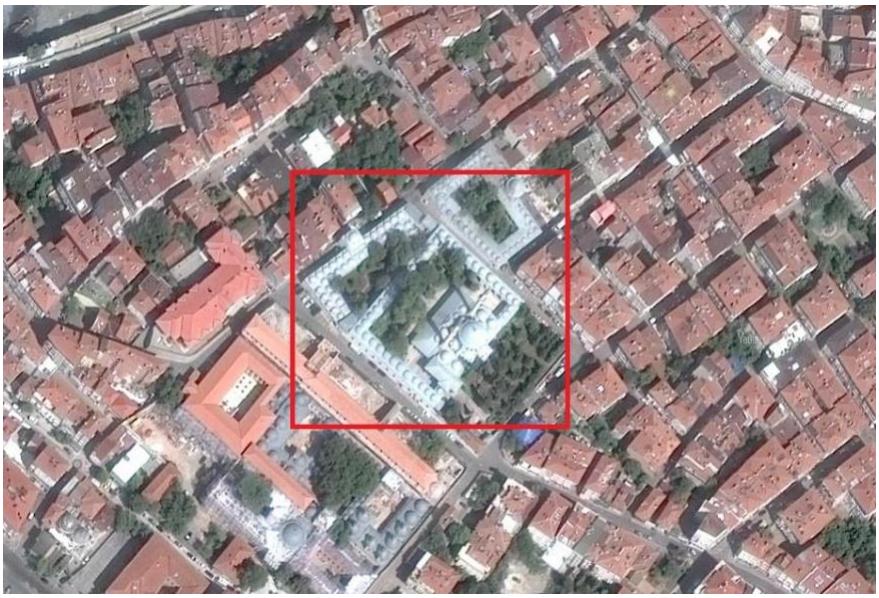
Yapının sahaflar çarşısı olarak kullanılması aslında ticari ve eğitim gibi bir işlevinin yanında kamuya açık olarak kullanılmasını sağlamaktadır. Bu sayede yapıdan en yüksek derecede verim alınması olacaktır. Bunun yanında bu işlevin yapıya getireceği ağır bir yük de bulunmamaktadır. Sadece belirli dönemlerde kullanıcı fazlalığı görülecektir. Bu da diğer işlevlerin getirilerinin yanında yapıya yapılan müdahalelerin azlığından dolayı bir önem arz etmemektedir. Bu sayede yapı özgün hali ile gelecek kuşaklara aktarılacaktır.

3.26.VALİDE-İ ATİK MEDRESESİ

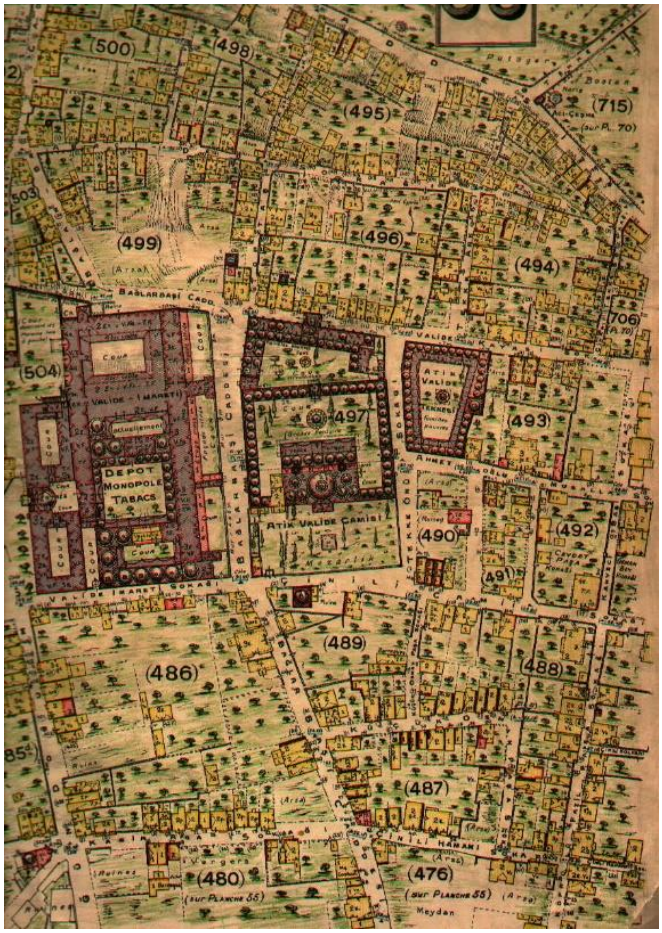
3.26.1.Yapının Mimari Tanımı

3.26.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

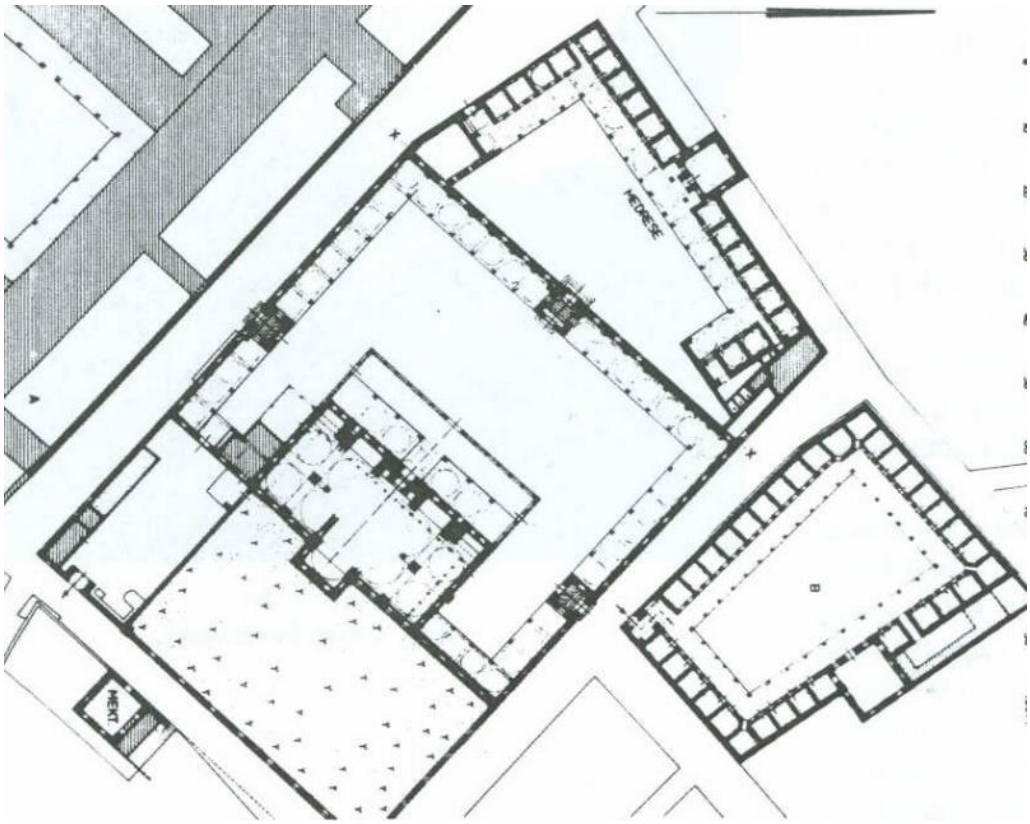
Valide-i Atik Medresesi ya da Atik Valide Medresesi bugün, Üsküdar İlçesi'nde, Valide-i Atik Mahallesi, Toptaşı Sokak, 219 ada, 1 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1583 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.303). Medrese Valide-i Atik Külliyesine bağlıdır. Banisi Nurbanu Valide Sultan'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.303).(Ek 23)

Şekil 284.Valide-i Atik Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 285.Valide-i Atik Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 56, 1931)

Şekil 286.Valide-i Atik Medresesi planı

(Müller-Wiener, 2001, s.371)

Medrese U planlıdır. 18 hücresi ve bir dershanesi mevcuttur. Avlusunda sekizgen bir şadırvan haznesi bulunmaktadır.

3.26.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese, caminin alt kotunda konumlandırılmıştır. Medreseye giriş U planın kısa kolundan yapılmaktadır. Girişte bir hücre büyüklüğünde bir alana geçtikten sonra avluya ulaşılmaktadır. Hücreleri kare yakın planlıdır. Hücrelerinin revaklara açılan söveli birer kapısı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır. Bazı hücrelerin üst kotunda yuvarlak aydınlık penceresi mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler yer alır. Revakları kesme taştan yapılmış sivri kemerlidir. Revakların ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Dershanesi hücrelerin hizasından geriye çekilmiş ve önünde bulunan merdiven ile ulaşılmaktadır. Söveli ve basık kemerli kapısı ile bu kapıının her iki yanında penceresi vardır. Kare planlı olan dershane dış sokakta iki paye ile taşınmaktadır. Bugün altından sokak geçmektedir. Dershanenin örtü türü kubbedir.

Şekil 287.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.26.1.1.2.Cephe Özellikleri

Batı Cephesi, medresenin giriş cephesidir. Toptaşı sokak üzerinde bulunur. Cephenin doğusunda basık kemerden sonra kapıya ulaşılmaktadır. Cephede dokuz tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur.

Kuzey cephesi, Valide Kahyası Sokak üzerinde bulunur. Cephenin ortasında dışa taşmış dershane yer alır. Dershanenin yan cephelerinde altta söveli, demir parmaklıklı, üstünde sivri kemer bulunan pencere ile üst kotunda sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephede 23 tane aydınlık penceresi mevcuttur.

Cephelerde kesme taş kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

Şekil 288.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.26.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının bilinen ilk onarımı 1837 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.321). Bundan sonra 1844 yılında bir onarım daha görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.321). 1889 yılında kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.321). Cumhuriyet döneminde ise 1960-63 yılları arasında bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.321).

3.26.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı uzun yıllar atıl olarak kaldıktan 1960-63 yıllarında tamir görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.321). Bu tamirde bir işlev verilmediğinden dolayı bazı vatandaşlar tarafında barınma amaçlı kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.321). Günümüzde ise İlim Yayma Cemiyeti tarafından çeşitli eğitimler verilmek üzere kullanılmaktadır.

3.26.4.Yapının Koruma Sorunları

3.26.4.1.Fiziksel Sorunlar

Medresenim dış cephelerinde sprey boya ile yazılar yazılmıştır. Fakat bu yazıları çıkarmak yerinde onların üzerlerine tekrardan boya yapılarak durum daha kötü hale getirilmiştir. Bunun ile beraber çeşitli kotlarda cephelerde bitkilenmeler göze çarpmaktadır. Birde dershanenin alt kısmında ateş yakılarak orada buluna yüzeyler siyah kabuk ile kaplanmıştır.

Şekil 289.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 290.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.26.5.Değerlendirme

Medrese bugün aslı işlevi olan eğitim işlevinin yanında vakıf merkezi olarak kullanılmaktadır. Fakat kamuya açık bir işlev değildir. Ancak üniversiteye yakın olmasından dolayı üniversite öğrencilerinin yoğun olarak kullandığı bir medresedir.

Bu sebepten dolayı kamuya açık olmadığını olumsuz bir durum olarak değerlendirmeliyiz.

3.27.GAZANFER AĞA MEDRESESİ

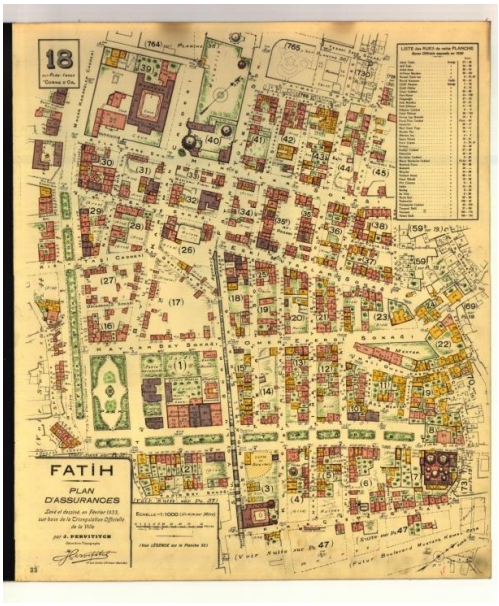
3.27.1.Yapının Mimari Tanımı

3.27.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

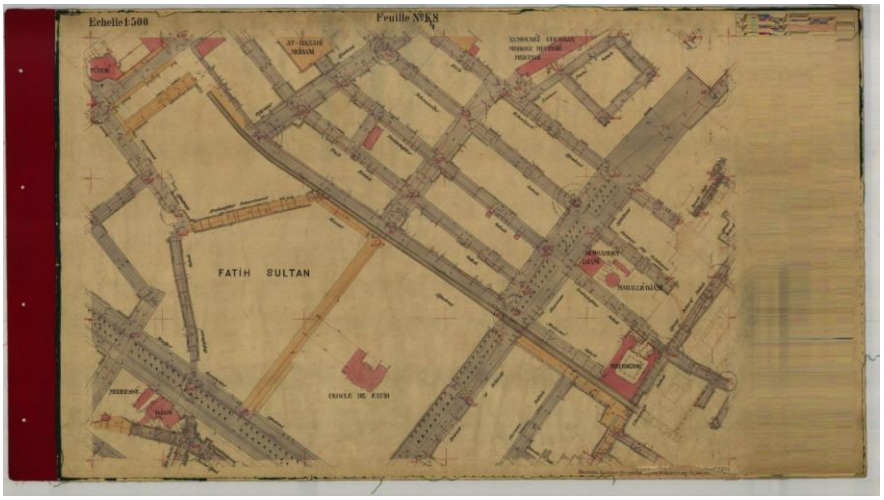
Gazanfer Ağa Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Zeyrek Mahallesi, Kovacılar Sokak, 2405 ada, 12 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1590 olan medrese bir külliyeye bağlı değildir. Medrese bir türbe, sebil ve hazireye sahiptir. Banisi Gazanfer Ağa olan medresenin mimarı Davud Ağa'dır(Kütükoğlu,2000.s.169).(Ek 24)

Şekil 291.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu
(Google haritalar)

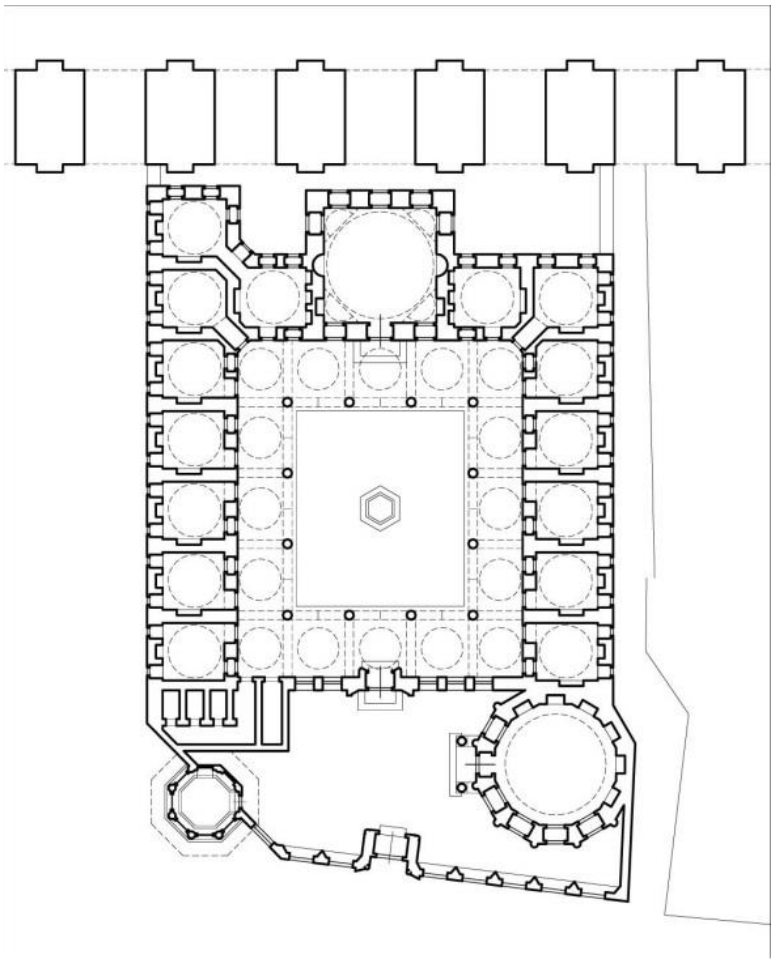

Şekil 292.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu
(Pervititch haritası, pafta 18, 1933)

Şekil 293.Gazanfer Ağa Medresesinin konumu
(Alman Mavileri, K8, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Medresenin girişi Kovacılar Sokağı üzerinde bulunmaktadır. Medresenin giriş kapısı taş basık kemerlidir. Doğu tarafında beş, batı tarafında üç tane demir parmaklıklı doğramasız pencereler bulunmaktadır. Türbe giriş kapısı ile medrese kapısının arasında bulunan avlunun doğu tarafında bulunmaktadır. Avlunun batı kısmında dışa taşkın şekilde sebil bulunmaktadır. Medrese tek katlıdır ve U planlı kare avlulu bir plan tipine sahiptir. 14 hücresi ve dershanesi giriş kapısına göre U biçiminde sıralanır. Dershane U-planın kısa kenarının tam ortasında yer alır. Giriş cephesinde hücre bulunmaz.

Şekil 294.Gazanfer Ağa Medresesinin planı
(Altınoluk, 1998, s.77)

3.27.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Köşe tarafta bulunan hücrelerin dışında diğer hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır. Hücrelerin duvarlarında niş ve ocaklar mevcuttur. Hücrelerin ve revakların üzeri kubbe ile örtülüdür. Hücrelerin kubbeye geçiş ögeleri pandantiftir. Revakları kesme taştan yapılmış ve sivri kemerlidir. Avlunun ortasında altıgen biçimde bir şadırvan bulunmaktadır.

Dershanesi revaklara açılan giriş kapısının tam karşısında yerden 50 cm yüksekliğinde konumlandırılmıştır. İki basamakla çıkılan dershanenin basık kemerli mermerden yapılmış bir giriş kapısı bulunmaktadır. Dershane cephede dışarıya doğru taşmıştır ve cephede simetri sağlamaktadır. Dershanenin üst kotta aydınlatma pencereleri bulunmaktadır. Dershanenin üzeri kubbe ile örtülüdür. Geçiş ögesi olarak tromp kullanılmıştır.

Şekil 295.Dershanenin girişi ve avludan görünümü
(Öztürk, 2017)

3.27.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.27.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi

Medresenin giriş cephesidir. Cephenin tam ortasında küfeki taşından ve mermerden yapılmış bir giriş kapısı bulunmaktadır. Bu kapıdan içeriye girildiğinde, bir avluya ulaşılır. Bu avluya bakan medrese cephesinin tam ortasında asıl giriş kapısı bulunur. Kapının doğu kısmında üç tane batı kısmında iki tane demir parmaklıklı avluya açılan pencere ve bunların üzerinde sivri kemerli aydınlatma pencereleri bulunmaktadır. Cephenin doğu ucunda Gazanfer Ağa'nın türbesi, batı ucunda ise cephede dışarıya doğru taşmış biçimde sebil bulunmaktadır. Avlunun batı kısmında ıslak hacimler vardır. Tüm cephede kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 296.Kuzeydoğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.27.1.1.2.2.Güneydoğu cephesi

Cephenin tamamı kesme taştan yapılmıştır. Cephenin doğu ucunda dışa doğru taşkın sebil bulunur. Cephede hücreleri aydınlatan 14 tane aydınlık penceresi vardır. Ayrıca bu hücrelerden çıkan silindirgövdeli yine küfeki taşından yapılmış yedi tanede baca görülmektedir.

Şekil 297.Güneydoğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.27.1.1.2.3.Güneybatı cephesi

Güneybatı cephesi, hemen yanında bulunan Bozdoğan Su Kemeri'ne bakmaktadır. Bu cephede dershane ve cephenin doğu kısmında bulunan hücre öne çıkmışbiçimde konumlandırılmıştır. Cephede dershanenin üç, hücrelerin ikişer olmak üzere 11 tane pencere bulunur. Bu pencerelerin üzerinde ise yine aynı sayıda aydınlatma penceresi vardır. Cephenin tamamı kesme taştan yapılmıştır.

3.27.1.1.2.4.Kuzeybatı Cephesi

Bu cephede hücreleri aydınlatan on iki tane pencere ve bunların üzerinde yine aydınlatma pencereleri bulunmaktadır. Çatıda ise hücrelerden çıkan 6 tane silindirik baca vardır. Bu bacaların gövdeleri tuğla ile yapılmıştır. Cepheninbatı kısmında ise Gazanfer Ağa'nın türbesi yer almaktadır. Sadece bu cephede taş ve tuğladan oluşan almaşık bir örgü sistemi kullanılmıştır.

3.27.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı, günümüze kadar pek çok onarım geçirmiştir. İlk önemli onarımını 1782'de geçirmiş olduğu yangın sonrasında görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.171).1842 yılında içinde bulunan talebelerin başvurusu ile 1844 yılında bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.171). Bundan sonra 1865, 1870 ve 1885 yıllarında muhtelif onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.171). 20.yy'ın başında yine bir onarım geçirdiği tahmin edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.171). Günümüze yakın en önemli eski onarımı 1943-1944 yıllarında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.171). 2012 yılında bir onarım daha geçirmiştir.

Şekil 298.Medresenin üstten görünümü
(Tarih belli değil, Ali Sami Ülgen Arşivi)

Şekil 299.Gazanfer Ağa Medresesini kubbelerin görünümü
(21 Ekim 1934, Encümen arşivi)

Şekil 300.Gazanfer Ağa Medresesi'nin avlu görünümü
(21 Ekim 1934, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

10.01.1969 tarihinde 4423 karar numaralı toplantıda 2405 ada 4 parselde bulunan kâgir su deposunun hemen bitişiğine etrafında eski eserler olduğundan dolayı h:9.50'yı geçmemek kaydı ile inşaat izini verilmiştir.

28.02.1975 tarihli 5985 sayılı İstanbul Belediye Başkanlığı tarafından Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kuruluna yazılan dilekçede 20 yıllığına müze olarak verilen medresenin rölöve planları talep edilmiştir.

25.03.1985 tarihli 245 numaralı raporda 2405 pafta 17 parselde bulunan binanın çöktüğü ve bunun ile birlikte etrafında bulunan yapıların statik raporlarının hazırlanılması gerektiği beyan edilmiştir.

05.04.1985 tarihli 275 numaralı dilekçede buraya yapılması düşünülen büro binasının izni için Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'na bir dilekçe yazılmıştır.

11.10.1985 tarihli Eski Eserler ve Müzeler Koruma Müdürlüğü cevabında 13.01.1987 tarihli 34.699/87-22 sayılı dilekçeye cevaben bir komisyon kurulacağını ve yapılan uygulamanın yerinde değerlendirilerek karar verileceğini belirtmiştir.

09.05.1986 tarihli 2239 karar numaralı toplantıda medresenin çatı kurşunlarının çalınmasını önlemek için yüksekliği 1,80 metreyi aşmayan 90x90 boyutlarında geçici bir bekçi kulübesi yapılmasına karar verilmiştir.

13.01.1987 tarihli 34.699/87-22 sayılı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu Bölge Kuruluna verilen dilekçede cephesinin son günlerde basınçlı su ile temizlendiğinin tesadüfen öğrenilmiş ve bu durumun yapıya geri dönülemez biçimde büyük zararlar verdiği belirtilmiştir. Bu konu ile ilgili Restorasyon Ve Konservasyon Merkez Laboratuvarının her zaman yardımcı olmaya hazır olduğu belirtilmiştir.

26.10.2005 tarihli 404 karar numaralı toplantıda Fatih İlçe'sinde bulunan ve anıt fişleri ekte olan 1180 adet parselin tescil önerilerinin tamamı oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

02.10.2007 tarihli yapılan hazırlanılan raporda Gazanfer Ağa Medresesi için rölövenin uygun olduğuna, restitüsyon projesinde hücreler arasında kaldırılan duvarların çizilmiş fakat restorasyonda yeniden imalatının olmadığı beyan edilmiştir. Restorasyon projesinde, yapı yüzeyinin kirlenmesi sebebi ile temizliğinin yapılmasına, çatı kurşunlarının tamamının sökülerek kubbeler kontrol edildikten sonra çörten yuvalarına su yalıtım membran serilerek yeniden çamur sıva ile sıvanıp kurşun kaplama işlemlerinin yapılması gerektiğine, masif ahşap doğramaların yeniden lamine ahşaptan imal edileceğine, kündekari taklidi olan türbe, derslik ve iki adet cümle kapısının aynı modelde yeniden imal edileceğine, medrese genelinde döşenen tuğlaların elden geçirileceğine, ısıtma sisteminin doğalgaza dönüştürüleceğine ve yeni tuvaletler ekleneceğine dair karar verilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından hazırlanan koruma raporunda medrese hakkında; dershane ve hücrelerin kurşun örtülerinin horasan sıvası ve samanlı kil harcı ile sıvanarak çörten detaylarına uyarak yenilenmesi gerektiği belirtilmiştir. Hücrelerin içlerindeki ve cephelerdeki portland çimentonun raspa yapılarak yerine horasan harcı ile sıva yapılması önerilmiştir.

Küfeki taşlarının yüzeylerinde bulunan 5 cm'den az yüzey erozyonlarına müdahalede bulunulmaması, bundan fazla olanları için sıfır derz detayına uygun olarak killi, iri kavkilli ve bol kalsit çimentolu münferit bozulmalarda çürütme + kaplama tekniğince uygulama yapılması gerekmektedir. Yüzeylerde kumlama tekniği ile temizlik yapılmasının uygun olduğu belirtilmiştir. Avlu revak ve sütunları suyla yıkama tekniği ile temizlenmelidir.

Ahşap hücre kapıları ve cümle kapısı restitüe edilerek yenilenmelidir. Revak, hücre ve dershane döşemelerinin imitasyon tuğla ile yenilenmiş olan döşemeninkaplamalarının altındaki özgün döşemenin araştırması yapılarak şeşhane tuğlası üretilerek bu tuğla ile imalatının yapılması önerilmektedir.01.03.2016 tarihinde 33959026.06.150.15/252 sayılı dilekçede İstanbul Türbeler Müze Müdürlüğü tarafından hazırlatılan raporda restorasyon sürecinin tamamlanmış olduğu ancak cümle kapısında bulunan latin harfleri ile yazılmış olan türbe isminin genel bir sorun olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu tür uygulamalarda beden duvarına montaj yerine yere montaj edilmesi gerektiği hususu belirtilmiştir. Restorasyonda yapılan uygulamalarda türbe içinde beden duvarında aydınlatmalar yerine kubbeden inen bir aydınlatma sisteminin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

09.11.2007 tarihli 23 karar numaralı toplantıda rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin düzeltmeler ile uygun olduğuna yapının koruma grubunun I olduğuna ve denetiminin müellif ve İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğünce yapılmasına karar verilmiştir.

19.06.2009 tarihli 650 sayılı karada Fatih İlçesi anıt stoğunun depreme karşı güvenli kılınması işi hakkında Gazanfer Ağa medresesinin de içinde bulunduğu dokuz yapı için statik rapor hazırlanılması gerektiği belirtilmiştir.

09.03.2016 tarihinde 99896374/YD.001/606 sayılı cevapta 01.03.2016 tarihinde verilen raporda ihtiyacı tespit edilen türbelerin restorasyon ve basit onarımlarının başlatılmasına karar verilmiştir.

3.27.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Gazanfer Ağa Medresesi 1944 yılında belediye tarafından müze olarak kullanılmaya başlanılmıştır. 1989 yılında Karikatür ve Mizah Müzesi işleviyle kullanılan medrese

2012 yılında yapılan restorasyon sonrasında Aziz Mahmud Hudai Vakfı tarafından Eğitim ve Kültür Merkezi olarak kullanılmaktadır (Altınoluk, 1998, s. 97).

Şekil 301.Hücrelerin görünümü
(Öztürk,2017)

3.27.4.Yapının Koruma Sorunları

3.27.4.1.Fiziksel Sorunlar

Gazanfer Ağa Medresesi 2012 yılındaki onarımdan bu zamana hiçbir onarım veya basit onarım geçirmemiştir. Restorasyonu yakın bir zamanda olduğundan, medresede ciddi bir bozulma gözlemlenmemiştir. Sadece bazı hücrelerin iç kısımlarında ve dış cephelerinde zemin suyundan kaynaklanan rutubet gözlemlenmiştir.

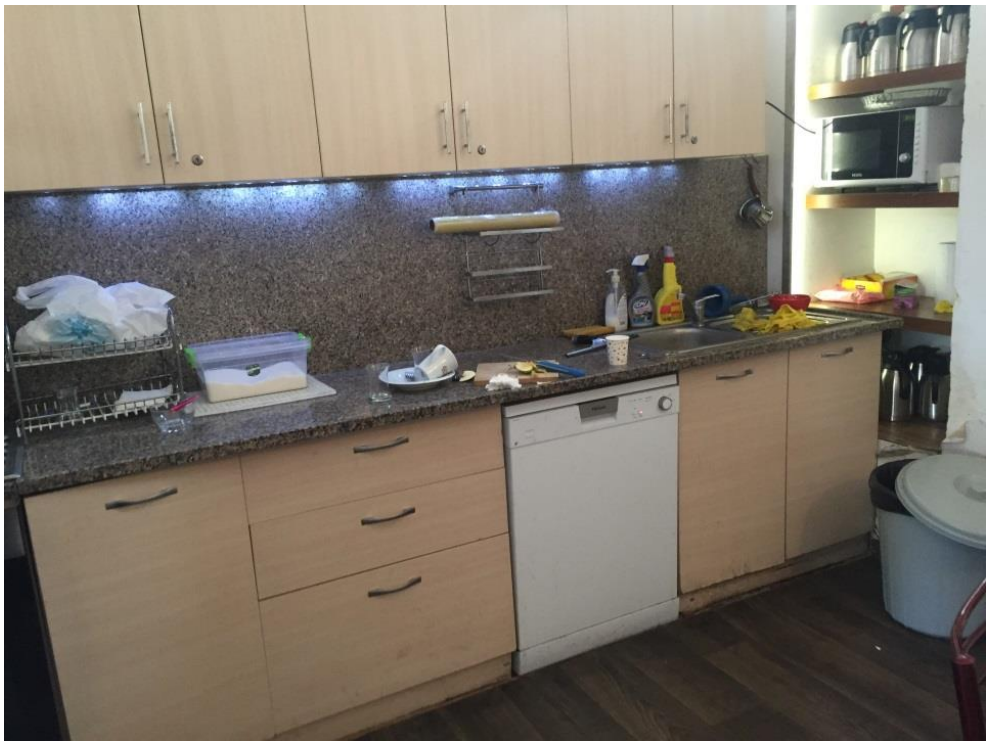
Şekil 302.Hücre içindeki rutubet görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 303.Çay ocağı içindeki rutubet görünümü (Öztürk, 2017)

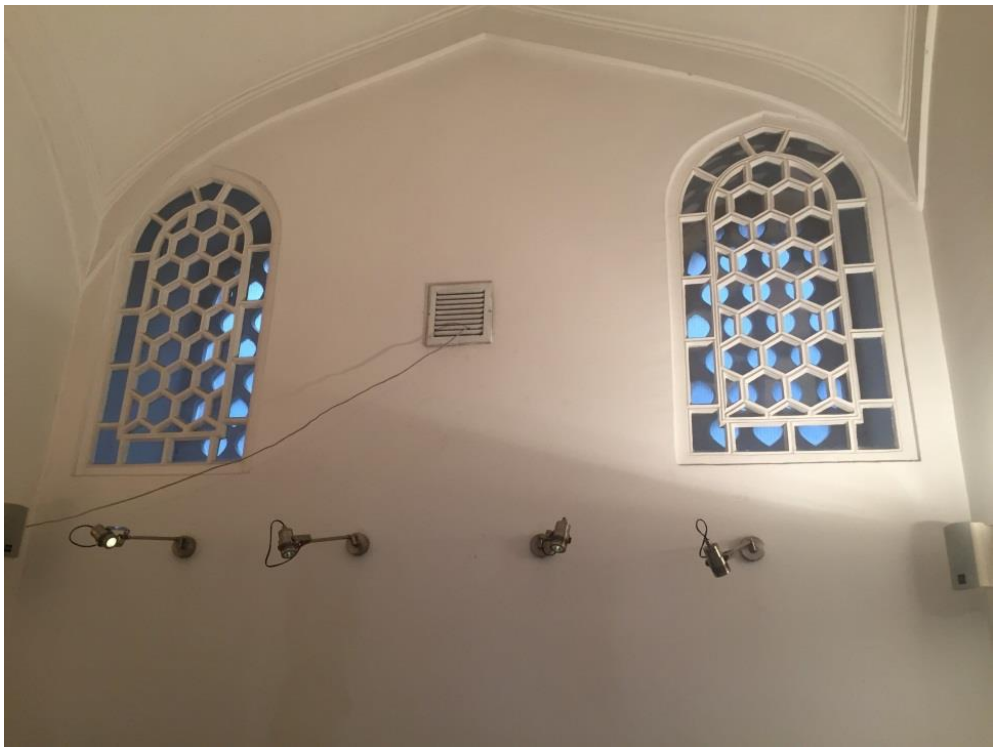
3.27.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde Aziz Mahmud Hudai Vakfı tarafından Eğitim ve Kültür Merkezi olarak kullanılmaktadır. Yapıya bu işlev kazandırılırken geçmişte yapılan yanlış uygulamalar düzeltilmiş ancak bazı özgün olmayan uygulamalarda yapılmıştır. Genel olarak medresenin tesisat uygulamaları uygun değildir. Islak hacim tesisatları, hücrelerin yer kaplamaları ve çay ocağı için yapılan imalat medresenin özgün kimliği ile bağdaşmamaktadır. Bu uygulamalar haricinde medresenin restorasyonu medresenin statik durumunu iyileştirmeye yönelik olmuştur.

Şekil 304.Çay ocağı görünümü

(Öztürk, 2017)

Şekil 305.Hücre içindeki aydınlatma görünümü

(Öztürk, 2017)

Şekil 306.Islak hacim görünümü
(Öztürk, 2017)

3.27.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Gazanfer Ağa Medresesi eğitim işlevi ile de kullanıldığından dolayı özgün işlevine uygun kullanılmaktadır. Medresede üniversite öğrencileri için yapılan eğitimler ve kurulan kütüphane sayesinde öğrencilerin burada üniversite eğitimlerinin yanı sıra farklı alanlarda eğitim alarak kendilerini geliştirmeleri sağlanmaktadır. Kültür merkezi olarak kullanılması ise dışardan katılımcıların yapıyı kullanmasını sağlanmıştır. Ancak daha önceki müze işlevinin de yapıya uygun olmadığı söylenemez. Bu yapılan eğitimler müze bünyesinde de yapılabilir. Fakat modern zamanın getirdiği bazı ihtiyaçlar yapının özgünlüğünü bozacak uygulamalara sebebiyet vermiştir. Yapının en son restorasyonu üzerinden çok fazla zaman geçmediği için yapının belirli periyotlarla incelenmesi ve bunların takip edilerek bakım ve onarımlarının düzenli olarak yapılması gerekmektedir.

3.27.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap

25.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Aziz Mahmud Hudayi Vakfı

Konuşulan kişi: Müdür Yardımcısı Selim Yeşilkaya

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

2012 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapıyı yapının ruhuna uygun bir biçimde kullanmaya çalışıyoruz. Genel olarak ilahiyat öğrencileri ve diğer meslek dallarında okuyan üniversite öğrencileri için çeşitli hadis, fıkıh gibi dini eğitimler veriyoruz. Bu eğitimlerin bir kısmı vakıf içerisinde gruplar halinde bir kısmı da evlerde olmaktadır.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

7 gün açık bir şekilde hizmet vermekteyiz. Hafta bir gün genel toplantılar yapmaya çalışıyoruz

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

55 tane ilahiyat, 105 tanede diğer mesleklerden öğrencilerimiz var. Günlük 80-90 kişi, hafta sonları 100-120 kişi tarafından kullanılmaktadır.

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Kurumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Bulunmamaktadır.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Doğalgaz sistemi bulunmaktadır. Bir problem yaşanmamaktadır.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sanırım 1940 yılında yangın geçirmiş bir yapı ve bizden öncede şehir müzesi ve karikatür müzesi olarak kullanılmıştır. Yapıyı kullanmaya başladığımız zaman elektriksel bir problemler yaşadık sonradan vakıf olarak bu problemleri giderdik.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Periyodik olarak bir bakım yapılmamaktadır.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Eski İstanbul'da ilim öğrenmek isteyenler Fatih'e gelirdi. Hatta maneviyat için Eyüp Sultan'a, ilim öğrenmek için Fatih'e, ticaret için Beyazıd'a gidilir diye bir söz vardır. Bu sebepten dolayı bu tip yapılar aslına uygun bir şekilde manevi şekilde kullanılması gerektiğini düşünüyorum.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

3.28.SİYAVUŞ PAŞA MEDRESESİ

3.28.1.Yapının Mimari Tanımı

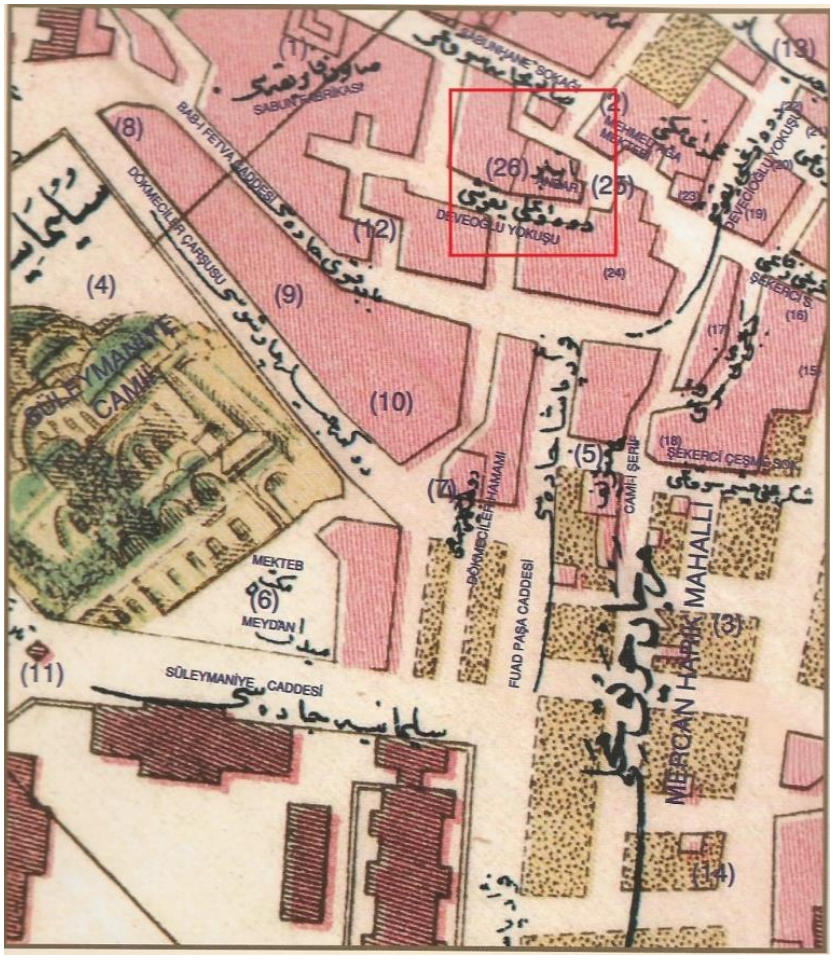
3.28.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Siyavuş Paşa Medresesi, Fatma Sultan Medresesi, Develioğlu Medresesi ya da diğer adıyla Hoca Hamza Medresesi Fatih İlçesi'nde, Demirtaş Mahallesi, Kepenekçi Sokak, 468 ada, 94 pafta, 1-6-7-8-9 parsellerde bulunmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.126). Yapım tarihi 1590 olan medresenin mimarının Davud Ağa olduğu sanılmaktadır (Baltacı, 2005, c2, s.685). Banisi Sadrazam Siyavuş Paşa'dır (Baltacı, 2005, c2, s.685).(Ek 25)

Şekil 307.Siyavuş Paşa Medresesi konumu

(Google haritası)

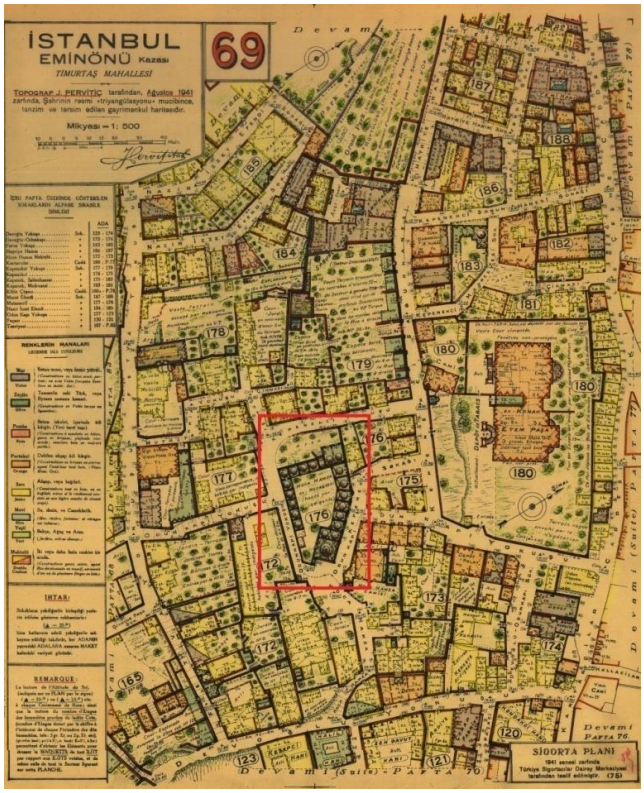

Şekil 308.Siyavuş Paşa Medresesi konumu

(Necip Bey Haritası, 1918, pafta 62)

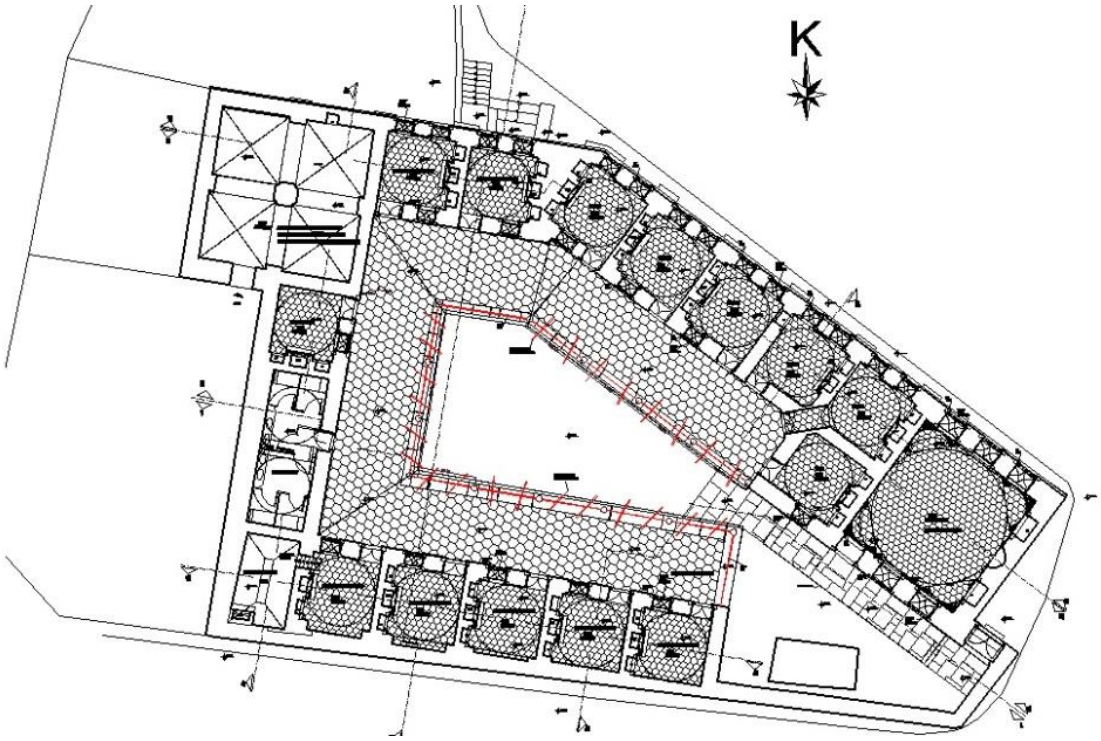

Şekil 309.Siyavuş Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, J8, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 310.Siyavuş Paşa Medresesi konumu
(Pervittich haritası, 1941, pafta 69)

Medresenin 14 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Arsasının kot farkından dolayı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Revakları günümüze ulaşmamıştır. Avlusunda şadırvan veya çeşme bulunmamaktadır.

Şekil 311.Siyavuş Paşa Medresesi planı
(Damla Acar, Rahmi Hızır)

3.28.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye Kepenekçi Sokağı'nın köşesinden girilmektedir. Basık kemerli bir kapıdan girilen medresenin avlusuna ulaşılmaktadır. Medresenin bulunduğu arasaya tam olarak yerleşmiş ve üçgen bir form almıştır. Giriş kapısının hemen yanında kare planlı dershanesi yer almaktadır. Dershanenin bitişiğinden başlayarak hücreler arazinin sınırları boyunca sıralanarak giriş kapısı yönüne doğru araziyi çevrelemektedir. Hücreler kareye yakın planlıdır. Sadece kuzey cephesinde bulunan hücrelerinin dış cepheye penceresi bulunur. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve söveli, demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Üstlerinde aynaları dolu yuvarlak kemerler vardır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş öğesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Hücreleri birinden ayıran duvarda ocaklar ve nişler bulunmaktadır.

Şekil 312.Medrese avlusundan görünüm
(Öztürk, 2017)

Dershane girişin hemen yanında bulunur. Kare planlıdır. Girişi ahşap saçaklıdır. Giriş kapısı basık kemerlidir. Yerden iki basamak yüksekte yer alır. Giriş kapısının batısında bir, doğusunda ise iki pencere bulunur. Pencerelerİ sövelidir. Üstlerinde ise aynaları dolu yuvarlak kemerler vardır. Dershane cephelerinde çift sıra pencere düzeni bulunur. Üzeri kubbe ile örtülüdür. Geçiş öğesi olarak tromp kullanılmıştır.

3.28.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.28.1.1.2.1.Kuzey Cephesi

Kepenekçi Sokağı üzerinde bulunan cephede arazinin kot farkından dolayı burada depolar açığa çıkmıştır. Cephede bodrum kat kesme taştan, medrese kısmı ise bir sıra taş, üç sıra tuğla olarak almaşık örgü ile tamamlanmıştır. Bodrum katta farklı kotlarda dört tane basık kemerli kapı bulunmaktadır. Yine farklı kotlarda sövesiz, demir parmaklıklı dört tane farklı ölçülerde pencere mevcuttur. Medrese katında ise cephenin batısında dershane diğer kısımlarda hücreler bulunmaktadır. Bu cephede de çift sıra pencere düzeni vardır. Her hücrede alt kotta iki tane gelecek şekilde söveli, üstlerinde aynaları tuğla dolu sivri kemerlere sahip pencereler yer alır. Bu pencerelerin üstlerinde yine aynı hizada sivri kemerli aydınlık pencereleri vardır.

Dershane kısmında ise hücreleri aydınlatan pencerelerden büyük yine aynı özelliklerde fakat alt kotta üç, üst kotta da üç tane pencere bulunmaktadır. Sadece alt kottaki pencerelerin aynaları kesme taş ile doludur. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

Şekil 313.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.28.1.1.2.2.Doğu cephesi

Medresenin giriş kapısının bulunduğu cephedir. Cephenin doğusunda dershane, batısında yandan giriş kapısı bulunur. Dershaneyi aydınlatan üst kotta iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Dershanenin cephesinde tek sıra taş, üç sıra tuğla örgü bulunurken, giriş kısmında kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 314.Doğu cephesi dershane görünümü
(Öztürk, 2017)

3.28.1.1.2.3.Güney Cephesi

Arazinin kotundan dolayı, kesme taş kullanıl bu cephedeki hücreler gömülmüştür. Cephede sadece kubbelerden gelen beş tane çörten ve hücrelere açılan küçük dört tane pencere bulunmaktadır. Üst örtüde ise kubbeler ve hücrelerden çıkan altıgen kesitli, tuğla gövdeli bacalar mevcuttur.

Şekil 315.Doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.28.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese 1688 yılında İstanbul'da çıkan yangından zarar görmüş ve 1697 yılında bir onarım görmüştür (DBİA, 1993, C7, s.20). 1842 yılında yapılan genel onarımda Siyavuş Paşa Medresesi de onarım görmüştür. 1848 yılında bir onarım daha geçirmiştir. 1850 yılında bir yangından dolayı bir onarım yapılmıştır. 1873, 1891, 1900, 1909 yıllarında da çeşitli onarımlar geçirmiştir. Son olarak ise 2016 yılında bir restorasyon görmüştür.

Şekil 316.Medrese giriş kapısı ve dershanenin görünümü
(14 Şubat 1941, Encümen arşivi)

Şekil 317.Medrese avlu görünümü
(14 Şubat 1941, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

02.06.1961 tarihli 1555 karar numaralı toplantıda medresenin ilkokul yapılmasına ilişkin verilen yazıya cevap olarak; ilkokul olarak kullanılmasının uygun olmadığına fakat öğrenci yurdu olmasında bir sakınca olmayacağına bu doğrultuda hazırlanacak olan projenin kuruldan geçmesi gerektiğine karar verilmiştir.

12.02.1972 tarihli 6135 karar numaralı toplantıda medresenin bir kısmı kapsayan 9 parselin satılıp satılmayacağına ilişkin olarak; medresenin bir bütün olduğuna ve devlet elinde kalarak gerekli restorasyon çalışmaları ile uygun bir fonksiyon verilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

3.28.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese yıllarca atıl olarak kaldıktan sonra konumunun vermiş olduğu durumdan ötürü çevresindeki işyerleri tarafından depo ve imalathane olarak kullanılmakta idi (Güleç, 2012, s.87). Ayrıca bir dönem de ailelere barınak olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.87). Günümüzde ise 2016 yılı itibari ile Hilye-i Şerif ve Tesbih Müzesi olarak faaliyet göstermektedir.

Şekil 318.Medresenin revaklarının görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 319.Hücrelerin ocak ve nişlerin görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 320.Hücre nişlerinin görünümü
(Öztürk, 2017)

3.28.4.Değerlendirme

Siyavuş Paşa Medresesi için yapılan gözlem ve araştırmalar sonucunda medresenin yıllarca atıl durumda kalmasından sonra restorasyonunun yapılması ve kamu yararına herkese açık bir şekilde işlevlendirilmesi olumlu olmuştur. Medresenin restorasyonu ise son zamanda yapılan restorasyon çalışmaları içerisinde başarılı olmuştur. Ancak Mimarlık Müzesi yapılması ve Mimarlık Vakfı'na verilecek olması planlanırken, bir Mimar Sinan yapısı olan medresenin küçük objeler sergileme amaçlı bir müzeye çevrilmesi, bu değerli yapının gerektiği gibi değerlendirilememiş olmasına olumsuz bir bir örnek teşkil etmektedir.

3.29.SİNAN PAŞA MEDRESESİ

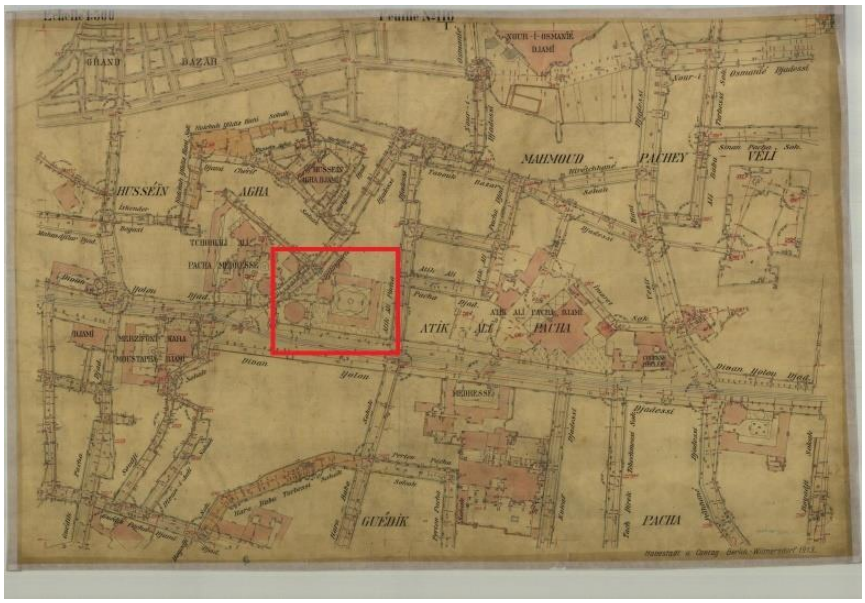
3.29.1.Yapının Mimari Tanımı

3.29.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

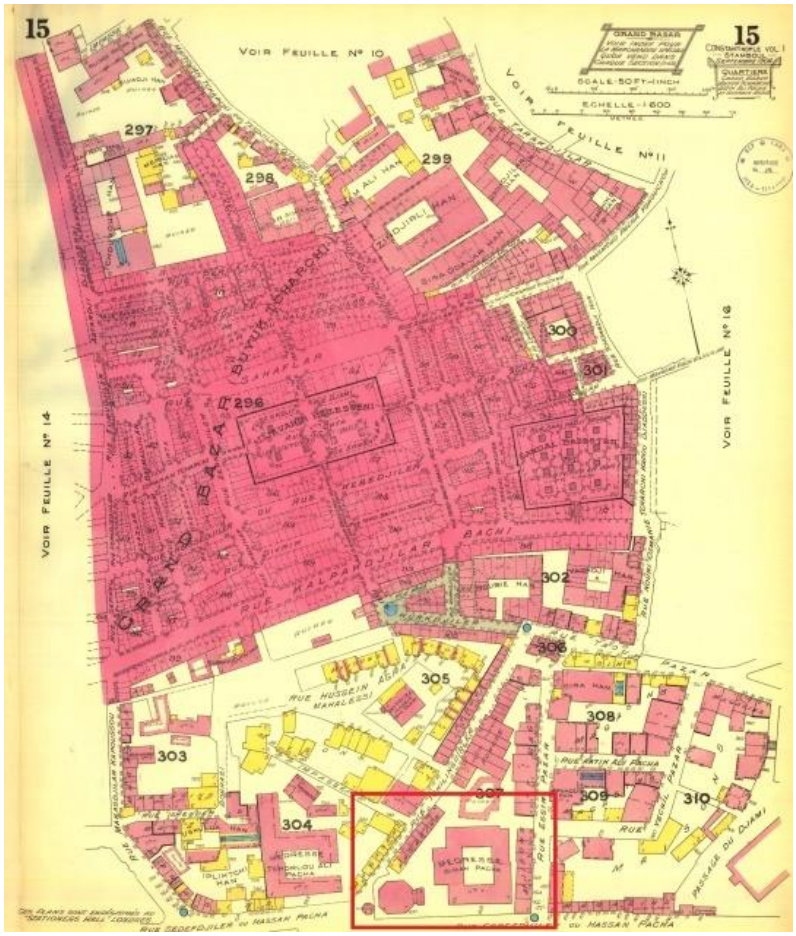
Sinan Paşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Molla Fenari Mahallesi, Yeniçeriler Caddesi ile Bileyciler Sokağının kesiştiği köşede, 271 ada, 1 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1593 olan medrese, türbe, sebil ve hazire ile birlikte bulunur (Kütükoğlu, 2000, s.100). Banisi sadrazam Sinan Paşadır. Medresenin mimarı Davud Ağa'dır (Kütükoğlu, 2000, s.100).(Ek 26)

Şekil 321.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 322.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavisi, I16, 913-1914 İstanbul haritası)

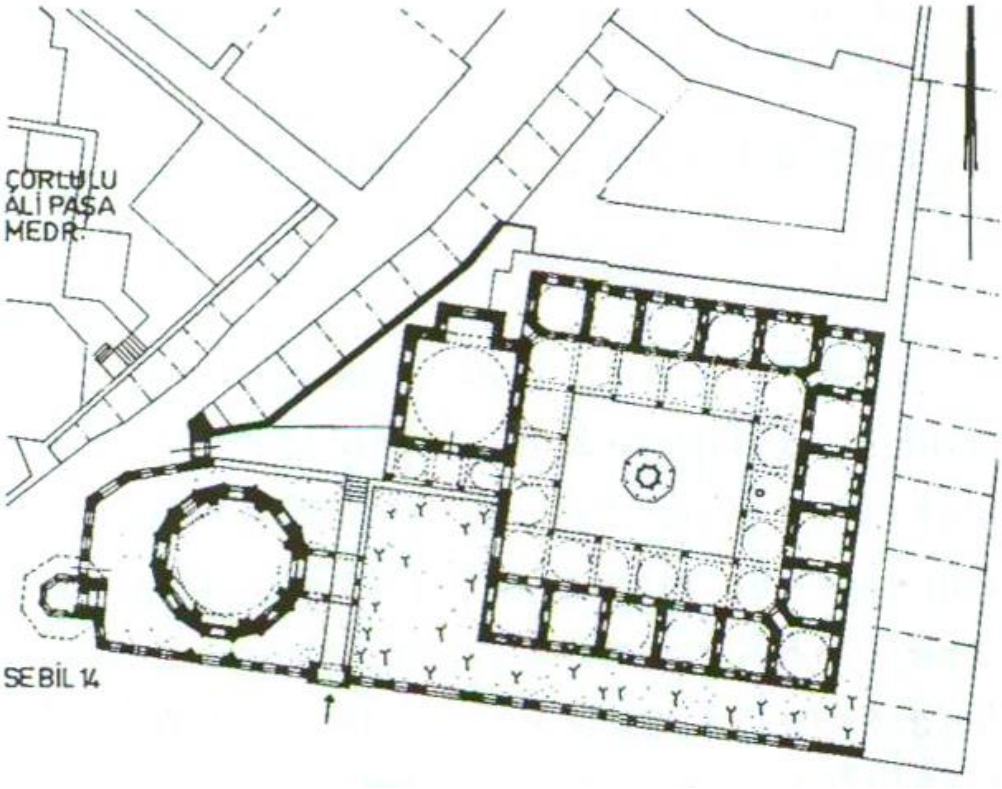

Şekil 323.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Goad haritası, pafta 15, 1904)

Şekil 324.Sinan Paşa Medresesi Konumu
(1918, Necip Bey haritası)

Medresenin biri Yeniçeriler Caddesi, diğeri Bileyciler Sokağı üzerinde bulunan iki tane giriş kapısı bulunmaktadır. Yeniçeriler Caddesi üzerinden girildiğinde kapının batı tarafında türbe ve sebil, doğu tarafında hazire, kuzey tarafında ise medrese bulunur. Medrese U planlıdır. 16 hücreden ve bir dershaneden oluşur. Avlunu ortasında sekizgen bir şadırvan bulunmaktadır.

Şekil 325.Sinan Paşa Medresesi Planı
(Müller-Wiener, 2001, s.361)

3.29.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin 16 hücresi U biçiminde sıralanmıştır. Dershanenin bulunduğu cephede hücre bulunmamaktadır. Dershanesi diğer medreselerde olduğu gibi hücre kısımlarına dik olarak değil yatık biçimde konumlandırılmıştır. Medresenin girişi dershanenin önünde bulunan revaklardan sağlanmaktadır. Bu revaklar hem medresenin avlu kısmına hem de dershaneye girişi sağlamaktadır. Revakları tüm avlunun etrafını çevrelemektedir. Revaklar sivri kemerlidir. Revaklarının kubbelerinin geçiş ögeleri pandantifdir. Kubbeleri kurşun kaplıdır. Hücrelerin revaklara açılan kapı ve pencereleri bulunmaktadır. Hücrelerin örtü biçimi kubbedir. Hücrelerin içlerinde iki tane niş ve bir tane ocak bulunmaktadır. Sadece köşe odalarda üçer tane niş vardır.

Şekil 326.Sinan Paşa Medresesi dershane görünümü
(Öztürk, 2017)

Dershanesinin önünde bulunan revakların yuvarlak kemerleri almaşık bir örgüye sahiptir. Revakların iki bölümü kubbe ile ortadaki bölümü ise tonoz ile örtülüdür. Dershanesi kare planlıdır. Üst örtüsü kubbedir. Geçiş ögesi olarak tromp kullanılmıştır. Dershanenin giriş kapısı basık kemerlidir. Her iki tarafında demir parmaklıklı mermer söveli pencereler bulunmaktadır. Cephelerinde üçer tane demir parmaklıklı, söveli pencere bulunur. Bu pencerelerin üzerlerinde üçer tane yine aydınlık penceresi bulunmaktadır.

3.29.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.29.1.1.2.1.Güney cephesi

Yeniçeri Caddesi üzerinde bulunan cephenin hemen önünde hazire bulunmaktadır. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Cephede her hücreye iki tane gelmek üzere toplamda 12 tane demir parmaklıklı, söveli pencere ile bunların üzerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri görülmektedir. Alt kottaki pencerelerin üzerlerinde aynası dolu yuvarlak kemerler bulunur. Üst örtüde kubbeler ile 6 tane kare planlı baca mevcuttur.

Şekil 327.Güney cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.29.1.1.2.2.Batı cephesi

Bu cephenin batısında dershane, doğusunda medrese bulunmaktadır. Batıda bulunan dershanesi iki sıra tuğla, bir sıra taş örgüdür. Dershaneniyi aydınlatan alt kotta üç tane demir parmaklıklı, mermer söveli pencere bulunur. Bu pencerelerin üstlerinde aynaları dolu yuvarlak kemerler bulunur. Üst kotta ise sivri kemerli üç tane aydınlık penceresi bulunur. Dershanenin önünde bulunan revaklardan medreseye giriş sağlanmaktadır. Medresenin giriş kapısı basık yuvarlak kemerlidir. İki basamakla medresenin avlusuna ulaşılmaktadır. Giriş kapısının doğusunda ise demir parmaklıklı avluya açılan geniş bir pencere bulunur. Onunda yanında ise demir parmaklıklı, taş söveli pencere ile bunun üzerinde sivri kemerli bir aydınlık penceresi mevcuttur.

Şekil 328.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.29.1.1.2.3.Kuzey Cephesi

Bitişik bulunan bu cephede iki sıra tuğla, bir sıra taş olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Alt kotta taş söveli, demir parmaklıklı pencereler bulunur. Bunların üzerinde aynaları dolu yuvarlak kemerler mevcuttur. Üst kotta ise her pencerenin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencere vardır.

3.29.1.1.2.4.Doğu cephesi

Bu cephede kesme taş kullanılmıştır. Alt kotta taş söveli, demir parmaklıklı pencereler bulunur. Bunların üzerinde aynaları dolu yuvarlak kemerler bulunmaktadır. Üst kotta ise her pencerenin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencere bulunur.

3.29.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı ilk olarak 1869 yılında 1865 yılında gerçekleşen Hoca Paşa yangınında zarar gördüğü için onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 1904 yılında türbe ile beraber yine bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 1911 ve 1916 yıllarında bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s. 100).

1964 yılında kapsamlı bir onarım daha geçiren medrese son olarak ise 2015 yılında bir restorasyon geçirmiştir.

Medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

Sinan Paşa Medresesi için geçen yıllarda eksik kalan revak döşemesinin onarımı, dershane kısmının mevcut kapı ve kepenklerinin tamiri ile ufak çaptaki çeşitli işler için yapılan teklifin kabulüne karar verilmiştir (Kurul arşivi).

Medresede kubbe kurşunlarının imitasyon şapla örtülmesine, bina içinde ve dışında tuğla, sıva ve taş onarımları yapılması, doğramaların elden geçirilmesi ve aşhane kısmının restorasyon teklifinin kabulüne karar verilmiştir (Kurul arşivi)

18.05.1957 tarihli 654 karar numaralı toplantıda medresenin cephesindeki hazire ve duvarın onarımının yapılarak yerinde korunmasına ve bu hususun belediyeye bildirilmesine karar verilmiştir.

18.08.1958 tarihli toplantıda medresenin ihata duvarına koyulacak lentoların projesinin hazırlanmasına ve şimdilik demir gergiler ile takviye yapılarak işe devam edilmesine karar verilmiştir.

21.06.1963 tarihli 2150 karar numaralı toplantıda medresenin İstanbul Üniversitesine tahsis edileceğinden dolayı kalorifer tesisatının yapılmasına, revaklarının cam ile kapatılmasında bir mahsur bulunmadığı, revaklar kapatılmak sureti ile yapılacak projenin kurulun onayına sunulması gerektiğine karar verilmiştir.

15.03.1964 tarihli 2589 karar numaralı toplantıda İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme İktisad Enstitüsü'ne tahsis oluna medresenin kalorifer tesisatı ile ilgili olarak hazırlanan projenin yetersiz olduğu örnek olarak Sokullu Mehmet Paşa Medresesinde alınan kararlar doğrultusunda yeniden bir proje hazırlanılması gerektiğine karar verilmiştir.

28.07.1999 tarihli 10973 karar numaralı toplantıda yıkılan hazire duvarının rölöveverestorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

18.06.2003 tarihli 15002 karar numaralı toplantıda kentsel ve tarihi sit alanı içerisinde kalan, vakıf mülkiyetinde, tescilsiz, Sinan Paşa medresesi'nin basit onarımı hakkındaki verilen karar doğrultusunda yapının tescillenmesine, rölövesinin kurula sunulmasına, belirli kanunlar çerçevesinde basit onarımının yapılmasına ve kubbelerin kurşun kaplama önerisinin değerlendirilebilmesi için detayların kurula sunulmasına karar verilmiştir.

04.04.2011 tarihli 4513 karar numaralı toplantıda yapı için çizilen rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün denetiminde uygulamanın yapılacağı ve ayrıntılı fotoğraflamanın yapılmasına karar verilmiştir.

2015 yılında yapılan uygulama ile ilgili *Fatih Belediyesi internet sitesinde* uygulama şu şekilde özetlenmiştir;

Medrese kısmında beden duvarlarında tespit edilen strüktür problemlerinin onarımı için güçlendirme çalışmaları tamamlanmıştır. Dış cephelerde taş onarımlarına devam edilmekte olup hücre kısımları ve revaklarda sıva uygulamaları tamamlanmıştır. Türbe kısmında kubbe örtüsü ile ilgili onarım çalışmalarına başlanmıştır. Kurşun örtüsünün kaldırılması sonrasında tespit edilen strüktür problemlerle ilgili onarımına yönelik raporlama çalışmalarına başlanmış ve devam edilmektedir. Kubbe iç kısmındaki malakari tezyinat yüzyler ile ilgili konservasyon çalışmalarına devam edilmektedir. Türbenin dış cephesinde taş ve mermer yüzeylerde onarım çalışmalarına başlanmıştır. Sebil kısmında kurşun üst çatı örtüsü onarımlarına devam edilirken iç kısımda sıva raspası sonrasında ortaya çıkan malakariteyzinatlı yüzeylerin konservasyon çalışmalarına devam edilmektedir. Çevre duvarlarında taş onarımları ve lokmalı demir parmaklıkların onarımlarına devam edilmektedir.

3.29.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1918 yılında evleri yangından zarar görenler tarafından barınak olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 1926 yılından sonra 15 yılı bedelsiz olarak 35 yıl ayakkabıcı esnaflar tarafından kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 1957 yılında ise yapı V.G.M.'ne devredilerek 1960 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme ve İktisad Fakültesi Enstitüsü olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s. 100).

1991 yılında Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneği ile Türkiye İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Merkezi Birliği derneklerine tahsis edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 1998 yılında bu dernekler ile beraber avlusu ve dershanesi kahvehane tarafından kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s. 100). 2010 yılında ise tüm medrese Hizmet Vakfına tahsis edilmiştir.

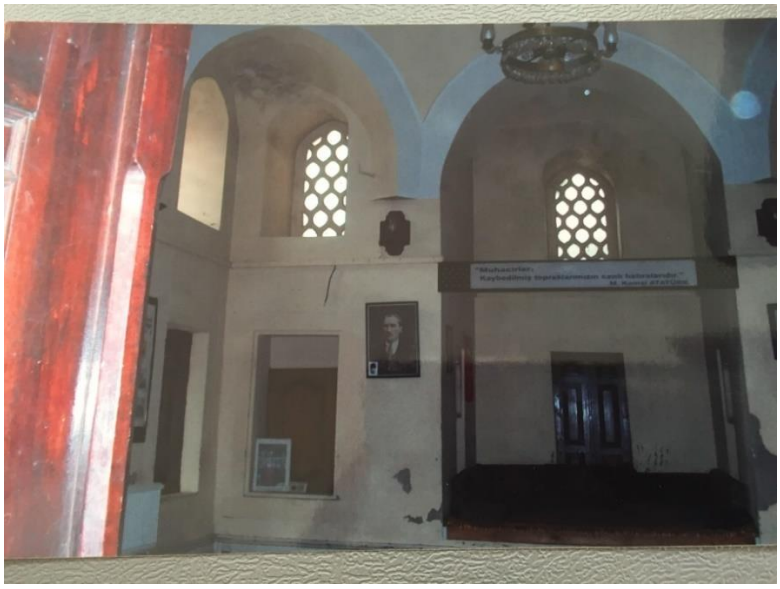

Sinan Paşa medresesi «Okul» oldu

Evkiden «Hadis ilmi» öğretilen tarihi binada şimdi İşletme İktisadi Enstitüsü öğrencileri ders görüyor

TURHAN OĞUZBAŞ

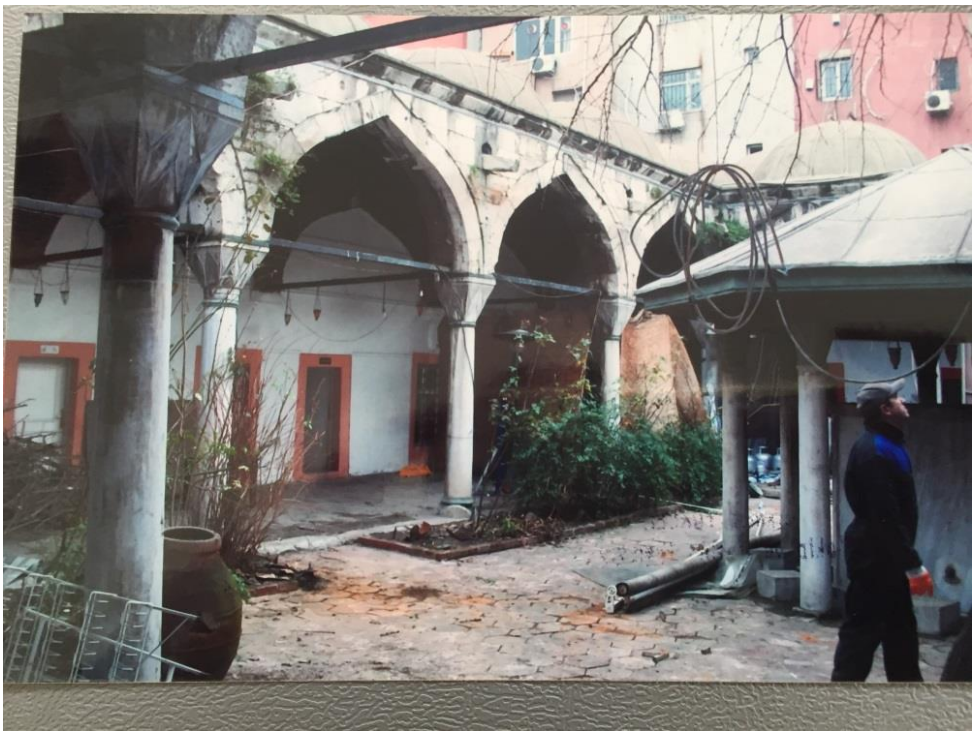
Şekil 329.Medresenin üniversiteye tahsisine ait gazete haberi
(22 Aralık 1966)

Şekil 330.Restorasyondan önceki dershane görünümü
(Hizmet Vakfı)

Şekil 331.Restorasyondan önceki dershane revak görünümü
(Hizmet Vakfı)

Şekil 332.Restorasyondan önceki avlu görünümü
(Hizmet Vakfı)

Şekil 333.Restorasyondan önceki avlu görünümü
(Hizmet Vakfı)

3.29.4.Yapının Koruma Sorunları

3.29.4.1.Fiziksel Sorunlar

Sinan Paşa Medresesi 2015 yılında restorasyon çalışmaları bittiğinden dolayı ciddi bir bozulma tespit edilmemiştir. Sadece bazı duvarlarda su problemleri gözlemlenmiştir.

Şekil 334.Klimalar ve zemin hizasında yeşillenmeler
(Öztürk, 2017)

3.29.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde Hizmet Vakfı tarafından akademik çeviriler ve çeşitli dini eğitim ve konferanslar için kullanılan yapı kullanıcı yoğunluğu açısından kapasitesinin altında kullanılmaktadır. Çay ocağı için kullanılan yerin havalandırma problemi olduğundan dolayı duvarlarda nem problemi oluşturmuştur. Bu alanda yapılan özgün olmayan yer kaplamaları yapılmıştır. Bu yapılan uygulamalar dışında genel olarak medrese iyi durumdadır.

Şekil 335.Mutfak kullanımı ve söve etrafındaki kabarmalar
(Öztürk, 2017)

3.29.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Sinan Paşa Medresesi eğitim işlevi ile kullanıldığından özgün işlevine uygun olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Medrese genel olarak üniversite mezunu ve dini alanda ihtisas yapmış kişilerce ve konferanslara gelen geneli üniversite öğrencisi olan dinleyiciler tarafından kullanılmaktadır. Medresede modern zamanın getirmiş olduğu bazı uygulamalara maruz kalarak özgün mimari detayları bozulmuştur. Özellikle yapılan havalandırma uygulamaları buna örnek gösterilebilir. Yapının benzer medreselerde olduğu gibi tek bir vakfın kullanımına verilmesi kamu yararı açısından olumlu bulunmamaktadır.

3.29.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru- Cevap

23.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Hizmet Vakfı

Konuşulan Kişi: Müdür Ömer Sorkaç

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

Hizmet vakfı olarak yapıyı 2010 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğünden 10 yıllık tahsisle kullanmaktayız

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapıyı sohbet programları, dersler, konferanslar ve risale-i nur külliyatının tercümesini yapmak için kullanıyoruz. Kullanıcı kesimimiz genellikle üniversite mezunu hadis ve Kuran üzerine ilim çalışmaları yapan kişilerdir. Çeşitli dillerde yetkin tercümanlarımız, konferans, sohbet ve derslere gelenler tarafından kullanılmaktadır.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Salı ve cuma günleri daha yoğun bir kullanıcı kitlemiz bulunmaktadır

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Ortalama olarak 100-130 kişi arasında bir kullanıcımız bulunmaktadır

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Tam olarak cevap vermektedir

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Bulunmamaktadır

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Doğalgaz sistemi kullanmaktayız

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapı bizden önce çeşitli ticari faaliyetler gösteren işletmeler tarafından kullanılmaktaymış (kahveciler, nargileciler).2010 yılında bize tahsisinden sonra 2012-2015 yılları arasında kapsamlı bir restorasyona alındı ve bu halini almıştır. Restorasyon olarak başarılı bir restorasyon olduğunu düşünüyorum.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Bakım yapacak kadar bir süre geçmedi fakat oluşan çeşitli tamir işlerinde müteahhit firmaya rica ettiğimiz zaman yapmaktadırlar

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Bu yapılarda medrese eğitiminin devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle hafızlık eğitimi için gelenler olmakta onlar için bu yapılar gayet kullanışlı olmaktadır

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

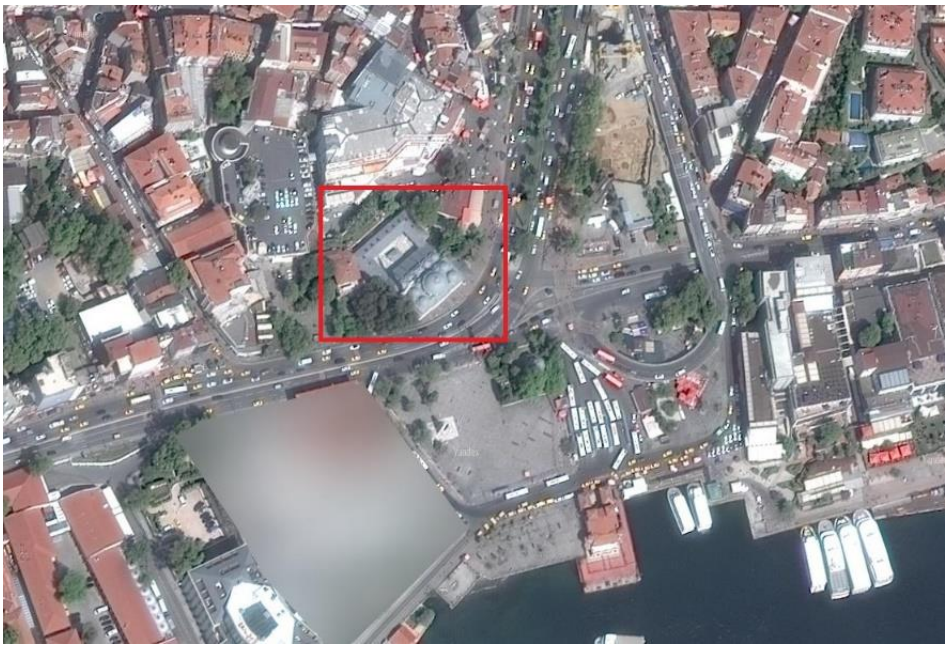
Devlet olarak bu tip yapıların kötü işlevlerle kullanılmasının önlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

3.30.SİNAN PAŞA MEDRESESİ (BEŞİKTAŞ)

3.30.1.Yapının Mimari Tanımı

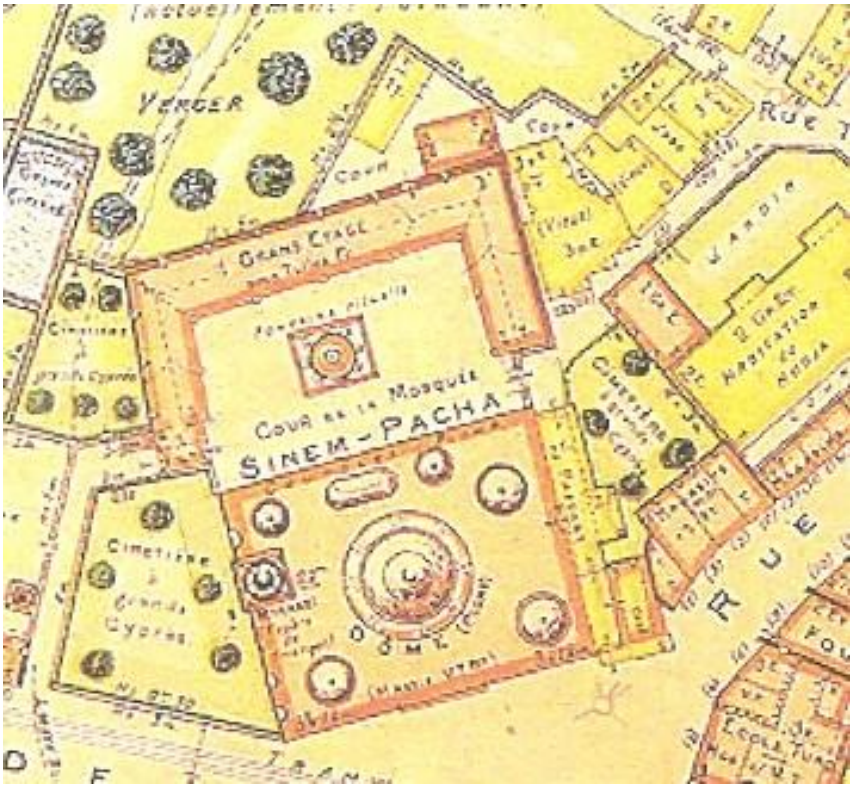
3.30.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Sinan Paşa Medresesi, Beşiktaş İlçesi'nde, Sinanpaşa Mahallesi, Beşiktaş Caddesi, 291 ada, 50 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1556 olan medresenin mimarı Mimar Sinan'dır (Günay, 2014, s.133). Medrese, cami ve günümüze ulaşmamış bir hamamdan oluşan bir külliyenin parçasıdır (DBİA, 1993, c.7, s.3). Banisi Kaptan-ı Derya Sinan Paşa'dır (Güleç, 2012, s.144).(Ek 27)

Şekil 336.Sinan Paşa Medresesi konumu

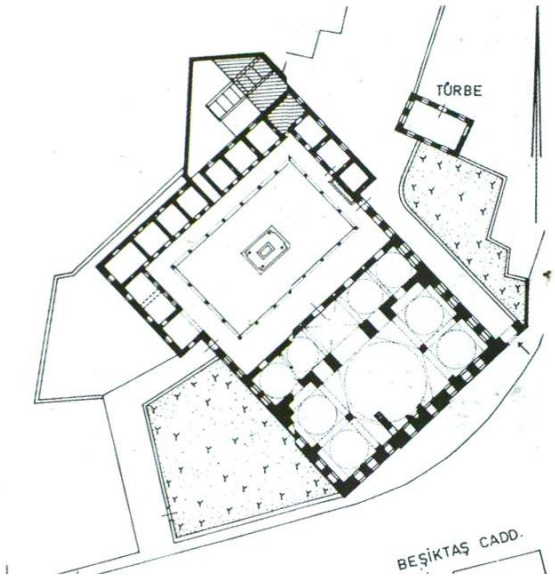
(Google haritalar)

Şekil 337.Sinan Paşa Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 4, 1922)

Medrese U planlıdır. Dershanesi yoktur. Mimar Sinan'ın ilk cami ve medrese ortak avlu planıdır (Günay,2014, s.133). Avlusunda özgün şadırvanı bulunmaktadır.

Şekil 338.Sinan Paşa Medresesi konumu
(Müller-Wiener, 2001, s.429)

3.30.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin, cami ile ortak kullandığı avluya cami ile medresenin birleştiği son cemaat yerinin her iki tarafında bulunan kapılardan girilmektedir. Cami girişinin tam karşısında medrese odalarını bölen ve arka avluya çıkan bir kapı bulunmaktadır. Hücreler bu kapının her iki tarafında altışarlı dizilerek U planı oluşturmaktadır. Hücreleri kare planlıdır. İçlerinde ocak ve nişler bulunur. Ahşap tavanlıdır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunur. Üst örtü olarak günümüzde kırma çatı bulunmaktadır. Dershanesi bulunmamaktadır.

Şekil 339.Medrese avlusu ve revaklarından bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 340.Hücre içinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.30.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.30.1.1.2.1.Kuzey Cephesi

Cephede kabayonu taş ve tuğla ile almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan sekiz tane pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine yuvarlak, sekiz adet aydınlık penceresi bulunur. Ayrıca cephenin ortasında revaklara açılan yuvarlak kemerli bir geçit bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 341.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.30.1.1.2.2.Doğu cephesi

Cephede kabayonu taş ve tuğla ile almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine dört tane yuvarlak aydınlık pencereleri mevcuttur. Cephenin batısında ise avluya açılan bir kapı bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 342.Doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.30.1.1.2.3.Batı cephesi

Cephede kabayonu taş ile tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Medrese hücrelerini aydınlatan alt kotta dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolu olan pencere vardır. Bu pencerelerin üst kotunda ise yine dört tane yuvarlak aydınlık penceresi bulunur. Cephenin doğusunda ise avluya açılan söveli, üstünde aynası dolu, sivri kemer bulunan bir kapı bulunmaktadır. Tek sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde ise kırma çatı ve hücrelerden çıkan kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir.

Şekil 343.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.30.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medresenin birçok tamiri bulunmasına karşın bunlarla ilgili az bilgi mevcuttur. Osmanlı döneminde bilinen ilk onarım 1890 yılına aittir. Bunun devamında 1930 ve 1970-72 yıllarında da onarımları bulunmaktadır. 1930 yılındaki onarımda çatısının kırma çatıya çevrilmiş olması muhtemeldir (DBİA, 1993, c.7, s.3). Günümüze en yakın 2003 yılında onarım görmüştür.

Şekil 344.Kuzey cephesi görünümü
(1993, Kurul arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

10.11.1999 tarihli 11276 karar numaralı toplantıda depremden zarar gören yapı için gerekli incelemeler yapılarak basit onarım yapılmasına karar verilmiştir.

13.01.2004 tarihli 14277 karar numaralı toplantıda korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş ve koruma grubu olarak I belirlenmiştir.

13.10.2003 hazırlanılan raporda medrese Marsilya kiremit ile kaplanan çatının kurşun ile yeniden kaplanması öneri olarak verilmiştir.

05.05.2006 tarihinde kurula verilen dilekçede medresenin çatısında çökmeler olduğu belirtilmiştir.

08.01.2008 tarihli 2795 karar numaralı toplantıda hazırlanılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin onaylanmasına karar verilmiştir.

3.30.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı önceden Beşiktaş Müftülüğü'ne bağlı olarak Erkek yatılı Kur'an kursu olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.144). Günümüzde ise cami yönetimi tarafından kullanılmaktadır.

3.30.4.Yapının Koruma Sorunları

3.30.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının restorasyonu yeni olduğu için aşırı bir bozulma tespit edilmemiştir. Fakat zemin suyundan dolayı cephe diplerinde siyahlaşmalar meydana gelmiştir. Bazı noktalarda ise çatı suyundan dolayı rutubetlenmeler görülmüştür.

Şekil 345.Batı cephesi kapısının görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 346.Revaklardaki rutubet ve kılcal çatlaklar
(Öztürk, 2017)

3.30.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme bozulmaları

Çok ciddi bir hasar olmasa da revaklarda kılcal sıva çatlakları meydana gelmiştir.

Şekil 347.Revaklardaki kılcal çatlaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.30.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan araştırma ve gözlemler sonucunda günümüzde medrese tam olarak kullanılmamaktadır. Bu nedenle medrese için bulunduğu konum da gözetilerek bir işlev seçilmesi gerekmektedir. Bu işleve geçmeden önce ise medrese üzerinde incelemelerde bulunulup medresenin basit onarımlarının yapılması gerekmektedir. Bundan sonra ise kültürü de içinde barındıran bir işlev ile ilişkilendirilmesi daha olumlu olacaktır.

3.31.HAFIZ AHMED PAŞA MEDRESESİ

3.31.1.Yapının Mimari Tanımı

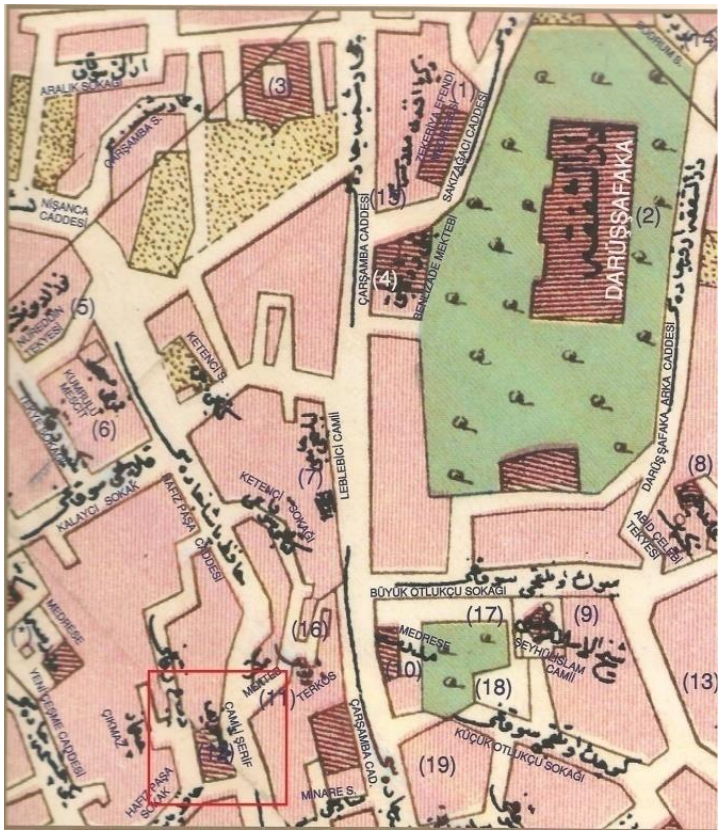
3.31.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Hafız Ahmed Paşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Ali Kuşçu Mahallesi, Fatih Caddesi, 1389 ada, 358 pafta, 24 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1596 olan medrese, cami, çeşme, darülkurra, sebil ve türbeden meydana gelen bir külliyenin parçasıdır

(Göleç, 2012, s.109). Banisi sadaretlik yapmış olan Hafız Ahmet Paşadır (Göleç, 2012, s.109).(Ek 28)

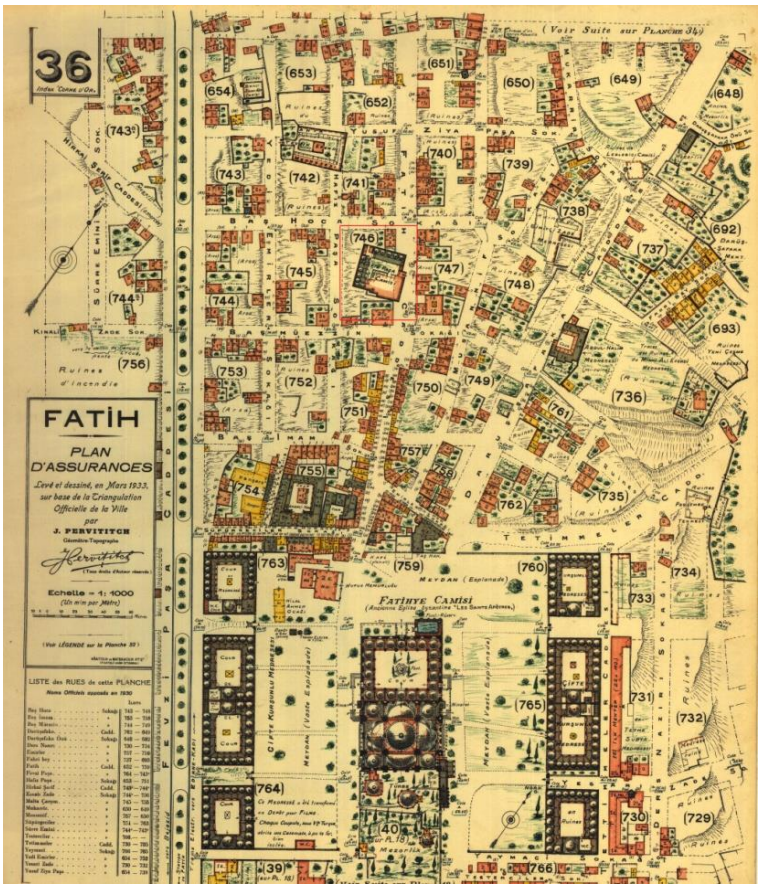
Şekil 348.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu
(Google Haritalar)

Şekil 349.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, 1918)

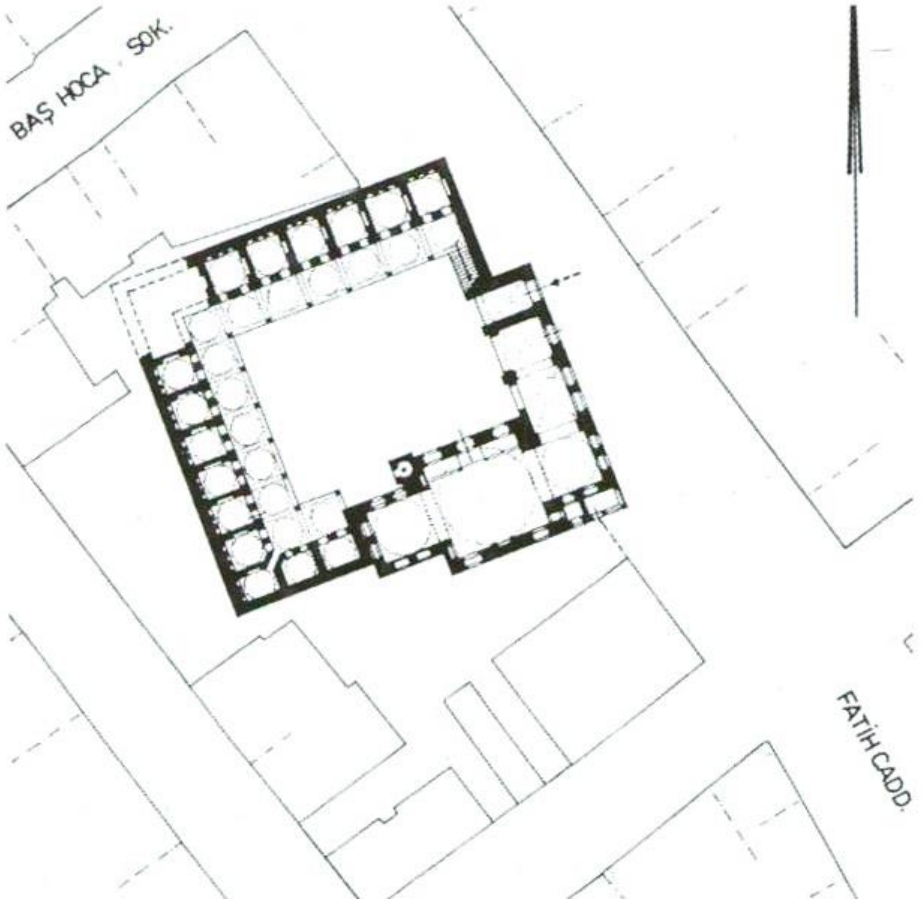

Şekil 350.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, K9, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 351.Hafız Ahmed Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 36, 1933**)**

Külliyenin girişi Fatih Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Cami etrafında yaklaşık bir U plana sahiptir. On dört hücresi vardır. Bu külliyenin bir de kütüphanesi olduğu sanılmaktadır (DBİA, 1993, c.3, s.493).

Şekil 352.Hafız Ahmed Paşa Medresesi planı
(Müller-wiener, 2001, s.418)

3.31.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Külliyeye girildikten sonra doğu tarafından başlayan medrese hücreleri batı tarafında bulunan camiye kadar sıralanmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan taş söveli kapıları ve demir parmaklıklı yine söveli pencereleri bulunur. Bu pencerelerin üzerinde sivri kemerli aydınlık pencereleri vardır. Hücrelerin üst örtüsü tuğladan örülmüş kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantif kullanılmıştır. Hücrelerin içlerinde iki adet niş ve ocak bulunmaktadır. Revakları yuvarlak kemerlidir. Hücrelerin dış cepheye açılan pencereleri bulunmamaktadır.

Şekil 353.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 354.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

3.31.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.31.1.1.2.1.Batı Cephesi

Külliyenin giriş cephesi olan bu cephenin batısında kesme taş doğusunda ise çeşitli dönemlerde yapılan tamamlamalardan dolayı bir sıra taş, iki sıra tuğla ve bazı yerlerinde kaba yonu taş olmak üzere almakşık bir örgü düzeni vardır.

Medresenin diğer cepheleri bitişik nizam olduğundan sağır cephelerdir. Cephenin batısında türbe bulunur. Türbeden sonra caminin cephesi başlamaktadır. Camide çift sıra pencere düzeni vardır. Alt kotta dört tane demir parmaklıklı, söveli pencere bulunur. Üst kotta ise iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi ve dört tane normal pencere bulunmaktadır. Giriş kapısı basık kemerli söveli bir kapıdır. Girişin yanında ise yuvarlak kemere oturmuş bir dükkan bulunmaktadır. Giriş cephesinin yanında medrese ile arasında bulunan duvarda çeşme vardır.

Şekil 355.Batı cephesi cami ve türbe kısmı
(Öztürk, 2017)

Şekil 356.Batı cephesi medrese ve çeşme kısmı
(Öztürk, 2017)

3.31.2.Yapının Bilinen Onarımları

1648'deki depremden ve 1782 tarihinde meydana gelen yangından sonra medrese ciddi onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.228). 1893 yılında kurşunları değiştirilmiştir. 1894 depremde cami ile birlikte 1897 yılında ancak onarımı yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.228). 1918 yılında bir yangın daha geçirmiş revaklarının çoğunluğu yıkılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.228). 1976 yılında başlanılan onarımı 1991 yılında bitirilebilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.228). En son onarımı ise 2014 yılında bitmiştir.

Medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

04.08.1963 tarihli 2192 karar numaralı toplantıda yan parseline inşaat izni istenmiştir. Bu tarihte yapının harap halde olduğu, parselin ise ifraz yolu ile medresenin parselinden ayrıldığı için inşaata izin verilmemesine karar verilmiştir.

20.10.2010 tarihinde 3557 karar numaralı toplantıda Hafız Ahmed Paşa Külliyesinin koruma grubunun I olarak belirlenmesi ve yapılan rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin medrese-cami ilişkisinin belirtilmediğinden dolayı revize edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

15.08.2011 tarihinde 4751 karar numaralı toplantıda verilen rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

2012-2014 yılları arasındaki restorasyonda yapılan uygulamalar hakkında Fatih Belediyesi tarafından hazırlanan İhya isimli kitapta özet olarak uygulamalar anlatılmaktadır: Hücre içlerindeki ve revaklardaki özgün olmayan sıvalar kaldırılmıştır, genel olarak strüktür ve malzeme incelemeleri yapılmış ve özgün olmayan malzemeler kaldırılmış, taşıyıcı sisteme müdahaleler yapılmıştır, Revakların ve kubbelerin yapılan tamirden sonra tuğla uygulamaları ile tamamlamaları yapılmış, tüm hücrelerin kapı ve pencereleri ahşaptan tekrardan imal edilmiştir, medresenin revaklarına ve bazı hücreler demir gergiler yerleştirilmiştir.

Şekil 357.Restorasyonda yapılan gergi demirleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 358.Restorasyonda konulan gergi demirleri
(Öztürk, 2017)

3.31.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı, medrese olarak kullanımı sona erdikten sonra yıllarca atıl kalmıştır. 1991 yılında Selam İlim ve Hizmet Vakfı tarafından kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.229). Bugün yeni restorasyondan çıkan yapıyı çeşitli dini eğitimler vermek üzere İstanbul Kuran'a Hizmet Derneği tarafından kullanılacaktır.

3.31.4.Yapının Koruma Sorunları

3.31.4.1.Fiziksel sorunlar

Yapı yeni restorasyonu olduğundan dolayı strüktürel bozulmaları gözlemlenmemiştir. Fakat yapıda ciddi su problemleri bulunmaktadır. Su alan bütün duvarlarda malzeme bozulmaları ve nemden kaynaklı rutubetler görülmektedir.

Şekil 359.Su problemleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 360.Su problemleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 361.Su problemleri
(Öztürk, 2017)

3.32.HADIM HASAN PAŞA MEDRESESİ

3.32.1.Yapının Mimari Tanımı

3.32.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Hadım Hasan Paşa Medresesi, Fatih İlçe sınırları içerisinde, Alemdar Mahallesi, Prof. Kazım Gürkan Caddesi, Molla Fenari Sokak, 35 ada, 36 pafta, 9-10 parsellerde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1597 olan medresenin mimarının Mimar Davud Ağa olduğu düşünülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.68). Bir külliyeye bağlı bir medresedir (Kurşun, 2008, s.151). Banisi III. Mehmet zamanında sadrazam olan Hadım Hasan Paşadır (Baltacı, 2005, s.444).(Ek 29)

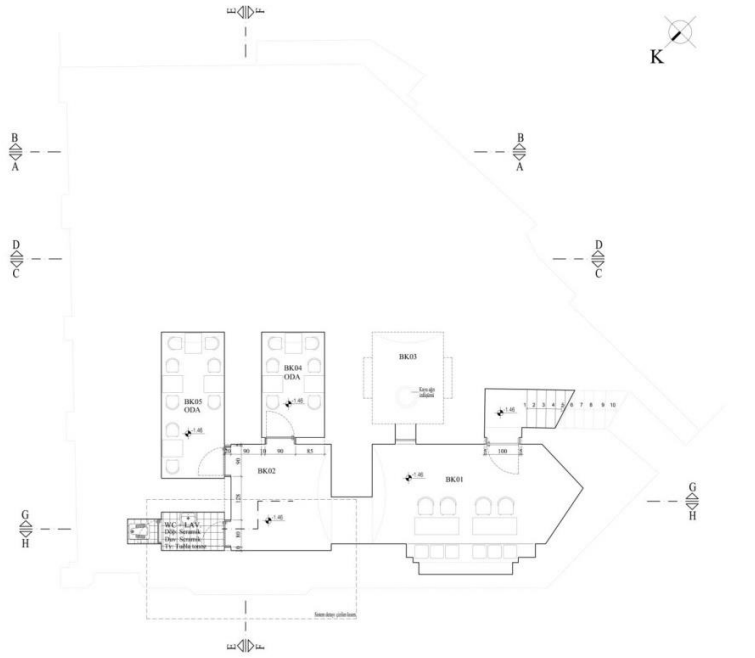

Şekil 362.Hadım Hasan Paşa Medresesinin konumu
(Google Haritalar)

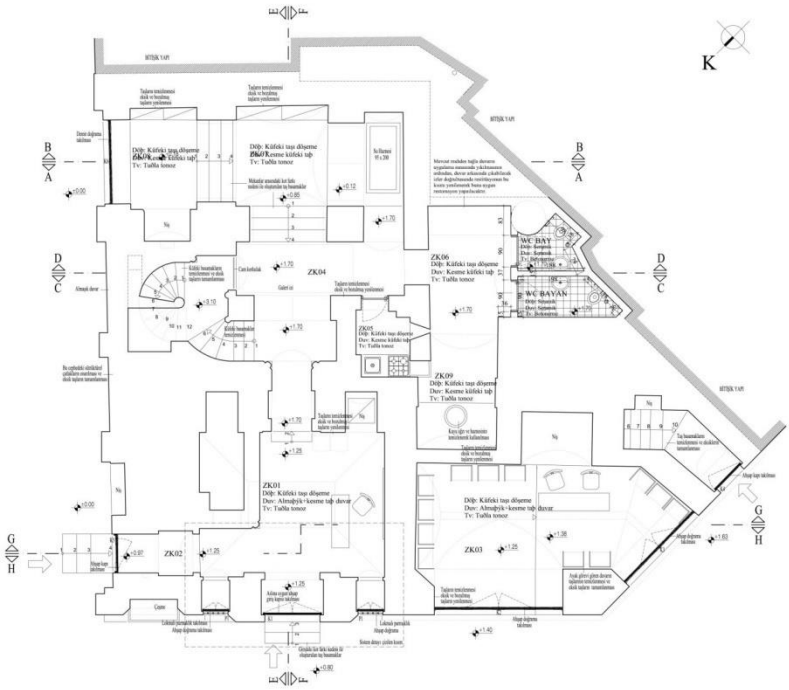

Şekil 363.Hadım Hasan Paşa Medresesinin konumu
(Alman Mavileri, H7, 1913-1914 İstanbul haritası)

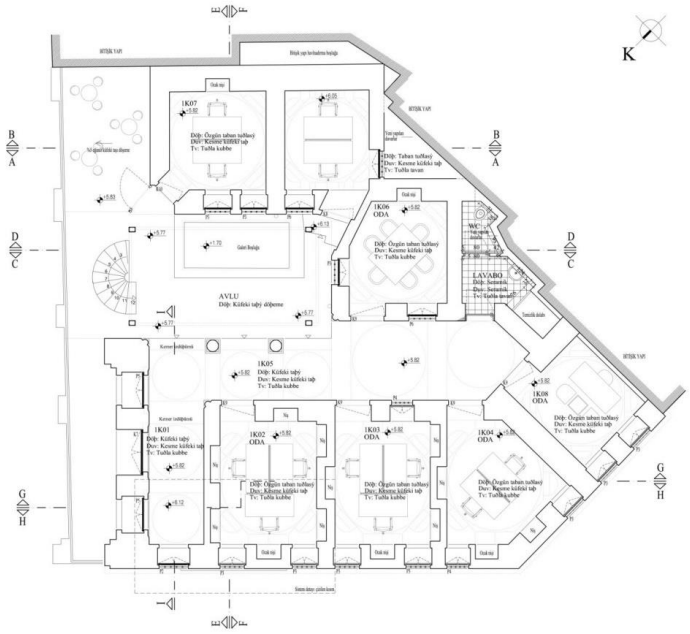
Medrese tipik medrese mimarisine benzemez; bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Katlar arasında bağlantı içerden yapılmış bir merdiven ile sağlanmaktadır. Dokuz hücre ve dershaneden oluşmaktadır. Medresenin içinde sebil ve su kuyusu bulunmaktadır.

Şekil 364.Hadım Hasan Paşa Medresesinin bodrum kat planı
(Memoğlu, 2011, s.81)

Şekil 365.Hadım Hasan Paşa Medresesinin zemin kat planı
(Memoğlu, 2011, s.84)

Şekil 366.Hadım Hasan Paşa Medresesinin 1.Kat Planı
(Memoğlu, 2011, s.88)

3.32.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin giriş kapıları kuzeybatı ve kuzeydoğu cephelerinde bulunmaktadır. Bodrum kata ulaşmak için ayrıca bir başka giriş kapısı da mevcuttur. Medresenin özgün planı günümüze ulaşmamıştır (DBİA,1993, C3, s.489). Kuzeybatı cephesinden zemin kata girildiğinde tonozlu bir hole giriş yapılmaktadır. Bu katta sebil ve çeşmenin bulunduğu su haznesi bulunmaktadır. 1. Katta hücreler ve dershane vardır. Bu katta tek yönde devam eden 3 açıklıklı revaklar bulunur. Revakların kuzeyinde günümüze ulaşmamış dershane kısmı, kuzeybatısında hücreler görülmektedir. Hücrelerin içlerinde ocaklar ve izleri günümüze ulaşmış nişler bulunur. Örtü biçimi olarak kubbe kullanılmıştır. Geçiş ögesi olarak kalan izlerden tromp ile geçiş yapıldığı gözlenmektedir (DBİA, 1993, C3, 490).

3.32.1.1.2.Cephe Özellikleri

3.32.1.1.2.1.Kuzeybatı Cephesi

Molla Fenari Sokağı ile Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesinin köşesinde bulunan cephede kesme taş kullanılmıştır. Cephenin batısında basık kemerli bir giriş kapısı bulunur. Bu kapının hemen doğusunda taş söveli, demir parmaklıklı bir pencere onun yanında da tuğladan yapılmış geniş yuvarlak kemerli bir dükkan bulunmaktadır.

Giriş kapısının batısında ise yine bir tane demir parmaklıklı, taş söveli pencere onun yanında da çeşme nişi bulunmaktadır. Üst kotta hücreleri aydınlatan demir parmaklıklı altı tane pencere bulunur. Bu cephede özgün olarak günümüze ulaşmış olan üç tane baca ile kubbeler görülmektedir. Ayrıca 19. Yy'da yapılan onarımda pencerelerin kemerlerinin iptal edilerek düz atkılı olarak yeniden yapılmış oldukları tahmin edilmektedir (DBİA, 1993, C3, s. 490).

Şekil 367.Kuzeybatı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.32.1.1.2.2.Kuzeydoğu Cephesi

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi üzerinde bulunan cephede kesme taş kullanılmıştır. Günümüzdeki cephe özgün değildir; yapılan yol çalışmaları sebebiyle yıkılmış olan cephedir (Kütükoğlu, 2000, s.69). Cephenin batısında zemin kata girişi sağlayan yuvarlak kemerli cam bir kapı bulunmaktadır. Bu kapının yanında yol çalışmaları zamanında kapatıldığı düşünülen almaşık örgülü bir duvar ve onun yanında ise bir niş bulunur. Cephenin en batı kısmında sivri kemerli bir kapı bulunur. 1. Kat kotunda ise günümüzde cephenin doğusunda revaklara açılan bir kapı ve iki tane demir parmaklıklı, taş söveli pencere bulunmaktadır. Bu kısımda ayrıca küçük bir balkon yapılmıştır. Cephenin batısında bugün cam ile kapatılmış olan revakların avlusu bulunur.

Şekil 368.Kuzeydogu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.32.1.1.2.3.Batı Cephesi

Molla Fenari Sokak üzerinde bulunan cephede kesme taş kullanılmıştır. Zemin kat kotunda cephenin batısında dükkâna ait tuğladan yapılmış yuvarlak kemer içinde bir vitrin yer alır. Cephenin batısında ise bodrum kata inen üzerinde yuvarlak kemer aynası taş dolgulu, alçak sivri kemerli bir kapı bulunur. 1. Kat kotunda ise üç tane hücreleri aydınlatan üç tane demir parmaklıklı pencere bulunur.

Şekil 369.Batı Cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

3.32.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese ilk olarak II. Mahmut devrinde yaşanılan yangın sebebi ile türbe, sebil ve çeşmesi ile birlikte onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s. 69). 1865 yılında yol çalışmaları için 4,5 metrelik kısmı yıkılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s. 69). Yine 1865 yılında kurşunları ve taşları onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s. 69). Bu onarımdan sonra âtıl kalan yapıda en son 2007 yılında restorasyon çalışmalarına başlanılmış ve restorasyon çalışmaları beş yıl sürmüştür.

Şekil 370.Hadım Hasan Paşa Medresesi kuzeybatı cephesi
(1905, Encümen arşivi)

Şekil 371.Hadım Hasan Paşa Medresesi batı cephesi
(1905, Encümen arşivi)

Medrese ile ilgili kurul arşivlerinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

19.01.1980 tarihli 11689 karar numaralı toplantıda tescil edilmesine karar verilmiştir.

29.06.1995 tarihli 6847 karar numaralı toplantıda koruma grubuna I olarak karar verilmiştir.

08.11.1995 tarihli 7238 karar numaralı toplantıda yerinde yapılacak olan temizlik çalışmaları ile eski yapılan müdahalelerin tarihlendirilmesine, yapılan müdahalelerin kaldırılmasına ve malzeme analizi için örnekler alınmasına karar verilmiştir.

03.04.1996 tarihli 7625 karar numaralı toplantıda son durum rölöve ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna, caddeye bakan cephede önerilen çelik konstrüksiyon cephe önerisinin kurula sunulmasına karar verilmiştir.

26.06.1996 tarihli 7898 karar numaralı toplantıda, restorasyon önerisinin, üst kat balkon profillerinin doğal taş ve zeminde bulunan dükkan üzerindeki saçağın kurşun kaplanması koşulu ile uygun olduğuna karar verilmiştir.

28.12.2007 tarihinde Dr. Mehmet Alper tarafından rölöve, restitüsyon ve restorasyon raporu hazırlanmıştır.

21.05.2008 tarihli 2125 karar numaralı toplantıda yapılan temizlik çalışmalarından sonra rölöve ve hasar tespit projelerinin uygun olduğuna, 03.04.1996 yılında onaylanan projelerin 05.11.1996 tarihli 660 karar numaralı yapılan toplantıda alınan ilke kararlarına uymadığı için uygulanamayacağına karar verilmiştir.

05.11.2008 tarihli 2438 karar numaralı toplantıda restitüsyon projesinin uygun olduğu, yapılacak olan taş yüzey ve cephe koruma konusundaki uygulamaların ve yapılan cam koruma uygulamalarının detayları ile ilgili KUDEB'ten alınacak rapor ile beraber karara bağlanacağına karar verilmiştir.

16.06.2010 tarihli 3894 karar numaralı toplantıda medresenin restorasyon müdahale projesinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

18.01.2012 tarihli 334 karar numaralı toplantıda medresenin restorasyon tadilat projesinin onaylanmasına karar verilmiştir.

3.32.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medresede 1918 yılında yangından zarar görenler için barınak olarak kullanılmış daha sonra ise âtıl kalan medrese 2012 yılında biten restorasyonunun ardından Yeni Dünya Vakfı tarafından yönetim merkezi olarak kullanılmaya başlanılmıştır.

3.32.4.Yapının Koruma Sorunları

3.32.4.1.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Medresenin restorasyon çalışmaları 2012 yılında bittiğinden medrese genelinde strüktürel ve fiziksel bir bozulma görülmemiştir. Fakat restorasyondan kaynaklanan bir durum olarak rutubet ile bağlantılı medrese duvarlarında çiçeklenme görülmektedir.

Şekil 372.İç mekân duvarlarında bulunan çiçeklenme
(Öztürk, 2017)

3.32.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Medresede yapılan restorasyon çalışması medresenin atıl durumundan dolayı özellikle 1. Kat kısmında tamamlama niteliğinde olmuştur. Diğer katlarda ise yer yer bu tamamlamaya devam edilerek onarım görmesi gereken yerler onarılmıştır. Bu medresenin de benzerlerinde olduğu gibi tek bir vakfın kullanımına tahsis edilmiş olması kamu yararı açısından olumlu değildir.

Şekil 373.Medresenin birinci katında bulunan hücre girişlerinin görünümü (Öztürk,2017)

Şekil 374.Zemin katta bulunan su kuyusunun görünümü

(Öztürk, 2017)

Şekil 375.Medresenin birinci attındaki kapatılan avlunun görünümü
(Öztürk, 2017)

3.32.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda medresenin tipik medrese planında olmadığı ve işlevinin de buna uygun olarak düşünülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Günümüzde medrese Yeni Dünya Vakfı Yönetim Merkezi olarak kullanılmaktadır. Daha çok kamu yararını gözeten, kültürel bir işlevle değerlendirilmesi daha uygun olacaktır. Medresenin restorasyonunda malzeme olarak sorunlar mevcut olsa da, yapının restorasyonu için gene olarak olumludur denilebilir

3.32.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap

25.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Yeni Dünya Vakfı

Konuşulan kişi: İdari İşler Sorumlusu Hüseyin Çamurlu

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

2007 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız.

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Vakfımızın yönetim kısmı bu binada bulunmaktadır. Biz vakıf olarak 1500 üniversite öğrencisine burs vermekteyiz. Bunlardan 400'ü İstanbul, 400'ü Ankara olmak üzere çeşitli şehirlerde bulunmaktadır.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

15 günlük rutin toplantılarda çok kullanılmaktadır.

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Yönetim kısmı tarafından kullanıldığından aşırı bir kullanıcı yok aslında mütevelli toplantılarında en fazla 25-30 kişi olmaktayız.

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Kurumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Bulunmamaktadır.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Doğalgaz sistemi bulunmaktadır. Bir problem yaşanmamaktadır.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapı önceden harap bir halde bulunmaktaydı hatta biz 2007 yılında restorasyona başlamadan önce 75 gün boyunca buradaki tinercileri polisle beraber atmaya çalıştık. 5 yıl süren bir restorasyon çalışması oldu fakat yapan firma burayı işlevin önceden belirlenmediği için müze gibi düşünerek giderlerini o kapsamda yerleştirmiş bunun sıkıntısını bizim için büyük oldu bunun yanında kullanılan malzemenin kalitesiz olması sebebiyle derzlerde ve taşlarda tuz sebebiyle dökülmeler başladı. Şu an onunla ilgili gerekli tetkikleri yaptırdık. Yönetimsel olarak karar aşamasındayız

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Periyodik olarak kapı ve pencereler sudan korunmak için verniklenmektedir.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Bunlar bizim ecdadımızın bize vermiş olduğu yapılar, bu yapılar insanlara hizmet vermek amacıyla kullanılması gerekmektedir. Örneğin bazı hamamlar şahıslara satılmış durumda ve onların ticarethanesine dönmüş durumda bu yapıların kesinlikle bir ticarethaneye dönmemesi tüm insanlara hizmet vermesi gerekmektedir.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

4.17. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ

4.1.KUYUCU MURAD PAŞA MEDRESESİ

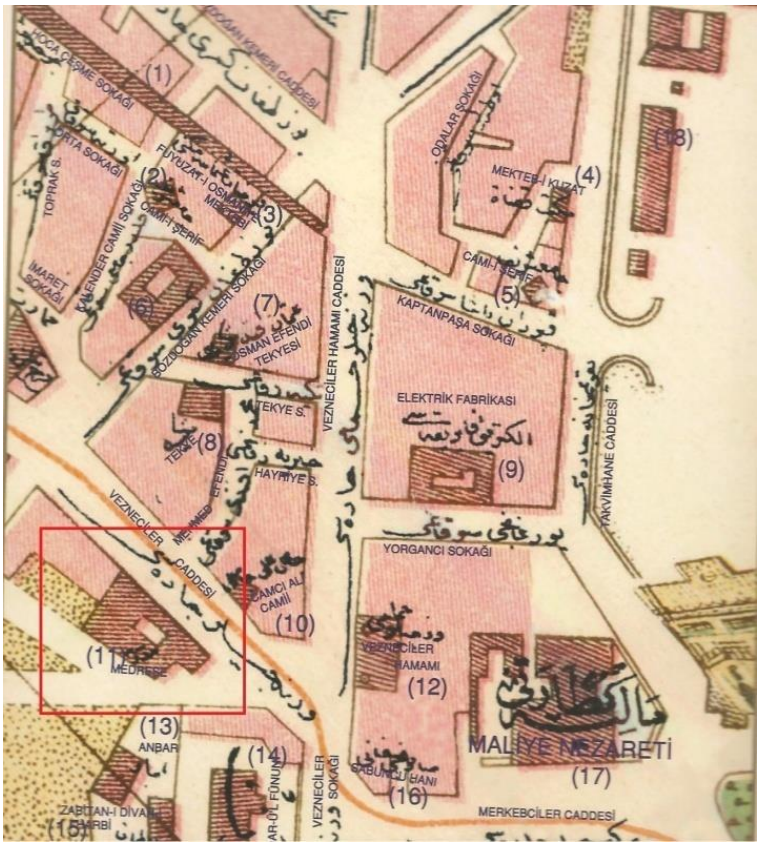
4.1.1.Yapının Mimari Tanımı

4.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Kuyucu Murad Paşa Medresesi, Fatih İlçe sınırları içerisinde, Balabanağa Mahallesi, Vezneciler Caddesi, 670 ada, 1 parselde yer almaktadır. Yapım tarihi 1610 olarak tahmin edilmektedir (DBİA, 1993, C5, s.142). Küçük bir külliyenin içerisinde yer alan medrese, türbe, sebil, sıbyan mektebi ve dükkanlar ile birlikte bulunmaktadır (Göleç, 2012, 130). Banisi sadrazam olarak görev yapmış olan Kuyucu Murad Paşa'dır (Kütükoğlu, 2000, 143). Medresenin mimarı Sedefkar Mehmet Ağa'dır (Kütükoğlu, 2000, 130).(Ek 30)

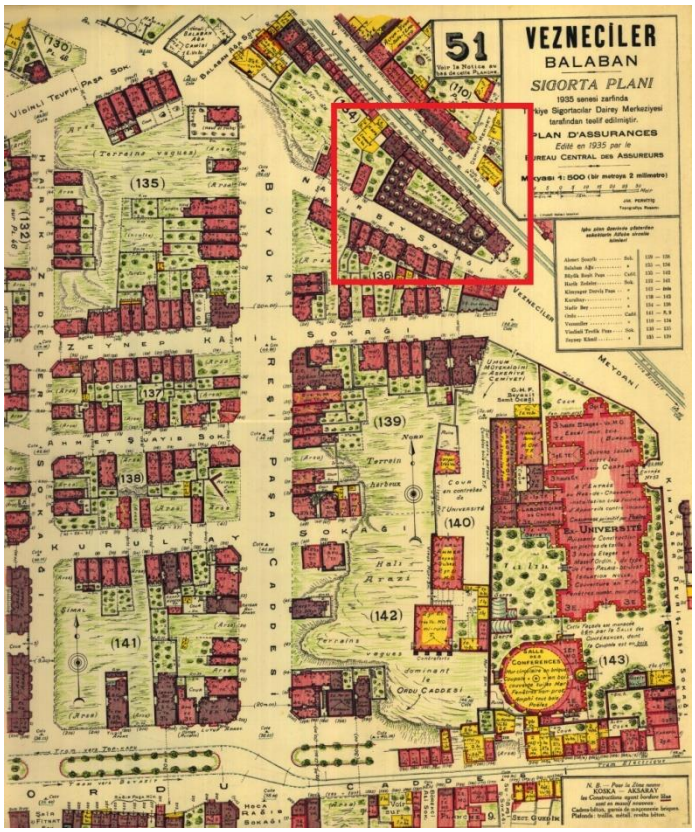
Şekil 376.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu
(Google Haritalar)

Şekil 377.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu
(Necip Bey haritası, pafta78, 1918)

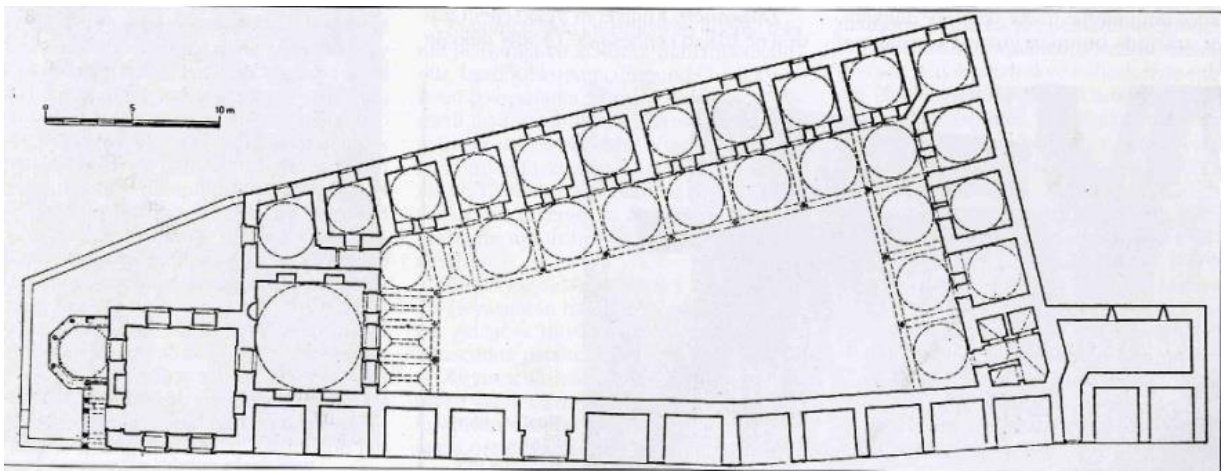

Şekil 378.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, pafta J 7/3, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 379.Kuyucu Murad Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 51, 1935)

Medresenin girişi Vezneciler Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Parselin şeklinden dolayı L planlı olarak dizilen 14 hücresi ve bir dershanesi vardır. Avluda şadırvan olduğuna dair kayıtlar varsa bile bu şadırvan bugün mevcut değildir (Kurşun, 2008, C1, s.241).

Şekil 380.Kuyucu Murad Paşa Medresesi planı
(DBİA, 1993, C5, 143)

4.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye Vezneciler Caddesi üzerinde bulunan dükkanların arasından yuvarlak, basık kemerli bir kapı ile girilmektedir. Dükkanların eni doğrultusunda sivri kemer vasıtası ile avluya çıkılmaktadır. Girişin karşı tarafında L biçimde sıralanmış 14 hücre ve girişin batısında dershane bulunmaktadır. Giriş cephesinde revak mevcut değilidir. L planlı dizilmiş olan hücrelerin giriş cephesi ile kesiştiği noktada ıslak hacimler bulunur. Üzeri aynalı tonoz ile örtülüdür. Hücreler kare planlıdır. Kubbe ile örtülüdür. Geçiş ögesi olarak pandantif kullanılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve söveli, demir parmaklıklı penceresi vardır. Sadece köşe hücrelerde revaklara açılan pencere bulunmamaktadır. Revakları sivri kemerlidir. Kubbe ile örtülüdür. Sadece dershane önünde bulunan revaklar diğerlerinden farklı olarak dikdörtgen planlı ve aynalı tonozludur.

Dershanesi kare planlıdır. Türbe ile bitişik konumlandırılmıştır. Kubbe ile örtlüdür. Geçiş ögesi olarak pandantif kullanılmıştır. Revaklardan basık kemerli bir kapı ile girilmektedir. Kapının her iki yanında revaklara açılan demir parmaklıklı, söveli pencereleri vardır. Dershanede çift sıra pencere düzeni bulunmaktadır.

4.1.1.1.2.Cephe Özellikleri

4.1.1.1.2.1.Kuzeydoğu Cephesi

Vezneciler Caddesi üzerindeki cephedir. Doğusunda sıbyan mektebi bulunur. Batısında ise türbe ile dershanesi vardır. Orta kısımda dükkanlar ve medrese giriş kapısı mevcuttur. Cephede kesme taş kulanılmıştır.

Şekil 381.Medrese giriş kapısı ve dükkanlar
(Öztürk, 2017)

4.1.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi

Medrese hücrelerinin bulunduğu cephedir. Bitişiğinde bulunan İstanbul Üniversitesi'nin bahçesine açılmaktadır. Her hücreye bir tane gelmek koşulu ile 11 adet sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Hücrelerin üzerlerinde kubbeler görülmektedir. Kubbelerin arasında hücrelerden çıkan altıgen kesitli tuğladan örülmüş bacalar mevcuttur. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

4.1.1.1.2.3.Kuzeybatı cephesi

Medrese hücrelerinin kısa kolunun bulunduğu cephedir. Cephenin batısında dükkân ve sıbyan mektebi bulunmaktadır. Medrese odalarının bulunduğu kısım sağır duvar olarak yapılmıştır. Dükkânın üst kısmında sıbyan mektebi vardır. Çatı örtüsü olarak kubbe kullanılmıştır. Yine hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir. Cephede kesme taş kullanlmıştır.

4.1.1.1.2.4.Güneydoğu cephesi

Külliyenin türbesinin bulunduğu cephedir.

4.1.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medresenin ilk onarımının 1844 yılında olduğu tespit edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.144). Bu onarımda medresenin su yolu ve şadırvanı onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.144). 1846 yılında harap halde bulunan medrese bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.145). Bu onarımdan sonra 1873, 1892 yıllarında yine çeşitli onarımlar yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.145). Depremden zarar gören medrese 1899 yılında kapsamlı bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.145). Medresenin 2017 yılı itibari ile restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Şekil 382.Restorasyon esnasında medrese avlusundan görünüm (Öztürk, 2017)

Şekil 383.Restorasyon esnasında dershane girişinden görünüm (Öztürk, 2017)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

13.03.1959 tarihinde 1253 karar numaralı toplantıda dükkanlar ve Piri Paşa Sıbyan Mektebi için hazırlanılan restorasyon projelerinin özgün olarak dönemini yansıtmadığı için onaylanmadığı ve eksiklerin yeniden düzenlenerek kurula sunulmasına karar verilmiştir.

05.03.1960 tarihinde 1264 karar numaralı toplantıda medrese önünde bulunan dükkanlar için hazırlanılan restorasyon projelerinin kabülüne karar verilmiştir.

23.10.1987 tarihli 4177 karar numaralı toplantıda külliye içerisinde bulunan sıbyan mektebi ile ilgili burayı hiçbir değişiklik yapmadan kullanmak üzere verilen kişi için yapılan tespitler sonucunda özgün kapıyı bozduğu ve yukarı kata çıkan duvarı yıktığı tespit edilmiştir. Bunun için bu kişinin tahliyesine ve daha iyi bir işlev vermek için restorasyonuna karar verilmiştir.

14.03.1990 tarihli 1650 karar numaralı toplantıda medrese ve diğer birimlerin tesciline ve sıbyan mektebinin hemen yanında yapılan duvarın izin almadan yapıldığı için tahkikat yapılmasına karar verilmiştir.

04.12.2009 tarihli 3408 karar numaralı toplantıda türbe için hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna ve medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, külliyenin bir bütünlük ifade ettiği için sadece türbe onarım şekli ile değil bütün külliyenin projelerinin hazırlanmasına karar verilmiştir.

03.10.2012 tarihli 910 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan rölöve ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna, restorasyon projelerinin teknik detaylardan dolayı uygun görülmediğine karar verilmiştir.

23.01.2013 tarihli 1156 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan restorasyon projesinin düzeltmeler ile uygun olduğuna karar verilmiştir.

4.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri

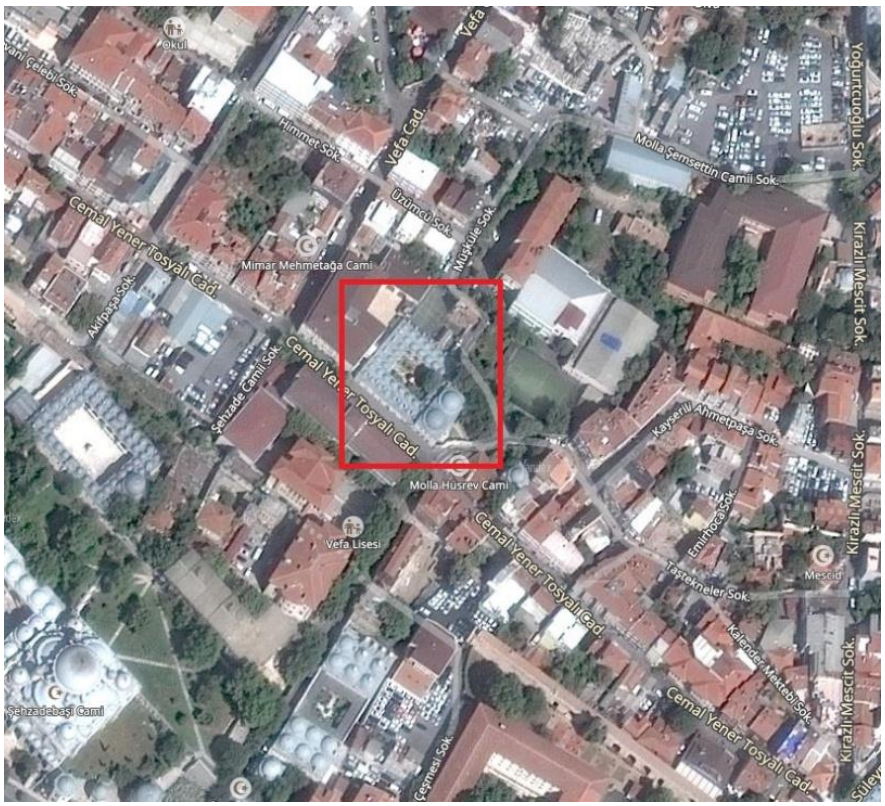
Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1911 yılında evleri yangından zarar görenler tarafından kullanılmıştır (Müller-Wiener, 2001, s.362). 1940'li yıllardan restorasyon öncesine kadar İstanbul Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü olarak kullanılmakta idi (Göleç, 2012, s.132).

4.2.EKMEKÇİZADE AHMED PAŞA MEDRESESİ

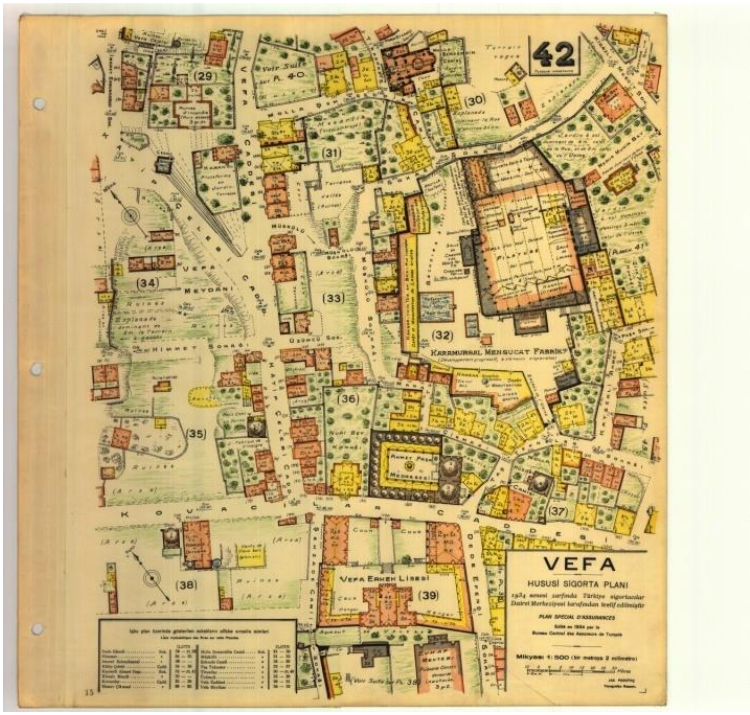
4.2.1.Yapının Mimari Tanımı

4.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi Fatih İlçesi sınırları içerisinde, Molla Hüsrev Mahallesi, Cemal Yener Tosyalı Caddesi, 567 ada, 172 pafta, 1-2-3 parsellerde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1617 yılı olan medresenin Sedefkar Mehmet Ağa yapısı olduğu sanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.137). Bir külliyeye bağlı değildir. Banisi Vezir Ekmekçizade Ahmed Paşa'dır (Kütükoğlu, 2000, s.137).(Ek 31)

Şekil 384.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 385.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu

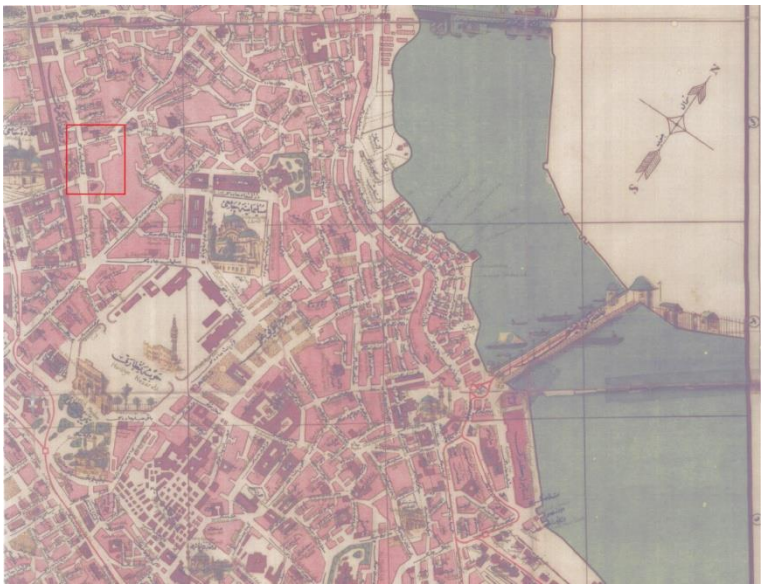
(Pervititch haritalar, pafta 42, 1922)

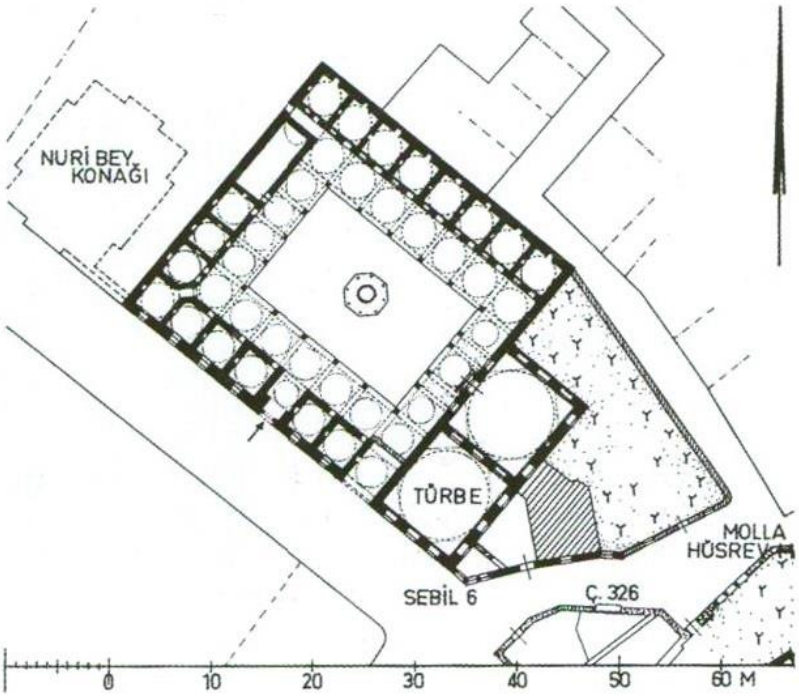
Şekil 386.EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi konumu

(Alman Mavileri, J7, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medresenin asıl giriş kapısı Cemal Yener Tosyalı Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Tek kattan oluşan medresenin hücreleri U planlıdır. Medresenin 17 hücresi ve bir dershanesi vardır. Hücrelerin olmadığı kolda türbe ve dershane bulunmaktadır. Dikdörtgen avlunun ortasında sekizgen bir şadırvan mevcuttur.

Şekil 387.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, 1918)

Şekil 388.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi planı
(Müller- Wiener, 2007, s358)

4.2.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Bugün medreseye giriş kuzeybatı cephesinden sağlanmaktadır. Asıl giriş kapısının bulunduğu kısımda bulunan kalem işleri günümüze ulaşamamıştır (Uğuş, 2014, s.65). Giriş kapısından dikdörtgen planlı bir avluya geçilmektedir. Avlunun orta kısmında suyu bulunmayan sekizgen bir şadırvan bulunmaktadır. Hücreleri U planda dizilmiştir. Hücrelerin içlerinde ocaklar ve duvarlarında nişler bulunmaktadır. Bacaları özgündür. Günümüze kadar ulaşabilmiştir. (DBİA, 1993, C3, s146). Hücrelerin avluya açılan kapı ve demir parmaklıklı pencereleri ile aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Revakları sivri kemerli ve küfeki taşından yapılmıştır. Hücrelerin örtü elemanı kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantif kullanılmıştır. Dershanesi güneydoğu cephesinde türbe ile bitişiktir.

Şekil 389.Avludan dershane görünümü
(Öztürk, 2017)

Zemin kotundan yüksekte olan dershane kare planlıdır. Dershanenin üst örtüsü kubbe, geçiş ögesi olarak ise pandantifler kullanılmıştır. Duvarlarında nişler bulunmaktadır. Dershanenin, revakların ve türbenin kasnaklarının saçak kornişi alçak kabartma tekniği ile bezemeleridir (DBİA, 1993, C3, s147).

4.2.1.1.2.Cephe ve Özellikleri

4.2.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi

Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Ayrıca cephede hücreleri aydınlatan sekiz tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Bu cephede sonradan açılmış bir kapı da mevcuttur. (Uğuş, 2014, s.65).

4.2.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi

Yuvarlak kemerli asıl giriş kapısının bulunduğu cephedir. Cephenin batısında hücreleri aydınlatan toplam altı tane pencere bulunmaktadır. Bu pencereler mermer sövelidir ve üstlerinde aynaları dolu sivri kemerler vardır. Cephenin doğu kısmında türbe yer almaktadır. Türbe çift sıra pencere düzenine sahiptir. Alt kotta bulunan pencereler demir parmaklıklı, mermer sövelidir. Pencerelerin üstünde aynaları mermer ile kaplı olan sivri kemerler bulunmaktadır. Üst kotlarda sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunur. Cephenin batı kısmında yedi tane gövdesi tuğla ile yapılmış külahı kesme taştan yapılmış hücrelerden çıkan baca vardır. Ayrıca daha sonra türbeye bitişik olan hücrenin revaklara açılan kapısı iptal edilerek dışarıdan kullanılan bir dükkâna çevrilmiştir (Uğuş, 2014, s.65). Cephe kesme taştan yapılmıştır.

Şekil 390.Güneybatı Cephesi Görünümü
(Öztürk, 2017)

4.2.1.1.2.3.Güneydoğu Cephesi

Bu cephede dershane ve türbe yan yana bulunur. Cephede çift sıra pencere düzeni vardır. Alt kotta türbeyi aydınlatan iki, dershaneyi aydınlatan iki tane demir parmaklıklı, mermer söveli pencere bulunmaktadır. Pencerelerin üstünde aynaları mermer ile kaplı olan sivri kemerler mevcuttur.

Üst kotta ise türbe ve dershane için üçer tane sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Çatıda ise bu birimleri örten iki tane kubbe bulunur.

4.2.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapıda bilinen erken onarım 1869 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.139). Bundan sonra 1870 yılında su yollarından onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.139). 1893 yılında harap halde bulunan yapı yine onarıma alınmıştır. 1903 yılında medresenin kurşunları tamir edilirken diğer ihtiyaçlar da belirlenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.139). 1905 yılında bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.139). 1918'de yapı bakımsızlık sonucu harap olmuştur. 1966 yılına ait bir onarımı daha vardır (Kütükoğlu, 2000, s.139). Bundan sonra günümüze en yakın kapsamlı onarım 1968 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.139).

En son onarımı ise iki etap halinde yapılmıştır (Url:3). İlk etap 2011 yılında ikinci etap ise 2013 yılında yapılmıştır (Url:3). Bu onarımlarda medrese, türbe ve mescidin tüm iç ve dış duvarlarında mukavemetini kaybetmiş taş ve tuğlalar çürütülerek yenilenmiş ve gereken duvarların güçlendirmesi yapılmıştır (Url:3). Revaklarda ara dönemlerde yapılmış olan beton döşemeler sökülmüş, onaylı projesine uygun özgün malzeme ile kaplanmıştır. Hücre içlerinde altıgen şeşhane tuğla ile döşeme kaplamaları yapılmış, ahşap kapı, pencereler yenilenmiş, lokmalı parmaklık ve alçı içliklerin onarımı yapılmıştır. (Url:3)

Medresenin kurşun çatı kaplamaları sökülmüş, alt katmanları özgün malzeme ile onarılarak tekrar kurşun kaplama ile kaplanmıştır (Url:3). Türbe ve mescitte bulunan kalem işleri ve tezyinat çalışmaları yenilenmiştir (Url:3). Arka bahçede bulunan hazire alanı düzenlenmiş ve mezar taşları temizlenerek ayağa kaldırılmıştır (Url:3)

Şekil 391.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi güneybatı cephesi

(17 Haziran 1938, Encümen arşivi)

Şekil 392.Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi güneydoğu cephesi

(17 Haziran 1938, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar ise sırası ile şu şekildedir.

1963 yılında yapılan onarıma ilişkin hazırlanan anıt fişinde medrese revaklarının kubbe seviyesine kadar onarıldığı, medrese cephelerinde taş tamirleri yapıldığı, hücrelerin bazılarında kısmi sıva uygulamaları ile sebil onarımının yapıldığı belirtilmektedir. Bir önceki yıldan kalan eksikliklerin onarımına devam edileceği ise belgede belirtilmektedir.

09.07.1965 tarihli 2888 karar numaralı toplantıda medresenin önünde bulunan dükkan ile ilgili gönderilen onarım projesinin uygunluğuna karar verilmiştir.

11.03.1966 tarihli 3071 karar numaralı toplantıda 1966 yılında yapılacak olan eski eser onarımları hakkında genel izahat verilmiştir. EkmekçizadeAhmed Paşa Medresesi için ise yıkılmış revaklarının yeniden yapılmasına karar verilmiştir.

09.09.1997 tarihli 8950 karar numaralı toplantıda medresenin kubbesi için önerilen malzemenin uygun olmadığına, I. derece korunması gerekli eser olan medresenin özgün malzeme özelliklerinin bozulmadan restore edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

09.02.2000 tarihli 11627 karar numaralı toplantıda boya-badana gibi basit onarımlarının Vakıflar Genel Müdürlüğü raporu ve sorumluluğu doğrultusunda yapılacağına karar verilmiştir.

13.12.2010 tarihli 1940 karar numaralı toplantıda rölöve, restitüsyon ve 2. Öneri olan restorasyon projesinin uygun olduğuna karar verilip 2 parselde bulunan Z23 numaralı odanın Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafında kamulaştırılmasına karar verilmiştir.

04.12.2012 tarihli 1884 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine; revize restorasyon projesindeki düzeltmelerin uygun olduğuna ve hazirenin hemen bitişiğine yapılması önerilen 2 katlı ahşap binanın yeterli belge bulunmadığı için şimdilik yapılamamasına karar verilmiştir.

4.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri

1918’den sonra medrese evsizlere barınak olarak kullanılmıştır (Uğuş, 2014, s.65). Bundan sonra 1963 yılında boşaltılmıştır (Uğuş, 2014, s.65).

1968 yılından bu zamana kadar ise hemen yanında bulunan İlim Yayma Cemiyeti tarafından öğrenci yurdunun sosyal mekânı ve eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.139).

Şekil 393.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

4.2.4.Yapının Koruma Sorunları

4.2.4.1.Fiziksel sorunlar

Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi 2013 yılında kapsamlı bir onarım geçirdiğinden dolayı genel olarak strüktürel bir bozulma görülmemiştir. Medresenin sadece bazı duvarlarında rutubet görülmektedir. Pencere ve kapılarda kullanılan ahşap malzemeden dolayı da kullanımdan kaynaklanan sorunlar gözlemlenmiştir.

Şekil 394.Yeni boyanmış duvardaki rutubet sorunu
(Öztürk, 2017)

4.2.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Medrese günümüzde hemen yanında bulunan İlim Yayma Cemiyet'inde kalan üniversite öğrencileri için sosyal aktivite ve eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır. Bu işlev medrese için biraz kullanıcı yükünü azaltmış olsa da günümüzdeki şartlara uyum sağlamak için medreseye bazı müdahalelerde bulunulmuştur. En belirgin müdahale ıslak hacim kısmında olmuştur. Bunun haricinde genel olarak yapılan müdahaleler yapıya işlev kazandırmak için değil, yapının devamlılığını sağlamaya yönelik olmuştur. Burada yurtta kalan öğrenciler için ders çalışma mekanları oluşturulmuş ve haftanın bazı günleri medrese darü-l hadis olmasında dolayı hadis dersleri düzenlenmektedir.

Şekil 395.Hücre içinde bulunan ocaktan görünüm

(Öztürk,2017)

Şekil 396.Medresenin bugün kullanılan kuzeybatı cephesindeki giriş kapısı, tesisat bağlantıları ve kapı girişine yapılan sundurma

(Öztürk, 2017)

4.2.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Ekmekçizade Ahmed Paşa Medresesi eğitim işlevine de sahip olduğu için aslında özgün işlevine uygun kullanılmaktadır.

Fakat bu eğitimlerin sadece yurt öğrenciler için değil bir program dahilinde herkese açık bir şekilde yürütülmesi asıl işlevine daha yakın bir kullanım sağlayacaktır. Şu anda yapı tam kapasiteli olarak kullanılmamaktadır. Buda ileriki yıllarda medrese için sorun teşkil edecektir.

4.2.6.Kullanıcı İle Yapılan Soru Cevap

25.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: İlim Yayma Vakfı

Konuşulan Kişi: Müdür Yardımcısı Mustafa Doğan

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

1973 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Burada kalan üniversite öğrencilerinin sohbet, ders çalışma, halka dersleri diye adlandırılan hadis dersleri için kullandığımız aslında tam olarak yurdumuzun sosyal birimlerinin olduğu bölüm diyebiliriz.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Genel olarak akşam saatlerinde faaliyetler olduğu için akşamları daha çok kullanılmaktadır

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Dışarıya kapalı olduğu için kendi öğrencilerimiz birde onların kendi bölümlerinden getirdikleri bir-iki tane arkadaşları kullanabiliyor buda ortalama haftalık 300-350 kişi civarında olmaktadır.

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Kurumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Tam olarak öğrencilerimizin hava aldığı kısım diyebiliriz

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Isınma sistemi ile ilgili problem yaşamaktayız. Birde kapılarda kullanılan malzemelerden dolayı kapılarla problemler yaşamaktayız. Birde bazı yerlerde rutubet problemleri var.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Doğalgaz sistemi bulunmaktadır. Problem yaşamamaktayız.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Öncesinde çeşitli kafeler tarafından ticari maksatla kullanılıyormuş. Yapı restorasyonu hakkında İl Özel İrade ile Fatih Belediyesi ortak yaptırdı. 2 yıl sürdü. Kubbeler önceki restorasyonlarda betonla kaplı olduğu halde şimdi aslına uygun olarak tuğlalarla örülerek yapıldı.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Fatih Belediyesi yapının durumunu izlemektedir. Bunun yanında Vakıflar Genel Müdürlüğü'ndende ara ara denetime gelinmektedir. Son olarak bir duvarda rutubet sorunu yaşamıştık Vakıflar tarafından yüklenici firmaya o duvar boyatıldı.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Kurulduğu yani vakfedildiği amaca uygun olarak kullanılmalıdır. Çünkü bu yapıların vakıf duası olduğu gibi birde vakıf bedduası mevcuttur. Bizde bu durumdan etkilenmemek için önceden burada hadis ilimleri tahsil edildiğinden dolayı bizde medresemizde hadis dersleri vermekteyiz

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

4.3.SULTANAHMET MEDRESESİ

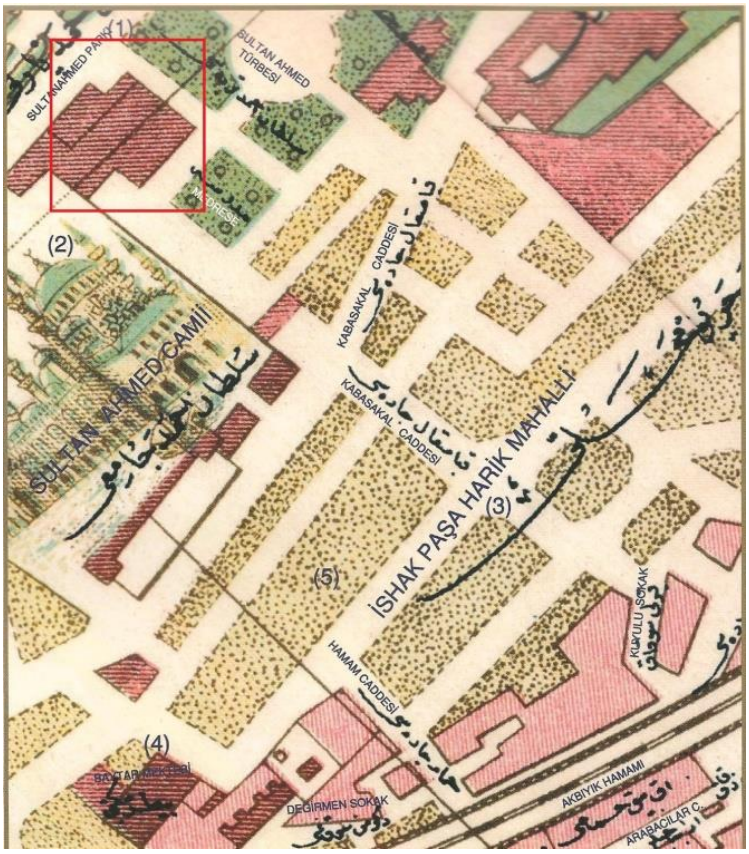
4.3.1.Yapının Mimari Tanımı

4.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Sultanahmet Medresesi bugün Fatih İlçe sınırlarında, Sultanahmet Mahallesi, Kabasakal Caddesi, 99 ada, 29 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1619 olan medresenin mimarı Sedefkar Mehmed Ağa'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.119). Sultanahmet Medresesi, cami, darüşşifa, misafirhane, imaret, sebil, mektepten oluşan büyük bir külliyenin parçasıdır (DBİA, 1993, c.7, s.55). Banisi Sultan I. Ahmed olsa da medrese caminin yapımından iki yıl sonra kardeşi I. Mustafa tarafından bitirilmiştir (Müller- Wiener, 2001, s.472).(Ek 32)

Şekil 397.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu
(Google haritalar**)**

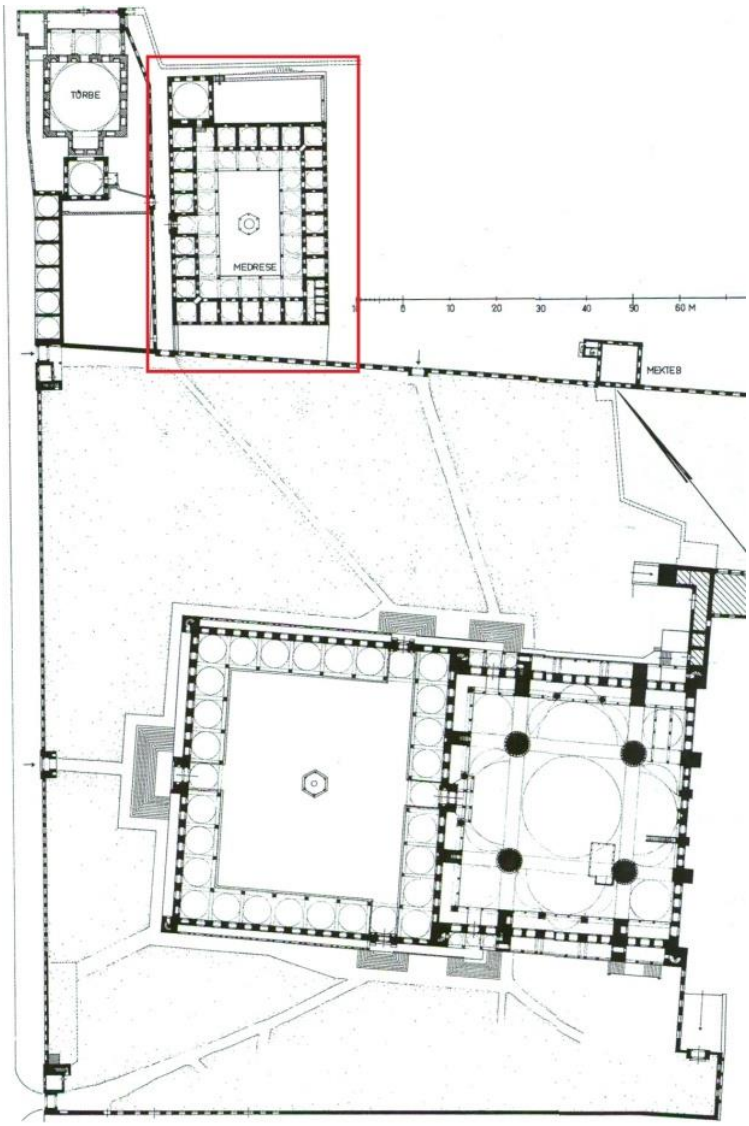

Şekil 398.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 116, 1918)

Şekil 399.Sultanahmet Külliyesi içerisinde medresenin konumu
(Alman Mavisi, H6/4,1913-1914 İstanbul haritaları)

Medrese camiden ayrı olarak bulunmaktadır. Dikdörtgen planlıdır. 24 hücresi ve bir dershanesi vardır. Avlunun ortasında bir de şadırvanı bulunmaktadır.

Şekil 400.Sultanahmet Medresesinin Planı
(Müller-Wiener, 2001, s.471)

4.3.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Kabasakal Caddesi üzerinde bulunan basık kemerli bir kapıdan girilmektedir. Girişi hücrelerin arasındandır ve bir tonoz vasıtası ile avluya açılmaktadır. Medresenin dershanesi giriş cephesinde kuzeydoğu ucunda yerleştirilmiştir. Bu plan tipi sadece Sultanahmet Medresesi'nde kullanılmıştır (DBİA, 1993, c.7, s.59). Dershanesi kareye yakın planlıdır ve genel cephe düzeninin dışına taşkın bir biçimde konumlandırılmıştır. Örtü türü kubbedir. Revak kotundan iki basamak ile dershaneye ulaşılmaktadır. Dershane giriş kapısı mermer söveli ve basık kemerlidir.

Şekil 401.Avlu görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

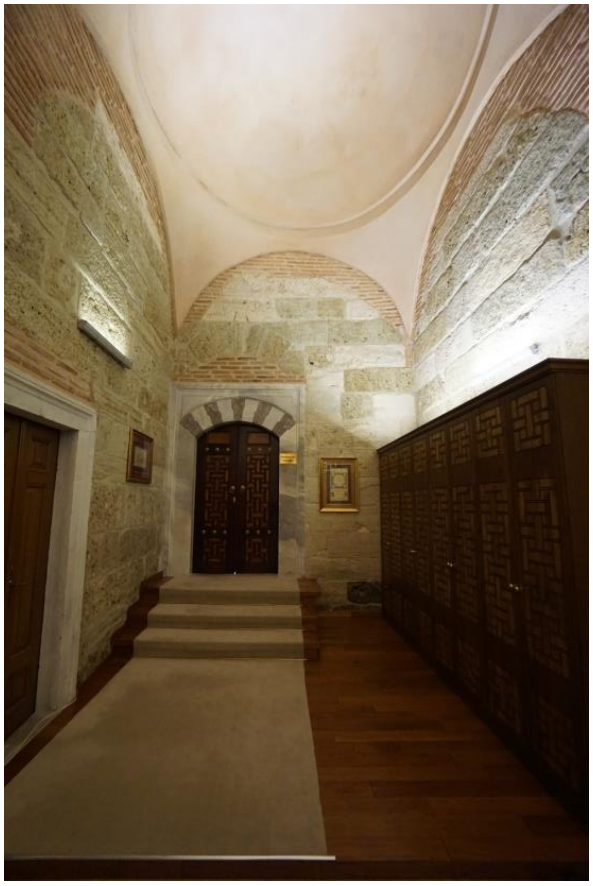

Şekil 402.Avlu görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

Hücreleri kareye yakın planlıdır. Her hücrede ocak ve nişler bulunur. Hücrelerin revaklara açılan mermer söveli kapı ve alt kotta demir parmaklıklı, mermer söveli bir penceresi ile üst kotta sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Revakları sivri kemerlidir. Hücre ve revakların örtü türü kubbedir.

Şekil 403.Hücre içinden bir görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

Şekil 404.Dershane girişi görünümü
(T.Ç.K.M., 2017)

4.3.1.1.2.Cephe Özellikleri

4.3.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi

Girişin ve dershanenin bulunduğu cephedir. Kesme taştan yapılmıştır. Cephenin ortasından basık kemerli bir kapı ile medreseye girilmektedir. Cephenin en batısında alt kotta üç tane mermer söveli, demir parmaklıklı üst kotta ise iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Cephede toplam alt kotta hücreleri aydınlatan yine mermer söveli, demir parmaklıklı on dört tane pencere vardır. Üst kotta ise sivri kemerli on dört tane aydınlık penceresi bulunur. Üstte ise kubbeler ve kare kesitli bacalar görülmektedir.

4.3.1.1.2.2.Kuzeydoğu cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Cephenin doğusunda dershane dışarıya taşmış bir biçimde bulunur. Dershanenin alt kotta üç tane mermer söveli, demir parmaklıklı penceresi ile üst kotta üç tane sivri kemerli aydınlık penceresi vardır. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Hücrelerin bu cepheye açılan pencereleri yoktur.

4.3.1.1.2.2.Güneydoğu Cephesi

Hücrelerin bulunduğu cephedir. Cephenin, batı ucu sağırdır, sağır olan kısmı haricinde, alt kotta toplam on dört tane mermer söveli, demir parmaklıklı pencere ile üst kotta yine on dört tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Yedi tane kare kesitli, kesme taştan yapılmış baca bulunur. Cephenin sağır olan kısmında ise ıslak hacimler vardır.

Şekil 405.Güneydoğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

4.3.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi

Cephenin doğusunda ıslak hacimler bulunmaktadır. Alt kotta hücreleri aydınlatan on iki tane mermer söveli, demir parmaklıklı pencere ile üst kotta yine on iki tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Üst örtüde kubbeler ile altı tane baca görülmektedir. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

4.3.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medresenin tespit edilen ilk onarımı 1843 yılında olmuştur. Çeşitli birimlerin kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.36). 1844 yılında cami ile birlikte üç tane onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.37). 1845 yılında hücrelerden bir tanesinin onarımı tespit edilmektedir. 1866 yılında kubbeleri onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.37). 1870, 1871, 1873, 1883 yıllarında irili ufaklı birçok onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.37). 1894 depreminde hasar almış ve onarımı yapılmıştır. 1902, 1903 yıllarında kurşunları yenilenmiş ve tamir edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.38). 1912 yılında çıkan yangından etkilenmiş ve camiile birlikte 1914 yılında bir onarım daha görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.38). 1935 yılında bir onarım geçirerek avlusu kapatılmıştır (Müller-Wiener, 2001, s. 473). Bu tarihten sonra 2011-2014 yılları arasında geniş kapsamlı bir restorasyon yapılmıştır.

Şekil 406.Sultanahmet Medresesi çatı onarımı
(Tarih belli değil, Url: 4)

Bu en son yapılan restorasyon ile ilgili olarak Fatih Belediyesi'nin hazırlattığı İhya isimli kitapta restorasyon şu şekilde özetlenmektedir: Yapının tüm yüzey temizlikleri yapılmış, meydana gelen bozulmalar onarılmıştır. Yapının beden duvarında bulunan strüktürel hasarlar giderilmiştir. Genel olarak bir güçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Dershanenin yüzeylerinde raspa yapılarak kalem işleri gün yüzüne çıkarılmıştır.

4.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1924 yılında çıkan Tevhid-i Tedrisat kanununa kadar faal olarak medrese görevi yapmaktaydı. Bu tarihte kapatılan medrese 1935 yılındaki onarıma kadar kapalı konumda bulunmuş. Bu onarımdan sonra Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü tarafından depo olarak kullanılmıştır. En son yapılan onarımdan sonra İstanbul Sultanahmet Vakfı tarafından çeşitli faaliyetler için kullanılmaktadır.

4.3.4.Yapının Koruma Sorunları

4.3.4.1.Fiziksel sorunları

Yapının farklı kubbelerinde rutubetlenme görülmektedir.

Şekil 407.Kubbede meydana gelen rutubet
(T.Ç.K.M., 2017.)

Şekil 408.Kubbede meydana gelen rutubet
(T.Ç.K.M., 2017)

4.3.5.Değerlendirme

Medrese bugün İstanbul Sultanahmed Vakfı tarafından çeşitli etkinlikler için kullanılmaktadır. Fakat gününher saati gezilebilmeye müsait olmamaktadır. Bu sebepten dolayı İstanbul'un en önemli turizm merkezlerinden birinde bulunan bu medresenin esas işlevinin gezilebilir bir kültürel faaliyet içermesinin ülke turizmine daha olumlu sonuçları olacaktır. Bundan dolayı bu medresenin kamuya açık bir şekilde faaliyet göstermesi gerekmektedir. Medreselerin asıl işlevi olan eğitimi bu medresenin konumundan dolayı kültürel bir işlev ile harmanlamak mümkündür.

4.4.BAYRAMPAŞA MEDRESESİ

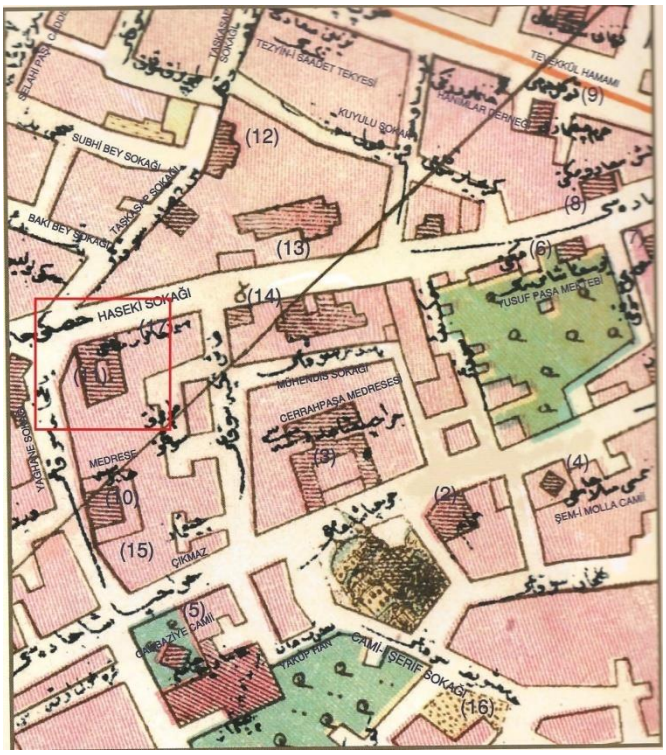
4.4.1.Yapının Mimari Tanımı

4.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Bayrampaşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Cerrahpaşa Mahallesi, Haseki Caddesi, 1129 ada, 82 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1635 olan medresenin mimarı Kasım Ağa'dır (Göleç, 2012, s.76). Medrese, sıbyan mektebi, türbe, tekke, hazire, çeşme ve dükkanlardan oluşan bir külliyenin parçasıdır. Banisi Sadrazam Bayram Paşa'dır (Göleç, 2012, s.76).(Ek 33)

Şekil 409.Bayrampaşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

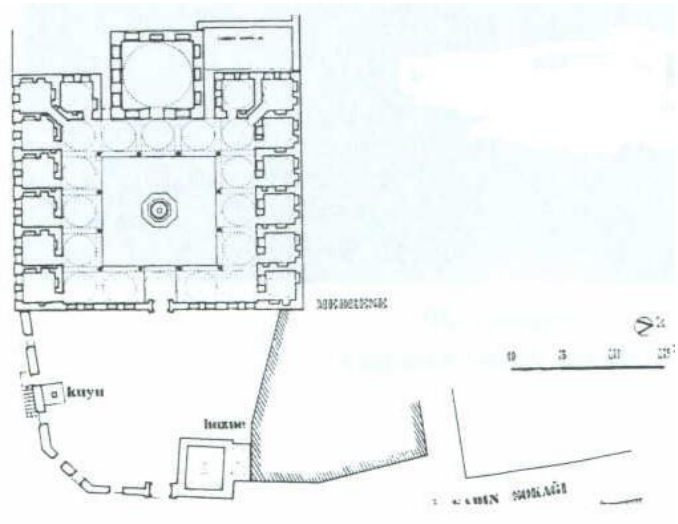

Şekil 410.Bayrampaşa Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, 1918)

Şekil 411.Bayrampaşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L6/2, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Medreseye, Haseki Kadın Sokağı üzerinde bulunan giriş kapısından giriş sağlanmaktadır. Medresenin 14 hücresi ve bir dershanesi bulunur. Kare planlı olan medresenin avlusunda bir de şadırvanı bulunmaktadır.

Şekil 412.Bayrampaşa Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.284)

4.4.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Haseki Kadın Sokağı üzerinde bulunan basık kemerli bir kapıdan haziresini de barındıran bir avluya girilir. Buradan medresenin asıl giriş kapısına ulaşılmaktadır. Giriş kapısı içte ve dışta basık kemerlidir. Giriş cephesinde hücre bulunmamaktadır. Medresenin giriş cephesinin karşısında dershanesi vardır. Dershanenin her iki tarafına simetrik bir biçimde sıralanmış hücreler bulunur. Hücreler kare planlıdır. Üzeri kubbeler ile örtülüdür. Geçiş öğesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Haseki Caddesine bakan hücrelerde ocak ve nişler vardır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve pencereleri vardır. Hücrelerin sadece Haseki Caddesine bakan hücrelerinde dışa açılan pencereleri mevcuttur.

Dershanesi kare plandır. Revaklara açılan basık kemerli bir kapısı vardır. Örtü türü kubbedir. Geçiş öğesi olarak tromplar kullanılmıştır. Dıştan kubbe kasnaklara oturmaktadır. Dershanesi çift sıra pencere düzenine sahiptir. Haseki Caddesi üzerinde medreseye ait dükkanlar bulunmaktadır.

4.4.1.1.2.Cephe Özellikleri

Medresenin güney cephesi sağırdır. Batı cephesinde ise medresenin asıl giriş kapısı bulunmaktadır. Bu cephede hücre bulunmadığı için avluya açılan kapının her iki yanında üçer tane demir parmaklıklı, doğramasız açıklık mevcuttur. Cephede kesme taş malzeme kullanılmıştır.

4.4.1.1.2.1.Kuzey Cephesi

Medresenin Haseki Caddesi üzerinde bulunan cephesidir. Burada alt katta altı tane dükkân üst katta ise medrese odaları bulunmaktadır. Medrese odalarına açılan on iki tane sövesiz, demir parmaklıklı pencere vardır. Üst örtüde ise kubbeler ve kubbelerin arasından çıkan kare kesitli tuğladan yapılmış bacalar görünür. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 413.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

4.4.1.1.2.2.Doğu Cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Dershane bu cephede dışa taşkın bir biçimde bulunur. Dershanenin her iki yanında birer tane demir parmaklıklı üzerinde tuğla kemer bulunan pencere vardır. Dershanenin cephesinde ise altta iki tane demir parmaklıklı söveli pencere üstte ise yine iki tane tuğladan yapılmış sivri kemerli aydınlık penceresi bulunur. Cephede kaba yonu taş kullanılmıştır.

4.4.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının bilinen ilk onarımı1865 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.284). Bundan sonra 1901 yılında kurşunları ile ilgili bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.284). 1906, 1911 yıllarında da çeşitli onarımlar görmüştür (Kütükoğlu, 2000,

s.284). Kapsamlı onarımlarından bir tanesi de 1968 yılında olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.284). Medresede 2017 yılı itibari ile son restorasyonuna ait çalışmalar devam etmektedir.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

16.12.1992 tarihinde 4273 karar numaralı toplantıda tescil edilmesine karar verilmiştir.

Şekil 414.Bayrampaşa Külliyesi derviş odalarının avlu görünümü
(17 Mayıs 1937, Encümen arşivi)

Şekil 415.Bayrampaşa Külliyesi görünümü

(17 Mayıs 1937, Encümen arşivi)

Şekil 416.Restorasyon esnasında medrese asıl giriş kapısı görünümü

(Öztürk, 2017)

Şekil 417.Restorasyon esnasında medrese, hazire bölümünün giriş kapısı görünümü (Öztürk, 2017)

4.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri

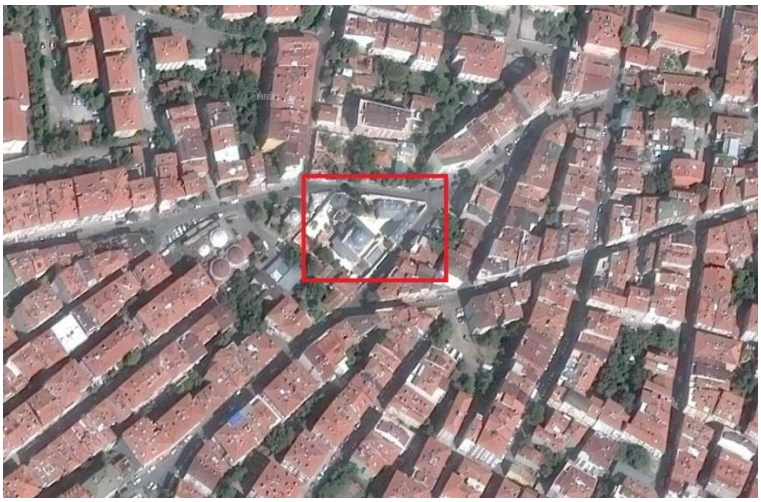
Yapı medrese olarak kullanımı sona erdikten sonra 1918 yılında askerler için aşevi olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.285). Restorasyondan önce ise Bayrampaşa Kültür Merkezi olarak Hanımlar İlim ve Kültür Derneği tarafından kullanılmaktadır.

4.5.ÇİNİLİ MEDRESESİ

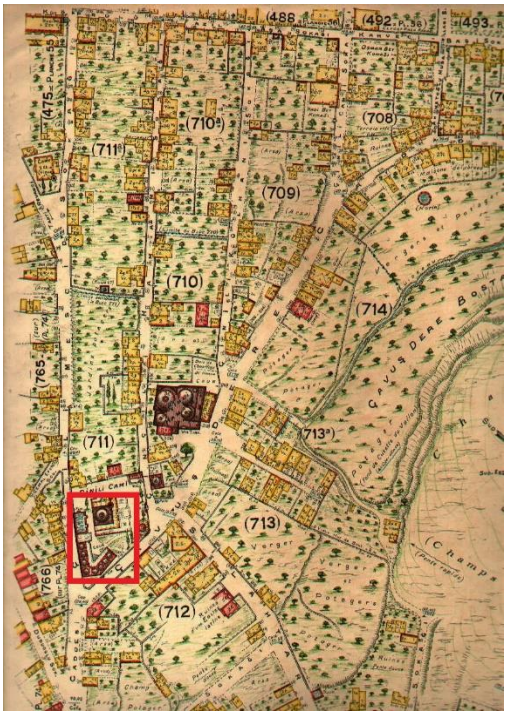
4.5.1.Yapının Mimari Tanımı

4.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Çinili Medresesi bugün Üsküdar İlçesi'nde, Valide-i Atik Mahallesi, Çavuşdere Caddesi, 179 pafta, 1 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1640 olan medresenin mimari Kasım Ağa'dır (Kurşun, 2008, c.2, 312). Cami, medrese, sıbyan mektebi, hamam, çeşme ve sebilden oluşan bir külliyenin parçasıdır. Banisi Mahpeyker Sultan'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.312).(Ek 34)

Şekil 418.Çinili Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 419.Çinili Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 70, 1931)

Medrese bulunduğu araziye uygun olarak yaklaşık L planlıdır. Sekiz hücresi ve bir dershanesi vardır. Avluyu cami ile birlikte kullanmaktadır.

4.5.1.1.1.İç Mekan Özellikeri

Medresenin bulunduğu kısma merdivenle ulaşılmaktadır. Dar açılı olan köşe tarafında dershanesi bulunmaktadır. Özgün revakları bulunmamaktadır. Dershanenin

söveli bir giriş kapısı mevcuttur. Hücreler kareye yakın planlıdır. Dershane ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Avluya açılan söveli kapı ile yine söveli, demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır. İç kısımda cephede bir kat silmesi görülmektedir.

Şekil 420.Avludan medrese görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 421.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

4.5.1.1.2.Cephe Özellikleri

Dış cephede penceresi bulunmayan medresede yapı malzemesi olarak kaba yonu taş kullanılmıştır.

Şekil 422.Çavuşdere Caddesi üzerinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

4.5.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının tespit edilen ilk onarımı 1902 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.322). Bundan sonra 1938 yılında bir onarımı daha görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.323). 2017 yılı itibari ile yeni biten restorasyon çalışmalarından sonra kullanıma açılmıştır.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

14.04.1973 tarihli 7086 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

11.07.2007 tarihli 513 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan projelerin uygun olduğuna karar verilmiştir.

4.5.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanımı bittikten sonra yıllarca atıl olarak kalmıştır. Yapılan restorasyondan önce Kur'an kursu olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.323).

4.5.4.Değerlendirme

Medresenin restorasyonu yeni bittiğinden dolayı bir işlev verilmemiştir. Cami görevlileri ile yapılan konuşmada cami cemaatine eğitim vermek için kullanılacağı öğrenilmiştir.

4.6.HASODABAŞI HASAN AĞA MEDRESESİ

4.6.1.Yapının Mimari Tanımı

4.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

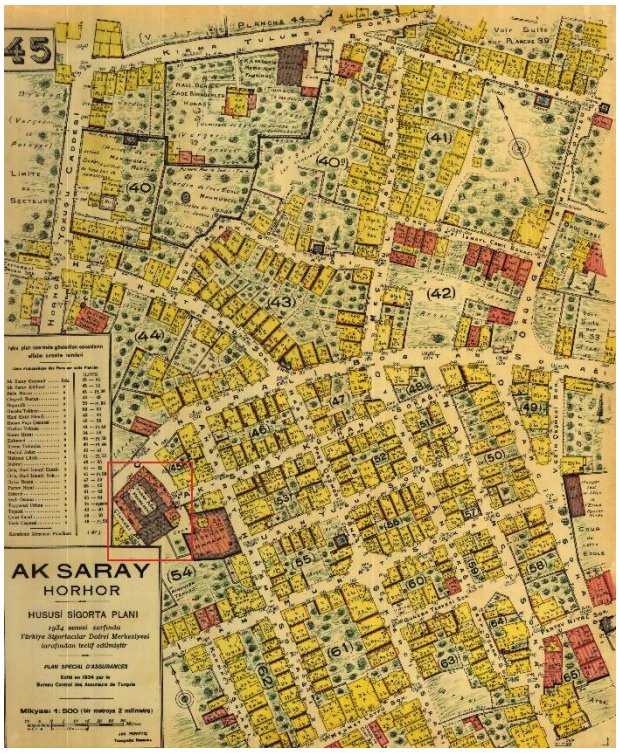
Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi ya da diğer adıyla Hacı Odabaşı Hasan Ağa Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, İskenderpaşa Mahallesi, Çıngıraklı Bostan Sokağı, 895 ada, 26 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1659 olan medresenin mimari bilinmemektedir (Kurşun, 2008, s.148). Banisi Hasan Ağa'dır (DBİA, 1993, C.3, s.561). Bir külliyeye bağlı değildir.(Ek 35)

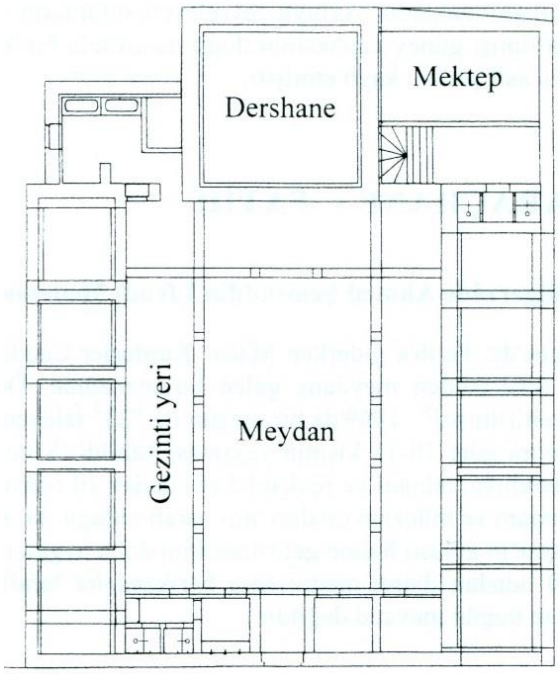
Şekil 423.Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 424Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, K7, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

Şekil 425.Hasodabaşı Hasan Ağa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 45, 1934)

Şekil 426.Hasoadabaşı Hasan Ağa Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.267)

Medrese U planlıdır. 11 hücresi ve bir dershanesi vardır. Avlusunun dört cephesi de revaklar ile çevrelenmiştir.

4.6.2.Yapının Bilinen Onarımları

Pek çok onarım geçiren yapının ilk bilinen onarımı 1870 tarihindedir (Kütükoğlu, 2000, s.262). 1894'te olan depremde ciddi hasar almış, 1899 yılında onarıma başlanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.262). 2017 yılında son restorasyonu tamamlanmıştır.

Şekil 427.Giriş cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

4.6.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı atıl halde kaldıktan sonra Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kullanılmaya başlanılmıştır (Güleç, 2012, s.140). Dershanesi ise depo olarak kullanılmaktadır (Güleç, 2012, s.140). Son restorasyondan sonra İstanbul Çankırı Dernekler Federasyonu tarafından kullanılmaktadır.

4.6.4.Değerlendirme

Medrese için öncelikle medresenin atıl halinden kurtarılıp restorasyon yapılması olumlu olmuştur. Fakat böyle bir medresenin bir il derneğine verilmesi pek uygun gözükmemektedir. Bu yapılar, nadide kültür varlıkları olduğu için işlevlendirirken herkese açık ve herkesin yararına bir işlev ile kullanılmaları gerekmektedir. Bu tarz derneklerin ihtiyacını karşılayacak yeni yapılar bulmak mümkün olduğundan

medrese gibi eğitim yapılarının bu gibi kullanımları koruma disiplini açısından olumsuzdur.

4.7.KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA MEDRESESİ

4.7.1.Yapının Mimari Tanımı

4.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Köprülü Mehmet Paşa Medresesi, Fatih İlçesi sınırları içerisinde, Binbirdirek Mahallesi, Peykhane Caddesi, 238 ada, 20 parselde bulunur. Yapım tarihi 1661 olan medresenin mimari Mustafa Ağa'dır (DBİA, 1993, C5, s.89). Banisi IV. Mehmet zamanında sadrazam olan Köprülü Mehmet Paşadır (Kurşun, 2008, C1, s.159). Medrese, mescid, sebil, çeşme, dükkanlar, kütüphane ve handan oluşan bir külliye içinde yer alır (Kütükoğlu, 2000, 70).(Ek 36)

Şekil 428.Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin konumu
(Google haritalar)

Şekil 429.Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin konumu
(Pervitich haritası, pafta 3, 1923)

Medrese, Divanyolu Caddesi ile Peykhane Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunmaktadır. Giriş kapısı Peykhane Caddesi üzerinde bulunan medresenin giriş kapısının batısında sekizgen mescid-dershane, doğusunda ise dükkanlar bulunur. Medrese hücreleri L planlı dizilmiş 10 tane hücreden oluşmaktadır. Divanyolu Caddesine bakan cephede ise hazire bulunmaktadır. Avlusunda su kuyusu vardır.

4.7.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medreseye üstte sivri bir hafifletme kemeri, altta ise basık kemerli ahşap bir kapıdan girilmektedir. Kapının önünde geniş bir saçak mevcuttur. Medrese odaları kapının doğusunda L planlı olarak sıralanmış 10 tane hücreden oluşmaktadır. Aslında 12 hücresi bulunan medresenin hücrelerinin iki tanesi ile haziresinin bir kısmı Divanyolu'nu genişletme çalışmaları esnasında yıkılmıştır (DBİA, 1993, s.90). Daha sonra medrese odalarının bir kısmı 19 yy. anlayışına göre yeniden yapılmıştır (DBİA, 1993, s.91). Hücrelerin duvarlarında niş ve ocaklar bulunmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan taş söveli demir parmaklıklı pencereleri ve kapıları bulunur. Revakların doğu kolundaki kemerler sivri, güney kolundakiler yuvarlak kemerlidir.

Hücre ve revakların üst örtüsü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır.

Medresenin dershanesi giriş kapısının doğusundadır ve sekizgen planlıdır. Mescid olarak da kullanılan dershanenin hem Divanyolu Caddesine açılan hem de medrese avlusuna açılan kapısı bulunmaktadır. Divanyolucaddesi üzerindeki kapısı daha çok bir ana kapı görünümündedir ve sivri kemerli niş içinde basık kemerli bir kapıdır. Medrese avlusuna açılan kapı ise mermer söveli basık kemerli bir kapıdır. Dershanesi mescid olarak da kullanıldığından içeride ahşap bir mihrap bulunmaktadır. Dershane dış cephede çift pencere düzenine sahiptir. Alt kotta iki tane demir parmaklıklı söveli pencere, üst kotta sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Dershanenin örtüsü kasnaklara oturan kubbedir.

4.7.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı, günümüze kadar birçok onarım geçirmiştir. Bunlardan ilki 1836 yılında II. Mahmud zamanında olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.70). Bu tarihten sonra 1848 yılında ıslak hacimlerinde bir onarım, 1865 yılında genel bir onarıma rastlanmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.70). 1870 yılında yine bir ıslak hacim onarımı görülmektedir. Esas medrese ile ilgili en önemli müdahale 1871 yılında yapılan Divanyolu Caddesi için genişletme çalışmaları olmuştur. Bu çalışmalarda medrese odalarının bir kısmı yıkılarak yol genişletilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.72).

1873 yılında 19 yy. mimarisine göre yeniden yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.71). 1874,1889, 1896, 1902 ve 1911 yıllarında da çeşitli onarımlar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.71).

Şekil 430.Medresenin Divanyolu Caddesi üzerindeki görünümü

(12 haziran1940, Encümen arşivi)

Şekil 431.Medresenin Divanyolu Caddesi üzerindeki görünümü

(12 Haziran 1940, Encümen arşivi)

Medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan karar aşağıda özetlenmiştir.

18.10.1989 tarihli 1391 karar numaralı toplantıda Gedikpaşa Mahallesi ile ilgili tescil çalışması yapılmış olup Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin de tescil edilmesine karar verilmiştir.

09.12.2009 tarihli 3424 karar numaralı toplantıda Köprülü Mehmet paşa medresesinin giriş saçağına ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna ve medresenin genel onarım projelerinin kurula iletilmesine ve medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

4.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Köprülü Mehmet Paşa Medresesi asıl işlevinden sonra 1918 yılında yangından evleri zarar görenler tarafından kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, 73). 1986'dan günümüze kadar Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı tarafından kullanılmaktadır.

4.7.4.Yapının Koruma Sorunları

4.7.4.1.Fiziksel Sorunlar

Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin en son kapsamlı onarımının üzerinden uzun bir süre geçtiği için yapının ivedilikle onarım programına alınması gerekmektedir. Medresenin genelinde sudan kaynaklı problemler, bitkilenme, siyak kabuk oluşumu, korozyon gibi bozulmalar görülmektedir.

Şekil 432.Revaklarda siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

Şekil 433.Zemin suyundan dolayı rutubet ve yer yer bitkilenme
(Öztürk, 2017)

4.7.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları

Yapıda yapılan gözlemler sonucunda kılcal çatlaklar, nemden ve çimento esaslı malzemeden dolayı sıva dökülmeleri görülmektedir.

Şekil 434.Kubbedeki çatlaklar

(Öztürk, 2017)

Şekil 435.Sıva dökülmeleri

(Öztürk, 2017)

4.7.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde medrese Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı tarafından kültürel faaliyetler için kullanılmaktadır. Bu işlev yapı için uygun bir işlev olsa bile yapıya bu işlev verilirken yapıya yapının özgünlüğüne uymayan birçok uygulama yapılmıştır. Öncelikle revakların kapatılarak konferans salonu olarak kullanılması ve bu işlev için alçıpan tavan uygulaması ve yer kaplaması olarak fayans yapılması gibi yapıya aşırı müdahaleler olmuştur. Çayhane olarak kullanılan bölümün nişler dahil fayans kaplanması, klima dış ünitelerinin uygun olamayan yerlere konulması ve dershane kısmında yapılan pencerelerin pvc pencere olarak yenilerek kombi bacasının buradan dışarıya verilmesi diğer önemli müdahaleler arasında sayılabilir. Yapılan bu uygulamalar yapının özgün kimliği ile bağdaşmamaktadır.

Şekil 436.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 437.Revakların zemin kaplamasından bir görünüm

(Öztürk, 2017)

Şekil 438.Dış cepheden bağlanmış doğalgaz borusu ve pvc pencereden çıkan doğalgaz bacası

(Öztürk, 2017)

4.7.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Köprülü Mehmet Paşa Medresesinin kültürel bir hizmet için kullanıldığından dolayı işlevi uygun olabilir. Fakat yapıya yapılan müdahaleler yapının özgün kimliği ile bağdaşmadığı için iyi bir projelendirme ve uygulamadan sonra gelecek nesillere daha iyi bir hizmet vermesi mümkün görülmektedir. Ayrıca yapının konumu gereği İstanbul'un en önemli turistik bölgelerinden birinde olması sonucu kültür eğitim ve turizm işlevleri harmanlanarak kullanılabilir.

4.7.6.Kullanıcı ile Yapılan Soru Cevap

23.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Kubbe Altı Akademisi Kültür Sanat Vakfı

Konuşulan kişi: Müdür İdris Alhanlıoğlu

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

Yapıyı Vakıflar Genel Müdürlüğünden 1985 yılından beri tahsis olarak kiralayarak kullanmaktayız

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapıyı daha çok çeşitli konferanslar ve kurslar için kullanıyoruz. Genel kullanıcı kitlemizde üniversite ögrencileri ve kursiyerlerimiz olmaktadır

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Cumartesi günleri yoğun olarak kullanılmaktadır

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Ortalama olarak konferanslarımıza 70-100 kişi arasında bir katılım olmaktadır

5. Yapı kurumun ihiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Tam olarak cevap vermese de idare etmeye çalışıyoruz

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Revakları görüldüğü üzere kapattık ve bu revak kısımlarının bir kolunu konferans salonu olarak kullanıyoruz. Bazı durumlarda bizim için yetersiz kalmaktadır

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Duvar tipi klima sistemi ve petekli doğalgaz ısıtma sistemi kullanıyoruz. Bir problem yaşamamaktayız.

8. Yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapının en sonkirestorasyonu üzerinden çok zaman geçmiştir. Bu sebepten dolayıdayapı yıpranmış bir durumdadır. Fakat restorasyon projeleri hazırlanmakta ve onaya sunulmak üzeredir.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Hayır. Yapının periyodik bakımları yapılmamaktadır. Fakat biz kurum olarak kubbeleri, yağmur oluklarının bakımlarıyla giriş saçağını yaptırdık

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Öncelikle ticari amaçla kesinlikle kullanılamamalıdır ve bu tip yapılar kültürel amaçla vakıflara tahsis edilmelidir.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim

4.8.MERZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA MEDRESESİ

4.8.1.Yapının Mimari Tanımı

4.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

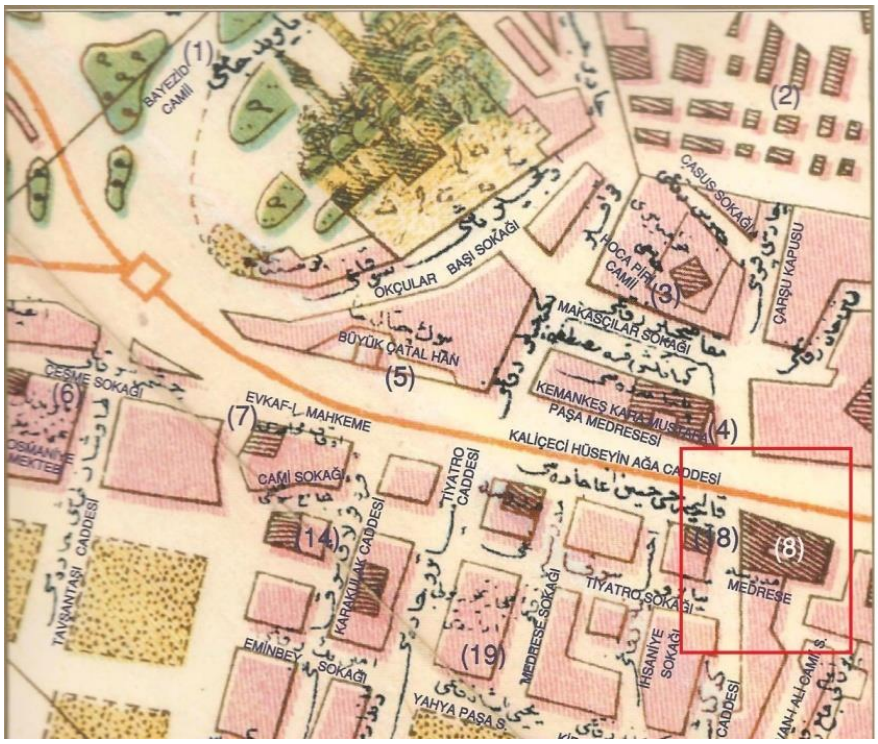
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Mimar Hayrettin Mahallesi, Yeniçeriler Caddesi, 58 pafta, 221 ada, 30 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1961 olan medrese, sıbyan mektebi, sebil, dükkan, kütüphane, su deposu ve hazireden oluşan bir külliye içerisinde yer alır (Kurşun, 2008, c1, s.221). Banisi IV. Mehmet dönemi sadrazamlarından Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dır (Kurşun, 2008, c1, s.221). Medrese Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın idamından sonra mimar Hamdi Ağa tarafından tamamlanmıştır (Kurşun, 2008, c1, s.221).(Ek 37)

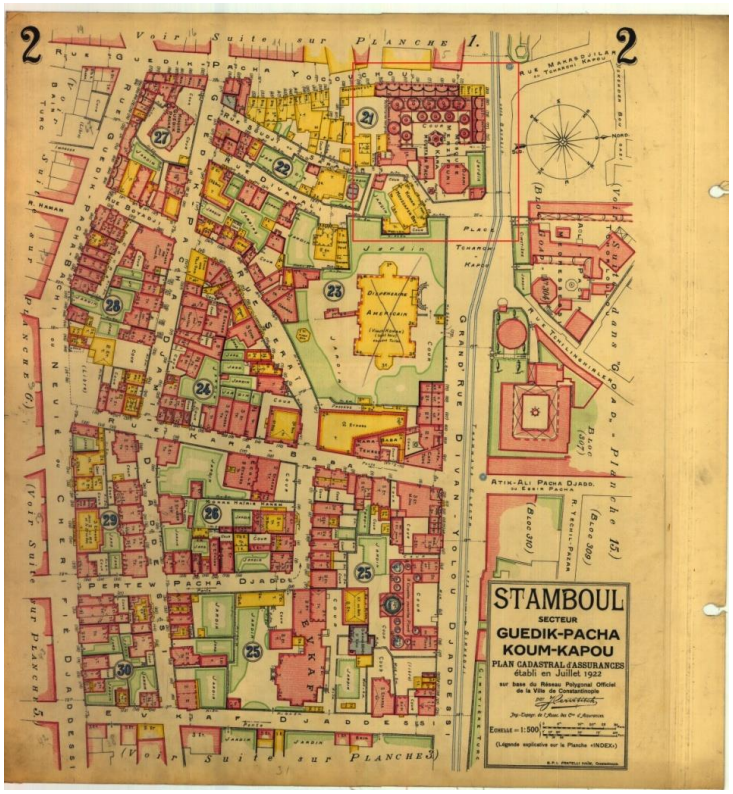
Şekil 439.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 440.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, I16, 1913-1914 İstanbul haritaları)

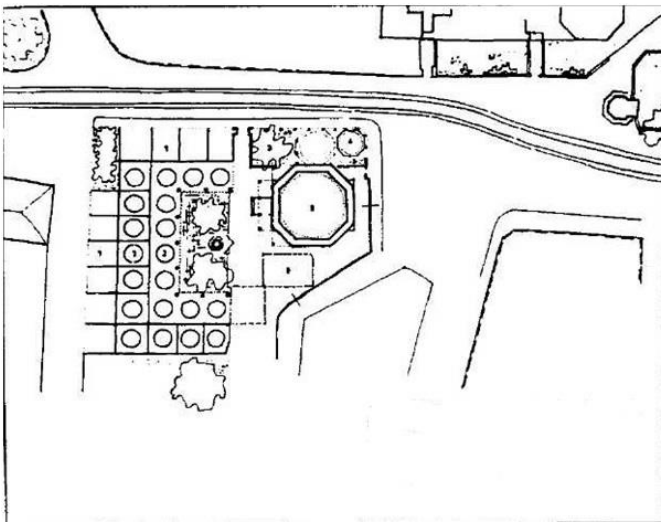

Şekil 441.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası,1918)

Şekil 442.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi konumu
(Pervititch Haritası, pafta 2, 1922)

Medresenin girişi Yeniçeriler Caddesi üzerinde bulunmaktadır. U planlı dizilmiş, revaklı on tane hücresi mevcuttur. Girişin doğusunda hücrelerden bağımsız sekizgen plana sahip bir dershanesi bulunur. Avluda günümüze ulaşamayan bir de ongen planlı bir havuzu bulunmaktaydı (DBİA, 1993, C5, s.403).

Şekil 443.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.93).

4.8.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesinin avlusuna Yeniçeriler Caddesi üzerinden basık kemerli küfeki taşından yapılmış bir giriş kapısından girilir. Avluya girildiğinde batıda sekizgen dershane doğu kısmında ise U planlı yerleşmiş on tane medrese hücresi görülür. Hücrelerin geneli kareye yakın planlıdır. Her hücrenin revaklara açılan söveli bir kapısı ve demir parmaklıklı iki tane penceresi bulunur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler vardır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Sadece köşe hücrede tek bir kapı bulunmaktadır. Revakları sivri kemerli ve küfeki taşından yapılmıştır.

Dershaneye önünde bulunan revaklar ile geçiş yapılmaktadır. Revakları tek yönlü ve yanlara doğru konsol olarak çıkmıştır. Tüm revaklar sekiz tane sutuna oturmaktadır. Dershanenin kapısı küfeki taşından yapılmış yuvarlak kemerli, mukarnaslıdır. Dershanede çift sıra pencere düzeni uygulanmıştır. Alt kotta demir parmalıklı taş söveli pencere, üst kotta sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunur. Dershanenin örtüsü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır.

4.8.1.1.2.Cephe Özellikleri

Medresenin kuzey cephesi kesme küfeki taşından yapılmıştır. Ortada giriş kapısı bulunur. Cephenin doğusunda köşe hücreyi aydınlatan iki tane demir parmaklıklı, taş söveli, üstünde sivri kemer olan pencere vardır. Giriş kapısının batısında avluya açılan on tane, demir parmaklıklı pencere açıklığı vardır. Cephenin en batısında ise sebil kısmı bulunur.

Batı cephesi sağır bir cephedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. Cephede tuğladan yapılmış geniş ve yuvarlak hafifletme kemerleri mevcuttur.

Şekil 444.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

4.8.2.Yapının Bilinen Onarımları

İlk onarımının 1837'deki depremden sonra 1842-43 yıllarında olduğu tespit edilebilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.94). Bu tarihte büyük çaplı bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.94). Bunda sonra 1861-1863-1895 yıllarında da çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.94). 1953-1954 yıllarında Divanyolu Caddesi genişletme çalışmalarından etkilenmiş önündeki dükkanlar yıkılmış ve bazı birimleri taşınmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.95). 1965 yılında çevresindeki medreseler ile birlikte yine bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.95).

Şekil 445.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi
(1968, Hayalleme) (Url:4)

Şekil 446.Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi avlusu
(17 Haziran 1938, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

08.09.1952 tarihli 53 karar numaralı toplantıda medresenin önünde yapılacak yol çalışması ile ilgili sebil, türbe ve hazirenin bir kısmının doğu tarafına taşınmasına, önünde bulunan dükkanların yıkılmasına karar verilmiştir.

19.03.1953 tarihli 94 karar numaralı toplantıda sebil ve açık türbenin nakillerine ait projenin kabulune ve çıkacak olan medrese duvarına ait hazırlanacak projenin kurula sunulması gerektiğine karar verilmiştir.

18.05.1957 tarihli 655 karar numaralı toplantıda hazirenin kaldırılması ile ilgili yol çalışmaları kapsamında hazirenin uygun bir yere taşınmasına ve yıkılan kısımlardan arta kalan yerlerin tamirinin lüzumlu olmadığına karar verilmiştir.

25.11.1957 tarihli 706 karar numaralı toplantıda yol çalışmaları için önceden alınan karar gereğince hazire duvarı ve sebilinin şimdiki yerinde muhafazasına karar verilmiştir.

22.12.1958 tarihli 1028 karar numaralı toplantıda kurul kararı alınmadan yıkılan dükkanlar ve burada yapılan kötü işçilik ile ilgili külliyenin özgünlüğünü bozan uygulamalar için işin yeniden icrasının maarif vekaletinden rica edilmesine karar verildi.

11.01.1959 tarihli 1064 karar numaralı toplantıda 17.03.1958 tarihli yapılan şikayet kapsamında mezar taşlarının, sebil ve türbe kubbesinin restitüsyonu sırasında kırılmış olduğu belirtilmiş ve toplantıda bunun ile ilgili belediyenin takipsizliği tespit edilmiştir. Bu husus için maarif vekaletine yazı yazılmasına karar verilmiştir.

12.04.1960 tarihli 1350 karar numaralı toplantıda mezar taşlarının ve hazireden mezar kalıntılarının yine külliye içinde bir yere nakledilmesi gerektiği ve daha önce yapılan yanlış uygulamaların kurul nezaretinde düzeltilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

18.10.1989 tarihli 1391 karar numaralı toplantıda medresenin tescil edilmesine karar verilmiştir.

11.11.2009 tarihli 3357 karar numaralı toplantıda medrese için sunulan rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna ve koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

4.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese işlevinden sonra 1918 yılında evleri yangından zarar görenler tarafından kullanılmıştır (Kütükoğu, 2000, s.96). 1965 yılındaki restorasyondan sonra İstanbul Fetih Cemiyeti, Yahya Kemal Enstitüsü ve Kubbealtı Akademisi ve San'at Vakfı tarafından kültürel faaliyetler için kullanılmaktadır (Kütükoğu, 2000, s.96).

4.8.4.Yapının Koruma Sorunları

4.8.4.1.Fiziksel sorunlar

Medresede suya bağlı olarak zeminde yeşillenmeler meydana gelmiştir. Bunun yanında cephede bazı noktalarda siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar meydana gelmiştir.

Şekil 447.Zeminde yosun oluşumu ve bitkilenme
(Öztürk, 2017)

Şekil 448.Batı cephesi yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

4.8.4.2.Strüktürel hasarlar ve malzeme bozulmaları

Medresede ciddi bir strüktürel hasar tespit edilmemiştir. Bunun yanında suya bağlı olarak sıvalarda dökülmeler meydana geldiği gözlemlenmiştir.

Şekil 449.Çeşme duvarındaki çimento ile yapılan uygulamalar
(Öztürk, 2017)

Şekil 450.Hücre içindeki su problemleri
(Öztürk, 2017)

4.8.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar

Medrese, İstanbul Fetih Cemiyeti tarafından kültürel faaliyetler için kullanılmaktadır. Bu işleve bağlı olarak revaklar kapatılmıştır. Bunun ile beraber medresenin genelinde yapılan tesisat uygulamalarında çevresindekiaynı dönem onarım gören medreseler gibi farklı uygulamalar yapılmıştır. Yine bazı hücrelerin içleri çelik konstrüksiyon ile bölünerek asma katlar oluşturulmuştur.

Şekil 451.Kapatılan revaklardaki konferans salonu
(Öztürk, 2017)

Şekil 452.Girişte bulunan dükkânın girişi
(Öztürk, 2017)

Şekil 453.Giriş kapısının arkasında bulunan elektrik tesisatı
(Öztürk, 2017)

Şekil 454.Revak kapatılarak yapılan oda
(Öztürk, 2017)

Şekil 455.Kütüphane için yapılan ısıtma tesisatı
(Öztürk, 2017)

Şekil 456.Hücreler için yapılan tesisatlar
(Öztürk, 2017)

4.8.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler ve araştırmalar sonucunda, İstanbul Fetih Cemiyeti tarafından kullanılmasının Türk Edebyatı açısından önemli isimleri tanıtması ve kültürel bir işleve olması nedeni ile bu işleve olumlu bir işlev diyebiliriz. Fakat sadece İstanbul'un fetih haftasında değil, yıl içerisinde özellikle turist yoğunluğunun fazla olduğu aylarda daha fazla faaliyet göstererek İstanbul'un ve Türk kültürünün tanıtılması adına daha fazla çalışma yapılabilir.

4.8.6.Kullanıcı ile yapılan soru cevap

25.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: İstanbul Fetih Cemiyeti

Konuşulan kişi: Müdür Gülcan Aren

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

1960 yılından itibaren bu yapıyı vakıflardan tahsisli bir şekilde kullanmaktayız

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Vakfımız 1960 yılında kurulmuştur. Çeşitli kültür ve hizmet faaliyetleri, Türk ve İstanbul kültürü ile okçuluk üzerine yayınlar, konferanslar düzenlemektedir. Ayrıca Yahya Kemal Beyatlı Müzesi ile bir de kitap dükkanıda medresemizde bulunmaktadır.

3. Yapı ayın/günün hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Turistik bir bölge olduğu için her zaman ziyarete açık bulunmaktadır. Bu sebepten dolayı hafta içi ve haftasonu kullanılmaktadır.

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (Ziyaretçi/sabit)

Salonumuz 150 kişilik bir salon, konferans zamanları dolmaktadır. Ayrıca müze kısmımız da olduğu için çeşitli okullardan gruplar halinde öğrenciler gelmektedir. Yıllık olarak 2000-2500 kişi minimum ziyaret etmektedir.

5. Yapı kurumun ihiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Türk kültürü üzerine çalışmalar yaptığımız için yapı olarak da böyle bir tarihi bir yapı bizim ihtiyaçlarımıza cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Bulunmamaktadır.

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Petekli doğalgaz sistemi ve duvar tipi klimalar kullanmaktayız. Bir problem yaşamamaktayız.

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yapı en son restorasyonu bildiğim kadarıyla 2007-2008 yılları gibi geçirmiştir. Bu da tam olarak aslında bakım-onarım diye geçmektedir ama ciddi zemin onarımı ve kubbe onarımları geçirmiştir.

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Periyodik olarak Vakıflarlardan denetim ekibi gelmektedir. Fakat herhangi bir bakım-onarım yapılmamaktadır.

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Ben 2013 yılından beri buradayım. Benim bulunduğum bu süre zarfında avlu için 5-6 kez nargile cafe gibi ticari maksatla hizmet vermek için ciddi şekilde başvuranlar oldu. Böyle yapılar en başta Türk kültürüne hizmet etmek, bu kültürü özellikle böyle turistik bölgelerde dünyanın çeşitli yerlerinden gelen insanlara tanıtmak için kullanılmalıdır.

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

5. 18. YY DÖNEMİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN İSTANBUL MEDRESELERİ

5.1.AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA MEDRESESİ

5.1.1.Yapının Mimari Tanımı

5.1.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

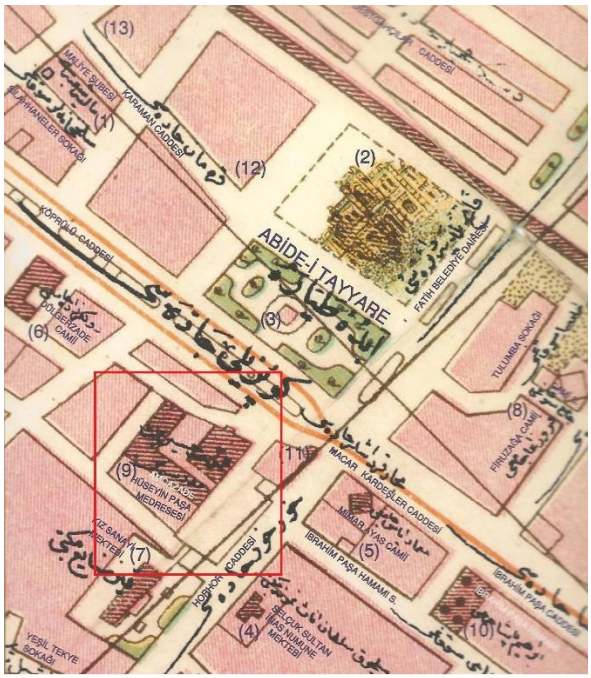
Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi ya da Pervititch haritasındaki adıyla ismi ile Eski Saraçhane Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, İskenderpaşa Mahallesi, Eski Saraçhane Sokak, 1061 ada, 76 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1700 olan medresenin mimarı İbrahim Ağa'dır (DBİA, 1993, c.1, s.237). Medrese, çeşme, kütüphane, sıbyan mektebi, dükkanlardan oluşan Amcazade Hüseyin Paşa Külliyesinin bir parçasıdır. Banisi Köprülü ailesine mensup, vezirlik yapmış olan Amcazade Hüseyin Paşa'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.31).(Ek 38)

Şekil 457.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

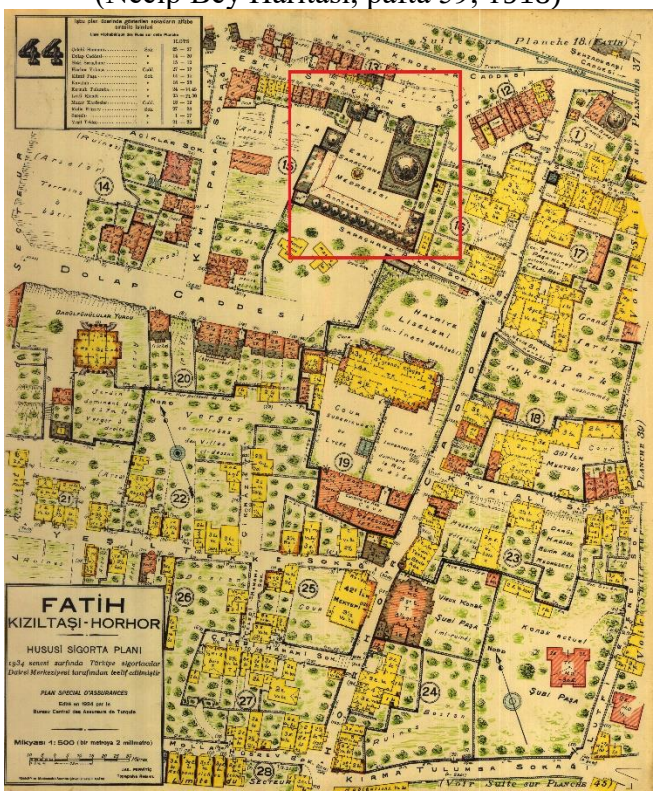

Şekil 458.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu
(Alman Mavileri, K7, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 459.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu

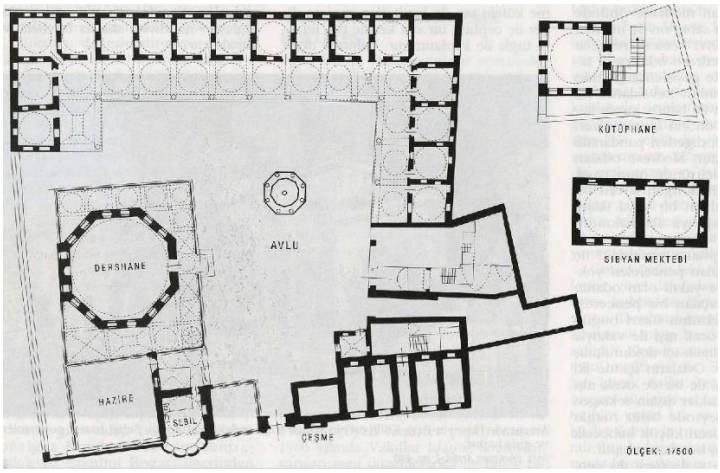
(Necip Bey Haritası, pafta 59, 1918)

Şekil 460.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 44, 1934)

Medrese U planlıdır. 17 hücre ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avlusunda ongen bir şadırvan mevcuttur.

Şekil 461.Amcazade Hüseyin Paşa Medresesi planı

(DBİA, 1993, c.1, s.237)

5.1.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Külliyeye Eski Saraçhane Sokağından basık kemerli kesme taştan yapılmış bir kapıdan girilmektedir. Külliyenin güneyinde medrese odaları, kuzeydoğu köşesinde ise dershanesi bulunmaktadır. Hücreler kareye yakın planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları ve yine söveli demir parmaklıklı pencereleri vardır. Hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Revaklar medrese hücrelerinin önlerinde U planlıdır. Sivri kemerlidir. Kesme taştan yapılmıştır. Örtü türü olarak batı ve güney köşelerdeki revaklar aynalı tonoz, diğer revaklarda ise geçiş ögesi pandantif olan kubbeler mevcuttur.

Şekil 462.Avludan ve revaklardan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Şekil 463.Avludan ve revaklardan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Dershanesi sekizgen planlı ve medrese odalarından ayrı konumlandırılmıştır. Etrafında U planlı revaklara sahiptir. Revakların örtü türü çeşitlidir. Dokuz tanesi kubbeli, dört tanesi çapraz tonoz, biri aynalı tonozludur. Giriş kapısı basık kemerli, mermer sövelidir. Kapının iki tarafında nişler yer alır. Giriş cephesi hariç çift sıra pencere düzeni hakimdir. Üstte aydınlık pencereleri, altta dikdörtgen pencereler mevcuttur. Dershanenin örtü kubbedir. Geçiş ögesi olarak mukarnas kullanılmıştır.

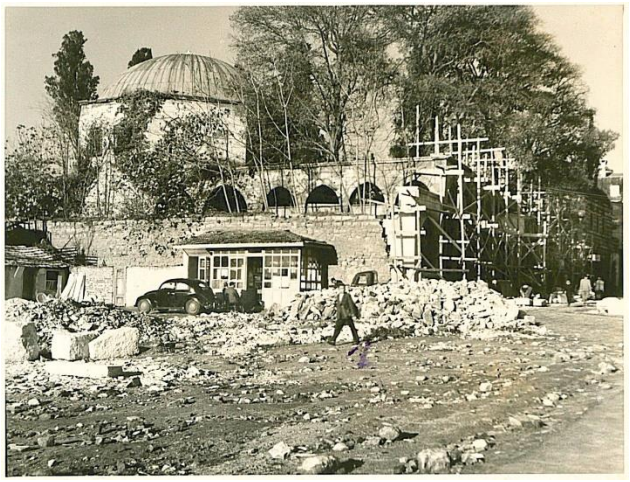
5.1.1.1.2.Cephe Özellikleri

Yapı malzemesi olarak bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Tek sıra pencere düzenine sahip olan medresede söveli, demir parmaklıklı pencereler vardır. Sadece kuzeyde yer alan üç hücre ve güney kısımda ortada bulunan hücrenin dışa açılan penceresi bulunmamaktadır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan, kesme taş gövdeli bacalar görülmektedir.

5.1.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese birçok yangın ve deprem geçirmiştir. İlk olarak 1718 tarihinde olan yangından etkilenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.259). Bu tarihten sonra 1755 yılında depremden zarar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.259). 1782 yılında bir yangın daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.259). Bu depremde yapılan onarım kitabesinde yer

almaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.259). 1894 yılında meydana gelen depremden büyük zarar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.259). Bu depremde altı kubbe, üç kemer, dört hücre ve dershanesi kısmen yıkılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.259). Günümüzde kubbelerde görülen farklılık da 1894 depremi sonrası yapılan onarımdan gelmektedir. 1960 yılında harap halde bulunan medrese için bir onarım daha yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.259).

Şekil 464.Medresenin güneydoğu cephe görünümü
(tarih belli değil, Haluk Konyalı Arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

21.07.1958 tarihli 993 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan 2. numaralı projenin uygun olduğuna karar verilmiştir.

02.04.1961 tarihli 1551 karar numaralı toplantıda medresenin dispanser yapılmasına ilişkin onarım talebinde bulunulmasına karşın kurul tarafından medreseye uygun bir işlev olmamasından dolayı bu isteğin reddine karar verilmiştir.

11.05.1967 tarihli 3547 karar numaralı toplantıda medresenin etrafına yapılacak inşaat ile ilgili olarak belediyenin buraları istimlak etmesine karar verilmiştir.

24.06.1992 tarihli 3824 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

5.1.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medresede 1918 yılında evleri yangınlardan zarar görenler tarafından kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.259). Bu tarihten sonra belli dönem harap halde bulunan medrese bugün Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Türk İnşaat ve Sanat

Eserleri Müzesi olarak kullanılmaktadır (Güleç, 2012, s.78). Fakat müze uzun zamandır kullanıma kapalıdır.

5.1.4.Yapının Koruma Sorunları

5.1.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının çeşitli yerlerinde siyak kabuk oluşumları, derz boşalmaları, su problemleri ve korozyonlar meydana gelmiştir. Bugün atıl durumda bulunmaktadır.

Şekil 465.Medrese hücre duvarında derz boşalmaları ve siyah kabuk oluşumu (K.M.K.M., 2017)

Şekil 466.Giriş kapısındaki siyah kabuk oluşumları, bitkilenme (K.M.K.M., 2017)

5.1.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Çok ciddi bir hasar gözlemlenmese de bazı kubbelerde kılcal sıva çatlakları bulunmaktadır.

Şekil 467.Hücre kubbelerinde bulunan kılcal çatlaklar
(K.M.K.M., 2017)

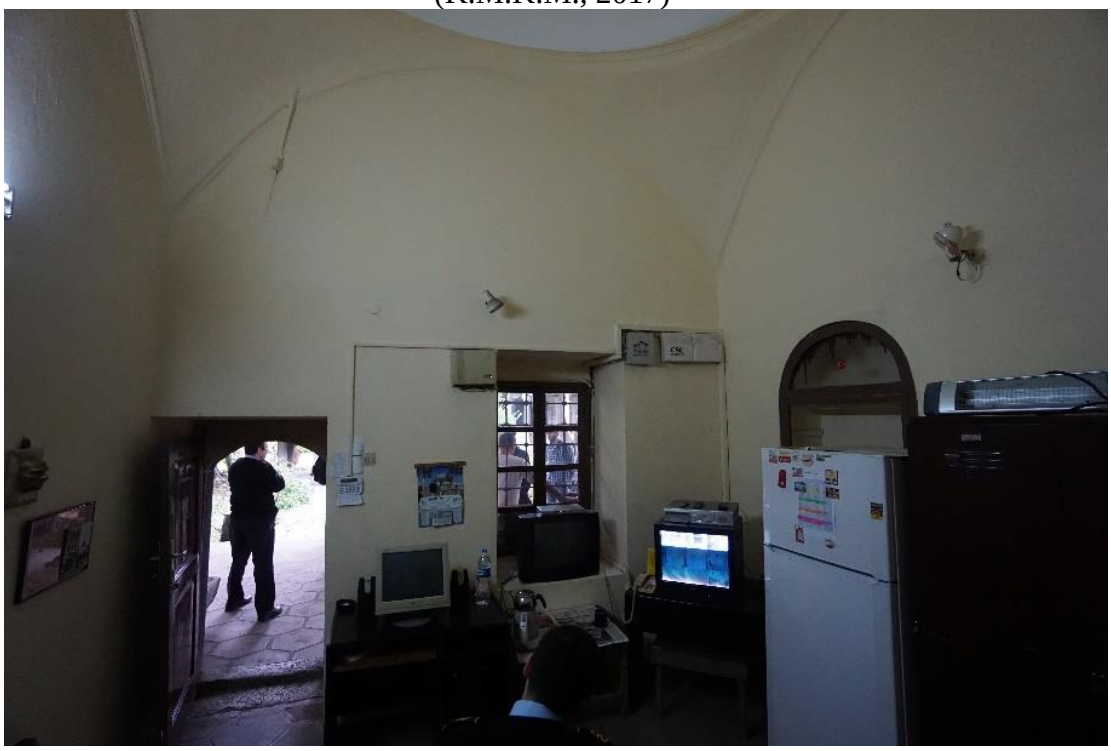
5.1.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Günümüzde müze işlevi ile kullanımı açık olmasa da medrese bugün iyi bir durumda bulunmamaktadır. Revakların bazı bölümleri niteliksiz olarak kapatılmış, hücrelerin içleri düzensiz bir biçimde kullanılmakta; genel olarak elektrik tesisatı kısımları dağınık durmaktadır.

Şekil 468.Kapatılan revaktan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Şekil 469.Hücre içinden bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Şekil 470.Hücre içinden bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

5.1.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler ve araştırmalar sonucunda İstanbul'un en işlek caddelerinden birinde bulunan medresenin bugün kapalı olması olumsuzluk teşkil etmektedir. İşlev olarak müze işlevi olumlu olsa bile medrese günümüzde ziyarete kapalı olmasından dolayı kullanılamamaktadır. Bu medresenin bir onarım ile toplumumuza kazandırılarak kamuya açık bir işlev ile kullanımının sağlanması daha olumlu olacaktır. Böyle ince ve zarif bir tasarım ürünü olan kültür varlığı, önemli yerine rağmen yıllardır atıl durumda bulunmaktadır. İçindeki eserler de düzensiz ve bakımsız bir görüntü sergilemektedir. Bir an önce Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından müzenin yeniden kullanıma açılması ve binanın restore edilmesi umulmaktadır.

5.2.FEYZULLAH EFENDİ MEDRESESİ

5.2.1.Yapının Mimari Tanımı

5.2.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

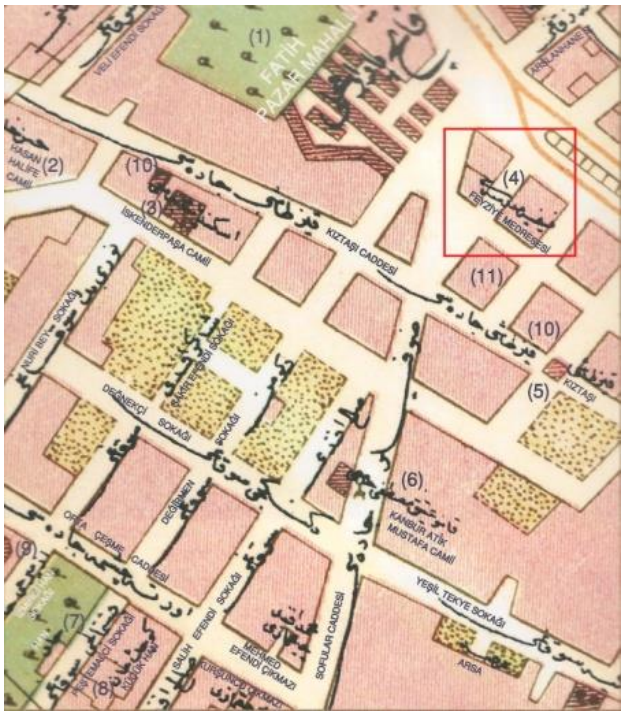
Feyzullah Efendi Medresesi, Millet Kütüphanesi ya da bir diğer adıyla Feyziye Medresesi bugün Fatih İlçesi'nde, İskenderpaşa Mahallesi, Macar Kardeşler Caddesi, 1056 ada, 179 pafta, 7 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1700 olan medresenin mimarı tam olarak bilinmese de yapıldığı tarih ve mimari özellikleri bakımından Kayserili Mehmet Ağa tarafından yapıldığı düşünülmektedir (DBİA, 1993, c.3, s.309). Banisi Şeyhülislam Feyzullah Efendi'dir (DBİA, 1993, c.3, s.309).(Ek 39)

Şekil 471.Feyzullah Efendi Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 472.Feyzullah Efendi Medresesi konumu
(Alman Mavileri, K8, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 473.Feyzullah Efendi Medresesi konumu

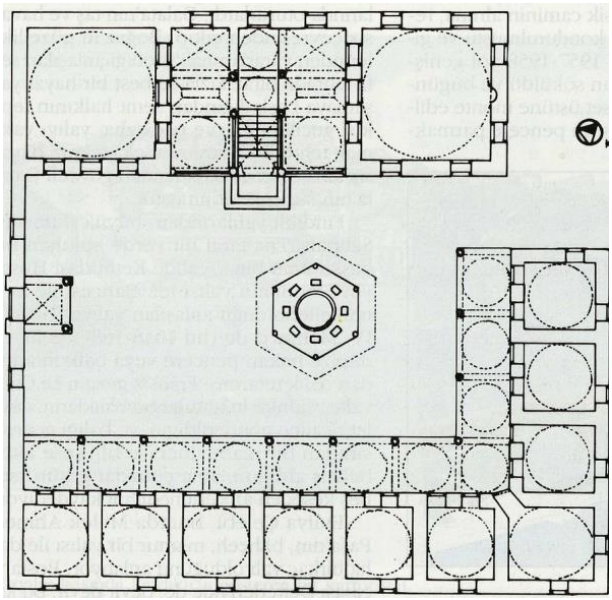
(Necip Bey Haritaları, pafta 58, 1918)

Şekil 474.Feyzullah Efendi Medresesi konumu

(Pervitich haritası, pafta 18, 1933)

Medresenin on hücresi, bir dershanesi ve dershane ile aynı yapıda bulunan kitaplığı bulunmaktadır. Dershane ve kitaplık, medrese hücrelerinden ayrı bir kütle olarak konumlandırılmıştır. Hücreler L planlıdır. Revaklar sadece hücre önlerinde bulunmaktadır. Avlusunda bir de şadırvan yer alır.

Şekil 475.Feyzullah Efendi Medresesi konumu
(Kütükoğlu, 2000, s.264)

5.2.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Feyzullah Efendi Sokak'ta bulunan kesme taştan yapılmış basık kemerli bir kapı ile medresenin avlusuna girilmektedir. Kapının doğusunda medrese hücreleri, batısında ise dershane ve kitaplık birimleri bulunmaktadır. Medrese hücreleri kare planlıdır. Hücrelerde ocak ve nişler mevcuttur. Hücrelerin revaklara açılan demir parmaklıklı, söveli pencereleri ile söveli, basık kemerli kapıları vardır. Revakların ve hücrelerin üst örtüsü kubbedir. Avluda altıgen bir şadırvan mevcuttur.

Şekil 476.Medrese revaklarından bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 477.Dershane ile kitaplık bölümünün giriş holünün görünümü
(K.M.K.M., 2017)

Dershane ve kitaplık aynı birimde yer almaktadır. Avlu kotundan yüksekte bulunan bu iki birim simetrik olarak düzenlenmiştir. Cephenin ortasında olan mermer, basık kemerli bir kapı ile girilmektedir. Bu kapının üst kotunda ise üç tane yuvarlak kemer bulunmaktadır. Girişte geniş bir saçak mevcuttur. Giriş kapısından sonra merdiven ile kitaplık ve dershanenin önünde bulunan alana çıkılmaktadır. Bu alanda kullanılan çeşitli tonoz ve kubbe birimleri ile farklı bir örtü biçimine sahiptir. Kapının doğusunda dershane, batısında ise kitaplık yer alır. Her iki birime basık kemerli mermer söveli, etrafında kalem işleri olan kapılardan giriş yapılmaktadır. Kapıların her iki yanında nişler mevcuttur. Dershane ve kitaplık kubbe ile örtülüdür.

5.2.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.2.1.1.2.1.Kuzeybatı cephesi

Macar Kardeşler Caddesi üzerinde bulunan cephedir. Bu cephede dershane ve kitaplık birimleri bulunmaktadır. Cephede su basman kotunda kabayonu çok düzgün olmayan derz sırlarıyla oluşturulmuş. Üst kotta ise daha düzgün almaşık bir duvar örgüsü bir sıra taş, iki sıra tuğla biçiminde olmak üzere kullanılmıştır. Cephenin batısında kitaplık yer alır. Sadece üst kotta söveli, demir parmaklıklı bir pencere mevcuttur. Orta kısımda ise alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan üç pencere vardır. Cephenin batısında dershane kısmında ise alt kotta iki tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemerli bir pencere yer alır. Bu pencerelerin üst kotunda ise üç tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Cephenin hem batısında hem de doğusunda ikişer tane kuş evi bulunmaktadır. Üst örtü olarak kubbeler gözlemlenmektedir.

5.2.1.1.2.2.Kuzeydoğu Cephesi

Feyzullah Efendi Sokağı üzerinde bulunan cephedir. Giriş cephesidir. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Cephenin batısında kitaplık duvarında iki tane çeşme bulunur. Orta kısımda ise her iki tarafında doğramasız, demir parmaklıklı pencere bulunan basık kemerli, kubbe ile örtülü olan giriş kapısı yer alır.

Şekil 478.Giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

5.2.1.1.2.3.Güneydoğu Cephesi

Ali Emiri Sokak üzerinde bulunan cephedir. Cephenin batısında medrese hücreleri doğusunda ise dershane bulunmaktadır. Hücrelerin bulunduğu kısımda dört tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemerli pencere yer alır. Cephede kaba yonu taş ile beraber çeşitli kotlarda tuğla ve taş almaşık örgü de görülmektedir. Cephede çift sıra kirpi saçak vardır. Üst örtüde kubbeler ile beraber kare kesitli, gövdeleri tuğla örgü olan bacalar da görülmektedir. Dershane cephesinde alt kotta üç tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemerli pencere ile üst kotta sivri kemerli bir aydınlık pencere mevcuttur.

5.2.1.1.2.4.Güneybatı Cephesi

Bu cephede alt kotta toplam yedi tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemerli pencere yer alır. Cephede kabayonu taş ile beraber çeşitli kotlarda tuğla ve taş almaşık örgü de görülmektedir. Cephede çift sıra kirpi saçak vardır. Üst örtüde kubbeler ile beraber kare kesitli, gövdeleri tuğla örgü olan bacalar da görülmektedir.

5.2.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese 1891, 1911,1913, 1915, 1916 yıllarında çeşitli onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.264). 1913 yılında bir kısmının kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.264). Günümüze yakın olarak 1983 yılında kapsamlı bir onarım geçirerek yol kotunun altında kalmış bazı bölümleri tekrardan meydana çıkarılmıştır (DBİA, 1993, c.3, s.309). 1999 depreminden zarar gören yapı 2000 senesinde restorasyona alınıp 2010 senesinde çeşitli onarım ve güçlendirme çalışmaları ile yeniden hizmete açılmıştır (Güleç, 2012, s.103).

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kaynaklar aşağıda özetlenmiştir.

1992 yılında yapılan 3624 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

14.02.2001 tarihli 12622 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan rölövenin düzeltilmesine, restitüsyon ve restorasyon proje raporlarının düzenlenmesi ile koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

13.02.2002 tarihli 13662 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan rölöve ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna, restorasyon için hazırlanılan projenin ve sağlamlaştırmanın üniversite nezdinde kurulacak bir heyet ile sonuca bağlanmasına karar verilmiştir.

5.2.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak işlevini yitirdikten sonra 1916 yılında Ali Emiri Efendi'nin on altı bini bulan kitaplarını buraya bağışlaması ile Millet Kütüphanesi olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Güleç, 2012, s.103).

5.2.4.Yapının Koruma Sorunları

5.2.4.1.Fiziksel Sorunları

Yapı bulunduğu konum itibari ile İstanbul'un en işlek caddelerinden Macar Kardeşler Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Bu sebepten aşırı derecede egzos dumanına maruz kalmaktadır. Bu da medresenin cephelerinde siyah kabuk oluşumu ile beraber çeşitli noktalarda yıkanmalar meydana getirmektedir.

Şekil 479.Kuzeybatı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.2.5.Değerlendirme

Öncelikle yapının restorasyonu üzerinden çok vakit geçmediği için medrese genelinde strüktürel hasar ve malzeme bozulması gözlemlenmemiştir. Bunun haricinde medrese için yapılan çalışmalar sonucunda bu yapının kütüphane olarak işlevlendirilmesinin olumlu yönde katkıları çok olmuştur. Öncelikle yapının harap duruma düşmeden günümüze kadar ulaşmasına ayrıca buraya yapılacak bir meydan projesinin de yapılmamasına olanak sağlamıştır (DBİA, 1993, c.3, s.309). Ayrıca medrese daha o zamandan kamuya açık, herkes tarafından kullanılan olumlu bir işlev verilmiştir. Medrese için yapılacak tek şey bir kontrol sistemi ile yapının bakım onarımının düzenli sürdürülmesinin sağlanması olacaktır.

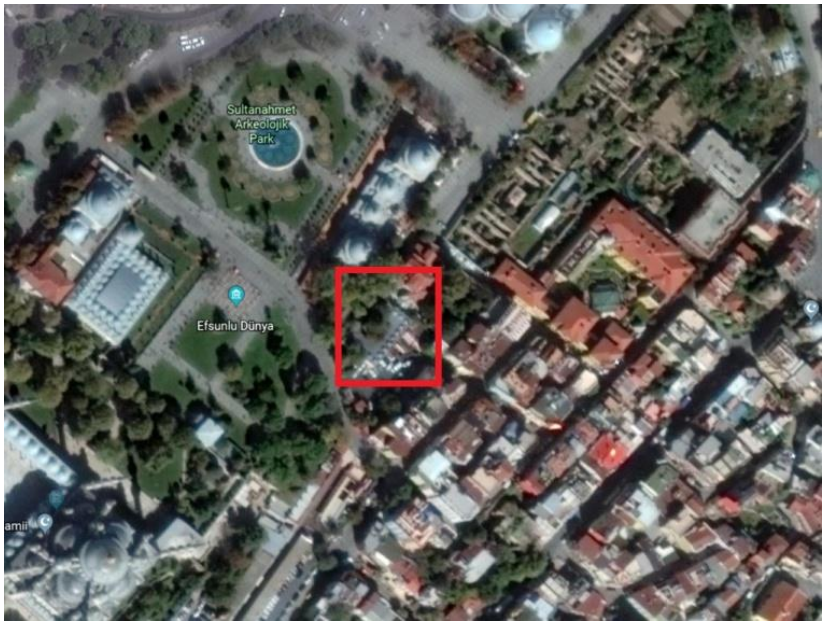
5.3.CEDİD MEHMET EFENDİ MEDRESESİ

5.3.1.Yapının Mimari Tanımı

5.3.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Cedid Mehmet Efendi bir diğer adı ile Kabasakal Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Sultanahmet Mahallesi, Kabasakal Caddesi, 63 ada,7-13 parsellerde bulunmaktadır. Yapım tarihi hakkında kitabesi olmadığı için bir bilgiye sahip olmasak da vakfiyesi esas alındığında 1705 tarihinde I. Mahmud döneminde yapıldığı anlaşılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.40). Mimarı hakkında bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Banisi eski

şeyhülislamlardan Elhac Mehmet Efendidir. (Kütükoğlu, 2000, s.40). Medrese bir külliyeye bağlı değildir (Kütükoğlu, 2000, s.40).(Ek 40)

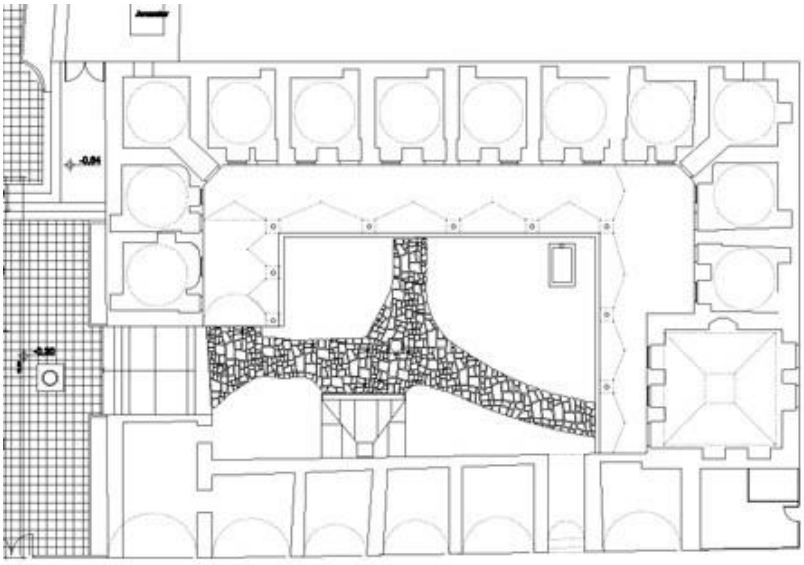
Şekil 480.Cedid Mehmet Efendi Medresesinin konumu
(Google Haritalar)

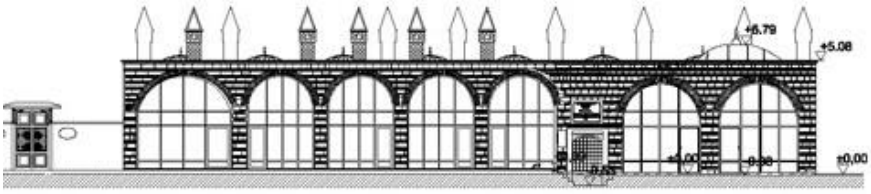
Şekil 481.Cedid Mehmet Efendi Medresesinin konumu
(Alman Mavileri, H 6/4, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medrese U planlıdır. 12 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. U planlı medresenin ortasında bir avlu ve revaklar bulunmaktadır. Medresenin iki giriş kapısı bulunmaktadır. Bir tanesi Kabasakal Caddesi üzerinde bugünkü dükkanların arasında taşsöveli beşik tonozlu küçük bir giriş kapısıdır. Diğeri medresenin kuzey doğusunda

bulunan, bitişik parsel ile arasındaki çıkmaz sokağa açılan geniş açıklıklı, sivri kemerli giriş kapısıdır. Avlusunda şadırvan, kuyu ve çamaşırhanesi vardır.

Şekil 482.Cedid Mehmet Efendi Medresesi planı
(Url: 5)

Şekil 483.Cedid Mehmet Efendi Medresesi kuzeybatı cephesi
(Url: 5)

5.3.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medresenin hücreleri ve dershanesi kare planlıdır. Hücrelerin avluya açılan birer kapı ve demir parmaklıklı birer penceresi bulunmaktadır. Köşe hücrelerde sadece kapı vardır. Pencere ve kapıların üzerlerinde aynası dolu yuvarlak kemerler görünür. Hücrelerin iç kısmında bulunan bölücü duvarlarında nişler vardır. Ocaklar ise dışa bakan duvarlarda konumlandırılmıştır. Hücrelerin ve dershanenin örtü türü kubbedir.

Dershanesi medresenin kuzeybatı ucunda, avluya çıkıntılı bir şekildekonumlanır. Üzeri aynalı tonoz ile örtülüdür. Avluda bulunan revaklar eşit uzunlukta değildir (DBİA, 1993, C2, s.393). Revaklar sivri kemerler ile birbirine bağlanmaktadır. Ayrıca caddeye bakan kısımda 6 tane dükkân bulunmaktadır.

Şekil 484.Avludan görünüm
(Öztürk, 2017)

5.3.1.1.2.Cephe özellikleri

5.3.1.1.2.1.Kuzeybatı Cephesi

Kabasakal Caddesi üzerinde bulunan cephe, iki sıra tuğla bir sıra taştan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. Cephe üzerinde 6 tane dükkân ile bir tane giriş kapısı bulunmaktadır. Dükkân cephelerinin alüminyum doğramaları yuvarlak tuğladan kemerlere oturur. Giriş kapısının sövesi mermerden yapılmıştır. Üzerine restorasyon sırasında Türkçe olarak yine mermerden yapılmış bir tabela yerleştirilmiştir.

Şekil 485.Kuzeybatı cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

5.3.1.1.2.2.Kuzeydogu Cephesi

İstanbul Sanatkârlar Vakfı'na komşu olan cepheiki sıra tuğla bir sıra taştan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. İkinci giriş kapısı bu cephede bulunmaktadır. Giriş holunün üzeri beşik tonoz ile örtülüdür.

5.3.1.1.2.3.Güneybatı Cephesi

Dalbastı Sokak üzerinde bulunan cephe iki sıra tuğla bir sıra taştan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. Sadece dershaneyi aydınlatan iki tane demir parmaklıklı, yuvarlak kemerli, aynaları dolu olan pencere bulunmaktadır. Ayrıca hücrelerden ve dershaneden çıkan 3 tane baca vardır. Cephenin batı ucunda ise bir tane çörten bulunmaktadır.

Şekil 486.Güneybatı cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

5.3.1.1.2.4.Güneydoğu Cephesi

Otoparka bakan cephe, iki sıra tuğla bir sıra taştan oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. Cephenin her iki tarafında parmaklıksız iki adet sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Ayrıca hücrelerden çıkan 8 tane tuğladan yapılmış, kare baca bulunmaktadır.

5.3.2.Yapının Bilinen Onarımları

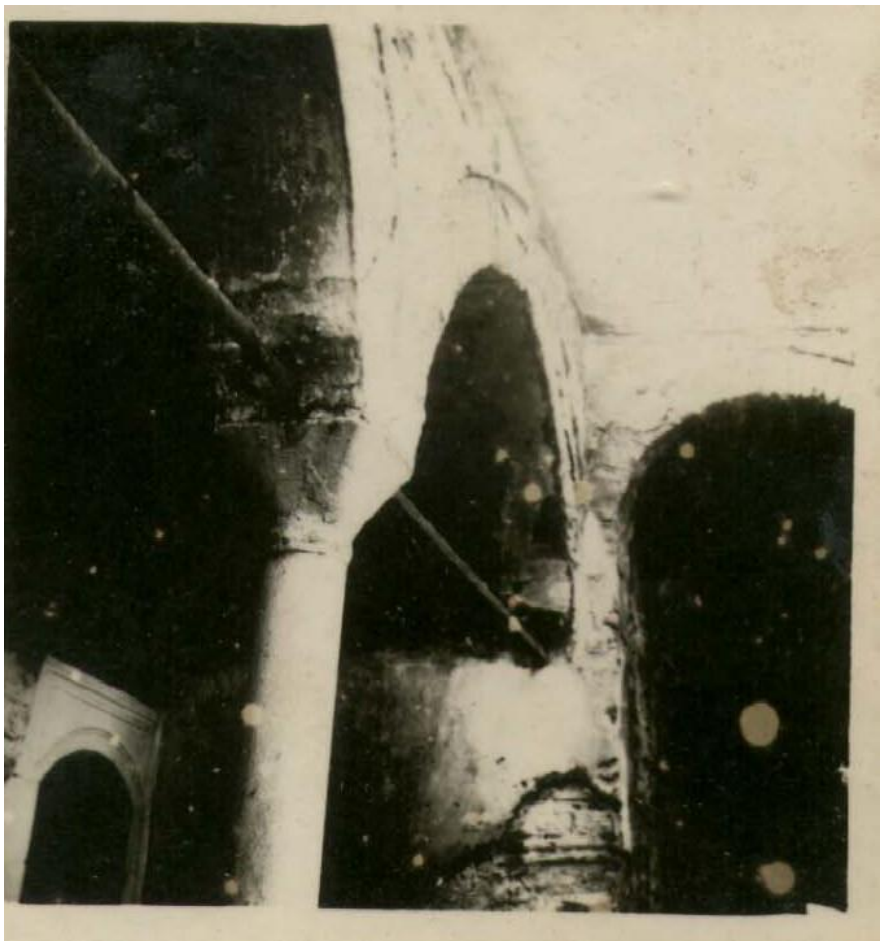
Yapı yapıldığı tarihten bu yana birçok defa onarım geçirmiştir. 1840'lı yıllarda harap olan medrese bu dönemde tamiratı yapılan diğer medreseler ile birlikte tamir edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.41). Bundan sonra 20 yy. başlarında bir onarım daha geçirmiştir.1970'li yıllarda bakkalların ardiyesi olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.41). En son kapsamlı restorasyonu 1987 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü öncülüğünde İstanbul Turing Otomobil Kurumu'na yaptırılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.41).

Şekil 487.Kuzeybatı cephesi görünümü
(1945, Encümen arşivi)

Şekil 488.Avlu görünümü
(1945, Encümen arşivi)

Şekil 489.Avlu görünümü
(1945, Encümen arşivi)

5.3.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese ve onun akarı dükkanlar olarak kullanıldıktan sonra 1924 yılında vakıflara geçmiş ve yıllarca atıl olarak kalmıştır (Altınoluk, 1998, S.39). 1987'de geçirdiği onarım sonrasında İstanbul Sanatkarlar Çarşısı olarak kullanılmaya başlanılmıştır (Altınoluk, 1998, S.39).

5.3.4.Yapının Koruma Sorunları

5.3.4.1.Fiziksel sorunlar

Cedid Mehmet Efendi Medresesi 1987 yılındaki yapılan onarımdan bu zamana kadar kapsamlı bir onarım geçirmemiştir. Medresenin genelinde duvarların bazı bölümlerinde siyah kabuk oluşumları ve siyah kabuk oluşumuna bağlı yıkanmalar görülmektedir. Ayrıca sadece güney batı cephesinin zemine yakın bölgelerinde suya bağlı yeşillenmeler görülmektedir.

Şekil 490.Cephede suya bağlı yeşillenme
(Öztürk, 2017)

Şekil 491.Cephede siyak kabuk oluşumu ve yıkanmalar
(Öztürk, 2017)

5.3.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Sorunları

Yapı strüktürel olarak iyi durumdadır. Fakat malzeme olarak derzlerde farklı tip malzemelerin kullanıldığı gözlemlenmektedir.

5.3.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Medrese günümüzde İstanbul Sanatkârlar Vakfı tarafından kullanılmaktadır. İki tane işleve sahip olan yapının bir bölümü ticarethane diğer bir bölümü de kahve dükkânı olarak kullanılmaktadır.

5.3.2.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler ve araştırmaların sonucundaCedid Mehmet Efendi Medresesi için işlevi aslına uygun olmasa da yapılan uygulamaların medresenin özgünlüğüne çok fazla müdahale etmeden yapıldığı anlaşılmaktadır. Yapılan uygulamalar içerisinde tesisatların bir kanal içerisinde imalatının yapılması, dükkanların aslına uygun olarak kullanılması, revakların kapatılmaması gibi yapılan uygulamalar sayesinde medresenin bütünlüğü bozulmamıştır. Medresenin işlev tercihi bakımından vakfınında gayelerine hizmet eden bir eğitim işlevinin olması daha olumlu olacaktır. Medrese bu amaçla kullanıldığında İstanbul'un en önemli turistlik merkezlerinden birinde bulunduğundan dolayı hem daha fazla kullanıcı kitlesi ile buluşup hem de vakfın tanıtılması ile ülke turizmine katkı sağlayacaktır.

5.4.BEREKETZADE MEDRESESİ

5.4.1.Yapının Mimari Tanımı

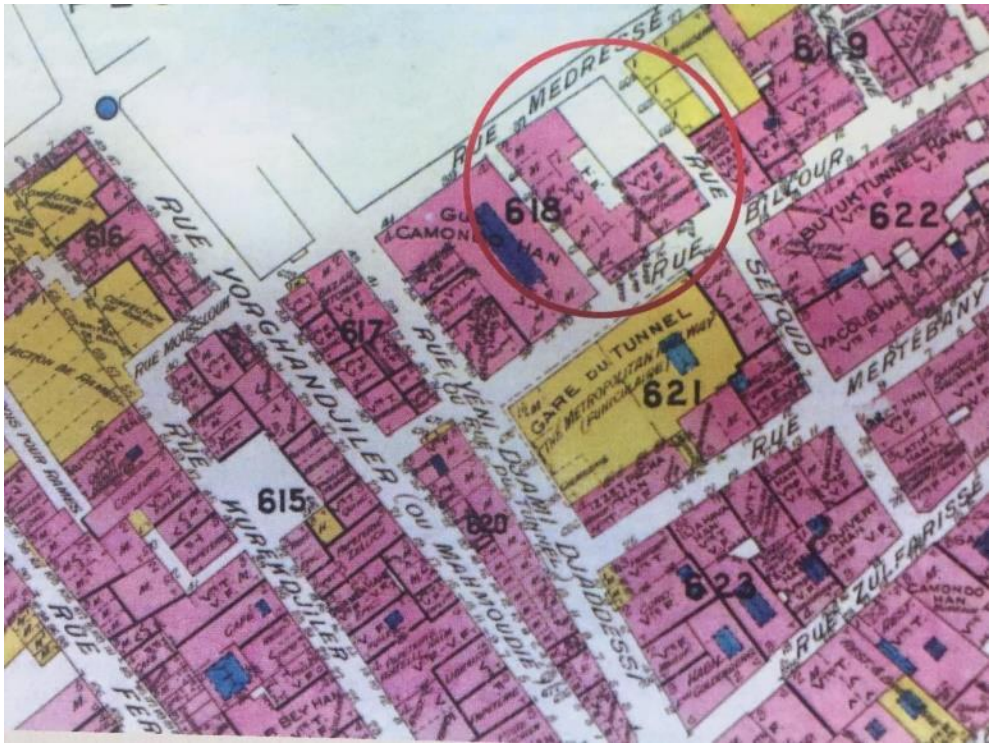
5.4.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Bereketzade Medresesi ya da diğer adıyla Valide Kethudası Mehmet Efendi Medresesi bugün Beyoğlu İlçesi'nde, Arap Camii Mahallesi, Bereketzade Medresesi Sokak, 1107 ada, 1-10 parsellerde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1705 olan medresenin mimarı bilinmemektedir (Kurşun, 2008, c.2, s.254). Bir külliyeye bağlı değildir. Banisi Elhac Mehmet Paşa'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.254).(Ek 41)

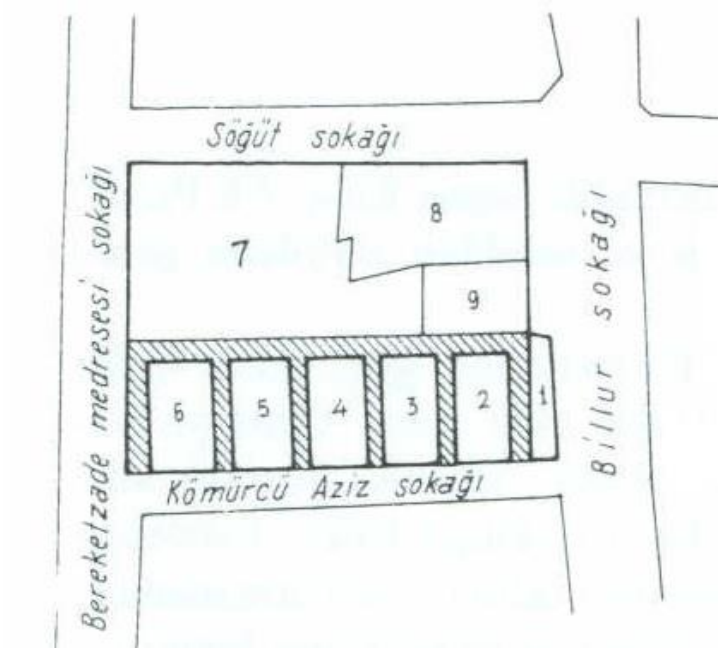
Şekil 492.Bereketzade Medresesi konumu

(Google haritalar)

Şekil 493.Bereketzade Medresesi konumu

(Goad haritası, pafta 28, 1905)

Şekil 494.Bereketzade medresesi dükkan krokisi

(Kütükoğlu, 2000, s.310)

5.4.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin giriş kapısı Bereketzade Medresesi Sokak üzerinde bulunur. Medresenin sekiz hücresi ve bir dershanesi vardır. L planlıdır. Medrese odalarının altında dükkanlar yer almaktadır. Günümüzde özgün detayları zarar görmüştür. Muhtemelen fevkani olarak tasarlanan medresede baldaken çatı ve kubbe örtü türü olarak kullanılmıştır. Dershanesi Bereketzade Sokak köşesinde L planın bir ucunda bulunmaktadır. Revakları hücre önlerinde L planlı olarak düzenlenmiştir. Yuvarlak kemerli revaklarda örtü türü olarak aynalı tonoz kullanılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve pencereleri mevcuttur. Bazı hücrelerin arasındaki duvarlar kaldırılmış, çeşitli noktalardan geçişler yapılmıştır.

5.4.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.4.1.1.2.1.Güney Cephesi

Medresenin giriş cephesidir. Cephenin en batısında basık kemerli bir giriş kapısı mevcuttur. En doğusunda ise dershane yer almaktadır. Dershaneyi aydınlatan alt kotta üç tane sövesiz, demir parmaklıklı pencere ile üst kotta sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Giriş kapısı ile dershane arasında avluya açılan doğramasız, demir parmaklıklı dört tane pencere mevcuttur. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 495.Güney cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.4.1.1.2.2.Doğu cephesi

Kömürcü Aziz Sokağı üzerindedir. Alt kotta dükkanlar, üst kotta ise medrese hücreleri ile dershane bulunmaktadır. Cephede dershaneyi aydınlatan alt kotta üç tane sövesiz, demir parmaklıklı pencere ile üst kotta sivri kemerli aydınlık penceresi yer alır. Devamında hücreleri aydınlatan söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencereler mevcuttur. Cephe bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Üst örtüde kubbeler gözlemlenmektedir.

Şekil 496.Doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.4.1.1.2.3.Kuzey Cephesi

Muallimhane ile medrese hücrelerinin bulunduğu cephedir. Billur Sokağı üzerinde bulunur. Alt kotta dükkanlar bulunmaktadır. Üst kotta ise görülen iki tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere yer alır. Cephenin batısında ise muallimhaneye açılan küçük bir pencere mevcuttur. Çift sıra kirpi saçak vardır. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

Şekil 497.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.4.1.1.2.4.Batı Cephesi

Muallimhanenin bulunduğu cephedir. Söğüt Sokağı üzerindedir. Muallimhanenin altında söveli basık kemerli, üstünde sivri kemer bulunan bir kapı mevcuttur. Üst katta ise çıkma yapılmıştır. Bu çıkmada dört tane söveli, demir parmaksız, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere yer almaktadır. Bu cephe de yine aynı teknik ile yapılmıştır. Çift sıra kirpi saçaklıdır.

5.4.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı birçok onarım geçirmiştir. Bunlardan bilinen tek onarımı 1977 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.310). V.G.M. tarafından yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.310).

5.4.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak işlevi bittikten sonra uzun süre işyeri olarak kullanılmıştır (Güleç, 2012, s.168). Günümüzde 1977 yılında yapılan restorasyondan sonra camii olarak kullanılmaktadır.

5.4.4.Yapının Koruma Sorunları

5.4.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının en son restorasyonu üzerinden çok vakit geçtiğinde dolayı yapıda siyah kabuk oluşumları, yosunlanmalar, cephenin çeşitli yerlerinde yıkanmalar, bazı noktaların malzeme erimeleri, rutubetlenmeler ve derz boşalmaları görülmektedir.

Şekil 498.Cephede yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 499.Cephede yıkanmalar ve siyah kabuk oluşumu görünümü
Öztürk, 2017)

Şekil 500.Pencerede rutubetlenme görünümü
(Öztürk, 2017)

5.4.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan kaynaklanan Sorunlar

Medrese yapılan eklemeler ve yanlış onarımlar sonucunda bugünkü halini almıştır. Revakları pvc ile kapatılmış, iç ve dış döşemeleri değiştirilmiştir. Hücreler içinde bulunan ayırıcı duvarlar kaldırılmıştır. Avluya özgün kimliği ile hiç bağdaşmayan bir sundurma yapılmıştır. Tüm cephelerde klima üniteleri gelişi güzel yerleştirilmiştir. İç tesisatta ise birçok sıkıntılar bulunmaktadır. Islak hacim çözümlerinde su tesisatları açıktan geçirilmiştir. Revakların tavanları kapatılarak küçük depo alanları eklenmiştir.

Şekil 501.Avludan dershane cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 502.Asma tavanlı revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 503.Hücreler arası geçişlerden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

5.4.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler sonucunda incelenen medreseler içinde en kötü medreseler arasındadır. Kullanım için bir çok özgün olmayan ek yapılmış ve bazı ayrıntılar yıkılmıştır. Bunun yanında medrese İstanbul'un en önemli ticaret alanlarından birinde olduğu için bundan fazlasıyla etkilenmiştir. Dükkanlar yapıya muhdes ekler getirmiştir. Medrese için yapılacak en olumlu müdahale ivedilikle mescidin ve dükkanların boşaltılarak medresenin özgün durumuna gelmesini sağlayacak bilimsel bir restorasyon ile onarılması olacaktır

5.5.ANKARAVİ MEHMET EFENDİ MEDRESESİ

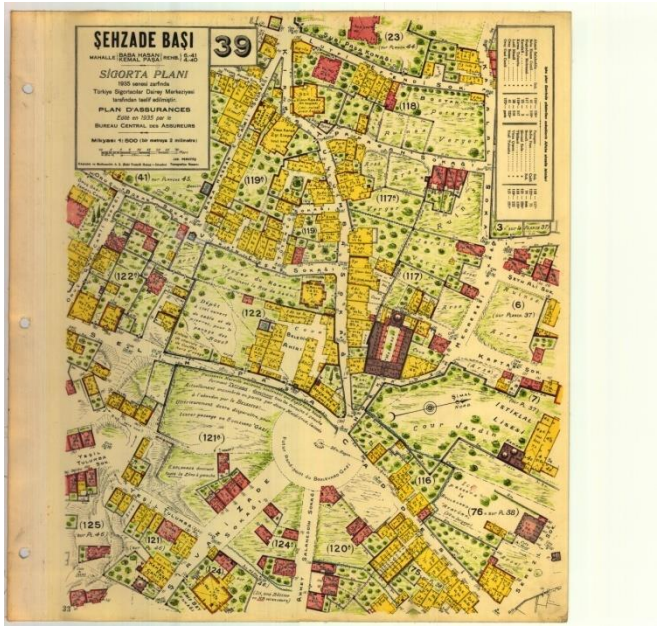
5.5.1.Yapının Mimari Tanımı

5.5.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Ankaravi Mehmed Efendi bir diğer adı ile Hoşkadem Medresesi Fatih İlçe sınırları içerisinde, Kemal Paşa Mahallesi, Bukalı Dede Sokak, 940 ada, 36 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1707 olan medresenin mimarı tam olarak bilinmese de Mimar Kasım Ağa olarak tahmin edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.155). Bir külliyeye bağlı olmayan bir medresedir. Banisi Mehmet efendidir (Kütükoğlu, 2000, s.155).(Ek 42)

Şekil 504.Ankaravi Mehmet Efendi Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 505.Ankaravi Mehmet Efendi Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 35, 1935)

Medresenin girişi Bukalı Dede Sokağına açılan güneydoğu cephesinde bulunmaktadır. Tek kattan oluşan yapı U planlıdır. 14 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. Çeşitli tarihlerde yapılan sayımlarda farklı sayıda hücreleri bulunmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.155). Dershane girişin tam karşısında kuzeybatı

cephesinde bulunmaktadır. Açık avlulu ve revaklı olan medresenin güneydoğu cephesindeki revaklar kapatılmıştır (DBİA, 1993, s.275).

5.5.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medresenin hücreleri, güneydeki hücre dizisinde diğer hücrelerden dört hücre, kuzey cephesinde beş hücre konumlandırılmıştır (DBİA, 1993, s.275). Islak hacim kısımları güneybatı cephesindedir. Bir hücre de girişin üzerinde bulunmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan taş söveli birer kapısı ve demir parmaklıklı penceresi vardır. Hücrelerin üzeri kubbe ile örtülüdür. Revakların kuzey yönde olanları basık sivri kemerli, güney yönde olanlarında yuvarlak kemerlidir. Revakların üzerinde aynalı tonoz, hücrelerin üzeri ise kubbe ile örtülüdür. Dershanesi giriş aksının karşısında kare planlıdır. Zemin seviyesinden yüksek olan dershanenin önündeki revak tek açıklıklıdır ve üzerinde tonoz bulunmaktadır.

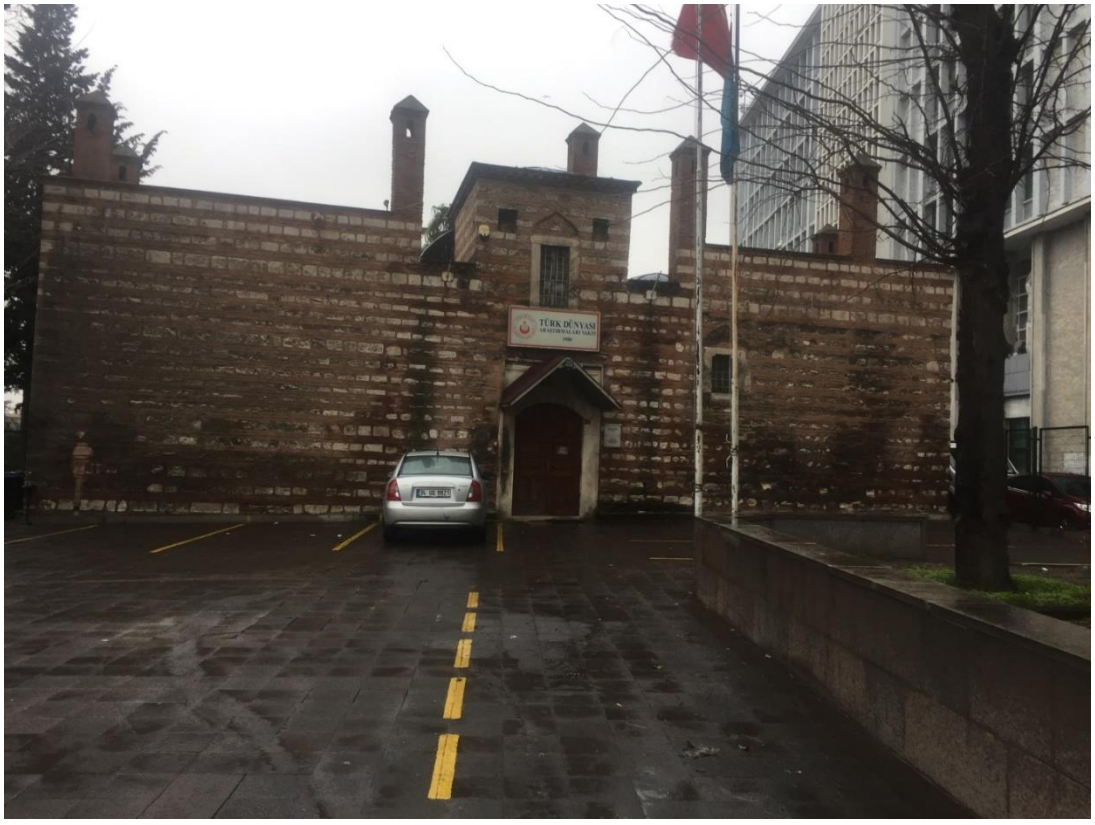

Şekil 506.Dershane girişi ve avlu görünümü
(Öztürk, 2017)

5.5.1.1.2.Cephe özellikleri

5.5.1.1.2.1.Güneydoğu Cephesi

Medresenin girişinin bulunduğu cephe iki sıra tuğla tek sıra taş malzemeden oluşan almaşık bir örgüye sahiptir. Medresenin saçağı özgün olmayan taş söveli basık kemerli bir giriş kapısı bulunmaktadır. Cephede bir tanesi giriş kapısının üzerinde diğeri ise giriş kapsının doğusunda bulunan iki tane demir parmaklıklı, söveli pencere bulunmaktadır. Pencerelerin üzerinde aynası dolu sivri kemerler bulunmaktadır. Ayrıca giriş kapısının üzerinde bulunan pencerenin her iki tarafında nişler bulunmaktadır. Bu cephede beş tane de hücrelerden çıkan bacalar bulunmaktadır.

Şekil 507.Güneydoğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.5.1.1.2.2.Güneybatı Cephesi

Medresenin bu cephesinde yapıldığı dönemde etrafında yapılar bulunduğu için bu cephede hücrelerden dışarıya doğru açılan hiçbir pencere bulunmamaktadır (DBİA, 1993, s.275). Yine bu cephede malzeme olarak iki sıra tuğla, bir sıra taştan oluşan almaşık bir örgü kullanılmıştır.

Şekil 508.Güneybatı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.5.1.1.2.3.Kuzeybatı Cephesi

Kuzeybatı cephede medresenin dershanesi bulunmaktadır. Bu cephede dershanenin bulunduğu kısım zemin seviyesinde yüksek olduğu için genel çatı çizgisinden yüksekte durmaktadır. Cephede sadece dershaneyi aydınlatan, cephenin ortasında bulunan, üç adet sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır.

Şekil 509.Kuzey Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.5.1.1.2.4.Kuzeydoğu Cephesi

Tamamen sağır olan cephede diğer cephelerde olduğu gibi iki sıra tuğla bir sıra taş almaşık bir örgü kullanılmıştır.

5.5.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese, 20. Yüzyıla kadar bazı onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.157). 1838 yılında Beyazid camiinin onarımı ile beraber onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.157). 1845 yılında ve 1871 yılların medresenin su yolları ile ilgili onarımlar yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.157). 1880 öğrencilerin isteği ile bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.157). 1894'te medresenin kurşunları değiştirilmiştir. (Kütükoğlu, 2000, s.157). İstanbul'da olan depremler ve yapının ahşap kısımları ile ilgili yapılması gereken onarımlar sebebiyle 1914 yılında kapsamlı bir onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.157). Bunun ardından 1961 yılında ve 1980 yıllarında onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.157).

Şekil 510.Kuzeydoğu cephesi görünümü
(28 Eylül 1938, Encümen arşivi)

Şekil 511.Avludan dershane görünümü
(28 Eylül 1938, Encümen arşivi)

Şekil 512.Avludan girişin görünümü
(28 Eylül 1938, Encümen Arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivlerinde ulaşılan kararlar aşağıda şu şekilde özetlenmiştir.

07.08.1959 tarihli 1184 karar numaralı toplantıda belediye binası ile birlikte restorasyonu yapılacak olan medresenin projesinin kabulüne, saçak ve bacaların kurul ile istişare edilmesine karar verilmiştir.

10.05.1960 tarihli 1357 karar numaralı toplantıda medresenin nitelikli bir eser olduğu ve restorasyon projesinin hazırlatıldığı belirtilmiştir.

06.01.1961 tarihli 1458 karar numaralı toplantıda etrafında bulunan korkuluk duvarı ile birlikte onarımının yapılmasına, bitişik yapılaşmanın bulunduğu yerlerdeki duvarların ilk yapıldığı gibi taş ve tuğla ile onarımına, pencerelerinin muhdes olanlarının açılmamasına, bacaların teklif edilen projeye uygun yapılmasına, hafriyat sırasında açığa çıkan temel duvarlarının özgün seviyesinde doldurulmasına yönünde karar verilmiştir.

11.08.1961 tarihli 1625 karar nolu toplantıda restorasyonu bitirilen medresenin hiçbir tadilat yapılmadan İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nce enstitü olarak kullanılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.

14.03.1963 tarihli yapılan toplantıda alınan kararlar neticesinde belediye binası sahasının yanında kaldığından dolayı etrafı 15 metreden az olmamak kaydı ile açılıp asli şekline göre onarım yapılması, nitelikli parçalarının özgün hali ile korunması gerektiği yönünde karar verilmiştir.

5.5.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanılmasından sonra 1918 yılında Ordu tarafından karargâh olarak kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.158). 1961 Yılında İstanbul Üniversitesi İktisad Fakültesi tarafından enstitü olarak kullanılması kararı çıkmasına rağmen bu işlevinin uygulanıp uygulanmadığına dair bilgiye ulaşılamamıştır (Kütükoğlu, 2000, s.158). 1981 yılında itibaren Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı ve Kaşgarlı Mahmud Dil Enstitüsü olarak olarak işlevlendirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.158).

5.5.4.Yapının Koruma Sorunları

5.5.4.1.Fiziksel Sorunlar

Ankaravi Mehmet Efendi medresesi 1980 yılında geçirmiş olduğu onarımdan bu zamana kadar kapsamlı bir onarım geçirmemiştir. Medrese genelinde doğal etkenlerden dolayı meydana gelen bozulmalar görülmektedir. Konumundaki aşırı trafik yoğunluğuna bağlı olarak Siyah kabuk oluşumu, siyah kabuk oluşumuna bağlı olarak ciddi malzeme kayıpları, cephelerde yıkanmalar, muhdes eklere bağlı olarak korozyonlar ve nemden kaynaklanan bozulmalar görülmektedir.

Şekil 513.Cephede siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar
(Öztürk, 2017)

Şekil 514.Hücre duvarındaki rutubetlenme
(Öztürk, 2017)

5.5.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Bozulmaları

Yapıda zamana bağlı olarak ve doğal etkenlerden kaynaklı malzeme kayıpları, derz boşalmaları ve yapısal kılcal çatlaklar görülmektedir.

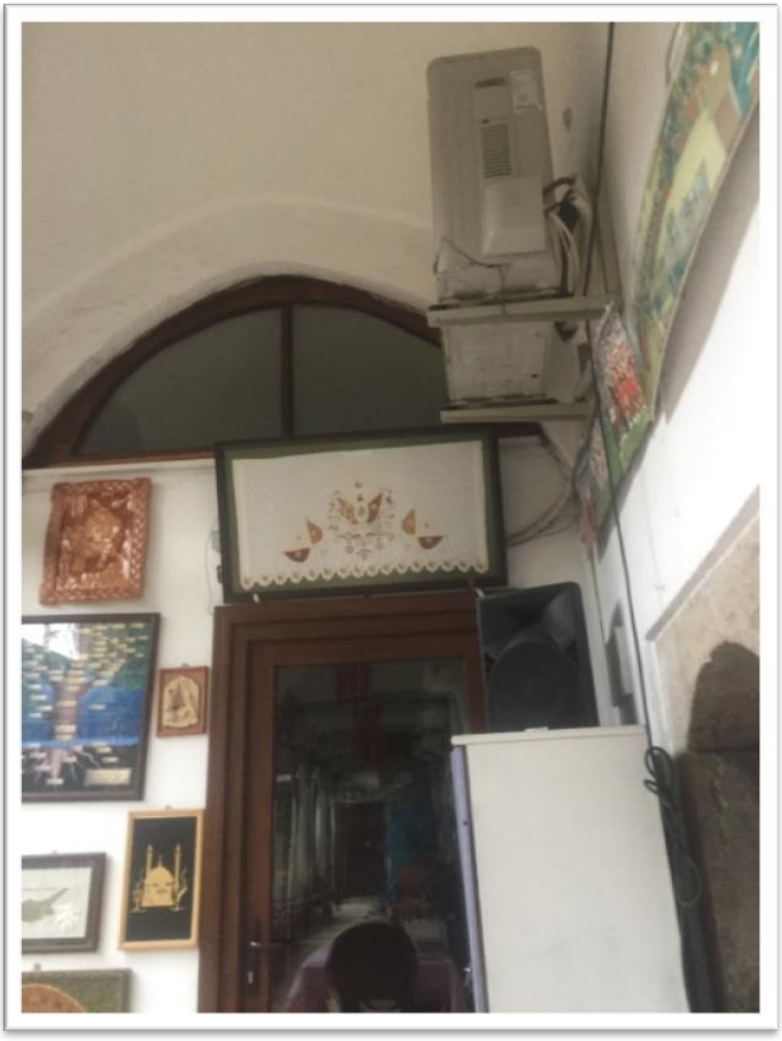
Şekil 515.Cephede malzeme kayıpları, derz boşalmaları
(Öztürk, 2017)

Şekil 516.Avludaki siyah kabuk oluşumları ve kılcal sıva çatlakları
(Öztürk, 2017)

5.5.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Günümüzde medrese Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı merkezi tarafından kullanılmaktadır. Yapının genelinde doğal etkenlerden dolayı ileri seviyede bozulmalar gözlemlenmiştir. Bununla beraber yapıya bir işlev kazandırmak için yapılan niteliksiz müdahaleler ve periyodik olarak bakım yapılmaması sebebleri ile yapının ciddi olarak zarar gördüğü görülmektedir. Yapılan elektrik ve ısıtma tesisatı, alt yapı uygulamaları, ıslak hacimler için yapılan müdahaleler, özgün olmayan döşeme ve tavan uygulamaları yapının özgünlüğüne zarar vermiştir (DBİA, 1993, s.275). Medresede iki tür kullanıcı kitlesi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi yönetim merkezi olarak kullanıldığı vakıf çalışanları ve dönemsel yapılan çalışmalar için medreseye gelen kullanıcılardır.

Şekil 517.Uygun olmayan tesisat uygulamaları

(Öztürk, 2017)

Şekil 518.Uygun olmayan tesisat uygulamaları
(Öztürk, 2017)

Şekil 519.Uygun olmayan tesisat uygulamaları
(Öztürk, 2017)

5.5.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlemler, araştırmalar, tespitler sonucunda Ankaravi Mehmet Efendi Medresesi'nin vakıf olarak kullanımından dolayı aslında çok fazla kullanıcı

yükü oluşmadığı tespit edilmiştir. Medrese özgün işlevi ile çok zıt bir işleve sahip değildir. Fakat yapılan niteliksiz müdahaleler, aldığı muhdes ekler, zamanında yapılamayan bakım onarım ve bulunduğu konumundan dolayı doğal etkenler sonucunda yapı bugünkü durumuna gelmiştir. Medresede yapılması gereken periyodik bakımların ve onarımların zamanında yapılması ile bu durumun önüne geçilebilir. Dışarıdan gelen kullanıcılara yönelik işlev kazandırmak adına yapılan müdahaleler yapının bir kısmını etkilemektedir. Bu uygulamalar yapılacak olan doğru proje ve uygulama ile yapının özgünlüğünü etkilemeden yapılabilir.

5.6.ÇORLULU ALİ PAŞA MEDRESESİ

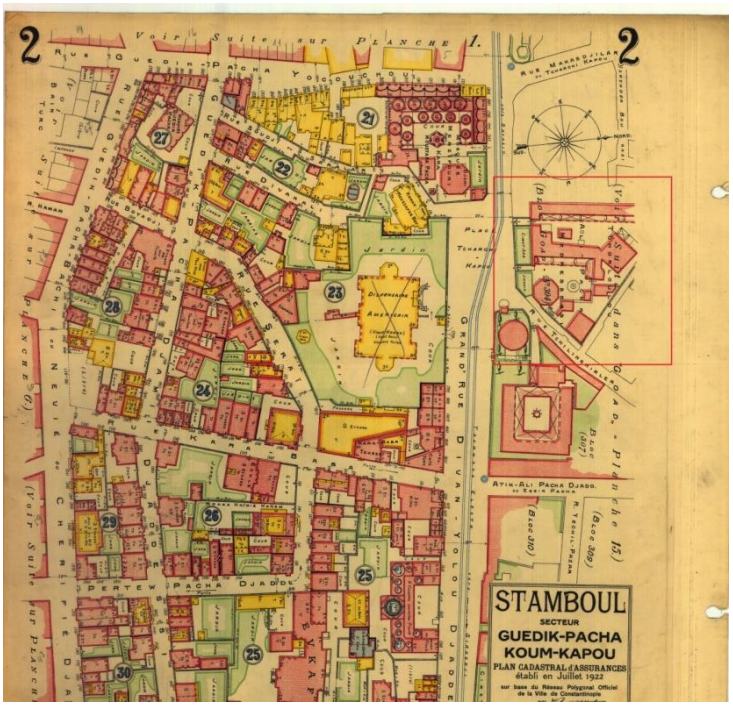
5.6.1.Yapının Mimari Tanımı

5.6.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

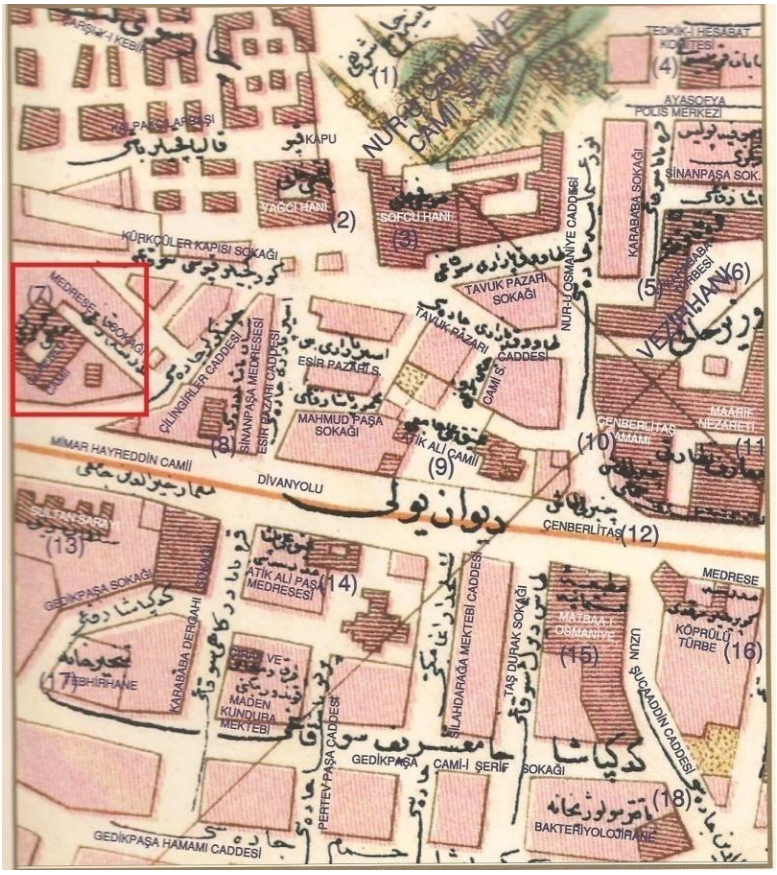
Çorlulu Ali Paşa Medresesi, Fatih İlçes'inde, Molla Fenari Mahallesi, Yeniçeriler Caddesi, 250 ada, 11 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1716 olan medresenin mimarı Davud Ağa'dır (Kurşun, 2008, C1, s.203). Medrese, cami, kütüphane, tekke ve haziresi olan bir külliyeye bağlıdır. Banisi III. Ahmet dönemi sadrazamlarından Çorlulu Ali Paşa'dır (Ayvansarayi, 1987, s.114).(Ek 43)

Şekil 520.Çorlulu Ali Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 521.Çorlulu Ali Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 2, 1922)

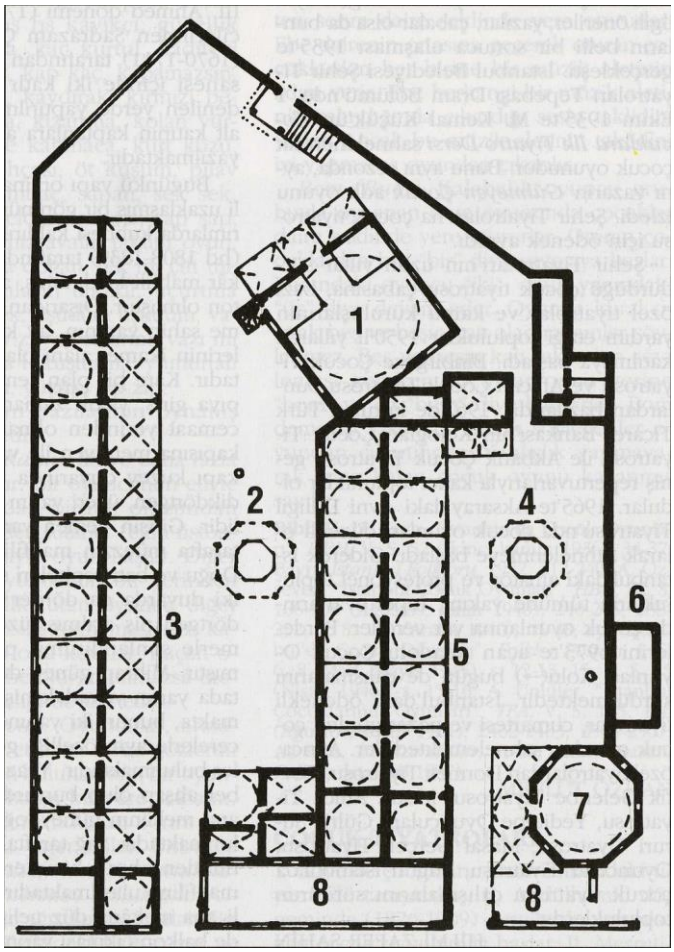

Şekil 522.Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin konumu
(Necip Bey Haritası, 1918)

Şekil 523.Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin konumu
(Alman Mavileri, H6, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Medresenin asıl girişi Yeniçeriler Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Cami girişinin bulunduğu Medrese Çıkmaz'ından da medreseye ulaşılabilmektedir. L plan tipine sahip olan medresenin avlusunda bir kuyu ve şadırvan, kuzeyinde kütüphane ve girişin bulunduğu yerde ise sekizgen dershanesi yer almaktadır. Asıl medrese 8 hücreye sahiptir. Fakat 18. Yy'da tekke de medreseye dahil edilmiş tekke bölümü, evvel medrese olarak adlandırılmış, medrese bölümü isesani medrese olarak kayıtlara geçmiştir (Kurşun, 2008, C1, s.203).

Şekil 524.Çorlulu Ali Paşa Medresesi planı
(DBİA, 1993, c.2, s.529)

5.6.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Medreseye, Yeniçeriler Caddesi üzerinde bulunan yuvarlak kemerli bir kapıdan giriş sağlanmaktadır. Hazirenin içinden geçerek yine yuvarlak kemerli tonozlu bir giriş kapısı sayesinde medresenin avlusuna ulaşılabilmektedir. Avlunun batı tarafında L planlı olarak sıralanmış 8 tane hücre bulunmaktadır. Bu hücrelerden L kolunun girişe yakın olan ucundaki iki tanesi biraz daha büyüktür ve bunların müderris odaları olduğu sanılmaktadır (DBİA, 1993, c2, s.529). Hücrelerin içlerinde bulunan niş ve ocaklar günümüze ulaşamamıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer demir parmaklıklı pencere ve kapıları bulunur. Revakları kesme taştan yapılmış ve sivri kemerlidir. Hücrelerin üst örtüsü kubbedir. Evvel medrese diye adlandırılan tekke kısmı ise asıl medrese ile aynı özelliklere sahiptir.

Şekil 525.Medresenin Yeniçeriler Caddesi üzerinden görünümü
(Öztürk, 2017)

Dershanesi sekizgen planlıdır. Üst örtüsü kasnağa oturan kubbedir. Batı yönünde girişi bulunan dershanenin burada giriş revağının altında mukarnaslı bir giriş kapısı bulunmaktadır. Revağın ortası kubbe, yanları ise aynalı tonoz ile örtülüdür. Dershanenin her cephesinde ikişer pencere bulunmaktadır.

5.6.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.6.1.1.2.1.Batı Cephesi

Medresenin araziye yerleşiminden dolayı cephe olarak sadece tek cephesi bulunmaktadır. Sani medrese, evvel medresenin avlusuna cephe vermektedir. Cephede toplamda beş tane demir parmaklıklı, taş söveli pencere bulunmaktadır. Pencerelerin üstlerinde aynaları dolu tuğladan yapılmış sivri kemerler vardır. Saçakları kirpi saçaktır. Üst örtüsü kubbedir. Hücrelerden çıkan kare kesitli tuğladan yapılmış bacalar bulunur. Cephede kaba yonu taş ile çift sıra tuğladan oluşan almaşık bir örgü kullanılmıştır.

5.6.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı ilk olarak 1843 yılında onarım geçirmiştir. Bu onarımda su yolları ve medresenin bazı hücreleri onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.99). 1844, 1848, 1850, 1860, 1869 ve 1870 yıllarında küçük ve büyük yine bazı tamirler görmüştür

(Kütükoğlu, 2000, s.99). 1872 yılında kurşunları yenilenmiştir. 1894 depreminde hasar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.99). 1900 yılında yine kurşunları onarılmıştır. 1961 yılında medrese ve kütüphane kısmının boya, badana, mermer işleri yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.99). 1964 yılında çevresinde bulunan diğer medreseler ile beraber onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.99). Bu onarımda revaklar tamamlanmış, beton tonoz yapılmış, çeşitli boya, badana işleri yapılmış, tesisatları yenilenmiş, çevre düzenlemesi ve yıkık olan duvarları yenilenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.99).

Şekil 526.Çorlulu Ali Paşa Medresesi Yeniçeri Caddesi üzerinden görünümü

(12 Aralık 1944, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

02.08.1956 tarihli, 580 karar numaralı toplantıda Çorlulu Ali Paşa türbesinin yakınında yapılması istenilen inşaatın yerinin imar planında işaretlenerek belediyeye bildirilmesine karar verilmiştir.

04.01.1957 tarihli 605 karar numaralı toplantıda Divanyolu ve Yeniçeri Caddeler'indeki trafik yoğunluğunu azaltmak için bazı eski eserlerin önünde bulunan hazire duvarlarının geri çekilmesine karar verilmiştir.

08.02.1959 tarihli 1088 karar numaralı toplantıda medresenin yakınına yapılması düşünülen inşaat için medreseye 10 metre mesafe bırakılarak ve iki katı geçmeyecek şekilde yapılmasına müsaade edilmiştir.

05.03.1960 tarihli 1288 karar numaralı toplantıda yeni restore edilen hazire duvarının kaldırılması ile ilgili bu hazirenin külliyenin bir parçası olduğu ve kaldırıldığı taktirde külliyenin bütünlüğü ve mimari kimliğinin bozulacağı için muhafaza edilmesine karar verilmiştir.

15.12.1963 tarihli 2312 karar numaralı toplantıda medresenin İstanbul Üniversitesi'ne enstitü olarak kullanılmak üzere tahsisinde hiçbir sakınca görülmediğine karar verilmiştir.

26.01.2005 tarihli 405 karar numaralı toplantıda medrese tescil edilmiştir.

19.12.2008 tarihli 2575 karar numaralı toplantıda medrese ana giriş kapısı üzerine yer alan kitabeye izin alınmadan yaldız ve boya yapıldığı tespit edilmiştir. Bu uygulamanın sonlandırılması ve gerekli bilgi ve belgelerin toplanarak konunun görüşülmesine karar verilmiştir.

15.03.2012 tarihli 470 karar numaralı toplantıda medrese giriş kapısında bulunan tarihi dokuya uygun olamayan ticari levhaların kaldırılmasına karar verilmiştir.

03.02.2015 tarihli 978 karar numaralı toplantıda medrese, tekke, kütüphane, şadırvan, hazirenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, hazırlanan restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygun olduğuna ve oluşturulacak bilim kurulu tarafında 3 aylık periyotlar ile kurula rapor sunulmasına karar verilmiştir.

17.03.2015 tarihli 1037 karar numaralı toplantıda külliye için hazırlanan analitik rölövelerinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

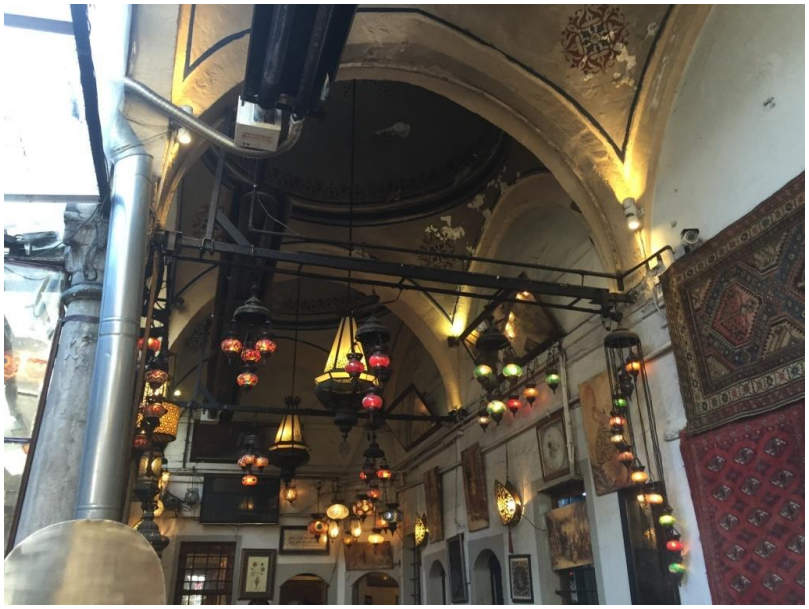
5.6.3.Yapının Bilinen İşlevileri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1964 yılında İstanbul Üniversitesi'ne enstitü olarak tahsis edilmiştir (DBİA, 1993, c.2, s.528). Bu işlevin uygulanıp-uygulanmağı tespit edilmemiştir. Bundan sonra 1965 yılında Arabgir Talebe Yurdu ve İlim Yayma Cemiyeti'ne tahsis edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.100). Günümüzde konumundan dolayı turistik eşya dükkanları ve nargile kafe olarak kullanılmaktadır.

5.6.4.Yapının Koruma Sorunları

5.6.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının genelinde ciddi derece siyah kabuk oluşumları gözlemlenmektedir. Bunlarla beraber korozyon, cephede yıkanmalar, bitkilenme ve nemden kaynaklı sorunlar da tespit edilmiştir.

Şekil 527.Revaklarda siyah kabuk oluşumu
(Öztürk, 2017)

Şekil 528.Cephede yıkanmalar, bitkilenme ve malzeme kayıpları
(Öztürk, 2017)

5.6.4.2.Strüktürel hasarlar ve malzeme kayıpları

Yapıda siyah kabuk oluşuma bağlı olarak malzeme kayıpları çokça görülmektedir. Bazı noktalarda kılcal çatlaklar tespit edilmiştir.

Şekil 529.Siyak kabuk oluşumuna bağlı malzeme deformasyonları
(Öztürk, 2017)

Şekil 530.Revaklarda bulunan sıva dökülmeleri
(Öztürk, 2017)

Şekil 531.Malzeme boşalmaları ve yapılan muhdes ekler
(Öztürk, 2017)

5.6.4.3.İşlevsel ve kullanıcılardan kaynaklı sorunlar

Günümüzde Çorlulu Ali Paşa Medresesi nargile kafe ve hediyelik eşya dükkanları tarafından kullanılmaktadır. Özellikle nargile kafe olarak kullanılan kısımda işlevden kaynaklanan ve yapının özgün kimliği ile bağdaşmayan birçok uygulama yapılmıştır. Bu yapılan uygulamalar yapı ciddi zararlar vermektedir. Kafe olabilmesi için yapılan ısıtma sistemleri, doğalgaz tesisatı ile yapılan kapı ve pencereler yapının özgün kimliğine zarar vermektedir. Yine yapılan yer kaplamaları da uygun değildir. Hediyelik eşya bölümünde de yapılan muhdes ekler, elektrik ve diğer tesisatlar ile yapının bakımsız kalması sonucu oluşan bozulmalar gözlemlenmektedir.

Şekil 532.Girişe yapılan doğalgaz tesisatı
(Öztürk, 2017)

Şekil 533.Revaklara yapılan ısıtma ve havalandırma tesisatları
(Öztürk, 2017)

Şekil 534.Revaklara yapılan tesisat uygulamaları

(Öztürk, 2017)

Şekil 535.Revaklardaki muhdes ekler ve yer kaplamaları

(Öztürk, 2017)

Şekil 536.Revaklara yapılan tesisat uygulamaları

(Öztürk, 2017)

Şekil 537.Girişi holu için yapılan niteliksiz üst örtü, dershane önü için yapılan demir doğrama ve niteliksiz aydınlatma ögeleri

(Öztürk, 2017)

5.6.5.Değerlendirme

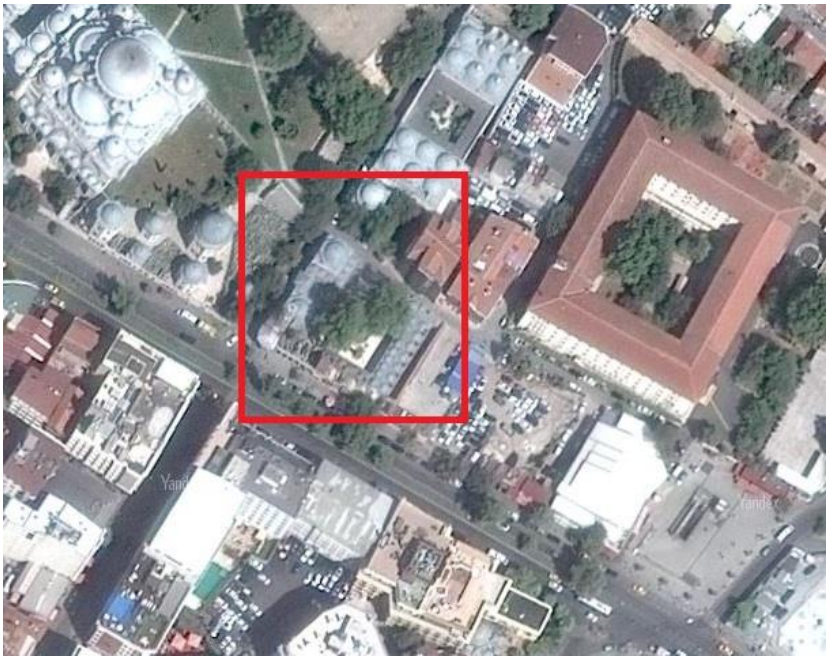
Çorlulu Ali Paşa Medresesi için yapılan gözlemler, araştırmalar ve tespitler sonucunda medresenin mevcut işlevlerinin medreseye uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Bu işlevler medreseye zarar vermektedir. Bu sebepten dolayı medrese restore edilerek, öncelikli olarak fiziksel durumunun iyileştirilmesi gerekmektedir. Daha sonra da medresenin İstanbul'da turizmin en canlı olduğu alanlarından birinde bulunmasından ötürü, kültür-eğitim-turizm işlevlerini bir arada barındıran bir işlevle kullanılması uygun olacaktır.

5.7.DAMAD İBRAHİM PAŞA MEDRESESİ

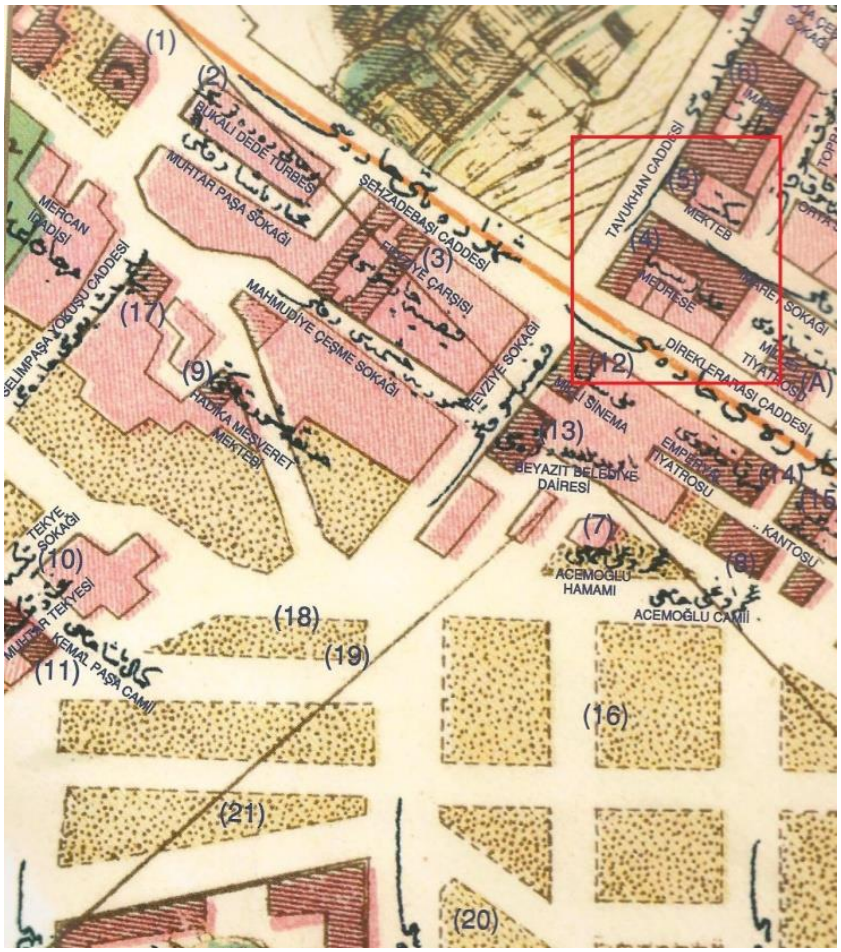
5.7.1.Yapının Mimari Tanımı

5.7.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Damat İbrahim Paşa Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Molla Hüsrev Mahallesi, Dede Efendi Caddesi, 668 ada, 119 pafta, 34 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1721 olan medrese, kütüphane, sebil, hazire ve mescidi olan küçük bir külliyenin parçasıdır (Göleç, 2012, s. 91). Banisi Sadrazam Nevşehirli İbrahim Paşadır (Göleç, 2012, s. 91). Medresenin mimarı Mehmet Ağa'dır (Kurşun,2008, s.297).(Ek 44)

Şekil 538.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 539.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu

(Necip Bey Haritaları, 1918)

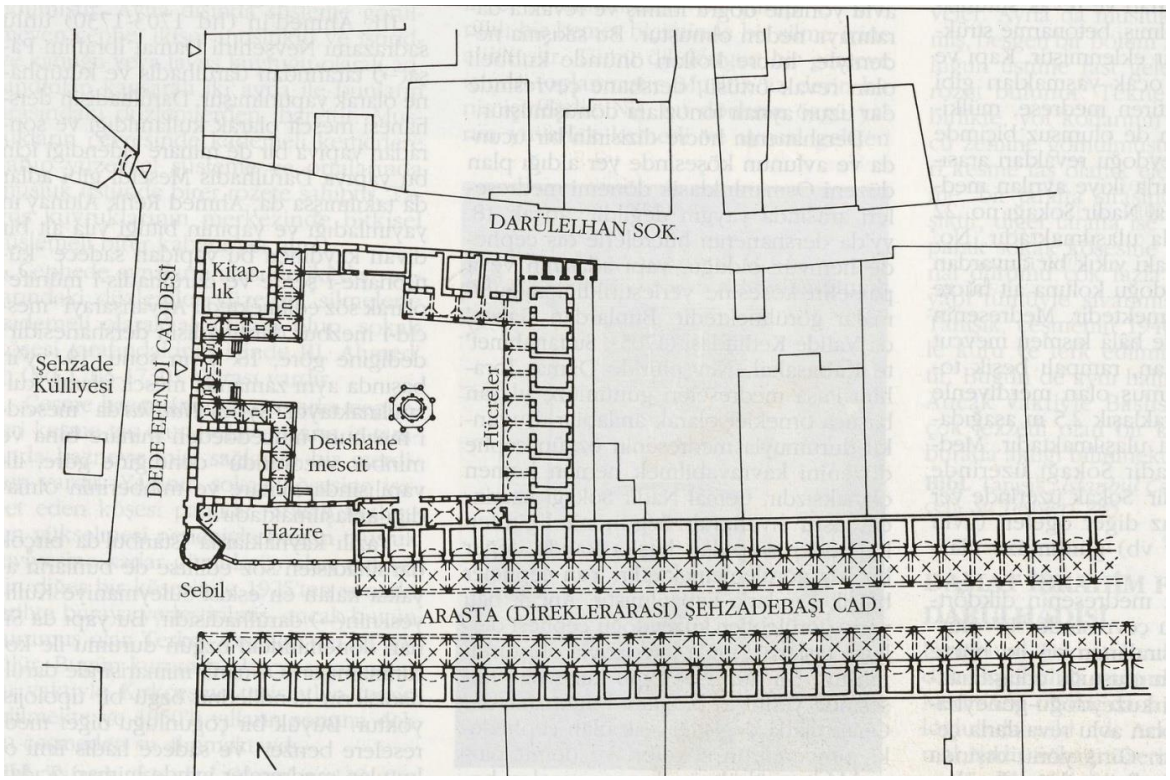
Şekil 540.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu

(Alman Mavileri, J7, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 541.Damad İbrahim Paşa Medresesi konumu
(Pervititch Haritası, pafta 48, 1935)

Medresenin girişi Dede Efendi Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Külliyenin girişinin doğusunda medresenin dershanesi, sebil ve hazire, batısında kütüphane olarak kullanılan mescid vardır. Girişin karşı tarafında U planlı olarak sıralanmış 13 tane hücre bulunmaktadır. Medrese avlusunda ise sekizgen planlı bir şadırvan görülmektedir.

Şekil 542.Damad İbrahim Paşa Külliyesi planı
(DBİA, 1993, c.2, s.548)

5.7.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Külliyeye basık kemerli bir kapıdan girilmektedir. Girişin doğusunda ve batısında aynı plan özelliklerine sahip kare planlı, avluya bakan her iki cephesinde, zemin kotundan yüksek revakları bulunan, dershane ve kütüphanesi vardır. Bu iki birimi birbirine bağlayan girişin üstünde saçak bulunur. Bu birimlere basık kemerli, mermer söveli bir kapıdan girilir. Giriş cephesinde kapının her iki tarafında birer demir parmaklıklı, söveli pencere bulunur. Ayrıca avluya bakan diğer cephelerinde de ikişer tane pencere vardır. Dershane ve kütüphanenin üst örtüsü kubbedir. Geçiş öğesi olarak pandantif kullanılmıştır.

Dershane ve kütüphanenin karşısında U planlı olarak sıralanmış üç tarafında revak bulunan 13 medrese hücresi bulunmaktadır. Kuzeydoğu tarafında revaklardan geçilen ıslak hacimler vardır. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı pencereleri vardır. Güney tarafındaki hücrelerin önünde revaklardan biri kesilerek bir eyvan oluşturulmuştur. Buranın müderris odaları olduğu düşünülmektedir (DBİA, 1993, C2, s.548). Hücrelerin üstleri kubbe ile örtülüdür. Her hücreden kare kesitli birer baca çıkar.

5.7.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.7.1.1.2.1.Kuzey Cephesi

Cephe bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık bir örgüye sahiptir. Cephenin doğusunda üst kotta kütüphaneyi aydınlatan taş söveli, demir parmaklıklı bir pencere vardır. Orta kısımdaki iki pencere kütüphane ile medrese odaları arasındaki müştemilatı aydınlatmaktadır. Bu iki pencerenin üstünde sivri kemerler bulunur. Cephenin batı kısmında ise medrese hücrelerinin aydınlatan taş söveli, demir parmaklıklı pencere vardır. Medrese odalarından çıkan tuğladan yapılmış, kare kesitli dört tane baca da bu cephede görülmektedir.

5.7.1.1.2.2.Batı Cephesi

Külliyenin giriş cephesi olan cephede doğuda dışa taşmış yuvarlak formlu sebil bulunur. Onun yanında dershane-mescidi aydınlatan alt kotta üç tane söveli, demir parmaklıklı pencere vardır. Bunlardan ortadaki haricinde ki üstlerinde aynaları dolu sivri kemerler mevcuttur. Üst kotta yine bu ik pencerenin üzerinde sivri kemerli aydınlatma pencereleri bulunur. Mescid- dershanenin yanında saçaklı bir giriş kapısı bulunmaktadır. Onun yanında ise kütüphane vardır. Kütüphanenin alt kotta sövesiz, demir parmaklıklı bir pencere ile üst kotta cephe ortasında üstünde sivri kemer bulunan, demir parmaklıklı bir pencere bulunmaktadır. Dershane ve kütüphanenin üst örtüsü kubbedir. Bütün cephede kesme taş kullanılmıştır.

5.7.1.1.2.3.Güney Cephesi

Cephenin batısında dışa doğru taşmış sebil, onun yanında ise hazire kısmı bulunmaktadır. Hazireyi aydınlatan duvarda yedi tane demir parmaklıklı boşluk vardır. Bu pencerelerin üstlerinde sivri kemerler mevcuttur.

5.7.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese ilk olarak 1841 yılında su yollarından onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.151). 1844, 1849 yollarında yine aynı sebepten onarımlar geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.152). 1885 yılında bir onarımı daha vardır (Kütükoğlu, 2000, s.152).

1899 yılında depremden zarar gördüğünden bir onarım daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.152). 1902 yılında medresenin kurşunları değişmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.153). Günümüzde ise 19.09.2016 tarihinde başlayan restorasyonu devam etmektedir.

Şekil 543.Restorasyon sırasında medrese avlusunun görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 544.Restorasyon sırasında külliye girişi görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 545.Restorasyon sırasında kütüphane revaklarının görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 546.Restorasyon sırasında girişi cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 547.Dershanesinden görünüm
(2 Temmuz 1942, Encümen arşivi)

Şekil 548.Revakların görünüm
(2 Temmuz 1942, Encümen arşivi)

Şekil 549.Damad İbrahim Paşa Külliyesinin cephe görünümü
(2 Temmuz 1942, Encümen arşivi)

5.7.3.Yapının Bilinen İşlevleri

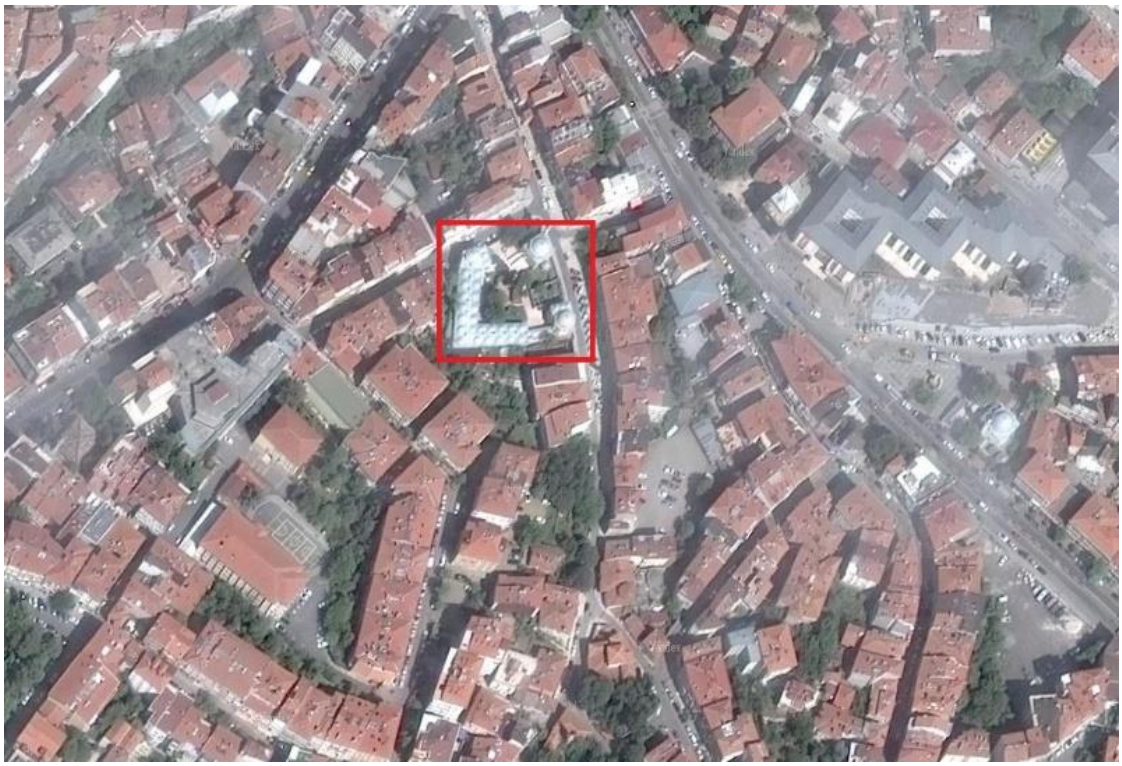
1918 yılında diğer medreseler çoktan asıl işlevlerini yitirmişken burada örgencilerin olduğu görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.153). Restorasyondan önce Doğu Türkistan Vakfı tarafından kullanılmaktaydı.

5.8.AHMEDİYE MEDRESESİ

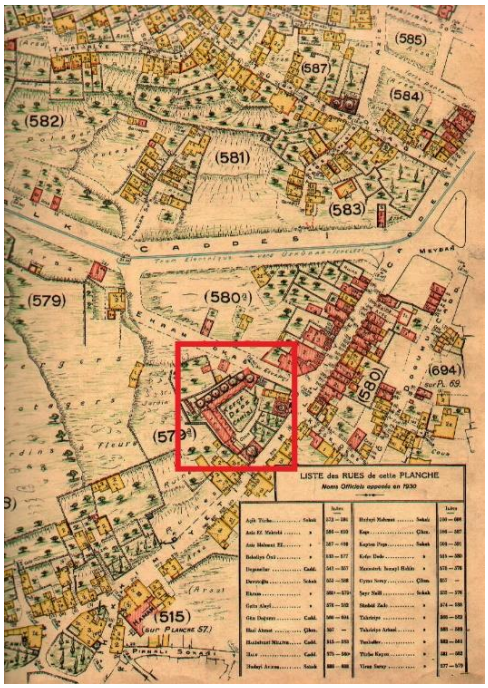
5.8.1.Yapının Mimari Tanımı

5.8.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Ahmediye Medresesi, Üsküdar İlçesi'nde, Ahmediye Mahallesi, Gündoğumu Caddesi, 403 ada, 27 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1722 olan medresenin mimarı Kayserili Mehmet Ağa'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.291). Medrese, cami, kütüphane, sebil, türbe ve hazireden oluşan bir külliyeye bağlıdır. Medresenin banisi Tershane Emini Ahmet Ağa'dır (Kurşun, 2008, c.2, s.291).(Ek 45)

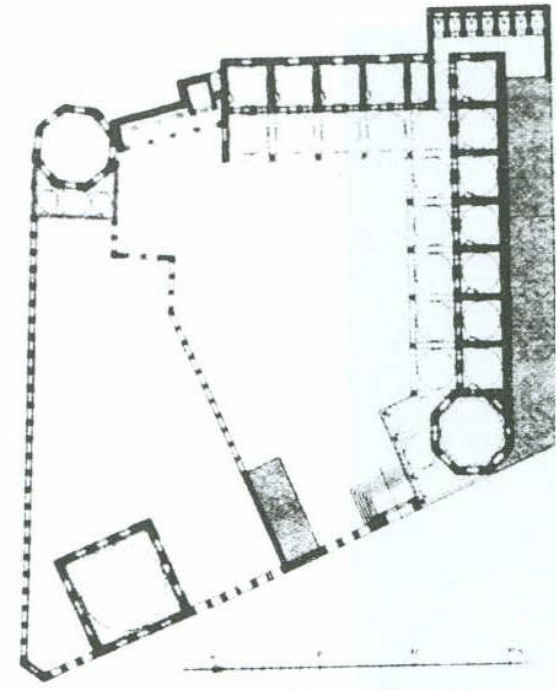
Şekil 550.Ahmediye Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 551.Ahmediye Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 60, 1931)

Medrese L planlıdır. 11 hücresi ve bir dershanesi vardır. Cami ile birlikte ortak bir avluda yer almaktadır.

Şekil 552.Ahmediye Medresesi planı

(Kütükoğlu, 2000, s.318)

5.8.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese'nin bulunduğu avluya iki kapıdan girilmektedir. Birisi Gündoğumu Caddesi üzerindedir. Diğeri ise Esvapçı Sokak üzerinde bulunmaktadır. Medresenin hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan basık kemerli, söveli kapıları ile yine söveli, demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler bulunur. Bu kapı ve pencerelerin üzerlerinde tuğladan yuvarlak kemerler vardır. L'nin bir köşesinden bir geçiş ile arka kısımda bulunan ıslak hacimlere geçiş sağlanmaktadır.

Şekil 553.Avludan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Revaklar yuvarlak kemerlidir. Kesme taştan yapılmıştır. Revakların ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Dershanesi sekizgen planlıdır. Dershane zemin kotundan yüksekte bulunduğu için merdiven ile ulaşılmaktadır. Dershanenin önündeki revaklar üç gözlüdür. Ortadaki çapraz tonoz ile örtülü, yanlar ise kubbe ile örtülüdür. Dershanenin örtü türü kubbedir.

5.8.1.1.2.Cephe Özellikleri

Medresenin batı ve güney cepheleri bulunmaktadır. Bu cepheler komşu parsellere bakmaktadır. Cephelerde kesme taş ve yer yer kabayonu taş kullanılmıştır. Güney cephesinin batısında ıslak hacimler, ortada hücrelere açılan söveli, üstünde yuvarlak kemer bulunan, demir parmaklıklı pencereler bulunur. Doğusunda ise sekizgen planlı çift sıra pencere düzenine sahip alt kotta söveli, demir parmaklıklı pencere ile üst

kotta sivri kemerli aydınlık penceresi olan dershane bulunmaktadır. Hücreler ile dershane arasında şadırvan yer alır. Batı cephesinde ise doğuda ıslak hacimler, ortada güney cephede bulunan pencereler ile aynı özelliklerde, hücreleri aydınlatan pencereler, cephenin en batısında ise zemin kotundan yüksekte kütüphane kısmı yer alır

5.8.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

14.04.1973 tarihli 7086 karar numaralı toplantıda külliyenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

16.11.2005 tarihli 1107 karar numaralı toplantıda medrese için yapılmak istenilen müdahalenin uygun olmadığına, külliye için hazırlanılacak tüm projelerin kurula sunulması gerektiğine karar verilmiştir.

24.06.2009 tarihli 1856 karar numaralı toplantıda külliye için hazırlanılan rölövenin uygun olmadığına, diğer projelerin rölövenin onayından sonra değerlendirileceğine karar verilmiştir.

Şekil 554.Dershane ve cami görünümü
(tarih belli değil, Encümen arşivi)

5.8.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı günümüzde Fatih Müftülüğü'ne bağlı olarak Ahmediye Erkek Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır. Bu işlevden önce ise bir kısmı yine Kur'an kursu medresenin diğer kısmını ise V.G.M. Üsküdar İmareti olarak kullanılmaktaydı (Güleç, 2012, S.68).

5.8.4.Yapının Koruma Sorunları

5.8.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının genelinde cephelerde siyah kabuk oluşumu ile beraber yıkanmalar görülmektedir. Bunun yanında bazı bölgelerde nem problemleri görülmüştür.

Şekil 555.Cephedeki siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar
(Öztürk, 2017)

Şekil 556.İçerideki nem problemi
(Öztürk, 2017)

5.8.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Medreseye mevcut işlevinin verilebilmesi için birçok müdahale yapılmıştır. Öncelikle yemekhanede yer döşemesi değiştirilmiş ve büyük bir tesisat yükü getirilmiştir. Buradaki havalandırma yetersizliklerinden dolayı kubbelerin içlerinde ve bazı duvarlarda nem problemleri oluşmuştur. Öğrencilerin kullandığı bölümde bazı tavanlar ahşap ile kapatılmıştır. Revaklarda sarkıt lambalar kullanılmıştır. Bazı revak kısımları bölünerek mekanlar oluşturulmuştur. Revakları ayrıca dışarıdan da kapatılmıştır.

Şekil 557.Revaktan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 558.Hücre içinden görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 559.Revaktan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 560.Islak hacimlere geçiş holünden görünüm
(Öztürk, 2017)

5.8.5.Değerlendirme

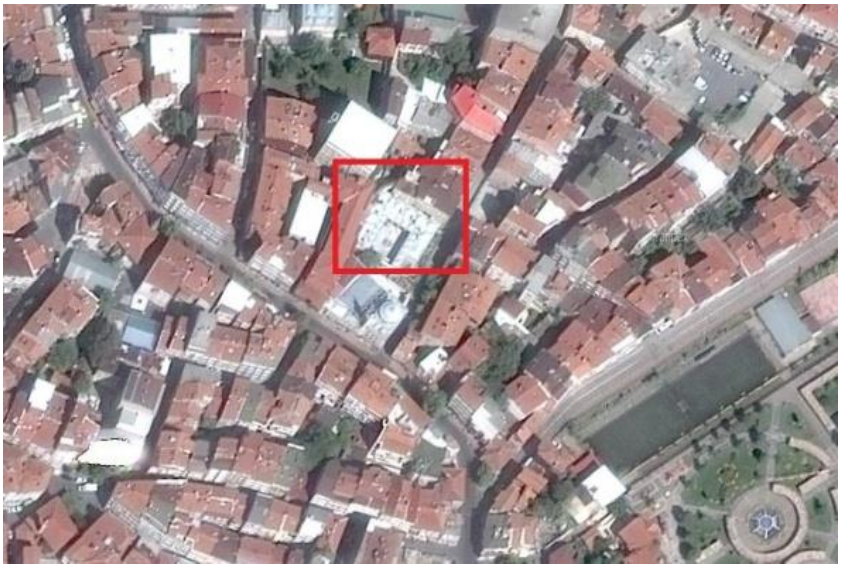
Medrese için yapılan tespit ve gözlemlerde eğitim işlevi ile kullanıldığı için işlevinin olumlu bulunduğu söylenebilir. Ancak medreseye yapılan müdahaleler medresenin özgün kimliği ile bağdaşmamaktadır. Bunun için medresenin kapsamlı bir onarımla getirilen ek tesisat ve muhdes eklerden arındırılması, kültür ve eğitim işleviyle genel kamu hizmetinde kullanılması umulmaktadır.

5.9.ESAD EFENDİ MEDRESESİ

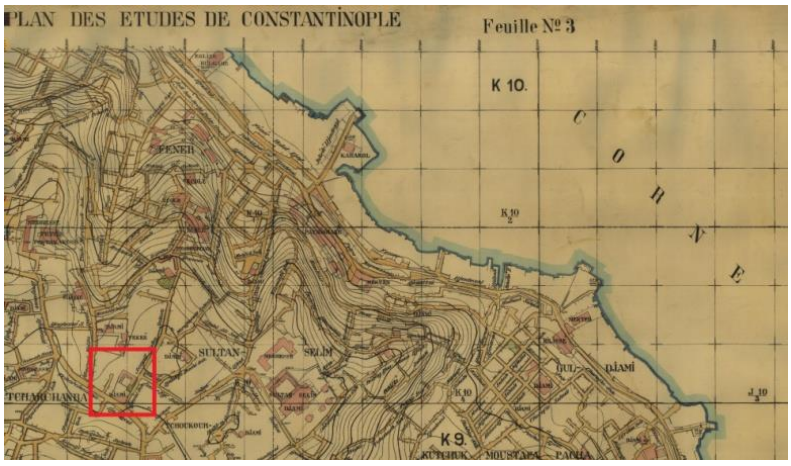
5.9.1.Yapının Mimari Tanımı

5.9.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

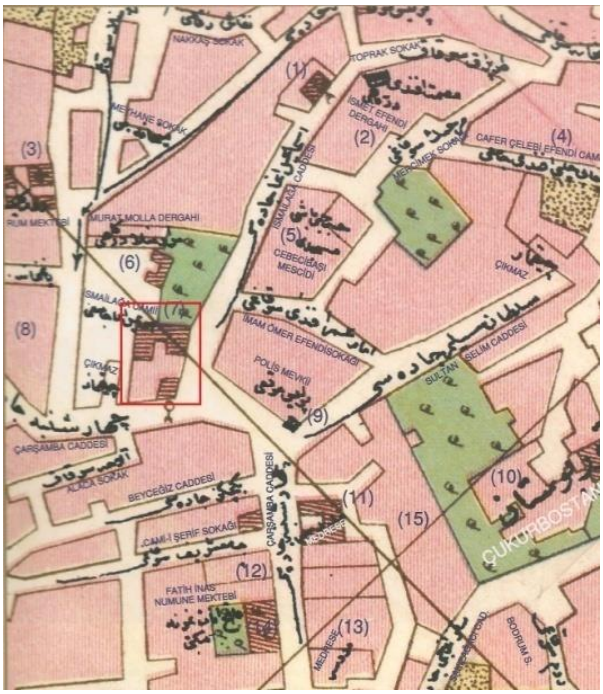
Esad Efendi Medresesi ya da diğer adıyla Manyasizade Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Balat Mahallesi, Manyasizade Caddesi, 1910 ada, 177 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1724 olan medresenin mimarı belli değildir (Kütükoğlu, 2000, s.231). Banisi şeyhülislamlık yapmış olan Esad Mehmet Efendi'dir (Pektaş, 1998, s.129).(Ek 46)

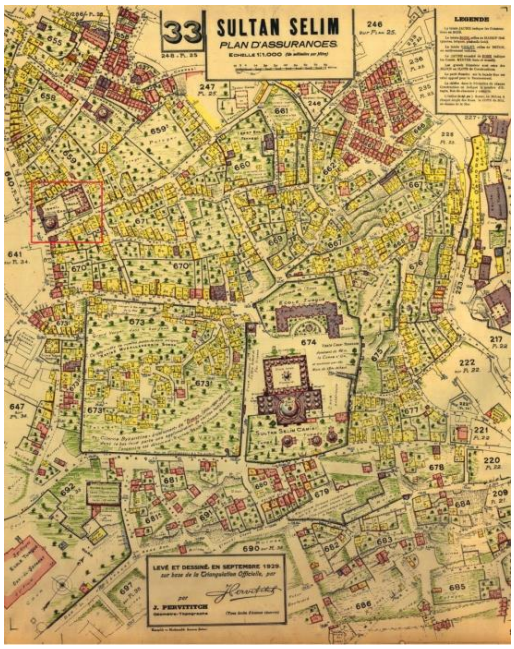
Şekil 561.Esad Efendi Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 562.Esad Efendi Medresesi konumu
(Alman Mavileri, PLA3, 1913-1914 İstanbul haritaları)

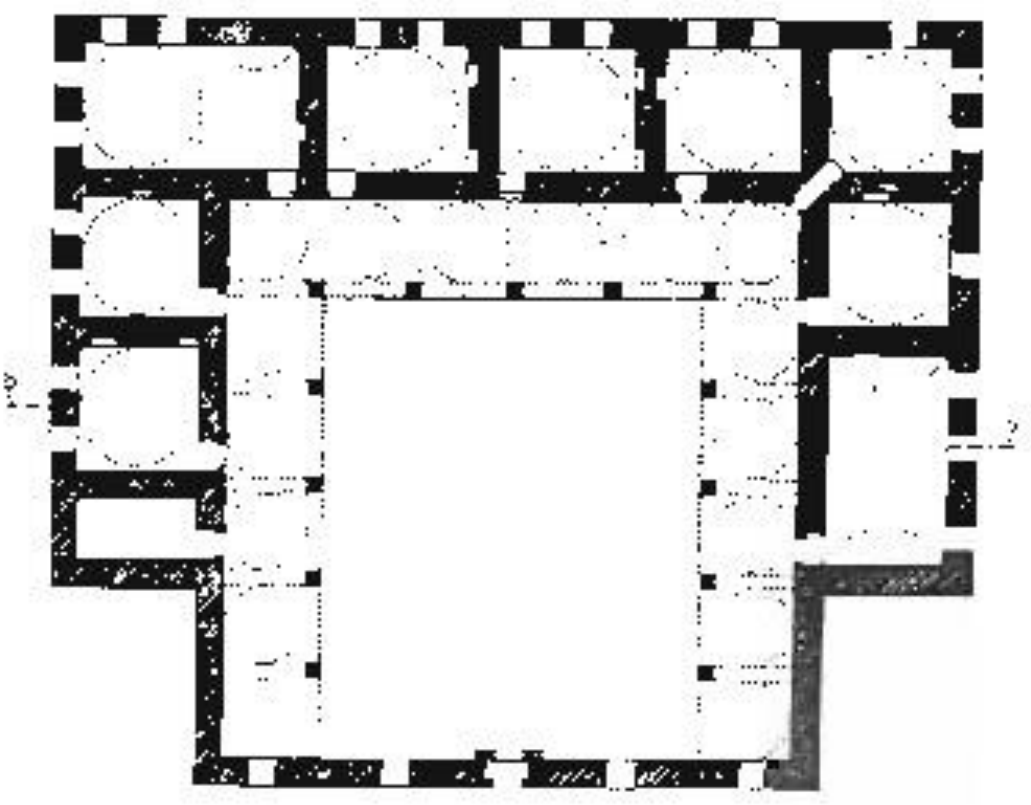

Şekil 563.Esad Efendi Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, pafta 23, 1918)

Şekil 564.Esad Efendi Medresesi konumu
(Pervititch Haritaları, pafta 33, 1929)

Medrese U planlıdır ve 10 hücresi bulunmaktadır. Dershanesi ile ilgili bir ize rastlanmamıştır. Köşelerde yer alan, ikişer hücre kaplayan alanın dershane olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir (DBİA, 1993, C6, s.175). Avlusunun ortasında bir havuz mevcuttur.

Şekil 565.Esad Efendi Medresesi planı
(Pektaş,1988, s.131)

5.9.1.1.1.İç Mekân Özellikleri

Hücre ve revağın bulunmadığı güney cepheden anıtsal, basık kemerli bir kapı ile medrese avlusuna girilmektedir. U planlı sıralanan hücrelerin önlerinde yine U planlı revaklar yer alır. Revaklar yuvarlak kemerlidir; kemerleri tuğla ile örülmüştür. Avlu kotundan bir basamak yukarıda yer alan revakların üzeri kubbe ile örtülüdür. Medrese hücrelerinin hemen hemen hepsinin revaklara açılan söveli, basık kemerli kapılarının dışında yine söveli pencereleri bulunmaktadır. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler mevcuttur. Hücrelerinin geneli kubbe ile örtülüdür. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Kuzeybatı ve güneydoğu hücreleri iki hücre boyutundadır. Bu hücrelerin tavanları kemerler ile ikiye bölünmüştür. Giriş kısmı aynalı tonoz, diğer kısım ise kubbe ile örtülmüştür.

Şekil 566.Medrese giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

Şekil 567.Medrese avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

5.9.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.9.1.1.2.1.Güney Cephesi

Giriş cephesidir. Camii ile medrese arasında bulunur. Kesme taştan yapılmıştır. Ortasında anıtsal yine kesme taştan yapılmış basık kemerli giriş kapısı vardır. Giriş kapısının her iki tarafında demir parmaklıklı, doğramalı avluya bakan pencereler mevcuttur.

5.9.1.1.2.2.Doğu Cephesi

Medrese ile hazirenin bulunduğu cephedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık bir örgüye sahiptir. Hücreleri aydınlatan altı tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları tuğla dolgulu ve sivri kemerli pencere açıklıkları vardır. Cephenin üst kısmında çift sıra kirpi saçak mevcuttur. Üst örtü olarak kubbe ve hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi tuğladan yapılmış bacalar görülmektedir.

5.9.1.1.2.3.Kuzey Cephesi

Medresenin hücrelerinin bulunduğu cephedir. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Sekiz tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemer bulunan pencere mevcuttur. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden gelen kare kesitli, gövdesi tuğladan yapılmış bacalar görülmektedir. Ayrıca çift sıra kirpi saçak mevcuttur.

Şekil 568.Kuzey cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.9.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının 1892 yılında kurşunları değiştirilmiş ve harap olan yerleri onarılmıştır (Kütükoğlu, 2000, 232). 1894 depreminden etkilenmiştir (Pektaş, 1998,s.129). 1952 yılında yanında bulunan cami ile birlikte bir onarım geçirse de medrese daha sonra 1979 yılında bir onarıma daha tabii tutulmuştur (Kütükoğlu, 2000, 232). Medrese, son olarak 2010 yılında bir restorasyon daha geçirmiş ve bugünkü halini almıştır.

Ayrıca yapı ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

16.08.1987 tarihli 3618 karar numaralı toplantıda medresenin taşınmaz korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

21.04.2004 tarihli 16029 karar numaralı toplantıda cami ve medrese için yapılan uygulamalar ile ilgili olarak dönemlerini lejant olarak göstermek kaydı ile rölövesinin alınmasına karar verilmiştir.

5.9.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı 1869 yılında faaliyette iken 1914 yılında harap bir vaziyette bulunduğu görülmektedir (DBİA, 1993, C6, s.175). 1918 yılında ise Fatih yangınında evleri zarar gören aileler için barınak olarak kullanılmıştır (DBİA, 1993, C6, s.175). 1979 yılında İsmail Ağa Camii İlim ve Hizmet Vakfı tarafından Kur'an kursu olarak kullanılmıştır (DBİA, 1993, C6, s.175). 2010 yılında başlayan restorasyon sonrasında bugün Manyasizade Kütüphanesi olarak çeşitli araştırmalar ve dini eğitimler için kullanılmaktadır.

5.9.4.Yapının Koruma Sorunları

5.9.4.1.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme sorunları

Medresenin son restorasyonu üzerinden fazla vakit geçmediği için genel olarak ciddi bir bozulma görülmemiş olsa da revakların içlerine yapılan sıvalarda aşırı miktarda çatlak oluşumları mevcuttur.

Şekil 569.Revaklarda bulunan kılcal çatlaklar
(Öztürk, 2017)

5.9.5.Değerlendirme

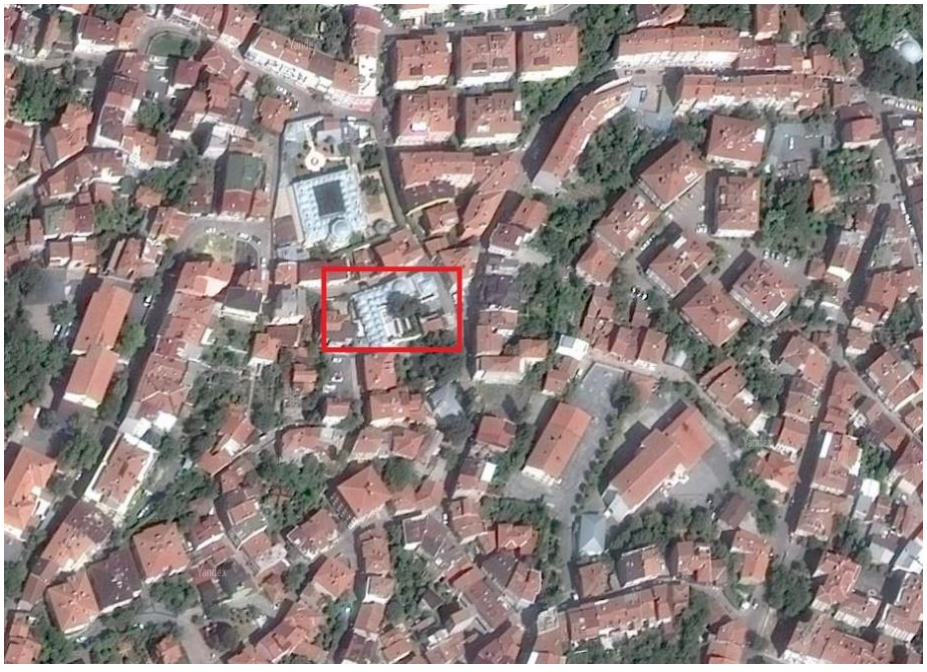
Medrese için yapılan tespitler sonucunda medrese günümüzde kütüphane ve eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır. Ayrıca haftanın belli günleri camii cemaati ile beraber halka açık eğitimler verilmektedir. Medresenin asıl işlevi olan eğitim işlevini yerine getirdiği için olumlu bir işleve sahiptir. Bunun yanında restorasyon sırasında yapılan bazı uygulamalar medrese için olumsuz örnek diyebileceğimiz uygulamalardandır. Örneğin; revakların içlerine sarkıt lambaların takılması, revak içlerinin niteliksiz bir işçilik ile sıvanması, avlunun tamamının mermer ile kaplanması koruma açısından uygun olamayan uygulamalardır.

5.10.HACI BEŞİR AĞA MEDRESESİ

5.10.1.Yapının Mimari Tanımı

5.10.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

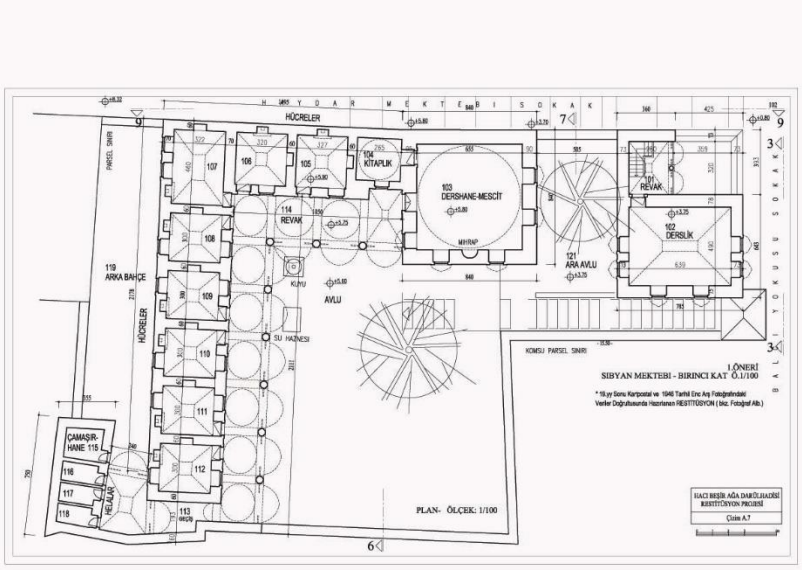
Hacı Beşir Ağa Medresesi bugün Eyüp İlçesi'nde, Nişanca Mahallesi, Balcı Yokuşu, 134 ada, 5 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1735 olan medresenin mimarı bilinmemektedir (Güleç, 2012, s.106). Sıbyan Mektebi, kütüphane ve çeşmeden oluşan bir manzumenin parçasıdır. Banisi darüssaade ağalarından Beşir Ağa'dır (Güleç, 2012, s.106).(Ek 47)

Şekil 570.Hacı Beşir Ağa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 571.Hacı Beşir Ağa Medresesi konumu
(Alman Mavisi, M 12/2, İstanbul haritaları)

Şekil 572.Hacı Beşir Ağa Medresesi planı
(Mumcu, 2016)

Medrese L planlıdır. Sekiz hücresi ve bir dershanesi vardır. Avlusunda havuz bulunmaktadır.

5.10.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye arazinin kot farkından dolayı yan sokaktan girilmektedir. Basık kemerli bir kapıdan avluya ulaşılmaktadır. Kapının karşısında dershane yer alır. Kare planlı dershanesinin basık kemerli, söveli bir kapı ile girilir kapının her iki yanında demir parmaklıklı, söveli pencere vardır. Örtü türü kubbedir. Çift sıra pencere düzeni yapılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve pencereleri mevcuttur. Revaklar

tuğladan yapılmış yuvarlak kemerlidir. Kirpi saçaklıdır. Hücre ve revakların örtü türü kubbedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık örgü kullanılmıştır.

Şekil 573.Avludan revakların görünümü
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 574.Dershane içinden bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 575.Medrese giriş kapısı görünümü
(Öztürk, 2017)

5.10.2.Yapının Bilinen Onarımları

Tespit edilen iki tane onarımı bulunmaktadır. Bunlardan ilki 1869 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.309). Diğeri ise 1874 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.309). Atıl halde bulunan medrese 2010 yılında kapsamlı bir restorasyon geçirerek şimdiki görünümünü almıştır.

Şekil 576.Dershane cephesi görünümü
1934, Encümen arşivi)

Şekil 577.Revakların görünümü
(1934, Encümen arşivi)

5.10.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Atıl halde bulunan medresenin 1970'li yıllarda yoksul aileler tarafından kullanıldığı tespit edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.309). 2010 yılında yapılan restorasyon çalışmaları sırasında kütüphane yapılması düşünülen medrese daha sonra Aziz Mahmud Hudai Vakfı Şehbal Kültür Merkezi olarak işlevlendirilmiştir.

5.10.4.Değerlendirme

Medrese için yapılan çalışmalar doğrultusunda medresenin işlevinin kültür merkezi olması olumlu yönde olmuştur. Ancak, genel olarak vakıf merkezleri olarak işlevlendirilen medreselerin, bu medresede de görüldüğü üzere pek etkin kullanılmadıkları ve bu değerli binaların yeterince iyi değerlendirilmediği düşünülmektedir.

5.11.ELHAC BEŞİR AĞA MEDRESESİ

5.11.1.Yapının Mimari Tanımı

5.11.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Elhac Beşir Ağa Medresesi bugün, Fatih İlçe sınırları içerisinde, Alemdar Mahallesi, Hükümet Konağı Caddesi, 374 ada, 3 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1745 olan medresenin mimarı belli değildir (Güleç, 2012, s.78). Buna karşın Doğan Kuban'ın yayınladığı mimarbaşı listesinde 1737-1745 yıllarında Mimar Mustafa Çelebi Ağa'nın mimarbaşı olduğu görülmektedir. Elhac Beşir Ağa Medresesi, cami,

sebil, sıbyan mektebi ve tekkesi olan bir külliyeye bağlıdır (Kurşun, 2008, c.1, s.83). Banisi darüsaade ağalarından Beşir Ağa'dır (Kurşun, 2008, c.1, s.83).(Ek 48)

Şekil 578.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu
(Google Haritalar)

Şekil 579.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu
(Goad haritası, pafta 18, 1904)

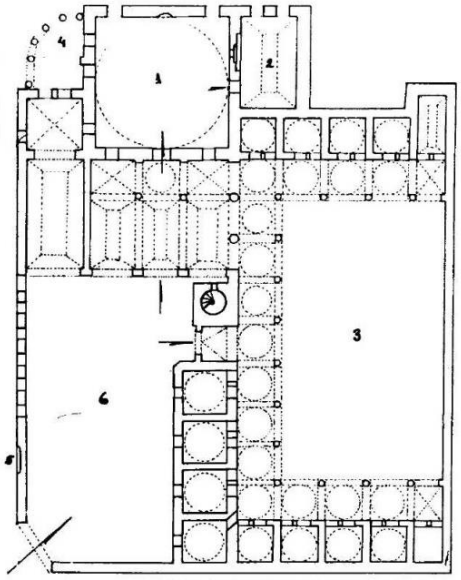

Şekil 580.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu
(Alman Mavileri, H7, 19013-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 581.Elhac Beşir Ağa Medresesi Konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 82, 1918)

Medrese U planlı, üç yönde revakları bulunan, 12 hücreli bir medresedir. Dershanesinin yeri tam olarak bilinmemekle beraber cami ile medrese arasında bulunan dikdörtgen bir mekanın dershanesi olduğu sanılmaktadır (Güleç, 2012, s.78). Avlusunda halen kullanımda olan bir kuyu bulunmaktadır.

Şekil 582.Elhac Beşir Ağa Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.66)

5.11.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Elhac Beşir Ağa Medresesi, cami ile bitişiktir. Cami, son cemaat yeri ve minare ile bitişik bulunan basık kemerli bir kapı ile medrese avlusuna ulaşılmaktadır. Revaklar giriş cephesi ile beraber bütün hücrelerin önlerini çevrelemektedir. Giriş kapısının doğusunda dört hücre yer almaktadır. U planın diğer kollarında ise toplam sekiz hücre mevcuttur. Giriş kapısının batısında hücre yoktur. Son cemaate açılan üç tane kemer bulunur. Bugün bu kemerler camekan ile kapatılmıştır. Medresenin hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin ocak ve nişleri mevcuttur. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları ile demir parmaklıklı, söveli pencereleri vardır. Hücrelerin ve revakların üst örtüsü kubbedir. Revaklar sivri kemerlidir. Kesme taştan yapılmıştır.

Şekil 583Medrese avlusundan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 584.Medrese giriş kapısı görünümü

(Öztürk, 2017)

5.11.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.11.1.1.2.1.Kuzeydoğu cephesi

Cami ile medresenin giriş cephesidir. Cephenin doğusunda medrese hücrelerini aydınlatan söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde tuğladan yapılmış aynaları dolu, yuvarlak kemerli dört tane pencere mevcuttur. Cephenin ortasında kesme taştan yapılmış, üstünde kitabesi bulunan, basık kemerli medreseye giriş kapısı bulunur. Kapının bitişiğinde caminin minaresi ile son cemaat yeri yer alır. Cephe bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır. Üst örtü ögesi olarak kubbeler görülmektedir. Ayrıca hücrelerden gelen kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar yer almaktadır. Medresenin diğer cepheleri sağır cephelerdir. Bu cepheler de bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır.

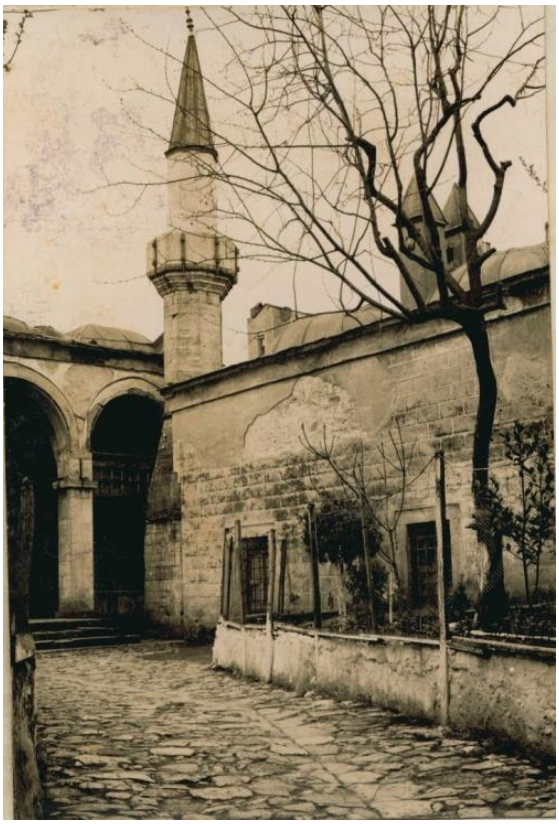

Şekil 585.Kuzeydoğu cephesi görünümü

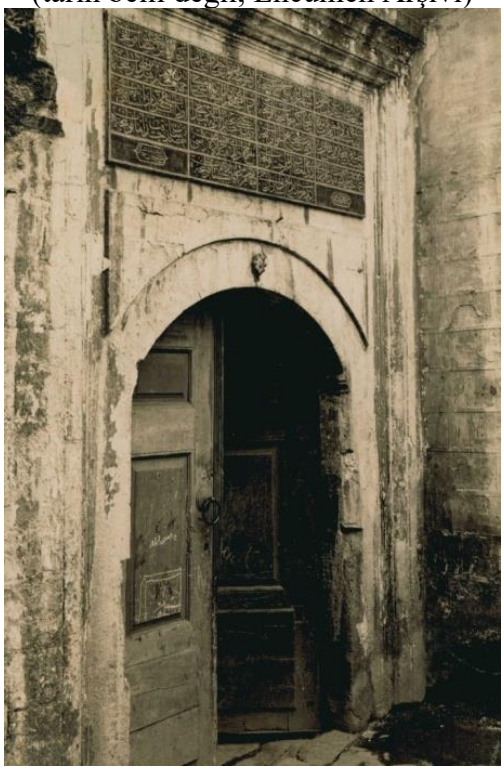
(Öztürk, 2017)

5.11.2.Yapının Bilinen Onarımları

1832 yılında ilk tespit edilen onarımını geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.66). 1845, 1869 yıllarında da çeşitli onarımlar görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.66). 1903 yılında kurşunları değiştirilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.66). 1911 ve 1916 yıllarında diğer medreseler ile birlikte yine onarım geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.66). 1965 yılında geniş kapsamlı bir onarımı daha tespit edilmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.66). 2017 yılında ise restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Şekil 586.Kuzeydoğu cephesi
(tarih belli değil, Encümen Arşivi)

Şekil 587.Giriş kapısı görünümü
(tarih belli değil, Encümen Arşivi)

Şekil 588.Revaklarının görünümü
(tarih belli değil, Encümen Arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

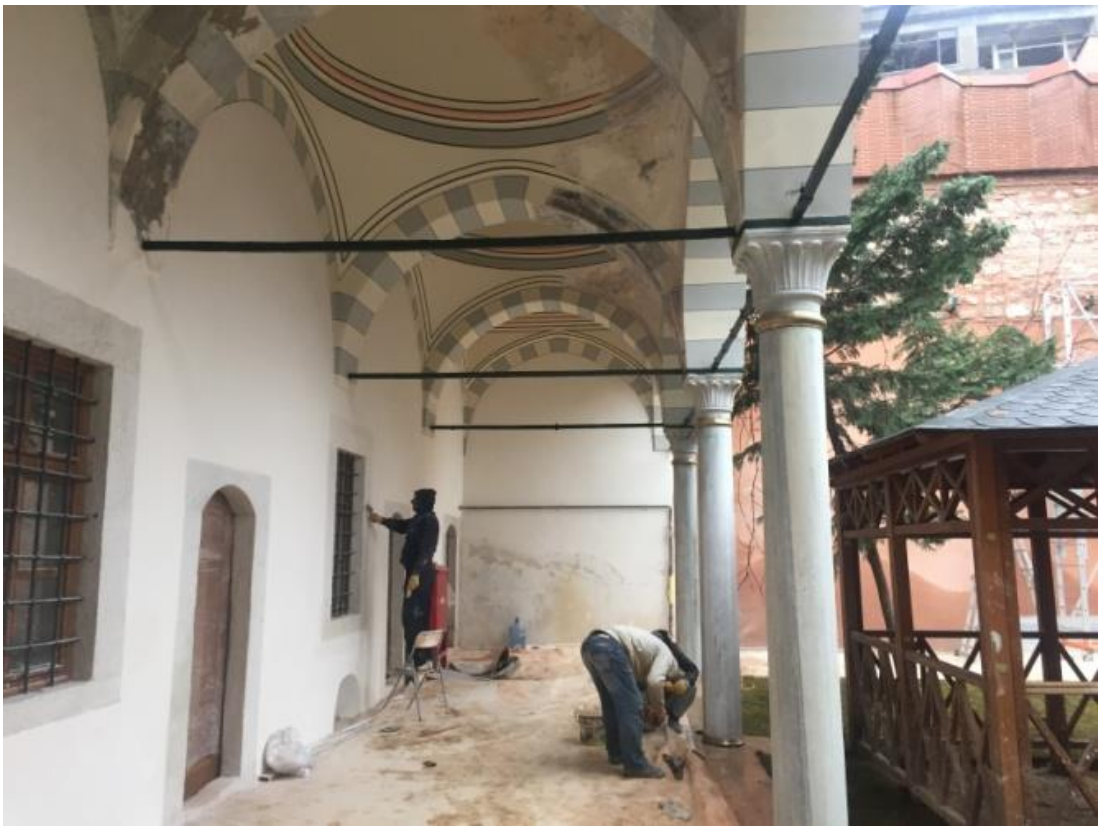
12.11.2003 tarihli 15522 karar numaralı toplantıda tescil edilmesine karar verilmiştir.

20.09.2006 tarihli 614 karar numaralı toplantıda koruma grubu I olarak belirlenmiş ve rölöve ve analitik rölöve çizimlerinin onaylanmasına karar verilmiştir.

09.09.2009 tarihli 3224 karar numaralı toplantıda 2008 yılında yapılan onarımda kubbelerde ortaya çıkan kalem işleri ile ilgili uygulamanın Vakıfların gözetiminde yapılmasına, yapılan revize saçak projesinin kabulüne karar verilmiştir.

Şekil 589.Revakların restorasyon çalışmaları
(Öztürk, 2017)

Şekil 590.Revakların restorasyon çalışmaları

(Öztürk, 2017)

5.11.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanımı sona erdikten sonra bir süre atıl kalmıştır. 1965 yılındaki büyük onarımından sonra Maarif Müdürlüğünün kullanımına verilmiştir (Güleç, 2012, s.78). Daha sonra Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından kullanılmıştır (Kurşun, 2008, s.88). En son olarak 2005 yılında Önder İmam-Hatip Liseleri Mezunları ve Mensupları Derneği tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Kurşun, 2008, s.88). 2017 yılında restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

5.12.CEDİDE ES-SEYYID HASAN PAŞA MEDRESESİ

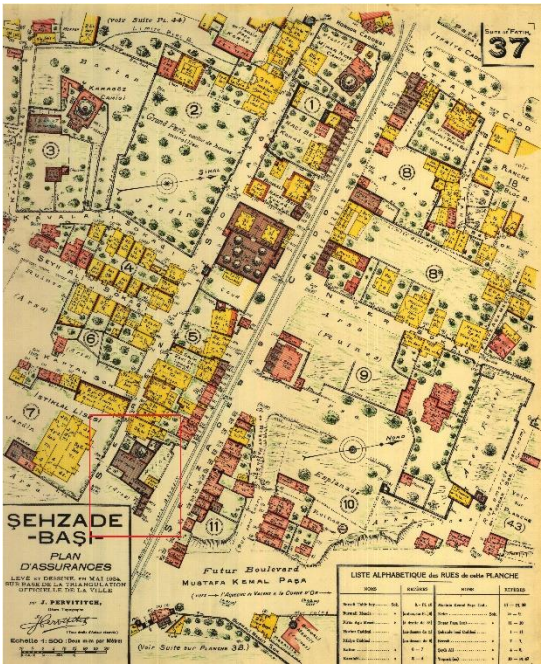
5.12.1.Yapının Mimari Tanımı

5.12.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Seyyid Hasan Paşa Medresesi, bugün Fatih İlçesi'nde, Balaban Ağa Mahallesi, 580 ada, 17-21 parsellerde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1746 olan medresenin mimarı Mustafa Ağa'dır (Kurşun, 2008 ,c.229). Bir külliyeye bağlı değildir. Banisi ise Seyyid Hasan Paşa'dır (Kurşun, 2008 ,c.229).(Ek 49)

Şekil 591.Seyyid Hasan Paşa Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 592.Seyyid Hasan Paşa Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 37, 1934)

Medrese zemin ve bodrum katlardan oluşmaktadır. U planlıdır. 10 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır.

5.12.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medreseye Kimyager Derviş Paşa Sokağından merdivenle ulaşılmaktadır. Dershanesi üstte fevkani bir çıkmaya oturtulmuştur. Hücreleri ise arka kotta yol hizasına denk gelmektedir. Hücreleri birbirine eşit değildir. Hücrelerin revaklara

açılan kapıları ve demir parmaklıklı, söveli pencereleri bulunmaktadır. Kapıları basık kemerli ve sövelidir. Kapı ve pencerelerin üstlerinde aynası dolu yuvarlak kemer yer alır. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler mevcuttur. Revakları tuğladan yapılmış, yuvarlak kemerlidir. Dershaneye basık kemerli, mermer söveli bir kapı ile girilmektedir. Köşe tarafında mihrap bulunur. Üst örtüsü kubbedir.

5.12.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.12.1.1.2.1.Güney Cephesi

Giriş cephesidir. Alt kotta cephenin ortasında basık kemerli, söveli giriş kapısı bulunmaktadır. Bu kapının her iki tarafında ikişer dükkan yer alır. Cephenin en batısında ise sebil ve çeşme bulunur. Üst tarafta ise toplam 12 tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemer bulunan pencere mevcuttur. Üst kısımda çörtenler ile çift sıra kirpi saçak görülmektedir. Cephenin alt kısmı kesme taş ile, üst kısmı ise bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır.

Şekil 593.Güney cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

5.12.1.1.2.2.Kuzey Cephesi

Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Cephenin batısında dershane dışa taşkın bir biçimde konumlandırılmıştır. Bu cephede iki tane söveli, demir parmaklıklı pencere bulunur. Diğer kısımda 11 tane hücreleri aydınlatan aynı özelliklerde pencere ile köşe kısımlarda daha küçük söveli pencereler yer almaktadır.

Üst örtüde kubbeler ile kare kesitli bacalar görülmektedir. Cephede çift sıra kirpi saçak vardır.

Şekil 594.Kuzey cephe görünümü
(Öztürk, 2017)

5.12.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapı pek çok onarım geçirmiş; ancak tespit edilen ilk onarımı 1892 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.146). Ayrıca kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

09.05.1970 tarihli 6341 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

11.05.2007 tarihli 1373 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, çatı kurşun kaplaması için çatının fotoğraflarının kurula sunulmasına karar verilmiştir.

Şekil 595.Güney cephe görünümü
(tarih belli değil, hayalleme)

Şekil 596.Kuzey cephe görünümü
(tarih belli değil, hayalleme)

5.12.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1918 yılında Aile Erzak Komisyonu tarafından kullanılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.147). Günümüzde İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü olarak kullanılmaktadır.

5.12.4.Yapının Koruma Sorunları

5.12.4.1.Fiziksel Sorunlar

Yapının cephelerin bulunduğu yerin trafik yoğunluğu nedeniyle siyah kabuk oluşumları gözlemlenmektedir. Bununla beraber siyah kabuk oluşumuna bağlı olarak bazı yerlerde malzeme bozulmaları görülmektedir.

Şekil 597.Cephede siyah kabuk oluşumu ve yıkanmalar
(Öztürk, 2017)

5.12.5.Değerlendirme

Yapı için yapılan araştırma ve gözlemlerde yapının bir üniversite tarafından eğitim amaçlı kullanılması olumlu olmuştur. Ancak üniversitenin bünyesinde bulunan tarihi yapılarla ilgili daha düzenli bir bakım onarım programı olmalı, bu konuda üniversite halk için bir örnek teşkil etmelidir.

5.13.CEDİD ABDÜRRAHİM EFENDİ MEDRESESİ

5.13.1.Yapının Mimari Tanımı

5.13.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

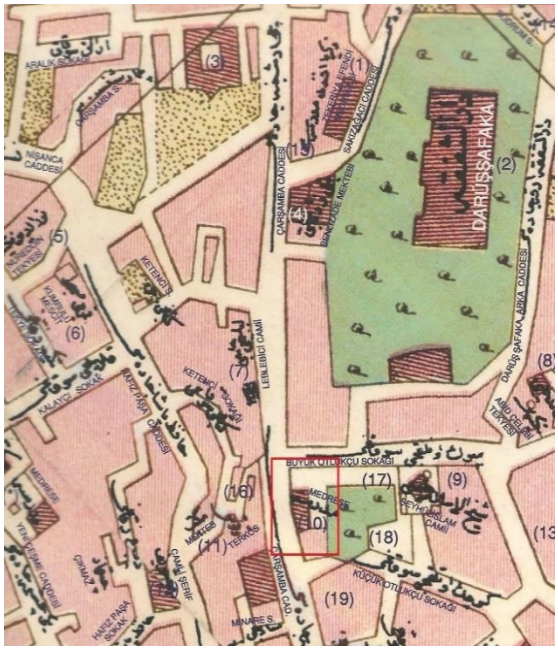
Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Ali kuşçu Mahallesi, Darüşşafaka Caddesi, 1457 ada, 13 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1747 olan medresenin mimari bilinmemektedir (Güleç, 2012, s.84). Bir külliyeye bağlı olmayan bir medresedir. Medresenin banisi kazaskerlik yapmış olan Abdürrahim Efendi'dir (DBİA, 1993, c.2, s.391).(Ek 50)

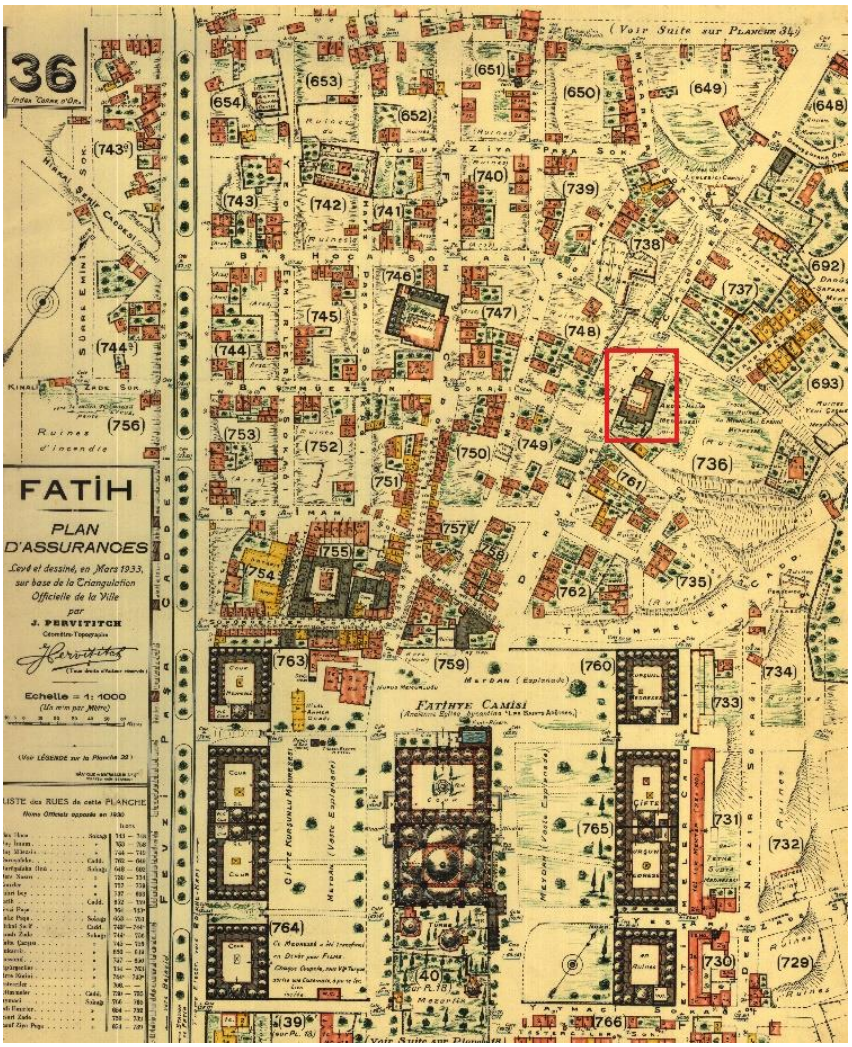
Şekil 598.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 599.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu
(Alman Mavileri, K 9/3, İstanbul haritaları)

Şekil 600.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, pafta 33, 1918)

Şekil 601.Cedid Abdürrahim Efendi Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 36, 1933)

Medrese U planlıdır. Vakfiyesinde 10 hücreli olduğu ve bir dershanesi bulunduğu belirtilmiştir. Avlusunda özgün olmayan bir şadırvan ve kuyu bulunmaktadır.

5.13.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin giriş kapısı doğu cephesinde bulunmaktadır. Giriş kapısının doğusunda önceden dükkan oldukları düşünülen üç tonoz bugün kapatılmış ve hücre yapılmıştır (DBİA, 1993, c.2, 391). Medreseye basık kemerli, söveli bir kapı ile girilmektedir. Dershanesi avlunun doğusunda bulunur. Hücreleri giriş cephesine göre U planlı olarak dizilmiştir. Hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan sadece söveli kapıları mevcuttur. Revakları giriş cephesi hariç bütün avluyu çevrelemektedir. Sivri kemerlidir. Revakların ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Dershanesi ise avlunun doğusunda bulunur. Giriş kapısının her iki yanında nişler yer alır. Örtü türü olarak kubbe, geçiş ögesi olarak ise pandantifler kullanılmıştır.

Şekil 602.Avlu ve şadırvandan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Şekil 603.Dershane giriş kapısı görünümü

(K.M.K.M., 2017)

5.13.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.13.1.1.2.1.Batı Cephesi

Darüşşifa Caddesi üzerinde bulunan cephedir. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Cephenin doğusunda üç tane sivri kemer bulunur. Bu kemerlerin ortasında söveli, demir parmaklıklı pencereler mevcuttur. Cephenin ortasına mermerden yapılmış, basık kemerli bir kapı yer alır. Kapının üzerinde aynası tuğla dolu yuvarlak bir kemer vardır. Cephenin batısı sağırdır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden gelen sekizgen kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir. Çift sıra kirpi saçaklıdır.

Şekil 604.Batı cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.13.1.1.2.2.Güney Cephesi

Dershanenin bulunduğu cephedir. Cephenin batısında iki tane alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üzerinde aynaları dolu sivri kemerler bulunan pencere vardır. Cephenin ortasında dershane dışa taşkın bir biçimde bulunur. Yan cephelerinde alt kotta birer, ön cephesinde ise alt kotta üç tane pencere mevcuttur. Bu pencerelerde de söveli, demir parmaklıklı, üzerinde aynaları dolu sivri kemerler bulunur. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden gelen sekizgen kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir. Çift sıra kirpi saçaklıdır.

5.13.1.1.2.3.Doğu Cephesi

Hücrelerin bulunduğu cephedir. Cephede yine diğer cephelerde olduğu gibi bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Bu cephede yine alt kotta söveli, demir parmaklıklı, üzerinde aynaları dolu sivri kemerler bulunan on tane pencere yer alır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden gelen sekizgen kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir. Çift sıra kirpi saçaklıdır.

5.13.2.Yapının Bilinen Onarımları

Medrese birçok onarım geçirmesine tespit edilen ilk onarım 1870 yılındadır (Kütükoğlu, 2000, s.208). Bundan sonra 1902 yılında bir onarımı daha görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.208). Bu onarımdan sonra 1904 yılında olan bir fırtınadan sonra kurşunları zarar görmüş ve kurşunları yenilenmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.208). 1910 yılında bir onarımı daha görülmektedir (Kütükoğlu, 2000, s.208). Medrese bugünkü

halini 1970 yılında başlayıp 1976 yılında biten onarım ile almıştır (Kütükoğlu, 2000, s.208). Bu onarımda birçok özgün detayını kaybetmiştir.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

16.09.1987 tarihli 3618 karar numaralı toplantıda medresenin koruması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

05.08.2009 tarihli 3138 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

5.13.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra bir dönem atıl olarak kalmıştır. 1976 yılında yapılan onarımdan sonra ise Fatih Müftülüğü Kur'an Kursu olarak günümüzde kadar kullanılmıştır.

5.13.4.Yapının Koruma Sorunları

5.13.4.1.Fiziksel Sorunlar

Medrese yıllarca bir bakım ve onarım görmediğinden dolayı birçok sorunları bulunmaktadır. Bunların başında ise bulunduğu konum itibari ile siyah kabuk oluşumudur. Bunun yanında sudan meydana gelen problemler. Korozyon, tuzlanma ve çeşitli kotlarda bitkilenmeler meydana gelmiştir. Bu bozulmalarda restorasyonunda kullanılan çimento ekler etkili olmuş olabilir.

Şekil 605.Giriş cephesinde bulunan siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar ve rutubet oluşumları

(Öztürk, 2017)

Şekil 606.Giriş cephesinde bulunan siyah kabuk oluşumu, yıkanmalar ve rutubet oluşumları

(Öztürk, 2017)

5.13.4.2.Strüktürel Hasarlar ve Malzeme Kayıpları

Medrese genelinde kılcal çatlaklar dışında ciddi bir yapısal çatlak gözlemlenmese bile nemden ve siyak kabuk oluşumundan kaynaklı malzeme kayıpları tespit edilmektedir.

Şekil 607.Duvarlarda bulunan rutubete bağlı sıva dökülmeleri

(K.M.K.M., 2017)

5.13.4.3.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

Medrese atıl bir halden kurtulduktan sonra Kur'an kursu olarak hizmet vermeye başlamıştır. Bu yapılan onarımda revakları sıvanmış, avlusu mermer ile kaplanmıştır. İşleve daha iyi hizmet etmek için bir idare binası da eklenmiştir (Güleç, 2012, s.84). Ayrıca medrese genelinde duvarlar farklı malzeme ile kaplanmıştır. Tesisatları ise gelişi güzel çekilmiştir.

Şekil 608.Avludan giriş kapısı görünümü
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 609.Revaklarının görünümü
(K.M.K.M., 2017)

5.13.5.Değerlendirme

Medrese için yapılan gözlem ve araştırmalar sonucunda özgünlüğünü büyük ölçüde yitirdiği tespit edilmektedir. Özellikle yapılan onarımların iyi yapılmaması ve zaman içinde de gerekli bakım-onarımlarının yapılmamasından dolayı medrese bugünkü haline gelmiştir. İşlev olarak eğitim işlevi barındırsa bile medrese çok kötü bir kullanım görmüştür. Bu sebepten dolayı medresenin daha fazla zarar görmeden bir onarıma alınması muhdes eklerinden kurtulup olabildiğince özgün haline getirilerek yapısına uygun bir işlev verilmesi daha olumlu olacaktır.

5.14.SULTAN OSMAN HAN (NURUOSMANİYE) MEDRESESİ

5.14.1.Yapının Mimari Tanımı

5.14.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Nuruosmaniye Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Molla Fenari Mahallesi, Vezirhan Cad., 299 ada, 138 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi 1756 olan medresenin mimari Mustafa Ağa'dır (DBİA, 1993, c.6, s.100). Medrese, cami, imaret, türbe, kütüphane, sebil ve çeşmeden oluşan bir külliyeye bağlıdır. Sultan I. Mahmut zamanında yapımına başlanılan külliye Sultan III. Osman tarafından bitirilmiştir (DBİA, 1993, c.6, s.100).(Ek 51)

Şekil 610.Nuruosmaniye Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 611.Nuruosmaniye Medresesi konumu

(Goad haritası, pafta 16, 1904)

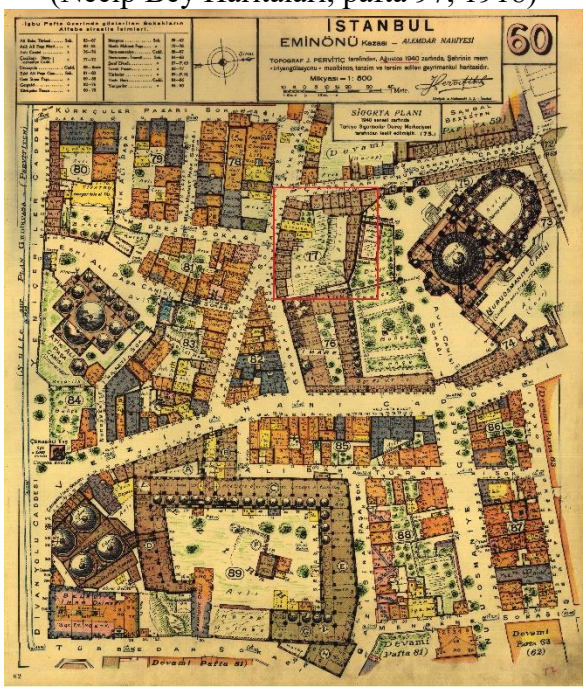
Şekil 612.Nuruosmaniye Medresesi konumu

(Alman Mavileri, H6, 1913-1914 İstanbul haritaları)

Şekil 613.Nuruosmaniye Medresesi konumu

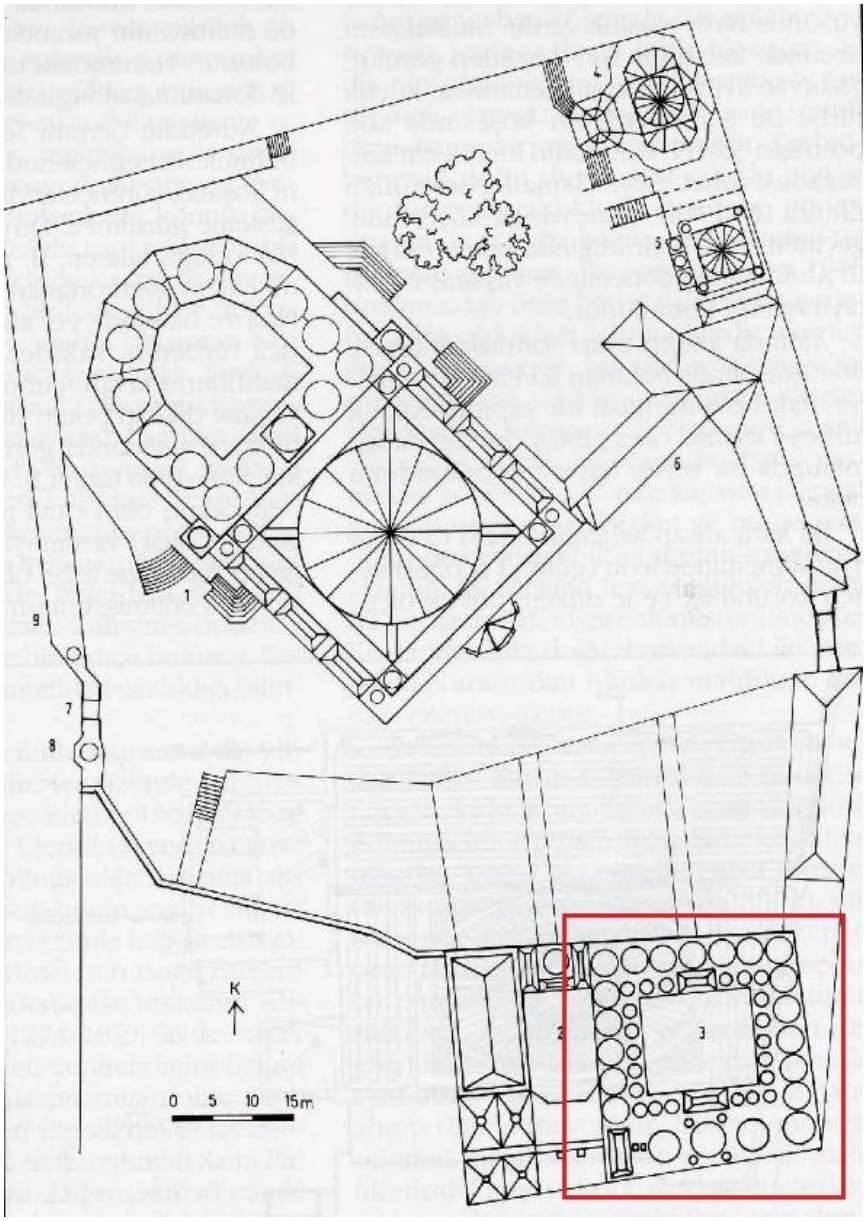
(Necip Bey Haritaları, pafta 97, 1918)

Şekil 614.Nuruosmaniye Medresesi konumu

(Pervititch haritası, pafta 60, 1940)

Medrese U planlıdır. 12 hücre ve bir dershanesi vardır. Avlusunda bir havuz mevcuttur.

Şekil 615.Nuruosamniye Medresesi konumu

(DBİA, 1993, c.6, s.101)

5.14.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin girişi kuzey cephededir. Buradan tonozlu bir geçit ile revaklara ulaşılmaktadır. Revaklar tüm avluyu çevrelemektedir. Girişin karşısında dershane yer alır. Hücrelerin revaklara açılan birer mermer söveli, üstünde kitabe bulunan kapıları ile yine mermer söveli, demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler bulunur. Ayrıca kapı ve pencerelerin üstlerinde yuvarlak kemerler bulunmaktadır. Revakları diğer medreselerde bulunan revaklara göre yüksek, açıklıkları dardır. Revaklar yuvarlak kemerlidir. Hücrelerin ve revakların örtü türü kubbedir.

Şekil 616.Medrese avlusundan dershane görünümü
(Öztürk, 2017)

5.14.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.14.1.1.2.1.Güney Cephesi

Medresenin giriş cephesidir. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Giriş kapısı mermer söveli, basık kemerlidir. Üstünde kitabesi yer alır. Kapının her iki yanında demir parmaklıklı, mermer söveli, üstünde aynası dolu yuvarlak kemer bulunan pencereler bulunmaktadır. Üst örtüde ise kare kesitli, kesme taştan yapılmış bacalar bulunmaktadır.

Şekil 617.Güney cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.14.2.Yapının Bilinen Onarımları

Yapının tespit edilen ilk onarımı 1842 yılında cami ile birlikte olmuştur (Kütükoğlu, 2000, s.106). 1843 yılında bir onarım daha geçiren medresenin döşemeleri, trabzanları değiştirilmiş, badana yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.107). 1864 yılında olan onarımda kurşunları yenilenmiştir Kütükoğlu, 2000, s.107). 1871 yılında su yolları onarım görmüştür. 1892 ve 1916 yıllarında yine bazı onarımları tespit edilmiştir Kütükoğlu, 2000, s.107).

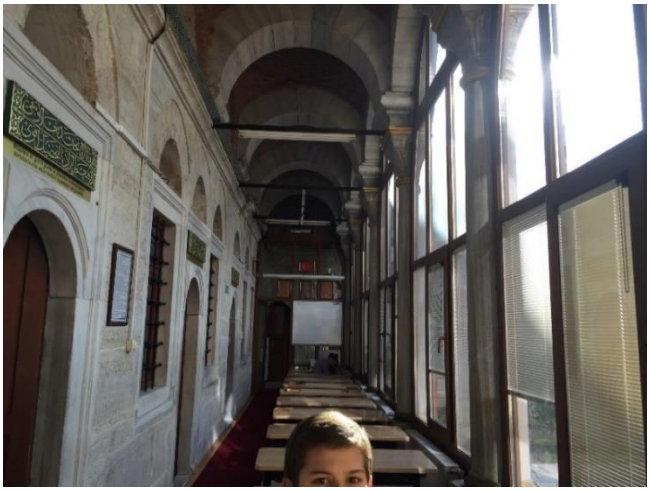
5.14.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanımı bittikten sonra 1918 yılında yangından evi zarar görenler tarafından kullanılmaktaydı (Kütükoğlu, 2000, s.107). 1934 yılından günümüze kadar ise Fatih Müftülüğüne bağlı olarak Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır.

5.14.4.Yapının Koruma Sorunları

5.14.4.1.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklanan Sorunlar

Medrese günümüzde hafızlık eğitimi için kullanılmaktadır. Medresenin özellikle revaklarının kapatılması bu medreseye ait olan ve diğer medreselerde göremediğimiz bir özelliğin algılanmasını önlemiştir. Bu revaklar kapatılıp öğrencilerin ders çalışması için dershaneye çevrilmiştir. Bunun ile beraber revakların kapatılıp döşemesinin ahşap kaplama malzemesi ile kapatılması medresenin özgün kimliğini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca tesisat sistemlerinin uygulanışı medrese için uygun olmamıştır.

Şekil 618.Revaklardan bir görünüm
(Öztürk, 2017)

Şekil 619.Revaklardan bir görünüm

(Öztürk, 2017)

Şekil 620.Hücre içinde bir

(Öztürk, 2017)

5.14.5.Değerlendirme

İncelenen diğer medreselerde olduğu gibi kendi içine kapalı bir işleve sahiptir. Kuran eğitimi yapının bir kısmında devam ettirilebilir. Ama böyle değerli yapıların genel kamu yararına hizmet etmesi de beklenmektedir.

5.14.6.Kullanıcı ile yapılan soru-cevap

23.01.2017 tarihinde yapılmıştır.

Kullanıcı: Fatih Müftülüğü Hafızlık Kuran Kursu

Konuşulan kişi: Kur'an Kursu Kurs Öğreticisi Yahya Turan

Soru-cevap

1. Ne zamandan beri bu yapıyı kullanmaktasınız?

1934'den beri kuran kursu olarak kullanılmaktadır. 1974 yılına kadar ara ara eğitim kesintiye uğramıştır. Fakat 1974'ten itibaren eğitim devam etmektedir.

2. Yapıyı ne amaçla kullanıyorsunuz ve kullanıcı kesimi kimlerden oluşmaktadır?

Yapıyı ilköğretimi bitiren, açıköğretim sistemine dahil olanlar veya örgün eğitim sonradan gitmek şartını kabul eden çocuklar kullanmaktadır. Burada ortalama 1-2 senede bitirilen hafızlık eğitimi vermekteyiz

3. Yapı ayın/haftanın hangi dönemlerinde daha çok kullanılmaktadır?

Yatılı bir kurs olduğu için günün her saati kullanılmaktadır

4. Ortalama olarak kaç kişilik bir kullanıcı kitleniz var? (ziyaretçi/sabit)

Kayıtlı olarak 37 öğrencimiz bulunmaktadır. Bunun yanında dışarıdan kullanıcı kabul etmemekteyiz

5. Yapı kurumun ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu?

Tam olarak cevap vermektedir.

6. Yapıya eklenmesini istediğiniz veya iyileştirilmesini istediğiniz bir birim(fonksiyon) var mı?

Revakları kapattığımız kesimin bir bölümünü konferanslar için kullanıyoruz burada toplu olduğumuz zaman yetmeme gibi durumlar meydana gelmektedir

7. Yapıda iklimlendirme sorunları yaşıyor musunuz?

Doğalgaz sisteminin yanında duvar tipi klima kullanmaktayız. Yeterli gelmektedir

8. Yapı önceden ne amaçla kullanılıyordu ve yapının restorasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

1934'den önce kapalı bir durumda bulunmaktaydı. Yapının restorasyonu hakkında bir sorun görmemekteyim

9. Periyodik olarak yapıyla ilgili bakımlar yapılıyor mu?

Vakıflar Genel Müdürlüğünden, Müftülükten periyodik olarak denetime gelinmektedir fakat herhangi bir bakım-onarım önermemektedirler. Sadece döşemeler ahşap olduğu için tesisatı yenilerken döşeme kısımlarının da ömrü kısa olduğu için onları değiştirdik

10. Sizce bu tip yapılar daha çok hangi amaçla kullanılmalıdır?

Aslına uygun bir biçimde kullanılmasının uygun olduğunu düşünüyorum. Eğitim amaçlı veya kültürel hizmetler amacıyla kullanılabilir

11. Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Hayır. Teşekkür ederim.

5.15.KABA HALİL EFENDİ MEDRESESİ

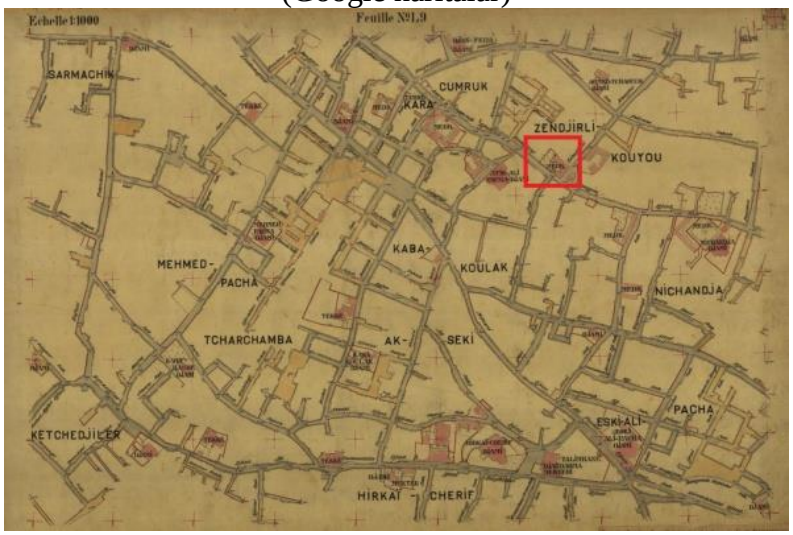
5.15.1.Yapının Mimari Tanımı

5.15.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Kaba Halil Efendi Medresesi ya da diğer adıyla Kadı Halil Efendi Medresesi bugün, Fatih İlçesi'nde, Atikali Mahallesi, Saray Ağası Caddesi, 1364 ada, 35 parselde bulunmaktadır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmese de 1754-1767 tarihleri arasında olduğu sanılmaktadır (DBİA, 1993, c.4, s.321). Bir külliyeye bağlı olmayan medresenin mimarı bilinmemektedir (Kurşun, 2008, c.2, s.116). Banisi İstanbul kadılığı yapmış olan Halil Efendi'dir (DBİA, 1993, c.2, s.116).(Ek 52)

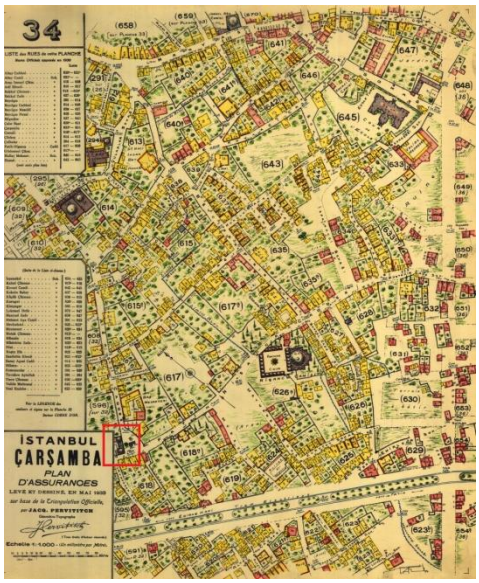
Şekil 621.Kaba Halil Medresesi konumu
(Google haritalar)

Şekil 622.Kaba Halil Medresesi konumu
(Alman Mavileri, L9T, 1913-1914 İstanbul Haritaları)

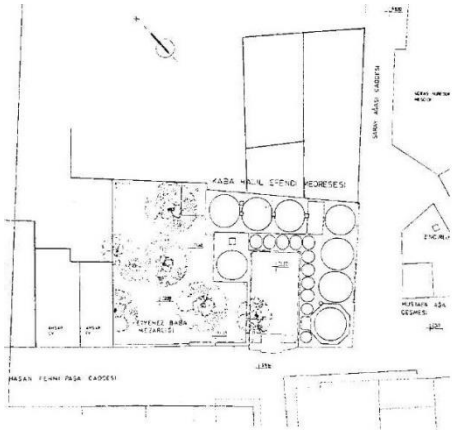

Şekil 623.Kaba Halil Medresesi konumu
(Necip Bey Haritası, pafta 32, 1918)

Şekil 624.Kaba Halil Medresesi konumu
(Pervititch Haritası, pafta 34, 1933)

Medresenin yedi hücresi ve bir dershanesi vardır. U plana yakın bir plan dizilişine sahiptir. Medrese uzun süre harap olarak kaldığından avluda bulunan şadırvan ve kuyu ile beraber özgün bir çok ayrıntısı ve ögesi günümüze ulaşmamıştır (DBİA, 1993, c.4, s.321).

Şekil 625.Kaba Halil Medresesi planı
(Kütükoğlu, 2000, s.241)

5.15.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medrese Hasan Fehmi Paşa Caddesi ile Saray Ağası Caddesinin birleştiği köşe parselde bulunmaktadır. Giriş cephesi Hasan Fehmi Paşa Caddesi üzerindedir. Giriş kapısı üç tane kemerin birleşiminden oluşmaktadır. Ortadaki kemerden medreseye girilmektedir. Medresenin avlusu yol kotundan 2-3 basamak yukarıda yer almaktadır. Girişin doğusunda dershanesi mevcuttur. Dershane önünden başlayan revak L planlıdır. Revakları sivri kemerlidir. Örtü türü kubbedir. Medresenin hücrelerinin

ölçüleri birbirinden farklıdır. Hücrelerinin örtü türü kubbe olan medresede sadece köşede bulunan dikdörtgen planlı hücrenin örtüsü aynalı tonozdur. Hücrelerin revaklara açılan kapı ve söveli, demir parmaklıklı pencereleri vardır. Hücre içlerinde ocak ve nişler bulunmaktadır.

Dershanesi kare plana yakındır. Dershane ayrıca mescid olarak kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 2000, s.241). Dershanenin örtü türü kubbedir. Köşede bulunduğundan dolayı her iki caddeye cephesi mevcuttur. Kıble yönünde mihrabı ve duvarlarda nişleri bulunur.

5.15.1.1.2.Cephe Özellikleri

5.15.1.1.2.1.Güney Cephesi

Medresenin giriş cephesidir. Cephenin batısında dershaneyi aydınlatan üç tane, üzerinde aynaları dolu yuvarlak kemer bulunan, söveli, demir parmaklıklı pencere bulunur. Kapı ile dershane arasında revaklara açılan demir parmaklıklı, doğramasız, yuvarlak bir kemer bulunur. Ortada basık kemerli, söveli giriş kapısı vardır. Giriş kapısının yanında da avluya açılan yine demir parmaklıklı, doğramasız, yuvarlak bir kemer mevcuttur. Cephenin alt kotu su basman seviyesinde kesme taştan yapılmıştır. Üst cephe ile alt cepheyi ayıran taş bir silme bulunmaktadır. Üst cephe ise taş ve tuğladan yapılmış almaşık bir örgü kullanılmıştır. Üst örtüde üzeri beton ile kaplanmış dershane kubbesi ile medrese kubbeleri görülmektedir.

Şekil 626.Güney ve doğu cephe görünümleri
(Öztürk, 2017)

5.15.1.1.2.2.Doğu Cephesi

Saray Ağası Caddesi üzerinde bulunan cephedir. Cephenin batısında dershane, doğusunda ise hücreler bulunmaktadır. Cephede toplam sekiz tane pencere mevcuttur. Pencereler söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemerlere sahiptir. Cephenin alt kotu su basman seviyesinde kesme taştan yapılmıştır. Cephenin alt ve üst ayıran taş bir silme bulunmaktadır. Cephede silmenin üst tarafı ise taş ve tuğladan yapılmış almaşık bir örgüye sahiptir. Ayrıca cephede üç tane çörten görülmektedir.

Şekil 627.Doğu cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.15.2.Yapının Bilinen Onarımları

Tespit edilen ilk onarımı 1868 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.241). Bu onarımdan sonraki ise 1889 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.241). Resmi kayıtlarda bulunmayan bir onarım da 1985 yılında yapılmıştır (Kütükoğlu, 2000, s.241). 2017 yılında ise restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

14.03.1981 tarihli 12713 karar numaralı toplantıda medresenin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

24.06.2009 tarihli 3023 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, hazırlanmış olan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerindeki hataların düzeltilmesine karar verilmiştir.

18.04.2011 tarihli 4576 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerindeki hataların düzeltilmesine karar verilmiştir.

30.07.2013 tarihli 1881 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan restorasyon projesinin uygun olduğuna, medrese restorasyonu için bilim kurulu oluşturulup bu bilim kurulu gözetiminde restorasyon çalışmalarına devam edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

5.15.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Medrese olarak kullanıldıktan sonra Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile beraber İstanbul Valiliğine oradan da 1962 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiştir (DBİA. 1993, c.4, s.321). 1961- 1973 yılları arasında Karagümrük Gençlik Kulübü tarafından kullanılmıştır (DBİA. 1993, c.4, s.321). 1973 tarihinde 1977 tarihine kadar boş olan medrese bu tarihten sonra İlim Kültür Ocağı Derneğine kiralanmıştır (DBİA. 1993, c.4, s.321). 1981 yılında derneğin kapatılması ile yine boş kalan medreseye 1985 yılında Fatih Eski Eserlerini Koruma Derneği tarafından Kur'an Kursu olarak kullanılmıştır (DBİA. 1993, c.4, s.321). Bu dernekten sonra 1998 yılına kadar İsmail Ağa Vakfı tarafından yine Kur'an Kursu olarak kullanılan yapı bu tarihten sonra boş kalmıştır (DBİA. 1993, c.4, s.321). 2017 yılında restorasyon çalışmaları devam etmektedir. Restorasyondan sonra ise İstanbul Enderun Vakfı tarafından kullanılacaktır.

5.16.HAMİDİYE (I. ABDÜLHAMİD HAN) MEDRESESİ

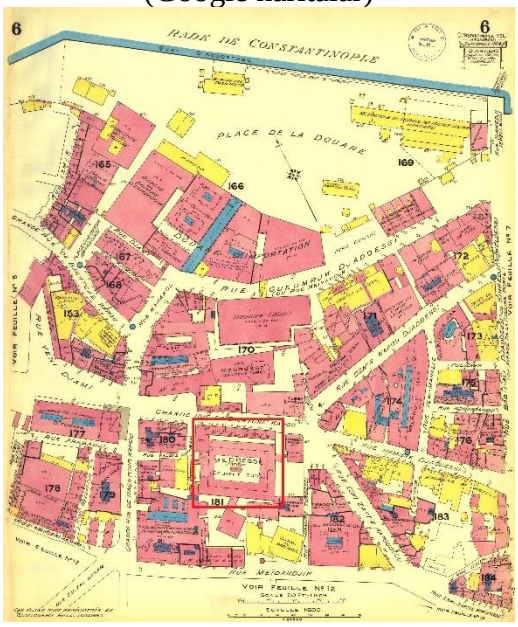
5.16.1.Yapının Mimari Tanımı

5.16.1.1.Genel Tanım ve Plan Özellikleri

Hamidiye Medresesi ya da diğer adıyla I. Abdülhamid Han Medresesi, Fatih İlçesi'nde, Hobyar Mahallesi, Zahire Borsası Sokak, 417 pafta, 9 parsel, 25 paftada bulunmaktadır. Yapım tarihi 1780 olan medresenin mimari tam olarak bilinmese bile bina emininin Hafız El-Hac Mustafa Efendi olduğu bilinmektedir (Alpay, 1979, s.6). Medrese camiden bağımsız bir medresedir. Medrese bir Osmanlı padişahının inşa ettirdiği son külliyenin bir parçasıdır (Alpay, 1979, s.7). Banisi I. Abdülhamid Han'dır (Alpay, 1979, s.7).

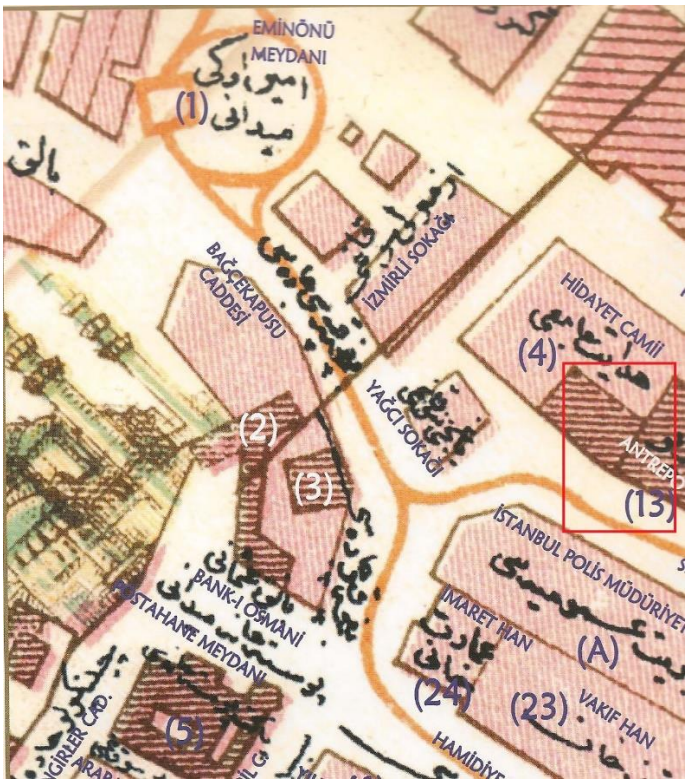
Şekil 628.Hamidiye Medresesi konumu
(Google haritalar)

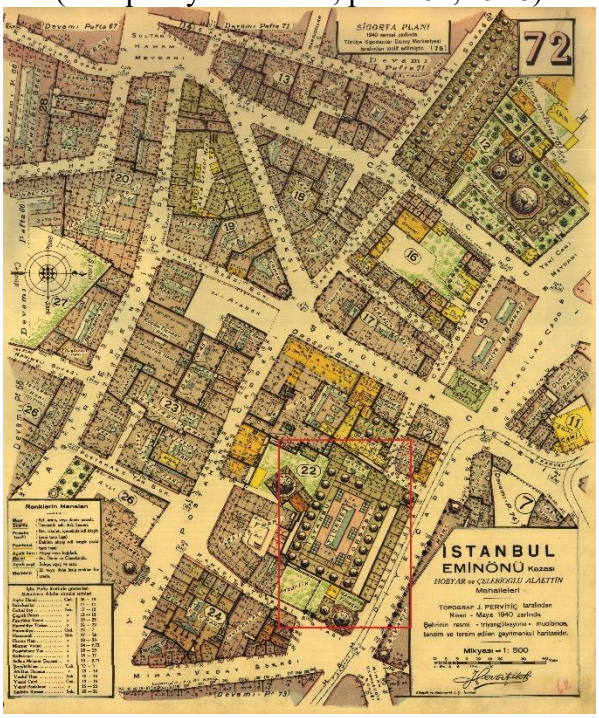
Şekil 629.Hamidiye Medresesi konumu
(Goad haritası, pafta 6, 1904)

Şekil 630.Hamidiye Medresesi konumu
(Alman Mavileri, H 7/2, İstanbul haritaları)

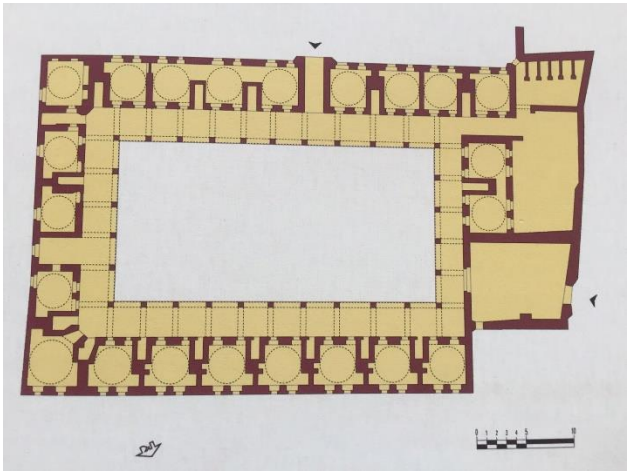

Şekil 631.Hamidiye Medresesi konumu
(Necip Bey Haritaları, pafta 64, 1918)

Şekil 632.Hamidiye Medresesi konumu
(Pervititch haritası, pafta 72, 1940)

Medrese dikdörtgen planlıdır. 21 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. Dershanesi medrese hücrelerinden ayrı konumlandırılmıştır.

Şekil 633.Hamidiye Medresesi konumu

(Ertuğrul, 2008, c.1, s.55)

5.16.1.1.1.İç Mekan Özellikleri

Medresenin asıl giriş kapısı bugün Zahire Sokağı üzerinde bulunmaktadır. Buradan basık kemerli ve kitabeli bir kapı ile medresenin ilk avlusuna giriş yapılmaktadır. Bu mekan kare planlı üzeri aynalı tonoz ile örtülüdür. Buradan ikinci bir kapı ile medresenin revaklarına geçilmektedir. Medresenin revakları dikdörtgen avlunun etrafını çevrelemektedir. Revakların üzeri çapraz tonozlar ile örtülüdür. Yuvarlak kemerlidir. Avlunun üzeri kapalıdır. Avlu üzerindeki sistem betonarme kolonlar ile taşıtılmaktadır.

Şekil 634.Revaklardan bir görünüm

(K.M.K.M., 2017)

Hücreler ise kare planlıdır. Üzerleri kubbe ile örtülüdür. Hücreler yüksekte yapılmıştır ve her hücrenin altında bir de kendi bodrumu bulunmaktadır. Hücrelerin

revaklara açılan söveli, basık kemerli kapıları ile demir parmaklıklı, söveli pencereleri bulunmaktadır. Dershaneye hücrelerin arasında bulunan bir geçit vasıtası ile girilmektedir. Dershanesi de kare planlı ve üst örtüsü kubbedir.

5.16.1.1.2.Cephe Özellikleri

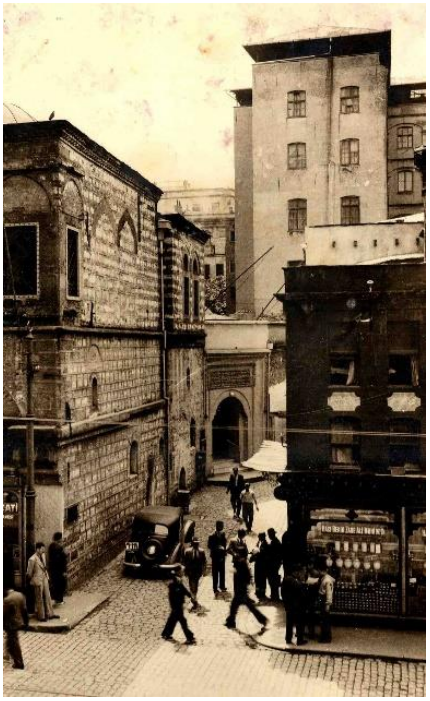
Cephelerde bir sıra kaba yonu taş ile iki sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Fakat medresenin etrafı binalar ile çevrelendiğinden ara kısımlara girilememiştir. Hücre içlerinden çekilen fotoğraflara göre her hücrenin dışa açılan demir parmaklıklı iki tane penceresi bulunmaktadır. Üst örtü olarak hücre üstlerinde kubbe, orta avlu için ise kırma çatı sistemi kullanılmıştır. Ayrıca kare kesitli, gövdesi tuğladan yapılmış, bacalar bulunmaktadır.

5.16.2.Yapının Bilinen Onarımları

Bilinen ilk onarımı 1832 yılındadır (Kütükoğlu, 2000, s.55). 1845 yılında yapılan onarımda bazı hücrelerin döşeme, doğramaları ve sıvaları onarım görmüştür (Kütükoğlu, 2000, s.55). 1862-1863, 1869, 1893 yıllarında çeşitli onarımlar daha geçirmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.55).

Şekil 635.Medresenin doğu köşesinden görünümü
(05 Eylül 1939, Encümen arşivi)

Şekil 636.Medresenin giriş cephesi görünümü

(05 Eylül 1939, Encümen arşivi)

Şekil 637.Medresenin avlusundan bir görünüm

(05 Eylül 1939, Encümen arşivi)

Ayrıca medrese ile ilgili kurul arşivinden ulaşılan kararlar aşağıda özetlenmiştir.

28.08.1958 tarihli 1007 karar numaralı toplantıda medresenin etrafının istimlak edilerek ticaret binası yapılmak istenmiştir. Bunun ile ilgili Şehzadebaşı medresesinin yanına böyle bir uygulamanın yapıldığı ve çıkan yangından dolayı caminin etkilendiği belirtilmiştir. Bu sebepten dolayı izin verilmemesine karar verilmiştir.

11.05.1963 tarihli 2034 karar numaralı toplantı medrese içine yapılan ahşap ekler ile ilgili olarak yapının özgünlüğünü bozmuş olduğu belirtilmiştir. Buna karşın

medresenin ileride boşaltılacağı için şimdilik bu uygulamanın kalmasına buna ilişkin kararın ileride verilmesine karar verilmiştir.

12.02.1972 tarihli 6158 karar numaralı toplantıda medresenin bahçesine yapılan tek katlı yemekhane binası için medresenin içine yapılan ahşap uygulamalarda olduğu gibi taşınma sırasında kaldırılmak üzere izin verilmesi karar verilmiştir.

10.07.1982 tarihli 14015 karar numaralı toplantıda medresenin arka bahçesine yapılmak istenilen binanın yapılmasına karar verilmiştir.

26.07.2000 tarihli 12069 karar numaralı toplantıda depremde zarar gören avlu betonarme direkleri için yapıya zarar verdiği ve onarılması gerektiği, yerine önerilen sistemin uygun olup başka önerilerinde kurula sunulmasına, önceden izin verilen ahşap uygulamaların kaldırılmasına karar verilmiştir.

22.11.2000 tarihli 12443 karar numaralı toplantıda medresenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine ve medrese için hazırlanan projelerin onaylanmasına karar verilmiştir.

26.04.2005 tarihli 405 karar numaralı toplantıda Eminönü ilçesinde yer alan 1544 adet parselin tescil edilmesine karar verilmiştir.

17.08.2016 tarihli 5031 karar numaralı toplantıda medrese için hazırlanılan I. Dönem restitüsyon projesinin kabulüne, II. Dönem restitüsyon projesinin belge olarak verilmesine, ayrıca ocaklar ve nişler için raspa yapılmasına karar verilmiştir.

5.16.3.Yapının Bilinen İşlevleri

Yapı medrese olarak kullanıldıktan sonra 1918 yılında harap bir halde bulunmaktaydı (Kurşun, 2008, c.1, s.57). Etrafının ticari mahalle çevrilmesinden dolayı 1926 yılında yıkılmak üzere Zahire ve Ticaret Borsasına tahsis edilmiştir (Kurşun, 2008, c.1, s.57). Fakat yapı onarılarak 1995 yılına kadar kullanılmıştır (Kurşun, 2008, c.1, s.57). Bu tarihten günümüze kadar medrese İstanbul Ticaret Borsası olarak kullanılmaktadır**.**

5.16.4.Yapının Koruma Sorunları

5.16.4.1.Fiziksel Sorunlar

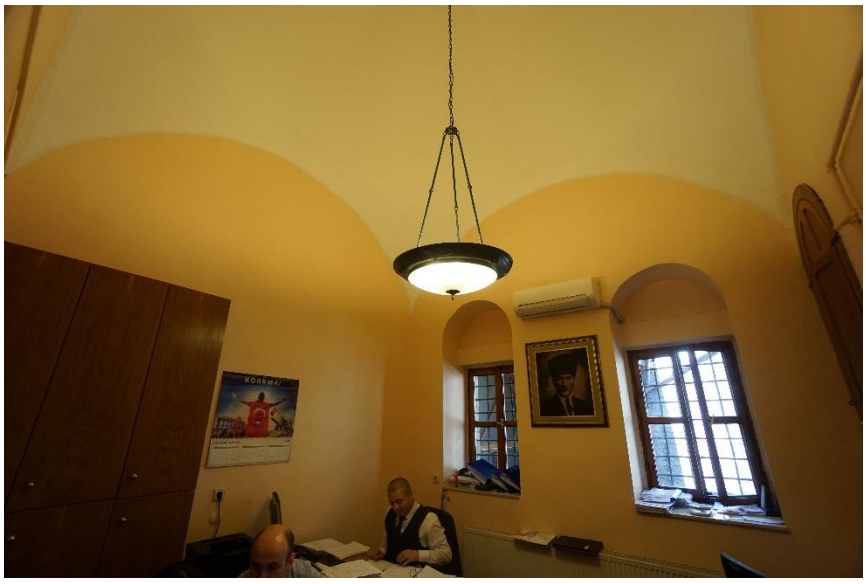
Yapının bulunduğu konum itibari ile görülen dış cephesinde siyah kabuk oluşumları, yıkanmalar, derz boşalmaları ve malzeme kayıpları görülmektedir.

Şekil 638.Medresenin giriş cephesi görünümü
(Öztürk, 2017)

5.16.4.2.İşlevsel ve Kullanıcılardan Kaynaklı Sorunlar

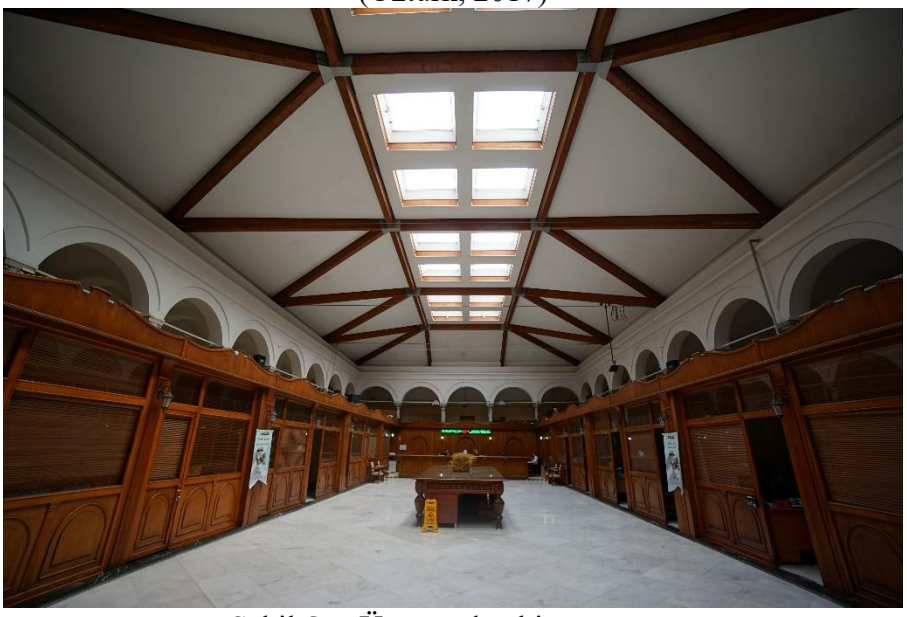
Medrese için yapılan onarımlarda özgün bazı ayrıntılar kaybolmuştur. İlk olarak doğu cephesinde önceden kapı olan kısım kapatılmıştır. Bununla beraber avlu üst örtüsü farklı bir taşıyıcı sistem ile kapatılmıştır. Hücre içlerinde ve medrese dış cephelerinde tesisatlar serbest olarak çekilmiştir. İçeride döşeme malzemesi olarak özgün olmayan malzemeler kullanılmıştır. Revaklarda ve hücrelerde kullanılan sarkıt lambalar ise medreseye uymamaktadır. Yapılan klima ve havalandırma tesisatlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Şekil 639.Hücre içinde bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

Şekil 640.Doğu cephesinden bir görünüm
(Öztürk, 2017)

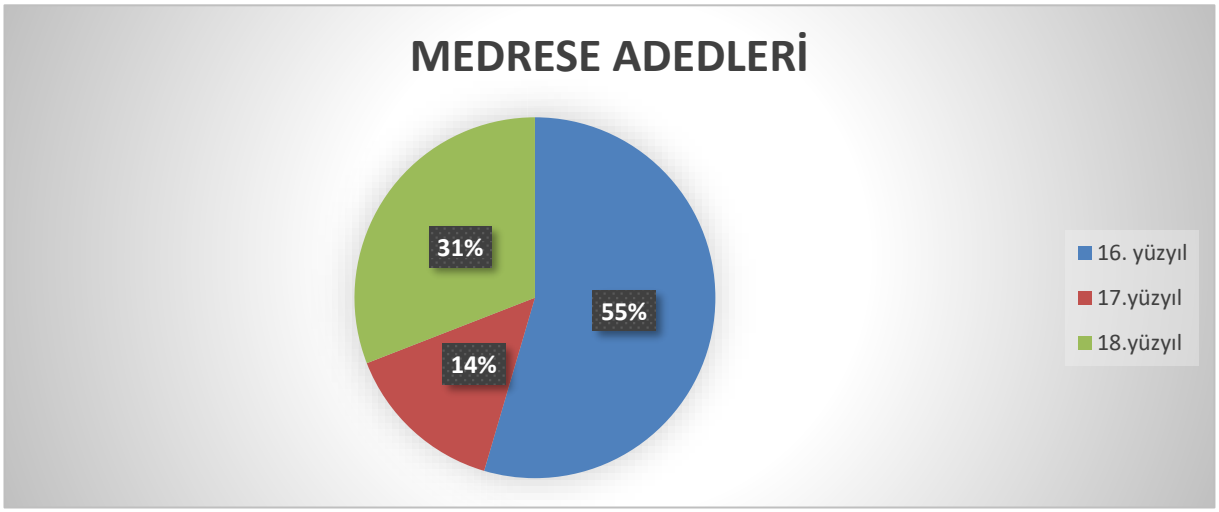
Şekil 641.Üst örtüden bir görünüm
(K.M.K.M., 2017)

5.16.5.Değerlendirme

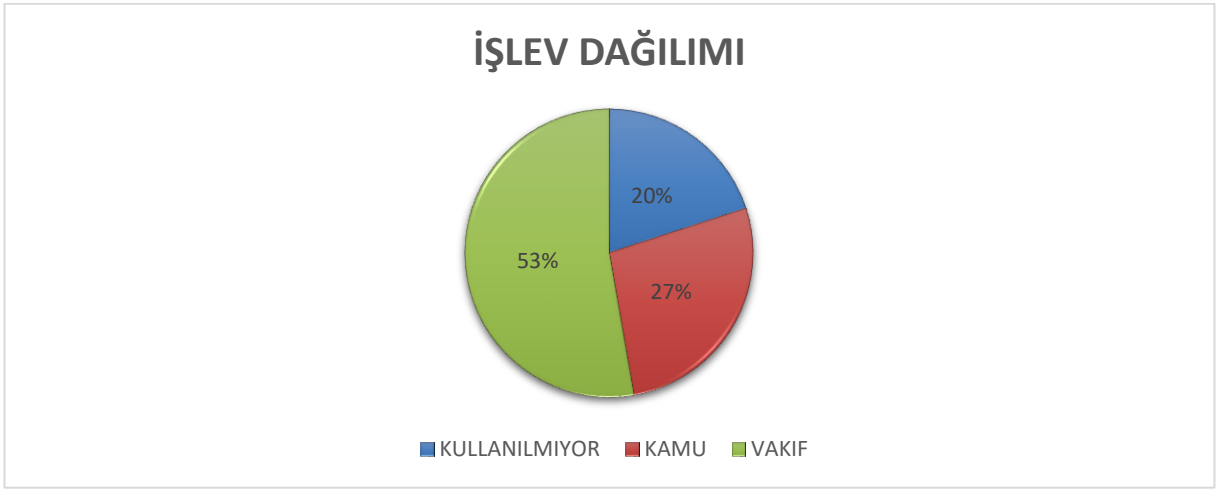
Medrese için yapılan gözlemler ve tespitler sonucunda medresenin aslı işlevi ile kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bugün medrese hem dışa kapalı hem de özgün işlevi veya yakın işlevleri ile kullanılmamaktadır. Bu medresenin Sirkeci gibi hem ticaretin hem de yerli ve yabancı turistlerin yoğun olduğu yerde bulunmasında dolayı başka bir işlev ile kullanılması daha olumlu olacaktır. Bunu da sağlarken ilk önce medrese için yapılan muhdes ekler kaldırılarak medresesinin olabildiğince en özgün haline döndürülmesi gerekmektedir.

6.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tez kapsamında İstanbul'daki 16-18. yy.'lara ait medreselerden günümüze ulaşan 55 tanesi ele alınmıştır. Aynı döneme ait olduğu bilinen 33 medrese günümüze ulaşamamış ve güncel işlevleri kapsamında da değerlendirilemeyecekleri için tez kapsamında ele alınmamıştır. Çalışma kapsamında medreselerin konumları, plan tipleri, bilinen onarımları, tescil durum ve tarihleri, ilgili kurul kararları, bilinen ve güncel işlev ve koruma durumları incelenmiştir (EK-53). İncelenen 55 medresenin 8 tanesinin 2017 yılında onarımda olduğu, 38 tanesinin vakıf/dernek, 9 tanesinin kamu hizmetinde (idari kamu hizmetleri, iktisadi kamu hizmetleri, sosyal kamu hizmetleri, bilimsel-teknik-kültürel kamu hizmetleri) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 642.İncelenen medreselerin dağılım grafiği

Şekil 643.İncelenen medreselerin işlev grafiği

Bu incelemeler sonucunda ortaya çıkan koruma sorunlarını aşağıdaki başlıklarda toplamak mümkündür.

- **Yapıların tahsis edildiği kullanıcıların nitelikleri, verilen işlevlerin yapıların tarihi kimliği ve değeri ile bağdaşmaması ve eğitim yapısı olarak özgün vakfedilme amacının dışına çıkılması**

Medreselerin kullanıcılarının ana olarak kamu ve vakıf olarak ikiye ayrıldığı söylenebilir. Vakıf ve kamu idaresinde olmalarının kağıt üzerinde bir sakıncası olmadığı düşünülse de, aslında özellikle vakıf veya dernek olarak kullanılan yapılar işlevsel açıdan problem taşımaktadır. Bir vakfın genel merkezi olarak neredeyse, vakıf yönetimindeki üst düzey kişilerin özel mülkiyetine dönüşen yapılar kamusal fayda sağlamaktan ve vakfedilme amaçlarından çok uzaklaşmaktadır. Yeni bir yapıya da verilebilecek böyle bir işlev medreseler için uygun değildir. Medreselerin asıl işlevi eğitimdir. Genel olarak tüm medreselerde eğitim işlevi bulunmasına karşın kullanımın halka açık olmaması ve verilen eğitimin sadece dini eğitimle ve haftanın 1-2 günü ile sınırlandırılmış olması gibi durumlar söz konusu olmaktadır.

Bunun dışında gerekli denetimlerin yapılmamasından dolayı bazı medreseler kullanılıyor gibi görülse de aslında oldukça atıl bir haldedir. Buna örnek olarak Fatih'te bulunan Efdalzade Medresesi gösterilebilir. Medrese özgün birçok ayrıntısını kaybetmiş fakat günümüzde mescid ve eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır. Bunun gibi medreselerin bilimsel bir kurul eşliğinde ivedilikle onarımının yapılması gerekmektedir.

Diğer husus ise kullanıcıların kültürel mirası koruma bilincine sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır. Bu durumda yapının özgün kimliğiyle yine bağdaşmayan müdahalelerin uygulanmasının önü açılmaktadır.

Bunun yanında yapılan müdahalelerde yapılara aşırı bir tesisat yükü yüklenmektedir. Modern zamanın getirdiği teknolojik olanaklardan yararlanma isteği de bir sorun oluşturmaktadır. Özellikle koruma bilinci olmadığı için işin ekonomik boyutu fazla öne çıkarılmakta ve bu da problemleri büyütmektedir. Örneğin; klima sistemlerinde VRF sistem olarak tek bir üniteye bağlı bir sistem yapmak gerekirken maliyetten kaçınarak split klima sistemleri ile hem medresenin cephe görünümü bozulmakta hem de birbirinden bağımsız birçok tesisat kablo ve boru duvarlardan geçmektedir. Bu maddeye örnek olarak Üsküdar Mührimah Sultan Medresesi örnek olarak gösterilebilir. Medrese için yapılan onarımlarda aşırı tesisat yükü yüklenmiştir.

- **Yapıların bir kültür varlığı olarak geç kayıt altına alınması**

Tarihi eserlerin resmi anlamda statü kazanmaları için öncelikle eserin tescil edilmesi ve eser ile ilgili anıt fişi çalışmaları yapılarak eserin kimliğinin çıkarılması gerekmektedir. İncelenen medreselerde tespit edilen durumlardan bir tanesi de geç tescil edilmeleridir. Burada incelenen 55 medresenin tamamı tescillidir. 1980 öncesi 19 medrese, 1980 sonrası ise 37 medrese tescil edilmiştir. Tescil işleminin geç yapılması medresenin herhangi bir kontrol mekanizması olmaksızın tüm müdahale ve değişikliklere açık bulunmasına sebeb olmuştur. Bunun yanında koruma gruplarının belirlenme tarihlerinin de tescilden çok daha geç olduğu tespit edilmiştir. İncelenen medreselerden yirmi tanesi 2000 yılından sonra koruma gruplarının belirlendiği tespit edilmiştir. Bu da yine medrese ile ilgili yapılacak olumsuz müdahalelerin önünü açmıştır. Medreselerin genelinde söz edilen bu gecikme mevcuttur. Örnek olarak Çorlulu Ali Paşa Medresesi 2005 yılında tescil edilmiştir. Bu da medresenin günümüzdeki halini almasına neden olan sebeplerden bir tanesidir.

- **Proje, ihale ve restorasyon sürecinde yaşanan aksaklıklar/sorunlar**

Herhangi bir onarım gündeme geldiği zaman, medrese ile ilgili yapılan proje aşamaları çok uzun sürmektedir. Projelerin onaylanmasının ardından uygulama aşamasına geçiş de belli bir zaman almakta, bazen proje sürecinin başlangıcından itibaren 5-6 seneyi bulmaktadır. Bu durum da medrese için hazırlanılan müdahale paftalarının ve rölövenin zaman içerisinde geçerliliğini ve güncelliğini yitirmesine neden olmaktadır.

Bir diğer husus, medrese için hazırlanılan projeler olmaktadır. Bazı medreselerde proje hazırlanırken işlevine karar verilmemekte veya restorasyon bittikten sonra herhangi bir işlev ile ilişkilendirilmektedir. Bu durum yapı için uzun vadede olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olur. Yapıya yapılan alt yapı çalışmaları ile kullanımı birbirine uyum göstermemektedir. Bu sorun kullanıcı yükü ve getirilen ekler ve yapılan müdahalelerde artışa sebeb olmaktadır. Örnek olarak Kepenekçi Sinan Paşa Medresesi verilebilir. Günümüzde onarılmayı bekleyen medresenin proje çalışması 2000'li yılların başlarında yapılmaya başlanılmış fakat hala uygulamaya geçilmemiştir.

Şantiye safhasında yaşanılan sorunlardan biri de, şantiyede raspa altından çıkan detaylara göre revize edilen projelerin kurul onaylarının çok uzun zaman alması ve

daha sonra işin bitirilmesinin gecikmemesi adına da olumsuz hava koşullarına rağmen uygulamaların hızlıca imal edilmesi gibi olumsuzluklar yaşanmasıdır.

Şantiyelerdeki müdahalelerin ve malzemelerin niteliği de ayrıca bir sorun teşkil etmektedir. Kimi deneyimsiz firmalar, genç ve tecrübesiz mimarlar ve kötü malzemeyle yapılan onarımlar sonrası yapılarda kısa süre içinde sorunlar baş göstermektedir. Yapılar bu durumda kullanıcılara teslim edilmiş, kullanıcılar içinde iken sorunlara müdahale edilmesi öngörülmüştür. Bu durum da onarımlarda sağlıklı bir bilim kurulu olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şantiye sürecinde yaşanan sorunlardan bir tanesi de restorasyondan sonra uygulanacak işlev için yapının özgün kimliği ve algısını bozacak bazı uygulamaların yapılmasıdır. En sıklıkla görülen müdahaleye revak kapatma örnek gösterilebilir. Bu durumun yapıya zarar vermeden hafif ve geri dönüştürülebilir bir sistem ile yapılanları var olmakla birlikte, çok ağır müdahalelerin de uygulandığı gözlemlenmiştir. Örneğin Üsküdar Mihrimah Sultan Medresesi günümüzde sağlık merkezi olarak kullanılmaktadır. Avlusu tamamen kapatılmış, avlu algısı ortadan kaldırılmıştır. Bunun yanında Hadım Hasan Paşa Medresesindeki cam uygulaması hem teknik olarak hem de yapıya yaklaşım olarak daha olumludur.

- **Periodik bakım-onarımın sağlanamaması**

Yukarıda bahsedilen sorunlarla birlikte kullanıcıya teslim edilen ve kullanılmakta olan medreseler ile ilgili periyodik olarak ziyaretlerin yapılmadığı kullanıcılar ile yapılan anket sonucu tespit edilmiştir. Bu durum medreselerin koruma durumlarının takip edilmemesine ve daha sonradan yapılan izinsiz muhdes eklerin tespit edilememesine neden olmaktadır.

İncelenen medreseler Osmanlı Klasik Dönemi'nden Osmanlı Baroğu'na uzanan üç asır boyunca üretilmiş, dönemlerinin mimari ve eğitim anlayışını, sosyal yaşantı ve kültürünü, yapım teknikleri ve malzemesini, yapı boyut ve oranlarını, yaşam biçimi ve kültürünü anlatan ve temsil eden önemli anıtlardır. Bu kültür varlıklarının en iyi şekilde korunması, özgün malzeme, yapım tekniği ve mimari kurgularını kaybetmemeleri büyük önem taşımaktadır.

Bu yapıların işlevlendirilmesi koruma disiplininden gelen uzmanlar tarafından karar verilmesi gereken bir meseledir. Çünkü bu yapılar tarihi kimlikleri ve değerleriyle bağdaşmayacak ve ağır tesisat yükleri getirecek işlevlerle değersizleştirilmemelidir.

Verilen işlevlerin yapının mimari özelliklerini kapatmayacak, değiştirmeyecek ve hatta öne çıkaracak nitelikte olması gerekir. Örnek olarak Şemsi Paşa Medresesi, kütüphane olarak kullanılmakta ve hem restorasyonu hem de işleviyle olumlu bir örnek teşkil etmektedir. Bu işlevle hem eğitim yapısı olarak kullanılmakta, hem de kamu yararı gözetilmiş olmaktadır. Yapılan müdahaleler ise yapının özgün yapısını değiştirmeyecek biçimde yapılmıştır.

Çoğunluğu vakıf/dernek genel merkezi olarak kullanılan medreselerin daha ziyade kamu yapısı olarak ve sosyal kamu hizmetleri ile bilimsel-teknik-kültürel kamu hizmetlerinde kullanılması yapılan tez çalışması sonucunda tavsiye edilmektedir. Proje, ihale ve restorasyon uygulaması süreçlerinin uygulanmasında da ciddi bir iyileştirme gerekmektedir. İhale koşulları, ihaleyi alan firmaların nitelikleri ve tecrübeleri, işin süresinin belirlenme koşulları, uygulamalar ve uygulama sonrasında yapıların denetimi için mekanizmalarının geliştirilmesi, sürekli bir bakım onarım programının oluşturulması öncelikli olarak ele alınması gereken düzenlemelerdir.
Bu talimatnamenin bir örnek teşkil etmesi, diğer medreseler için de bu şekilde uzmanlar tarafından hazırlanacak talimatnamelerin medrese kullanıcısına kiralanırken veya belli bir süre için kullanım hakkı verilirken, sözleşmenin bir parçası olarak Vakıflar Genel Müdürlüğü ile kullanıcılar tarafından karşılıklı kabul edilmesi ve imzalanması sağlanmalıdır. Böylece medrese için adeta bir kullanım kılavuzu oluşturacak bu talimatnamelerin yapının daha iyi kullanılmasını ve korunmasını sağlayacağı umulmaktadır

Hadım Hasan Paşa Medresesi Kullanıcıları için Talimatname

- Dernek yönetimi ve dernek çalışanlarının yapının tarihi kimliğini ve mimari özelliklerini bilmeleri gerekmektedir.
- Yapının günümüze kadar geçirdiği onarımlar hakkında bilgi sahibi olunması ve bunların dijital ve yazılı kaynak olarak arşivlenmesi gerekmektedir.
- Yapının kullanıcı yükünün aşılmaması için düzenli olarak giriş ve çıkışların kayıtlarının tutulması gerekmektedir
- Yapının 6'şar aylık olarak periyodik bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Yapılan bu incelemelerde yapının;

- Kubbe kurşunlarının kontrol ve bakımının yapılması
- Yağmur olukları ve çörtenlerinin kontrol ve bakımının yapılması

- Dış cephede oluşan bitkilenme ve siyah kabuk oluşumunun incelenmesi
- Rutubet oluşan yerlerin belirlenmesi ve öneri önlemler bulunması
- Yapıya kesinlikle ek getirilmemesi, eğer çok gerekli ise, kurul onaylı bir proje mukabilinde yapılması Elektrik tesisatlarının özellikle kaçak akım rölelerinin kontrol edilmesi
- Gaz tesisatlarında köpüklü su ile kaçak kontrolünün yapılması
- Su tesisatlarının kontrolünün yapılması
- Yangın tesisatlarının kontrol edilmesi
- Yapı ile ilgili detaylı fotoğraf arşivlenmesinin yapılması
- Yapıdaki mekan kullanımlarının değişmesi halinde bunların planlara işlenmesi ve bildirilmesi
- Kapı ve pencere gibi ahşap donatıların incelenerek bozulma olanların tespit edilmesi
- Metal aksamlar da korozyon denetimlerinin yapılması

  Bu maddelerin tarihli fotoğraflar ile beraber dosyalanarak her 6 ayda bir arşivlenmesi ve sene sonu itibariyle yapılan incelemelerin bir uzman eşliğinde incelenerek yapının durumunun kontrol edilmesi ve gerekli müdahalelerin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Aboudan, M. (2016). Conservatıon Problems Of Semız Alı Paşa Madrasa And Dıscussıon Of Its Current State, Master Thesis, Bahçeşehir Universty, İstanbul

Acar, D. Hızır, R. (T.Y.). Medrese Of Siyavuş Paşa In Istanbul - Survey And Restoration Project.

Ahunbay, Z. (1988). *Mimarbaşı Koca Sinan Yaşadığı Çağ Ve Eserleri,* Vakıflar Genel Müd. Ve Vakıflar Bank., İstanbul.

Ahunbay, Z. (1989). *Mimar Sinan'ın Eğitim Yapılan,* Başbakanlık Vakıflar Gen. Müd., Ankara.

Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların Yeniden Kullanımı,* Yem yayın, İstanbul

Aslanapa, O. (1989). Mimar Sinan'in Medreseleri: *Türk Vakıf Medeniyeti Çerçevesinde "Mimar Sinan ve Dönemi" Sempozyumu,* 5-11 Aralık.

Ayvansarayi, Hafız H. (1987). *Hadikatü'l Cevami, Camilerimiz Ansiklopedisi,* Tercüman yay., İstanbul

Baltacı, C. (2005). *XV. Ve XVI. Asırlar Osmanlı Medreseleri,* M. Ü. İlahiyat fak. Vak. Yay., İstanbul

Dağdelen, İ, (2007). Alman Mavileri 1913-1914 I.Dünya Savaşı Öncesi İstanbul Haritaları, İ.B.B. Kültür A.Ş., İstanbul

Ekimci, B. (2011). Üsküdar'ın Vakıf Eser Kültür Mirası ve Koruması İçin Öneriler (Doktora tezi), İstanbul Teknik Üni., İstanbul.

Göleç, M., Güldal, F. (2012). *İstanbul'un 100 Mektebi Ve Medresesi,* Kültür A.Ş., İstanbul

Günay, R. (2014). *Mimar Sinan,* Yem Yayın, İstanbul.

Kolektif. (1993). *Dünden Bügüne İstanbul Ansiklopedisi,*Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul

Kuban, D. (1997). *Sinan's Art And Selimiye,* Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul.

Kuran, A. (1986). *Mimar Sinan,* Hürriyet Vakfı Yay., İstanbul.

Kurşun, Z. (2008). *Yaşayan Istanbul Medreseleri*, İ.B.B. Yayın Müd., 2008

Kütükoğlu, M. (2000). *XX.Asra Erişen Istanbul Medreseleri*, Türk Tarih Kurumu Basın Evi, Ankara.

Masri, A. (2018). Haydar Paşa Medresesi Restorasyon ve Yeniden Kullanımı için Bir Öneri (Yüksek lisans tezi), F.S.M.V. Üniversitesi., İstanbul

Memişoğlu, Ş. (2011). Hadım Hasan Paşa Medresesi'nin Yeniden İşlevlendirilmesi Süreci Ve İç Mekan Açısından Değerlendirilmesi, (Yüksek lisans tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Mumcu, N. (2006). Hacı Beşir Ağa Darülhadisi'nin Koruma Uygulaması Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme (Yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni., İstanbul.

Müller-Wiener, W. (2001). *İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası.,* YKY, İstanbul.

Necip Bey Haritaları. (2013). 20. Yüzyıl'dan 21. Yüzyıl'a Necip Bey Haritaları'ndan Günümüze Öncesi Ve Sonrası İstanbul, Dörtbudak yay., İstanbul

Oflaz, O. (2017). *İhya,* Bayem Ajans, İstanbul.

Pektaş, K. (1998). Az Tanınan Bir Osmanlı Eseri: Fatih'te Esad Efendi Medresesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, s.128-140.

Perouse, J.F, Lebouteiller, P., Candemir, P. (2007). Charles Eduart Goad'ın İstanbul Sigorta Haritaları, İ.B.B. Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, İstanbul.

Pervititch Jacquest. (2000). 1922-1945 Jacquest Pervıtıtch İstanbul Sigorta Haritaları, Tarih Vakfı/ Axa Oyak Holding.

Uğuş, M. (2014). *Vefa Ekmekçizade Külliyesi*, Altınoluk yayın, İstanbul

Yılmazörnek, B. (2010). Üsküdar Mihrimah Sultan Külliyesi (Yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

İstanbul Kültür Varlıkları Koruma Kurulları Arşivi.

İstanbul Kültür Varlıkları Yenileme Kurulları Arşivi.

Ali Sami Ülgen Fotograf Arşivi.

URL1: <https://www.naturamimarlikrestorasyon.com/projeler>. (2017).

URL2: < http://www.mptasarim.net/portfolio-item/gevherhan-sultan-medresesi> .(2017).

URL3: < http://www.fatih.bel.tr/medreseler-2243 > .(2017).

URL4: < http://www.hayalleme.com >. (2017)

URL5: < http://www.mptasarim.net/portfolio-item/yesil-ev-oteli/5/ >. (2017).

EKLER

EK 1

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE: ALİ KUŞCU**	**SOKAK VE KAPI NO:** İSLAMBOL
ANITIN ADI: EFDALZADE MEDRESESİ		**ADA:** 1923 **PAFTA:**	**PARSEL:** 6
YAPIM TARİHİ:	1496-1503	**BANİSİ:**HAMİDÜDDİN EF.	**MİMARI:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** MÜFTÜLÜK VE EĞİTİM VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1870-1976	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	MESCİD VE EĞİTİM MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. 11 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Birçok özgün ayrıntısı günümüze ulaşamamıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Etrafı binalar ile kapalı olduğu için cephesi algılanamamaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medreseye İslambol sokakta bulunan giriş kapısından girilmektedir. Medresenin avlusuna tonozlu bir geçit ile ulaşılmaktadır. Girişin doğusunda beş tane, batısında ise altı tane hücre bulunmaktadır. Girişin tam karşısında ise dershane yer alır. Hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin avluya açılan basık kemerli birer kapı ile demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Revakları günümüze ulaşamamıştır. Hücrelerin örtü türü kubbe, geçiş ögesi pandantiftir. Özgün ocak ve yaşmakları bugün mevcut değildir. Dershane avluya taşmış şekilde konumlandırılmıştır. Dershanenin girişi direk avludan değil yan cephesinde bulunur. Kare planlıdır. Örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır. Fakat kubbenin özgün olup olmadığı belli değildir

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese incelenen tüm medreseler içinde en kötü durumda olanlardandır. Bu sebeple ivedilikle medrsenin bilimsel kurul tarafından restorasyonuna başlanılması gerekmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 2

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** BALABAN	**SOKAK VE KAPI NO:**
ANITIN ADI: BEYAZID MEDRESESİ		**ADA:** 584 **PAFTA:**	**PARSEL:** 21
YAPIM TARİHİ:	1506	**BANİSİ:** II. BEYAZID	**MİMARI:** YUSUF B. PAPAS
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Klasik medrese tipine girer. U planlıdır. 19 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avlunun ortasında sekizgen bir şadırvan ve havuz bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Cephede dershanesinde bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık örgü kullanılmıştır. Diğer kısımlarda ise kesme taş kullanılmıştır. Cephelerinde her hücreye alt kotta iki tane gelecek şekilde demir parmaklıklı, söveli, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencereler mevcuttur. Bu pencerelerin üst kotunda ise sivri kemerli aydınlık pencereleri yer alır. Dershanesini aydınlatan yan cephelerle beraber 19 penceresi bulunmaktadır. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi taştan yapılmış bacalar görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Restorasyonda olduğu için girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

2017 yılı itibari ile restorasyonda olan yapı kütüphane olarak kullanılacaktır

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 3

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ATİK ALİ	**SOKAK:**SARAY AĞASI **NO:**
ANITIN ADI: ÜÇBAŞ MEDRESESİ		**ADA:** 1348 **PAFTA:**	**PARSEL:** 30
YAPIM TARİHİ:	1533	**BANİSİ:**NURETTİN HAMZA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:		**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	1893-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE:**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Camiyle aynı avluyu paylaşan medrese 12 hücrelidir. Yol kotundan yüksekte bulunan medrese caminin doğu kısmında yer alıR. Kuzey, doğu ve güney yönünde yamuk planlı avluya göre yerleştirlmiştir. Ancak bugünkü yerleşim medresenin özgün yerinde değildir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yapının bulunduğu arazinin kot farkından dolayı Saray Ağası Caddesi üzerinde bodrum kat açığa çıkmıştır. Bu cephede bodrum kata giriş için bir kapı ve hücrelerin aydınlanması için 7 tane pencere bulunmaktadır. Pencelerin dışında düz bir söve ve demir parmaklıklar bulunur. Çatı örtüsü marsilya kiremittir. Tüm çatıda toplamda sekiz tane baca bulunmaktadır. Yapı moloz taş yığma olarak inşa edilip üzeri sıvanmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Yol kotundan yüksekte bulunan medresenin sadece yol cephesine gelen hücrelerinde pencereler bulunmaktadır. Bütün hücrelerin taban ve tavan kısımları özgünlüğünü kaybederek ahşap kaplama ile örtülmüştür. Bazı hücrelerinde ocak bulunmaktadır. Hücreler revakların yerini alan ahşap dikmeli sundurma aracılığıyla avlu ya açılmaktadır. Medresenin üst örtüsü kırma ahşap çatı şeklindedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Restorasyonu devam etmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	30.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 4

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** CERRAHPAŞA	**CADDE:** HASEKİ **NO:** 53
ANITIN ADI: HASEKİ SULTAN MEDRESESİ		**ADA:** 1808 **PAFTA:**	**PARSEL:** 6
YAPIM TARİHİ:	1539	**BANİSİ: HASEKİ SULTAN**	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	
ONARIM TARİHLERİ:	1960-2014	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Haseki külliyesi içerisinde bulunan medrese, tek katlıdır ve avlusu revaklarla çevrilidir Kare planlı medresenin 16 hücresi ve bir dershanesi vardır. Asıl giriş cephesinde hücre bulunmamaktadır. Hücreler dershanenin her iki tarafında eşit bir biçimde dağılmış ve yan cephelerde külliyeye geçmek için küçük giriş kapıları bırakılmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Pencereleri söveli ve üzerlerinde aynası dolu sivri kemerler bulunmaktadır.Külliyeye bakan yan cephesinde orta kısmında bugün kullanılan küçük giriş kapısı üzerinde demri parmaklıklı avluya bakan bir boşluk vardır. Kapının her iki tarafında hücreleri aydınlatan toplam 9 tane demir parmaklıklı taş söveli pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin üzerlerinde 3 tane aydınlık penceresi, 4 tane de yuvarlak aydınlık penceresi bulunmaktadır. Çatı örtüsü kurşun kaplamadır. Yapı malzemesi olarak kesme taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

16 tane hücresi bulunan medresenin hücrelerinde birer ocak ve niş bulunmaktadır. Hücrelerin üzeri kubbe ile örtülüdür. Hücrelerin önünde bulunan revaklar sivri kemerlidir Kesme tastan yapılmıştır. Sadece dershanenin bulunduğu cephede bulunan revaklar almaşık örgüye sahiptir. Dershanesinin girişinde mermerden yapılmış bir giriş ve bu girişin sağında ve solunda birer tane demir parmaklıklı pencere bulunmaktadır. Dershane de kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda medrese Diyanet yetkililerine özel eğitimler vermek üzere işlevlendirilmiştir. Yapı yeni restorasyoından çıkmış olsada zemin suyu ile ilğili problemleri hala giderilememiştir. Ayrıca iklimlendirme elemanları yapıya çok yaklaştırılmıştır. Onların sebebiyet verdiği bazı kororzyonlarda yapıda görülmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 5

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** DEMİRTAŞ	**SOKAK :** KEPENEKÇİ **NO:**6
ANITIN ADI: KEPENEKÇİ SİNAN PAŞA		**ADA:** 493 **PAFTA:** 94 **PARSEL:** 4	
YAPIM TARİHİ:	1545	**BANİSİ:** K. SİNAN PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** YIKIK HALDE BULUNMAKTADIR	
ONARIM TARİHLERİ:	1906	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	YIKIK HALDE BULUNMAKTADIR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese 1792 yıkılında yapılan tespitlere göre 10 odalı ve L planlı yapılmıştır. Dershanesi ise L planlı yapılan medresesinin kuzey ucunda yer almaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yıkık ve metruk durumda bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Yıkık ve metruk durumda bulunmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Günümüzde yıkık ve metruk haLde bulunmaktadır. Sadece dershane kısmı ayakta olan medrese evsizlerin kaldığı bir yer haline gelmiştir. Restorasyon çalışmaları başlamış olup proje aşamasındadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:X**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 6

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**KALENDERHANE	**CADDE:** ŞEHZADEBAŞI **NO:** 44
ANITIN ADI: ŞEHZADE MEDRESESİ		**ADA:** 950 **PAFTA:** 165 **PARSEL:** 9	
YAPIM TARİHİ:	1547	**BANİSİ:**K. S. SÜLEYMAN	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** SUFFA VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1912-13-60-99,2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	GENEL MERKEZ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese Şehzade Külliyesinin kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Tek katlı olan medrese 20 hücre, dershaneden oluşmaktadır. Medresenin giriş kapısı dershane ile farklı eksenlerde bulunmaktadır. Medresenin hücreleri U şeklinde sıralanmış giriş kapısının olduğu cephede hücre yoktur. Avlunun ortasında birde şadırvan bulunmaktadır. Medresenin ıslak hacimleri de giriş cephesinin doğusunda bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Giriş cephesinde bezemeli bir giriş kapısı bulunmaktadır. Kapının jer iki tarafında avluya açılan demir parmaklıklı, 8 tane söveli pencere mevcuttur. Bu pencerelerin üstlerin sivri kemerler bulunmaktadır. Giriş kapısının solunda bugünkü ıslak hacimlere giriş kapısı bulunmaktadır. Medresenin kubbeleri kurşun kapmalıdır. Yapı malzemesi olarak kesme taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Mukarnaslı bezemeli bir giriş kapısından girdikten sonra sivri kemerli revakların çevrelediği avluya geçilmektedir. Giriş kapısındaki kemer hariç diğer tüm kemerler kesme taştan yapılmıştır. Giriş kemeri almaşık bir örgüye sahiptir. Giriş kapısının karşısında arka bahçeyi gören bir demir parmaklıklı bir açıklık bulunmaktadır. Sadece dershane kapısının yanında iki tane demir parmaklıklı pencere avluya açılmaktadır. Bu pencereler haricinde hiçbir pencere avluya açılmamaktadır. İki hücresi hariç tüm hücrelerde ocak bulunmaktadır. Hücrelerin üstleri kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyondan çıkmış bir yapı olduğu için genel merkez bu tarihte hala tam olarak taşınmamıştır. Fakat kullanılan malzeme ve kötü işçiliklte özellikle baca kısımlarından su almaktadır. Ayrıca bugünkü ıslak hacimler yapıya zarar vermekte ve bir müdahaleye ihtiyaç duymaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 7

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** ÜSKÜDAR	**MAHALLE:**MİMAR SİNAN	**SOKAK VE KAPI NO:** PAŞ.LİMANI
ANITIN ADI: MIHRIMAH SULTAN MEDR.		**ADA:** 526 **PAFTA:**	**PARSEL:** 2
YAPIM TARİHİ:	1548	**BANİSİ:**MIHRIMAH SULTAN	**MİMARI:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** MIHRIMAH SULTAN TIP MERKEZİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1893-1894	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	SAĞLIK MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. 16 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Avluda bir de şadırvan yer alır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medresenin Paşalimanı Caddesi'ne bakan cephedir. Kesme taştan yapılmıştır. Cephenin batısında merdivenler bulunur. Bu merdivenler ile dershanenin önünde bulunan kesme taştan yapılmış, basık kemerli ikinci giriş kapısına ulaşılmaktadır. Batısında ise hücreleri aydınlatan yedi tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere bulunur. Bu pencerelerin üst kotunda ise yedi tane sivri kemerli aydınlık penceresi mevcuttur. Üst kotta ise kubbeler ile hücrelerden çıkan kare kesitli, gövdesi kesme taştan yapılmış bacalar görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin iki giriş kapısı bulunmaktadır. Bir tanesi güney cephesinde diğeri ise batı cephesinde bulunur. Medresenin asıl giriş kapısı güney cephesindedir. Mukarnaslı anıtsal bir giriş kapısıdır. Bu cephede hücre yer almaz. Girişin tam karşısında dershane yer almaktadır. Hücreler dershanenin her iki tarafında bulunan geçitlerden sonra sıralanmıştır. İkinci giriş kapısı batı cephesinde,merdiven ile dershanenin batı tarafında bulunmaktadır. Dershanenin doğusunda bulunan diğer geçit ise ıslak hacimlere açılmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese birçok özgün ayrıntısı yitirmiş ve özgün kullanımından çok uzak bir işlev ile kullanılmaktadır

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 8

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**MOLLA FENARİ	**SOKAK VE KAPI NO:** RÜSTEM PAŞA
ANITIN ADI: RÜSTEM PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 3000 **PAFTA:**	**PARSEL:** 19
YAPIM TARİHİ:	1550	**BANİSİ:** RÜSTEM PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL İLİM VE KÜLTÜRE HİZMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1911-1916-2011	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	MÜZE VE KÜLTÜR MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Kütle olarak dışarıdan kare bir oturuma sahiptir. Medresenin ortasında sekizgen açık avlusu, 22 hücresi tek katlı bir medresedir. Bulunduğu arazinin kot farkından dolayı deniz yönünde istinat duvarlarına sahiptir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Sadece giriş kapısında kesme taş ve mermer kullanılmıştır. Bulunduğu arazinin kot farkında dolayı deniz tarafında yüksek istinat duvarları mevcuttur. Medrese bunların üzerine kurulmuştur. Giriş cephesinde ana giriş kapısı batısında hücrelerde alt kotta üç tane ve üat kotta dört tane aydınlık penceresi bulunur. Alt pencerelerde demir parmaklıklar bulunmaktadır. Pencerelerin üstleri kesme taştan yapılmış kemerlere sahiptir. Sağ kısımda ise yine hücreler için iki tane pencere ve iki tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Ayrıca istinat duvarının doğu kısmında önceden dış avluya girildiği düşünülen kesme taştan yapılmış bir kapının izleride görülmektedir. Cephe malzemesi olarak kaba yonu taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medrese kare oturuma sahip içinde sekizgen bir avlu ve ortasında çeşmesi olan tek katlı bir yapıdır. 22 tane hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Hücreler genel olarak önlerinde bulunan revaklar aracılığıyla iç avluya açılmaktadır. Bu hücrelerden 6 tanesi kare planla sekizgen planın arasına, dershanenin her iki tarafında yerleştirilmiştir. Bu hücrelere önlerinde bulunan eyvanımsı sofa kısımlarından geçilmektedir. Hücreler genel olarak kubbeler ile örtülüdür. Dershane önünde ve giriş kapısın önündeki revaklarda aynalı tonoz kullanıldığı gözlemlenmiştir. Dershane zeminden bir basamak yüksekte bulunmaktadır. Revaklara açılan basık kemerli bir girişten yapıya girilmektedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda medresenin hem müze hem de kültür merkezi olarak işlevlendirildiği tespit edilmiştir. Genel olarak iyi durumda olan medrese sadece en son geçirdiği restorasyon çalışmalarından sonra zemin suyu problemleri yaşayamaya başladığı tespit edilmiştir. Bu sebepten müze kısmının duvarlarında yer yer sıva dökülmeleri ve duvar bozulmaları gözlemlenmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	23.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 9

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** CİBALİ	**SOKAK VE KAPI NO:** HAYDAR
ANITIN ADI: HAYDAR MEDRESESİ		**ADA:** 2183 **PAFTA:**	**PARSEL:** 17
YAPIM TARİHİ:	1556	**BANİSİ:** HADIM PAŞA	**MİMARI:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:**	
ONARIM TARİHLERİ:	1894	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	MESCİD
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medresenin eski haritalardan ve izlerden yola çıkarak 16 hücre ve bugün ayakta olan dershanesi bulunmaktadır. U planlıdır. Avlusu kuyusu ve şadırvanı bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Dershane bir sıra taş, üç sıra tuğla almaşık bir örgü ile yapılmıştır. Doğu cephesinde alt kotta iki tane söveli, demir parmaklıklı, üstünde aynası dolu sivri kemer bulunan pencere yer alır. Üst kotta ise cepheyi ortalayacak şekilde bir tane sivri kemerli pencere boşluğu bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin günümüzde Haydar Caddesi ve Haydar Hamamı Sokağı'nın köşesinde bulunmaktadır. Sadece dershanesi günümüze ulaşmıştır. Dershanesi kare planlıdır. Giriş kapısı basık kemerli ve sövelidir. Kapının her iki yanında söveli, demir parmaklıklı kapı bulunmaktadır. Kapının üst kotunda ise bir tane pencere boşluğu yer alır. Dershanesinin örtü türü kubbe, geçiş ögesi tromptur.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese yıkık durumdadır. Restorasyon beklemektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ: X**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 10

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** CANKURTARAN	**SOKAK VE KAPI NO:** CAFERİYE-5
ANITIN ADI: CAFERAĞA MEDRESESİ		**ADA:** 52 **PAFTA:** 205	**PARSEL:** 6-7-8-9-20
YAPIM TARİHİ:	1560	**BANİSİ:** CAFERAĞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** TÜRK KÜLTÜRÜNE HİZMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1843-70-72-89-1902-1989	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM MERKEZİ + TİCARET
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Bodrum ve zemin kattan oluşan yapının katları arasında bağlantı bulunmamaktadır. Zemin kat U planlıdır. U' nun ortasında bir avlu ve revaklar yer alır. Birbirleriyle eşit ölçülerde olmayan toplam 16 hücre ve bir dersaneden oluşmaktadır. Medrese avlusunda, bir kuyu ve su haznesi bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medresenin bulunduğu arazinin kot farkından dolayı, bodrum kat, yolun alt kısmına cephe vermektedir. Alt kottaki Alemdağ caddesinde doğu yönünde bodrum kat cephesi açığa çıkmaktadır.Bunun üzerinde hücrelerin bulunduğu zemin kat cephesi yer alır. Cephe üzerinde bodrum katta 5 tane dükkan kapısı ile bunların üzerinde 8 tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Pencereler sivri kemerli düz atkılıdır. Bu pencerelerin üzerinde iki katı birbirinden ayıran kat kornişleri bulunmaktadır. Zemin kat cephesinde ise toplam 16 tane pencere bulunmakta ve üzerlerinde sivri kemerler yer almaktadır. Saçak kornişi testere dişlidir. Çatıyı örten kubbeler kurşunla kaplıdır. Ayrıca çatıda toplam 12 tane baca bulunmaktadır. Cepheler iki sıra tuğla ve tek sıra taş malzemeden oluşan almaşık bir örgüye sahiptir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Bodrum katta dükkanlar bulunur. Her dükkanın içinde birer tane ocak bulunmaktadır ve üzerleri basık beşik tonozlarla örtülüdür. Zemin katta bulunan hücrelerin önündeki revaklar çapraz tonozlarla örtülüdür. Revaklar ile duvarlar birbirlerine kemerler ile bağlanır. Hücreler genellikle kubbe ile örtülüdür. Köşe hücrelerin örtüsü aynalı tonozdur.Kare planlı dershanesi saçaklı bir girişe sahiptir. ve kubbe ile örtülüdür. Ayrıca avluda bulunan su haznesinin üzeri de kırma çatı şeklinde bir kapakla örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda yapıda, alt kottaki dükkanlar turistik eşya satan işletmeler tarafından kullanılmakdır. Asıl medrese kısmı ise Türk Kültürüne Hizmet Vakfı tarafından el işleri atölyesi ve eğitim merkezi olarak işlevlendirilmiştir. İç mekanlarda işlevin getirdiği bazı değişiklikler ile yapıya müdahaleler olmuştur. Avlu kısmı güneşliklerle kapatılarak iç cephe görünümü bozulmuştur. Islak hacimlerde hücrelerin kaplama malzemeleri değiştirlmiştir. Verilen kurslar için kurulan makinelerde yapının bazı noktalarına zarar verilmiştir. Yapılan bu gözlemler sonucunda, yapının yıllar içinde yıpranmış olması ile beraber restorasyona ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
DBİA, 1993, C2, S.182 Kütükoğlu, 2000, S.45	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 11

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** CERRAHPAŞA	**SOKAK:**ETYEMEZ TEKKESİ **NO:**
ANITIN ADI: İBRAHİM PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 1158 **PAFTA:** 307	**PARSEL:** 20
YAPIM TARİHİ:	1560	**BANİSİ:** İBRAHİM PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ (YEDAM)	
ONARIM TARİHLERİ:	2010	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	VAKIF MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Aslı manastır olan yapı 1560'ta mescide çevrilmiş ve Mimar Sinan tarafından yanına medrese eklenmiştir. Medrese, dershanesi mescid yapısının karşısında gelecek şekilde 11 hücreli olarak inşa edilmiştir. Bu 11 hücreden 3 tanesi mescid yapısının yanına diğerleri dershane ile beraber karşısında yapılmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Cephede malzeme olarak bir sıra kesme taş üç sıra tugla olan almaşık bir örgü ile inşa edilmiştir.. Çatıda kaplama malzemesi olarak kurşun kullanılmıştır. Dershanesinin cephesinde yine hücrelerde bulunan sıra kullanılarak alt kota altı tane demir parmaklıklı pencere ve üst kota ise altı tane aydınlık penceresi yapılmıştır. Söveli olan alt pencerenin ve üst aydınlatma penceresinin üzerlerlerine sivri kemerler yapılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin önünde bulunan revaklar sivri uçlu kemerlere sahiptir. Revakların iç kısımlarında hücrelerin pencereleri bulunmamaktadır. Hücrelerin üzerleri kubbe ile örtülü olup içlerinde kalem işleri bulunmaktadır. Hücrelerde ocaklar ve nişler bulunmaktadır. Avlu kısımda bir tane su kuyusu ve restorasyondan sonra yapılan parke taşı kaplama mevcuttur. İçeride manastırdan kalma taşlarda kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyonu biten yapı YEDAM vakfı tarafında genel merkez olarak kullanılmaktadır. Yapılan gözlemler neticesinde yapıda su sorunları olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber yapının tarihi kimliğiyle uyuşmayan kaplama malzemelerininde kullanıldığı görülmüştür.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	1.02.2017
XX. ASRA YETİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 12

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** TOPKAPI	**SOKAK:**BİCAN BAĞCIOĞLU **NO:**32
ANITIN ADI: GAZİ AHMET PAŞA MEDR.		**ADA:** 1927 **PAFTA:**	**PARSEL:** 3
YAPIM TARİHİ:	1565	**BANİSİ:**K. AHMET PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** DERNEK	
ONARIM TARİHLERİ:	1901-1995-2005	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	ÖZEL ÖĞRENCİ YURDU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

16 hücreli, dershanesi olan ve tek katlı yapı Gazi Ahmet Paşa Külliyesi'nin bir parçasıdır. Medrese caminin son cemaat yerine bağlanan revakların ucunda caminin tam karşısında U planlı olarak inşa edilmiştir. Dershanesi planda biraz daha dışarı taşacak biçimiyle yapılmış olup sağdında ve solundan yapılan geçitlerle külliyenin arka bahçesi ile irtibatı sağlamaktadır. Avlusunda bir de şadırvan bulunur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yapı malzeme olarak revaklarda kesme taş, medrese beden duvarları da bir sıra kesme taş iki sıra tuğla örgüden oluşmaktadır. Kubbelerin üzerleri kurşun kaplamadır. Dershanenin bulunduğu cephede her hücreye bir tane aydınlık penceresi ve bir tane alt kotta, demir parmaklıklı, taş söveli pencere olmak üzere toplam 20 pencere bulunmaktadır. Pencerelerin üzerlerinde sivri hafifletme kemerleri bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İç mekan olarak hücrelerin üzerleri kubbe ile örtülüdür. Ocak ve nişlere sahiptir. Revak kısımlarında ise revaklar kesme taştan yapılmıştır. Kubbelerin içlerinde kalem işleri bulunmaktadır. Dershanesinin içinde de kalem işleri ve nişler bulunmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda aslında camş kısmında ciddi strüktürel hasarlar tespit edilmiştir. Bazı kısımları oluşan çatlaklar sebebiyle kullanıma kapatılmıştır. Bu çatlakların ileride medreseyede zarar vermesi kaçınılmaz olmaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 13

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** SEYYID ÖMER	**SOKAK:** ALİ ŞİR NEVAİ **NO:**39
ANITIN ADI: NİŞANCI MEHMET MEDR.		**ADA:** 1739 **PAFTA:**	**PARSEL:** 30-39
YAPIM TARİHİ:	1566	**BANİSİ:**E.ABDİZADE MEHMET	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** TUGVA VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	GENEL MERKEZ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Dikdörtgen bir avlu etrafında L planlı olan medrese avlunun doğu ve güney cephelerindeki hücrelerle avlunun kuzey-batısına ve hücrelerden ayrı olarak yerleştirilmiş dershaneden meydana gelmektedir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Batı cephesi giriş cephesidir. Cephenin batısında dershane, ortada basık kemerli, söveli giriş kapısı, doğusunda ise hücreleri yer alır. Kapının her iki yanında pencere vardır. Dershanesinin kubbe kasnağında aydınlık penceresi bulunmaktadır. Çift sıra kirpi saçaklıdır. Bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İÇ MEKANA GİRİLEMEDİ.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

İÇ MEKANA GİRİLEMEDİ.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	1.02.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 14

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** DERVİŞ ALİ	**CADDE:**FEVZİ PAŞA **NO:** 146
ANITIN ADI: CEDİD ALİ PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 2572 **PAFTA:**	**PARSEL:** 3
YAPIM TARİHİ:	1568	**BANİSİ:** CEDİD ALİ PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** BİLİM VE İNSAN VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1908-1958-1961	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	GENEL MERKEZ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Bir dershane ile 15 hücresi bulunan medrese U planlıdır.Dershanesi tam olarak cephe ortasında olmayıp ekseninden biraz batıya kaymış bir vaziyettedir. Asıl giriş cephesi bugünkü Fevzi Paşa Caddesi üzerinde değil, kuzeybatı cephesinin bulunduğu Hasan Fehmi Paşa caddesi üzerinde bulunmaktadır. Hücreler önlerinde bulunan revaklarla avluya açılmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Bugünkü giriş cephesi olan Fevzi Paşa caddesinde dışarıya taşmış bir dershane ve her iki tarafınada hücreler sıralanmaktadır. Dershane cephesinde sadece yüksek kotta büyükçe bir aydınlık penceresi mevcuttur. Dershanenin batısında iki tane doğusunda ise üç tane hücreleri aydınlatan demir parmaklıklı taş söveli pencere onların da üzerinde sivri hafifletme kemerleri bulunmaktadır. Dershanesinde tek sıra kesme taş ve iki sıra tugla örgüsü kullanılmış; yapının kalan kısmında kaba yonu taş kullanılmıştır. Çatı malzemesi günümüze ulaşmamıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İç mekanlarda bir çok özgün ögesini kaybetmiş olan medresenin sadece hücrelerine girilebilmiştir. Hücrelerinde günümüze ulaşan 4 tane ocak ve nişler gözükmektedir. Çatı örtüsü olarak kubbe kullanılmıştır. Bazı hücrelerinde ara duvarları yıkılmıştır. Hücrelerin üzerleri kubbe ile örtülmüştür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda medresede ciddi strüktürel çatlaklar bulunmaktadır. İç kısımda ise bir çok müdahale yapılmış durumdadır. Hücre duvarları yıkılmış, ıslak hacimlerde fayans kaplamaları yapılmıştır. Kapsamlı bir onarıma ihtiyaç duymaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
DBİA, 1993, C2 S.392 Kütükoğlu, 2000, s. 248		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 15

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**HASEKİ SULTAN	**CADDE:**CERRAHPAŞA **NO:**46
ANITIN ADI: GEVHERHAN SULTAN		**ADA:** 1105 **PAFTA:**	**PARSEL:** 4
YAPIM TARİHİ:	1568	**BANİSİ:**GEVHERHAN SULTAN	**MİMARİ:**BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONDA	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONDA
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Tek katlı ve kare planlı 15 adet hücresi bir dershanesi bulunan bir medresedir

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Malzeme olarak kaba yonu taş, kesme taş ve tuğla kullanılmıştır. Cephelerde giriş cephesinde basık kemerli mermer bir kapıdan girilmektedir. Cephede kesme taş kullanılmış kapının sağında ve solunda iki tane yuvarlak niş bulunmaktadır. Bu nişlerin yanında iki tane demir parmaklıklı pencere açıklığı bulunmaktadır. Giriş kapısının yan cephesinde hücreleri aydınlatan 12 pencere bulunmaktadır. Alt kotlarda kaba yonu taş, pencere kotlarında ise kaba yonu taş ve tuğla kullanılmıştır. Pencerelerin üzerlerinde tuğladan yapılmış sivri kemerler yapılmıştır. Saçak kornişi testere dişlidir. Çatıda kubbelerin arasında 6 tane baca bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

15 tane hücresi ve bir adet dershanesi bulunan medreseye basık kemerli almaşık mermerden yapılmış dış girş kapısıdan girilmektedir. Asıl medreseye giriş kapısı zeminden iki-üç basamakla avluya girilmektedir. Hücreler avluya önlerinde bulunan tuğladan yapılmış sivri kemerli revaklarla açılmaktadır. Hücrelerin avluya bakan bir kapı ve pencereleri bulunmakatadır. Ayrıca hücrelerde ocaklarda bulunmaktadır. Giriş kapısının hemen karşısısnda kare planlı bir dershane bulunmaktadır. Dershaneye basık kemerli mermerden almaşık basık kemerli bir kapıdan girilmektedir.Hücreler ve dershanelerin kubbe ile örtülmüştür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Restorasyon aşamasındadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	1.02.2016
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 16

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**KARAGÜMRÜK	**CADDE:**FEVZİ PAŞA **NO:** 347
ANITIN ADI:MİHRİMAH SULTAN MEDR.		**ADA:** 2497 **PAFTA:**	**PARSEL:** 13-23
YAPIM TARİHİ:	1569	**BANİSİ:**MİHRİMAH SULT.	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** CAMİ DERNEĞİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1894-2010	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

20 hücresi bulunan medrese Edirnekapı Mihrimah Sultan Külliyesi içinde bulunmaktadır. Hücreler U planlı avlunun her iki tarafına gelecek şekilde sıralanmış caminin karşı tarafına gelen kısma hücre yerleştirilmemiştir. Medresenin dershanesi yoktur. Avluda birde şadırvan kısmı bulunmaktadır. Islak hacimler 9 hücre bulunan kolunun hemen arkasında yer almaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Cephe olarak hücrelerin hiçbirinde dışa açılan bir pencere bulunmamaktadır. Cephelerde genel olarak geniş açıklıklı tuğladan hafifletme kemerleri yapılmış ve bunların alt kısımlarındada ikişer niş bırakılmıştır. Genel olarak alt kısımlar kaba yonu, üst kısımlarda bir sıra kesme taş, bir sıra tuğla gelecek şekilde bir örgüye sahiptir. Kubbelerin üstleri kurşunla kaplıdır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Revaklarla çevrili olan hücreler ortasında şadırvan bulunan avluya açılmaktadır. Revakların içleri tugladan yapılmış kubbelerle örtülü olup revaklar kesme taştan yapılmış sivri kemerlere sahiptir. Hücrelerin içine kısımlarına girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Cami derneğinin verdiği dini eğitimlere göre işlevdirilmiştir. Genel olarak iyi durmda olan medreseye çeşitli modern ekler yapılmıştır. Hücre girişlerine cam giydirme uygulanmıştır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	30.01.2017
XX .ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 17

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** EYÜP	**MAHALLE:** EYÜP MERKEZ	**SOKAK:**CAMİ KEBİR **NO:** 23
ANITIN ADI: İSMİHAN SULTAN MEDR.		**ADA:** 52 **PAFTA:**	**PARSEL:** 14
YAPIM TARİHİ:	1569	**BANİSİ:**İSMİHAN SULTAN	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	1911-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese dikdörtgen planlıdır. 19 hücrelidir. Hücreler dikdörtgenin uzun kenarlarına sıralanmıştır. Tüm kenarlarda avluyu çevreleyen revaklar bulunmaktadır. Dershanesi girişin üzerinde dikdörtgenin kısa kenarında bulunmaktadır. Diğer kısa kenar ise medresenin ıslak hacimleri yer alır

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

ŞANTİYEYE GİRİLEMEMİŞTİR

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

ŞANTİYEYE GİRİLEMEMİŞTİR

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

ŞANTİYEYE GİRİLEMEMİŞTİR

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	27.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 18

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**K. AYASOFYA	**SOKAK:** ÖZBEKLER **NO:** 30
ANITIN ADI:SOKULLU MEHMET MEDR.		**ADA:** 122 **PAFTA:** 86	**PARSEL:** 10
YAPIM TARİHİ:	1571	**BANİSİ:**S.MEHMET PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI: FATİH MÜFTÜLÜĞÜ**	
ONARIM TARİHLERİ:	1906-1909	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	ERKEK KURAN KURSU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin bir parçası olan medrese, U planlı olan avlunun etrafındaki sivri kemerli revakların arkasına yerleştirilmiş 16 hücreden oluşmaktadır. Yapının bulunduğu arazinin kot farkından dolayı caminin karşısında bulunan dershanenin altından de külliyeye genişçe bir merdiven ile giriş sağlanmaktadır. Ayrıca batı kısımda bulunan hücrelerin arkasında U plana bitişik yapılan ıslak hacimlere ulaşım sağlanmaktadır. Avlunun ortasında bir şadırvan bulunur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Dershanenin bulunduğu cephede arazinin kot farkından dolayı kesme taştan yapılmış sivri kemerli bir giriş bulunmaktadır. Bu girişin her iki tarafına birer tane mukarnaslı niş bulunmaktadır. Girişin doğusunda 2 batısında ise 3 tane kemerleri kapatılmış dükkanlar bulunmaktadır. Girişin üstünde bulunan dershanenin bu cephede iki tane taş söveli demir parmaklıklı penceresi ve bunların üzerinde iki tanede aydınlık penceresi bulunmaktadır. Girişin batı kısımda 7 tane sağındaki kısımda 7 tane olmak üzere toplam 14 tane taş söveli demir parmaklıklı pencere ve bunların üzerlerinde birer tane olmak üzere toplam 14 aydınlık penceresi bulunmaktadır. Pencerelerin üzerleri sivri kemerlidir. Taş söveli pencerelerin aynaları doludur. Yapının alt kısmı kesme taş üst kısımlarıda bir sıra kesme taş üç sıra tuğla örgüsüne sahip almaşık örgüye sahiptir. Hücrelerinde ki bacalar kesme taştan yapılmış olup 14 tane bu cephede görülmektedir. Örtü türü kubbe olan medresenin çatı kaplaması kurşundur.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İÇ MEKANLARA GİRİLEMEMİŞTİR.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durum olarak medrese Kuran kursu olarak işlevlendrilmiştir. Medresenin alt kısımları yemek firmalrı tarafından kullanılmaktadır. Bu durumda dershane cephesinde kirlenmelere, revaklara çeşitli müdahalelerde bulunulmasına yol açmıştır. Ayrıca yer yer strüktürel bozulmalar da gözlemlenmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	1.02.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 19

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ALEMDAR	**SOKAK:** HOCA RÜSTEM **NO:** 6
ANITIN ADI: MEHMET AĞA MEDRESESİ		**ADA:** 48 **PAFTA:** 52	**PARSEL:** 8
YAPIM TARİHİ:	1580	**BANİSİ:** MEHMET AĞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1917	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜLTÜR MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

10 tane hücresi ve dershanesi olan medrese araziyi tam olarak kullanmak için asimetrik olarak yapılmıştır. Dershanesi giriş kapısının sağında üç basamakla çıkılan kare plana yakın bir şekilde inşa edilmiştir. Hücreler önlerinde bulunan sivri kemerli revaklar aracılığıyla avluya açılır. Hücrelerin biçimleri arazinin biçimine göre yapıldığı için ikisi yamuk, ikisi beşgen, diğerleri ise kareye yakın planlıdır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medrese zamanla dışa yapılan yol ve alt yapı çalışmalarından dolayı toprağa gömülmüş bir şekilde bulunmaktadır. Giriş cephesinde basık kemerli, kesme taştan yapılmış bir giriş kapısı bulunmaktadır. Bu giriş kapısının haricinde sonradan açılmış 3 tane demir parmaklıklı küçük pencere bulunmaktadır. Kubbelerin üzeri kurşunla kaplıdır. Yapı tek sıra kesme taş ve üç sıra tuğla olmak üzere almaşık bir örgüye sahiptir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin iç mekanları kubbe ile örtülmüştür. Dışa açılan penceresi bulunmadığı için kubbelerin üstlerinde aydınlık sağlama amaçlı fenerler bırakılmıştır. Hücrelerin normal pencereleri avluya açılmaktadır. Avlunun ise üzeri sonradan demir ferforje bir sistemle tonoz şeklinde kapatılmıştır. Revakların ve bazı hücrelerin de üst örtüleri sonradan alçıpan ile kapatılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese için yapılan gözlemlerde medresenin ivedilikle restorasyon programına alınması gerektiği tespit edilmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	23.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 20

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** BEYOĞLU	**MAH:**K.KARAMUSTAFA P.	**SOKAK: HAMAM NO:** 2
ANITIN ADI: KILIÇ ALİ PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 63 **PAFTA:**	**PARSEL:** 18
YAPIM TARİHİ:	1580	**BANİSİ:** KILIÇ ALİ PAŞA	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** ÇAYELİ VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	VAKIF MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese Kılıç Ali Paşa Külliyesi'nin bir parçası olarak 17 hücresi ve dershanesi ile yapılmıştır. Giriş kısmı medresenin kuzey cephesinin batısında yer almakta ve yol kotundan üç basamak aşagıda bulunmaktadır. Dershanesi kare planlıdır. Dikdörtgen planın kısa kenarında ve dışa taşmış bir şekilde yapılmıştır. Güney cephesinde hücrelerin arka kısmında ıslak hacimler yer almaktadır. Hücrelerin önünde bulunan revaklar sivri kemerlere sahiptir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Giriş cephesi, kesme taştan yapılmış yuvarlak kemerli zeminde üç basamak aşağıda bir kapıdan girilmektedir. Hücrelerin sadece aydınlık pencereleri dış kısıma bakmaktadır. Bu cephede 11 tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Pencerelerin üstlerinde sivri kemerler bulunmaktadır. Çatıda beş tane tuğladan ocak bacası bulunmaktadır. Kubbeleri kurşun kaplıdır. Yapı tek sıra kesme taş üç sıra tuğla olmak alamşık bir örgüye sahiptir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Revakların ve üzerleri kubbe ile örtülüdür. Sadece iki tane revağın örtüsü aynalı tonoz şeklinde yapılmıştır. Hücrelerin iç kısmlarında nişler ve ocak bulunmaktadır. Dershanesi mermer kapısının her iki tarafında birer tane taş söveli demir parmaklıklı pencere bulunmaktadır. Hücrelerin pencereleride avlunun iç kısımına açılmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyondan çıkmış olan yapı tam olarak vakıf tarafından işlevlendirilemediyseyde bu tarihte vakfın merkezi olarak hizmet vermektedir. Genel olarak iyi durumda olan yapıda sadece bazı noktalarda zemin suyu izleri görülmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	27.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 21

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** ÜSKÜDAR	**MAHALLE:** MİMAR SİNAN	**CADDE:** HAREM YOLU **NO:** 6
ANITIN ADI: ŞEMSİ PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 431 **PAFTA:**	**PARSEL:** 3
YAPIM TARİHİ:	1580	**BANİSİ:**AHMET ŞEMSİ P.	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI: ÜSKÜDAR BELEDİYESİ**	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	HALK KÜTÜPHANESİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Mimar Sinan'ın yaptığı en küçük külliye olan Şemsi Paşa Külliyesi'nin bir parçası olan yapı L planlıdır. 12 tane hücresi ve dershanesi bulunmaktadır. Medresenin revakları camiyle ortak kullanılan avluya açılmaktadır. Dershanesi denize dik olan tarafta kolun dışına taşmış bir şekilde yapılmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Harem yolu üzerindeki cephesinde hücrelerin bu yola açılmış on tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere ve beş tanede yuvarlak aydınlık penceresi bulunmaktadır. Taş söveli pencerelerin üzerinde yuvarlak kemerler bulunmaktadır. Kubbelerin üzeri kurşunla kaplıdır. Bacaları kare kesitli olup kesme taştan yapılmıştır. Yapı bir sıra kesme taş, iki sıra tuğladan yapılmış almaşık bir örgüye sahiptir. Sadece deniz tarafına bakan kısım kesme taştan yapılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Kesme taştan yapılmış sivri kemerlere sahip medresenin revak tavanları sonradan kapatılmıştır. Dershanesinin ve hücrelerin üzerleri kubbe ile örtülüdür. Hücrelerinde nişler ve ocaklar bulunmaktadır. Dershanesinin girişinde de kitabe bulunmaktadır. Hücrelerin giriş kapılarında basık kemerler bulunur.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Halk kütüphanesi olarak işlevlendirilmiş yapı, deniz kenarında olduğu için denize bağlı bazı korozyonlar ve nem problemleri görülmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	4.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 22

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ: EYÜP**	**MAHALLE:**	**SOKAK VE KAPI NO:**
ANITIN ADI:ZAL MAHMUT PAŞA MEDR.		**ADA:** 65 **PAFTA: 19**	**PARSEL:** 19
YAPIM TARİHİ:	1582	**BANİSİ:**	**MİMARİ:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** EYÜP BELEDİYESİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1910-1962-2015	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	SAHAFLAR ÇARŞISI
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Birisi caminin karşısında, diğeri alt kısmında olan iki medreseden oluşmaktadır. Fevkani üst medrese 12 hücreli, alt medrese tahtani ise 17 hücrelidir. İki medreseninde birer dershanesi bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Her iki medrese bir sıra taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Üst medresenin sadece alt medreseye bakan doğu cephesinde altı pencere bulunur. Bu pencereler söveli ve demir parmaklıklıdır. Üstlerinde sivri kemerli üçgen aydınlık pencereleri yer alır. Dershanesinde tek sıra pencere düzeni vardır. Alt medresede ise aynı özelliklerde tüm cephelerinde pencereler bulunur. Üst medreseden farklı olarak dershanesinde çift sıra penceresi kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Üst medrese, U planlıdır. Dershanesi camiinin karşısında bulunmaktadır. Hücrelerinde beş tanesi farklı ölçülerde ve üst örtüsü aynalı tonozdur. Diğer hücreler ise kare planlı ve üst örtüsü kubbedir. Revakları L planlıdır. Dershanesi kare planlıdır. Üst örtüsü kubbe, geçiş ögesi pandantiftir. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapı ve demir parmaklıklı, yine söveli pencereleri mevcuttur. Revakları tuğladan yapılmış sivri kemerlidir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyon çıkmış olan yapının nem problemleri bulunmaktadır. Bu problemlerin ivedilikle onarılması gerekmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	27.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 23

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** ÜSKÜDAR	**MAHALLE:** ATİK VALİDE	**SOKAK VE KAPI NO:** TOPTAŞI
ANITIN ADI: VALİDE-İ ATİK MEDR.		**ADA:** 219 **PAFTA:**	**PARSEL: 1**
YAPIM TARİHİ:	1583	**BANİSİ:** NURBANU SULT**.**	**MİMARI:** MİMAR SİNAN
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İLİM YAYMA CEMİYETİ	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM VE VAKIF MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. 18 hücresi ve bir dershanesi mevcuttur. Avlusunda sekizgen bir şadırvan haznesi bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kuzey cephesi, Valide Kahyası Sokak üzerinde bulunur. Cephenin ortasında dışa taşmış dershane yer alır. Dershanenin yan cephelerinde altta söveli, demir parmaklıklı, üstünde sivri kemer bulunan pencere ile üst kotunda sivri kemerli aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephede 23 tane aydınlık penceresi mevcuttur. Cephelerde kesme taş kullanılmıştır. Üst örtüde kubbeler ile hücrelerden çıkan bacalar görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medrese, caminin alt kotunda konumlandırılmıştır. Medreseye giriş U planın kısa kolundan yapılmaktadır. Girişte bir hücre büyüklüğünde bir alana geçtikten sonra avluya ulaşılmaktadır. Hücreleri kare yakın planlıdır. Hücrelerinin revaklara açılan söveli birer kapısı ve demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır. Bazı hücrelerin üst kotunda yuvarlak aydınlık penceresi mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler yer alır. Revakları kesme taştan yapılmış sivri kemerlidir. Revakların ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Geçiş ögesi olarak pandantifler kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Gnel olarak iyi durumda olan medresenin dış cephelerinde doğal ve insani etkilerden dolayı çeşitli bozulmalar gözlemlenmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 24

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ZEYREK	**SOKAK:**KOVACILAR **NO:**12
ANITIN ADI: GAZANFER AĞA MEDRESESİ		**ADA:** 2405 **PAFTA:** 451 **PARSEL:** 12	
YAPIM TARİHİ:	1590	**BANİSİ:** GAZANFER AĞA	**MİMARİ:** DAVUD AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** AZİZ MAHMUD HUDAİ VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1782-1844-65-70-85-1944-2012	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM VE KÜLTÜR MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Tek kattan oluşan medrese Atatürk Bulvarının üzerinde Bozdoğan Kemerinin kuzeyinde yer alır. Plan olarak kare iç avlu etrafında sıralanmış 14 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. Ayrıca parsel bünyesinde bir sebil ve türbe bulunur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Malzeme olarak kesme taş kullanılmış olan medrese sadece batı cephesinde taş ve tuğladan oluşan almaşık örgüye sahiptir. Atatürk Bulvarı'na bakan cephede, hücreleri aydınlatan toplam 14 aydınlık penceresi bulunmaktadır. Çatı kısmında ise 7 tane hücreden çıkan bacalar bulunmaktadır. Hücrelerin üzeri kubbe ile örtülmüştür.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin girişi Kovacılar Sokağı üzerindedir. Girişin hemen batısında türbe doğu kısmında ise sebil bulunmaktadır. Medreseye iki renk kullanılmış basık, mermerden yapılmış bir kemerden geçerek girilmektedir. Giriş kapısı kare planlı avluya açılmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan birer pencere ve kapıları bulunur. Hücreler önlerinde bulunan revaklar aracılığıyla kare avluya açılmaktadır. Revaklar kesme taştan yapılmış sivri kemerlere sahiptir. Hücreler ve revaklar kubbelerle örtülüdür. Giriş kapısının tam karsısında kare planlı zeminden 2 basamak çıkılarak ulaşılan dershane bulunmaktadır. Dershanenin batı tarafından hücre içinden geçilen ve Bozdoğan kemeriyle medrese arasındaki avluya geçişi sağlayan bir oda bulunmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda medrese kültür merkezi olarak işlevlendirilmiştir. Restorasyonu yeni bitmiş olan medrese genel olarak iyi durumda olmakla beraber ıslak hacimlerde çok fazla müdahale görmüştür. Bu kısımlarda özgün olmayan modern malzemeler kullanılmıştır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
Kütükoğlu, 2000, s.170		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 25

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** DEMİRTAŞ	**SOKAK:** KEPENEKÇİ **NO:** 7
ANITIN ADI: SİYAVUŞ PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 468 **PAFTA:**94	**PARSEL:** 1-6-7-8-9
YAPIM TARİHİ:	1590	**BANİSİ:** SİYAVUŞ PAŞA	**MİMARİ:** DAVUD AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL SANAT VE AKADEMİ VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1900-1909-2016	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	HİLYE-İ ŞERİF VE TESBİH MÜZESİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

14 hücresi ve bir dershanesi bulunan medrese, bulunduğu arazinin eğiminden dolayı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Üst kotta medrese, alt kotta depolar bulunmaktadır. Plan olarak parselin biçimine uygun olarak inşa edilmiştir. Medresenin giriş kapısının yanında kare planlı olarak dershanesi yer alır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kepenekçi sokak cephesinde medresenin, arazinin kot farkında dolayı bodrum katları cephe vermektedir. Bodrum kat kısımları kesme taştan yapılan medrese zemin katta ise bir sıra kesme taş ve üç sıra tuğla olmak üzere almaşık bir örgüye sahiptir. Bodrum katta demir parmaklıklı toplam dört pencere, biri büyük ikisi küçük yuvarlak kemerli toplam üç tane kapı bulunmakatdır. Zemin katta hücreleri aydınlatan on tane demir parmaklıklı taş söveli pencere ve onların üzerinde de on tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephenin batı kısmına denk gelen dershane cephesinde ise hücre pencerelerinde büyük üç demir parmaklıklı taş söveli üç pencere ve onların üzerinde üç tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Bütün pencerelerin üzerlerinde sivri kemerler vardır.Dershane cephesinde bulunan pencerelerin aynaları doludur. Çatı kaplama malzemesi kurşundur.. Çatıdaki bacalar tuğla örgüye sahiptir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Yenilenmiş olan medrese giriş kapısının hemen sağında dershane kısmı bulunmaktadır. Dershanenin karşı tarafında çamaşır yıkamak için yapılan içinde su kuyusu bulunan bir hücre bulunmaktadır. Avlu kısmında önünde ahşap çatılı revaklar bulunmaktadır. Hücrelerin içlerinde ocaklar ve nişler vardır. Hücrelerin çatısı kubbe ile örtülüdür. Hücrelerin avluya bakan cephelerinde basık kemerli taş söveli demir parmaklıklı pencereler ile giriş kapıları bulunmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Müze olarak işlevlendirilmiş yapı restorasyondan yeni çıktığından dolayı bir bozulma gözlemlenmemiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 26

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**MOLLA FENARİ	**CADDE:** YENİÇERİLER **NO:** 57
ANITIN ADI: SİNAN PAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 271 **PAFTA:**	**PARSEL:** 1
YAPIM TARİHİ:	1593	**BANİSİ:** SİNAN PAŞA	**MİMARİ:** DAVUD AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** HİZMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1904-11-16-2015	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Yapı medrese, sebil ve türbenin yer aldığı bir külliyenin içerisinde yer almaktadır. Tek katlı olan medrese 16 hücreden ve dershaneden oluşmaktadır. Dershane medresenin hücrelerinin bulunmadığı kısıma yatay olarak konumlandırılmıştır. Avluya giriş dershane ile avlunun keşiştiği noktadan dershanenin önündeki revaktan yapılmaktadır. Ayrıca avlunun ortasında sekizgen planlı bir de şadırvan bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Bütün külliyenin etrafı kesme taştan yapılmış ve açıklıkları da demirle kapatılmış bahçe duvarları ile çevrelenmiştir. Hücreler kesme taştan yapılmış, dershane ise bir sıra kesme taş iki sıra tuğla almaşık bir örgüye sahiptir. Yeniçeriler Caddesi'ne bakan cephede her hücreye iki pencere ve bir aydınlık penceresi gelecek şekilde toplam 12 demir parmaklıklı, söveli pencere ve 12 adet aydınlatma penceresi bulunur. Çatı örtüsü kurşun kaplamadır. 6 adet ocak bacısı bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Doğu yönünde bulunan hücreler güney ve kuzey yönündeki hücrelerden daha küçüktür. Her hücrenin içinde ikişer tane niş ve birer tane ocak bulunmaktadır. Sadece köşe kısımlarında bulunan hücrelerde üçer tane niş bulunmaktadır. Hücrelerin iç kısımları sıvalı ve kubbe ile örtülmüştür. Hücrelerden avluya sivri kemerli revaklar aracılığıyla ulaşılmaktadır. Revakların üzeri de kubbe ile örtülmüştür. Dershaneye önünde bulunan revak aracılığı ile geçilmektedir. Revağın üstü iki kubbe ve bir tonoz ile örtülmüştür. Dershanenin örtüsü de kubbedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Hizmet vakfı tarafından akademik çeviriler için kullanılmakta ve çeşitli dini eğitimler ve konferanslar verilmek için kullanılmaktadır. Yakın tarihte restorasyondan çıktığı için çok fazla bir bozulma görülmemektedir. Fakat kalitesiz malzemeden dolayı yapılan imalat hataları sebebiyle yapıda çeşitli kullanıma dayalı bozulmalar bulunmakatdır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	23.01.2017
Kütükoğlu, 2000, s.100 DBİA, 1993, C7, s.4		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 27

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ALİ KUŞÇU	**CADDE:** FATİH **NO:** 39
ANITIN ADI: HAFIZ AHMET PAŞA MEDR.		**ADA:** 1389 **PAFTA:** 358	**PARSEL:** 24
YAPIM TARİHİ:	1596	**BANİSİ:** H.AHMET PAŞA	**MİMARİ:**
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:**İSTANBUL KURAN'A HİZMET DERN. (CAMİ DER.)	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	EĞİTİM MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Hafız Ahmet Paşa Külliyesi'nin bir parçası olan medrese 14 hücrelidir Hücrelerinin önünde revaklar vardır. Ayrıca bir dershanesi bulunmamaktadır. Medrese avlunun etrafında L planlı sıralanmıştır. Medresenin cami ile birleştiği düzlemden bir koridor verilerek arka bahçeye geçiş sağlanmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medresenin dış cephesinde hücrelerin pencereleri bulunmamaktadır. Bugünkü durumda yapılar bitişik nizam şeklinde yapıldığı için medresenin cepheleri kapanmış durumdadır. Medrese giriş bölümü kesme taştan yapılmış olup diğer ksıımlarda yer yer kaba yonu taşlar kullanılmıştır. Kubbelerin örtüsü kurşun kaplamadır. Bacalarında kesme taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medrese hücrelerinin bir kapısı, taş söveli, demir parmaklıklı pencereleri bulunur. Bu pencerelerin üzerlerinde aydınlık pencereleri de bulunmaktadır. Revakları kesme taştan yapılmış ve yuvarlak kemerlidir. Hücrelerin içine girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyondan çıkmış olan yapıda rutubet ve zemin suyu sıkıntıları gözlemlenmiştir. Ayrıca yapıda çeşitli kotlarda çelik gergi halatları kullanılmıştır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	30.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST.MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST.ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 28

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ALEMDAR	**SOKAK:** MOLLA FENERİ **NO:** 15
ANITIN ADI: HADIM HASAN PAŞA MEDR.		**ADA:** 35 **PAFTA:** 36 **PARSEL:** 9-10	
YAPIM TARİHİ:	1597	**BANİSİ:** H.HASAN PAŞA	**MİMARİ:** DAVUD AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** YENİ DÜNYA VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1865-2007	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	VAKIF YÖNETİM MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Plan olarak diğer medreselere benzemeyen yapı üç katlıdır. Dokuz hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır. Zemin katta dukkanlar ve sebil birimleri bulunur. İkinci katta kare planlı dershane ve hücreler mevcuttur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Molla Feneri Sokağı ve Prof. Dr. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'nin köşesindedir. Tam bu köşede yer alan yapı 3 cephelidir. Zemin kat ve 1. kat olmak üzere cephe vermektedir. Zemin katta kesme taştan yapılmış basık kemerli hafif dışarıya taşkın bir giriş kapısı, kapının her iki tarafında birer tane demir parmaklıklı, taş söveli pencere ve binanın doğu tarafında yuvarlak kemerli bir dukkan bulunmaktadır. 1. katta ise toplam altı tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere yer almaktadır. Bunların üzerinde kurşunla kaplı kubbeler ve kesme taştan yapılmış bacalar görülür.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yakın zamanda restorasyonu tamamlanmasına rağmen yapıda yer yer tuzlanmalar görülmektedir.Yapılan müdahalelerin yetersiz olduğu ve zemin suyunun kesilemediği gözlemlenmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
Kütükoğlu, 2000, s.69 DBİA, 1993, C3, s.489	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 29

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** BALABANAĞA	**CADDE:** VEZNECİLER **NO:** 27
ANITIN ADI:KUYUCU MURAD PAŞA MEDR.		**ADA:** 670 **PAFTA:**	**PARSEL:** 1-32-47
YAPIM TARİHİ:	1610	**BANİSİ:** MURAT PAŞA	**MİMARİ:**SEDEFKAR MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	1899-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Yamuk bir plana sahip olan medrese 14 hücre ve dershaneden oluşmaktadır. Dershanesinin bitişiğinde bir türbe ve sebil yer alır. Dershanenin tam karşısındaki kolun ucunda ise iki katlı bir sıbyan mektebi bulunmaktadır. Caddeye bakan cephede hücre ve revak bulunmamaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Restorasyonu devam etmektdir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Avluda hücreleri çevreleyen kesme taştan yapılmış, sivri kemerli revaklar bulunmaktadır.Hücrelerin kapı ve pencereleri avlu kısmınada açılmaktadır.Hücrelerin içlerine girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Restorasyonu devam etmektdir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 30

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**MOLLA HÜSREV	**SOKAK:**TAŞ TEKNELER **NO:** 35
ANITIN ADI:EKMEKÇİZADE AHMET PAŞA MEDR.		**ADA:** 567 **PAFTA:** 172 **PARSEL:** 1-2-3	
YAPIM TARİHİ:	1617	**BANİSİ:** V. AHMET PAŞA	**MİMARİ:**SEDEFKAR MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İLİM YAYMA VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1869-70-93-1903-05-68-2013	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	ÖGRENCİ YURDU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIĞMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

17 hücresi ve dershanesi bulunan medrese U planlıdır. Hücrelerin önlerinde sivri kemerli revaklar bulunmaktadır. Medresenin ortasında sekizgen planlı bir de şadırvan bulunmaktadır. Ayrıca kısa kenarda bulunan kare planlı dershanenin yanında türbe ve sebil kısmı bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Asıl girişi Cemal Eser Yenerler Caddesi üzerinde bulunan yapı basık kemerli bir giriş kapısına sahiptir. Güneybatı cephedeki hücrelerin haricinde diğer hücrelerin pencereleri dışa açılmamaktadır.Hücreleri aydınlatan altı tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere bulunmaktadır. Bu pencelerin üzerleri sivri kemerlidir. Sadece en batıda bulunan pencerenin üzerinde aydınlık penceresi bulunmaktadır. Hücrelerin hemen yanında, cephenin en doğu kısmında türbeyi aydınlatan, boyutları hücre pencerelerinden büyük, üç tane pencere ve üç tane de aydınlık penceresi bulunmaktadır. Ayrıca hücreler ile türbelerin bitiştiği yerde bir de dükkan bulunmaktadır. Yapının güneybatı cephesinde kesme taş kullanılmıştır. Kubbelerin kaplama malzemeleri kurşundur. Bacaları tuğla ile örülmüştür.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin içleri kubbe ile örtülüdür; nişler ve ocaklar bulunmaktadır. Caddeye bakan hücreler hariç diğer tüm hücrelerin kapı ve pencereleri avluya açılmaktadır. Hücrelerin önlerinde bulunan revaklar sivri kemerlidir. Örtü türü kubbedir. Dershanesinin kıble yönünde bir mihrabı bulunmaktadır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yanında bulunan ögrenci yurdunun öğrencilere yönelik sosyal faaliyetlerini gerçekleştirmek için kullanılmaktadır. Ayrıca bazı zamanlarda hadis dersleri de verilmektedir.Yapının restorasyonu yakın tarihte bittiğinden çok fazla bozulma gözlemlenmemiştir. Sadece malzemeden kaynaklı bazı noktalarda problemler olup mütehait tarafında giderilmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
DBİA, C3, s.146-147	KÜTÜKOĞLU,2000, S.137	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 31

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**SULTANAHMET	**CADDE:**KABASAKAL **NO:** 4
ANITIN ADI: SULTANAHMET MEDRESESİ		**ADA:** 99 **PAFTA:**	**PARSEL:** 29
YAPIM TARİHİ:	1619	**BANİSİ:** SULTAN I .AHMET	**MİMARİ:**SEDEFKAR MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL SULTANAHMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜLTÜREL ETKİNLİKLER
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Sultan Ahmed külliyesinin bir parçası olan medrese 24 hücre ve bir dershaneye sahiptir. Hücreler önlerinde bulunan revaklar aracılıgıyla avluya açılmaktadır. Avlunun orta kısmında sekizgen bir şadırvan bulunmaktadır. Dershanesi giriş cephesinin karşısında değil giriş kapısıyla aynı aksta olup dikdörtgen planın bir köşesinde yer almaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kesme taştan yapılan medresenin Kabasakal caddesine göre sol yan cephesinde toplamda on dört tane taş söveli demir parmaklıklı penceresi bulunmaktadır. Bu pencerelerin üzerlerinde her pencere bir adet gelmek üzere on dört tanede aydınlık penceresi bulunmaktaıdr. Aydınlık pencerelerinin üzerinde sivri kemerler bulunmaktadır.Kubbeleri kurşunla kaplı olup toplamda bu cephede yedi tane kesme taştan yapılmış baca bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin içlerinde nişler ve ocaklar bulunmaktadır. Üst örtü olarak kubbe kullanılmıştır. Avlusu sonradan kapatılmıştır. Revakları yuvarlak kemerlidir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

iç mekanlara girilemesede ulaşılan bilgi ve belgelere göre medrese iyi durumda bulunmaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	23.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 32

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** HASEKİ	**SOKAK :** HASEKİ KADIN **NO:** 34
ANITIN ADI: BAYRAMPAŞA MEDRESESİ		**ADA:** 1129 **PAFTA:**	**PARSEL:** 82
YAPIM TARİHİ:	1635	**BANİSİ:** BAYRAMPAŞA	**MİMARI:** KASIM AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** KADINLAR İLİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1906-11-68, 2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Yapı bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır. Bodrum katlarda dükkanlar bulunur. Zemin kata batı cephesinde bulunan giriş kapısı ile girilir. Bu kapı bir giriş bahçesine, oradanda asıl medrese kısmının iç avlusuna girilir. Zemin kat kare planlı bir avlu etrafında 14 adet hücre ve dershaneden oluşmaktadır. Hücreler önlerinde bulunan revaklar aracılığıyla avluya açılmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medresenin bulunduğu arazinin kot farkından dolayı, bodrum kat, yolun alt kısmında cephe vermekte ve dogu yönünde cephe daha çok açığa çıkmaktadır. Cephe düzeninde bodrum katta 6 tane dükkan bulunmaktadır. Dükkanların üzerinde demir parmaklıklı 12 tane hücre penceresi ile medresesinin asıl giriş cephesi kısmında bahçeye bakan demir parmaklıklı iki pencere ve bir tane merdivenle ulaşılabilen giriş kapısı bulunmaktadır. Giriş cephesinde kesme taş kullanılmıştır. Yan cephelerde ise bir sıra taş bir sıra tuğla olmak üzere almaşık örgü görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Yapı 2017 yılında restorasyon aşamasında olduğu için girilemedi.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yapı 2017 yılında restorasyon aşamasında olduğu için girilemedi.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	1.02.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 33

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** ÜSKÜDAR	**MAHALLE:** VALİDE-İ ATİK	**CADDE:** ÇAVUŞDERE **NO:** 1
ANITIN ADI: ÇİNİLİ MEDRESESİ		**ADA:** 179 **PAFTA:**	**PARSEL:** 1
YAPIM TARİHİ:	1640	**BANİSİ:**MAHPEYKER SULTAN	**MİMARİ:** MİMAR KASIM AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese küçük bir külliyenin parçası olarak V planlı inşa edilmiştir. Bir set üzerine inşa edilen medresenin 8 tane hücresi ve V nin köşe kısmında dershanesi bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kaba yonu taş kullanılmıştır. Medresenin dış cepheye açılan penceresi bulunmamaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin bulunduğu kısma merdivenle ulaşılmaktadır. Dar açılı olan köşe tarafında dershanesi bulunmaktadır. Revakları bulunmamaktadır. Dershanenin söveli giriş kapısı mevcuttur. Hücreler kareye yakın planlıdır. Dershane ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Avluya açılan söveli kapı ile yine söveli, demir parmaklıklı pencereleri bulunmaktadır. İç kısımda cephede bir kat silmesi görülmektedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese yeni restorasyon çıktığı için bir işlev verilmemiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	27.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 34

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**İSKENDERPAŞA	**SOKAK VE KAPI NO:**
ANITIN ADI: H.ODABAŞI HASAN AĞA		**ADA:** 895 **PAFTA:**	**PARSEL:** 26
YAPIM TARİHİ:	1659	**BANİSİ:** HASAN AĞA	**MİMARI:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:**İST. ÇANK. DERNK. FEDERASYONU	
ONARIM TARİHLERİ:	1870-1899-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	DERNEK MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. 11 hücresi ve bir dershanesi vardır. Avlusunun dört cephesi de revaklar ile çevrelenmiştir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Cephe olrak sade, sıvalı bir cepheye sahip olan yapıda toplamda sekiz dış pencere bulunmaktadır. Üst örtü olarak kırma çatı kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Restorasyonu 2017 yılı itibari ile biten yapı için verilen işlev olumsuz bir işlev olmuştur.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 35

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** BİNBİRDİREK	**CADDE:** DİVAN YOLU **NO:** 33
ANITIN ADI:KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA		**ADA:** 238 **PAFTA:**	**PARSEL:** 20
YAPIM TARİHİ:	1661	**BANİSİ:**K.MEHMET PAŞA	**MİMARİ:** MUSTAFA AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** KUBBEALTI AKADEMİSİ KÜLTÜR SANAT VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1902-1911	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜLTÜREL FAALİYETLER
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

10 tane hücresi ve bir dershanesi bulunan medrese köşe parseldedir. Cadde ile sokağın kesiştiği noktada sekizgen planlı dershanesi bunun arkasında arada avlu olacak şekilde L şeklinde dizilmiş hücrelerden meydana gelmektedir. Hücreler önlerinde bulunan revaklar aracılığıyla avluya açılmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yapı malzemesi olarak kesme taş kullanılan yapıda hücrelerin pencereleri avluya bakmaktadır. Kubbeleri kurşunla kaplıdır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Asıl girişi Peykhane Caddesi üzerinde bulunan yapı girişin batısında dershane kısmı bulunmaktadır. L planlı dizilmiş hücrelerin önlerinde, giriş cephesinin karşı tarafında sivri kemerli ve yuvarlak kemerli revaklar bulunmaktadır. Hücrelerin kapı ve pencereleri bu revaklara açılmaktadır. Hücrelerin içlerinde nişler ve bazılarında ocak izlerin de bulunmaktadır. Hücrelerin ve revakların üstleri kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Bakımsız görülen yapıda çeştili özgün olamayan ekler ve bozulmalar gözlemlenmiştir. Revakalrda ve yapının bazı bölümlerinde yüzey kirlenmeleri, bazı yerlerde su problemleri olduğu tespit edilmiştir. Yapının ivedilikle restorasyona alınması gerekmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 36

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**Mİ.HAYRETTİN	**CADDE:** DİVAN YOLU **NO:** 45
ANITIN ADI: M.KARA MUSTAFA PAŞA		**ADA:** 221 **PAFTA:**	**PARSEL:** 30
YAPIM TARİHİ:	1691	**BANİSİ:**M.K.MUSTAFA	**MİMARİ:** HAMDİ AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL FETİH CEMİYETİ	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜLTÜR MERKEZİ VE MÜZE
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese merkezli bir külliyenin parçası olan yapı, 10 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır .Divan yolu üzerinde giriş kapısı olan medrese, girişin sol tarafında sekizgen bir dershane bulunmaktadır. Sağ kısımda ise avluyu U şeklinde sarmış olan revakların içerisine L şeklinde dizilmiş köşe hücreleri dikdörtgen diğerleri kare olan medresenin hücreleri yer almaktadır. Ayrıca avluda bir adette şadırvan bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Medresenin Divan Yolu caddesi üzerinde dışa açılan sadece iki penceresi bulunmaktadır.Bu pencerelerde demir parmaklıklı sivri kemerli taş söveli pencerelerdir. Yapı kesme taştan yapılmış bir cepheye sahiptir. Gedikpaşa caddesi üzerindeki duvarda hafifletme yuvarlak kemerleri bulunur. Bu cephedede bir sıra kesme taş, üç sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Çatı kaplama malzemesi olarak kurşun kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İç mekan oalrak dershanesine girlemeyen yapının hücrelerinin üzeri kubbe ile örtülü ve içlerinde nişler ve ocaklar bulunmaktadır. Revaklarıda sivri kemerli olup üzerleri kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yapılan gözlemler neticesinde yapıya bir çok özgün olmayan ek yapılmış ve hücrelerin içleri asma kat gibi bölündüğü respit edilmiştir. Bununla beraber yapıda su problemleri ve cephede kirlilikler olduğu görülmektedir..

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	23.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 37

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**İSKENDERPAŞA	**SOKAK:**ESKİ SARAÇHANE **NO:** 1
ANITIN ADI:AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA		**ADA:** 1061 **PAFTA:**	**PARSEL:** 76
YAPIM TARİHİ:	1700	**BANİSİ:** HÜSEYİN PAŞA	**MİMARİ:** İBRAHİM AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	MÜZE
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

17 hücresi ve bir dershanesi bulunan U planlı medrese revaklara sahiptir. Dershanesinin planı sekizgendir. Odalar U planda eşit dağılmamıştır. Bir tarafta 4 diğer tarafta 3 olacak şekilde sıralanmışlardır. Ayrıca avluda birde şadırvan bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yapı malzemesi olarak bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Tek sıra pencere düzenine sahip olan medresede söveli, demir parmaklıklı pencereler vardır. Sadece kuzeyde yer alan üç hücre ve güney kısımda ortada bulunan hücrenin dışa açılan penceresi bulunmamaktadır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden çıkan, kesme taş gövdeli bacalar görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medrese hücrelerinin önünde bulunan revaklar yuvarlak kemerlidir. Kesme taştan yapılmıştır. Revakların ve hücrelerin üstleri kubbe iler örtülüdür. Hücrelerin avluya açılan basık kemerli kapılarının yanı sıra bir veya iki tane pencereleri vardır. Dört hücre hariç diğer bütün hücrelerin dışarıya açılan pencereleri bulunmaktadır. Dış cepheye bakan duvarlar da bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Genel olarak bakımsız ve kötü kullanılan medresenin restorasyona ihtiyacı bulunmaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 38

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**İSKENDERPAŞA	**CADDE:**MACAR KARDEŞLER **NO:**85
ANITIN ADI:FEYZULLAH EFENDİ MEDR.		**ADA:** 1056 **PAFTA:** 179	**PARSEL:** 7
YAPIM TARİHİ:	1700	**BANİSİ:**FEYZULLAH EFENDİ	**MİMARİ:** K. MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** KÜLTÜR BAKANLIĞI	
ONARIM TARİHLERİ:	1911-13-15-16-2000	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜTÜPHANE
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medresenin 10 hücresi L planlıdır. Dershane ve kütüphane kısmı medrese odalarından bağımsız olarak L şeklndeki hücre diziliminin karşısında yapılmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Macar kardeşler caddesi üzerinde bulunan dershane cephesinde alt kotu kaba yonu taş pencere denizlik hizasından yukarıda ise tek sıra kesme taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır. Alt kotta beş tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere kullanılmıştır. Cephenin sol kısmında yer iki tane pencerenin üzerinde üç tane aydınlık penceresi bulunmaktadır. Cephenin sağında aydınlık penceresi seviyesin bir tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere bulunmaktadır. Kubbelerin kaplama malzemesi olarak kurşun kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İç Mekana girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

İç Mekana girilememiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 39

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**SULTANAHMET	**CADDE:** KABASAKAL **NO:** 5
ANITIN ADI:CEDİD MEHMET EFENDİ MDR.		**ADA:** 63 **PAFTA:**	**PARSEL:** 7-13
YAPIM TARİHİ:	1705	**BANİSİ:**CEDİD MEHMET EFENDİ	**MİMARİ:**
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** TÜRK KÜLTÜRÜNE HİZMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1840-1970-1987	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	İSTANBUL SANATKARLAR ÇARŞISI
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ:** **BEŞİK:** **KIRMA:** **TONOZ:** **KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT:** **KURŞUN: X** **ÇİNKO:** **BAKIR:** **TAŞ:** **AHŞAP:** **TOPRAK:** **DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

U planlı medrese, 12 hücre ve bir dershaneden oluşur. Avlusunda şadırvan, kuyu, çamaşırhanesi bulunmaktadır. Ayrıca yol cephesinde dükkanları vardır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kabasakal Caddesi üzerinde bulunan yedi dükkanın cepheleri yuvarlak kemerlidir. Cephenin batı tarafındaki iki dükkanın yanında basık kemerli, taş söveli bir giriş kapısı bulunmaktadır. Cephede bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla olan almaşık bir örgü kullanılmıştır. Kubbeleri kurşun kaplıdır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin iç mekanlarına girilememiştir. Çatıdaki bacalardan anlaşıldığı üzere her hücrede bir adet ocak bulunmaktadır. Hücrelerin avluya açılan taş söveli, birer kapı ve penceresi bulunmaktadır. Sadece köşe hücrelerin pencereleri avluya açılmamaktadır. Revakların içleri sıvalıdır. Revaklarda sivri, tuğla kemerler kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yapıda ciddi bir bozulma gözlemlenmemiştir. Cephelerinde yüzey yıkamaları görülmektedir. Bazı noktalarda ise suya bağlı olarak yosun oluşumu göze çarpmaktadır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X** **TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X** **ORTA:** **KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X** **ORTA:** **KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN:** **AZ DEĞİŞMİŞ: X** **YENİLENMİŞ:** **YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
DBİA, 1993, C2, s.393 Kütükoğlu, 2000, s.39	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 40

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**ARAP CAMİ	**SOKAK:**BEREKETZADE MEDR.**NO**:8
ANITIN ADI:BEREKETZADE MEDRESESİ		**ADA:** 1107 **PAFTA:**	**PARSEL:** 1-10
YAPIM TARİHİ:	1705	**BANİSİ:** ELHAC MEHMET	**MİMARİ:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** BEYOĞLU MÜFTÜLÜĞÜ	
ONARIM TARİHLERİ:	1977	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	CAMİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medresenin giriş kapısı Bereketzade Medresesi Sokak üzerinde bulunur. Medresenin sekiz hücresi ve bir dershanesi vardır. L planlıdır. Medrese odalarının altında dükkanlar yer almaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Güney cephesi medresenin giriş cephesidir. Cephenin en batısında basık kemerli bir giriş kapısı mevcuttur. En doğusunda ise dershane yer almaktadır. Dershaneyi aydınlatan alt kotta üç tane sövesiz, demir parmaklıklı pencere ile üst kotta sivri kemerli aydınlık pencereleri bulunmaktadır. Giriş kapısı ile dershane arasında avluya açılan doğramasız, demir parmaklıklı dört tane pencere mevcuttur. Cephede kesme taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Günümüzde özgün detayları zarar görmüştür. Muhtemelen fevkani olarak tasarlanan medresede baldaken çatı ve kubbe örtü türü olarak kullanılmıştır. Dershanesi Bereketzade Sokak köşesinde L planın bir ucunda bulunmaktadır. Revakları hücre önlerinde L planlı şekilde yapılmıştır. Yuvarlak kemerli ve örtü türü olarak aynalı tonoz kullanılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve pencereleri mevcuttur. Bazı hücrelerin arasındaki duvarlar kaldırılmış, çeşitli noktalardan geçişler yapılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Özgün halinden çok uzakta olan medresenin ivedilikler muhdes eklerinde ayrılıp bilimsel bir kurul eşliğinde restorasyonunun yapılması gerekmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: X YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 41

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** KEMAL PAŞA	**SOKAK:**BUKALI DEDE **NO:**4
ANITIN ADI:ANKARAVİ MEHMET EFENDİ		**ADA:** 940 **PAFTA:**	**PARSEL:** 36
YAPIM TARİHİ:	1707	**BANİSİ:** MEHMET EFENDİ	**MİMARİ:** MİMAR KASIM AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMA VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1838-45-71-80-94-1914-61-80	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	VAKIF YÖNETİMİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Tek katlı yapı U planlıdır. 14 hücresi ve bir dershanesi vardır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Oldukça sağır bir cephe düzeni hakimdir. Sadece giriş cephesi ve dershanenin bulunduğu cephelerde pencere bulunmaktadır. Güneydoğu cephesinde bir giriş kapısı, onun yanında demir parmaklıklı bir pencere vardır. Ayrıca giriş kapısının üzerinde de hücreyi aydınlatan bir pencere ve onun yanında da iki tane niş bulunmaktadır. Kuzeybatı cephesinde bulunan dershanenin de 3 adet penceresi bulunmaktadır. Yapı iki sıra tuğla ve tek sıra taş almaşık bir örgüye sahiptir. Çatıyı örten kubbeler kurşunla kaplıdır. Çatıda toplam 8 tane baca bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Yapıya güneydoğu cephesinden özgün olmayan saçaklı bir girişten girilmektedir. Burada beşik tonozlu bir geçitle, U planlı revaklarla çevrili U planlı avluya ulaşılmaktadır. Giriş kapısının tam karsısında zeminden yüksekte bulunan dershane yer alır. Hücreler önlerinde bulunan revaklarla avluya açılmaktadır. Bu revaklar basık sivri kemerlerden oluşmaktadır. Revaklar aynalı tonozlarla örtülü, hücreler ve dershane kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda yapının Türk Dünyası Araştırma Vakfı tarafından yönetim merkezi ve çeşitli kültürel etkinlikler için kullanıldığı gözlemlenmiştir. İç mekanlarda yapılan kötü onarımların izleri fazlaca görülmektedir. Yapılan boya ve sıvaların, kullanılan malzemelerin özensizce uygulandığı görülmüştür.Ayrıca dış cephede hava kirliliğinden kaynaklı bozulmalar tespit edilmiştir. Yapının kapsamlı bir restorasyona ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
DBİA, 1993, C1, S275 KÜTÜKOĞLU, 2000, S.159	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 42

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ÇARŞIKAPI	**CADDE:** YENİÇERİLER **NO:** 36
ANITIN ADI:ÇORLULU ALİ PAŞA MEDR.		**ADA:** 250 **PAFTA:**	**PARSEL:** 11
YAPIM TARİHİ:	1716	**BANİSİ:** Ç. ALİ PAŞA	**MİMARİ:** DAVUD AĞA
MAL SAHİBİ:	ÇORLULU VAKFI	**KULLANICI:** İŞLETMELER	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	CAFE- TİCARETHANE
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Evvel ve sani şeklinde ikiye ayrılan medrese evvelde 8 hücre sanide 12 hücrelidir. İki girişi bulunan medrese yeniçeri caddesi üzerinde bulunur. İlk girişte sağda hücrelerden bağımsız sekizgen önünde revagı bulunan bir dershane ile bunun karşısına dizilmiş yine revaklı hücrelerden oluşmaktadır. Avlunun ortasında yine şadırvan bulunmaktadır. Soldaki girişte ise girişin sağ tarafına dizilmiş revaklı hücreler bulunur. Avluda şadırvanla beraber camii de bu medresenin avlusunda bulunur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

evvvel medresenin sani medreseye bakan cephesinde buradaki hücrelerin pencereleri bulunmaktadır. Burada her hücreye bir tane gelecek şekilde taş söveli, demir parmaklıklı üerinde sivri kemeri bulunan 5 tane pencere bulunmaktadır. Kubbelerin üzerlerinde kurşun kaplam malzemesi olarak kullanılmıştır. Yapıda bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin üzeri kubbe ile örtülüdür. İçlerinde ocaklar ve nişler bulunmaktadır. Buğün bu ocak ve nişler tahrip edilmiştir. Revaklar sivri kemerli olup kesme taştan yapılmıştır. Hücrelerin kapıları ve demri parmaklıklı pencereleri avluya açılmaktadır. Dershanesinin üzeride kubbe ile örtülü olup revakları kapatılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Mevcut durumda nargile kafe ve hediyelik eşya dükkanları tarafından kullanılan yapı çok kötü ve bakımsız bir şekildedir . Yapıda strüktürel bozulmalrın yanı sıra işlevlendirmeden kaynaklı bir çok sorun olduğu görülmektedir. Yapı en kısa zamanda restorasyon programına alınması gerekmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ: X**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 43

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**MOLLAHÜSREV	**CADDE:**ŞEHZADEBAŞI **NO:** 3
ANITIN ADI:DAMAD İBRAHİM PAŞA MEDR.		**ADA:** 668 **PAFTA:** 119 **PARSEL:** 34	
YAPIM TARİHİ:	1721	**BANİSİ:** D.İBRAHİM PAŞA	**MİMARİ:** MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	1902-2016	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Giriş kapısının doğusunda mescid olarakta kullanılan kubbeli, kare planlı dershanesi ve dershane nin karşısında yine dershane ile aynı özellikleri taşıyan kütüphane bölümü bulunmaktadır. Avlunun diğer ucunda U şeklinde sıralanmış 13 hücre ve önlerinde revakları vardır. Hücrelerin sol kısmında ıslak hacimler mevcuttur. Ayrıca avlunun ortasında bir de şadırvan bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

RESTORASYONU DEVAM ETMEKTEDİR.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

RESTORASYONU DEVAM ETMEKTEDİR.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

RESTORASYONU DEVAM ETMEKTEDİR.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST.ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 44

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** ÜSKÜDAR	**MAHALLE:** AHMEDİYE	**CADDE:**GÜNDOĞUMU **NO:** 26
ANITIN ADI: AHMEDİYE MEDRESESİ		**ADA:** 403 **PAFTA:** 26 **PARSEL:** 27	
YAPIM TARİHİ:	1722	**BANİSİ:**AHMET AĞA	**MİMARİ:** K.MEHMET AĞA
MAL SAHİBİ:	AHMEDİYE VAKFI	**KULLANICI:** ÜSKÜDAR MÜFTÜLÜĞÜ	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	ERKEK KURAN KURSU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese 11 hücreli ve revaklıdır. L plana sahiptir. Giriş kapısının doğusunda kare planlı medrese bulunmaktadır. Medrese camiyle aynı avluyu kullanmakta olup ortasında önceden bir şadırvan bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Yapının revakları kesme taştan yapılmıştır. Hücrelerin olduğu kısımlar kaba yonu taş kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

L planlı olan medresenin kesme taştan yapılmış yuvarlak kemerli revakları kapatılmıştır. Hücrelerin birer kapı ve pencereleri bu revaklara açılmaktadır. Pencereleri taş söveli ve demir parmaklıdır. Pencerelerin üzerlerinde yuvarlak tuğla kemerler bulunmaktadır.Hücrelerin içlerinde ocaklar ve nişler vardır. Hücrelerin ve revakların üzeri kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Kuran kursu olarak işlevlendirilen yapının bu işleve uydurulabilmek bazı değişikliklere uğradığı gözlemlenmiştir. Özellikle hücrelerin içlerinde ve yemekhane olarak kullanılan bölümler özgün olmayan malzemeler kullanılmıştır.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	27.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 45

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** BALAT	**CADDE:** MANYASİZADE **NO:** 6
ANITIN ADI: ESAD EFENDİ MEDRESESİ		**ADA:** 1910 **PAFTA:**	**PARSEL:** 177
YAPIM TARİHİ:	1724	**BANİSİ:** ESAD EFENDİ	**MİMARİ:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSMAİL AĞA İLİM VE HİZMET VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	2016	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜTÜPHANE
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

10 tane hücresi olan U planlı medresenin ayrı bir dershanesi yoktur. İsmail Ağa Camii Külliyesinin bir parçasıdır. Avlunun ortasında bir de havuz bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

İsmail Ağa Çıkmazındaki cephede hücreleri aydınlatan sekiz tane taş söveli, demir parmaklıklı pencere bulunmaktadır. Pencerelerin üstlerinde sivri kemerler yer alır. Çatıda kubbelerin kaplama malzemeleri kurşundur. Ocak bacaları da tuğladan yapılmıştır. Yapıda bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla örgü kullanılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Hücrelerin önünde bulunan revaklar yuvarlak kemerlidir. Tuğla örgüye sahiptirler. Hücrelerin revaklara açılan kapılarıyla beraber demir parmaklıklı, taş söveli pencereleri bulunur. Hücrelerin içlerinde ocaklar ve nişlr bulunmaktadır. Hücrelerin üzerleride kubbe ile örtülü olup sağ tarafta bulunan iki hücre genişliğinde dershanesinin üzerinde aynalı tonoz kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yeni restorasyondan çıkan medresede ciddi bir bozulma gözlemlenmemiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	1.02.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 46

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** EYÜP	**MAHALLE:** NİŞANCA	**SOKAK VE KAPI NO:** BALCI YKŞ.
ANITIN ADI: BEŞİR AĞA MEDRESESİ		**ADA:** 134 **PAFTA:**	**PARSEL:** 5
YAPIM TARİHİ:	1735	**BANİSİ:** BEŞİR AĞA	**MİMARİ:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** AZİZ MAHMUT HUDAİ VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1874-2010	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KÜLTÜR MERKEZİ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE KUBBELİ MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese L planlıdır. Sekiz hücresi ve bir dershanesi vardır. Avlusunda havuz bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kabayonu taş kullanılan cephede pencere bulunmamaktadır. Cephede çift sıra kirpi saçak vardır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medreseye arazinin kot farkından dolayı yan yoldan girilmektedir. Basık kemerli bir kapıdan avluya ulaşılmaktadır. Kapının karşısında dershane yer almaktadır. Dershanesi kare planlıdır. Basık kemerli, söveli bir kapı ile girilir kapının her iki yanında demir parmaklıklı, söveli pencere vardır. Örtü türü kubbedir. Çift sıra pencere düzeni yapılmıştır. Hücrelerin revaklara açılan birer kapı ve pencereleri mevcuttur. Revaklar tuğladan yapılmış yuvarlak kemerlidir. Kirpi saçaklıdır. Hücre ve revakların örtü türü kubbedir. Bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık örgü kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM

Restorasyonu yeni olan medresenin genel itibari ile bir bozulma tespit edilmemiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**YAPAN KİŞİ**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 47

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ALEMDAR	**SOKAK VE KAPI NO:** HÜKÜMET K.
ANITIN ADI: ELHAC BEŞİR AĞA MEDR.		**ADA:** 374 **PAFTA:**	**PARSEL:** 3
YAPIM TARİHİ:	1745	**BANİSİ:** BEŞİR AĞA	**MİMARİ:**
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** RESTORASYONU DEVAM EDİYOR	
ONARIM TARİHLERİ:	1911-16-65-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE KUBBELİ MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlı, üç yönde revakları bulunan, 12 hücreli bir medresedir. Dershanesinin yeri tam olarak bilinmemekle beraber cami ile medrese arasında bulunan dikdörtgen bir mekanın dershanesi olduğu sanılmaktadır. Avlusunda halen kullanımda olan bir kuyu bulunmaktadır

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Kuzeydoğu cephesi, cami ile medresenin giriş cephesidir. Cephenin doğusunda medrese hücrelerini aydınlatan söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde tuğladan yapılmış aynaları dolu, yuvarlak kemerli dört tane pencere mevcuttur. Cephenin ortasında kesme taştan yapılmış, üstünde kitabesi bulunan, basık kemerli medreseye giriş kapısı bulunur. Kapının bitişiğinde caminin minaresi ile son cemaat yeri yer alır. Cephe bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır. Üst örtü ögesi olarak kubbeler görülmektedir. Ayrıca hücrelerden gelen kare kesitli, tuğla gövdeli bacalar yer almaktadır. Medresenin diğer cepheleri sağır cephelerdir. Bu cepheler de bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Elhac Beşir Ağa Medresesi, cami ile bitişiktir. Cami, son cemaat yeri ve minare ile bitişik bulunan basık kemerli bir kapı ile medrese avlusuna ulaşılmaktadır. Revaklar giriş cephesi ile beraber bütün hücrelerin önlerini çevrelemektedir. Giriş kapısının doğusunda dört hücre yer almaktadır. U planın diğer kollarında ise toplam sekiz hücre mevcuttur. Giriş kapısının batısında hücre yoktur. Son cemaate açılan üç tane kemer bulunur. Bugün bu kemerler camekan ile kapatılmıştır. Medresenin hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin ocak ve nişleri mevcuttur. Hücrelerin revaklara açılan söveli kapıları ile demir parmaklıklı, söveli pencereleri vardır. Hücrelerin ve revakların üst örtüsü kubbedir. Revaklar sivri kemerlidir. Kesme taştan yapılmıştır.

MEVCUT DURUM

Restorasyonu devam etmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**YAPAN KİŞİ**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 48

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** BALABAN AĞA	**SOKAK VE KAPI NO:**
ANITIN ADI: CEDİDE HASAN PAŞA MEDR**.**		**ADA:** 580 **PAFTA:**	**PARSEL:** 17….21
YAPIM TARİHİ:	1746	**BANİSİ:** S. HASAN PAŞA	**MİMARI:** MUSTAFA AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	
ONARIM TARİHLERİ:	1892	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese zemin ve bodrum katlardan oluşmaktadır. U planlıdır. 10 hücresi ve bir dershanesi bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

güney cephe giriş cephesidir. Alt kotta cephenin ortasında basık kemerli, söveli giriş kapısı bulunmaktadır. Bu kapının her iki tarafında ikişer dükkan yer alır. Cephenin en batısında ise sebil ve çeşme bulunur. Üst tarafta ise toplam 12 tane söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemer bulunan pencere mevcuttur. Üst kısımda çörtenler ile çift sıra kirpi saçak görülmektedir. Cephenin alt kısmı kesme taş ile, üst kısmı ise bir sıra taş, iki sıra tuğla örgü ile yapılmıştır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medreseye Kimyager Derviş paşa sokağından merdivenle ulaşılmaktadır. Dershanesi üstte çıkmaya oturtulmuştur. Hücreleri ise arka kotta yol hizasına denk gelmektedir. Hücreleri birbirine eşit değildir. Hücrelerin revaklara açılan kapı ve demir parmaklıklı, söveli pencereleri bulunmaktadır. Kapıları basık kemerli ve sövelidir. Kapı ve pencerelerin üstlerinde aynası dolu yuvarlak kemer yer alır. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler mevcuttur. Revakları tuğladan yapılmış, yuvarlak kemerlidir. Dershaneye basık kemerli, mermer söveli bir kapı ile girilmektedir. Köşe tarafında mihrap bulunur. Üst örtüsü kubbedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 49

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:**ALİ KUŞCU	**SOKAK VE KAPI NO:** DARÜŞŞİFA
ANITIN ADI: CEDİD ABDÜRRAHİM MEDR.		**ADA:** 1457 **PAFTA:**	**PARSEL: 13**
YAPIM TARİHİ:	1747	**BANİSİ:** ABDÜRRAHİM EFENDİ	**MİMARI:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI: FATİH MÜFTÜLÜĞÜ**	
ONARIM TARİHLERİ:		**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KUR2AN KURSU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. Vakfiyesinde 10 hücreli olduğu ve bir dershanesi bulunduğu belirtilmiştir. Avlusunda özgün olmayan bir şadırvan ve kuyu bulunmaktadır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Batı cephesi, Darüşşifa Caddesi üzerinde bulunan cephedir. Cephede bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Cephenin doğusunda üç tane sivri kemer bulunur. Bu kemerlerin ortasında söveli, demir parmaklıklı pencereler mevcuttur. Cephenin ortasına mermerden yapılmış, basık kemerli bir kapı yer alır. Kapının üzerinde aynası tuğla dolu yuvarlak bir kemer vardır. Cephenin batısı sağırdır. Üst örtüde kubbeler ve hücrelerden gelen sekizgen kesitli, tuğla gövdeli bacalar görülmektedir. Çift sıra kirpi saçaklıdır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medreseye basık kemerli, söveli bir kapı ile girilmektedir. Dershanesi avlunun doğusunda bulunur. Hücreleri giriş cephesine göre U planlı olarak dizilmiştir. Hücreleri kare planlıdır. Hücrelerin revaklara açılan sadece söveli kapıları mevcuttur. Revakları giriş cephesi hariç bütün avluyu çevrelemektedir. Sivri kemerlidir. Revakların ve hücrelerin örtü türü kubbedir. Dershanesi ise avlunun doğusunda bulunur. Giriş kapısının her iki yanında nişler yer alır. Örtü türü olarak kubbe, geçiş ögesi olarak ise pandantifler kullanılmıştır.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medrese kullanılmasına karşın çok atıl kalmış ve gerekli periyodik bakım-onarımları yapılmamıştır. Bundan dolayı medresede bozulmalar gözlemlenmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 50

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** MOLLA FENARİ	**SOKAK VE KAPI NO:** VEZİRHAN
ANITIN ADI: NURUOSMANİYE MEDR.		**ADA:** 299 **PAFTA:**	**PARSEL:** 138
YAPIM TARİHİ:	1756	**BANİSİ:** III.OSMAN	**MİMARI:** MUSTAFA AĞA
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** FATİH MÜFTÜLÜĞÜ	
ONARIM TARİHLERİ:	1916	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	KUR'AN KURSU
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese U planlıdır. 12 hücre ve bir dershanesi vardır. Avlusunda bir havuz mevcuttur.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Güney cephe, medresenin giriş cephesidir. Cephede kesme taş kullanılmıştır. Giriş kapısı mermer söveli, basık kemerlidir. Üstünde kitabesi yer alır. Kapının her iki yanında demir parmaklıklı, mermer söveli, üstünde aynası dolu yuvarlak kemer bulunan pencereler bulunmaktadır. Üst örtüde ise kare kesitli, kesme taştan yapılmış bacalar bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin girişi kuzey cephededir. Buradan tonozlu bir geçit ile revaklara ulaşılmaktadır. Revaklar tüm avluyu çevrelemektedir. Girişin karşısında dershane yer alır. Hücrelerin revaklara açılan birer mermer söveli, üstünde kitabe bulunan kapıları ile yine mermer söveli, demir parmaklıklı pencereleri mevcuttur. Hücrelerin içlerinde ocak ve nişler bulunur. Ayrıca kapı ve pencerelerin üstlerinde yuvarlak kemerler bulunmaktadır. Revakları diğer medreselerde bulunan revaklara göre yüksek, açıklıkları dardır. Revaklar yuvarlak kemerlidir. Hücrelerin ve revakların örtü türü kubbedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Yapı günümüzde iyi durumda olmasına karşın yapılan bazı müdahaleler yapının özgün görüntüsü bozmuştur. Örneğin revakların kapatılması, yüksekçe yapılan kemerlerin etkinliğini yitirmesine sebeb olmuştur.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 51

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** ATİKALİ	**SOKAK VE KAPI NO:** SARAY AĞASI
ANITIN ADI: KABA HALİL MEDRESESİ		**ADA:** 1364 **PAFTA:**	**PARSEL:** 35
YAPIM TARİHİ:	1754-1762	**BANİSİ:** I. ABDÜLHAMİD	**MİMARI:** BELLİ DEĞİL
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL ENDERUN EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI	
ONARIM TARİHLERİ:	1985-2017	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	RESTORASYONU DEVAM EDİYOR
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medresenin yedi hücresi ve bir dershanesi vardır. U plana yakın bir plan dizilişine sahiptir. Medrese uzun süre harap olarak kaldığından avluda bulunan şadırvan ve kuyu ile beraber özgün bir çok ayrıntısı ve ögesi günümüze ulaşmamıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Doğu cephesi, Saray Ağası Caddesi üzerinde bulunan cephedir. Cephenin batısında dershane, doğusunda ise hücreler bulunmaktadır. Cephede toplam sekiz tane pencere mevcuttur. Pencereler söveli, demir parmaklıklı, üstlerinde aynaları dolu sivri kemerlere sahiptir. Cephenin alt kotu su basman seviyesinde kesme taştan yapılmıştır. Cephenin alt ve üst ayıran taş bir silme bulunmaktadır. Cephede silmenin üst tarafı ise taş ve tuğladan yapılmış almaşık bir örgüye sahiptir. Ayrıca cephede üç tane çörten görülmektedir.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

İç mekana girilememiştir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

restorasyonu devam etmektedir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**		
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: KÖTÜ:**		
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**		
KAYNAKÇA		**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.		**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 52

İL: İSTANBUL	**İLÇESİ:** FATİH	**MAHALLE:** HOBYAR	**SOKAK VE KAPI NO:** ZAHİRE BORSASI
ANITIN ADI: HAMİDİYE MEDRESESİ		**ADA:** 417 **PAFTA:** 25 **PARSEL:** 9	
YAPIM TARİHİ:	1781	**BANİSİ:** I. ABDÜLHAMİD	**MİMARI:**
MAL SAHİBİ:	V.G.M.	**KULLANICI:** İSTANBUL TİCARET BORSASI	
ONARIM TARİHLERİ:	1926-2009	**GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:**	TİCARET VE YÖNETİM
TAŞIYICI SİSTEM	KAGİR VE YIGMA MEDRESE		
ÖRTÜ TÜRÜ	**DÜZ: BEŞİK: KIRMA: TONOZ: KUBBE: X**		
ÖRTÜ MALZEMESİ	**KİREMİT: KURŞUN: X ÇİNKO: BAKIR: TAŞ: AHŞAP: TOPRAK: DİĞER:**		

PLAN ÖZELLİKLERİ:

Medrese dikdörtgen planlıdır. 21 hücre ve bir dershaneden oluşmaktadır. Dershanesi medrese hücrelerinden ayrı konumlandırılmıştır.

CEPHE ÖZELLİKLERİ:

Cephelerde bir sıra kaba yonu taş ile iki sıra tuğla almaşık bir örgü kullanılmıştır. Fakat medresenin etrafı binalar ile çevrelendiğinden ara kısımlara girilememiştir. Hücre içlerinden çekilen fotoğraflara göre her hücrenin dışa açılan demir parmaklıklı iki tane penceresi bulunmaktadır. Üst örtü olarak hücre üstlerinde kubbe, orta avlu için ise kırma çatı sistemi kullanılmıştır. Ayrıca kare kesitli, gövdesi tuğladan yapılmış, bacalar bulunmaktadır.

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ

Medresenin asıl giriş kapısı bugün Zahire Sokağı üzerinde bulunmaktadır. Buradan basık kemerli ve kitabeli bir kapı ile medresenin ilk avlusuna giriş yapılmaktadır. Bu mekan kare planlı üzeri aynalı tonoz ile örtülüdür. Buradan ikinci bir kapı ile medresenin revaklarına geçilmektedir. Medresenin revakları dikdörtgen avlunun etrafını çevrelemektedir. Revakların üzeri çapraz tonozlar ile örtülüdür. Yuvarlak kemerlidir. Avlunun üzeri kapalıdır. Avlu üzerindeki sistem betonarme kolonlar ile taşıtılmaktadır.Hücreler ise kare planlıdır. Üzerleri kubbe ile örtülüdür. Hücreler yüksekte yapılmıştır ve her hücrenin altında bir de kendi bodrumu bulunmaktadır. Hücrelerin revaklara açılan söveli, basık kemerli kapıları ile demir parmaklıklı, söveli pencereleri bulunmaktadır. Dershaneye hücrelerin arasında bulunan bir geçit vasıtası ile girilmektedir. Dershanesi de kare planlı ve üst örtüsü kubbedir.

MEVCUT DURUM VE GÖZLEMLER

Medresenin genel olarak durumu iyi olsa bile yapılan müdahaleler yapının özgün mimarisini etkilemiştir.

TESCİL DURUMU	**TESCİLLİ: X TESCİLSİZ:**
SAGLAMLIK DURUMU	**İYİ: X ORTA: KÖTÜ:**
KORUMA DURUMU	**İYİ: ORTA: X KÖTÜ:**
ÖZGÜNLÜK DURUMU	**ÖZGÜN: AZ DEĞİŞMİŞ: X YENİLENMİŞ: YENİDEN YAPIM:**

KAYNAKÇA	**YAPILAN TARİH**	25.01.2017
XX. ASRA ERİŞEN İST. MEDRESELERİ DÜNDEN BUGÜNE İST. ANSK.	**HAZIRLAYAN**	MİMAR ENGİN ÖZTÜRK

EK 53

	YILI	MEDRESE İSMİ	HARAP HALDE	RESTORASYONDA	FİZİKSEL SOR.	İŞLEVSEL SOR.	RESTORASYON	MALZEME SOR.	STRÜKTÜREL SOR.	GENEL DEĞERLENDİRME
1	1506	SULTAN BEYAZID		X						RESTORASYON
3	1533	ÜÇBAŞ		X						RESTORASYON
4	1539	HASEKİ SULTAN				X				İYİ
5	1545	KEPENEKÇİ SİNAN PAŞA	X		X					RESTORASYON
6	1548	MİHRİMAH SULTAN			X	X				İYİ
7	1549	SULTAN SELİM HAN			X	X	X	X		KÖTÜ
8	1550	RÜSTEM PAŞA					X	X		İYİ
9	1556	HAYDAR PAŞA	X							RESTORASYON
10	1556	SİNAN PAŞA						X		İYİ
11	1558	SÜLEYMANİYE MEDRESELERİ			X			X		İYİ
12	1560	ÇAFERAĞA			X	X	X	X		KÖTÜ
13	1560	İBRAHİM PAŞA			X					İYİ
14	1565	GAZİ (KARA) AHMED PAŞA								İYİ
16	1568	CEDİD ALİ PAŞA (SEMİZ ALİ PAŞA)			X	X		X	X	KÖTÜ
17	1568	GEVHERHAN SULTAN		X						RESTORASYON
18	1569	MİHRİMAH SULTAN (EDİRNEKAPI)			X					İYİ
19	1569	İBRAHİM HANOĞLU/SOKULLU/İSMİHAN SULTAN		X						RESTORASYON
20	1571	SOKULLU MEHMET PAŞA						X	X	ORTA
21	1580	MEHMET AĞA			X	X	X	X	X	KÖTÜ
22	1580	KILIÇ ALİ PAŞA				X				İYİ
23	1580	SEMSİ PAŞA								İYİ
24	1582	ZAL MAHMUD PAŞA			X		X	X		ORTA
25	1583	VALİDE-İ ATİK			X	X				ORTA
26	1590	GAZANFER AĞA				X				İYİ
27	1592	SİNAN PAŞA				X				İYİ
28	1593	SİNAN PAŞA			X		X	X		KÖTÜ
29	1596	HAFIZ AHMED PAŞA			X		X	X		KÖTÜ
30	1597	HADİM HASAN PAŞA			X	X	X	X		KÖTÜ
31	1610	KUYUCU MURAD PAŞA		X						RESTORASYON
32	1619	SULTAN AHMET				X				ORTA
33	1635	BAYRAM PAŞA		X						RESTORASYON
34	1640	ÇİNİLİ		X						RESTORASYON
35	1659	HASODABAŞI HASAN AĞA				X	X			ORTA
36	1661	KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA			X			X		ORTA
37	1664	NİŞANCI MEHMED PAŞA				X				İYİ
38	1691	MERZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA			X			X		ORTA
39	1700	AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA			X	X	X	X	X	KÖTÜ
40	1700	FEYZULLAH EFENDİ			X					İYİ
41	1705	CEDİD MEHMET EFENDİ				X		X	X	İYİ
42	1705	VALİDE KETHUDASI MEHMED EFENDİ(BİREKEFİZADE)			X	X	X	X	X	KÖTÜ
43	1707	ANKARAVİ MEHMED EFENDİ			X	X		X	X	KÖTÜ
44	1716	ÇORLULU ALİ PAŞA			X	X	X	X	X	KÖTÜ
45	1717	DAMAD İBRAHİM PAŞA		X						RESTORASYON
46	1722	AHMEDİYE			X		X			ORTA
47	1724	ESAD EFENDİ						X		İYİ
48	1735	DARÜLHADİS-İ HACI BEŞİR AĞA		X						RESTORASYON
49	1745	ELHAC BEŞİRAĞA		X						RESTORASYON
50	1746	CEDİDE ES SEYYİD HASAN PAŞA			X		X	X		ORTA
51	1747	CEDİD ABDÜRRAHİM EFENDİ			X		X	X	X	KÖTÜ
52	1756	SULTAN OSMAN HAN (NURU OSMANİYE)					X			İYİ
53	1781	SULTAN ABDÜLHAMİD HAN			X	X	X	X	X	KÖTÜ
54	18. YY	KABA HALİL MEDRESESİ		X						RESTORASYON
55	BELLİ DEĞİL	EFDALZADE			X	X	X	X	X	KÖTÜ